JOH. HENRICI STAMLERI,
FRISII ORIENTALIS JURIUMQUE LICENTIATI,

De

RESERVATIS IMPERATORIS ROMANO-GERMANICI,

ACROAMA NOVUM.

GIESSÆ HASSORUM,

Typis JOSEPHI DIETERICI HAMPELII, ACAD. Typogr. Ordinarii, M. DC. LIX.

SERENISSIMO & CELSISSIMO
PRINCIPI ac DOMINO,

DN. ENNONI LUDOVICO,

FRISIÆ ORIENTALIS PRINCIPI, DYNASTÆ in Esens/Stedes-Dorff & Witmund/

Dn. meo gratiosissimo

Felix Imperium & fortunatam Tranquillitatem.

Serenissime Princeps.

AUDET acroama hoc meum inaugurale, Tuum sibi Celsissimum Nomen inscribere, non sui, non Auctoris, sed argumenti fidu-

fiducia, & proinde nec dubitat quin ipsi ut faveas, favurisq; publici viam Principali Humanitate aperias, facilè passis exorari. Neq; enim polles Sanctitatem Famæ Tuæ, quæ Te Heruem, Priscorumq; ex parte Chaucurum Dominum, Veterumq; Broeckmeranorum Reiderianorum & Harlingensium, Qui omnes tot Historiarum mundo dederunt materiam, Dynastam, summo cum gloriæ decore, per orbem celebrat, si rèm capaci aliàs quoq; Tuo, ad Seria Principatus Tui expedienda negotia, Genio, indulgebis sequentium pagellarum lectionem. Satis enim Tuæ Celsitudini se probabunt, si intelliges Imperatorum in iis aliquot jura referri. Tua siquidem interesse reor Domine, ut cujus Majores tot Virtutum ab Imperatoribus aucupati trophæa, jam nunc literis faveas, Imperatorum Majestatem, quâcunque ratione narrantibus, potissimum verò quod nec ita pridem Ipsamet Virtus Tua, ad sublimiora in Theatro Orbis Romani, Dignitatum Juriumq;

riumque iodè pullulantium subsellia, Creatorem laudaverit Divum illum FERDINANDUM III. incomparabile illud Dotum Cæsareaorum Compendium, & io quo omnia ad Æternitatem Tranquillitatis Germanici Imperii cõspirabant, gloriosissimæ memoriæ Imperatorem. Ibunt pagellæ hæ exemplo licentiaque quam feceris, per Optimatum Domos, miscebuntq; se eruditorum, quos alta jam & inoocens Laurus supervexit, vilibus mortalitatis curis, Colloquiis. Accipe ergò Domine Gratiosissimè, partum hunc devotissimi Civis tui, Serenissimo & TANTO PRINCIPE dignissimo voltu, Heroum enim vel propria Virtus Comitas est QoorumCatalogo com Tu vel maximè inserendus venias, Protectionem ipsi Pareotis genethliaci denegare nequaquam poteris. Neq; enim perpetuum Necessitatis TIBI dictamen esse, porare debes, Illustrium semper Lumina, Oculis Coosummatissimæ gratiæ Tuæ aspicere. Jmitare potius, Cœlesti in Orbe qoæ

nobis conſpicienda Divinus Artifex repræſentavit, flammantia ſidera; Hæc enim non tantum Majoribus Mundi partibus ſeſe infundunt, ſed ad ſingula animantia, viliorem Creaturarum etiam propaginem, vim ſuam patiuntur deſcendere. Sic enim duplici fundamenta Triumphus veriſſimæ Gloriæ Tuæ per Poſteritatis ſeriem inoffenſos aget Curſus. Eſto ergò Tu ENNO LUDOVICE meum hiſce in Terris ſidus, repræſentabo ego vel lubentiſſimus, humillimam Homuncionis iſtius, in quo Radii Potentis Gratiæ Tuæ, exemplum operationis ſuæ collocate poterunt, figuram Illa enim immota ſtudiorum meorum menti meæ hactenus inhæſit, ingeneratâ quamvis mihi à Parentibus, intentio, præſertim poſtquam cum divinis Jureconſultorum Traditis fœdus mihi ineundum fuit, ut TIBI aliquando, DOMINE, Sicq; Patriæ, Quandoquidem Tu es PATER PATRIÆ, & pro ejus obtinenda Beatitudine nihil arduũ intermittis, qualis qualis ſervitii, ſubjectum

idoneum offerre valerem. Quam si vanam non fuisse, vel etiam imposterum in rorum rejectam non fore cognovero, laudabo civis Ego, Gratiosissimam Serenissimi Principis indolem, majorque mihi ad gloriæ successionem inseretur cupiditas, benèque demerendi sedulitas in animo meo, eò altiores aget radices. Sin verò aliud placuerit; Quâvis præsumptionem eam deprædicandus ille meritò Celsitudinis Tuæ ergà subditos amor & decantata per Orbem benignitas, ejiciendi animo sat validum Imperium habeat, illud adhuc sat gloriæ mihi æstimare potero, si sub communi Principis Naturalis, Qui Tu mihi iterum es ENNO LUDOVICE, Gratia, umbraque Clementiæ, tranquillam Civi concedat ut transigere Vitam. Vale Serenissime Princeps, Domine gratiosissime, DEUS Qui Principatum Autor Custos & Conservator est, Te cum Serenissimâ Conjuge, EUROPÆARUM illâ Princi-

pum

pum GLORIA, bono subditorum suorum, sospitet & conservet, in longæva ætatum tempora; manebo ego quoad per Vitam potero,

Serenissimæ Celsitudinis Tuæ

Dabatur Giessæ die 23. August. Anno 1657.

Subjectissimus Civis, Cliens & Servus,

Joh. Henricus Stamlerus.

AUXILIANTE DEO,

DE

RESERVATIS

IMPERATORIS

ROMANO-GERMANICI,

PRÆLOQUIUM.

D[illegible] tete[illegible] entur ce[illegible] [illegible] mnia [illegible] erum [illegible] bli[illegible] arum cautela

Rat[illegible] Ari[illegible] el a prior [illegible] a la

3 *Rat Arr[illegible] telis a[illegible] atus plenius*

4 *[illegible] ne pe tat [illegible] tl [illegible] s sibi pat [illegible] etur*

M[illegible] mus[illegible] an[illegible] a tat[illegible] [illegible] t mi[illegible] erre let

A[illegible] e[illegible] ma[illegible] ir[illegible] an[illegible] sione exarcefiunt.

L[illegible]get funt animaxi[illegible] [illegible]

8 *Elegans Attila b[illegible] gumen nemum*

9 *Antiqui legislatores quare legesfuas à Diis se accepisse gloriati fuerint*

10 *Sceptrum Agamemnonis a Diis fa[illegible] bricatum miffe fa[illegible] tur [illegible]*

11 *Rati posteriores [illegible] tela adi[illegible] tur*

12 *An in Imperio n[illegible] [illegible] e un[illegible] dum dictamen cautelarum [illegible] larum instituta fuerint, [illegible] quiritur*

1[illegible] *Lottdorpi[illegible] [illegible] [illegible] nde [illegible] ermanica armqu[illegible]*

14 *[illegible] ia[illegible] n rega erum de eodem m[illegible] ande [illegible] ante statu ad Ferdina[illegible] [illegible] uers*

1[illegible] *Ca[illegible] a l[illegible] mistera[illegible] hesse quanam aug[illegible] a[illegible] quian*

16 *nier st Respublica [illegible] t unus [illegible] [illegible] erti tus, [illegible] t in ma [illegible] [illegible] en erat s [illegible] le [illegible] u tui tui [illegible] s empt[illegible] [illegible] tur[illegible] antiqua [illegible] [illegible]*

1[illegible] *Astim [illegible] m lammatus [illegible] ppe tim[illegible] pice l atte statuuper mitte a[illegible] rati [illegible] ermanica m[illegible] ta tur & [illegible] am ajus audientu adjic*

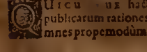
[illegible] *Augu[illegible] [illegible] Demum [illegible] uefte ncu be- ne lm er[illegible] ad tantum honoris culmen pervenit*

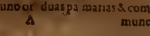
21 *Hipp li he[illegible] a lapide di [illegible] rbus Scanlu quod Imperii potent[illegible] [illegible] lumn a*

22 *M[illegible] flarri reservatorum [illegible] a- [illegible] a*

N[illegible] a[illegible] [illegible] a[illegible] [illegible] u[illegible] [illegible]

2[illegible] *A[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] at amat[illegible]*

QUicu[illegible] ue hactenus confe[illegible] [illegible] arum rerum publicarum rationes, & media [illegible] cogitaverunt, omnes propemodum uno or[illegible] duas pa[illegible] marias & com- 1.

 munes

munes, [illegible] publ. speciei, cautelas designant. *Ne scilicet quid [illegible] leges & instituta permittatur, non tantum in rebus majoribus, sed & per exiguis, quemadmodum dici solet momentis, & denique ne fides adhibeatur commentis, callidè ad populum circumveniendum excogitatis, quippe quæ rebus ipsis convincuntur.*

2. Rationem prioris, uti & remipsam primicerius ille Philosophorum Doctor *Aristoteles*, præ ceteris *lib. 5. Politic. c. 8.* attetigisse videtur, quando interprete Genes. Sepulved. datâ tamen prius ratione, quare a rerum publicarum corruptionibus, ad earum conservationes progrediatur, inquit. *Igitur in Rebuspublicis bene temperatis providendum est imprimis ne quid præter instituta, moresque fiat, sed maxime minimum quantum est caveri debet. Detrimentum enim latente [illegible] non totum simul contrahitur, ab his enim rebus decrescit [illegible] gentia, ut ratio illa captiosa est, si unumquodque par[illegible] omnia parva, quod est quodammodo [illegible] verum quoddam [illegible] Nam totum & omnia non sunt res parva, sed ex parvis [illegible] antur.* Nempe non ideo contemnendam esse d[illegible]

tr[illegible] nsgressionem quod fortassi [illegible] simo in [illegible]

4. tur quodque in te vilior contin[illegible] omnes [illegible] peccatum ratione [illegible] [illegible] [illegible] tandem omn[illegible] repu[illegible] nantes, parvitate [illegible] b[illegible] ts, & cele[illegible] mo[illegible] c, ade[illegible] tium nis præsagium [illegible] mano, ubi ce[illegible] minimus etiam [illegible]

5. contemptu[illegible] alem interdum mot[illegible] ne [illegible] em portare ol[illegible] P[illegible] periimus, quamvis [illegible] d[illegible] copi ra[illegible] 19. E[illegible] eld

6. de [illegible] r nda [illegible] 6. b[illegible] cisione tandem exar[illegible] cunt, viridemque d[illegible] ponu[illegible] ornatum.

[illegible] ræ ſ leges audiunt, anima & ſpiritus civi- 7.
[illegible] *Cluent.* ſi fundamentum, quo Reſpublica
[illegible] netur. *Idem libr 2 de republ.* quomodo ani-
[illegible] ſetandum ſe tuebitur corpus? Non ita
[illegible] Attila apud *Anton Bonfin Rerum Ungaricar.* 8.
[illegible] andò mortem innocentiſſimi fratris ex-
[illegible] inquiebat nullum bene Imperium regi &
[illegible] niſi omnes legibus, ac Reipublicæ parere
d[illegible] ravit hoc prudentia antiquorum legiſla- 9.
[illegible] ſancitæ eo venerabiliores evaderent ſe
[illegible] libus accepiſſe aſſeverabant, docente
[illegible] vinar 22. *Quintilian declamat 264 &*
[illegible] Ita etenim Cretenſium Le-
[illegible] Spartanorum Lycurgus, ab Apolli-
[illegible] glo [illegible] bantur Ita & Numa Pompi-
[illegible] ſacra, ceremonias omnemque
deorum cu[illegible] noct[illegible] um Deâ Egeriâ ha-
bere [illegible] aqu[illegible] monitu ipſius inſtituere ſi-
mulabat *[illegible]or. lib. 1. Rer. Roma[illegible]* 2 Atqui [illegible] um jam eſt 10.
quod vult Homerus, cum ſceptrum Agamemnonis non ab
hominibus, ſed à Diis immortalibus fabricatum, & ab ipſo
Iove per multas manus ei traditum fabulatur *Hopper de art.*
jur. lib 3. c ultim. Poſterioris quoque ratio cautelæ occulta 11.
amplius eſſe nequit, poſtquàm orbi ſatis notum, quàm pro-
cliv[illegible] a nova molienda. hominum elaborata ſint ingenia,
quæ ſ[illegible] lando [illegible] erborum apparatu excitentur, iiſq; tædium
p[illegible] e um, cum deminutione eorum penes quos
ſumm[illegible] Republ cà reſi[illegible] et Majeſtas, In uti quamvis ac
imm[illegible] obt[illegible] atur Reſpublica certè in fortunato ſalutis
vado [illegible] aremnum poterit c[illegible]ntinu[illegible] q[illegible] erſibitur peri-
culo. Itaeum [illegible] ho eſſicivilis, ſub velamine

 amoris

amori[illegible] soli, sub mantello libertatis antiquæ tuendæ pernit[illegible] struentur insidiæ, oborientur domesticæ seditiones, discordiæq; civiles & intestina bella, quibus ut præveniatur, vani ambitiosique homines prohibebunt, qui privatim degeneres, in publicum exitiosi, nihil spei nisi per discordias habent, quique honores quos quieta Republica desperant, perturbata consequi, se posse arbitrantur confer *Besold. dell. dissert Politic. d. Republ curand. c. 5. n. 9.* Adducere potuissemus varia, variorum Imperiorum exempla, & testimonia luculenta [illegible] quæ hoc [illegible] comprobandum [illegible] prime possent, Cæterum cum [illegible] orbi jam man & hinc inde in Politicorum observati[illegible]nibus anno[illegible] currant, noluimus neq; debuimus molestæ [illegible]
12. tioni ulterius indulgere. An autem in comm[illegible] nostra, Imperio Romano [illegible]ermanico, actione [illegible] regulam & dictamen morum, legumq[illegible] tamē maxime rationabiles habemus, institutæ[illegible] mentorum, fallaciarumq; fides contempta[illegible] qui publicis deliberationibus admot[illegible] comm[illegible] beatitudinem rev[illegible]candam, salutaria de[illegible] Sane monumenta [illegible] [illegible]rum [illegible]gnitati conse[illegible] vi[illegible] eco conquerentur *vid. Ma[illegible]er.* [illegible]chönberg *in dedicatoria*, ad FERDINANDUM [illegible] *mi, de Advocat armat.* & exantl[illegible] variorum tamen ex quam civilium bellorum calamitate, justissimam præb[illegible] dubitandi o[illegible]asio[illegible]em. [illegible]uam tamen re[illegible] peditant, verba Londorp[illegible] *in præfat. tom.* [illegible] Reverendissimum Episcopum [illegible]erbipolensem, *Adolphum*, con[illegible]uerentis, quod in [illegible] ebe[illegible] nichts ein das Heylige Römische Reich beschweret [illegible] die Friedlichen Ständ gedrucket / der algemeine Wohlstand zerstrew[illegible]

allen

alles mit Klag un[illegible] auch die Kayserliche Majestät selbst[illegible] Kayserlichen Hocheit/ und Rechten/ Königreichen/ und [illegible] ländern angefochtet worden. Imo amplius eam remanere non patiuntur Protestantes Principes Lipsiæ nuper anno post redditã mũdo salutẽ 1630. cõgregati literis suis ad Cæsarem exaratis, dum inter cætera, sequentia emittunt verba: Eß were die Teutsche Libertät hoch und unerhört betruckt und bedrängtiget/ die starcke fulcra deß Religion und Profan Friedens mercklich gesuncken/ und geschwächt/ so wohl die Reichs constitutiones/ Kreißverfassungen und andere löbliche Ordnung der massen verdunckelt / und von vielen zurück gesetzet / das eß gleich das Ansehen gewinnen wolt / als ob solche gar jhren Abscheid hetten bekommen sollen. Quinam [illegible] fuerint istius pacis publicæ turbatores, aut qui [illegible] essibus tribuerint eum ipsi magnates non [illegible] indicare idq tantò magis, quòd [illegible] perpetuo [illegible] eumq; oblivione constitutã, dulcissimo pacis perfruamur otio, quodque [illegible] ratione, obductam aliquatenus [illegible] dolorum, ærumnarumq, cicatricem, dulcissimæ Pacis magis refricasse, quàm lenivisse videri possemus, innuendo scilicet, illam potissimùm concivium suorum perfidiã, in tot calamitatum abyssum præcipitatam, deturbatamq, fuisse. 14.

Causas tamen ipsas in genere considerando, seu in thesi, uti [illegible] Rebuspublicis, ita & in nostra, deprehendemus fuisse, beatitudinis, salutisq. publicæ neglectum, propriumq, [illegible] hendi studium, & ad altiora appetitum. Quibus certè quid magis Imperium pessundare potuisset [illegible] ratio apprehendere nequit. Neque etiam defuerunt, qui temerariis discursibus, [illegible] issimis, & libellis [illegible] sis, Imperium nostrum, pro suâ libidine describere, sanctissi- 15.

mumq; ejuscaput. Imperatore nostrum Invictissimum, Cui victoria & Salus, à membris suis, statibus scilicet Imperii segregare leges & constitutiones nostras cavillose interpretari, pacem omni conatu impedire, & bellum invicem, belliq; materiam, diffidentiam serere, gloriæ sibi duxerunt, de quibus jam ante nos conquestus *in præfat. ad Lectorē vol. 1. d. Statu Rei Rom.* Magnific Domin. Cancellar Schütz, ubiq; merito ejusmodi labores refert, inter illa, quibus ater antiqa, ex orco vehiculum suum, hisce temporibus onerare solet. Quam tamen nos [illegible] eo extendimus; quasi nos eorum opinione imbuti, qui [illegible] de Imperatoris statuumq; juribus [illegible] contendunt, quin potius si non cavillandi, se [illegible] endæ gratia [illegible] tur, eos laudamus, & cum No[illegible] Domino Conringio *inp* [illegible] *Mandis Regibus Romanorum*, interesse dicimus [illegible] Reipublicæ, ut sua cuiq; dignitas, suum jus se[illegible] ur [illegible] maximis Principibus. Imo quod ma[illegible] quòd noceant ejusmodi injuriæ! Item exem[illegible] quum ferendo, licentiæ impunitate muni[illegible] q[illegible] iam. Reprehendimus solummodo [illegible] [illegible] ntium ob[illegible] [illegible] quis sterile a manu [illegible] tem Imp[illegible] e magno [illegible] nec quantum [illegible] [illegible] Imp[illegible] [illegible] nibus modis diminuer[illegible] sed [illegible] sonam, [illegible] alamum [illegible] [illegible] impetu[illegible] [illegible] gentis te[illegible] imis ausp[illegible] [illegible] legitime A[illegible] 163..

[illegible] lud Asteris scriptum, [illegible] onstitutiones & con- [illegible] t Serenissimos Ele- [illegible] hendere ausus fuit, [illegible] a jam laudat. Do- [illegible] Schilt [illegible] R, vol. 1. diss. 2 t. 23, [illegible] & n [illegible] ceti [illegible] mor busque im- 19.
[illegible] tissima, per [illegible] s [illegible] ppolithi à la- [illegible] cui certè mon [illegible] ermani hactenus, [illegible] non est, & fortassis nascetur nunquam, [illegible] odùm impudentissimas legum, consti- [illegible] um cavillationes, tot perversas earum [illegible] sperie, quot in illa paginæ inveniun- [illegible] im oc [illegible] upatum animadvertere liceti- [illegible] u qùm tẽporis efflorescere cœpit, [illegible] n im [illegible] edire posset. Cui quo- [illegible] t us excogitare por [illegible] nisi [illegible] c [illegible] lius in publi- cis regni negotiis, interea tamen [illegible] um om [illegible] a ad mo- lendinum suum, tyrannorum instar, traher [illegible] tq; n exst r- patione Augustissimæ domus Austriacæ, bono certè im- 20.
perii nostri ad tantum honoris fastigium, uti omnes boni fateri necesse habebunt, evectæ, unicum restaurandæ fe- licitat [illegible] pi bli [illegible] æ, medium situm esse, orbi nostro afflicto persuaderet, atq; inde Serenissimorum Electorum, Sta- tuumq; [illegible] n tantum in genere, sed & quorundam in indi- vidu [illegible] n ven [illegible] iam, innuendo, eos cuminum secere, ac [illegible] o [illegible] lue te, [illegible] m nimis crupulo os esse, 21.
maxima ver [illegible] crum m [illegible] menta insuper habere, videatur p. 1 c. 7 § 120. I [illegible] tu [illegible] e [illegible] uti Reipublicæ nostræ maximè damno [illegible] m præbet communem,

conatu-

conatibus h minis impudentissimi ob m tiam jam pridem cordati quidam inte a cis terarum documentis nonnulla ip esse demonstraverunt, singulis eni am esse peritiores haud asseverabunt. I inde & n dissertationem quandam componere tempo gereret, præ ceteris ea, quæ de Imperatoris no eique inhærentibus juribus & inspecie de re materia, placere debuit idque tanto mag, qu horum naturam nullibi ferè apud D ores e debebat methodo laboratam invenire ce t corum occurrat, illud tamen gloriosissimo uti majestas ipsa, citra rationem & justitiam ab quam tamen Ma estatem, cum unicè reservat
21. rum, e etrix ha enda, ipsi li compet re Hippolithu lapide & alii contra machin tium pa oarum positiones passim demon bun Neq enim ramus inania eorum di
23. dere u tra in scholis disseri exclamant, e ne h c facto vel propriam turpitu inem al ventuti Academicæ mancam mutilamque jurisprud ntiam. *Besol. ad jure ict. Im dissert. pu lic p t in e at.* illud altem mus pere, ut h m te u vitatem qu mmi um l præterem speraten us id n is in enu enim e , inclu ra equemur a&
11. *Ambrosium, epi l. ad Imper eleat* reprehensior midan est ve am t

J. [illegible] TAMLERI,

[illegible] RESERVA[illegible]S

[illegible] RAT[illegible]RIS

[illegible]ANO GERMANI[illegible].

§. PRIMU[illegible]

[illegible] *[illegible]onione* [illegible] *il* [illegible] *ers* [illegible] | *privati* [illegible] *du* [illegible] *se at* [illegible] *re servare* [illegible] *tur* [illegible] *ria & in* [illegible] *ali* [illegible] *etiam pro conce-* [illegible] *quere* [illegible] *cipitur quod pro differ-* [illegible] *d* [illegible] *pulatur pro prote-* *gare* [illegible] *pro* [illegible]

QUEMADMODUM [illegible] *Augustinus lib. 2. de civit. Dei* [illegible] *injurià reprehendere* vi[illegible]etur eos, qui [illegible] & frustra circa inanem verborum corticem se torquent, cum sensum [illegible]ttus atten[illegible] e[illegible]ebuil[illegible] nt, [illegible] ntra laude [illegible] titis ext[illegible] le[illegible] venium ist [illegible], [illegible] cum vera notatione nominis, [illegible] ub- [illegible] n [illegible] tam pe[illegible] ec[illegible] qua [illegible] [illegible] quidem mdo [illegible] relinquenda no[illegible] tunc, perti- [illegible] *ne ex p[illegible]te* [illegible] ju que [illegible] disciplinæ

[illegible] *Dominus Habn*[illegible]
[illegible] enl. ocat P[illegible]
[illegible] tur. & ni[illegible]
[illegible] ffecde co[illegible]
[illegible] *lib.1.c 1.n.9.*
[illegible] exfepta ing[illegible]
[illegible] eis refervare,
[illegible] ac enim hac in
[illegible] gli, Cancella[illegible]
[illegible] quorum [illegible]
[illegible] rationem & ambigui[illegible]
Capitul[illegible]
[illegible] effe non [illegible]
[illegible] epus fre, [illegible]
[illegible] fi nihesce poteft. [illegible]
[illegible] nia fer [illegible] tur [illegible]
[illegible] etiam [illegible]
[illegible] aut fi dicer[illegible]
[illegible]

d quem addit
Perus intr. ucili
cordat, Princip Ge
servat sibi Pontifex,
eamque vel genera-
ceal Garz. d. bene
ndonus fuit de
fic
m. c

qu etia
affecta pe
de quibus be-
, quod etiā
ordinarium lo-
impeditam.

ra V. Johann.
d. prabend. c. ad
d. prabend.
& reservat. 8.

A.
inc
autē
Ita etia
se o

cum à
fuit.

Facultas verò mem [illegible]
nonum, at non [illegible]
quæ exc[illegible]endo licet omni[illegible], ut hæc [illegible]
conf[illegible] [illegible]
§ 9. & 13. II [illegible] pat[illegible] [illegible]
[illegible] ,qu[illegible]
[illegible]
[illegible] tem[illegible] imperatori Justini[illegible] [illegible] Inst[illegible]
[illegible] III [illegible]
vel[illegible] [illegible]
m, passim invenim[illegible] [illegible]
[illegible], M[illegible] [illegible]
[illegible], quando V[illegible] [illegible]
exemplum, [illegible]
[illegible]
[illegible]
dece[illegible] [illegible]
[illegible]
, reservare ista de [illegible]
m, ju[illegible] [illegible]
præesse vo[illegible] [illegible]
[illegible] ex privato capiunt. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Rei [illegible]
[illegible] apud Cornel. Nepot in vit. Attic. [illegible]
[illegible] abstine [illegible]
Nescibret id quo[illegible] natura [illegible]
quon am [illegible]
[illegible]
[illegible] prob. reservare.

in. Carpzo
Goldastus tr. de
[illegible]
[illegible] m, Eine
[illegible] dantur
[illegible] Far-

[illegible] aliquem, unde regimen [illegible] estatis [illegible] ipsa [illegible] allegat [illegible] nomen [illegible] quo [illegible] neque [illegible]

Majestatis [illegible] debat. [illegible]

[illegible] nullam [illegible]

[illegible] statis comitus [illegible] *Jurisdict* [illegible] stratio dist[illegible] Republic[illegible] m, vel [illegible]

[illegible] eat qu[illegible]

[illegible] dem qua [illegible] eundemq; [illegible]

universali Imperio, numerum subditorum ... in unum reducere & per illud ... tatem civilem majestatisque ... licere ... non uno eodemque modo ... hac vel ... pu... currentis, affectio vel ... minime convenire ... majestat ... ecclesiastica

10 ... subdistingui solent. Pariter ut in animat... pro diversitate membrorum, ...

15 h... operationes ... *spoli* quod itaque jura majestatis omni ... se ... aqua ... presuppo... ade...

20 ticipationem, majestat... civilis commun... reservat... ad ... publici Interpretibus privatis habentur *vid. eundem* *fertas* ... *posthu* ... *dre* ... *E* ... *flo* ... *potestat* ... *jurisdict. Imperator* ... *Maje* ... de ce ... quoad ... potuimus ... consequenti ... quam hoc modo constitu... dicentes R...

25 ... exc... da, ...

... *imperio* ...
... *tum* ... *peratur* ...
... *ratur,* ... *quer*

[illegible] esse ex su[illegible] e tori constat positione, & [illegible] of[illegible] li comperiant quatenus talia in [illegible] [illegible] sequenti enarratione ipsorum jurium [illegible] illis hominibus auffertur [illegible], compere[illegible], in el[illegible] publicum do[illegible] laboraverunt. [illegible]atemur quidem, & nos [illegible] tem supra [illegible] Dd. com[illegible] em, [illegible] cum ter [illegible] de fi[illegible] [illegible] em, [illegible] statis, quæ ab Imperatore cum [illegible] svatorum no[illegible] [illegible] gatum virum *Reinkingium* qu[illegible] [illegible] jus condendi leg[illegible] univer[illegible] [illegible] jus co le[illegible] [illegible] erigendi n. 12. [illegible] *on, et queq, b. loc. p. 5 [illegible] & p. 2[illegible]* [illegible] 3.

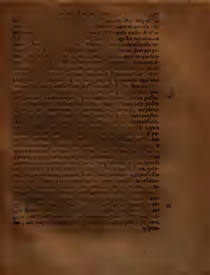
[illegible] definivimus, stare minime poterit, [illegible], & reliqua pani[illegible] [illegible] [illegible], hisq; annexis jurib[illegible] [illegible] Imp[illegible] vel [illegible] necesse habet, in no[illegible] [illegible] vatis majestatis [illegible] exercitium Imperatori liber[illegible] plenè [illegible] tum sit, quilibet qui penitius rem consideraverit, [illegible] [illegible] & propriè pro talibus haberi non posse. Etenim quæ ratio [illegible] distinguendi jura illa majestatis relatè ad Imperatorem co[illegible] [illegible] atio diversæ appellationis & diversi nominis, nisi etiam ipsa [illegible] rogis majestate, notabili quodam discrimine se[illegible] posse [illegible] [illegible] 4.

quatenus [illegible] sunt, diversa non [illegible], siquidem [illegible] argumentari [illegible] referri ad ja[illegible] ne ratione, i. e. [illegible] [illegible] mum neque quoad [illegible], secundum ab invicem [illegible] [illegible] 5.

 caten-

appell [illegible]
non [illegible]
publ.c.1 p.95 c 13 [illegible]
Adams Contzen l. [illegible]
cumque implici [illegible]
7 can. 6. accedi [illegible]
benè ante nos [illegible]
lech àlapsd part [illegible]
tis esse a pat icul [illegible]
tot subjectis & qu [illegible]
que numero re. ub [illegible]
formam el [illegible]
reddi, nullos, eccle [illegible]
negare voluit [illegible]
gular. de maje [illegible]
convictis m [illegible]
quò [illegible]
8. *de fur. pu* [illegible]
u m cone dentem [illegible]
tet reare nimèd b [illegible]
Hippolithus r ester àlapl [illegible]
9. p [illegible] multa d mistu [illegible]
dis pro & [illegible]
quest. cut adh reat [illegible]
inn. sto [illegible]
sua [illegible]
ej [illegible]
d mortuum [illegible]
stantibus remittent [illegible]
co [illegible]
haut [illegible]
[illegible]
[illegible] adhuc [illegible]

respondemus enim negando hanc [illegible] nem [illegible] n [illegible], utie [illegible] me div [illegible] n [illegible] sed tantum ratione [illegible] ver [illegible] cat [illegible] po [illegible], [illegible] modi diversæ partes, verum mixturam efficere potuerit [illegible] ab ipsâ formâ, no [illegible] ob [illegible] emēda erat, ut enim nostri, quatenus ornatum [illegible] p [illegible] ude [illegible] umitur de [illegible] sib oppo [illegible] e ea [illegible] quod [illegible] mus partes integr [illegible] tes, [illegible] scilicet obje [illegible] d. 1 & 2. quia rationes causæ effici [illegible] ntis, & rati [illegible] onis, quæ co [illegible] n [illegible] obligationes justi ob [illegible] unt, haec certè nec [illegible] ex erunt majestati [illegible] o [illegible] el [illegible] seu q [illegible] od [illegible] em [illegible] e fæm [illegible] quod objectivè variare co [illegible] e quod [illegible] tio [illegible] subj [illegible] u ar natum reperi [illegible] ve [illegible] possent [illegible]

12 [illegible] nover t, & potue [illegible] eam [illegible] h [illegible] horum [illegible] q [illegible] odunie [illegible] toind [illegible] un etiam in Aristo [illegible] est qu [illegible] m qu [illegible] plu es [illegible] quidem [illegible] [illegible]endi habeant potestatem. De formâ enim [illegible] cendi eaus in Scholi [illegible] tantùm reti [illegible] e [illegible] consta [illegible] mur, & qui [illegible] fica [illegible] in specie intell [illegible] et *ipp* sandus so [illegible] et, [illegible] ippe qui [illegible] ara [illegible] di *par* [illegible] publica q [illegible] alia prima accidentalis [illegible] N [illegible] qu equam faciet sicum [illegible] *man* [illegible] *ermanic. p* [illegible] *t. 1.* [illegible] o. [illegible] eam *in* [illegible] *madverf Hippolit* [illegible] *a* [illegible] *part. 1.* publicatum forma [illegible] q [illegible] ua [illegible] cratia dicitur, non essentialem esse [illegible] ade [illegible] [illegible] i [illegible] e c, ill [illegible] e [illegible] m f [illegible] ten [illegible] i [illegible] ntum

13 speciem formæ al [illegible] p [illegible] tent [illegible] utat [illegible] c [illegible] m [illegible] i [illegible] re [illegible] eād [illegible] ahre [illegible] n [illegible] a [illegible] jam [illegible] con [illegible] i [illegible] [illegible] emancipatum [illegible] etur. Quem

quando cives quidam de constituenda quâdam Reipublicæ forma unte [redacted] elibe [redacted] dicimus accidentaliter ita contigisse, quòd verbi causâ [redacted] tist ctat â, & vice versâ elegerint, tam mutuam e igere otu ent, respectu monarchiæ tamen consti- æ, & [redacted] let S [redacted] esse queat, minimè hoc accidens amerce [redacted] unu upre [redacted] neat rectu gubernacu- *Confer. C. [redacted] A. stat. R. [redacted] vol. 1. disputat. [redacted] lit. A.*

§. VI.

[redacted] a cam n- [redacted] el m le [redacted] et Imperator, nihe- [redacted] impetent [redacted] um majestatis & mu- dum curande ipsi additum approbâ andum est [redacted] an ille [redacted] um l [redacted] sap [redacted]

[redacted] instius item [redacted] Probatur assertio [redacted] gum & regnorum exemplis [redacted] læsione majestatis Proceres regni ter- [redacted] n negotiis adhiberi coguntur con- silium.

s Curia Parlamenti Parisiis hodie de negotiis status, nisi expressè ipsi à rege [redacted] nihil concludere [redacted]

15. Vasallus a [redacted] dominium a senatu non potest.

16. Consensus parentum in nuptiis libe- rorum & septemviris numerus testium in testamento Jure Civili est necessa-

[redacted] dimensio exquisitissima.

VERUM enimverò, quando igitur nunc, ut sic ad propositi the- matis discussionem paulatim descendamus, ut conventionis iu [redacted] ilibu [redacted] ntentiæ, audire solet inc [redacted] e cil [redacted] ium nonnec [redacted] co [redacted] um Statuum Imperii, quàmvis interdum Ele- [redacted] m [redacted] iat, indubitanter asserimus, uti ille adhuc fal- va [redacted] o [redacted] n [redacted] e [redacted] n iora [redacted] enim, & solicitu- di [redacted] amus Statu [redacted] on [redacted] n [redacted] u lou Im- perii, ità [redacted] secundum naturam regni propriè sic dicti, in actus ipse, quem [redacted] vult [redacted] l [redacted] ramque m Rei- publicæ bea [redacted] u [redacted] u ju [redacted] ma- jestatica communicari queunt, [redacted] ipsæ, quod maje [redacted] as ipsaque hac

in parte

in parte [illegible] auro gemmisque preciosissimis distincte [illegible] natur, in sua etiam naturali æstimate Indivisibilis sit; Et vero rem ita se habere cognoscent illi qui inter majestatis exercitium & [illegible] dum ei additum, qui Philosophis conditio sine qua non dicitur, & ab ipsa majestate ut causa agente principali planè separata est, distinguendi notitiam habebunt, quæ propterea condit [illegible] non, uti aliis in rebus, non tantum naturalibus sed & moralibus, effectum propria agendi efficacia (propter enim nihil agit) effectum producere nequit, ita nec hic Statibus Imperii commune summæ cum Imperatore potestatis consortium, idque tanto magis [illegible] hic Electorum vel Statuum consensus nomine consilii, [illegible] est [illegible] rahts und gutachten in recessibus Imperii & capitulationib [illegible] peratorum plerumque & magis frequenter exprimi solent. [illegible] zu Speyer de [illegible] 1576 p. 7 §. Als haben wier mit Ra [illegible] lebung obgemelten unser und deß Reichs Churfürsten [illegible] Augspurg de anno 1582 p. 773 § derohalben ob haben wier [illegible] und R[illegible] unser und deß [illegible] Reichs Churfü[illegible] Reichs[illegible] versamlung Außschreiben lassen R. A. zu [illegible] anno 1654. §. Dan wenigers nicht ob Nach dem sich [illegible] die zeiten etwas stiller und friedlicher veranlassen/ und [illegible] derliche obstacula geleget/ mit Außschreibung deß [illegible] meinen Reichs-Tages [illegible] nicht zu rückste[illegible] zu noch mehrer erweisung [illegible] angelegener Sor[illegible] gemeine Wohlfart unsers vielgeliebten Vatterlandes [illegible] Ruhe [illegible] der sämptlich unser und deß [illegible] fürsten publiciren und verkünden/ &c. Adde capit[illegible] Carolo V. article 17. ibi mit jhrer der Churfürsten Fürsten und anderer [illegible] Rahe articul. 25. in princip. Capitulat. [illegible] art 24 Capitulat. Maximil. II. articul 6. articul 3 16. C[illegible] Rudolph II. articul 2. articul. 5. articul 8. in fin. articul. [illegible] 6. Capitulat. Matth. articul. 2 5. 17. 18. 20 & 39. Capitulat Ferdinand. II. art. 2. art. 5. art. 8. in med. art. 31. & 38. Capitulat. Ferdi[illegible]nd. [illegible] art 6. art 9. in fin art 14. 18. 19. 22. 35. 36. 40. 45. Capitulat. [illegible] nand. IV. articul. 2. 16. 18. 34. 38. & 40. Imò quod magis

mirum

[illegible], in ipsis etiam juramentis, quæ in scribus inaugurationis sacratissimi Orbi Romano Dominatori præstare solent, ita enim in invictissimi hodie regnantis Et Pacis Restauratoris Felicissimi Ferdinand. III. Juramento legimus. Ich gelobe und verspreche vor Gott und seinen Engeln/ daß ich jetzund hinführo das Gesetz und die Gerechtigkeit auch den Frieden der Heyligen Kirchen GOTTes will halten und handhaben/ auch dem Volck so mir unterworffen ist/ will nütz sein und die Gerechtigkeit verschaffen und mittheilen/ das ich deß Reichs Recht (mit gebührender Betrachtung Göttlicher Barmhertzigkeit) will erhalten wie ich solches mit Rahr der Fürsten auch deß Reichs und meiner Getrewen am besten erfinden kan. *Vid. Carpzov. ad L. R. G. cap. 11. Sect. 10. pag. 781.* quanquam tamen differre nolumus interdum etiam hunc consensum nominari Einer Bewilligung / wissen/willen / zulassen und gutdüncken: hinc inde occurrere *Capitulat. Ferdinand. III. articul. 18 in fin. articul. 20. 21. & 25.* quo etiam pertinet, famosa illa clausula, in decretis comitiorum quæ apparere solet Und Wir Churfürsten/ *&c.* bekennen offentlich mit diesen Abschiede das alle und jede abgeschriebenen *puncten*, und *articulen* mit unserm guten Wissens/ und Willen und Rahte für genommen und beschlossen / willigen auch dieselben alles sampt und sonderlich / *&c.* Quod tamen nobis minimè contrariari potest, cum ex aliis abundanter appareat locis, consensum illum non coactivum, non subjectivum, sed conservativum haberi debere, adeoque unum secundum alterum esse explicandum. Planè ut sub exemplo loquamur Vasallus absque consensu Domini (quod tamen civiliter intelligi debet) dominium utile alienare non potest. 2. *F. 55. & 52.* neque tamen propterea Dominus in communionem utilis Dominii rebus sic stantibus concurrit, neque ipse Vasallus Dominus esse desinit. Illustr. Domin. Schütz. *in prolog. jur. public. libr. 1. tit. 3 position. 19.* planè etiam uti de jure civili, consensus parentum requiritur ad nuptias liberorum in patria potestate existentium, ita tantùm ut si ab fuerit, nuptiæ nullæ, nulli liberi, nulla dos, nullaque dotis sic actio §. 12. *instit. d. nupt.* uti etiam in testamentorum confectione 5.

sequitur [illegible] de necessitate testium numerus, neque [illegible] pro [illegible] sanus homo & qui mentis suæ compos argumentar vel consensum parium in nuptiis liberorum, vel septenarium numerum causativam habere influentiam in testamentis, utpote qui tantum authoritate nostrorum legislatorum conditionis sine qua non sustinent efficaciam. Confer *Bachovium ad Treutl. vol. 2 disput. 6 § 5. lit. C.* ibi quod partis personæ diversæ &c & eodem volumine disputat. 10 § 5 *lit. A.* Et verò quæ talis esset; quòd consensu [illegible] adimeret Imperatori jura illa majestatica, quibus accedere necesse deberet, cum tamen nec aliorum Regum majestati quid decedat, quòd in gravioribus regni negotiis Senatorum regni, vel qui horum [illegible]
7. gem repræsentant, Parlamentorum audire consilium, consensumque recipere cogantur, ut quidem de Rege Hisp [illegible] secundum mentem *Genes Sepulveda in Scholiis ad lib. 3 polit. Aristot. c. 11 p. m. 101.* Παμβασιλεία exercere videatur, id restatur post *Bodin. lib. 1 de Republ. c. 8 p. 141. ex Mariana Histor. Hispanic. lib* [illegible] *Panormit. de jurisdict. lib. 2. c. 2 n. 100.* Ita etiam Rex Gall. [illegible] ordinum conventum qui Vernaculâ dici lingua solent *Assemblée des estats generaux, vel assemblée generale des estats notante* [illegible] *in advers. p. 130.* de Principalibus regni negotiis referre tenetur, neque novas Nobilitatis tabulas, nisi à Magistris ratiociniorum [illegible] roborentur, concedere, neque alia graviora regni negotia nisi in [illegible] Parisiens. ratificentur, decernere potest, testante *Choppin. d. doman. Franc. c. 19* licet quod posterius effectum si hod [illegible] in Gal-
8. lia exerceat dominandi modum, resplecere velit [illegible] ad dicendum foret, cum Curia Parlamenti de negotiis statum regni concernentibus, nisi expressè id à Rege ipsi committatur, nihil concludere [illegible] ut fidem facit *Custos Sigilli apud le Mercur. Francois tom. 17* [illegible] quando inquit *C'est chose constante, que la Cour du Parlement ne peut & ne doit cognoistre, que des affaires qui sont de par* [illegible] *& non des affaires d'Estat, dont nos Roys se sont reservée, la cognoissance, si c'est ne par commission expresse,* cujus verba transposita in latinum idioma videri possunt apud *Dn. Limn. in tr.* [illegible] *admodum en varias rerum Gallicarum scriptoribus conscriptum novissimè addit. de Nova Regn. Franc. tom. 1. lib. 25. c. 12. lit. ff. pag. 685. conferendum.*

Bodin lib. 3. de Republic. p. mihi 384. & 389. quæ tamen abolitio per- 9.
potam extenditur *ab Hippolytho à lapid. part. 1. c. 4. sect. 2. p.* 58. ad trium
illorum ordinum conventus. Neque enim eis per injuriam po-
strem orum temporum exortasque desuper bellorum seditionumq;
civilium flammas intermissi fuerint, propterea etiam ea templo ex-
olevisse eos dicendum est, rem enim aliter se habere, vel unicus Im-
perante Ludovico XIII. anno Christi 1614. Ordinum conventus,
Parisiis habitus, edocere potest *teste Slüter in animadvers. in Hippo-* 10.
lyth. proxime allegat. loco. Similiter nec Reges Angliæ, in rebus magni
momenti inconsulto & non rati habente Parlamento Londinensi,
quicquam decernere poterant, *Referente Milton. in defension. pro po-
pul. Anglican. c. 8. p. 242.* & ne quis putet testimonium hoc quasi pro-
fecturum à [illegible] in regnum sanguinem novercali, audiat is *Camdenum lib.
[illegible] p. 476. ubi scribit* Reges Angliæ nihil tale, nisi convoca-
tis ordinibus, & assentiente populo suscipere, interveniente siqui-
dem populi assensu crescere robur & potentiam regum, majoremq;
esse ipsorum authoritatem & feliciores successus.

§. VII.

1. *[illegible] quoad [illegible] §. [illegible] objecta solutio respondetur*
2. *Regnum analogicè imaginem matris repræsentat*
3. *Pollicitationes hoc [illegible] Contra Gratia tradita [illegible] modestiam paratum reprehendentium.*
4. *Majestas non nisi una persona est.*
5. *Ulterior [illegible] confutatio.*
6. *Homo licet se ipsum Occidere nequeat, libertatem tamen renunciare.*

AT ne quis fallaciam nos committere petitionis principii quæ Philosophis dicitur, cum illud ipsum in quæstione sit, an nimirum
Reges, eo tamen quatenus jura quædam majestatica non nisi Proce-
rum accedente consensu se exercere velle promittunt, majestatem
amittant. Verum respondemus negando; simpliciter siquidem 2.
intellectam volumus nostram assertionem, scilicet non desinere
summum esse Imperium, nullam etiam fieri partitionem potestatis,
quando in territorio qui dominaturus est, promittit quandam subdi-

 tis quæ

tis quæ ad Imperii rationem pertinent, quale utique est si actis quædam rata esse non vult, nisi e senatu, aut Proceribus regni probentur. *Vid. Grot. de jur. bell. & pac. lib. 1. c. 3. num. 16. & 18.* quemadmodum enim maritum maritali potestate privatum, propterea quod aliquid uxori, aut familiæ, ad ejus gubernationem pertinens promiserit, ita nec regem regia potestate, ob promissionem similiter factam regno, quod utique analogicâ quadam consideratione imaginem uxoris repræsentare videtur *Cabedo decis. 40. num. 16. p. 2.*
2 *Henric. Klock. in discept. de jur. Vectigal. b. 5. lit. B.* orbatum esse rationabiliter concludere licet. Ut adeò etiam huic labori imo parcere potuisset *Dn. à Felden. in notat. in Hugon. Grot. dict. loc. p. m. 48.* quando magno viro, propterea errorem adscribere conatur, hac additâ ratione, quòd eo ipso Rex se subjiciat legibus, penes quas summa potestas, atque ita etiam ejus legibus, à quibus regitur, subesse dicitur. Ut enim mittamus obscuras & inauditas illas loquendi formulas, quando inquit, populus quondam velle legi committere summam majestatem, eique addere regem administrum, deinde regem se eo pacto subjicere legibus, penes quas sit summa potestas cum utique hæc non nisi impersonæ esse queat *Dn. Grafwinckel in*
4 *Strictur. ad censur. Dn. Felden. d. l. p. 82.* & nemo regis nomine insigniendus veniat, nisi qui habeat summam potestatem, simpliciter negamus hic ullam contingere subjectionem, respectu ipsius, legibus civilibus tribuendam, neque enim in vim legis, quæ tamen etiam circa nolentes versetur, sed ex conventione inter regem & populum liberè & voluntariè celebratâ, modus iste regnandi delato imperio adjicitur, sicque obligatio non oritur propter potestatem superioris in inferiorem, sed propter placiti fidem. *Daniel. Otto*
5 *dissert. de jur. public. c. 8. p. 155 Bunterf. ad A. B. conclus. 7. per tot. novissimè Dn. Strauch in exercitat. exoter. 1. in fin. p. 120.* Ipsius Dn. à *Felden verba in seq.* manifestam inferunt repugnantiam dum inquit: Et licet populus regi potestatem in se concedens rege superior dici
2 non possit, quod ipsius Imperium, quod secundum leges exequi tenetur, ratione tamen legum, si quid contra eas rex commiserit, jus superioritatis habere videtur, quatenus ex legibus eum eis adstringere potest. Quòd si enim ex modificatione quadam contingente

ceu actuum regiminis secundum, subjectio oritur, tum utique etiam populus in prima consideratione ratione legum, quoniam ab ipsius autoritate proficiscuntur, rege superior dici posset, quod ipsum tamen cum *Dn. Felden.* displiceat, nec principi placere poterit. Ultima enim consideratio pace tanti viri dixerimus, accurata plane politicus indigna esse videtur, neq; enim tum populus rege superior existit, quatenus ille vere rex est, regiumque Imperium secundum naturam regni exercet, sed quatenus talis esse desinit juriumque propriorum eversor existit. Planè uti nec homo quod se ipsum accidere nequeat, libertatem naturalem, ita nec Rex majestatem, si ipsum regiminis sui Statum perversu plane modo, contra fas & justitiam, cujus tamen ille ex natura regie custos perpetuus esse debet, exagitare vel pessundere queat amisisse rectè dicitur, *Vid. Poss. Hugon. Grot. supr. cit. loc. Besold. in Synops. Politic. doctrin. cap. 15. 6.*

§. VIII.

1. *Limn. in sequenda Grotii deductione Vaeslanten & reprehendendo Londorpio facilitas notatur*
2. *Parum accurata distinctio majestatis realis & personalis assumenda.*
3. *Utraque majestas omnimoda subjectione caret.*
4. *Ante translationem Imperii populo liberum est quam velit Rempublicam eligere, at non postea.*
5. *Particularis summitas nomine majestatis plane indigna est*
6. *Non potest idem simul esse & non esse*
7. *Strauchii defendentis novissimè Limn. sententiam distinctio proponitur, & postea quoq; modestè rejicitur.*
8. *Plenitudo potestatis est separatio formalis majestatis & pro hac quoque usurpatur.*
9. *Ulterior assertionis in traditu Limn. reprobatur.*

GROTIANAM istam quoque deductionem non ita pridem in *tract. de jur. public. lib. 1. c. 12. n. 37. & seqq.* postmodum, quamvis ignotam amplexus *Dn. Limn.* uti ipse fatetur, *in prolegomen. ad capitul. Imperat. sub. E. num. 22.* in quæstione, an & capitulatio lædat vel minuat majestatem Imperatoris nostri: quam quidem, utroque in loco negativè (quam etiam nostram esse superius posi-

positione dicta & hac dicendo manifestaret) beat sententiâ, [illegible] obscurè et vix de veritate assertionis constare possit *In prolegomen. anim ad capitulation. citat. loc. num. 4.* non sine magnâ admiratione se legisse scribit, quod *Dn. Lindenspur, Consiliarius quondam judicii Aulici Illustris, nunc verò Rotæ Romanæ, nomine Cæsareæ majestatis, Auditor Eminentissimus*, in *dissert. de success. ac mutat. Impor. cap. 30. p. 99.* animosè afferat capitulatione potestati Imperat. eis terminos non poni, sed id tantum agi ut Imperii vires per alienationes oppigorationes & similia flaccescant, cum tamen in capitulatione, utrumque fieri iis notum sit, qui sanis oculis eam percurrunt. Nos uti nec quicquam honori *Dn. Limn.* detractum volumus, nec ipsi titulum juris publici consultorum Principis, quo eum insignit *Nobiliss. Dn. Strauch, exercitat. exotericar. 1 §. 22. p. 313* invide[illegible], ita tamen nulli dubitamus, quin æquè *Dn. Lindenspur.* ac ipse rationem capitulationis sanis inspexerit oculis, proinde concedat nobis *Limn.* si hac in parte ejus assertiones invicem non posse subsistere dicamus, quod si enim majestati Imperatoriæ per capitulationem termini ponantur, vel eidem leges fundamentales arctiores fines præscripserunt *uti ait tom. 1. d. jur public cap. 9. inpr.* Dominiana quæstio censeri meretur, an ipsa majestas per capitulationem minuatur vel lædatur, cum necessariò unum ex altero sequatur; Neque enim expedit, quando postmodum *n. 25.* infert majest[illegible] personalem in Imperio libero esse talem, qualem Respublica confert ei, quem ad Imperium promovet, atque eam nihilominus in eadem Republica certo respectu summam esse, licet in alia Republ[illegible] summa majestas majori libertate fruatur [illegible] enim [illegible], parum accuratè majestatem aliquam personalem dici oppositivè [illegible] ad eam, cum in omni Republica non nisi una reperiatur maj[illegible] [illegible]cet distinctio hæc majestatis à Politicis non tantum, sed & juris publici Doctoribus unanimitèr propemodum approbetur, multi[illegible] tamen ea, & non immeritò, ob rerum politicarum genium, [illegible] videtur, quod si enim majestas personalis dependet à reali, eique subjecta est. *Besold. dissertat. politic. de majestat. in gener. num.* *Dn. Carpz. ad leg. Regiam German c. 1. sect. 14. n. 14.* certè vera & propria majestas dici nequit, cum hæc omnimodæ subjectionis expers, [illegible] confer. [illegible] . Cothr.

[illegible] politicor, c. 4. n. 21 & seqq. n. 2 Nos concedere quidem [illegible] 4.
[illegible] libero, ante translationem [illegible] potestatis, integrũ esse po-
pulo, quamcunq; velit rerum publicarum formam eligere, postquã
verò v.g. monarchiam, & in ea regiam dominationem elegit, neces-
sum esse ut etiam potestas regia illibata, secundum naturam regni,
ipsi conferatur, quid enim si populus maximè præcipua potestatis
summæ jura sibi reservaret, minutissima verò Regi concederet, an &
tum regius iste status appellaretur. Minimè gentium: oriretur enim
subversio & confusio regiminis. Neq; refert quod Limn. affert, cer-
to nihilominus majestatem respectu summam e[illegible] resp[illegible]ndemus [illegible]
quidem, quia [illegible] me citra illum respectum inferior populo esset, majes- 5.
tatis nomine planè illam particularem summitatem indignam esse,
cum ejus natura sit pervagari omnes reipub[illegible] parte[illegible]
[illegible] non respectivo, sed universali omnium q; supremo [illegible]
[illegible] Imperii *Besold. sup. cit. capit. 2. Synops. polit. doctr. an pr. Arnis.
de jur. majest. lib. 1. c. 3 [illegible] per tot.* ut jam non dicamus, quòd ita unum
idemque numero subjectum, uno eodemque tempore, nunc sum-
mum, nunc inferius esse posse contra primum principium, non po-
test idem simul esse & non [illegible] concludatur, summum enim
esse & superius quid habere contra[illegible] unt quæ simul stare ne- 6.
mo nisi Piscator credit, utrumque *Henning. Arnis. ac dominsu. num. 1.*
Limnæum nihilominus sequitur novissimè *Dn. Str[illegible] in [illegible]* 7.
[illegible] exercitat. exoter. c. 1 §. ult. reprehend[illegible]
hybridis cujusdam (fortassis *Ebbigii elector. jur. p[illegible]*
quæst. 3. (fere decadibus non potuerit impetr[illegible], indeque ult[illegible]
[illegible] inter summitatem Imperii & plenitudinem potestatis,
[illegible] Capitulationem Imperatori oblatam detogare, at non illis
ve[illegible] ut distinctio hæc subtilissima videri posset ratione excogi-
tata [illegible] tamen haberi & subsistere non potest. Qui enim sta-
[illegible] plenitudinem potestatis læsam esse per capitulationem, illũ eoq
[illegible] deroga[illegible] esse statuere [illegible] potest, plenitudo enim potestatis
est ipsa formalis ratio summitatis, seu quod idem est majest[illegible], [illegible] 8.
[illegible] pro ipsa majestate seu summitate in constitutionibus Imperii
usurpatur sub nomine Der Ka[illegible]chen Macht und Vollkommen-
heit [illegible] Kayserl. [illegible]
[illegible] wie Brüder oder Schwester Kinder *rubr. constitution.*

 Wieder

Wieder die Widertäuffer §. Nach und Ehrbarkeit R. A. zu Augspurg de anno 1530. § Nach dem auch 1 R. A. zu Nürnberg de anno 1541. § Würde sich aber jemand & alios [illegible] quos magno numero vide allegatos apud *Dn. Limnaeum in comment. ad Capitulat.* [illegible] *super supr. allegat. loc. n. 5. C. I. P. d. St. R. R. vol. 1. disputat. 3. § 9* [illegible] *Reverend. Dn. à Wetzendorff and dissertat. de stat.* & [illegible] *vil Rom. forma hodierna conclus. 5 novissimè Dn. Slaner in animadvers. § 70.* imò quod magis est, ipse *Limn. prox. citat. loc. n. 6* ho[illegible] explicitè, implicitè tamen confitetur, quando ex *Fur* [illegible] *illustr. controvers. lib. 1. c. 26. n. 2.* asserit, quod quoties Prince[illegible] clausulam hanc ex plenitudine potestatis adjiciat, perinde e[illegible] ret de potestate sua, quæ utique potestas in Pri[illegible] up[illegible] non recognoscente non alia est, quam majestas ipsa, & quam nunc novo vocabulo *Dn. Strauch.* appellare voluit su[illegible] proinde cum juxta ipsius sententiam integra [illegible] re capitulatione maneat, Sinonymum quoque ejus plenitud[illegible] num potestatis ut integra maneat, necessariò sequitur.

§. IX.

1. *Bodiniana illa Imperii Romani Aristocratia damnatur.*	5. *Explicatur* [illegible] *tis crimen laes* [illegible] *Electorum* [illegible]
2. *Statum Imperii singulis Imperat. ri* [illegible] *variis* [illegible] *probatur* [illegible] *articulis*	6 [illegible] *um A* [illegible]
3. *Statum* [illegible] *majestatis* [illegible] *pos-sunt.*	9. [illegible]
4. *Quatenus* [illegible] *Electores crimen laesae majestatis committatur.*	7. [illegible]

POSITO igitur, pro illa clausulatio, etsi [illegible] consensu [illegible] rum semper [illegible] emane, nihilominus Imperatori esse, nihilque majestati ejus per capitulationem decedere [illegible] statuere de Bodiniana illa Romani Imperii Arist[illegible] aliqu[illegible] tann[illegible] bem [illegible] cètam, omnia eruditorum apponere [illegible] allaboravit, *Hippolith. a lapid. in dissertat. de Ration. status parte.* [illegible]

[illegible] pellam infalsam & un [illegible] nisi ab hoste Imperatori [illegible] cogitatam, pro dictamus nimirum affectum, esse sententiam. Quòd si enim omnia jura majestatis soli Imperatori uti ex superioribus maximâ ex parte colligere licet, competunt frustra majestas ipsi denegatur, & praetendere aitam frustra ordinibus, quatenus illi junctim in comitiis considerati unum corpus cum Imperatore, si[illegible] ais est, constituunt, ascribitur *Vid. p.* [illegible] id ne tantò magis, quod Status Imperii non tantùm separatim, [illegible] c iui [illegible] ut universi & collectivè, sive nunc in comitiis sive alibi considerati, ipsi sint subjecti [illegible] pro tales profiteamur. Prius per se patet, nec ulla probatione indiget [illegible] quilibet enim Imperii Princeps vel S[illegible] tus Imperatori non tantum praestat juramentum non tantum fidelitatis, sed & subj[illegible] nis uti [illegible] patet ex formula juramenti: Ich schwere daß ich dem Römischen Kayser und dem Reich / etc. / hold und gehorsamb / und gewertig [illegible] immermehr wissentlich in den Rath sein sol / noch wil / da ichtes wider Ihr Kayserlicher Maiestet Persohn / Ehr Würde und Stand gehandelt oder vorgenommen wird 2c. *Confer Waremund. ab Ehrenberg.* [illegible] *n. 61. Reinking. d. Reg. secular. & Eccles. l. 1.* [illegible] n. 89. & n. 102. quod tamen juramentum subjectionis, vel homagium, vel ipso Hippolitho fatente *part. 1 c. 7* ex parte exclusoris [illegible] fundamentum superi [illegible] [illegible] mentum subjectionis. add. *Gail. de arrest.* [illegible] *part. 2 num. 10. Tom. Michael d. SS. Caesar. majestat. camer. ac stat. germand. l. 57.* [illegible] obligatur ipsi status, ratione personae [illegible] causa fra [illegible] pacis publice, religiosa, pignorationis & quae sunt alia, coram ipso comparere tenentur *Illustr. Dn.* Schütz *in praelection. jur. public. lib. 1 tit. 1 posit. 19.* Imò quod maximum argumentum praebet committunt in ipsum crimen laesae majestatis, hoc enim per rerum naturam fieri nequit, nisi ex una parte subjectio, ex altera majestas praesupponatur. *Vid. Mynsinger. Respons. 4. 4. n. 17. Boss. de crimin. laes. majestat.* [illegible] [illegible] *de* [illegible] 2. [illegible] n. 15 & [illegible] novissimè [illegible] 10 *Magnificus Dn.* [illegible] *Praeceptor olim noster in Academia Argentorat. in analect. ad Augustin. Barbos. lib. 11. c. 3 axiom. 1. & 2.* Neque obstat, quod & in Electores *Vid. d.* [illegible] [illegible] duces Austriae crimen laesae [illegible] [illegible] [illegible]

 politicas

politicè non [illegible] in genere, sed & in specie [illegible] ex prohibent. Quantum enim Electores attinet, constat illud non absolutè & simpliciter, quasi causativè & effective ex ipsorum persona extra relationem consideratâ profluxit, committi, sed quatenus pars corporis sunt Imperatoris ut disertissimis verbis ipse loquitur Carol. IV Imperator. Weil sie ein Theil deß selben [illegible] Kayserlichen Mayestät Grundveste und unbewegliche Seulen deß Reichs A B c in pr art. 12 Capitulat Ferdinand. IV. articul. 46. [illegible] Ihre authoritet mit deß Römischen Kaysers Gewalt und Hochheit [illegible] daher sie auch steiff dermassen verbunden/das eine ohne [illegible] derenicht geschmälert werden/auch nicht bestehen kan. Ubi loquitur gloriosissimæ memoriæ Imp. [illegible] Rudolph. II. [illegible] anno 1590. die 27. Jul. emissæ quod [illegible] gloriatur Bruning [illegible] universit [illegible] tract. [illegible] lit. A. quæ & alia eminentissima Electorum elogia congesta [illegible] ice in Co J P d. S R R [illegible] 12 lit. B. 3 19. lit. A Myler in addit. ad Rumelin. part. [illegible] 719. Ut proinde secundum dicta temperari [illegible] [illegible] dent [illegible] addition ad lib. [illegible] P. c. 1. [illegible] læsæ majestatis, in Electores planè non committi, cum majestatem non habeant, quamvis eius hâc in parte liberale [illegible] Dn Carpzov ad Leg Regiam German. c. 1 sect. [illegible] 11 [illegible] Henckel. [illegible] differtat de bello [illegible] Gustav. Adolph. Regis Suecorum, [illegible] P. [illegible] Princ. [illegible] p. 70 lit C. Propriè scilicet (non committi) [illegible] et [illegible] loquendo effectivè, quatenus nimirum eadem [illegible] in Electores delinquentes, qui in ipsum Im[illegible] [illegible] conscientiamq; maculantibus [illegible] & solummodò respectu ipsius uti supradictum Imperatoris, [illegible] corporis p[illegible] essent Planè uti e[illegible] Serius Imperatores in famosissimâ l 5 C. ad l. jul. majest. cum quibus perniciem necemque virorum illustrium, Senatorum [illegible] filiis, consistorioque [illegible] interrerant multenus, [illegible] fieri constituerunt, ut proinde etiam istà Aureæ Bullæ verba, cum [illegible] ad allegar. l. 5 referant, explicandæ veni[illegible] [illegible] illum A. B non à Carolo sed ab [illegible]

[illegible] fuisse suspicatur, nostrum non facimus, neque quod [illegible] lem esse [illegible] teemus, Aut [illegible] Bullam Legem Imperii fundamentalem quæ jam usque tertium in Seculum Magno cum Reipublicæ Romano Germanicæ emolumento & religiosa observantia culta custodita, ita ut meritò perpetuum concordiæ & felicitatis in Romano Imperio stabilimentum & Palladium dici queat, nunc primum in dubium vocare, & quod argumento [illegible] probando textu [illegible] cta fuerunt, fusè [illegible] repetit [illegible] apud *Joann. Adolz reitter. ex refutat. [illegible] indicat. Caus. P* [illegible] *& seq.* Quantum ad privile[gi]um Potentissimæ Austr[iacæ] Familiæ [illegible] um, quo *artic. 34.* extare effecit [illegible] *in allegat loc.* [illegible] It [illegible] pré adducitur, uti enim ob ingentia [illegible] in Imperium Romano Germanicum merita, privilegium hoc singulari planè [illegible] tione conf[irm]ata, ita si proprio in ipsam verificari possit [illegible] frustr[a] [illegible] d impetrasset, cœterum aliàs ita obtinet, ut exceptio non tollat regulam sed eam potiùs confirmet. *Cardinal. [illegible] tom. 3 [illegible] practicab lit. E conclus. 412 per tot. Cardinal. [illegible] [illegible] 9 [illegible] 0. n 7. R* [illegible] *d. de repraes. lib. 2. c. 26. n. 21.*

§. X.

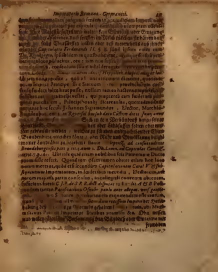
1. *Quilibet Status Imperii quando cum alio foedus concludit Imperatorem & Imp[erium] excipere tenetur.*
2. *[illegible] an asserere Saxonum Brandenburg[ic]orum & Hassorum Confoederatio [illegible] exemplo.*
3. *Pr[illegible] porrò [illegible] quam foederis [illegible] & novissimo Electoris Brandenburgici exemplo.*
4. *[illegible] foedere [illegible]*
5. *[illegible] in genere [illegible] derogatur.*
6. *Quodam etiam Principes foedera [illegible] Statuum [illegible] non [illegible]*
7. *Imperator eo quantum ad foedera [illegible] Statuum vel Electorum [illegible] hodie [illegible] solùm imperator.*

PRÆTER [illegible] & hoc probationis loco adducere liceat, quòd quilibet Sta[tus] [illegible] dud [illegible] noffensionis ergò foedera cum aliis statu[s] [illegible] hec enim ipsis [illegible] pro sua [illegible] securitate, ac [illegible] celebrare permissum *Dn. Myler ad Rh[illegible]* [illegible] *n. 38.* [illegible] valent, semper

 Impe-

[illegible] Imperiumque exciperent [illegible] t. A. [illegible] *Osnabr. artic. 8 vers. gaudeant* ibi tamen ne ejus [illegible] odi foederastis contra Imperatorem & Imperium &c. Atque [illegible] etiam cceptum confoederatos Principes, Sax. nea Be [illegible] Hasso [illegible] novandæ confoederationis erg [illegible], quoties [illegible] ant. Imperatorem non solum modò, ea quâ decet devotissimâ objectione, certiorem fecisse, sed insuper etiam ejus personam humillimâ cum devotione, in tabulis confraternitatis excepisse, uti legere est apud *Dn. Limn. lib. 4. jur. public. c. 8 n. 25. in addition. Confer. Illustr. Dn.* Schütz *in process. jur. public. lib. 2. tit. 2. position 31.* hinc foederis quoque Smalkaldici ordines, a Francisco I. Galliarum Rege per Wilhelmum Bellajum de foedere sollicitati, eum in foed[illegible] admittebant, quod [illegible] Cæsarem in foede[illegible] exciperet [illegible], & adve[illegible] us eum n[illegible] *Sleidan. l. b. Histor.* [illegible] *lib. 2. hist. C. J. P. d.* [illegible] *R.* [illegible] *lit. E.* Uti etiam nuperrimè à Serenissimo Electore Brandenburgico [illegible] *Belgis ordinibus* [illegible] *de anno* [illegible] o. [illegible] licet [illegible]

§. 8. Diese Verbündnüß soll dem [illegible] der vereinigten [illegible] Jngleichen auch der Churfürstl. Durchl. in derselben Hoheit / Recht und Gerechtigkeit / worauff wem sie solche haben mögen / auch dero Pflichten / womit sie der Römischen Kayserlichen Majestät und Römischen Reich / wie auch dero Königl. Majestät und Cron Pohlen verwand / in seinen [illegible] heil [illegible] n [illegible] dern selbige *respective* unvermindert und vorbehalten bleiben. Atque hinc qui [illegible] [illegible], ut excep[illegible] foedus quod tam [illegible], ipso confoedera[illegible] majestatem delinquant, ut docetur *ab Authore speculi Saxonici* [illegible] *artic. 1.* Wo Fürsten und Herren zu sammen schweren / sie schwehen dan den Kayser und das Reich vor aus [illegible] das Reich gemißhandelt / *Confer. C. J. Revol. 2. d. S. R. R. de B. dissert. 1.* [illegible] Ut vel hinc appareat, quâ conscientiâ fiduciâ *Hippolithus à Lapid.* [illegible] *c. 9 p. 147.* [illegible] actionibus cancellis [illegible] imperatoris, quam cujus [illegible] potestatem conclusum [illegible] ego tem ere in frequ[illegible] [illegible]

[illegible] illam pangendi fœdera in præjudicium Imperii [illegible] [illegible] per capitulationem [illegible] ademptam esse [illegible] [illegible] Majestät sollen und wollen kein Bündniß oder Einigung [illegible] Nationen noch sonsten im Reich machen, sie hätten dann [illegible] sechs Churfürsten willen oder deß mehrentheils auß ihnen [illegible] Capitulatio Ferdinandi II. § [illegible] illud ipsum enim cum [illegible] Reinkingeri, ipsi ibidem in quæstione [illegible] [illegible] pro [illegible] loco adducitur, ceu e iam nos supra [illegible] [illegible] dedimus, consensum illum nihil derogat [illegible] [illegible] Conf. [illegible] Sineus in altim advers. Hippolith. [illegible] [illegible] [illegible] non apposite, quod et [illegible] dicamus, quod [illegible] [illegible] Imperii Principe sive Statuum [illegible] provincialium con[illegible] sensu fœdera inire haut posse, nullum tamen hactenus [illegible] [illegible] aut [illegible] qui propterea cum fœdere [illegible] [illegible] Principis [illegible] dicat causas, quemadmodum [illegible] hoc seculo Johannes Sigismundus, Elector, Marchio Brandenburgensis in Reversal hic sub dato Cüstrin die [illegible] Junij anno [illegible] Sich in keine Verbündniß darzu seine [illegible] oder Landsassen solten oder mü[illegible] [illegible] gebraucht werden, welches zu schaden und nachtheil der Chur Brandenburg gereichen könte, ohn Rath und Bewilligung [illegible] meiner Landstände zu begeben. [illegible] [illegible] ad consuetudines Brandeburgenses part. 2. tit. 5. num. 1. Dn. Limn. ad Capitulat. Carol. [illegible] artic. 7. p. 161. Ubi tale quid etiam nobilibus suis Pomeraniæ Duces promisisse refert. Quoad rem ipsam tamen obiter etiam hoc loco notari meretur, quod etsi secundum Capitulationem Carol. V. & subsequentium Imperatorum, in fœderibus ineundis, Electorum, aut eorum majoris partis consensus, in collegiali conventu obtentus, sufficiens fuerit C. J.[illegible] de S. R. R. dict. disputat. 12 [illegible] lit. A & B. Postmodum tamen Pacificationis Osnabr. paulo ante allegat. vers. [illegible] [illegible] S[illegible] torum approbationem exquirendam esse [illegible] quod [illegible] [illegible] secundum recessum Imperii der Handhabung deß [illegible] zu Worms gehalten [illegible] [illegible] ubi Maximilianus [illegible] Imperator Statibus promisit &c. Ohn wissen und willen [illegible] Versamlung kein Bündniß oder Einigung mit frembden [illegible]

[illegible]

frembden [illegible] oder Gewalten machen die dem Reich zu schaden nachtheil oder zuwieder sein möchten, *add.* [illegible] *de an.* [illegible]. Item haben Wier hodie tamen *Capitulatione Divi Ferdinandi* [illegible]. Cujus [illegible] [illegible] Regimine, Germaniam nostram dignam non fuisse [illegible] [illegible] mors, fatique præposteri inclementia, orbi [illegible] [illegible] *artic* 7. temperamentum quoddam inventum, ut [illegible] [illegible] omnium Imperii Statuum consensus [illegible] necessitate tamen vel utilitate publica imperante, Electorum [illegible] atque is quidem collegialiter Imperii sufficiat, [illegible] [illegible] amplius in proxime secuturis comitiis statuatur, [illegible] Wier sollen und wollen auch vor uns selbst als Erwählter [illegible] Römischer König in des Reichs händeln kein Verbündnüß [illegible] mit frembden Nationen [illegible] im Reich [illegible] vorhero der Chur [illegible] Fürsten, und Stände [illegible] [illegible] were an das *Publica* [illegible] und [illegible] Beschleunigung erfoderte, da sollen und wollen Wir [illegible] Churfürsten sämptlichen willen zu geleiter [illegible] [illegible] auff eine *Collegial* Zusammen [illegible] sonderliche Erklärungen, biß man zu einer gemein [illegible] [illegible] kommen kan, erlangen.

§. XI.

Ubi autem [illegible] *imperii*	*Nam* [illegible]
[illegible]	[illegible]
[illegible] *qui* [illegible]	[illegible] *qua*
[illegible] *Collegialiter* [illegible]	*gesta non absunt, arrogantur possunt*
[illegible] *per singulos suspe-*	

AT quæ hæc de priori in præcedent. §. essat. Stat[illegible] [illegible] Imperatori subjectus esse dicta su[illegible] [illegible] luce meridiana clariora, potu[illegible] [illegible] [illegible], interea tamen cum per se plana, & ad triumphatis Hippolithanæ Aristocratiæ sufficientia nobis videbantur, non

1\. [illegible] pilegare, ubi enim unus optimatum [illegible] Imper [illegible] *2. arial.* ait posideat, nec æqualie eorum esset majestatis ejusq; jura exercenda jus, & potestas, ibi non est Aristocratia *Besold. in discurs.*

in dissert. Polit. de Aristocrat. c. 1 in pr. & c. 2. §. 1. Cellar. lib. 2. Polit. c. 4. §. 12. Quemadmodum e[illegible] oppugnat *Bodinum. Cellar. cit. loc.* conatur que respondere ad testimonium illud, quod vulgo afferri consuevit Alberti, Electoris Moguntinensis, dum interalia rationes, quibus ne regimenta Imperatoria in Franciscum Galliarum Regem transferrentur, ita apud *Sleidanum. lib. 2.19.* dissuasisse legitur, hanc quoque affert *multi fuerunt in Gallia olim Principes, nunc autem in Angustum est redactum eorum [illegible], nam Rex prope solus omnia tenet. Animus fortitudinem illis [illegible] ad Monarchiam [illegible], nobis tamen imprimis Aristocratia est retinenda;* veteram enim responsio ejus ibidem secundum ante dicta, & postmodum etiam dicenda inhaerere minimè queamus, cum mixtum regiminis in Imperio nostro inducat, praeter alia [illegible] distinctiones quae apud *Dn. Reinking. lib. 1. class. 1. c. 2. n. 149.* [illegible] *supr. citat. sper. conclus. 5. Carpzov. ad L. R. G. c. 13. sect. 9. n. 9.* & alios, videri possunt hanc nos dicimus, quod scilicet haud ita verisimile credere reverendissimum Electorem, eadem Historici verba [illegible] fuisse, quis enim pro certo affirmare vellet formulas [illegible] Historiarum scriptores pro lubitu [illegible] à veritate rei gestae non abeunt, excogitare possunt, idque contrò favorabilius hic accipiendum, ne aliàs statuatur, principale quoddam Imperii R[illegible] membr[illegible] ejus Archicancellarium supremum non fuisse satis informatum, de Statu formaque Reipublicae in qua vectatur. Ideoque hic non tam verba Sleidani, quam potius mentalis intentio ipsius Electoris respicienda venit, quae utique secundum leges & jura Imperii nostri alia esse non potuit, quàm cum in regem Galliae Franciscum Dominatum summopere studeret, eum non securè praefici gubernaculis Imperii nostri, cujus moribus ex consilio Electorum, non pauca majestatis jura Imperatorem exercere teneri recepturum.

§. XII.

1. [illegible] Imperii [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] Imperator [illegible] | gulis [illegible] [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] esse [illegible] in Respu-

de [illegible] Imperii passim occurrentia nequaquam pro Synonymis habenda.
4. Status Imperii collectivè etiam sumpti Imperatoris esse dicuntur.
5. Nisi dictio à dagal hic de re falsa asserto repraehenditur.
6. Status tenentur Imperatori actionum suarum reddere rationem.
7. Protestantium Lipsiae congregatorum de conventu seu ad Caesarem protestatio.
8. Status Imperii in comitiis quoque congregati in eodem majestatem Imperatoris communicatam facultatem sibi non sumunt [illegible] quoque professionis.
9. Statuum Imperii [illegible] Romanorum [illegible]

RESTAT igitur ut posterioris vocem, Status nempe Imperii collectivè etiam sumptos, Imperatori subesse, sicque per consequens majestatis participes nequaquam esse. [illegible] mus. Nolumus nunc dicere quod ipsi status universim etiam sumpti, se subjectissimos Imperatoris profiteantur, [illegible] R. Tit. [illegible] R. A. de anno 1566. §. Demnach in 64. Jahr der minder Zahl p. 21. [illegible] ubique praeponatur & Imperio & ordinibus, manifestantibus [illegible] mulis illis Unser und deß Heyligen Reichs-Ständen R. A. de anno 1595. Unser und deß Heyligen Reichs [illegible] de [illegible] pen. der Friedbrecher Unser und deß Heyligen Reichs-Churfürsten R. A. de anno 1525. Landfried d. anno 1521. in pr. [illegible] anno 1524. in pr. Unser Fürst und Glied deß Heyligen R[illegible] de anno 1544. in pr. Unser und deß Heyligen Reichs-Statt R. de anno 155[illegible] [illegible] princip. sufficiat dixisse, quod Imperator omnibus universim & singulis ex plenitudine potestatis imp[illegible] ter Reformatio[illegible] Frederici III. de anno 1442. in princip. Und darumb mit [illegible] nbringen und mit Beweisen und Raht Unser und deß Heyligen Reichs Churfürsten/Fürsten/Geistlicher und Weltlicher/Graffen [illegible] R[illegible] und Stätte/ die Wier dan durch sich selbst oder ihre mächtige Sendbotschafften/ darumb insonderheit her zu uns zu kammen geboten und geheissen/ setzen und gebieten Wier von Römischer Kayserlicher Macht/ Krafft/ und Gewalt/ ernstlich und festiglich mit diesem Brief/ und ermahnen euch alle und jede/ Unser und deß Heyligen Reichs Unterthanen/ in welchen Würden/ Stand oder Wesen si[illegible] de Reformat. deß Westphalischen Gerichts de anno 1495. §. Und Befehlen

hlen darauff euch allen sämptlich und besonders von derselben ... Königlichen Macht p. 93. Erklärung deß Landfriedes *de anno* 1522. *n. p. 167 Reformat. Polic.* zu Augspurg *d. anno* 1530. *in pr. vers.* Dessen nach haben Wir itaque non nude saltem sed insuper sub pœnâ certæ quantitatis vel amissionis privilegiorum & dignitatum Ordnung deß Landfriedens zu Wormbs *d. anno* 1521. *rubr.* Handhabung deß Friedens *ibi* darauff befehlen Wir allen und jeden Obgeschriebenen auch hiemit auß Römischer Kayserlicher Macht bey den Ehren und Pflichten ... [illegible] ... und bey der gehorsam / die jhr Uns als Römischen Kayser schuldig seyd, auch bey Verlust aller Gnaden *Privilegien* und Rechten so jhr von uns und dem Heyligen Reich oder sonsten habt ernstlich und festiglich gebietend, Simulia loca qui plura videre desiderat, adit ... *Dn. Reinking. d. R. S. & E lib. 1. class. 1 p. 55.* Ubi etiam eruditissime observat, verba illa universalia Alle und jede oder jegliche quæ passim in recessibus Imperii occurrunt, non pro Sinonymis tem uno eodemque modo significantibus, sed itaut vox Alle collective dicta vero jede distributive accipiatur, habenda. Ubi hanc rem ante ipsum jam eos quoque edocere voluit *Don Garf. a Mastrill, ad tradat. general. Philippi III Re... ... n.* Quibus accedit quod Status Imperii collective sumpti in recessibus constitutionibusque Imperii simpliciter nullaque facta mentione Imperii imperatoris esse dicantur R. A. zu Augspurg *d. anno* 1550. §. Dieweil auch *ibi* Unsere Churfürsten und Stände Handhabung deß Landfriedens zu Wormbs *d. anno* 1495. *in pr.* R. A. zu Augspurg *d. anno* 1500 *rubr.* Wie die Irrung wegen der *Session. ibi* Unsere Churfürsten imo eodem recessu §. Dieweil & passim subditorum plane Imperatorum autoritate insignitur, quod tamen certè inter eos, penes quos individuim Aristocratica residet majestas, respectu unius ex optimatibus tolerari minime putaft; Quod etiam sine dubio respexisse videtur, Hippolithus noster à lapide *part. 1. c. 7 p. 119* quando hujusmodi formulas in vitâ licet veritate, & contra conscientiam non reperiri asserit confer post *Dn. Sinzer. in animadvers. ibid. Dn. Leon. ad Capitulat. Impp. p. 157.* idque tantò magis quod & ipsi Status Imperatori actionum suarum teneantur reddere rationem. R. A. zu Speyer *d. anno* 1529. §. Und nach dem ... 157. ... [illegible] ...

F 2 und

und seiner Majestät gedencket zu verantworten. Id [illegible] quoque fuit Protestantibus Lipsiæ anno 1630. congregatis, qui cum conditionis suæ non immemores scirent, legibus fundamentalibus partiales ejusmodi congregationes non approbari, ne conventum quidem nisi prævia protestatione celebrare ausi fuerunt, das solche
7. Zusammenkünffte und Verfassung gegen den Römischen Kayser als der Stände höchstes Oberhaupt / mit nichten gemeinet, sondern die Stände wären willig und bereit in dessen schuldigen und gebührlichen Gehorsahm und getreue devotion standhafft und ohn auffsetzen zuverharren uti ex Chemnit. de bell. Suec. p. 136. & seq. annotavit ill. Dn. Schütz in prælect. jur. public. lib. 1 tit. 1 positione [illegible] Accedit denique quod in ipsis etiam comitiis congregati, apertè ingenuè
8 fateantur, sibi integram facultatem non esse, Imperatori, antehac, Cæsaream supremamque ejus majestatem concernentibus, quidquam præscribendi R. A. de anno 1544. §. Als Wir aber in der Handlung befinden ibi Da Wir für uns selbsten auß unserer Kayserlichen Macht und Vollkommenheit Ordnung darinnen fürnehmen und geben würden, das sie solches geschehen lassen und vollziehen müsten und in demselbigen uns als Römischen Kayser kein Form oder Maaß zu setzen wüsten / R. A. zu Wormbs de anno [illegible] §. Und Wir Churfürsten ibi nicht wissen und euch Ihrer Majestät derhalben nicht Maaß noch Ordnung geben können: quod etiam [illegible] non tantum Electorum sed insuper etiam reliquorum omnium Statuum Imperii privilegia, & jura quæ ab Imperatoribus uti notum proficiscuntur, non ab ipsis jam dictis [illegible] in illis congrega[illegible] à rege Romanorum uti constat ex A. B. c. 2. & qui ad eam Commentatus Ramsl. p. 1. dissert. 3. §. 16 confirmentur quam tamen cons[illegible] com. sit res maximi momenti imò planè majestatica, ut quæ [illegible] subjectos majestatis participes hic propterea fieri, nulla remanet dubitandi ratio.

§. XIII.

1. Neapolitanum à lapide damnatum, quod Scacchinus Imperii in Comitiis tantum congregatis majestatem adjudicare [illegible] [illegible] in ipsis veram majestatem [illegible] [illegible]

2. Majestas nunquam à Republicâ divelli potest.

3. Imperator alienando [illegible] plenitudine potestatis [illegible] in Comitiis, [illegible]

6. Demonstratur Comparatio Hippolithi à capite quod [illegible] Imperatoris comparat.
7. Elegans de Regis Imperatorum discrimen.
8. Ulterior Hippolithiana Comparatio nuncupata Ex. 2 reprehensio.
9. Qui ex regis eligitur habet jure gentium fundamento potentissimum quoad omnia jura Regis competentia.
8. Regis vocabulum proprie quod importat.
9. Egregium Electoris Saxonis Legatorum de majestate Imperatoris effatum.
10. Dicuntur Imperator non Imperator Imperatorem Illustrem habent principem Christiani Orbis Caput.

Verum enim vero ergo *Hippolithus*, ubilibet & in ipsis quoque comitiis Imperatoriam majestatem, ceu lucidissimum sidus effulgere, quam prolo de Cæsari loquutos admodum ademptam ivit, dum fal[...] mutationibus, ordinibus in comitiis totum congregatis, & de publicis Imperii negotiis deliberantibus, eam adscribere allaboravit, de ridendo plane postremo axiomate, qui cum ipsum hominem Lyncæum, majestatem Imperii Germanici, quæ in Imperatorem, mediante electione, eamque subsequente capitulatione transfertur, ut supra diximus, oppugnare volentem animadvertent, non intellexisse, quid majestatis vera natura, & Indoles præ se ferat, definitione quidem in jc tius *part 1. c. 3 sect. 2.* ab ipso positam, cum communiter in Politicorum scholis placeat, hac vice oppugnate sententia nobis non sedet, licet de cetero multam & non necessariam in se contineat verborum superfluitatem, ceterum hoc insuper observare debuisset, quod majestas nunquam à Republica divelli, aut salva ejus substantia separatim considerari queat, *Grafwinckel d. jur. majest. c. 10. p. 150 & 152.* illa enim Palladium illud, & delapsa cœlo ancilia, æternique vestæ ignes, quorum pervigili custodia tuteleque, totum Imperii corpus conservari, veteres fabulabantur de quibus vid. *Rosin. Antiq. Rom. contin. lib. 6. c. 7 & 8.* jam vero secundum sententiam *Hippolithi d. part. 1 c XVII. p. 308* propositam quando comitia Imperii non celebrantur, majestas ab Imperio Romano, Germanico segregaretur, imo plane nulla in ipso majestatis vestigia reperientur. Præter hæc autem nos jam observavit *Dn. Bisold. rerum Germanicarum experientissimus, in opere posthumo jur. publ. part 2, c. 1. p. 157.* quando inquit: *Ac si Statum Imperii simul congregata solummodo*

 omnem

omnium haberent majestatem sequeretur illo tempore, quo [illegible] celebrantur, nullibi majestatem, & Imperium sine capite [illegible] esse; quod tamen cum absurdum, ex ipsius sententia etiam alterum illud pectus Hippolithiani, necessum est ut falsum evadat, manensque subsistere possit. Quid quod ipse etiam Imperator ea plenitudine, qua pollet potestatis, si tota Statuum Imperii collegia, plane convenire nequeant, solus eliquendam rem deliberationis [illegible] pro [illegible] decidere queat, ceu id infra ad materiam Reservatorum ipsam pluribus contra eundem Hippolithum declaratum dabimus. *vid. interim C. J. P. A. S. R. R. vol. 1. disputat. 10 & 15. lit. D. Author* der nothwendigen Erinnerung p. 61. *Arum. d. comit. c. 8 n. 48 & seq. Spenger. d. pan. Relig. c. 3. Besold. in d. art. d. Stat. Republ. mixt. c. 2 § 17* [illegible] per consequens etiam imitari videtur frigida illa comparatio [illegible] Hippolithi, qua pessime in ratione sua Status Imperatorem, De [illegible] Venetorum Reipublica comparare sacrilego plane modo [illegible], scilicet quemadmodum fumus, quando consueto Domus loco efficacia ignis emittitur, magno cum vapore oculis hominum inspiciendus occurrit, postmodum vero, quando ad imo [illegible] aerisque regionem pervenit, evanescit, ita & effata ipsius voluit hominis eloquentia vere primo intuitu videntur, postmodum vero si Ducis illius facultas, ad summam illam absolutamque [illegible] majestatem expenderet, plena falsitate & contra veritatem prolata esse, nemo non cognoscet. Annon enim uti Statibus [illegible] secundum ante dicta, ita & Dux ille Venetorum [illegible], unam eandemque Rempublicam cum ipso Gubernatione Imperare potest Ubi[illegible] ad *Illustrissimum Cardinalem, Caspar. & alios, qui de veneta republica commentati* tella Reservata majestatis jura ipsi assignantur, qualia adhuc præter reliquas majestatis particulas exercet Imperator Romano Germanicus quin [illegible] jamdudum nos edocuit, *Philippus Honorius in Relat. de Republ. Venet. part. 3 & ult.* in tantum ut nec epistolam aperiendi, nisi in consilio potestatem habeat; unde quendam dixisse refert [illegible], *Bonifac. d. venet. Republ. Magnific. Dn. Reink. lib. 1. d. R. S. & Eccl. cl. 4. c. 12. n. 12. Venetorum Ducem ornatum esse Regem, potestate Senatorem, in urbe captivum, extra urbem* [illegible] Senatus in jussu egredi [illegible]

non est) *res sive facinorosis proximum*, quod ultimum quidem propterea constitutum fuisse suspicatur *Besold. discurs. politic. d. 2. Aristocrat. c. 3. n. 4. p. 36* ut occasione postulante, omnibus horis præstò esse & reipublicæ necessitatibus subvenire commodius possent, ceu etiam hac de causa & de universo Reipublicæ istius statu qui informari se desiderat, adire poterit, Italicum authorem *Donatum Gianotti*, *ab Hieronymo Megissero germanicè versum*, titulo, Venediger Herrligkeit *insignitum*. Nobis eousque refutationem comparationis pergendum est, unde etiam inspexisse oportet eumus *Hippolithum* *Aurea Bulla caput unicum secundum* ubi de juramento, quod Electores ante electionem Regis Romanorum præstare debent, agitur, nulli enim dubitamus quin verbis ibidem positis probè consideratis sacrilegam hanc suam sententiam mutasset quando *part 1 c. XVIII p 317 asserit Nec magis Imperatorem inde quia caput Imperii dicitur Monarcham esse existimes, quam Ducem venetorum, quia is consimiliter caput ejus reipublicæ a nonnullis vocatur*, jurant enim Electores per fidem, qua Deo & sacro Romano Imperio sunt astricti, secundum discretionem & intellectum suum, cum Dei adjutorio se eligere velle, non Ducem, & quidem talem, qui ut versatile lignum manibus tractari potest, sed temporale caput populo Christiano, id est Regem Romanorum in Cæsarem promovendum. Quia igitur in regem eligitur, manere utique etiam ipsum debent secundum jus gentium, communemque hominum ratiocinationem majestas regia, jeraque omnia ipsi inseparabiliter inhærentia, quæque regibus ex more omnium populorum, qui regio proprie sic dicto Imperio reguntur, competere solent ut pulit *Besold. d. tr posth. observavit Illustr. Dn. Schütz in prolof. jur. publ. lib. 1. tit. 1. posit. 19.* qui autem Regem dicit, eum intelligere velle palam est, cujus supreme est in regno potestas, cuilibet alii, nisi Deo ubnoxia cuique adeò soli actionum suarum tenetur reddere rationem. præterea nemini, cui quodlibet, honestè scilicet & cum regni justitia, licet, qui legibus solutus est, qui leges dat nō accepit, & proinde qui omnes judicat, & à nemine judicatur secundum *doctrinam Salmasii in defension. Reg. pro Carol. 1. ad Serenis. Magn. Britann Reg Carol. ejus nomin. secund. Fili nat. major. Heredi. & successi. legiti. c. 2.* in pr. Deprehendebant Regiæ hujus potesta-

potestatis jura, & [illegible] in Imperatore nostro [illegible] Electoris Saxoniæ Legati *quondam comitiis Electoralibus [illegible] anno Christi 1580.* Legato, Electoris Palatini, Phil. ppo Camerario, responderunt Es wolten oder könten Ihre Churfürstl. Gnaden dem Kayserlichen Majestät ihre habende und hergebrachte *jurisdiction* [illegible] *restituiren lassen* wehre ein mahl un dem das dieselbe *sons jurisdictionem*, und das alle *exemptiones, Privilegia*, und Ansprüche von dem [illegible] kommen *& paulo post* Wan Ihre Majestät nur in zwey oder drey [illegible] dan es wehre ja ein Kayser nicht Ehrenhalber allein, sondern das Haupt im Reich, und hette den Ständen zu gebieten, und sie zu ent[illegible] *Vid. relation ipsius Cam[illegible] ad [illegible] Palatin[illegible] qua extat apud Lond. p. act. public. tom. 1 [illegible] p. 542.* [illegible] procul dubio profluit, quod nec ipse Turcarum Monarcha, Imperatoris [illegible] & totius militiæ Christianæ hostis crudelissimus, Imperatoris honore præcipui Christiani orbis capitis dedignetur, cum [illegible] ex titulo secundum communem Poetæ Otto manni [illegible] Auff dieser Potentaten Jesu der vornembste [illegible] dem Geschlechte Jesu Erwehlter fürnembster Herr aller [illegible] Völcker Versorger und *administrator* der Gerechtigkeit [illegible] *vid. post Hamusfeld in legat. Ebrahimi Strozza ann. 1562 allegat. Hoenig.* [illegible] *d. jur. majestat. c. 4 p. 79 Magnus Dn Ronking. [illegible] Speidel in nota [illegible] lib. jur. histor. Pol [illegible] K Eric Beringer. [illegible] ad proposit. graviss. argument. quæst. An Imper[illegible] [illegible] Germ[illegible] debeat &c. p. [illegible] 51.* Atque hoc ipsum, de [illegible] non adeo imbecille argumentum esse, vel inde liquet quod & [illegible] olim Isocrates in Penegyr. Athenienses [illegible] Per[illegible] [illegible] esse concludebat, quod ipsum regis magni dignarentur appellatione conser *Paurmeister lib. 1. d. jurisdict. c. 4. n. 7. 26. & 20.*

§. XIV.

[illegible]

[illegible] *Suppositi quæ ad superiora dicta [illegible] tur [illegible]* [illegible] *non [illegible] in [illegible] Imperatori [illegible] probatur.*

3 *Posito [illegible] ponitur alterum, & [illegible] quo negatur alterum.*

4 [illegible]

5. Etiam

5. *Romę fuisse imperatis potest.*
6. *Ipsum Imperium Imperatoris est*
7. *Limitatio autem Philosophus Propter quod unumquodque tale est, illud magis tale est*
8. *Formula Homagii quod Civitas Magdeburgensis Imperatori reconciliata praestitit*
9. *Relatio Caesarea contenterum juramenti, quod Maximilianus Bavarus post investituram Electoratus & Comitatus Palatini depo sit*
10. *Respondetur ad secundam Hippolithi de lapide instantiam.*
11. *Magnatibus familiare non est ut tribuant sibi invicem titulos incompetentes*
12. *Praesentia belli Polonici conceuse quadam afferitur*
13. *A nodo nemine probabiliter argumentatur*
14. *Reussfeit Imperii de Imperatore magnificentia dequi calumnia Hippolithi est & falsitatis convincitur.*
15. *Hippolithum hoc in negotio boni videtur non exusisse probatur*

Restat tamen nonnulla Hippolithus quod superius di... & quidem (1) quoad illud, quod diximus subjectionis & fidelitatis juramentum praestare Status Imperatori, respondet omne hoc fieri non intuitu Imperatoris sed Imperii *arg. formula* (in qua tamen energeiam ipsum subjectionis vocabulum omnium gti ersam omi- 1.
ssa deprehendemus *Hippolith. part. 1. c. 7 sect. 1*) Schweren dem Römischen Keyser und dem Reich treu hold und gewertig zu seyn/praestarique adeo juramentum Imperio principaliter & directo, Imperatori verò secundario ac per consequentiam, ratione ac intuitu Imperii, quatenus nempe Imperator est, indeq; esse quod Status singuli tantum non in comitiis congregati hoc praestent, addita ratione rationis, quia hoc casu ipsimet Imperatore superiores hicque illis fidelitatem debeat (2) quoad dicta quod Imperator non singulis tantum sed etiam universis Imperet atque subjectissimos Imperatoria se profiteantur, regerit partim falsa, vel si vera quidem esse talem tamen ... esse, quae si intra verborum terminos maneant, nihil ... effectu, ut Imperio detrahere potestatis, aut Imperatori las... Deinde recessus Imperii ubi de potestate Imperatoris, magnificè admodum & parum accuratè loqui, contra verò ubi de Statuum potestate sermo, fit ... admodum n sentire *vid. part. 1. c. 4. p. 6*. Verba quidē etiā inquit *part 1. c 3 sect. 1. neminem nisi Imperatorem Germaniae talem majestatis competere vel lippis & tonsoribus notum est, Adeo ut in Imperii conventibus & ab Imperatore, nulli alii regum, quorum ta*-

men ple-

men plerig, longè meliore titulo majestatem sibi vindicare possunt, hoc nomen tribuatur. Vocarunt enim Die Königliche Würde & non
2. Die Königliche Majestät. Quantum ad primum attinet, uno cetera facile refutendi occasio relinquatur, sufficiat hic dixisse [illegible] sissimam illam Imperatoris & Imperii esse oppositionem, hoc est, ut quod Imperio juris tribuitur, illud Imperatori [illegible] eò quòd Imperator, non sine Imperio, nec Imperium, durante [illegible] Monarchico, absque Imperatore consideratur quest, sed utramque involvat relationem [illegible] cujus eam naturam esse logici nos docent, ut posito altero uno ponatur & [illegible]
3. gato uno alterum quoque negetur. illud enim persuasi [illegible] bile est, nec sanæ mentis [illegible] negabit, in juram [illegible] nomine Imperii indigitari ipsam Rempublicam Romanam [illegible] nicam, atque proinde quòd præter debitum Imperatori [illegible]
4. standum obsequium, ejus quoque fiat mentio, [illegible] quam ut amplitudinem beatitudinemque ejus prom [illegible] probentur illud verbis ibis in juramento, quæ [illegible] Nutz und Frommen nec ad Imperatorem ob [illegible] divisim individualiter comprehenduntur, referri possunt. sub eâ consideratione *Hippolithi* qua Imperatorem, [illegible] existit, comprehendere tradit *part.1.c.3.fol.1.* [illegible] parat illis Imperatoris & Imperii posito arguit, [illegible] hac in re Imperatoris principaliter personam attendendam esse, quam etiam ipsi Imperio [illegible] ponatur. Neque [illegible] quæ Ordines Imperii [illegible] considerantur, quem [illegible] *Reinkingius* [illegible] optima ratione dicit *lib.1.cl.* [illegible] *num.15.* [illegible] quia [illegible] non solo Imperi [illegible] ipsis [illegible] sint congregati recipi deberet, quod tamen [illegible], cum contra notitiam Imperii observantiam, tum contra manifestam rationem, quæ sibi [illegible] ubique ipsi [illegible]
5. aliaque fidelitatis præstare non patitur sustineretur. talis per consequens etiam est absoluta illa *Hippolithi* Imperatoris consideratio, eam atque quælibet de Imperatore ut Imper [illegible] ut Dux Austriæ vel alia ratione consideratur ferenti debent. Consentimus hactenus Hippolitho juramentum illud homagii debetâ

buei Imperatori ratione Imperii, prout etiam hoc non diffitetur,
ipse Author justitia Cæsarea imperial. propos. 15. vel ipso Hippolitho te-
ste, quia tamen nihilominus ipsiusque ejusdemq; Imperii gubernacula
in eum translata, quia ejus intuitu hominium ipsi factum (uti *ipsi*
fatentur Principes in diplomat. d. Election. Otton. IV Imper. ad Ponti-
ficem Innocentium, anno Christi 1200. emisso, quod exstat apud Goldast.
tom 1. constitut. Imperial p. 287. & proinde etiam fecit ab *Hippolitho*
quasi ipsius causæ per omnia patrocinatur, allegatur, quod unicum
unum idemque illud Imperium, seu quod perinde est respublica 5
Romano Germanica, ratione gubernationis in eum unanimi Ele-
ctorum consilio translatæ, Imperatoris est, ut probant omnium re-
cessuum & capitulationum clausulæ finales, *vid. Capitulat. Ferdi-* 6
nand. IV. Gloriosissimæ memoriæ ibi Der geben ist in [illegible] deß
Reichs-Statt Augspurg den 2. Monats Tag *Junii* nach Christi Un-
sers lieben Herrn und Seeligmachers Geburt 1653 Unserer Reiche
deß Römischen im ersten deß Hungarischen im sechsten/und deß Bö-
heimischen im siebend. Jahren &c. quilibet animadvertet *Hippolith.*
nil nisi gerras ut in qui solemus Stetube plectere *vid.* Cammerge-
richts Ordnung *de anno* [illegible] *in fin.* Käyserlichen Land-Fried zu
Wormbs *ejusdem anni in fin.* quamquam aliquando in vicem unse-
rer Reiche cœpit expetuit Unsers Käyserthumbs ut *probat Limn ad*
Capitulat. Carol V p. 368. in qua tamen eadem quæ in *Divi Ferdi-*
nand. IV. & præcedentium Imperatorum Capitulationibus. Clausula
reperitur, quod ipsum tamen nostram potius sententiam confirmat
quam impugnat, ideòque malè probationis loco adducitur decan-
tatum illud Philosophorum axioma, propter quod unum quodque 7.
tale est, illud magis tale est; quia illud non unam patitur exceptio-
nem, præsertim eo casu, quando prædicatum, juxta quod duo invi-
cem comparantur, utriq; formaliter non competit docent *Scheibl.*
disputat. metaphysic. in. append. 2. anom. 10. & ex eo novissimè Magn.
Dn. Taber. in analect. ad Augustin. Barbos. lib. 28. c. 3 anom. 3 prædica-
tum autem hic eodem modo Imperio, quo Imperatori competens
competere non posse vel *universalia formula homagii*, quod civitas 8.
Magdeburgensis Imperatori reconciliata Electori Saxoniæ præsti-
tit, sequentibus verbis: Der Römischen Käyserlichen Mayestät und 9

dem Heiligen Reich / auch Ewer Churfürstl. Gnaden globen und schweren / daß sich der Römischen Kayserlichen Majestät (*notentur verba*) und auß derselben sonderliche Bewilligung Ewer Churfürstl. Gnaden getrew und gewertig sein wolle *Confer. Illustr. Dn. Schütz in praelect. jur. publ. lib. 2. tit. 2.* Imo clarius illud ipsum adhuc probatur *ex relatione ipsius Divi Ferdinandi II. in tenor. investiturae ratione dignitatis Electoralis & Comitatus Palatini Serenissimo Bavariae Maximiliano, 25. Februar. 1623. in praesentia multorum Procerum*
9. *Imperii Ratisbonae facta*, quando dicit, quod pro hac investitura [illegible] concessione ille promiserit und solche Persöhnliche Eyd und Gel[illegible] gethon / Ihm und dem Reich von obgemelten regalien und Leben getrew gehorsam und gewertig zu sein / und für S. Ld. rechten natürlichen Herrn zu halten / zu dienen und zu thun als [illegible] Ch[illegible] und Lehenman deß H. Römischen Reichs gebühret / [illegible] *Vid. Ma-*
10. *nifestum Serenissimi Electoris Carol. Ludovic. p. 145.* Quantum ad secundam *Hippolithi* quod ad superius dicta [illegible] spondere eam plane tolerari non posse; [illegible] quaerenti falsas sint ea [illegible], & in sequentibus [illegible] mus. Neque etiam [illegible] nomine [illegible] patet, quod res ipsa [illegible] jura ipsa, quorum [illegible] do hoc nomine insigniri merentur, applicantur, [illegible] Imperanti competant & per se satis constet ne [illegible] tione indigeat, magnatibus [illegible], ut [illegible]
11. auriorum tituli non competentes, nominaque [illegible], de quibus *post Kirchov. comp. consilior.* [illegible] *n. 24.* eleganter videri [illegible] *C. J. P. d. S. R. R. vol. 2 disputat. dom pag. 25* [illegible] *B.* & recens adhuc, sanguinolentum illud nondumq; sopitum bellum, inter Serenissimos Po-
12. loniae & Sueciae Reges restari potest, quod [illegible] partem propter [illegible] accepimus, quod Rex Poloniae titulum insigniaque [illegible] coronae Sueciae, ob jus quod in illam, a tempore [illegible] Sigismundi, praetenderunt Poloni, noluerit abjicere. *confer.* [illegible] *enarrat. causar. ob quas Serenis. & Potentiss. Princeps ac Dominus Dn. Carol. Gustavus Suecorum Rex, &c. &c. &c. Regem Polon bello adoriri coactus sit p. 9.* Ut jam ouu [illegible], quod alias etiam [illegible]
13. [illegible] probabile sit argumentum, docente [illegible]

in Topic. Legal. in loc. ab Etymolog. Recessus vero Imperii, ut & ceteras noviores Imperii constitutiones magnificentius, quam fas est, de Imperatore sentire, calumnia perniciosaque principii est, illudque falsum & falsissimum esse toti tepide silentinus. Neque enim verisimile est, Electores utpote qui audiunt, die Edle Seulen des Hertzen Baw der Fürsichtigen Weißheit mit umbsitzer Güte unterhaltend quicquam permissuros, quod in diminutionem Imperii vergere queat, multò minùs ordines conjunctim considerati in comitiis (in quibus utique Recessus componunt, utpote qui tam juxta sententiam *Hippolithi* majestate suprema pollent, quicquam in sui præjudicium admitterent, ceu etiam in gravaminibus, quæ alias Imperatoriæ Majestati afferri consueverunt, altum hàc de re ubique silentium. 14.
Et planè naturam boni viri propteres exuere videtur, *Hippolithus*, quandoquidem cum in *præfatione ration. Status*, basin & fundamentum operis sui, non è legibus antiquis, ac legistis, sed Recessibus Imperii, ut vocant, recentioribusque Imperii constitutionibus eruisse glorietur, atque his tantummodo principaliter Statum Imperii nostri dijudicandum esse verbosè doceat, ipsum utique oportebat Recessuum prout sonant, in proprietate & communi ad intelligentiæ officium boni interpretis spectato volumus, & prout etiam quando Imperatori majestas plenitudo potestatis, & cetera summi Imperii axiomata in Recessibus Imperii adscribuntur, non cogitur non pro veris evidenterque eam ipsam Imperatori competere demonstrantibus signis, non vero pro vanis nominibus agnoscere atque æstimare. 15.

16.

§. XV.

1. Reprehenduntur qui non ... in Imperatore ... existere asserunt.
2. Summam Imperii potestatem penes Imperatorem & Ordines simul ... esse.
3. Ipse Limnæus ... in Imperatore ... majestatem.
4. ... Imperio Romano ab Imperatore ... [illegible]
5. Primarium ... Imperatoris ... argumentum, ex ... Hippolitho à lapide ... Imperatorem (Status Ordinibus ... rationem reddere ... ejusque fundamenta ...
6. ... Hippolithi ... [illegible]
7. ... [illegible]

DESTRUCTA hoc pacto, secundum a te delibatam [illegible] ostensam illâ Aristocratiâ, tanto facilius etiam [illegible] eorum sententia, qui Imperii nostri statum mixtum ex Aristocratiâ & Monarchiâ esse contendunt, ut *Limn. not. jur. p.* [illegible] *Rec. religion. conclus. 14. novissimè Dn. S* [illegible] *v. 11 Thes. secular. legoss. disputat. 18. fin.* vel quod idem est, qui jura majestatis [illegible] à Statibus & Imperatore, quædam vero ab Imperatore [illegible] statuunt, aut qui unam summæ potestatis semissem [illegible] cum Ordinibus universis Imperii adjudicant, *ut* [illegible] *lib. 2 c. 2 n. 20.* Ut enim hic rursum non repetamus, [illegible] sus contra mixtionem rerum publicarum adduximus, [illegible] eo, sed non concesso, dari ejusmodi statum, nihil [illegible] hujus sententiæ falsitas, inquirenti eam subtili ratione, prout fieri debet, apparebit. Erit etenim ita summa Imperii Romano Germanici potestas, penes Imperatorem & ordines simul, quod tamen quàm parùm subtiliter statuatur, ex eo cognoscere licet, docente *Illustr. Dn. Schütz in sup. laudat. prælect. jur. public. lib. 1. [illegible]* quod omnia majestatis jura solius Imperatoris, non [illegible] quod idem est Statuum Imperii nomine exerceantur, [illegible] potestati [illegible] sed Monarchica contingat administratio [illegible] *gerratissimi viri* electio juvari potest, quod ipse *Dn. Limn. lib. 1. J. P. [illegible]* ubique tradiderat & ex professo *contra Reverendum Dominum Wetzendorff in apolog. sect. 3 num. 6.* distinctionem illam inter [illegible] ejusque administrationem rejecerit, [illegible]

persua-

perfectam habent, executium & administrationem à formâ diu informan, ut ejus quasi conformis sit & conveniens, indeque Monarchiam Monarchicè administrare necesse esse, quod si verum est, non potest non sequi, quam Imperio nostro Monarchica administratio, & quidem quam clientalem nonnulli vocant (neque enim contra Imperatore [illegible] huic, universis conjunctim sumptis, sed ab eo tantum imperatur vid. Edict. Execut. Pac. Noremberg. d. anno 1650. 4.
ibi Gebieten Wir hiermit allen und jeden Churfürsten) in Imperio nostro vigere Monarchiam, eamque Imperatori adscribendam esse; alias enim non talis effectus, qualis causa, non talis etiam oriretur administratio, qualis administrator quod tamen absurdum esse, idem docet Limn. paulo ante allegat. loc. & sic quis sibi ipsi contrarios, nemo onere eum nos refutandi gravabit. Quia tamen nihilominus quaedam adhuc, & quidem non levioris momenti profertur mixturam in Imperio nostro prae se ferentia argumenta magis praecipua, & principaliora diluabimus. Et primarium quidem esse potest, quod secundum mentem Hippolithi a lapid. part. 1. rat. 5.
status. 4. sect. 1. Imperator teneatur Imperio, seu Ordinibus Imperii, actionum suarum, rerumque gestarum reddere rationem, quam suam assertionem comprobare satis habet, vetusto illo Henrici IV. exemplo, de quo scribitur eum Legatos ad Tumultuantes Saxones misisse, & per Deum rogasse, ut remissis armis [illegible] repeten, pacatisque animis, sopitis simultatibus tempus locumque con[illegible] inirent, quo cognitis eam Imperii Principibus objecta purgaret, & quae correctionem egere viderentur, corrigeret. Atque idipsum quoque de Henrico V. qui propterea Mogontiae & apud Triburias, de Ottone IV. qui Norimbergae generalem conventum habere instituit, exclamare non erubuit, imo[illegible] fum quoque Imperatorem Matthiam felicissimae recordationis, illud in comitiis Ratisbonensibus de anno 1613. agnovisse, affirmat, quando Legatis Protestantium mare fecit. Ehmals ist Ihre Kayserliche Majestät / dero Rhön etlichen schweren Beruff und Autorität in administration der Justitien also in acht nehmen und erzeigen / daß Ihre Majestät es gegen Gott / den Ständen und bey künfftigen Reichs[illegible] Verantworten kö[illegible] Con. er gründlicher Bericht deßjenigen so bey dem zu Regenspurg vorgewesenen Reichs-Tag verhan-

6. verhandlet werden/ p.16. Verum ut compendium verborum faciamus, uno verbo dicimus, nugas agere *Hippolithum* & id unicum intendere, ut imaginariæ suæ Aristocratiæ splendorem comparare queat, quæ enim fundamentali imperii lege, ubi tamen illud fieri debuisse, sublimitas & magna hujus juris sequela postulat, qua in Imperatorum capitulatione ea de re cautum, edoceat nos *Hippolithus*, in quibus in dictis Status Imperii universi, quibus juxta ipsius sententiam majestas competit, Imperatori unus reddendarum rationum impofuerunt. Quod ipsum tamen cum *Hippolithus* præstare minime potuit, & nunquam etiam præstabit, confugere necesse habuit ad inania illa exemplorum diverticula. Exempla enim non faciunt consuetudinem, præsuppositis nimirum terminis habilibus,
7. *Wesenbec.3 Consilior.4* [illegible] 68. licet nec regulam, præterquam quando certis circumstantiis recumicet præsunt, qualis *Hippolithi* [illegible] exemplorum, qui utique jus aliquod constituturum pro fundamento habere debent, nomine digna non esse, mox dicendo demonstratum dabunt. Quo [illegible] etiam illud primi loco adductum exemplum
8. *Henrici* [illegible] notari meretur, immensi illo regiminis sui calamitas,
9. Saxones enim quarta vice instinctu *Hildebrandi Pontificis Romani*, qui eo tempore supremam illam, supra reges tibi arrogare [illegible] plenariam potestatem rebellabant, *de qua Otto Frisingensis lib. 6. Chronic. c.34.* ita refert. *Ea tempestate Saxones conceptam dummalitiam, amplius celare non valentes, manifeste regi rebellant, castella* [illegible] *ac munitiones quas ibidem* [illegible] *erat, dissipant.* Confer. *Lehm. in* [illegible]. *Spirensi lib.5.c.27 & seq.* Accedebat, incompetens illa, imo inaudita
10. ante temporibus istis, Pontificis istius, & quam universis Episcoporum [illegible] Prælatorum Imperii Romano Germanici c [illegible], ancturitate Imperatoris Wormatiæ institutus, indignum, Solio Petri nondum judicaverat, ut ex *Lamberto probat idem Leh* [illegible] 4. 6. arrogantia, qua ipsum Henricum excommunicate, subditosque illius juramento fidelitatis liberare ausus fuit. Quod factum, licet multis di[illegible]plicuerit, *testante Autor. Anonym. Henric IV* inter [illegible] [illegible] fuit Wezo, *Archiepiscopus Moguntiensis* [illegible] [illegible] p.11. Multi tamen etiam fuerunt Germaniæ Principum, [illegible]

Vid.

Vid. Crantz. alleg. loc. qui dicto Wormatiensi concilio interfuerunt, quibus hæc de tollenda Papæ arrogantia non tantùm placuit, sed est insuper deprecati, imò ad tantum facinus patrandum Suasores extiterunt *Lehm. alleg lib.5.p.448.* Quod si itaq; infelicissimus hic Imperator correctionem emendationemq; ablaturus fuerat, rebellione subditi per Legatum manifestari fecit, non hoc factum, quasi jure rationes reddendas jam tùm obligaretur, uti perperam inde colligit *Hippolithus*, sed quia ad incitas redactus, deficientemq; aliter populum ad debitos subjectionis cultus reducere minimè poterat, prout etiam hac de re affinis ipsius *Rudolphus Suevia Dux*, qui commorante Henrico nostro in Italiâ Saxonibus & Suevis Rex electus, postmodùm verò à repetente eo Germaniâ, felicibus armis, ultore procul dubio Deo, bis victus, manu quoque dextera truncatus fuerat, morientibus injuriam Henrico factam contestatus hisce verbis: *Videtis manum dexteram meam de vulnere sauciam. Hâc ego juravi Domino Henrico, ut non nocerem ei, nec insidiarer gloriæ ejus. Sed jussio apostolica, pontificumq; petitio me ad id deduxit, ut juramenti transgressor, honorem mihi indebitum usurparem. Quis igitur finis nos exceperit, videtis, quia in manu unde juramenta violavi mortale hoc vulnus accepi. Viderint ergò, si qui nos ad hoc instigaverunt, qualiter nos duxerint, ne forte deducti simus in præcipitium æternæ damnationis.* Et hæc dicens, cum gravi molestia diem clausit extremum ut testatur *Helmold. in Chronic suo lib.1.c.23. add. Cuspinian in vitâ Henric. IV. Imperator. Gualther. in Chronolog. Ecclesiastic. politic sub anno 1080.* Planè eodem modo refellitur, alterum illud quod de eodem Henrico IV. bellum cum filio Henrico V. gerente affertur. Hic enim cum consensu patris, & communi Statuum Imperii voto futurus Rex designatus esset, Saxones eum, odio adhuc plusquàm vatiniano erga Henricum IV. ardentes, impulerunt, ut innocentissimo Parenti bellum indiceret, blando hoc suggesto, quòd cum pater autoritate Pontificiâ, quod malè de Ecclesia Christiana meruisset excommunicationis fulmine contactus, hoc pactò nominis immortale decus consequeretur, neque ullam etiam Imperii Statuum auxiliatricem sibi manum ei negaturum, sibi persuasum haberet, prout etiam post conventum Northusanum, in quo Henricus V. hanc suam sententiam Ordinibus aperire non erubuit, se ipsâ contigit, contemptis

H quam

[illegible] neglectaque [illegible] nominis reverentia, tanta animorum acerbitate inter patrem & filium decertatum, ut tandem miserrimus Pater dolore suppositus, quod detestandum post se venturis nepotibus relinqueret exemplum, ad Regem, confugere coactus fuerit Bohemiae, [illegible] Henricum Iuniorem, ad suae conversionem [illegible] elogio
24. [illegible]. Oratio apud Crantz in Saxon. [illegible] lib. 5. c. 18. p. 1[illegible] potest. Quid est inquit quod agimus? quo tam efferata ducimur? Pater est, Dominus est, Imperator est, qui tendit ex adverso. Impietas plena est, si vincit victoria, [illegible] major dolor si vincamur [illegible]. Nolumus [illegible] esse, si de totius mundi Domino, pacem [illegible]. Ego vobis [illegible], pro fide, constantia, perseverantia [illegible] gladios in vaginam, consilio pugnemus, non armis. Quod si igitur, & hic
25. Henricus IV. ad consilium procerum Imperii, negotium, de abominanda illa, inter se, & filium, discordia referre voluit, [illegible] hoc fuit animo, arbitrii facultatem tantum tribuendi Statibus, ut [illegible] res inter se, & filium componerent, ut nullo justitia de Imperio deturbatum dolerent, & agnoscerent, non vero ut jurisdictioni
26. [illegible], prout vult Hippolithus [illegible]. Atque [illegible] inde colligere licet, quod ipse Henricus IV. Spontaneo motu ad judicium reddendarum rationum neququam vocatus, ad conventum [illegible] Calendis Januarii 1106. a filio antea Moguntiam indictum, venire [illegible] voluerit, Lehem. in Chronic. Spirens. d. l. p. 475. Manifesto argumento, quod si eorum jurisdictionem [illegible] fundamentum scivisset, non [illegible] elegisset, quippe quod plerique judicantium [illegible] [illegible], filio magis quam parentis partibus faverent, & proinde etiam ipsi facillimo negotio causam motuum civilium adscribere possent. Quo ipso tamen [illegible] se videri non potuit, quippe [illegible] persuasionibus, apparentique filii clementia victus, [illegible] nisi sibi patrocinandi concessit potestatem, qui tamen hoc [illegible] [illegible] Solio Imperatorio dejiceret. Crantz. d. l. p. 118. [illegible] nova nascitur, dubitandi ratio, de eo quod Hippolith. ex Monach. Herveldensi Chronic. sub anno 1106. Legatorum instructioni a filio ad Patrem, jam tum solio deturbatum missorum, inserta fuisse verba [illegible] [illegible]

Orthodoxe, quo semper idem (Henricus IV.) *ne ulla sibi pateat adeun-querela, quacunque elegerit securitate* , *quacunq; maluerit statione co-ram præsenti senatu simul & populo causam suam agat, justitiam susci-piat* , *justitiam & reddat.* Quod si enim placuisset ipsis Henricum IV. quacunq; voluerit statione, se contra filium defendere, quare filius, & ejus consortes tam occupati fuerunt, ut eum à Moguntiacis comitiis, ad quæ ipse tamen ante convolare voluerat, retraherent, hac data ratione, quod timerent, Archiepiscopum Moguntinum ipsum, quem excommunicatum sciebant, nunquam permissurum, ut intromitteret se in portas civitatis, ut propterea cum eadem ratione post regni depositionem magis militare videatur, non ita absurdè de *authoris hujus Chronici* fide dubitaverit, *Dominus Stuve in annotatis ad Hippolith. allegat. loc.* Fuit enim is Monachus partibus Hildebrandinis addictus, qui propterea etiam, dictantibus affectibus, procul dubio pennam dirigere voluit, verba quidem eadem, ut lector, reperientur apud *Crantz. in Saxon. p. 111.* Caeterum cum ergo hic fortassè fidem istius Monachi secutus ipseque asserat Historicorum Scriptores admodum variare, quilibet cognoscet certum inde historiam determinari non posse. Quod si tamen, nihilominus per omnia, ejus author tenendum, viderit *Hippolithus* ne uno momento effatorum suorum collabatur veritas. Scribit enim *Crantz. d. loc. c. 24.* quod hi ipsi Legati, cum ingenti vitæ suæ periculo per dies sex (eò quod *nulla modo* convenire malignanti com-municare voluerint) indignè tractati fuerint, atque licet tandem liberati, hoc responsum retulerint, *ut quantum ad præsens, regia arma deponerentur* , *& in futurum super hujusmodi simultatibus* , *inter patrem & filium & utriq; cohærentes, certus principum institueretur*, Henricum tamen Seniorem prælio fortunam experiri constituisse, indi motos adversos regni principes, ut secundi legati, qui ipsi patrem cum filio ineundam foederent, ablegarentur, nihilominus tum & hos quoque Henricum custodiæ tradidisse. Quorum neutrum fecisset Henricus, si ut inferior appellari, aut hoc verbo utitur *Hippolith.* Proceres Imperii, vel ipsis [illegible] suum summo rationem reddere, voluisset.

§. XVI.

a. Respondetur ad alterum Hippolithi à Lapide ex ejusdem Henrici V historia adductum probationem.
b. Adducitur [illegible] Henrici V. ad arbitrium Statuum Imperii provocationes [illegible]
c. Verba resignationis Henrici V quoad investituram Episcoporum Calixto Pontifici factæ.
d. Respondetur ad aliud ejusdem Hippolithi ex historia Ottonis adductum argumentum.
e. Responsio quædam generalis [illegible] subnectitur
f. Probatur amplissimè Hippolithum à Lapide quoad intentionem suam prædictam probandam adduxisse responsionem Matthiæ Imperatoris
g. Quando quis actionem [illegible] confisus producat [illegible] judicium, in proprium, [illegible] saepius [illegible]

Eadem [illegible] currat testimonium illud, quod ex ejusdem Henrici V. historia adducitur. Pressebatur enim iisdem calamitatibus, in quas ipse parentem præcipitaverat, similiter enim à Pontifice Paschale excommunicatus, & in omni vitâ suâ, [illegible] Helmold. in Chronic. Sclav. lib. 1. c. 4. ut Pater ejus tretitus [illegible] postolicâ, cujus tamen honorem in incunabulis regni om[illegible] promotum iverat, eâ potissimum de ratione, quod Episcoporum Teutonicorum Curiæ Pontificali [illegible] dam concedere noluerat. Quia itaque Obedientiam sibi in Imperio debitam paulatim deficere cognoscebat, imò q[illegible] venius de eo deponendo, amnte potissimum Albe[illegible] Archiepiscopo Moguntino, quem antè Carceri mancipaverat, quique Saxones, noviter etiam, adversus eum arma sumere per[illegible] instituerat, certè aliter fieri non potuit, (nisi se ipsum perdere [illegible]) quàm ut ad arbitrium Statuum Imperii, defensionem [illegible] ficeret, eosque de injuria sibi illata, & quod maximum [illegible] de pinquante sibi depositione publicè conqueretur, ut etia[illegible] immensam illam sibi adversantium rabiem facillimo quidem, at [illegible] Majestati Imperii Germanici, condecente negotio extra e[illegible] dum in manus Pontificis prædictam Episcoporum investituram resignavit, hisce verbis: *Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator Augustus pro amore Dei, & sancta Romana Ecclesia, & Domini Papæ*

[illegible] pro remedio animæ meæ dimitto Deo, & sanctis ejus Apostolis Petro & Paulo Sanctæq; Catholicæ Ecclesiæ, omnem investiturã per annulum & baculum, & concedo in omnibus Ecclesiis fieri electionem & liberam consecrationem. Vid. Crantz in Saxon. lib. 5. c. 42. p. 135. Ceterum deinde ne verbum quidem, quod ipsi rationem redditio impositæ Moguntiacis congregationibus fuerit, apud Historicos ullibi reperiri, lectio eorum docere poterit. Tantò minus exemplum *Ottonis IV.* illud quod probare debebat, probare potest, si enim ipse *Otto*, Principes Germaniæ Norimbergam vocavit, prout factum est, nec ipse *Hippolith.* diffitetur, iique principes, quamvis antea maximâ eorum parte, utpote quod eum pietatem, autoritate Pontificis Innocentii, anno 1209. ejectus, indignus gubernaculis regiis judicatus esset, mandato ipsius paruerunt, quilibet animadvertere potest, non hoc factum animo se subjiciendi, sed potius quo cum Statibus consiliis de injustissimâ illâ Romani præsulis in Imperium ejusque jura prætensione communicare, ipsisque in memoriam promissa sibi contra malesanos Imperii Romano Germanici, turbatores, subsidiaria obsequia revocare posset, uti colligere licet ex *Lehman. lib. 5. Chronic. Spirensis. c. 74. p. 575.* quando scribit, das auff dieser Versamlung der Fürsten und Stände / die Vornembsten gewesen Hertzog Heinrich Pfaltzgrafe bey Rhein / deß Käysers Bruder, Hertzog Heinrich zu Braband / und der Hertzog zu Lothringen. Welche deß Käysers Erinnerung gerne gehöret / und denselben vermahnet / daß er die Fürsten so deß Bapsts Bañ beyfal geben / quorum primicerius eorũ fuit, Archiepiscopus Moguntinus Sigefridus, und einen newen König (nimirum Fridericum II. Henrici VI. Imperatoris filium & Regem Siciliæ) Erwehlt / mit Krieg solte bestraffen; prout hoc etiam ita contigisse, *in sequentibus idem* docet *Lehman. allegato loc.* Atque eâdem ratione concludere liceret, quia prædictus *Otto* prodefuncti Imperii Romani amassi sui *Philippi* filiam, invitis proceribus regni Teutonici, sibi despondere uxorem noluerat, & propterea rem ad consilium eorundem retulerat, ei integrum non fuisse ducere quam vellet uxorem, cum tamen uti hoc ita etiam alterum illud, unicè modestiæ Imperatoris adscribi debeat, utpote quòd noluerit, [illegible] *Vid. Crantz in* [illegible] *Saxon.* [illegible]

f. *Slusen lib. 7. 137* quemadmodum etiam aliis, in genere quidem, satis dicta observandum perpetuam omnino & contra quamcunque sanae rationis conclusionem, Hippolithum consuetudinem regni [illegible], ex vario illo opinionum inter intestinas ejusdem discordias conflictu definire, ceu benè hoc etiam observavit *Dn. Slusen. in animadvers. p. 83.* Ineptissi[me] verò Matthiae Imperatoris respons[io] [illegible] ducitur ab Hippolitho, cum hunc ipsum Imperatorem inter eos *part. 2. c. 7. p. 417. & seqq.* recenseat, qui nimium majestatis sibi attribuerit, jam verò rationem actionum suarum reddere velle, & [illegible] potentiam suam, altiùs quam fas est extendere in uno eodemque subjecto, habito scilicet justitiae respectu, vix concurrere posse videatur, ceu etiam alias ita obtinere nos docet *famigeratissimus Dn.* g. [illegible] *Junior in praelection. jur. public. d. lib. 1 Tit 1 posit. 19.* quod quandoquis actionum suarum rectitudini confisus, provocat ad alterius judicium, propterea potestati ipsius cum diminuti[one] se fuisse subjecisse, nequaquam censeri debeat; ita enim ipsum etiam cum [illegible] Monarcham summum Jehovam Regem regum, & Dominum dominantium appellasse, quoties in sacro codice leg[illegible] [illegible] rum populos, ut inter se & populum Israelis sibi sumerent judicium. *Vid. Esai. c. 5 vers. 3 4 & seq.* qui verò inde concludere vellet, quod tamen secundum mentem Hippolithi optimè p[illegible] prehensibili Deitati, quid decessisse, horrendo sane sine dubio laesae majestatis divinae, animum mentemque suam commacularet crimine.

§. XVII.

[illegible] in Imperio statu [illegible] fundamentum praemittitur.	[illegible] Interpretatio [illegible].
2. Respondetur ex mente Doctorum pro [illegible] unum alterum concedendum.	[illegible] De Jure deponendi Imperatorem, [illegible] ubi quid [illegible] reperiatur.
3. [illegible] Imperatoris depositionem [illegible] jure [illegible] contra Hippolithum [illegible] planeque hujus [illegible] esse probatur.	6. De Judice deponendi [illegible] diversimode [illegible]
[illegible] De jure deponendi [illegible] dubitari posse [illegible] communem habeant jurispublici	7. Papa licentia deponendi Imperatorem non competit.
	8. Pontifices Romani olim ab Impp. formati & confirmati.
	9. Friderici [illegible]
	10. [illegible] responsio.

[illegible] Electores Palatinum [illegible] ipsos Imperatorem deponere [illegible].
12. Neque Electorale [illegible] Collegium.
13. Non semper a re constitutione [illegible] distinctionem valet [illegible] sequentia.
[illegible]. Valentinianus [illegible] [illegible] solus responsio.
14. [illegible] Imperii [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible].
15. Baldus [illegible] Electorum officium tantum in [illegible] consistere [illegible].
16 [illegible] Electoribus [illegible] Imperatorem [illegible] non posse propter [illegible].

ALTERUM existentis in Imperio nostro, Monarchiæ Aristocratia mixtæ, fundamentum collocare solent in eo, quod Ordines Imperii, vel secundum aliorum sententiam Electores Imperatorem ex longæva Imperii observantia Præside Palatino deponere possint. *Vid. C. J. P. d. S. R. R. d[illegible].* 6. 30. Verum posito hoc ita obtinere (quamvis de veritate secundum postmodum dicenda dubitari [illegible]) inepte tamen adducitur, ad potestatem legitime constitutam, seu quod idem est, ad Imperatorem legitime, & secundum [illegible] caput, Imperium gubernantem, cum utique illud locum [illegible] habere queat, secundum omnes ejus propemodum sententiæ patronos communiter, nisi Imperator violet Capitulationem, seque [illegible] Imperii & [illegible] prælaudat *C. J. P. d. S. R. R. allegat. loc. Dan. Ott. d. J. publ. c. 10. p. 211.* Et proinde optime se habet responsio Magnifici Viri *Dn. Reink. lib. 1. cl. 2. c. 2. n. 183.* illud evenire non regulari, sed irregulari jure, frustra eam sugillante *Hippolith. a Lapid. § seq. allegat. loc.* ridicula enim ipsius est instantia, quam infringi putat, quando dicit, *sed quam lubentissime assentiri Reinkingio, quod ad exauctorationem Imperatoris semel constituti, tranquillitatis publicæ conservandæ, & turbarum evitandarum causa difficulter, nec nisi ex urgentissima causa devenienda sit, Unde etiam Innocentium in C. apostolica de Decim. docere, quod Imperator & alii reges non debeant privari nisi ex maximis causis & delictis. Quia cum non possint deponi sine magno periculo, detrahendum sit rigori, sed, [illegible] non quæri, quod Imperio conducat vel utile existat, verum quantum ordinibus [illegible] liceat, & quanta sit competens potestas,* Quandoquidem ipse *Reinking. toto ille loc.* nihil aliud agit, quam ut quo jure, & quando hanc deponendi potestatem Electores usurpare possint, demonstret & [illegible]

ne vero

ut verbum quidem de quæstione illâ, an utile Imperio, ad depositionem descendere vel non reperitur. Atque ita quidem Juris Publici interpretes, jus deponendi in Imperio locum habere nos docent. *Vid.* Michael Schiferer *apud Arum. discur jur public 18.8.51.* qui etiam reperitur in *Nucleo Hampel. p.114.* An eum veritatem non immeritò dubitare licet, & primus quidem qui nobis eadem contigit, in dubium vocavit *Melchior. Goldast. lib. 1. Bohem. c. 5* [illegible] 18. ubi quoque parum fidei tribuit exemplis rejectorum Imperatorum, infra enarrandorum, & diplomata exautorationis, ceu nulla & [illegible] damnat. Et dubitâsse, quoque de eu *Famigeratissimum Germaniæ nostræ JCtum Magnum Carpzov probabile est*, per [illegible] *in Commen. ad L. R. c. 14. sect 6. n. 18* affert, inquiens, *si [illegible] componendo sibi licentiam non sumere, sed subsistere, &* [illegible] *dem Goldast Paul. ante allegat loc. Sacratissimo Imperatori* [illegible] *tis Electoribus, & cæteris Imperii Ordinibus hâc de re, & non* [illegible] *privato decidere fas esse.* Passemus & nos rem in medio relinquere, [illegible] libertas in cujus palæstra militamus Academica, veniam [illegible] videretur, tum etiam quod sciamus ex variis [illegible] edoctis nec potentissimos Electores, neque Serenissimos [illegible] Ordines veritatis assertores respuere atque odio [illegible] intrepidè itaque asserere, si veritati patrocinium [illegible] jus illud deponendi Imperatorem vere juris nomine suffragari non posse, sed si tale quid asseritur, contra rationem & justitiam id colligi. Dubium enim illud factum, primâ consideratione, quo nullibi hâc de re lege fundamentali cautûm quid occurrat, prout ipse etiam *Hippolith. supr. allegat loc* fateri cogitur. Accedit incertitudo [illegible] judicis, dum quidam Pontifici Romano, quidam Electo Palatino, alii collegio Electorali, alii denique universo Procerum Imperii Ordini, judicandi hanc functionem ascribant, manifesto [illegible] ratio de re istâ certam constitui regulam juris nequaquam posse. Pap [illegible] eam licentiam tribuere, *Cum Johann à capistro, de auctor. Pap.*

7. *p 3. p 2 in pr. & alii quos vid. apud Buxtorff disc ad A B. Co* [illegible]

8. *& Quirin. Cubach in capite jurisp. Rom. Germ cap. 28. n* 4. Contra majestatem Imperii esset, idq; tantò magis quòd olim, ipsi ab Imperatoribus [illegible]

dissim.

[illegible] primo etiam ita Otto Leonem, Henricus III. Clementem, Damasum, Leonem IX. & Victorem II. Crearerunt Confer. *Cuspinian in vita Henrici III* addatur *Nobilissimus Conring in præfat. ad Elect. Urban. VIII. & Innocentii X. Clusen de syllog. rerum quotidian. Concl. 6. lit. C.* ubi etiam contraria illa Juris Canonici loca [illegible] domestica & in propria causa suspecta testimonia rejiciendo esse, optima annotatione docet; & nos fortasse infra plurabis etiam hanc iam exsequemur; unicam hac vice sufficiat *Friderici* II. nolendo ferre prærogativam *Innocentii IV. Papa*, quam pro autoritate Cæsarea repulsit, allegari responsionem, *Papam quidem in spiritualibus habere potestatem, ut peccatores quoslibet possit absolvere, & ligare, nunquam tamen ait legi, quod Papa divina vel humana lege concedente possit transferre pro libito Imperium, aut ad se aliorum provocationem demandare, & de regibus principibusque, seu regnorum privatione temporaliter judicare*, Michael Schlefferer in discurs. anno Status Imperii nostri Romani moderni sit Monarchicus, qui reperitur apud Arum. disc. Academic 29 p. 1045 Ranes f. de palle [illegible] hierarch. Roman. cap. 7. [illegible] Tyran Pap [illegible] Pro solo etiam Electore Palatino [illegible] *Auri Bullatis*, ut enim hic primum [illegible] disputemus, articulo officium illud, quod causa verbo [illegible] verificari possit, vel non, certe illud constat eos ipsos [illegible] generalitatem textus *dicta Aur. Bull.* illud etiam in criminalibus locum habere sibi imaginantur, quamvis nullum adhuc exemplum, quod tamen fieri debebat, adductum; communiter distinguere inter causas singulos, & quæ universos Imperii ordines junctim considerat, seu ipsum Imperium respiciunt; ut in iis Palatinos, in hisce vero, quibus utique accensenda licentia deponendi Imperatorem minime solus, licet cæteroquin potiores fortasse ipsi partes debeantur, judicandi hoc [illegible] *Arnoldi Carpzow. ad L. R. G.* [illegible] Pro Electorali etiam 11 Collegio [illegible], ut ipsi habeant jus eligendi Imperatorem [illegible] [illegible] hoc argumentum ut sufficiens circumferri solet, *Vid. Arum. in disc. 3. ad Aur. Bull. concl. 45 Buxtorff ad [illegible] B. concl. 81. Reinking ad A B part. 2. dissert. 8 9 [illegible] 21. Michael de jurisdict. concl.* 12 131 [illegible] neque enim a retorsione, præterea argumentum procedit, ad ejus destructionem, præsertim, ubi

utrague

magna nulla diversitatis ratio, quæ hic clarissimè [illegible] jus eligendi, Electoribus sanctionibus Imperii confirmatum, de potestate vero deponendi Imperatorem altum ubique silentium. Neque enim verisimile est, si etiam tempore *Aureæ Bullæ sancitæ, & promulgatæ*, Electores hoc jure gavisi essent, vel ex longævâ Imperii observantia, vel concessione expressâ, illud neglexisse *Carolum IV.* Cum tota propemodum illa Bulla nihil aliud agat, quam ut de Electorum controversiis sileat, & quæ eorum potestas, quæ sublimitas, & quæ denique immunitatis privilegia ipsos spectant universo orbi testatum faciat. Planè ut nemo, quod mutuo consensu contrahetur matrimonium, inde rectè argumentatus fuerit, ergo mutuo dissensu dissolvi posse contra præceptum Scripturæ, Quæcunque Deus conjunxit, homo non separet, ita nec Electores qui mutuo consensu eligant Imperatorem propterea etiam mutuo consensu eum solio regio dejicere posse asserendum, uti nonnulli elegantem hanc similitudinem rationis excogitavit. *Sonntagius* [illegible] Schütz *prælection. J.P. lib. 1 tit. 2. posit. 12. Confer. Grot. d. J. Bell. & Pac. lib. 1. c. 3. n. 8. ubique Dominic. à Felden, in not.* Facit huc illud Imperatoris *Valentiniani* responsum, quo militibus, qui ipsum Imperatorem constituerant, postmodum vero proposcerent res sibi displicentes, alloquutus, *ut me ad Imperandum vobis eligeretis, in vestra fuit tum situm potestate, O milites! at postquam me elegistis, quod petitis, jam mea est potestate, non vestra, vobis tanquam subditis competit parere, mihi, quæ facienda sunt cogitare. Sozomen. 6 histor. c. 6. Niceph. 11 histor. c. 1.*

14. Quæ etiam pene ut dubio Statuum Imperii sententia fuit, quando sub Rodolpho II. Electoribus de jura præscribendi capitulationem, controversiam moverunt, hisce verbis: Und hat man da für gehalten/daß die Electores, intactandis imperii neg[illegible] etwas nicht lauffen/und ihre *facultät* / die allein auff die Election [illegible] viel zu weit extendiren wollen *Londorp. tom. 3. Actor. public. lib. 3. tract. 2. p. 639* & fortassis huc et [illegible] respexit *Baldus* [illegible] *in l.* [illegible] *ff. de*

15. *officio prætor.* Dum officium Electorum tantummodò in eligendo consistere voluit, quo per acto, ipsis agendum nihil amplius restare.

16. Et certè vix hodie, amplius de eo dubitare possumus, postquam etiam *P. Quæstionibus* [illegible] gaudeant, eorum, ut in primis comitiis, de [illegible]

[illegible]

perpetuæ capitulationis formulâ sanciendâ, atque reliqui Principes, ac Electores Consuli debeant, certè etiam de violatione ejus, non soli cognoscent Electores, sed si tale quid occurrat, universo Statuum Imperii Ordinibus judicium reservandum, cum etiam propterea ut *Pacificationi Osnabrugensi* satisfieret in proximè præteritis Comitiis ratione Capitulationis Electores reliquos Imperii Principes per modum communicationis audiverant, & cum antehac conclusio Capitulationum Imperatoriarum, præsertim verò *Divi Ferdin. III.* hanc in modum concepta erat, Solches alles hat Ihre Majestät als Römischer König den gedachten Churfürsten versprochen &c. sequenti verborum formula alterata reperitur in perpetuum imposterum *Divi Ferdin. IV.* Servanda Capitulatione; Solches alles haben Wir Römischer König den gedachten Churfürsten für sich und [illegible] im nahmen deß Heyligen Römischen Reichs geredt und versprochen &c. *Conf. Actor Comitiol. Ratisbon. de anno* 1654. *part.* 2. *dist.* [illegible] *n.* 69 *& seq. num.* 22.

§. XVIII.

1. *Proferuntur argumenta non male versa Ordinibus competere potestatem deponendi Imperatorem indecentia* [illegible]
2. *Respondetur ad illorum assertionem non opus fuisse, ut Ordines Imperii jus illud deponendi sibi reservarent.*
3. *Ubi semel in aliquem potestatem, populus suam eamque non potest revocare, illo eam repetere.*
4. *Non approbatur sententia Lalius Capitulationis conditionem inesse dicentium, ut tamdiu Imperator maneat quamdiu se fore promiserit.*
5. *Adducuntur verba Salmasii, cum prope* [illegible] *omnia.*
6. *Imperator non* [illegible] *obligatus ad Capitulationis quam legis Domino observantiam.*
7. *Multis* [illegible] *vero unde* [illegible] *regni per* [illegible]

tamen propterea [illegible] *esse* [illegible] *alii* [illegible]
8. *Contoluregnorum* [illegible] *legis* [illegible] *na, quæ omnibus Imperiis* [illegible] *esse Imperat* [illegible] *Imperi potest.*
9. *Monarchia perfecta non facit* [illegible] *præcipuum* [illegible]
10. *Imperator a Solo Deo contra Capitulationem regiminis institui* [illegible] *culpa.*
11. *Defenditur Clarus* [illegible] *Saltbr.* [illegible] *ex No.* [illegible] *loquendo.*
12. *Imperator in Sanctionibus Imperii* [illegible]
13. *Rex repræsentat patrem in regno* [illegible] *& Imperium patris* [illegible]

Contra universos Ordines faciunt, omnia enim [illegible] Electoribus unice potestatem hanc adjudicant, [illegible] tum illud juris Naturæ, & gentium decretum, quod nemo regulariter judex esse debeat in propria causa *Sluter. in animadvers. in Hippol.* [illegible] *l. § 9.* & præcipuè verò quod hic iterum repetere placet, quod
1 nullibi in sanctionibus Imperii & capitulationibus Imperatorum, imo ne quidem in perpetuò illa imposterum observanda *capitulat.* *Ferdinand. IV.* potestatem hanc ipsis reservatam esse [illegible] cat. Neque nodum solvis si juxta sententiam quorundam dicamus, non opus fuisse hâc reservatione, cum [illegible] nis Capitulationibus contentæ, id satis per bonam consequentiam deducatur, cen totum in hoc argumenti genere occupatum videre licet. *Henning Arnis. lib. 2. de potestate in principes* [illegible]
2 c. 2. Respondemus, siquidem ita res in argumentum deducatur, ouid fallaciam consequentiæ, neque enim nos negare, Imperatorem, quando contra promissa & fidem datam, actiones suas [illegible] plani more instituit, peccare contra jus naturæ & gentium, peccare contra leges fundamentales, incidere in crimen perjurii, & [illegible] recalis indignum, quodammodo se efficere, inde [illegible] Ergo statim etiam eum deponere possunt; quippe quod [illegible] terpretatio facienda contra eum, qui legem aptè [illegible] poterat, cum etiam [illegible] nondum perrupto penitus [illegible] culo consistit Imperandi relatio, atque parendi, & proinde etiam agendi, vel deponendi Imperantes [illegible] quales utique Status Imperii esse in relatione ad Imperatorem [illegible] ptaaudivimus, [illegible] non vana censeri meretur, [illegible] inde
3 [illegible] *infra. § 7.* temperanda veniunt, ubi enim [illegible] cujus regis electi gratiam, potestatem suam populus exuit, non potest eam repetere, [illegible] Eandem mortuo jure libertatis ipsi resurgente, & potestatem, vel similem alia in re Republ[illegible] lubitum, formam eligendi nanciscuntur. Et propterea [illegible] banda sententia, *Domini Limn. ad Capitulat. in prolegom.* [illegible]
4 *§. 34.* hanc conditionem inesse capitulationi dicentis, *ut tamdiu Imperator maneat, quamdiu talem se præstiterit, qualem se fore promiserit.* Quod si hoc ita [illegible]
[illegible]

[illegible] dictis iis qui gubernaculis præsident, judicium [illegible] pendum esse, vel non magis in nostro ac in alio, rationem hanc [illegible] Illustr. Dn. Schilt in prælect. J.P. lib. [illegible] 2 p. 12. [illegible] Limn. lib. [illegible] p. c. 21. & 14. desumimus ubi statuit, quæcunque regna suas habere leges fundamentales, quorum caput salus, atque beatitudo populi. Apposite tum declarant verba Salmas. in supr. laudat. Defens. reg. c. [illegible] p. m. 208. quando inquit, Nec obstat si ea qua obegerit aliqua, vel cum sacramento promiserit, de quibus inter eum & subjectos convenit, quæ nisi promisisset, forsan nec sumptus esset. Rex quidem promissi [illegible] [illegible] convenit, a populo in judicium trahi non potest, nec jure Ordinario interpellari, ut pactionem servet, multo minus extraordinariè cognitionem eum animadversis judicibus datis, qui eum ultimo supplicio addicant, vel saltem eum eversentur (quæ verba ob paritatem rationis nos addidimus) qui eum solio regali deturbent. Et certè non magis obligabitur Imperator, licet eligatur sub aliqua conditione ad pacti & jurisjurandi proptium fidem servandam, quàm ad legis divinæ observationem, cui omnes omnimodo reges, & præ ceteris Christianorum Ordini, qui sunt associati patere debere religioni Imperat [illegible] quævis expressis verbis dum eligantur eam se custodituros [illegible] juramento [illegible], [illegible] vetus inspice, sacrorum veteris quàm Novi fœderis Codicem, & non tantum inspice sed & ingenio, incorrupto tamen, considera, & judica, judicem certè eorum regum, qui jura divina & humana inter regnandum [illegible] cilio contempserunt, qui religionem violaverunt, qui aterunt Numinis cultus superstitiosa idololatria contaminaverunt, quorum singulorum enarrationem novissime refert. Banck. in dissert. d. Tyrann. Pap. p. m. 518. 519. & 520. ullum non reperies, quàm ipsum Deum, qui se regna de gente in gentem transferre eloquitur. Quam- 7.
multi enim in regnis Judæ & Israelis, reges adulteri, homicidæ, parricidæ, idololatræ, quibus tamen magnos Synedrii consessus [illegible] nominedicens nunquam dixit, ut coram se sisterentur, rationem [illegible] exercendorum actuum redderent, & depositione regni sui pœnas persolverent. Sub Evangelio primis nascentis Ecclesiæ temporibus, Tiberios, Claudios, Nerones, Caligulas, Domitianos, non solum ut [illegible] Christiani tolerarunt, sed [illegible] coluerunt, sed etiam

 pro illo

[illegible] quibus Duo preces solennes publicè fuderunt, nec eis [illegible], cùm ubi potuere nocuerunt, nec ab iis defecerunt, verba sunt paucis immutatis ejusdem *Salmasii in defens. reg. p. 209* quibus etiam, ut veritate corroboratis nihil habuit, quod opponeret Regicidis Anglicani Defensor *Milton.* quem meres [illegible], cui quilibet videre poterit *eius defensione cap. p. 219 & seqq.* Ut jam quoque [illegible] Constellatio ejusmodi regnorum positivis, etsi jure humano bonæ, salutaresque

8. Reipublicæ existimari mereantur (Cum in genere prohibitum non sit prudenti cura quod fieri potest tempestivè evertere causas communium malorum humano generi divinitus imminentium) etsi etiam iis legibus divinis temperamentum quoddam creari possit, accessionem tamen [illegible] quicquam & multò minus detractionem fieri posse *Deuteron. 2 versic. 4. & 6 12. versic. ult. Proverb. 30 vers. 6.* Est verò sempiterna juris divini regula, parendum esse omnibus superioris humanis, etiam injustis atque infestis *Roman. 13. versic. 1 & seq. 1 Petr. 2. vers. 13 14 & 15. Epist. ad Tit 3. versic. 1.* Ita mittuntur enim reges ejusmodi hominum cœtui, ut sint vindices scelerum, & prodigium Majestatis Divinæ, et actiore Imperantium dominatione exploret et virtus & patientiæ Sanctorum in tolerendis erumnis *Albert. Gentil. de vi civil. in reg. semp. injust. à, arg. 3. p. 107.* Neque secura esset ad ea capita regem vel Imperatorem nihilominus teneri, quæ ab ipso stipulati sunt Proceres, neque enim ejus perfidia cessisse fi-

9. de præceptum legis Divinæ, quo [illegible] obsequium ipsi populus obligatus manet. Quemadmodum [illegible] impius in parentem, nihil minus tenetur pœnæ divinæ [illegible] parenti præcepto Dei in ipsius gratiam descripto tenetur 1. *Samuel. 3 vers 13. & 14.* sic nec [illegible] perfidia populum Imperii ipsius obsistentem judicio divino [illegible], ut elegantissimè disserit *Anton. Faber de religione regend. lib. 3. cap. 5 num. 101.* Si quidem enim conventiones civium privatæ juramento licet cohæreant nihil derogent Legibus Reipublicæ universalibus, *Jason in l. 30. §. 4. ff. de condict. indebit. Bartol. in l. 22. in pr. ff. de legat. 3.* Certè nec provisiones regnorum introductæ æternam Dei Legem imminuere poterunt *Anton. Faber dict. loc. n. 107. & 112.* Tenetur itaque Imperator apud Deum, coram quo Ordinibus, vel etiam omnibus Electoribus capitulationem offerentibus, illud promisit,

[illegible] jurisjurandi fidem servare, nec futurum hostem Imperii, si fallat, vel jura Reipublicæ Romano-Germanicæ pessumdare allaborer, & proinde etiam pœnas, à Deo, non ab Electoribus, vel Ordinibus universis, cum hi potestatem suam in ipsum transtulerint expescere debet atque requiri. Atque proinde quoque non ita insubsistit, [illegible] *Magnificus Dn. Cancellarius Schützius in dict. discept.* 10
cancel. 7. lit. c. quando interim legia non existentis, quæ hoc jure pro- 11
nendi comprobet, quam re singularem notat & circumspectam [illegible] *Faber de religion. regend. lib. 3. c. 5 n. 96.* Procerum Imperii Germanici prudentissimo, loquitur *legem ornbusse. Castigatores genitoribus filios constituere Nov. 22. c. 24. Patrem enim, licet improbus & contemptor legum sit, patrem tamen esse, jam vero & principem esse communem Patrem Patriæ Arnis. lib. 3. c. 1 d. jur. Majestat.* secus ac voluit *Dn. Limn. ad capitulat supr. alleg. lect. n* 12. ob eam hic claudicare asserit, ut vadimonium deferat, ut enim primò non regetamus *Dn. Limn similitudinem, quæ ab ipso, contra resignationem Caroli V. in Commentat ad Capitul. Imp. p. 441 ex l. 3. in pr. ff. d. excusat. tutor.* adducitur, quod uxor non liberatur ab onere tutelæ, nisi septuagenarius, licet alias optimo jure, non magis quam Domini parentis sui claudicare statuat *Dn. Schütz Juntor. in prælection jur publ. lib. 1. tit. 2 posit. 12.* etiam eo quod Imperator in recessibus Sanctionibusque Imperii Patriæ nomine elogioque paternæ providentiæ liquoties & passim honoretur, *R. A. d. anno 1548. in proœm.* auß sonderlicher Väterlicher 12
Lieb, Trew, und Zuneigungen *R. A. d. anno 1555.* §. Demnach, *d. anno 1548.* §. Und dieweil & *d. anno 1542 in pr. R. Imp.* zu Regenspurg *d. anno 1567.* §. So hätten wirs als der sorgfältig, wachender Käyser und trewer Vatter, Hoc saltem dicamus regem repræsentare patrem in regno, & quod perpetuò. Regnum Imperiumque patris familias apud prudentiæ civilis Doctores comparentur, *Vide Aristot. l. 8 Eth cap. 12. & cap 8. 1. Oecon. cap 1. 1. polit. c. cap. 7 & 8 Bornit. de Majestat. politic c 6 p. 10 Balthasar. Will præceptorum Oecon. c. 4. §. 3. lit. B* unde appositè *Dn. à Felden in notat. ad Hugon. Grot. lib 1. c. 4. & n. 56.* inquit, *quod liberi parentibus debent, idem & subditi Regi, qui civiliter præst. præstandum Obligantur. & quia summa sunt hominum beneficia, injuria parentibus facienda, facilè enim per beneficia reliquum compensan-* 13

complexi fuerit, unde quoque de Lysimacho illum magnas adversus regem, velut parentis injuriam tulisse, testatur *Justin. historiar. l. 15.*

§. XIX.

1. *Duo probantur contra Hippolithum aliquide quinam ex iis Imperatores qui depositorum catalogo inseruerunt non nisi ob gravissimas causas depositos esse.*
2. *Religio fundamentum est Reipublicæ & vermaculum ornamento fundatur.*
3. *Maxim[illegible] excommunicatio [illegible] peccatum [illegible] pro [illegible] propagatum ut Catholicæ [illegible] [illegible] principibus.*
4. *Principum Germaniæ, de depositione Henrici IV. deliberantium legatis [illegible] [illegible] proponunt [illegible].*
5. *Adducuntur verba crimina, quæ [illegible] Henricus IV [illegible]*
6. *Nec Henrici V. exemplum [illegible] Hippolithianam [illegible] posse.*
7. *Capitur Pontifices [illegible] de gestis Henrici V. [illegible] responsio.*
8. *Nec Ottonis [illegible] Hippolithi [illegible] [illegible].*

ORDO itaque jam exposcit in justitiam , & causas prætendentium [illegible] tam memoria depositorum Imperatorum intelligere, idque tantò magis , quòd ipse etiam *Hippolithus d. lapid. fun. allegat loc. p. 45.* Inde superioritatem ordinum in Imperatorem, exstruit, illosque non solum ab gravissime Reipublicæ statum concernentia aut invertentia crimina , sed etiam ex causa delictorum communi [illegible] leviori, exautorandi Imperatores facultatem usurpasse contendit. Atq; igitur ut tantò cautius versemur, [illegible] jus illud deponendi vanum frivolumque esse asserentibus fides eminentior habeatur, duo contra *Hippolith.* [illegible] probabimus, 1 Imperatores qui depositorum catalogo asscri merentur, non nisi ob gravissimas, vel pro opinione saltem istius ævi depositos fuisse causas, iis tamen. 2 probè [illegible] nihil amplius remanere , quod illos jure depositos esse [illegible] persuadere possit, vel ad minimum debeat. Quantum ad primum prodire tursum in theatrum jubet *Hippolith.* [illegible] Henric. IV V & Ottonem IV. Imperatores, quos non alia de causa dignitate sua privatos constat , nisi quod Papæ eam, [illegible] jam arrogabat obedientiam, denegare ausi fuerint Cum [illegible] certe
2. tunc temporis gravissimus erat, & religio fundamentum Reipubl. & retina-

[illegible] societatis *Grot. de jur. belli & pac. lib.* [illegible] *Goldast. de Republ. a. XI. C. J. P. d. S. R. R. v. 2* [illegible] *ult. l. 2.* [illegible] A[illegible] suum [illegible] et Pontificem Romanum, non solum in spiritualibus supremam potestatem sibi, vicarium Christi in terris; quod ad [illegible] spirituale Imperium exercere [illegible] illam [illegible] sibi arrogare jure posset, affirmans [illegible] juramentorum solutiones, quibus [illegible] liberaban[illegible] quod mirari [illegible] tente judice profecta [illegible] excommunicationes, de quibus [illegible] *Bertold. Constant.* [illegible] *Hildebr.* [illegible] quam anno Christi [illegible] 3. & [illegible] *Henricum IV. Mediolani excommunicatam non tantum propagatam esse* [illegible] *ut Catholici* [illegible] *possent illasit* [illegible]. Quia [illegible] praedictum Imperatorem [illegible] resistendo [illegible] vicario, [illegible] que honore [illegible] quem [illegible] mortem [illegible] defectione de [illegible] probantes, [illegible] *Caroli Magni* [illegible] [illegible] videbatur Proceribus [illegible] Germaniae, [illegible] honorem Ecclesiae Christi [illegible] [illegible] habere videbantur. Accedebat quod [illegible] [illegible] propter [illegible] Majestate [illegible] consequens etiam divinae quam [illegible] [illegible] Apostolorum Principi [illegible] videri potuissent [illegible] Imperatorem [illegible] solio regali depellentes, [illegible] quae se divina [illegible] praecepta, quam humana [illegible] Quo factum [illegible] Principum Germaniae in Comitiis Treburiensi. [illegible] Henrico IV. [illegible] regalis [illegible] facturos [illegible] *Cum absolutione* [illegible] *propter flagitia sua* [illegible] *Apostolici anathematis vinculo* [illegible] *fit, ut* [illegible] *Christi* [illegible] *Pontifex Apostolicae Autoritatis* [illegible] [illegible]

Christo [illegible] non ob-

[illegible] manibus accipere, & quod jam duo [illegible] gitur iam opportuno tempore non agere, referente Lambert. Schaffenburgens. d. reb. gest. Germanor. ad ann. 1076. propemodum in [illegible]. Quod si tamen Hippolith. à lapid. hisce connumerandus non erit, [illegible] & cetera, quæ ipsi Henrico IV. adscribebantur malefacta, quod [illegible] mirum Statibus Imperii singulis, & universis injustum fuerit, quod in Imperio semina bellorum civilium projecerit, hostes Imperii quietè vitam degere passus fuerit, quod Imperium à Parente, & [illegible] decessoribus suis, in maxima securitate, eminentia, & felicitate acceptum per intestinas illas bellorum clades, in profundissimum impotentiæ, exitii, perditionis & molestiarum praecipitaverit abyssum, & quæ sunt alia, quæ videri possunt, apud Lehm. in Chronic. Spirens. p. 456 lit. D. Quo etiam referendum illud, quod Schafnaburgensis pauloante est. super loc. scribit quod per septem dies consilia contulerint, quid facto opus esset, quâ ratione periclitanti, & jam jam naufragium minitanti Reipubl. consulendum foret. Ut proinde vel hac ratione contra Hippolithum, Ordines Imperii eam Reipublicæ formam collapsa fuisse tempore Henricianæ depositi [illegible] negari posse, recte nos docent, Sluter, anim advers. in Hippolith. [illegible] p. 99. Eadem in Henrico V. ejusdem filio culpabantur, vel contra indolem existentis seculi, culpari poterant, sanctissimum [illegible] Pontificem, dum juramentum ab eo exigebat, quòd in Apostolica ac catholicæ fidei observantia integer, in Apostolicæ sedis [illegible] promptus, in defensione Ecclesiarum [illegible] compluses[illegible] existeret, illud præstare recusavit, dicens, Imperatorem cui ab omnibus sacramenta deberentur, nemini [illegible] stringendum per injuriam Cranz. in Saxon lib. 5. c. 30. de fin[illegible] milites ejus arma [illegible] menon in clerum [illegible], & tandem [illegible] Pontificem ipsum Paschalem in Cathedra sedentem, cum assidentibus Card[illegible] tum corona, indecore [illegible] tum suis [illegible] factum, custodiæ mancipavit, & tamdiu [illegible] pro desiderio suo [illegible] s diffarium eum liberare noluit; quod etiam cæteri mererentur, ad fratres captivos, qui pro necessitate [illegible] [illegible] ocunque tandem modo placandum coelectum [illegible] dumque efflagitabant; Pontificis responsio. Quid dicitis fratres? [illegible] [illegible]

... sacrificii deditum a nobis decieus consecrandum? Bene displicuit manus suas ad percipiendam benedictionem quæ aras sacras perfudit cruore intra [illegible] sacerdotum, & domum sanctificationis replevit cadaveribus [illegible]. absit a nobis verbum hoc vid. Crantz. allegat. lib. 5. c. 33. Unde etiam postea, ab ipso excommunicatum Saxones primum, mox etiam reliqui dereliquerunt, cogitaveruntque de non permittendis ipsi amplius regni gubernaculis, execrantes impietatem, quam ipse tum in patre sue vindicabat. Pater enim erat summo Pontifici contumax, iste violetus in Christū Domini. Crātz. lib. 5. c. 34. Similia quoque Ottone IV. reprehendebantur. Antiqua enim Imperii jura, quæ aula Romana, partim munificentia veterum Imperatorum adepta, partim quoque propter ansa dementia inter ipsum Ottonem, & Philippum Imperii sui æmulum bello acquisiverat, reposcebat, idque non [illegible] ingenti, ut Aulæ Romanæ ejusque asseclis videbatur, ingratitudinis nota, utpote quandoquidem ipsam Coronam Imperialem acceperat ab ipso Innocentio. Et tolerabilius forsasse visum fuisset, si pacato modo jus suum persequi voluisset, cum ipsi contra universum B. Petri patrimonium totumque regnum Apuliæ undique crudelissimo bello invadere, & devastare voluptas credebatur. Unde [illegible], deinde sanctissimus Pater Innocentius, in contra ipsum Ecclesiasticum fulmen emitteret, quo [illegible] de facto non potestate non secundum speciùs dicta, Status Impe[rii] post utrque omnes, novum eligere Romanorum Imperatorem. Vid. Crantz. d. lib. 4. 34. & 35. in pr.

§. XX.

1. Adolphum quoque Imperatorem non usquam verâ validâque Republica beatitudinis conservande causâ depositum esse probatur.
2. Albertus Austriacus de Imperatura Adolpho eryptâ.
3. Varias Depositi Adolphi verisimiliter pro [illegible] ipsius criminis.
4. Nec Wenz[eslaum] [illegible] cum evenisse [illegible] ex [illegible] depositionem eryphentur.
5. Neque [illegible] ad [illegible] civilitatem [illegible] de non agnoscendo amplius Wenzeslao et Romanorum Imperatore.
6. Ineptum fuisse hastationem Theologi assertur, nos cum his Wenzeslau depositionem cum [illegible] conciliare.
7. Reprehenditur [illegible] Theologi facilitas.
8. Peccata [illegible] omnissionis sunt [illegible].

ADOLPHUM quoque Imperatorem ex verâ validâ Republica

conser-

[illegible] ob defectum virium [illegible] ad eundem [illegible] Sigefrido presbytero [illegible] [illegible] potest [illegible] dicamus [illegible] [illegible] quamquam de caetero ultimum [illegible] [illegible] Imperii videbatur [illegible] totius Urbis [illegible] Augustissimus Imperator, Regi Angliae [illegible] [illegible] pecuniam inter [illegible] quo tum tendebat [illegible] eundem [illegible] Adolph [illegible] Regis Romanorum [illegible] [illegible] Herr der Römische K[illegible] in Engeland [illegible] [illegible] weniger [illegible] König in Franck[illegible] [illegible] Chronic. Spiren. [illegible] p. 628 [illegible] consideratione [illegible] Rempublicam [illegible] [illegible] m Albertum [illegible] [illegible] 1298 Cum Rex Adolphus [illegible] Imperatoria [illegible] populum [illegible] gravaret, Principesque contemneret. [illegible] testimonio [illegible] Paralippom. ad [illegible] dolphum [illegible] etiam meruisse [illegible] privari. Dignitate igitur Adolphus [illegible] temporis [illegible] extenuavit [illegible] [illegible] contra fundamentalem [illegible] negare nulla [illegible] pectus sapientiae [illegible] rusticitatis [illegible] [illegible] Imperium [illegible] regni [illegible] Electoribus [illegible] Imperatorem [illegible] testari poterit [illegible] quo inter alia haec [illegible] habentur verba: Darumb wir den [illegible] Fürsten [illegible]

[illegible]

[illegible] König zu Böheim zu den Zeiten Römischen König[illegible] und viel ersuchet / und erinnert haben / daß er als ein Römischer König / das bestellen und arbeiten wolle / [illegible] procurare [illegible] pacem, & [illegible]cordiam in [illegible] Land / und zu viel andern grossen kläglichen / [illegible] die Heylige Kirche und daß Heylig Reich [illegible] antreffent / [illegible] nie verstan wolle / daß haben Wir ihm mit Raht ander Fürsten und Herrn zu dem Heyligen Reich gehörig / und die vorgenente / und viel [illegible] anderer weltlicher gebresten und Missethat / damit er sich deß [illegible] Römischen Reich / unwürdig gemacht hat / abgesetzt [illegible] [illegible] von Ehgenenten Heyligen [illegible] Reich / und begehrt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nu den damit ihr dem Heyligen Römischen Reich verbunden seit / daß ihr den ehgenenten Herrn Wentzeslau nicht mehr vor einen Römischen König halten [illegible] [illegible] als einem Römischen König gehorsam [illegible] [illegible] Lehman [illegible] Chron. Spirens. VII c. 72. Quippe [illegible] quod [illegible] quandam enormium illorum [illegible] [illegible] delictorum [illegible] Cuspinian. in vit. Wentzesl. adducit [illegible] [illegible] Germania, Italiaque [illegible] [illegible] secutos, & ut [illegible] dicamus [illegible] justè [illegible] prout Regem vel Romanorum Imperatorem [illegible] [illegible] [illegible] Petri Gr[illegible] Tholosani, [illegible] 26. de Rep. [illegible] [illegible] [illegible] jus deponendi Imperatorem vendicari posse, [illegible] hanc Wentzeslai depositionem, cum nihil tale molitus sit, quod contra statum ac incolumitatem Imperii vergeret, cum summi [illegible] [illegible] potestate confisare, quippe quod utique ejusmodi secundum [illegible] testimonia molitum fuisse negare absonum, & proinde [illegible] [illegible] depositio majestati Imperatoriae, quae [illegible] secundum dicta in initio positionis derogare poterit. [illegible] Hippolitum, quod eum secutus, quippe [illegible] Wentzeslaum criminum in Rempubl[illegible] [illegible] [illegible] sibi objectorum [illegible] participem fuisse, ille tamen publicae utilitatis neglectus [illegible] Republicae [illegible] processit, quam ille in [illegible] [illegible] Imperatorium [illegible], promo[illegible]
[illegible]

tiarum se fore facerò promiserat; uti enim in aliis rebus [illegible] in Republica beatitudinem peccans etiam non tan[illegible] sed & omissionis. Anne enim putas Hippolaibe, Parentem [illegible] modo innocentem sobolem, verberibus vel aliis modis dictu abominandis, non tractet, educationem ejus licet posthabeat, vel alimenta ipsi suppeditare recuset, adhuc bene officio suo defunctum? Anne putas tutorem, dummodo tunc editum sibi pupilli caput crudeli non afficiat molestia, interea tamen integram ipsi pro vivendi concedat libertatem, bona ejus ab aliis occupari, furto auferri vel alio dilapidandi formulâ permittat, contra officium boni tutoris se bene gessisse? Non crederemus te hoc esse [illegible], & porro etiam colligere debebas [illegible] omittendo etiam [illegible] quæ ad Imperii utilitatem tendebant, ejus jura violasse add. Stutz. [illegible] ad versus allegat. loco. 15 in fin.

§. XXI.

[illegible] Legis de Clausula finali [illegible] fiat part. [illegible] probatur [illegible] contrarietur.
Probatur depositionem Imperatorum clausulæ sufficientes non fuisse hoc [illegible] aut depositionem [illegible] debuisse.
Bonifacius [illegible] Romanorum Imp. consistent debere.
Laudandus magis [illegible]
bendus erat Henricus [illegible]
[illegible] Imperii
[illegible]
[illegible]
[illegible] Vicarius Christi
& Petri [illegible] in temporalibus [illegible] arrogare non potest.
Christi effatum Matth. 16. vers. 18. & [illegible] Pontificibus [illegible] ad potestatem secularem.
[illegible]
sed Christus.
9. Male etiam effatum aliud Christi [illegible] Petro allegatur.
10. Ratio ex Cypriano adducitur, quod Christus in loco illo Solo [illegible] verbo fuerit.
11. Christus quid Petro & reliquis discipulis suis [illegible], annuntiatur.
12. [illegible] Gregoriana [illegible] ad depositionem requisitorum non sufficere potuit.
13. Causæ reliquorum, quibus reus dicebatur Henricus IV Cremonum [illegible] ipsi sed alios, & quidem [illegible] bendas esse ostenditur.
14. Henricus IV, [illegible] in juramentum quo [illegible] delicto commiserit, [illegible] sion concedendum.
15. Henricus IV Legatis [illegible] quod sibi [illegible] Imperatorum [illegible] [illegible] generale.

Contra[illegible]

[illegible] per consequens quoque dicti *capitulo 3 fol. 3. alio* [illegible] finalis, quando per modum hypotheseos ex injuste illa, & in praecedente § satis refutata. Petri Gregorii dubitatione, infert. *illud ipsum, est quod nos intendimus, & ad quod stabiliendum exempla* [illegible] *istam Imperatorum adducimus. Utpote qua non modo si Imperator leges fundamentales Imperii violet, statumq. invertere conetur, & ita in ipsam Rempublicam peccet, sed & aliis de causis, atq. ob alia* [illegible] *delicta pro arbitrio Imperii Ordinum, fieri consuevit, locum* [illegible]. Idque tantò magis, quod paulò antecitato versiculo nec [illegible] *ipse etiam Hippolithus a* [illegible] superiora ista exempla, non ad jus [illegible] [illegible], quia [illegible] omnia, de quo recte ibidem protestatur, approbare debuisset, sed [illegible] [illegible] argui, ut verbis ejus loquamur Status Imperii [illegible] aliquam violataram legum causa procedere consuetos, & [illegible]; unde perperam, & contra conscientiam eam in dicta clausula [illegible] deponendi, ut certum iisdem exemplis probare, nemo [illegible] [illegible] praeditus gente, negabit. Nec vero exemplorum recitationes, etsi pro consideratione temporum tunc currentium pregnantissima [illegible] potuerant, ipse tamen nisi fuisse. & quae legum fundamentalium, [illegible] pote nos, ad alterum illud supra promissum [illegible] cendendo, sequentia demonstrabunt. Atque eum omnes fateri necesse habeant, primam eam depositionis Henrici IV. V. & Ottonis IV. causam fuisse, quod Pontifici [illegible] omnibus gratificari nolebant, quilibet fatebitur eam causam, etsi magna tunc temporis videri poterat, revera frivolam, & irrelevantem esse; Quod enim Papae in Imperatorem jus aut potestas, utpote qui ipse [illegible] supra [illegible], ab ipsis Imperatoribus secundum morem regni à temporibus Orientalium Imperatorum, & postea Caroli Magni usurpatum constitui debebant vi sceptrorum Romanorum ipsis delatorum, uti [illegible] [illegible] probat *Nobiliss. Dn. Conring. d. Imperat. Roman. German. § Quicquid vero sit. Exin. tr. d. Germanic. Imperat. Republ.* [illegible] *5 p. 145.* expellique poterat; Et propterea laudandus non [illegible] deturbandus [illegible] Henricus IV. Imperator, quod adeò strenuum in defendendo Imperii juribus, se virum praestiterit. Pro quo [illegible] militare videntur, quod ipsi etiam Imperii Proceres Imperatorem

torem [illegible] consiliis, urbe quinta [illegible] adorti conaverint, imò sessores unitesiat, [illegible] istius septimi qui Archidiaconus [illegible] fuerat [illegible] ejus factum rescinderet, nullusque [illegible] etiam factum est. *Confer Decret. Brixin. Norae, celebrat.* [illegible] ri VII. *Papam apud Goldast. in constitut. Imperialib. p.* [illegible] inde conscientià excommunicationem, [illegible] subsequentis [illegible] fficis, cujus [illegible] ipsi [illegible] despiciebant, ad [illegible] rem depositionis causam [illegible] potuerunt, [illegible] Imperii Principum. Neque enim sufficiens [illegible] poterat [illegible] ipsius Papae, excommunicantis, *in [illegible] communicationis [illegible] epistolam* [illegible] Quando invocato Petro Apostolorum principe, inter alia etiam haec evomit verba; *Ideo ex tua gratia, non ex meis operibus credo quod plac* [illegible] *ut* [illegible] *Christianus* [illegible] *specialiter* [illegible] *missus mihi obedint specialiter, pro vice tua mihi commissa,* [illegible] *gratia potestas est à Deo data, ligandi, & solvendi* [illegible] *a quo fiducia fretus pro Ecclesia tua honore, & defensione,* [illegible] *omnipotentis Dei Patris, & filii, & Spiritus Sancti per tuam potestatem, & authoritatem Henrico Regi, filio Henrici Imperatoris,* [illegible] *Ecclesiam inaudita superbia* [illegible] *gubernacula contradico,* [illegible] *Christianos* [illegible] *juramentis quod sibi fecerunt vel facient, absolvo,* [illegible] *firviat, interdico.* Credulitatem illi [illegible] illius domesticum fuit, & pl[illegible] [illegible] Pontificem Romanum excommunicare Imperatorem, restat [illegible] Quin imò; cum [illegible] Pontifices Christi [illegible] majorem [illegible] ejus vices gerit, potestatem [illegible] rogare nequit. Ubi vero Christus, vel secularem [illegible] excommunicandi reges potestatem usurpavit, [illegible] Petro [illegible] condam demandavit [illegible] Christi [illegible] *Petrus & supra hanc petram aedificabo Ecclesiam meam* [illegible] *tradamque tibi claves* [illegible] *ligaveris & solveris in terris,* [illegible] [illegible] potestatem secularem, cum utique ad [illegible] [illegible]

[illegible]

sclesiæ petra ibidem denotat universale fundamentum, cui tota Ec- 7.
clesia Christi superstructa est. quia illud ipsum unicum est Christus,
& non Petrus 1. *Corinth 3 vers 11. Ephes 2. vers. 20. Apocal 21, vers. 14.*
Sed pro Christianâ illa fide, quâ Christum filii Dei vivi ibidem ex- 8.
clamabat Petrus, intelligi debet, *Laur. Banck in diasceps. de tyrann.*
Pap. c. 3. p. 12. & seq Unde præclarè *Augustinus tractat. 124. super Jo-*
han c. 21. inquit, fundata est Ecclesia supra Petram, unde & Petrus no-
men accepit, non enim à Petro, Petra, sed Petrus a Petra, sicut Christus
non à Christiano, sed Christianus à Christo vocatur. Ideo quippe ait Do-
minus, super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, quia dixerat Pe-
trus, tu es Christus Filii Dei vivi, super hanc ergo Petram, quam con-
fessus, ædificabo Ecclesiam meam. Malè etiam secundò pro unico Pe-
tro allegatur, cum deinde omnes hos Apostolos spectaverit, iisque 9.
injunctum à Servatore fuerit, *Vid. Matth 18. v. 18. Johan 20 v. 23.*
Ratio autem quæ Christum commoverit, ut primum hâc de re ad 10.
unum tantummodo Petrum verba faceret, rectius aliunde
non petitur, quam ex loco *Cyprian. in tractat. d. unitate Ecclesiæ, qui*
etiam reperitur, in c. 18 c. 23. q. 1. quando ait, *Loquitur Dominus ad*
Petrum (ego dico tibi, quia tu es Petrus & super istam Petram
ædificabo Ecclesiam meam) super unum ædificat Ecclesiam, & quamvis
Apostolis omnibus post resurrectionem suam, parem potestatem tribuat,
& dicat; (sicut misit me pater, & ego mitto vos Accipite spiritum sanc-
tum,) tamen ut unitatem manifestaret, unitatis ejusdem originem ab
uno incipientem sua autoritate disposuit. *Hoc erant utique & cæteri*
Apostoli, quod fuit & Petrus pari consortio præditi, & honoris & potesta-
tis. Quod si itaque ejusdem potestatis, & honoris, ceteri Aposto-
lorum Petro, frustra certè huic, prærogativa, aut præeminentia assi-
gnatur, atque per consequens tanto absurdius Pontifex Gregorius
ejusque successores, si iisdem Petri vestigiis insistere volunt, tantam
pyramidis molem inde exstruunt. Neque enim hic quærendum,
quam Christus potestatem habuerit, nec quid, aut quantum confer-
re potuerit Apostolis, sed quam revera contulerit, aut conferre vo-
luerit docente *Marsilio atavin in defensor. Pac. ad Ludov. Bavarum*
part. 2. c. 4. p. 123 & p 131. & ex eo Magnific. Du Reink. lib. 1. cl. 2 c. 6. n.
Jam vero Christus potestit Petro discipulis claves tantum regni

 cœlorum

celorum, non terrarum, non Imperatorum vel Imperialium, dedit; ipsis nudam tantummodo ligandi, & solvendi potestatem, non propterea, quanquam in illa, sed pro regno celorum, uti cordatè loquitur Clotenan fylleg ver quotidian. b.5.lit.G. & ut eò lucidius appareret, in quibusnam potissimum clavium illa potestas consisteret juribus, jussit eos docere omnes gentes, & baptizare in Nomine, Patris, Filii, & Spiritus Sancti, addatur ex collectis, post Dn. Calixtum in concord. Evangelist. lib. 7. c. 6. Dannhaw. in revelat. Anti-Christ. sect. 2. artic. 7. Admodum Reverend. Dn. D. Haberkorn. in alt. Rynfeldens. passim.

22\. Et concesso denique, absque veritatis tamen præjudicio, Pontificem excommunicationis quoque fulmine in Imperatorem vibrare potuisse, illa ipsa tamen excommunicatio, valere non potuit, vel ea qua ratione, quod ea quæ ad formam excommunicationis requirebantur, erant neglecta. Itaenim Benno Cardinalis, Archidiaconus Romanus, & qui actui huic excommunicationis ipse interfuit, allegat. Lehem. lib. 5. Chronic. Spirens. c. 42. p. 449. præter voluntatem, & consensum Cardinalium (inquit) extra ordinem judicandi sacrorum canonum Hildebrandum, Imperatorem in ea synodo cum esse a consensu, præciperant excommunicavit; In qua excommunicatione nullus Cardinalium subscripsit. Verum regeret posses, non tam pertinaciter etiam Henricianorum criminum testimonia adduxisse, quod [illegible] Pontifex Imperium multiplici affecerit injuria Sectoriamque Romanorum Imperium per tradele illud inter illorum bellorum valens desolatum reddiderit, disrumpens; At Respondemus, causas tamen excitationis non Henrico, sed Hildebrando [illegible] & rebellionique Saxonum & ceterorum malignantium maleficiis unicè adscribendas esse.

23\. Quæ etiam aliunde non nascebantur, quam quod Rex sibi ira prohibebat, quod latronibus amplius non obsidebat, quod sylva sua insidias non occultabat, quod nemo, ut ante, obviq liberum erat faciatur viam, quod denique, vestes rapinis raptor afferebat, narrante Author Vit. Henric. IV. Hoc Henricum quoque castrum, in juventute quondam tanto heroe, quem universi orbis Dominiis ceptra manebant, indigna commisisse, at homo ne fuit, non mundo omnimodò vel divino, sita loqui licerat, sine culpæ progenitus, & proinde ejus rei soli Deo, non Statibus Imperii, depositione regni sui dare debebat

[illegible] qui adhuc constitutus in [illegible], minus accurate [illegible] majorem aetatem, veniens, curaeas, restante [illegible] Authore, qui ejus vitam conscripsit, quando refert Com[illegible] aetatem, & ingenti metatum cupisse, ut quod honestum, quid tur[pe], quod non discernere posset, ioralibus, quae suggestione principum in[illegible] gessisset, multa quae gesserat damnavit, & ipse judex sui factus [illegible] mutando mutavit, prohibebat bella, violentiam, & rapinas, [illegible] pulsam pacem, & justitiam revocare, neglectas leges restituere, & [illegible] licentiam resecare. Optimo igitur jure Caesareo indutus or[na]tu, poscentibus eum legatis Procerum Imperii, qui ipsum Mo[gu]ntiae deponendum concluserant, de vi sibi illata conquestus his[ce] verbis. Hac Imperialis honoris sunt insignia, has mihi praestate aeter[n]i regis pietas, & principum concors electio, potens est Dominus, nos in [re]gno conservare, & manus vestras à coepto opere cohibere, quamvis simus ar[mis] & militia nostra destituti, securi enim de tali violentia, nobis non [pro]spicimus, sed timor Dei vos coerceat, quos potestas non revocat. Quod si neutrum veretemini, Ecce praesentes sumus, non possumus vim [illegible] saltem, & paulo post iisdem coronam capiti detrahentibus, & [illegible] omnibus Imperialibus exeuntibus, Deum ulsionem [v]ideat, & vindicet iniquitatem quam facitis. Ignominiam sustineo ante [illegible] Sed delicta juventutis apud justum judicem Dominum, [illegible] [illegible] a crimine memoriis, quia [illegible] praevaricati, [illegible] vindictae ulsionem non effugietis. Albert Crantz Saxon. lib. 5 c. 20. [illegible] Sigon. lib. 9. d. regn. Ital.

§. XXII.

1. Injustum fuisse asserunt Paschalis ad [Henricum V.] postulationem de investitu[ra] [illegible] superius.
2. Ratio quia antiquis Imperatores com[illegible], ut sibi constitutionem [illegible] [illegible] Episcoporum [illegible].
3. Varia adducuntur ab antiquis Regi[bus] & Imperatoribus confirmationem Episcoporum [illegible].
4. Regis [illegible] Episcoporum [illegible] [illegible] quod [illegible].
5. Carolum quoque Magnum jure illo constituendi Episcopos usum fuisse probatur.
6. Hincmari Laudunensis Episcopo [illegible].
7. [illegible] adducuntur [illegible] [illegible] ad [illegible].

6. [illegible] Pontifice [illegible] ganhinam ipsum facile, non potest esse [illegible] Henricum V, deponendi causa.
9. Regem Henricus V [illegible] prostans [illegible] juramentum adjectum.

10. [illegible] tempore Paschalis [illegible] ad defensionem [illegible] pa.

CERTUM est Regi Henrico V sufficiente, quia illius ejus contra autoritatem Papæ, quod hujus excommunicationem & postea etiam hoc fundamento substrato, imminentem depositionem producere potuit, commisserit, dijudicare cupido menti rem subit. Ex vero potissima causa, alia non fuit, quam quod sanctissimo scilicet Patri constitutionem investituramque Episcopatum, concedere noluerat. At injustissima fuit illa Pontificis tum in cathedra sedentis, Paschalis postulatio, cum eamque enim illam potestatem semper Reges sibi usurpaverant, in Regno Francico & Teutonico optima ratione, cum enim eorum primarium officium haberi debeat, procurare salutem Reipublicæ, & vero ut populus recte suum officium faciat, ut sit virtutum & religionis amans, multum interest, quales sint Episcopi, utique ipsorum partium quoque erit, Episcopum talem constituere, vel de Episcopatu aut abbatia, tales investire quorum exemplo subditi non fiant deteriores, & qui præsentem statum conservatum velint, *Excellentiss. Dn. Conring d. tr. d. Rom. Imper. Republic. octavam 5. versicul. duplici* Ita Nobilem quendam Rex Guntramnus, ad Biturigensem Episcopatum promovit, *Baron. sub anno 587. n. 35 Turon. histor. lib. 6 c 39* prout et iste Ennemundus voluntate Regis Clodovei II. in Episcopum est Electus, attestatur *Theophilus Raynaudus, Jesuita in indicul. Sanctor. Lugdunens.* Ita etiam Madobidus Episcopus Trevirensis constitutus, volente Rege Pipino, duce Clero, populo, *ut in vita ejus Stephanus Leodiensis, Abbas tradit* Quo faciunt verba *Walthramus, Naumburgensis, ex libro*, quem scripsit *de investitura Episcoporum* longe ante decretum, Adriani Papæ ejusque successorem, *Reges qui erant sancti & Majores domus investituram Episcoporum fecerunt Scilicet Dagobertus, Sigebertus, Theodericus, Hildricus, Pipinus, Filius, Begge, Majordomus, Theodebertus. Ab his [illegible] sunt Remaclus. Amandus. Audomarus, Autpertus, Eligius. [illegible] alii, sancti præsules, cum Reges [illegible] fuerint.*

[illegible]

[illegible] hac de re exemplum *Turon. histor. lib. 4. c. 26.* Quod tempore Regis Cheriberti contigit, quod etiam legitur *Lehman. Chronic. Spirens. lib. 2. c. 41. in lib. de vita S. Patrum, in vita Nicet. Episcop. Lugdun.* Ita autem habet: Leontinus Metropolitanus Moguntinus atq; Consilium suffraganeorum quendam coepiscoporum, ob vitam pravis actionibus maculatam, infula Episcopalibus indignum judicando, alium ejus loco substituerunt. Qui cum aulam Regis ingressus, cum confirmationem, consensumque regium [illegible] urgeret, ad iram rex commotus, quæsivitque ex ipso, [illegible] Leontinus cum Synodo, E[illegible] Patris Lotharii constitutum deposuisset, *Anne putares se esse de Filiis Lotharii, qui Patris facta custodias, quod his Episcopum, quem ejus voluntas elegit, absq; suo judicio projecerent.* Mox ad se redeuntem mandavit, currum magna spinarum multitudine repleri, inque eo novum Episcopatus candidatum deponi. Carolum quoque Magnum usum hoc in vestiendi Episcopos jure, undique tu regno suo fuisse testatur, *Marsil. Patavin. d. translat. imper. c. 8.* & omnem penitus dubitandi aniam adimit juramentum Episcopi Laudunensis Hincmari quod hac de re præstitit sequenti formula. *Ego Hincmarus Lugdunensis Ecclesiæ Episcopus, à modo & deinceps Domino Seniori meo, Carolo Regi sic fidelis, & Obediens secundum meum ministerium ero, sicut homo suo seniori, & Episcopus per rectum suo Regi esse debet*, extat apud *Lehman Chronic. Spirens. lib. 2. c. 41.* De Lothario, & Ludovico Augustis inspiciatur, c. *Reatina Ecclesia 16. c. sanctitatis vestra 18 quibus add. c. nobis Dominus Imperator distinct. LVIII.* Atque ita etiam defuncto Reguinardo Archiepiscopo Bremensi, cum Ledradum Chori præpositum Clerus & populus surrogatum vellent, confirmationem ab Imperatore, Conrado petierunt *Adam. Brem. histor. Ecclesiastic. lib. 1. Albert Crantz. lib. 3. Metropol. c. 5. p. 62.* De Ottone Magno Imperatore, qui Conradum in Imperio subsequutus tam esset, multa congerere juris hujus usurpati exempla, cum vel ex ipso jure Canonico c. *nimirum in synodo 23 distinction. 63* vi sceptrorum à populo, & clero sibi delatorum, ad exemplum Caroli Magni, jus hoc appropriatum esse probari queat. Cum etiam ipse Otto primus, in [illegible] Imperatori [illegible], apud *Goldast. tom.*

[illegible] *Fratres Sanguis, quibus in nostra [illegible] cum nostrorum liberalitate concessum est, habeant eligendi potestatem [illegible] sese, qualem cunque voluerint, ita tamen si talis inter eos inveniatur, qui vita & moribus, probatus habeatur, salva in omnibus dispositione nostra Imperiali*, Ceu etiā eam, in investiendis episcopis, exclusâ planè Pontificis autoritate, Regum Romanorum potestatem, confirmationes Episcoporum Spirensium apud *Lehem.* occurrentes *ad Henricī IV. tempora* fuisse probare poterunt, quanquam quinaccuratam horum [illegible] notitiam desideret, adire poterit [illegible] *supra laudatum Nobiliss. Dn. Conring. de Germanici Imperii Episcop.* [illegible] *Cui addi poterit Laurent. Ohm. de jure Episcopali l. 14. lit. D.*

8. Mille licet, esset *Henricus V.* si maximum illud Imperatoriæ amplitudinis jus, devestiendum, libidini Pontificiæ exercendum concessisset, & propterea licet excommunicatus, Proceres regni de deponendo eo, injustas inivere cogitationes, quippe qui, ut volens, quemadmodum de eo refert *Sigebertus Gemblacensis, autoritate & consuetudine & [illegible] privilegiis Imperatorum, qui à Carolo Magno de Regibus Francorum imperatorum Romanis, jamque per trecentos, & eo amplius annos imperaverant, sub LXIII Apostolicis dabat NB. licito Episcopatus & abbatias per annulum & virgas* Ite gdlicite & ex consuetudine regni, prioribus et am regibus usitato, dabat Episcopatus, optima tamen ratione, & cum maxima imperii majestate, sustando parentum suum Henricum IV. qui etiam decretum illud Hildebrandi [*si quis Episcopatum abbatiam, aut aliam Ecclesiasticam dignitatem ab aliquo laico acceperit, inter Episcopos, aut abbates nunquam numeretur*, testante *Sigon. lib. 9. d. regno Ital.*] irritaverat, eam etiam potestatem Paschalis denegavit, licet postmodum, cum videret, hanc ob causam, Proceres regni ab eo paulatim deficere, eorum consensu, eam concedere coactus fuerit, non obstante etiam eo, quod idem Pontifex, ingredienti Henrico Italiam, regalia Episcoporum ad illum redire debere promiserat, *Crantz. in Saxon. lib. 5. c. 32.* Unde etiam inaniter supra eam loco adducebatur, eum Pontifici juramentum denegasse, quippe illud ex unica illatione, quod Pontifex diminutum ibat

9. [illegible] Imperatoriam potestatem, neque juramento huic non præjudi- [illegible], quale est juramentum Caroli Magni, [illegible]

dicatu

[illegible] quoque Characterem in esse dicebat, natum fuit. [illegible] planè omni justitiæ ratione Paschalis, clerum & innocentum Sacerdotum cædes in Henricum transferebat, quippe quod ille ipse in culpa, quippe qui summa [illegible] prius in regium exercitum clero non pepercisset, ut adeo quicquid fecerint milites Henrici, naturali defensioni adscribendum meritò veniat. Ita enim *Crantz. in Saxon. lib. 5. c. 32. Postridie* (cum, dimissum, [illegible] militibus quibusdam Germanis [illegible] intrasset) *populus Romanus arma corripit in urbem Leoninam* (ea est vaticanum) *properans. Teutonicis qui per hospitia inventi, occisis, pugna in scalis sancti Petri, ad quas Regis milites convenerant, est relicta, exercitus regio, qui ad Saxonum Urbis Leoninæ portam [illegible] consideret, ut oppressis suis subveniret, se paravit. Romani in Urbem per Pontem Hadriani se receperunt. Perbiduum vero sequentem [illegible] Teutonicis grumorem [illegible] Urbis Leoninæ, quod a Saxonum porta ad Basilicam vinariis hospitatoribusque tabernis frequentabatur, ad libidinem discurrerunt.*

C. XXIII.

1. [illegible] Othone I [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
2. Imperator [illegible] eligatur, ut modicus [illegible] Imperia durant, quandam [illegible] [illegible].
3. [illegible] Rossi vel Velleie ad depositionem [illegible] insufficiens fuerint.
4. [illegible] Adolphus [illegible] Regi Angliæ [illegible].
5. [illegible] Imperatores & familiares [illegible] [illegible] imperare possunt.
6. [illegible] Imperii Adolphus [illegible] [illegible].
7. [illegible] Albertus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
8. [illegible] [illegible] [illegible].
9. [illegible] Reges Romanorum [illegible].
10. [illegible] [illegible].
11. [illegible] [illegible] deponi.
12. [illegible] [illegible] [illegible].

DE Otone IV. Cum eadem nimirum causâ ob contemptum fastus Pontificii depositum duerimus, multa etiam commentari opus amplius non est, cum ex iisdem, quibus supra Imperatorem contra Papæ [illegible] argumentis, [illegible] ejus [illegible]

summa

[illegible] extollendæ enecantur. Nam quod etiam [illegible] pum discurrebat Imperium, Ottonem hunc nostrum unicuique venerialiteos impositurum reditus (ut verba sonant inquelabantur) singulaque honestatis, & bona Ecclesiastica dissoluturum, Episcopi etiam tempore magnifice se gerentibus Ordinem præscripturum, ut non nisi decem vehantur caballis, merum mendacium fuit, & non nisi [illegible] tanum Politicum à Cancellario Imperiali Contardo Episcopo Cathedralis Ecclesiæ Spirensis excogitatum, ut eo modo animi subditorum segregarentur ab Ottone, & eo majori in noviter designatum Imperatorem Fridericum III. propenderent affectu, confer. *Lehem. lib. 5. Chronic. Spirens. c. 78. p. 580 lit. D.* Sanè si juxta confessionem ipsius Ottonis, quam refert. *Hippolith. a lapid. p. 45. Imperii Principum esse Imperatorem creare, simul & destituere*, frustrà non injuriam ipsi factam fateri oportebit; ceterum cum de ea confessione nullibi apud historicos, qui de Ottonis aliàs gestis scripserunt, & tempore ipsius regiminis vixerunt, mentio fiat, utque autores *Mutium* nimirum & *Naucleru*m, quos probationis loco adducit, testimonia historicorum ejus ætatis destituuntur, absque timore eam per impedictam rejicere possumus *Sinter. animadvers. in Hippolith. p. 4. 4. 3. fol. 115* tacente quoque pro nobis, quod nullibi lege fundamentali, de causa

2\. [illegible] quid reperiatur, & quod Imperatorem non eligunt, ut medicus, cujus Imperie dictant, quamdiu placet ægroto *Zachar. Vietor. t. d. Exempl. Imper. concl. 14.*

3\. *Adolphi* quoque *Nassovii* dejectio depositionem inducere non debuisse, licet talia appareant, nulla discussione [illegible] deductione. Quod enim cum Rege Angliæ de ipso in bello cessit [illegible] contra Gallum fœdus initum, nec obscurè saluti & tranquillitati Imperii Romani contrarium factum, licet aliis si credere fas est, & non potius odio in Adolphum, ob jenensem pecuniarum possessionem excogitatum fuerit, medium quoddam non adeò laudandum intervenerit. Ex enim erat pacificentium voluntas, ea conditio, ut si Adolphus Anglum compotem desiderii fecisset, hic rursum eum contra Gallum, ad Regnum Arelatense repetendum, copias mitteret auxiliares, imò ex necessitate urgente, ipsimet Rex præsentia sua militum animaret in bello fortitudinem. At Imperii itaque [illegible] supra ditio [illegible]

supra ditio

[illegible] sive æqui[illegible] pondus fuisse. Primum non [illegible], postea [illegible] fuerit, ne adam satis probatú, & *ipse Autor Paralippom. ad Al*[illegible] *Vespergensis[illegible]* contradicit, quando sub finem inquit. *Adol*[illegible] *vir quidam fuit insignis, sed parum [illegible], & pecuniis potens* [illegible]. Vnde etiam *Nauclerus vol. 3. Chronogr. gen. 43. allegat Hippolit.* [illegible] p. 48. quando crimina Imperatori objecta, cordatè eloquitur. *An tam*[illegible] *allegata omnes fuerunt, nimis Deus qui omnia novit, dijudicet.* Quin[illegible] [illegible] justas eas non fuisse, docent [illegible], quibus affectum [illegible] studio, monumentis literarum vitam Adolphi mandaverunt, quando[illegible] quidem [illegible], testante *Lehman Chronic. Spirens. lib. 5.* [illegible] *[illegible]* hanc ei tribuunt nominis immortalem gloriam, *quod cogitatio*[illegible] *[illegible] Falkagué ejus ad amplificationem & [illegible] Im*[illegible] *[illegible] fuerunt.* Quod si itaque [illegible] [illegible] [illegible] congruerit, [illegible] fortunæ voluntati, non [illegible] [illegible] Adolpho. Accusatio aliquando [illegible] [illegible], neque enim illa sufficiens ad deponendum erat causa, uti[illegible] [illegible] & aliquando alteri, [illegible], qui homicida Imperi[illegible] [illegible] & in ceteris [illegible] [illegible]. Ita [illegible] reipublicæ interest, ut eam benè gubernatam à Imperatore, vel [illegible], ne bonum [illegible] [illegible] detrimento [illegible] [illegible] maximo [illegible], ob peccatum quod in solis privatis [illegible] [illegible] *[illegible] de [illegible]* [illegible] p. 221. [illegible] etiam plurimi Status Imperii, post habitá deposition[illegible] [illegible], inter quos præcipuè nominari [illegible] Rudolphus Comes Pa[illegible] latinus Rheni, & Otto Dux Bavariæ, [illegible] Imperii [illegible] [illegible] & Wormatia, [illegible] mortem usque pro rege [illegible], ipsique [illegible] in bello quod contra recens electum Albertum Austriacum gessit, præstiterunt operam *Lehm. d. lib. 5.* [illegible] Quemadmodum etiam ipsi Alberto depositionem hanc [illegible] [illegible] displicuisse, colligere licet, quod postmodum devicto Adolpho, novam sibi fieri [illegible] electionem, [illegible] [illegible] per accedente ratione, quod Electores Treviren[illegible] & Palatinus priori non inter fuissent *Lehm. lib. 7. Chron. Spir. c. [illegible] pr.* Quin quod ipsis postmodum [illegible] [illegible] eam fuisse mani[illegible] [illegible] inde colligitur, quod, cum contra regem Albertum conspira[illegible] [illegible] contra eum, [illegible], *quod [illegible] suum proprium so*[illegible]

[illegible] *Adol*[illegible]

[illegible] condesset ideoque Rex esse non posse [illegible] Rehdorff. tom. 1. annal. 1400. pag. 412. Wenzeslai tandem famam notam, & [illegible], non adeò multa depositionem ejus iustam probantia, graviter argumenta, dicunt quidam, [illegible] depositionem [illegible] Quibus nos etiam subscribere [illegible] nisi [illegible] depositionis stabilita videatur. Et verò licet, secundùm supra allata, ipsorum etiam Electorum testimonia, quosdam non Augustum Imperii Autorem repraesentarint actiones tolerveris, quia tamen potissima in ignavia, dissimulationibus, uti loquitur Crantz. Saxon. lib. 10. c. 4. quam quàm sceleratò & [illegible] peccatorum nomine vanie querunt, perstiterunt, quilibet cognoscet non opus fuisse ad [illegible] Germaniae lege consignatum depositionis remedium confugere, quippe quod cum ipsorum Serenissimorum Electorum, utpote [illegible] Imperii [illegible] providerent etiam consiliariorum in Aulâ Imperiali, [illegible] expeditissima videri poterant Medicina, praesertim [illegible] [illegible], quibus minimè plus Principes, maxima [illegible] plus peccarunt quam nemo. Accedat & alia ratio, quam [illegible] Serenissimis Principibus Electoribus, debitâ devotione [illegible] [illegible] columnas. Constabat jam Wenzeslai patet, Aureâ Bullae c. 2. Electores tenetur Regem Romanorum eligere, secundum discretionem suam, qui ad hoc exstiterit idoneus. Oportuit igitur eos inquisivisse in personam [illegible] Wenceslai, jam tum [illegible] ab Historicis [illegible], & [illegible] electionem per [illegible] [illegible] jam [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] referens Æneas Sylv. [illegible] 86 [illegible] [illegible] augustissima genitrix, visa infante, dic [illegible] [illegible] illud, quod [illegible] [illegible] [illegible] Chron. Spirens. c. 59. quod [illegible] Electores ejus indolem, ejus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] depositionem, ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] deduci, & tanti [illegible] jus hoc [illegible] [illegible] mixtura Status à nonnullis cum assertoribus [illegible].

[illegible]

§. XXIV.

1. Obvolentiam, quæ asserionis, [illegible] [illegible] in superioribus [illegible] [illegible] [illegible].
2. Remedium [illegible] Capitulationem [illegible] [illegible] [illegible].
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
7. Egregium Protestantium [illegible] [illegible] erga [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
8. [illegible] Imperii [illegible] anno 1630 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible].
9. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suppeditatum [illegible].

Verum [illegible] jam jam nobis [illegible] [illegible] [illegible] inviolationem [illegible] [illegible] & [illegible] saluberrimo consilio inventa [illegible] vincula. Apage verò eum istis [illegible]; [illegible] ad hoc alia, quibus Imperatoris [illegible] [illegible], quæ tamen ut hactenus [illegible], & imposterum abesse concedat [illegible]; [illegible] voluntas refrenari potest, et potentissimis Imperii [illegible] Ordinibus, ad depositionem confugere haut sit necessarium. Occurrit primo loco [illegible] pro [illegible] [illegible] gravaminibus Procerum supplicatio, & ad meliora monitio, eaque pluribus vicibus repetita, neque enim verisimile est, Imperatorem si bonæ indolis, licet forsan in uno vel altero capitulationem violasset, saluberrimas hasce instructiones contempturum. Et vero quo jure excusandi essent Proceres nostri, si Dominum Imperatorem suum, ob gravia quædam in Rempublicam delicta regali solio dejectum, ad meliorem frugem rediisse animadverterent? Facit huc *Taciti illud histor. lib. 6. quod Optimos Principes voto quidem expetendos, qualescunque autem patienter ferendos esse*, & proinde etiamsi nimis [illegible] agere Impe-

Imperatorem, quo minus recitata ineant viam, quæ ad tranquillitatem ducit Imperii, id inter minus frequentia habendum; & quæ interveniunt, uti alibi iterum *Tacitus, molitorum [illegible] Grot. d. jur. Bell. & Pac. lib. 2. c. 11. num. 4.* Quod si vero omnem hæc nihil efficiunt, aliorum regum & rerumpublicarum expetendæ intercessiones, quæ Imperatori demonstrent adesse jam [illegible], nisi aliam regendi [illegible] viam. Consuetissimum in aliis Romanorum imperii. Intercessiones siquidem multa promovisse, historiæ & exempla copiosè testantur. Quod si verò ne hæc [illegible] intendêrunt, consequi valorem, & Imperator more tyrannorum, universum imperium pessum dare pergat, habent jus Proceres Imperii à Natura ipsis tributum, legibus Imperii fundamentalibus non exemptum, sed magis confirmatum defensionis [illegible] non offensivæ jus, illudque inveniunt tamen prius divino auxilio pro redigendo in ordinem furente Principe, & observato inculpatæ tutelæ moderamine exercere possunt. Confer. *Theolog. Ecclesiæ nostræ consummatiss.* Dn. Doct. *Gerhard.* [illegible] O halle und jede Unterthanen in einer [illegible] Policey ihrer von Gott ihnen gesetzten Obrigkeit / ohne Unterscheid [illegible] gehorsamb obligiret / daß sie wieder dieselben in einem Tyrannischen vornehmen und bedrängung in Religions sachen / ohne [illegible] ihrer Gewissen zu keiner *defensions* mittel schreiten könnten. [illegible] enim modo Imperator manet Imperator nec Proceres ad [illegible] jure [illegible] possunt. [illegible] quidem posses [illegible] Majestatem Imperatoriam oppugnari, civilis [illegible] publicam. [illegible] quidem [illegible] oppugnari [illegible], certum non [illegible] [illegible] Imperatoriam majestatem, sed defensione [illegible] quod ipsa recta ratio approbat. Quod [illegible] *defendamus objiciti injuriam* [illegible] *Patriam, aut fautores deseras, & [illegible] Grat [illegible] & mox [illegible] ipsa [illegible] semper [illegible] quamcunque [illegible] corpore, a capite, dominæ sua propulsarent* Confer. Conr. *[illegible] S. R. R. vol. 2 [illegible]. Ex.* Quintum perichiums [illegible] Imperatori, [illegible]

tiam

[illegible] officia, qua obtento nihil amplius est, quod Respublica desider[...] tate sicut praesumpta illa deponendi Caesarem suum Sacrosanctissi[...] ma in potestate, jure deliberationes instituere queat. Quamquam[...] tamen ut saepius dictum etiam ad defensionem hanc & resistendi[...] licentiam non nisi extrema urgente necessitate progrediendum est[...] [...]nt etiam egregiam hac in parte earum elicet Protestantium Lipsiae [...] congregatorum debitam tamen nihilominus erga Imperatorem su[...] um modestiam qui licet in literis suis d. 18. Maji 1631. ad Ferdinand[...] [...]glon memor. de violata legum fundamentalium observantia con[...] quererentur, uti supra in praefixione verba ipsa allegavimus, nih[...] [...]minus tamen contra eum debitis subjectionis honoribus cum [...] affectarunt sed ut conventum quidem nisi praevia protestatione [...] [...] fuerunt, cujus supra etiam verba *a nobis* §. [...] [...] sunt adducta. Quidquod ipsi Reverendissimi & Potentissimi Electores cum circumspectam hac in negotio adhibuerunt pruden[...] tiam ut cum innumerabilia fere violatarum legum fundamentalium gravamina ipsi Divo Ferdinando II. in Conventu Electorali Ratis[...] bonensi anno praeterito [illegible] offerrent. Einmahl were der Dienst und die Ehre Gottes (fast allenthalben / nicht nur auß den Kirchen / sondern auch Augen und Hertzen der Leut / dargegen Schand und Laster / so bey den Alten frommen Teutschen auch nicht bekant gewesen / hätten überhand genommen / die Jugend sey in einem ruchlosen verdamlichen Wesen böser Education, und stünde da [...] [...] Posteritet in nicht geringer Gefahr / in dem zeitlichen were die löbliche [...] Harmonia deß Oberhauptes / und der Glieder dermassen [...] / und auß seiner Ordnung gebracht / das von dem uhralten [...] männiglichs verwunderung / Forcht und Schrecken darab erschienen / fast wenig über den blossen Nahmen mehr übrig / als Haupt-Seulen und Ihrer Käyserlichen Majestät fast vertrawliche Glieder / von welchen die Käyserliche dignität und Scepter Käyserlichen Hoheit deren Stands und Gewalts herrühre / die Churfürsten / weren fast alles Ansehens und respects beraubet / müssen sich deß Kriegs Commendanten, so ihnen Standshalben nicht zu vergleichen / underwerffen / Ihrem Gewalt / Betrohung / Ehr und Geld [...] [...] deß Käyserlichen Nahmens [...] Mund[...]

 führen

[illegible] schig antreten und fortsetzen/ welche unter Königlich [illegible] Reden zu vermeydung grösseren Bräutigam [illegible] vorhaben [illegible] Land und Leute stillschweigend über sich ergehen lassen/ &c. Confer. Chur-fürstliche Resolution auff die Käyserliche Proposition welche beschehen zu Regenspurg auff dem Churfürsten Tag anno 1630. sub dato [illegible] Jul. § Einmal ist der Dienst ipsum Imperatorem ejusque [illegible] [illegible] non tantum excusaverunt. Es weren angedeute beschwerden nicht zu dem End recapituliret worden Ihrer Käy[illegible] [illegible] Majestät [illegible] Käyserliche Regierung [illegible] [illegible] oder jhro darbey einige Schuld beyzumessen [illegible] [illegible] friedliebenden / unschuldig und auff rechten Käyserlichem [illegible] kein zweiffel noch mangel vorhanden / und dero darob tragende [illegible] displicentz / und wiewol sie denselben abzuhelffen scheinbar [illegible] auß dero Käyserlichen Proposition genugsam verscheinete / deß[illegible] wegen auch höchstermelte Churfürsten / und die Churfürstliche Ge[illegible] funden sich schuldig erkenneten nächst Einwendung unterthänigste Dancksagung vor die diesfals erscheinende Käyserliche und Väter[illegible] liche Sorgfalt / eben und bevor sie jhre beywohnende Gedancken der Verbesserungs-Mittel eröffnen thäten/ den elenden Zustand darin sich das Reich zeigend befunde und vernemblich durch allerley Kriegs-[illegible] Administration gestürtzet worden/ jedoch mit schuldigster Submission [illegible] [illegible] unvermeidentlicher Nohtwerffe nach [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] die Nohtwendigkeit und Eilfärtigkeit der [illegible] [illegible] [illegible] mehrers abzunehmen hetten dict. resolut. Electoral. [illegible] mit den übrigen Fürsten &c. [illegible] Churfürstliche [illegible] anno & loci sub dato den 15 Jul. §. Zum andern Poten[illegible] [illegible] Wan aber dieses alles Sachen seind/ so den fundamentalen [illegible] [illegible] zu wiederlauffen / Nun weiß das allhier Versamlete [illegible] [illegible] dessen Eingang und zumahl nicht? §. Derentwegen [illegible] [illegible], cum in posterioribus scriptionibus nonnihil expressiùs [illegible] [illegible] Electores Imperatorq; Omnem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], interitatis dimoveret in Triplica sua sub dato den Siebenden Augusti, ipsi nec ulteriori excessuum enarratione molestiam crea[illegible] [illegible], & quod magis Justum Imperatoris loco suae excusationis [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible]

interpolatum vel auctum, fugitiv Verbo, aureis ... cant. Was die Römische Käyserliche Majestät unser allergnädigster Herr / auff des Hochlöbl. Churfürstl. Collegii unterthänigstes Gutachten über den Ersten Puncten Käyserl. Proposition sich ferner replicando Allergnädigst vernehmen lassen / das alles ist in dem Churfürstlichen Raht abgelesen worden. Gleich wie nun deß Heiligen Reichs Churfürsten / Ihrer trewer geleisteten Pflicht nach / sich schuldig erkennen / bevor aber auff Ihrer Käyserl. Majestät Allergnädigst erfordern alles dasjenige trewhertzig mitzutheilen / was zu ... den fundamental Satzungen / wie auch dem uhralten löblichen Herkommen zu wieder für Gebrechen und Verendungen eingerissen / und zugleich wie demselben heilsamlich zu remediren / und alles ferner Unheil zu verhüten / ihr wohlgemeintes rahtsames Gutachten gehorsamblich zu eröffnen: Also ist dasselbe auch dergestalt geschehen / wie sie es zuforderst gegen Gott / dan auch Ihr. Käyserl. Majestät und dero wehrten Posterität zu verantworten getrawen. Es seind auch dieselbe vor Augen / und mehrentheil notorietate facti permanenti begründet / auch ohne das der Gegenaspect, so das Churfürstliche Collegium gegen Ihr. Käyserl. Majestät wie billig stets vor Augen hat / nicht zu glauben / das ausser höchster Noth / man derselbigen auß ihrer ... hierinn diffals verdrießlich sein solte; Zumahlen auch Ihre Käyserl. Majestät als deren solche Beschwerden nicht allerdings zu gemüthe ... bekant / oder vorkommen sein möchten dißfals gern vor entschuldigt gehalten wird. Es wiederholet nur das Churfürstliche Collegium ihr voriges unterthänigstes Gutachten / und bitten gantz inständig Ihre Käyserliche Majestät geruhen / &c. vid. fernere deß Churfürstlichen Collegii Resolution sub dato den 12. Tag ejusd. anno 1660. Ut proinde quilibet cordatus patriæ nostræ amator, judicare queat, quid sentiendum de crudelissimo illo & maxime scandaloso *Hippolith. à Lapid. p. 3. c. 7. vers. sed enim, modo effato*, quo, Comitia Imperii reprehendere voluit, quod defuncto Tyranno, Imperium immerito appellat Beatissimum nunc in cœlis Imperatorem Ferdinand. II. tanquam perduelli & Hosti bellum agere indicere ... Ita ... ut alias sententia allegari potest *Grot.* ... elegan-

Jur. Bell. & Pac. lib. 1. c. 4. n. 6. & seq. ibidemq., Felden in notas. ... p. 78. elegantissima huc facientia reconlet fundamenta.

§. XXV.

1. Respondetur ad tertium argumentum pro materia adduct solutum, quod uterum Imperator Administrator Imperii dicatur.
2. Defenditur hoc in regalibus Wirtembergensis contra Limnaeum.
3. [illegible]
4. Nulla est responsio quaedam Limnaei [illegible] Imperatorem administrare ... respectu majestatis realis, [illegible] respectu [illegible] singulorum.
5. Natura vera majestatis est nullo alterius arbitrio dependere.
6. Adducitur quartum adversarium inductum & a juramento praestando assumptum fundamentum.
7. Bodinus ... in negotio [illegible] ... qualis quaeve [illegible] ... esse asseritur.
8. Respondetur ad argumentum propositum, dicitur & in omni proprio sibi ... [illegible] simili ... exemplis ... probatur.
9. Respondetur secundo similitudinem ... non officere majestati.
10. Refertur aliud ... Statuum ... argumentum.
11. Respondetur ad illud ex ... partis ...
12. Adducitur ... Consensum ... quoru ... esse ... Moyses ...
13. Quicquid tamen sit ad ... [illegible] ... Doctor Reservatorum ... partium ... [illegible]

ET hoc quidem potissimum [illegible] in Imperio nostro [illegible] argumento, quibus tamen ... refutatis, leve est ... Dn. Limn. fundamenta convellere, Quaniam enim illustribus ... quod Imperatorem tantummodo administratorem Imperii ... in eam rem Recess. anno 1559. ubi Und uns mit der Würde der administration und Verwaltung deß Heiligen Reichs esse velit ex subsequentibus ... verbis und anhengender dignität Hochheit Regierung Titul Scepter und Cron deß Römischen Käyserthumbs im Nahmen deß Allmächtigen beladen. Unicuique constare potest, administrationem illam non accidentalem, sed essentialem esse ... quae, similiter profluit ex suprema illa, jura majestatis ... potestate, & non alieno sed proprio exercere nomine,

monemus

monente hoc jam olim *Dn. Reinking. lib. 1. cl. 1. c. 2. n. 190.* ceu etiam in Imperatorum capitulationibus, quæ hactenus à tempore Caroli V. publici juris factæ, verbum illud administrationis non reperitur, sed loco ejus simpliciter posita Als Wier durch die Ordentliche Wahl *&c.* zu der Ehr und Würden deß Römischen Königlichen Nahmens und Gewalts erhöhet und gesetzt sein. Ut proinde sat causæ habuerit *Dn. Witzendorff in discurs. d. stat. & administrat. Imper. Rom. sub hodiern. concl. 5. in fin.* hanc *Limn.* objectionem sine edentatione non legendi, & cur tam exiguam sumeret Cæsaris eucho-ritati tribuat dignitatem. Infeliciter enim ipsum hac in parte à *Dn. Limn. in apolog. sect. 8. n. 49. & seq.* refutatum esse lectio doceri poterit. Neque enim illa sufficit responsio quod cum in præcedentibus ex Imperii recessibus aliisque constitutionibus retulerit, Imperatoris potestatem in quamplurimis limitatam nec absolutam, deinde adjecerit eum tantum Imperii administratorem esse, eo ipso se innotere voluisse Imperii Dominum non esse, sed tantum administratorem idem enim sensus exinde resolcat. Aut enim intelligit administrationem essentialem aut accidentalem, tertium enim non datur. Si essentialem, id est quæ jure proprio, & quasi regimento Imperii Romani translata, exercetur, intelligit, nulla certe apparet ratio, quare non Dominus quoque vocari posset Imperii Imperator, in sensu nimirum non despotici, sed civilis Dominii, quale competit regi propriè sic dicto & quod contra distinguitur Politicis, Dominatui & Tyrannidi. Quid quod illud ipsum Imperium Romanum Imperatoris esse dicamus, uti supra ex fin. R. R. & capitulationum contra *Hippolithum* à lapide probatum dedimus, & quod ipsi etiam universi ordines, qui utique tutterialiter Imperium Romanum, hoc est subjectum Monarchiæ Romanæ passivum constituunt Imperatorem Dominum suum Clementissimum appellare soleant. R. A. zu Augspurg *d. anno 1525. in pr. ibi* Unser Allergnädigster Herr. Quod si vero intelligit accidentalem, id est quæ alieno ovi ante dictum nomine exercetur, eum fateri necesse habebit eum nudum saltem Imperii administratorem esse, quod tamen ipse ibidem non concedit, & proinde caveat ne eundem quam hoc statuentibus, [illegible] insti-gandam dicitat jure [illegible] ipsi [illegible]. Nulla per consequens

 etiam

etiam esse labendi occasio, quando putas optimè dici Imperatorem administrare alieno nomine, respectu majestatis realis, sed suo, respectu Statuum singulorum, verè enim hoc illud quadrat, dato uno absurdo necessariò sequitur & alterum. Aut enim iterum intelligit hic vult majestatem realem, oppositivè ad personalem, aut unam illam majestatem quæ secundum definitionem majestatis etiam unica in republica esse potest, & non ineptè realem eam dici posse, hactenus quatenus majestati realiter jura illa summi Imperii inhærent. De priori membro falsitate ex superioribus constat, dum diximus insubtiliter admodum ita distingui majestatem, & posito quam laedistingui posse, exinde tamen nulla ratio apparet, quare magis eo respectu Imperator noster alieno nomine, quam alii reges qui certè etiam a populo vel quod idem erit *Limn.* majestatem realem, Imperandi potestatem consequentur. Quod si unicam illam, & verè cujuslibet Reipublicæ intelligat, planè excusari non potest, quippe cujus natura & proprietas est, ex seipsa agendi facultatem, nullo externo adveniente beneficio, dependere *Bornit. de majest. Republ. c. 4. Dn. Gravvenckel d. jur. majestat. c.* [illegible] ut jam non dicamus, alteram illarum propositionem quæ respectu singulorum, Imperatorem proprio jure administrare concedit, siquidem inde [illegible] ipsius tribuit quid possit illos, pecillas ipsas reprehensionem incurrere, quippe cum & illa in singulos imperandi integro Imperio potestas, utique Imperatori [illegible] dignitatis Cæsareæ, & quatenus V. C. Archidux Austriæ [illegible] competat, sed quia communi Electorum suffragio nomine universorum Procerum, quibus in solidum is supus secundum sententiam *Limn.* inhæret majestas realis, jura Imperii Romano-Germanici in ipsum translata, eandem certè populi quamus, ab Imperatore alieno jure administrari aliquatenus necesse. Quod tamen [illegible] solitum vel ex ipsius Hypothesi haberi debeat, & alteram illam prius propositum necessariò citius [illegible] evadat. Eadem quoque facilitate refellitur quartum illud pro contrarius adduci solitum fundamentum, quod dominium supremum præstare communis Imperatore [illegible] alias magnus illud quoque fecit *Boden. lib. 1. de Republic. c. 8. p. 97.* cujus tamen traditam re[illegible] [illegible] [illegible] *Bodem. method. hist. c. 6. p.* [illegible]

[illegible] H

Bogdan. non obstante, quòd communiter ferè hodie magnatum juris publici Doctoribus id sectatum fuerit. Etsi enim *Bodin.* dicat, quò plus detraxerit Imperio Principis, eò justius est Imperium, ut Theopompus Rex Ephoris potestate concessa refertur, inde tamen plus quàm saepè concluditur; Ergò quae non continet majestatem apud quem est; sed hoc tantùm inde posset, regnum hoc tantò justius censendum esse, & eò insuper necesse tamen adhuc habebis probare juramentum detrahere majestati regiae, si ex *ipso Bodin.* loco verum quondam asserere, eò plus, quippe quòd ille dilectis primò praesupponat verbis detrahendum Imperii, & hoc fundamento substratu colliget justitiam. 7.

Illius primâ affertur ex sententia Hottomanni *d. frud. c. 29.* quod illu propriè sic dicto regno, ubi nimirum privatio conditus ad titudinem publicam diriguntur; Reges ad Imperium admissi, non cardo juramenti capitulis, regno se subscripserint & ut alia exempla his praeterea mus, quorum tamen veritatem probent *Dn. Reink lib. 1. d. R. S. & E. cl. 4. c. 7. n. 22. Dn. Limn. in prolegom ad capitulation. 9.* Augustorum hodie maximorum regum, in Europa dederunt majorem. Hispaniarum nimirum & Galliae testimonio comprobabimus, de illu testantur jam: *Bonn. d. jur. majest. in subdit. repetit. 6. quaest. p. 271* (neque enim quod lectorum gratiâ hic ... mus vel apud *Dn. Reink vel Limn. allegat.* loc locus rectè allegari repatitur) De Gallorum *Hottoman in Franco Gall. c. 15 p. 186* & seq. *Jean. du Tillet. au recueil. des Roys de France, leur couronnement & ... des sacres, & couronnements* & aliquos vid *apud. Dn. Limn. in prolog. ad capitulat. fol. 3. n. 20. p. 11.* ubi etiam, ipsas Lodovici XIII & Henrici IV. juramenti formulas recenset, quod si itaq; in regnum Galliae juramentum à regibus inaugurandis praestari solet, neq; illud majestati Liberae Monarchiae quicquam derogat, ut firmè probat, & rectè etiam *Limn. d. Notit. Regn. Franc. lib. 1. c. 7. ... 229.* quomodo illud diminuetur diminuere poterit majestatem invictissimi nostri Romanorum Imperatoris; est enim & in nostro Imperio lege fundamentali ita constitutum, ut Rex vel Imperator constituendus, non constitutus, capitulationem juramento firmatum esse confirmandam, *Reink. ... & ... C. J. P. d.* 8.

S.R. [illegible] 4. [illegible] lit. B. & proinde etiam æquè pro Imperatore nostro ac pro Rege Galliæ militabit authoritas *Loyseau des Seigneuries Chapit. 2 num. 9 ita differentiis Commencées y a que Dieu qui fait tout puissant, & la puissance des hommes, ne peut estre absolue tout à faict, il y a trois sortes des loix qui bornent la puissance du souverain sans interesser la souveraineté, à sçavoir les loix de Dieu, pource que le Prince n'est pas moins souverain, pour estre subject à Dieu, les regles de justice naturelles & non positives pource que c'est le propre de la seigneurie publicque d'estre exercée par justice, & non pas à discretion. Et finalement les loix fondamentales de l'estat, pource que le Prince doit user de sa souveraineté, selon la propre nature & en la forme & aux conditions, qu'elle est establie*, quemadmodum etiam jam ante *Dn. Limn.* pro Imperatoris majestate allegaverat *in prolegom. ad capitulat. Imper. sect. [illegible]* ubi tamen quam parùm meminerit ipsius contradictionibus subverti dum sit supra audivimus, & proinde etiam rectius lemandò affectu posset, majestati [illegible] juramenta, dummodò tamen pertectam [illegible] lationem eorum, quæ contra ejus promissionem perpetuatur, non explicè addant solutionem, insuper Imperantium & potentium quale quidem Sigismundum III. Polonium Regem juramento fecisse accepimus *vid. Limn. ad capitulat. p. 32.* qualia etiam plura exempla extant *apud Arnis. de jur. majest. lib. 1. c. 6.*) in totum non officere, somquod idem est non omne juramentum subjectionem inferre, uti exemplo juramenti Necessarii voluntarii & Vasallagii optimè probat *Illustr. Dn. Schütz in prul. J. P. lib. [illegible] 19* adde quod cetera quæ hic objici solent, egregie omnia refutaverit *Dn. Reinking. de Regim. Sec. & Eccl. lib. 3. loc.* neque enim nobis scriptis ipsius compilandi animus sedet, videri tamen etiam possunt *Dan. Ott. d. jur. publ. c. 7. p. m.* [illegible]

10. *Richard. Dietr. d. summ. summ. Imper. potest. [illegible]* Ultimo denique stamum adduci solet [illegible] mixtura ac Aristocratia, quod imperatori [illegible] saque & splendidiora quidem majestatis jura, absque consensu Electorum, vel Procerum Imperii exercere nequeat, caeterum cum de consensus hujus natura, cumque ubi Imperatoris majestatem [illegible] supra latius tractaverimus, non opus est cum [illegible] illa iterum huc repetere. Adde tamen [illegible] sequentia poterant. [illegible] quidem quod si secundum mentem [illegible] libro 3 [illegible]

 commu-

communiter eum ità interpretantur Peripatetici, is verò civis est qui particeps Imperii & judicii est. *Arnis. lib. 1. relect. pol. c. 5. Cell. polit. c. 7.* 11
n. 9. Woll. politic. c. 3 § 3. nihil etiam mirandum, quod & in societate civili Imperii nostri Romano Germanici, Electores & Proceres Imperii, utpote quibus merito in gradu Excellentiori civium dignitas debetur, ad potestatem deliberativam vel consultativam rerum agendarum vocentur, & ut *Famigeratissimus Dn. Conring Fautor noster aetatem colendus* loquitur legitimam habeant personam standi in comitiis *vid. discurs. d. Republ. Germanic. Imper. acromat. 1.* utpote quod tale quid in regno propriè dicto, salvo statu admitti possit, nec ulla propterea oriatur, partitio majestatis ipsius, docente eodem *Arn. d. l. n. 21 p. 394.* Neque enim quod a, non otari meretur, majores assensum 12
adhiberi voluerunt ut majestatem Imperatoriam imminuerent, sed ut nihil in Ecclesiam Christianam, Reipublicae salutem, libertatem & privilegia Ordinum Imperator committere possit, utque homines nostri intelligerent, se non in hominis cujusdam acerbioris, sed in patris, ejusque per benignam potestatem venire uti gravissimè ait *ex Viro incomparabili Julio Pflugio Illustriss. Princeps Ernestus Dux Saxoniae &c. d. c. in oration. sua ap. Goldast. in polit. Imper. part. 12. p. 39. 116. Confer. Dn. Fransk. apud Arum. vol. 4. discurs. 26. n. 21. Vetter. d. caus. Exempt. Imper. conclus. 5.* Quicquid tamen sit Nos in consensu hoc Electorum vel ordinum Imperii, a parte Imperatoris exquirendo, differentiam inter illa majestatis jura, quibus accedere debet secundum ante dicta, & Reservata Imperatoria collocare debuimus, quorum ulteriorem enodationem nunc persequi instituti nostri ratio, pro reliquis imperare videtur.

§. XXVI.

1. *Reservata Imperialia varie dividi possunt ... [illegible]*
2. *... ratione objecti alia generalia ... alia particularia [illegible]*
3. *Generalium subdivisio adducitur.*
4. *Generalium ... Reservatorum ... species ... [illegible]*
5. *... particularia inter Reservata ... Imperatoris referri nequit.*
6. *Quis tempore ... [illegible] ... in Imperio ... fuerit, disquiritur.*
7. *Amplectitur ... sententia ... tempore primum Caroli V ... [illegible]*
8. *... [illegible]*

9. Male igitur Hippolithum magnam in his [illegible] Electorum quam Imperatoris esse auctoritatem asserit. | 10. [illegible] potestate praecipue, et Imperatori [illegible] in iudicanda cogere possent.

DEFINITIO Reservatorum in superioribus addicta fuit, quam proinde ex lege methodi recte sequitur divisio. Quam quidem
2. apud Doctores juris publici nullo in loco additam videre licuit, & propterea etiam veniam nos consecuturos fore speramus, si eam omnium Palatii minime sapientem, proposuerimus. Et eum quæ dam negotia Imperii, vel versentur circa beatitudinem dignitatemque totius Imperii, quædam verò singulorum saltem felicitatem respiciant hinc nos ratione etiam objecti Reservata alia generalia alia
3. Particularia esse non inepte dici putamus, & proinde generalia vocabimus ea, Reservata, quæ circa totum Imperium. Particularia, quæ circa singulos, absque ullo Procerum vel Electorum consensu exercet Imperator. De illis primo acturi sumus loco. Ut pote quod circa nobilius majestatem Imperatoris occupatum videamus objectum, & quod singulorum etiam bene constitutæ utilitas, ad universale Imperii emolumentum pedetentim, vel per consequentiam tendere, manifestum evadat. Illa iterum dispesci possunt, quod vel
4. peragantur in Imperio vel extra Imperium. Inter illa referri debet, quod in comitiis & extra comitia, totius Imperii ratione acta & agenda ubique Solius Imperatoris directione, nomine ac jussu peraguntur, idque adeo ut etiam omnes ordines junctim considerati, jus illud limitari vel impedire nequaquam queant *Stamler. in animadvers. ad Hippolith part. 1. c. 16 §. 3.* generalem quidem hanc etiam punit regulam, sed specialiter quæ talia sunt non recenset, male omnino, cum utique ex eo ipso refutari debuisset *Hippolith* utpote qui *dict. cap. XVI.* dixerat Imperatorem nihil ferè habere, nisi quod in sue nomen ujus, & titulus omnibus Imperii decretis præfigatur. Nostrarum itaque partium erit falsitatem hujus effati in lucem eruere, &
5. specialiter quæ talia sunt reservata apponere, profluere autem inde nobis videtur, jus illud proponendi Cæsari competens in comitiis, conclusa statuum si placeant confirmandi concludendi, & aliquando etiam ex plenitudine potestatis Cæsareæ invictis etiam ordinibus

cum do-

rum decidendi, atque utroque etiam casu promulgandi, cum & reliqua quae ex subsequentibus patebunt jure majestatis peragenda negotia. De jure proponendi in comitiis & reliquorum primum verba faciendi, ut tantò magis cuique appareat, quam illud jus hoc plane Imperatori ademptum ierit *Hippolith. à lapid. part. 1. c. 4. sect. 4.* De comitiorum origine hic nihil agemus, cum ab aliis ea materia ad nauseam usque pertractata sit: constat illud, eorū indictionem ad jus majestatis pertinere, uti post *Arum. c. 3. d. comit. Camman. d. jur. majest. disp. 6. §. 26.* plurium autoritatibus firmat *Dn. Myler. ad Rumelin. part. 2. diss. 2. §. 5. & Arnis. d. jur. majest. c. 4. n. 36.* inter Reservata tamen Imperatoris quia intervenire prius debet consensus Electorum, *capitular. Ferdinand. III art. 13. Paurmeister. lib. 2. d. jurisd. n. 19. & Autor.* Außführlichen Berichts/ wie es auffs Reichstägen pflege gehalten zu werden. referri non debet; quo autem tempore is ob inuerit primum, inter Doctores non constat. Et tempore quidem Caroli Magni jus adhuc fuisse, probat ex *Eginhard. in vit. Carol. M. Dn. Myler. allegat. loc.* tempore Henrici IV. *Acta congr. Imper. Henrici IV apud Goldast. constit. Germ. lib. 1 fol. 46. & 49.* tempore Alberti *Sigefr. Presbyt. Misnens. lib. 2. Epitom. sub anno 1302.* idemque usque ad tempora Carol. V. observatum fuisse. *vult. Dn. Carpzov. ad L. R. G. c. 5. sect. 1. n. 7.* quem sequitur etiam *Dn. Limn. ad capitular. Carol. V. art. 10. 12. p. 194. Bernhard. Berstraw. d. comit. Imper. Roman. Germanic. t. 17.* illud antiquitus, raro quidam Imperatorum & Statuum assensu inductum fuisse suspicatur, cum & alias plerumque Electorum privilegia consuetudini adscribenda veniant. Quicquid tamen sit *Dn. Carpzovii sententia* verisimilior videtur, Sigismundum enim Imperatorem quoad indicenda comitia Egeriana *anno Christi* 1437. consensum Electorum non adhibuisse diserte liquet, *ex formula*, qua Liberam Imperii civitatem Spiram ad eorundem concelebrationem invitavit. Darumb so haben Wier jetzo denselben Unsere Churfürsten/ Fürsten/ Grafen/ Herren/ und Städt ernstlich geschrieben/ zu Utregen Eger zu kommen auff den Heyligen Pfingstag schierstfolgend/ darin Wier sie/ als Wier nicht zweiffeln willich finden *&c. extat apud Lehman. lib. 7. Chronic. Spirens. c. 92 pag. 903. de Friderico III. Reform. d. anno 1442.* ibi Darumb insonderheit her zu.

her zu Uns zu kommen gebotten und geheissen haben. De Maximiliano primo, qui immediate ante Carolum V. regnavit dubitare etiam nullum remanere faciunt *Ordin. Treverens. & Colon. d. anno* 1512. *verba* So haben Wier Churfürsten / Fürsten unnd andere Stände deß Heyligen Reichs zu Uns offentlich gen Trier auff einen gemeinen Reichs-Tage erfodert. Neque obstat. *pr. R. J. d. anno* 1500. *ubi* non quidem Electorum, sed omnium Statuum Imperii consensum adhibuit Maximilianus Imperator; hoc enim modestiæ potius quam necessitatis juridicæ fuisse, *anno allegata, ordinat d. anno* 1517. R. A. zu Augspurg / *d. anno* 1518. *R. Ital. anno* 1527. omnes ut posteriores testari poterunt, utpote in quibus nulla consensus illius verum fit mentio, ut jam non dicamus quod nulla alias ratio etiam fuisset Statibus *in comitiis Wormat. de. anno* 1509 de quibus vid. *Goldast.* in Reichs handlung p. 36 exprobrandi Maximiliano frequentiam comitiorum ab ipso institutorum, quasi nimirum iisdem Imperii exhauserit divitias nervumque rerum agendarum pecuniam, quod tum potuissent celebrationem eorum dissuadere, atque igitur certissimum haberi debet capitulatione primum Caroli V. jus hoc indicendi comitia circa actum ineundum eo modo aliquatenus alteratum esse *C. J. P. vol.* 1. *diss* 10. *l.* 4 *lit.* A Nolumus hac vice cum *Dn. Limn. ad capitular. d. l.* ex Mauritii Hassiæ Landgravii querela apud *Sleidan libr.* 24. certare, an Carolus V. promissioni huic per omnia fidus steterit, ob turbulentissima regiminis sui tempora, Hoc tamen obiter notamus, nullam apparere ratio-
8. nem, quare *Hippolith. à lapid. part.* 2 *c.* 5. *sect.* 5. *fere in fin.* Ferdinandum I gloriosi memor. Imper. (male enim ibidem legi Ferdinand. II. contextus docere potest) appellet pestem comitiorum fatalem, quandoquidem si per aliquod tempus comitiorum illa frequentia sublata fuit, hoc non factum studio evehendi altius fortunam Cæsaream, uti vult *Hippolith.* Sed quia præcavere voluit, ne eandem quam Maximiliano I. & Carolo V. objiciebant, incurreret, evacuatorum
9. nimirum loculorum accusationem. Malè quoque de reliquo jus illud indicendi comitia, etsi hodie consensus Electorum requiratur Imperatori, adimit, Electoresque in illis longè plus autoritatis, ac eum tenere asserit *Hippolith. à lapid. part.* 1. *c.* 15. *p.* 287; quippe ad hoc insuper

[illegible] Electores etiam sine consensu Imperatoris [illegible] ea comitia indicere posse, & pessimè adhoc inducitur textus [illegible] an. 1555. und so abermahls in das Käyserliche Majestät, da es anfangs ein und gutbachten der Churfürstē die Nothurfft erfordern solte ohn allen verzug eine gemeine Reichs-Versamblung habe für zu nehmen und außzuschreiben vorbehaltlich dem ohn allen Verzug & habe sülbe fürnehmen; non ita crudè sed civiliter interpretari debeat, nempe praesupposita ejusmodi extrema necessitate, ut non, nisi [illegible] indicat Imperator, subsistere queat [illegible] publica. [illegible] arbitrium. & verò neque etiam priori casu Imperatore [illegible] Electores Imperatorem posse ad indicenda comitia. Capitulatio Divi Ferdinandi IV. aperte demonstrat, artic. 14. ohe und sonderlich keinen Reichstag ausserhalb deß Reichs Teutscher Nation, auch ehe und [illegible] der Sieben Churfürsten von uns / durch sonderbahre schickung [illegible] eingeholet / oder sie von selbsten deß Reichs unvermeidlicher halber und darumb NB unterthänig erinnert / vornehmen oder außschreiben.

§. XXVII.

1. In [illegible] locum Comitiis [illegible] est de Reservatis Imperatoris.
2. Reprehenditur hoc in negotio Dn. Limnaeus [illegible]
3. Olim Comitiis celebrandis certus [illegible] erat locus, quamvis posterioribus temporibus variari consueverit.
4. Respondetur objectioni & quibus ex [illegible] Comparavit.
5. [illegible] Dn. Limnaei, quo sententiam probare voluit examinatur
6. [illegible] Limnaeana assertionis reprobatio.
7. Ampliatur praedictum Imperatoris [illegible]
8. [illegible] assertio [illegible] negantis [illegible]
9. Probatur [illegible] Bertrami traditur.
10. Respondetur ad Bertrami fundamenta.
11. Imperatori [illegible] locum Comitiis celebrandis designare [illegible]
12. Notatur [illegible] Circa [illegible] Imperii [illegible]
13. [illegible] Germaniae [illegible] autor [illegible]

AB hoc verò jure indicendi comitia, separatum censeri debet jus nominandi locum, in quo comitia celebrari debent, quem [illegible] Imperator pro lubitu & arbitrio assignare vel mutare queat.

[illegible]

dum modo in Imperii Germanici territorio sit, is, ubi ubi sint, ejusdem inter Reservata ejus referri potest; & proinde iniquus ad Imperatorem *Limn. ad capit. Carol V. part. 12. n. 8.* quando Imperatorem hic absolutam esse negat, cum tamen ea libertas Imperatoribus in capitulationibus, quibus tamen hoc fieri debebat nusquam tempore recepta reperiatur. Planè olim quidem apud Romanos, Centuriatis Comitiis, destinatus erat campus Martius, *Gruchi. lib. 1. de comit. Roman. 5. Pollet. libr. histor. for. Roman. c. 2.* Carolo Magni Moguntia, Friderici vero I. Francofurtum de quibus etiam de conciliis anno 1486. ibidem institutis, ita canit referente *Bern. de comit. Kar. Qu. Aliuolianus*

29. *Maximus hic Caesar solito de more vocavit*
Concilium, magnis quoties de rebus habetur
In [illegible] turris in Franckfordia possidet urbem.

30. Quotiesque [illegible] pro in designando loco usum variatum, [illegible] quam tamen ad attendum, plerumque Libera Imperii [illegible] [illegible] eligi casu, uti R. K. subsequentium Imperatorum [illegible] demonstrant, quos vide in *Colleg. Jur. public. A. I. 5. lit. D.* Neque obstat *R. Imper. Colon. d. anno 1512.* ubi Maximilianus electationem de loco imposterum designando remisit ad comitia Wormatiensia § *Item haben Wir p. 102. in* [illegible] uns und die Stände ferner der künfftig [illegible] schlage, und beschlossen werden, wo [illegible] durch uns und

31. die Stände gehalten werden sollen [illegible] respondet *Magnum Corpus* [illegible] *L. K.* [illegible] [illegible] conventibus annuis ordinari [illegible] requirerat [illegible] ad priorem & [illegible] [illegible] priorum fuit de [illegible] acta sunt, ut [illegible] expressi [illegible] derhalben [illegible] 1500. Dann [illegible] ordentlichsten Reichstag [illegible] bequemer Wahl und [illegible] nommen und auff Gedeyen [illegible] wolten [illegible] Majestät Wohlgefallen unterthänigst gestellt [illegible] haben Wir die Botschafften p. 101. ibi. Wir von [illegible] [illegible] Ansehung und [illegible] [illegible]

mischen

[illegible] Käyserlichen Majestät unsern allergnädigsten [illegible] Et proinde frigidum est dilemma *Limn. ad capitulat. allegat. loc.* Imperatorem teneri nominare locum vel secundum legem, vel secundum commoditatem Imperii; ubi enim lex illa extat, quæ locum comitiis celebrandis destinatum designat? Certe *A. B. c.* 28 § 5. [illegible] pro ea reputatur, quippe quod tantùm agat de primis a Regibus Romanorum Norinbergæ instituendis comitiis, & proinde frustra ad omnia in universum Imperii comitia adducitur, cum etiam illa ipsa Aureæ Bullæ constitutio, non ita strictè semper [illegible] quod [illegible] ex [illegible] c. 35. num. 49. [illegible] superius pos. [illegible] Quamvis tamen plerumq; hoc posteriori casu protestatio accessit, id simili [illegible] certis causis, nullo inde *Aureæ Bullæ* incurrendo præjudicio, factum fuisse vid. *R. J.* zu Augspurg *d. anno* 1566. § Wir [illegible] 645. *R. J. d. anno* 1641. §. Damit Wir aber beneben eine [illegible] 913. Confer *Myler ad Rumelin. part.* [illegible] *dissert.* 3. [illegible] *C. J. P.* [illegible] *R. R. prox. alleg. loc. lit. G. & Arum. d. comit. c.* 3. Et ut tandem *Limn.* decessum habeat, finem opinionem suam veritate corroboratam [illegible], deducimus eam ex *R. J. d. anno* 1544. §. Dieweil Wir als [illegible] 355 & 356. ubi cum de prorogatione comitiorum, de qua in thesi sequenti dicemus, agitur, Imperatorem Carolum V. novo habendis comitiis determinet locum de [illegible] [illegible] [illegible], sed adhuc magis aliud sententiam nostram probans oculis [illegible] se ingeret, nimirum Imperatorem civitatem quandam Imperii [illegible] tam indefinitè, indeterminatè id est non addito nomine, celebrandis eorum destinâsse, ita ut pro ratione temporis commodiorem [illegible] inter illas civitates Imperii liberas locum eligere voluisse [illegible] posse, fortissimum argumento, hac in re ipsius valet voluntatem [illegible] verba d. § Ita haben [illegible] dem allen nach aus jetzt oberzehlten und anderen mehr wichtigen Ursachen Unser Käyserlich Gemüht dar [illegible] bewegend/haben Wir diesen Reichs-Tag [illegible] Wir den [illegible] jetzt zu Worms auch verschoben und erstreckt/erstrecken und verschieben auch denselben hiemit wissentlich in krafft dieses Unsers Abschieds biß Purificationis den andern Tag Februar nechst künfftig in Unser und deß H. Reichs-Stadt N. so Wir Churfürsten/Fürsten und Gemeinen Ständen deß H. Reichs [illegible] zu wissen

 machen

[illegible] zu hassen und zu vernichten [illegible] dem jus in contrarium Imperatori nostro relinquamus, dicimus, ut locum mutare inque alium transferre ipsi liberum sit, nullo accedente [illegible] Electoru[m] consensu, divisio enim loci non facit pluralitatem [illegible] sed prorogatio de loco ad alium, nihil aliud est, quam continuatio [illegible] successiva continuatio, C. [illegible] R. R. [illegible] 4. [illegible] C. quia itaque semel Electorum consensum Imperator comitiis [illegible] Electurus consecutus, eademque negotia pertractanda durant, eadem [illegible] intentio & finis manent, certe nulla ratio cur quidem ponderis [illegible] afferri potest, quare expl[i]catione novi opus sit consensu [illegible]. Atque inde nunc optimo jure, Carolus V. Imperator [illegible] comitia Wormatiae indicta sua ex urbe Ratisbonam R. Imper. d. anno 1545. §. Dem allem nach / p. 30. [illegible] Unser Kayserlich Gemüht [illegible] da hin bewegend diesen Reichstag erstreckt unnd verlegt / erstrecken und verlegen auch denselben hiemit wissendlich / in krafft [illegible] Unsers [illegible] bschied auff den Heiligen Dreyer Königstag in [illegible] [illegible] Reichsstatt Regenspurg, R. Imper. d. anno 1548. §. Dem [illegible] wegen Wir [illegible] p. 557. Ulmensis Augustam Vindelicorum transfer [illegible] R. J. d. anno 15[illegible] [illegible] §. Demnach haben ihr Liebden adde R. J. [illegible] anno 1556. §. Dieweil Wir aber. Contrarium tamen docere volunt Bernhard. Bertram. à comit. Imper. Rom. Germ. d. [illegible] & pro [illegible] sententia allegavit Responsi [illegible] [illegible] Marenberg [illegible] congregatorum Legatos, sub dato Praga 25. [illegible] [illegible] gentia Zu solchem Ende wehren sie [illegible] nach Nürnberg verordneten Kayserlichen [illegible] en geben im Werck gewesen, das [illegible] [illegible] [illegible] ubung / die Occasion nicht versäumbt [illegible] entweder zu Außschreibung einem newen Reichstages [illegible] verkommen, auch erlangt [illegible] da sie die Churf[illegible] [illegible] en würden, der jüngst [illegible] [illegible] wieder [illegible] werden möchte. Verum cum alia Armorum [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible], nec [illegible] scilicet Bertram, [illegible] [illegible] [illegible] ipsi [illegible] emendandam [illegible] rationem, quod consensus ad quem [illegible] dicturus datus quoque ad continuationem porrigatur docente P[illegible] [illegible] Ipsius enim Rudolphi [illegible] [illegible]

[illegible] destruunt. Dum enim distincta [illegible] Electoribus dijudicandæ deliberationes Una de novis comitiis [indi]cendis, Altera de protogatis reassumendis. Quod si pro [illegible] tutior Imperii negotiis expediendis videretur Elector[illegible] [illegible] secundum antiquam Imperii consuetudinem [illegible] [illegible], in altera de consensu præbendo nihil asseritur, adeoq; [illegible] [illegible] apparet, eam tantum fuisse Rudolphi intentionem [illegible] [Ele]ctores [illegible] apparirent [illegible] melius esse putarent, [illegible] [pub]licæ magis conveniens, nova instituere, aut vete[illegible] [illegible] comitia vid. Col. Jur. Publ. d. S. R. R. dill. [illegible] c. 4. [illegible] [Ca]rpzov. ad L. R. Germ. c. 5 sect. 6. n. 25. Atque [illegible] [illegible] oppugnari poterit, si Imperator saltem [illegible] [illegible] deliberationem in eodem iterum loco habendi, [illegible] [illegible], quemadmodum nupera Ratisbonæ anno 1654. [illegible] celebranda moderno nostro felicissimis Imperanti auspiciis [illegible] II. Cæsari prorogari placuit. Quod tamen [illegible] hactenus nondum processit. Quid vero in causa fuerit, ex [illegible] nostra tenuitate, quàm lubentius, uti in aliis rebus, ita & hic, [illegible], exposcendum erit. Pateret [illegible] latissimus [illegible] [illegible], de com[illegible] Imper[illegible] esse quem [illegible] voluerit comitiis habendis, [illegible] in Imperio [illegible] [Ger]maniæ repetiatur, designare locum, cæter[illegible] hæc materia [illegible] anticipata, ita fit, ut fere nihil nobis [illegible] [illegible] videri possit; provocamus nos ad Autore[illegible] agunt, Imprimis vero [illegible] Carpzov ad L. R. Germ. c. 5. sect. 5. [illegible] sententia, quod nimirum et [illegible] in Bohemia comitia institu[illegible] [illegible] subscribimus. Præsertim cum & ipsa [illegible] in comitiis Norimbergensibus d. anno 1467. [illegible] [illegible] ad Nationem Teutonicam referat his verbis dem Nach [illegible] Böhmen Mähren Schlesien [illegible] auch Egerer und Elnbogen [illegible] der Teutschen Nation gehören. Quod quidem nos eo [illegible] adducimus animo, quasi nos cum Goldasto Bohemiam etiam [illegible] [illegible] facere velimus, [illegible] hoc satis scitatum [illegible] ab Arumæo contra [illegible] & [illegible] [illegible] decem approbatorum [illegible] catalogo, [illegible] [illegible]

[illegible] etiam notissima [illegible] Ferdinandi [illegible] Regi [illegible] hemiæ protestatione quam fratri Carolo V. Imperatori in comitiis Augustanis d. anno 1548. opposuit. Weiln auch die Stewer im Reich [illegible] rentheils auff die Stände in Zehen Kreisen bestimmt / die Cron [illegible] men aber in keinem Bezirck niemahls gelesen worden, sey leicht [illegible] abzunehmen das dieselbe Cron mit dem Reich in vorigen zeiten [illegible] nie gesteuret / und dannenhero zu unbillig in die Anschläge [illegible] gezogen würde. Sed ad hoc, quod Bohemia ipsi Nationi [illegible] [illegible] adscribatur, [illegible] propterea sufficit ad imponendam [illegible] [illegible] licet ea [illegible] petium Nationis Germanicæ [illegible] indicabitur, prohibemur. Neque enim hactenus [illegible] [illegible] ratiombus probatum legimus, Imperium illud Nationis Germa[illegible] [illegible] solummodo circulos imperii, de præterea in alis [illegible] justè comitia posse universalia. Sufficeret [illegible] nobis [illegible] capitulatio non distinguat, Bohemiam [illegible] [illegible] Dubrav. lib. 1 histor. Bohem. [illegible] etiam ap[illegible] inquit Johan. Ricer. d. Imper. Rom. [illegible] [illegible] plures [illegible] divisa est, sed præcipua sunt (loquor de iis quæ [illegible] bra habent imperii) Austria, Bohemia, quamvis hæc [illegible] lege gaudeat, quæ eam ab omnibus eximat. Moravia, [illegible] Lusatia Conf. quoque Jacob. August. Thuan. histor. lib. 2 p. 25 [illegible] ibi nam & hodie Marcomanni seu Moravi Quadi sive Silesii, ut [illegible] Boemi, qui omnes priscis G[illegible]mani fuerunt [illegible].

§. XXVIII.

1. [I]mperator in quantum contra [illegible] Nationis Germanicæ Comitia celebrare negatur, explicatur.	5. Profertur [illegible] Imperatorem non posse Statuum [illegible] jungere, ut personaliter in comitiis [illegible] sistant.
2. Imperator [illegible] [illegible] comitia celebra[re] [illegible]	6. Refutatur affirmativa [illegible].
3. [illegible] [illegible] Limnæi [illegible]	7. Respondetur ad quæstionem [illegible] [illegible].
4. Olim omnes Germaniæ Principes ad Comitia [illegible] [illegible].	8. Refutantur simpliciter [illegible] argumenta.

Dicto [illegible] circa hanc [illegible], adhuc quod [illegible] necessarium videtur, an ne ergo planè extra territorium Nationis Germa-

[illegible], Et dictum ita sumptum, Imperator comitia [illegible] gear, & an secundò Imperator Status Imperii etiam [illegible] praesentes non per legatos se sistant, cogere queat. Quantum ad primum respondemus negando neque enim iste articuli istius sensus est, sed [illegible] probè observat *Dn. Limn. ad capitul. Carol V. art. 12. p. 199. in* [illegible] *fürbenehmen noch außschreiben*, quod Imperatori integrum haud [illegible] Status Imperii ad comitiorum celebrationem, quam extra Germ[illegible] [illegible] institutis convocare. Neque enim dubium est, quin Imperator etiam [illegible] Italiae finibus cum reliquis Imperii [illegible] dominiis possit [illegible] comitia celebrare queat. Adducit *Dn. Limn.* in hanc rem [illegible] [illegible] loco, *comitia sub Friderico I. Imperatore anno 115*8 *Ro*[illegible] qui campus est Italiae [illegible] ad Padum flumen pr[illegible] [illegible] Lombardiae civitatem duci Parmensi subjectam ex [illegible] [illegible] *Italic. c. 3. fil. 19. in pr. Dn. Mylër. ad Rumel. dissert. 3. part 2.* [illegible], verum nostro judicio minus rectè, idque duplici [illegible] [illegible]; debebat enim exemplum adduci, quod post prohi[illegible] [illegible], ne scilicet extra Imperium Nationis Germanicae comitia [illegible] [illegible] *capitulationi Carol. V. art. 12.* insitam contigisse constat, [illegible] tale [illegible], quod solummodo Italiae Principes convocato[illegible] [illegible] [illegible] Roncaliensis non [illegible], sed & Germaniae Principes [illegible], [illegible] etiam [illegible] [illegible] utilitate Imperii deliberantes interfuerint, *Vid. Lehma*[illegible] *lib. 4. Chronic. Spirensi cap. 58.* ceu etiam in istis [illegible] [illegible] *authent. habita* [illegible] *C. ne filius pro patre*, *vel pat. pro fil.* [illegible] [illegible] istud Academicae turbae privilegium, ut ex subscriptio[illegible] [illegible] patet, constituta fuit, & propterea etiam nos Germa[illegible] [illegible] legis expressè observandae obligat, idque tanto magis, q[illegible] [illegible] Germaniae Principes olim ad comitia etiam Italica vocat[illegible] [illegible] [illegible] *nocatur. post Kirsandr. in comm. d. Augusti* [illegible] [illegible], & nos ipsi etiam supra, dum hanc capitulationem [illegible] [illegible] in Imperio [illegible] locum comitiis habend[illegible] [illegible] [illegible] revolutum [illegible] [illegible], quia tot Imperatores nostri alpes tran[illegible] [illegible], exemplum tale gratio non [illegible], nihilominus tamen [illegible] [illegible] integram, nec [illegible] [illegible]. Qu[illegible] [illegible]

[illegible]

cum ad [illegible] ut sint id [illegible] [illegible] ... *[illegible] 45 ff [illegible] l. 1 [illegible] 51. Dn. W[illegible] [illegible]. 7 [illegible]* [illegible] [illegible] potissimum moti de [illegible] omnibus [illegible] pareat ratio, cui Statum deterius, quam [illegible] suis adjudicare [illegible] esse debeat consilio, qui nec procuratorem [illegible] [illegible] licentiam habeat, [illegible] quod ad perfectionem Regis Romanorum [illegible] possint Electores Legatos suos mittere *A B [illegible]*
3 [illegible] contra *Lim. lib. 9 [illegible] n. 93 & [illegible] 7. n. 48* [illegible] quod *Dn. M[illegible] in addit. ad Kun[illegible]* [illegible], quod cum [illegible] personaliter [illegible] ad Imperatore eligendum, inde aequi [illegible] mittere [illegible] negotiat *l. fin. C. de procurator. l. 31 ff de solution.* [illegible]
4 [illegible] variorum Imperat[illegible] indictiones, quibus [illegible] etiam aliquando vocatos fuisse sub certa poena non tantum [illegible] [illegible] penitus emanentes nec legatos mittentes Electores [illegible] [illegible] esse tenentur, plan[illegible] ut praesentes fuissent de [illegible] [illegible] 7 *d. anno* [illegible] ubi: Wie man mit etlichen Ständen [illegible] [illegible] dem auch etliche merckliche Stände deß Reichs sed etiam [illegible] [illegible] der potest apud *Dn. Myler d. lib.* Quapropter [illegible] [illegible] tudo cum contrariis Imperii constitutione abrogata non sit *arg. [illegible] C. de testam. & l. 6 C. de appellat.* adhuc [illegible], veritati [illegible] congruum. Nobis ut tandem versentur [illegible] *Dn. Schütz in praelect. pur. publ. libr. 2 [illegible]* [illegible] qui [illegible] fratribus accuratam fecerunt veritatem, [illegible] Imperii Status, qui vocati vel per se vel per le[illegible] redierunt, & inter alios, qui
5 [illegible] vocentur ad com[illegible] [illegible] sum habent, idque [illegible] [illegible] singulari aut [illegible] Austriae, & Status circuli Burgundici, vel qui [illegible] comitiis interesse prohibentur, vel Abbatissae ve[illegible] [illegible] Sede vacante & libera [illegible] [illegible] civitates [illegible] ergo quaestio de his ultimis cessat, [illegible] [illegible] ita vocari possint cum *Dn. Limn.* [illegible] asserimus, ut proinde etiam nisi corporis [illegible] [illegible] impedimentum comparere teneantur, ut probant [illegible] [illegible] denunciatoriales ad comitia Imperatoris Rudolphi II *d. anno 1594.* *ubi* Und dein Lieb beyden [illegible] damit sie Uns und dem Heiligen Römischen Reich verwandt und zugethan ist / gnädiglich [illegible] [illegible] und [illegible] haben wollen von Römischer Käyserlicher

Majestät

[illegible] ansstuch beschriebendes / daß dem Leib [illegible] hindangesetzt aller anderer geschäfften und sachen [illegible] den allein [illegible] Unvermögenheit [illegible] Gewalt ausgenommen / auff [illegible] [illegible] Tag und Wahlstadt selbst eigener Persohn [illegible] [illegible] privationem ihrer Regalien, Lehen, Freyheiten und Gaben so [illegible] von seiner Majestät und dem Reich [illegible] convocatio [illegible] ad comitia Spirensia de anno 1548. mens. Novemb. Carolus [illegible] Limn. [illegible] Nec [illegible] [illegible] Non [illegible], quia [illegible] ad judicium, & vero [illegible] universalis Imperii comitia magna intercedit diversitatis ratio, atque hæc quidem [illegible] tum ratione causæ efficientis, quia ad judicium vocat nudos saltem magistratus, ad comitia vero [illegible] gaudens majestate Romanorum Imperator, qui propterea eum præsens esse vult, quare meli[illegible] [illegible] Reiiure objectum, quod in judicio militer plerumque ipsius vocati commodum, aliorumque sibi ipsi præjudicium facere possit, in comitiis vero non singulorum, sed totius Im[illegible] objectum tractationis [illegible] [illegible] publicum [illegible], privata [illegible] in judicium citatus, & [illegible] negari nequit, & proinde [illegible] pro circumstantiis temporis, Imperatoris boni regis officium [illegible] [illegible] quadam pœna [illegible] compescere velit. Alterum [illegible] [illegible] est, quæ ibi disertè Aurea Bulla concedit Electoribus, vel [illegible] sistere, vel electionem per legatos suos perficere non [illegible] [illegible] de tali casu, ubi Imperator ut lex [illegible] in [illegible] esse voluit sufficiens legatorum, etsi alias regulariter sufficiunt, sed requisitos speciales, certisque ex causis præfectos, [illegible] Imperii Principum, quæ proinde invito Imperatori [illegible] non potest, nec per æquipollens, consiliarios nimirum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] accedit etiam adhuc [illegible] Almsium [illegible]

[illegible] singulos, [illegible] confiliarijs suis [illegible] destituisse veri simile sit, cui corona Romanorum concordi debeat, & proinde etiam tanto facilius, cum de omnium ordinum personis, legatis inspectis ad electionem admittantur, feratur verò ac ad [illegible] fere de die in diem, novæ, & quod maximum est, diversarum rerum deliberationes, de quibus vel aliquando etiam ablegans legatum, cogitare non potuit, oboriuntur. Cætera quæ contrarium assertis sunt argumenta, cum nostram sententiam infringant nostram, quin potius ancillentur. Principes Imperii præsentes in comitiis [illegible] decidere videntur, hic refutare supersedemus, cum præsertim [illegible] posterius effatum conferantur non adeò enormi absurditate laborare assecendum veniat.

§. XXIX.

1. [illegible] propositum in Germania [illegible] defectu [illegible] Imperatoris.
2. Refutatur etiam unde [illegible] & [illegible] Imperio nostro [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible] incumbit [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible] Imperii [illegible] [illegible] ab Imperatore [illegible] [illegible]

5. Romanorum [illegible]
6. [illegible] probatur contra [illegible] fundamentum
7. Respondetur ad [illegible] fundamentum.
8. [illegible] Imperatorum. [illegible] Cæsaream [illegible] posse afferre.

QUos saltem Potentissimi Imperii Romano-Germanici Ordines comparant, secundum [illegible] Legatis in dicto [illegible] nibus ineundis [illegible] [illegible] Imperatorem Romano-Germanici Reseclectum, jus aliquod illud proponendi in comitiis. Ergo hac etiam [illegible] summa in Republi[illegible] [illegible] gerimus, vel inde patet, quod [illegible] communem partem integram constituat *Daniel Otto d. jur. public.* [illegible] quorum [illegible] [illegible] audivimus. Atque inde etiam cum soli Imperatori competit [illegible] Der nohtwendigen Erinnerung [illegible] *Information part 1. p. 160. [illegible] lib. 2. Chron. Spirens. c. 77. lib 7 c. 124*

[illegible] secundum [illegible] deducendo existentis Monarchiae in Imperio esse populi [illegible] argumentum *Arum. d. comit. c. 7. n. 1. & seq.* si enim Aristocratia in Imperio vigeret, uti vult *Hippol. a lapid.* tum etiam usque necessum esset, ut contrarium deliberandi consiliandi vel sed & proponendi potestas penes Ordines esset, *C. J. P. d. S. I. R. R. d. disput. 10. & 12. lit. C. Bertram. d. comit. l. 67.* Illud [illegible] in modo peragendi propositionem varium fuisse, uti [illegible] *d. l. 4. 15. lit. G.* Hodie quid fiat, distinctione quadam [illegible] patet, vel enim Imperator ipse praesens in comitiis est, vel ejus saltem commissarius. Priori casu antequam ipsa propositio praelegatur, oratio quadam nomine Caesareo [illegible] Principem, quem ipse eligit haberi solet, & praemitti, hoc forte [illegible] Demnach auff Ihrer Majestät Außschreiben die Stände in guter Anzahl erschienen / thuen Ihre Majestät sich freundlichen gnädiglichen und gnädigst bedancken / hetten darauff [illegible] auff solchen Tag zu handeln vor nötig geacht zu *proponiren*, in Schrifften verfassen lassen / das soll den Ständen vorgelesen werden und begehrten Ihre Majestät solches anzuhören und darauff sich [illegible] nach der gebühr zu erzeigen / *Lehem. lib. 7. Chron. Spirens. c. 124. p. 1003. lit. C.* Atque ita Ducis Bavariae Alberti operâ [illegible] V. Ferdinandum I. & Maximilianum II. plerumque [illegible] refert *Autor* der Beschreibung deß Reichstages. *rc.* von der *proposition* auff einen Reichstage *Matthiae in Comitiis d. anno 1613.* [illegible] Hassorum Landgravii Ludovici, Primi Academiae nostrae Fundatoris Munificentissimi Ferdinandus III. in Comitiis Ratisbonensibus *d. anno* 1641. & in novissimis *d. anno* 1654. Celsissimi [illegible] Marchionis Badensis [illegible] tanto honori [illegible] [illegible]. Posteriori casu Commissarius, qui vices Imperatoris gerit, Principali sine dubio dignitate gaudet, hâc ipse industriam Comitis vel Baronis vel Principum cujusdem consiliarii eligere solet. [illegible] hoc finita praelegitur ipsa demum Propositio, idque [illegible] Secretarii Suae majestatis, vel ejus cui hac specialiter demandatum, quamquam tamen aliquando per eum, qui praeliminare [illegible] fere ea praelectio facta fuit, uti in comitiis 1530. Fridericus Palatinus tale quid contigisse memorat, *Bertram. d. comit. Imper.*

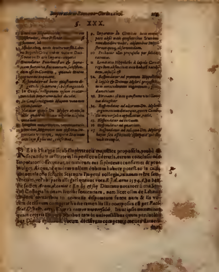
[illegible] Opera [illegible] etiam [illegible] Propositionis [illegible]
ipse Status Imperii denuò admonere solet, [illegible] Propositionum contentas [illegible] ponderare [illegible] desuper deliberationes [illegible] cui deinde [illegible] nomine totius Imperii Elector Moguntinus [illegible] Cancellarius [illegible] agens [illegible] Imperatoris [illegible] Imperialis [illegible] summa cum devotione respondere solet. Es werden die Gesandten [illegible] aller unterthänigsten Gehorsams gemeinet [illegible] propositionen zu erster Gelegenheit vorzunehmen [illegible] und [illegible] zu erwegen/und als dan Ihre Majestät dero unterthänigst [illegible] meinend Bedencken erkennen zu geben/ auch in allem dem so zu Beförderung Ihrer Käyserlichen Majestät Hoheit Ehe und Reputation [illegible] deß Heiligen Reichs Wohlfahrt immer dienlich sein kan/ ihrer theils nichts erwinden zu lassen. Petitque [illegible] Imperii [illegible] Propositionis [illegible] [illegible], ut idem [illegible] deliberationes [illegible] Imperator [illegible] Commissarius [illegible] [illegible] contentus [illegible], uti observatum [illegible] Elector Moguntinus ipse, sed ejus Cancellarius respondere [illegible] Conscript [illegible] in *Lehm. in Chronic. Spirensi* [illegible] [illegible] Reg. [illegible] Imperatori [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Commissariorum [illegible] in der [illegible] Käyserl. [illegible] propositiones nach [illegible] *Marchia* [illegible] [illegible] Stattbuch [illegible] [illegible] *in addit.* [illegible]
part. 2. *dissert.* [illegible] Imperii, [illegible] manifestatur, quibus propositiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] *franck.* [illegible] Imperii, [illegible] Imperatoris turbatur, [illegible] aliquando [illegible] [illegible]

part.

[illegible] bus tottallis [illegible] Catholicorum qui va[illegible] Ordinum Imperii, quando anno 1613 [illegible] Protestan[illegible] [illegible] propositionem [illegible], gravami[illegible] [illegible] dicendo, Der Reichstag were der Gravaminum halber nicht außgeschrieben, sondern der Puncten so im Käyserlichen Außschreiben begriffen, und habe das Churfürstl. Col[legium] Ihr Außschreiben solches Reichstags bewilliget. Et praeterea [illegible] *Hippolith. a lapide. part. 1. c. 6.* [illegible] Ferdinandus II [illegible] potentiae [illegible] anno 1658 [illegible] Es sey von Alters jederzeit herkommen gebräuchlich und bil[lich] das im Berahtschlagung des Reichstags proposition [illegible] der Ordnung wie sie von Ihr. Käyserlichen Mayestät bestimmt [illegible] gestellet [illegible] gehandelt worden, *vid.* Nebenproposition zu Regenspurg *d. anno 1608.* [illegible]. Neque enim illa novitas [illegible] particulari quorundam Electorum, & Statuum Imperii Legatorum contradictione, quam allegat *Hippolith. a lapid.* probari [illegible], quippe quae potius nostram confirmat sententiam, [illegible] 7.
[illegible] legati [illegible] perivarint, daß Ihre Gnädigste Herren [illegible] [illegible] procedendi [illegible] möchten [illegible] geführet [illegible] quia [illegible] putabant Libertati Statuum [illegible] Imperii inde praejudicium [illegible]; quod ipsum tamen [illegible] liquet, quod [illegible] contradictione, [illegible] ordinem propositionis Caesareae servatum [illegible]. Illa [illegible] communiter conclusum fuerit. Quod vero eo ipso Ordinibus, Propositionis ordine alio tempore [illegible] facultatem reservatam [illegible] Hippolitus, [illegible] [illegible] dicti Protocolli [illegible] *anno 1608. d. 5. Febr.* probari [illegible] quod [illegible] quis Propositionum observationem [illegible] [illegible] Imperatori [illegible] [illegible], ubi [illegible] [illegible] [illegible] reservatam vellent, cum ipsa verba dicti protocolli exacte satis

demonstrant quæ cum in omnium non versentur manibus hoc adscribere debuimus, ita autem habent: Ist verglichen / die Ordnung der *Proposition* zu halten / in hoffnung / Käyserliche Majestät werde dasselbe nicht so hoch erfündlich anziehen und auffnehmen / das sie bis mehr / zu andern vorfallenden gelegenheiten / sonderliches Bedencken tragen solten / wann es deß Heyligen Reiches unvermeidliche Nothwendigkeit also erfodern / thäte in der Stände gutachten so viel allergnädigst zugehelen / das / bey der gleichen allgemeinen Reichs-Versamblung etwa ein Puncte dem andern vorgezogen würde. Wie dann sonderlich abbenanter ein Theil in künfftigen Reichs-Abschiede zu gedencken vernöhtig trachtet / das dieser modus procedendi also und als obgemeldet / und nicht ex necessitatestricte genommen, sondern den Ständen / zu andern begebende gelegenheiten sich deß modi haben mit Ihrer Majestät zu vergleichen / vorbehalten sein solle. Haec verum una recte juxta rationis lancem expensis, cogitet unusquisque, an si Hippolithi argumentationem sequi necessum foret, plus in conclusione quam præmissis esset, vel si res in Syllogismorum conjunctorum speciem, conditionalem, mixtum referenda, annon quidam esset consequentia, neq; enim ex nuda illa spe, ut pote quæ falli poterat, neque etiam ex reservato illis cum Imperatore tractandi & conveniendi licentia, utpote quæ ab naturam pacti Imperatoris & Statuum, si tale quid obtinere potuissent, requiritur ex eo etiam, & propterea etiam id ille illud alterum, & grande nimis Hippolithi assertum eludi potest. Atq; ita quidem regulariter obtinet, nulli enim dubitamus, si aliud Reipublicæ nostræ salus imperitare videatur, quin Imperatoris propositio eâ ex parte mutari queat, atque nullo cum detrimento suæ majestatis, utpote cum ille regimen exercet armonarchiam, & comitia ad [illegible] promovendam Imperii salutem & beatitudinem indicantur, certe præsupposita est necessitate, & ille de naturam boni regis, si hunc tollere juris suo lasisset vellet, committet, & hoc finem quem intendunt consequi minime valerent, docente Illustr. Dn. Schützio in prælect. J. P. lib. 2. tit. posit. 26. non autem aliquando contigisse docere potest Recess. Imper. d. anno 1556. § sonsten auch die Stände und alle Lemnlab [illegible] Pohl. [illegible]

[illegible]

§. XXX.

1. [illegible] Imperatoris [illegible] ... [illegible], [illegible] ... [illegible]
2. [illegible] ... Imperii Comitiis votum Deci-[illegible] ... Imperii competit
3. [illegible] Paurmeisteri & [illegible] ... sententia [illegible] ... dum esse in Comitiis, quando [illegible] ... [illegible]
4. Respondetur ad [illegible] ... [illegible] ... [illegible]
5. In Causis religionem [illegible] ... [illegible] Imperatorem [illegible] decidit.
6. In Causis religionis Majorem votum non [illegible]
7. Notatur [illegible] Dn. Mylero [illegible] ... [illegible]
8. [illegible] ... [illegible] ... majora Statuum [illegible] si placeant, confirmat.
9. Imperator in Comitiis locum majoris pars [illegible] ... Statibus [illegible] ... [illegible]
10. Probatur [illegible] propositio per solidam rationem.
11. [illegible] Hippolithi à Lapide Cor-[illegible] ... [illegible] ... falsa est
12. Respondetur ad primum Hippolithi à Lapide & Domini Myleri [illegible] ... [illegible] ... damentum
13. [illegible] ... [illegible] ... [illegible]
14. Respondetur ad alterum Dn. Myleri argumentum [illegible] ... [illegible] ... universalis appellatur, [illegible]
15. Respondetur ad tertium.
16. Respondetur ad quartum.
17. Respondetur ad reliqua Dn. Myleri [illegible] ... [illegible] ... exempla.

Res itaque sic ab Imperatoris majestate propositis, postquam secundum utilitatem Imperii consideratis, earum conclusio [illegible] Imperatori offeruntur, ut nimirum eas si placeant confirmet & promulget. Atque, id quidem nullum dubium habere potest eo in casu, [illegible] omnia tria scilicet Statuum Imperii collegia, [illegible] sententiam, vel ubi paria allegari nequeunt vota R. J. d. anno 1594. [illegible] [illegible] Arum. d. comit. c [illegible] & seq. Dicimus notanter [illegible] Collegia in unam liverint sententiam, nam licet olim de [illegible] Imperii civitatibus in comitiis disputatum fuerit num & iis votum decisivum competat hodie tamen iis illa composita est per Pacificat. Osnabr. art. [illegible] universali. Ita ut ipsis [illegible] quam ceteris [illegible] Statibus tam in universalibus quam particularibus Diaetis [illegible] votum decisivum competere [illegible]

dum vadat. Major difficultas si Imparitas fiat vera vel plane Statuum [illegible] esse concordare haud queant. [illegible] Paurmeister. de jurisdict. [illegible] per. Rom. libr. 2. c. 2. n. 9. subsistendum esse putant, & nihil [illegible] judicialiter nec Imperator ex plenitudine potestatis, nec Ordines [illegible] quicquam statuere possint. Verum enim vero non [illegible]
3. [illegible] suspectum, hoc esse debere [illegible] C. I. Pr. [illegible] D. quibus de Imperii Statu [illegible] constat licere contrarium, [illegible] ad maleficam Hypothesi posset [illegible] Scil. [illegible] nullam aut certe exiguam Imperatori tribuentes [illegible] comitiis potestatem, toleratur [illegible]
4. [illegible] quod Imparitas, ubi plane nullus Statuum Imperii [illegible] [illegible] Quod [illegible] Imparitate votorum [illegible] sesse, [illegible] consultationis instituere, vel enim [illegible] majorum [illegible] potest, aut exceptio [illegible] juris [illegible] [illegible] ipsam [illegible] abdicationem [illegible]
5. [illegible] [illegible] [illegible] majestate [illegible] quod hac exceptio regulam sequi in contrarium, nam [illegible] Cicero in orat. pro [illegible] exceptio facta [illegible], ibi necessum est licere, ubi non est exceptio, [illegible] constet, quod quilibet nostrum [illegible] Deo de [illegible] rationem reddere habeat Roman. 14. vers. [illegible] [illegible] exempli [illegible] [illegible] exceptio majorum [illegible] [illegible] dem nostera [illegible]
6. [illegible] 14. §. Da [illegible] [illegible] ad L. K. c. 10. [illegible] [illegible] 36. §. n. 70. Atque inde [illegible] [illegible] de an. 1593. [illegible] [illegible] verba [illegible] darum [illegible] [illegible] lassen das ein [illegible] [illegible] gegen [illegible] betreffen dieselb [illegible] [illegible] [illegible] sondern durch [illegible] [illegible]

gehörendt/als das die Catholischen einen besondern Rath/die andern auch einen besondern gehabt. Et licet postmodum Catholici, itemque in comitiis de anno 1613. ad majora indistinctè ac callidè utiloquitur C.J.P. dict. disp.10.th.15 lit. A provocaverint, ipsi tamen in sequentibus religionis negotia hâc in parte excepta dissiceri haud potuerunt, uti ex deliberatione eorum cum Cæsare facta patescit: Und wisse man wol das in gewissen Sachen die Majora nicht gelten/ treffen solche vor/ wurden sie wissen/ wo hin sie jhren recurs nehmen solten/ die Catholische Religion unnd die Augspurgische Confession wie auch der Religion Fried weren auff gütliche Vergleichung gegossen/ wie- der die selben Majora nichts etc. Quippe itaque tantum Sola Religionis deliberatio excipitur, patet, quid sentiendum de Doctrina Dn. Myler. ad Rumelin. part. 2. dissert. 3. ad A.B. 6.20. p. 414. qui idem 7.
in contributionibus Imperii tollenda lege fundamentali, auferendo jure quæsito vel privilegio, in causis quæ ad omnes et singulos pertinent idem receptum esse asserit. Vulgatæ Nobis enim regulæ quod majora vota valeant, usque dum nobis evidenter aliud lege publica ita sancitum demonstretur, inhærendum erit, siquidem jux- ta effatum in supra laudatis comitiis d. anno 1613. Imperatoris Majestæ die gemeine deliberationes sollen billig nicht durch particular Ursachen gehindert werden/ in dem es der Natur/ aller Völcker Recht der gülden Bull/ den Reichs Constitutionen, und dem richtigen herkommen nach gemäß/ das in der gleichen herkommen die Majora die minigere an sich ziehen/ vid. C.J.P. dict. loc. Arum. d. comit. c.8.n.77. & seq. Klock d. contribut. c.6 per tot. Bertram. de comit. 6. 73. Beckers Synops. J.P. c.17.n.13. Zahn. in ichnograph. municipal. c.59. n.6. & seqq. Quod 8.
itaq; nonc etiam ea ejus naturæ sint, ut majora in earum deliberatione prævaleant, Imperator non obstante imparitate votorum & votorum dissensu, majora si placeat confirmat & promulgat. R. J. anno 1542. § Und diese Obersten vel etiam soli eorum autoritas nihilominus adscribenda erit, quippe qui vim obligandi non possunt accipere nisi à majestate Illustr. Dn. Schütz in prælect. jur. public. lib.2. sect.1. posit. 27. Quæ ipsi propterea quod consensu Statuum deliberationes instituantur, & finiantur uti aliquoties monuimus, assumpta haud censeri debent. Atque id ipsum vel inde ad oculum

patere dicat, quod Imperator etiam in comitiis etiamsi major pars
9. Statuum Imperii non comparuerit, cum reliquis, qui honore obe-
dientium ab Imperatoribus indigitari solent, consultationibus insti-
tutis decisionem imponere queat. *Rumelin, ad A B part. 3. diss.*
desert. 3 § 13. Idque intantum ut nihilominus absentes conclusis
aeque ac praesentes obligentur, cum enim capacis regularis con-
ventionum, nec legatos mittentium Statuum Imperii contumacium
10. manent, ut perinde quae in comitiis decreta sunt, absentes observare
teneantur, quemadmodum discimus ex *R J d. anno 1530.* Rubric.
Wie man mit etlichen Ständen, die Nach dem manch etliche merkliche
Stände deß Reichs, die weder Persöhnlich, noch durch ihre Bott-
schafft erschienen seind, söllen dieselbe durch ein Ausschreiben einen Mahnliche
11. lichen Tag gen Nürnberg für Unser Regiment erfodert und beschrie-
ben, und ihnen daselbst die Beschluß und Ordnung gegenwertiges
Reichstags eröffnet, und sie zu Annehmung, und Vollziehung
derselben ermahnet werden, und ob jemand in solchen Ungehorsam
[illegible] lässig erscheinen würde, daß Wir doch nach gestalt der Sachen
nicht hoffen, so soll und muß Unser verordnet Reichs Regiment
[illegible] handeln und für nehmen, solche widerwärtige und un-
gehorsame Stände zum gehorsam und vollen lebung deß Reichs
ausgangener Ordnung zu bringen. *adde R J d. anno 1529.* § Und da-
mit nun solche *in fin R J d. anno 1541.* §. Wie auch Churfürsten *R J.*
d. anno 1543. § Und das also [illegible]. Et eo eadem [illegible]
apparet [illegible], [illegible]
[illegible] part [illegible] *Full. Wym. Jsse* [illegible]
12. [illegible] quod minus tale [illegible]
quod [illegible] vel [illegible] haberi queat; [illegible]
magis quod Electores [illegible] Impe-
ratori, qualem [illegible] praesentes [illegible]
[illegible] non dicam [illegible], praesentes qui fuerunt. [illegible]
[illegible] in Imperio,
[illegible] collo-
ca forent. Enverò, quod ratione excusanda esse Procerum Imperii
[illegible] pars, [illegible]
[illegible]

apparebit, vel etiam in ipsum quamvis [illegible], minoris [illegible] ratio Principum pars, sententiam, & autoritatem postmodo [illegible] confirmatam, roboratamque, defendi [illegible] non, [illegible] illud [illegible] ceset disputatio, & nihil habebunt, quod jure praetendere va[illegible] vel eorum posteriores, impotent. Sibique cum majestate voto [illegible] eos, ut numero pauciores [illegible] potuissent, in comitiis, [illegible] jure facere sunt adstricti, ob idem, quem Imperatori [illegible] [illegible], non comparuerint, praeterquam quod [illegible] [illegible] generaliter juris, [illegible] [illegible] [illegible] soll doch nichts destoweniger mit dem [illegible] [illegible] Ständen / zum Beschluß gehandelt werden / und [illegible] verbunden seyn / was also beschlossen [illegible] als wann [illegible] [illegible] zu [illegible] und zu leisten, [illegible] intelligunt. l. 2. §. [illegible] R. I. l. 35. §. [illegible] d. R. I. in 6. Dn. Praeceptor Tabor. ad August. Barbos. lib. 4. c. 2. cum etiam alias absentium nulla habeatur ratio. [illegible] quidem hanc regulam beare voluit, Hippolithus à Lapide [illegible] 7. quod [illegible] [illegible] sit incipienda, ut si major pars [illegible] minoris partis non habeatur ratio. Verum [illegible] [illegible], neque enim de calumniatione, si major pars absque [illegible] causis comparere nolit quicquam receptum novimus. 12.
Quo [illegible] in simili casu, quando de electione Regis Romano[illegible], idem obtinere, quod nimirum minor Electorum pars non obstante, quod major pars emanserit, Regem eligere jure [illegible] nos voluit, [illegible] supra laudatum Rumelin. ad [illegible] part. [illegible], & ante eum Dominic. Arum. discurs. [illegible] A. B. [illegible] quibus [illegible] Reink. d. R. S. & E. lib. 1. cl. 3. c. 2. n. 13. Bortan Typas. [illegible] lib. C. Ne, quicquam efficere sed, quibus contrarium [illegible] dere conatur Hipp. lib. à Lapid. d. l. n. m. 27. & Dn. Adyl [illegible] ad Rumelin. part. 2. dissert. 3. l. 31. Non est in d. R. I. de anno [illegible] Und [illegible] auff solchen Reichstag. & R. I. d. anno 1546. [illegible] [illegible] probandum ob naturam & indolem rei [illegible] [illegible] allegari haut possunt, [illegible] nos docet Rumelin. ad [illegible] proinde nulla fuit ratio [illegible], in supra allegat. d. [illegible] [illegible], [illegible] dicentis, [illegible] videre an; 14

dissq;

hujus R. R. solidè quid respondere possit. Erant enim illæ speciebus planè & irregulares causæ tractando, ut propterea etiam quod inde ibi specialiter receptum fuit, malè ad omnia in universũ comitialia, quæ sub deliberationis incudem revocantur extendatur negotia, quod etiam faciunt *d. R. J. d. anno 1545.* §. Und seind auff solchem verhalts so seind auch die Sachen &c. zum Theil also beschaffen &c. daß etliche wohl ohne Persöhnliche gegenwärtigkeit mehrern Reichsständen entlediget werden mögen. Atque id ipsum tanto minus dubium habere poterit, inde quod ipse Bertram, *ex. Iboc*, referat Imperatorem primò cum paucissimis licet Statibus initium rerum agendarum facere voluisse, sed postquam deinde animadverterit iudelem negotiorum, illud non persequi ob majora inde in Imperium redundatura commoda, satius duxisse, neq; certe non defecit hac tam potestas vel facultas Cæsari cum paucioribus etiam Statibus res, negotiaq; Imperii decidendi competens, quam potius voluntas ipsius Imperatoris, oportet, qui animadvertens inde incommoda, & sequentes Imperii forcassis discordias, quas quia Rex est in quantum fieri potest præcavere tenetur, noluit ita strictum juri suo inhærere, sed potius de eo aliquatenus recedere, quod q; ipsum iterum probamus ex eodem Bertram, quando allegat loca inde constare dicit temporis successu multa de juribus remisisse Imperatores, quæ recuperare nunc nulla ratione possint; quæ certè verba quocunq;
13 modo interpretemur, nostram confirmabunt sententiam. Aut enim jus illud, de quo nos loquimur, Imperatori competebat, aut non, Si verò competebat, certè ex non remissione totalis renunciatio & abdicatio colligi non poterit, & propterea etiam uti nos indubitanter statuimus, ipsi adhuc competere necessum erit, si non competebat, certè illud Imperatorem remisisse ineptè dicimus, cum quod non habuit, non potuerit remittere, non entis enim nullæ sunt affectiones, nullæ qualitates, vel quod idem est nulla accidentia, uti habet vulgata *Philosophorum regula.* Confer *l. 4. §. 6. ff. d. Re judic. l. 15. §. pen. & ult ff. d. acquirend vel amittend. possess. l. 4. § fin. ff. d. action. empt. Bruner. a Solan locus communi verb. qualitas 9. Hieronym. Ferdinand. de Ottero in interpret. C. grati 20. x. d. offic. & potest. judic. deleg n. 37*
14 Non officit secundo argumentum *Domini Myleri*, quod universalia comitia

[illegible] non possint, in quibus pars major, absit, cum per rerum naturam impossibile sit, ut minor pars majorem partem repraesentet, idque inde, quod jure civili, ad universitatem constituendam & repraesentandam duae tertiae ad minimum praesentium requirantur *l. 3 D. de decret. ab ordin. faciend.* Respondemus siquidem comitia universalia, appellari, non tum quod omnes Status Imperii actu in iis compareant, licet vocati, vel per se vel per legatos secundum superius tamen dicta comparere teneantur; quam quod ad celebrationem eorum omnes omnimodo Imperii Ordines, vocari debeant, alias etenim si ita strictè, e qualí omnium Statuum Imperii praesentiae denominationem adscribere velis, certè etiam eo casu ubi pauciores abessent comitia universalia minimè vocari possent. Deinde concedimus naturaliter quidem & Physicè impossibile esse, ut minor pars majorem repraesentet, cum utique major sit in majore parte personarum numerus, quam in minore, at nequaquam moraliter & juridicè, praesertim ubi constat per ea loco iis [illegible] receptum esse, cum in genere sancitum sit, non adhibita distinctione inter majorem vel minorem partem, quod absentes votantibus & nihilominus conclusis astringi debeant, & proinde nihil opponitur *l. 3 d. decret. ab ordin. faciend.* ut enim primò nondicamus, comparationem imbecillem esse, inter decreta decurionum, & ea quae in comitiis unanimi Statuum Imperii consensu ab Imperatore decernuntur, certè illud sufficere videtur, quod decurionum, quatenus ut singuli considerantur aequalis circa negotia civitatum statuenda sit potestas, Statuum vero & Imperatoris nequaquam, ceu clarissimè mox constabit, ut proinde etiam nihil mirum quoad ordinem decurionum lege municipali specialiter ita cautum fuisse, nam & alias jure etiam civili, universitate ad pauciores, imò quod magis ad unum redeunte, eos vel eum nomine universitatis quaecunque rectè expedire posse, textus est expressus in *l. 7. §. 2 ff quod cujusque universitat. nomine.* Non sufficit 3. quod si major pars Imperii Statuum absens sit, nihilominus omnes Status pro absentibus teneantur [illegible]. enim negando consequentiam, neque enim ille ex vulgata regula, quod major pars trahat ad se minorem, sufficienter probetur, utpote quod illa ipsa universalis non sit, ut velim ipso Dn. [illegible] colligere licet quando in [illegible] 15.

dit ad Reinkin p. 2. c. 4. differ. 4. d. n. 11. rtfetendo, si ad Rainking. [illegible] dientem, in eo casu, castra abire voluit, quae etiam nus sequuti fuissent illi situuuntur, etiamsi major pars Electorum absit, nihilominus praesentes, jure electionem peragere posse multò minus probabitur, ex illo, quod nulla sit justitia, ut pars major sequatur minorem, c. cum ordine 3. quaest. 5. quia illa, utique praeter multas alias limitationes, vim eam suam amittat ubi alia ipsa major pars contra justitiam peccat, ut in nostro casu cōtingit, quando major pars Statuum nulla planè de causa Imperatori obedientiam, quam ipsi tamen de jure deferre tenebantur, denegabant, non veniendo scilicet ad comitia jure & legitimo modo secundum consuetudinem Imperii nostri indicta. 4. Non refragatur,

16. nobis communis illa & in Recessibus Imperii lecta ac putat Dn. Myler. d. loc. vulgata regula, quod major pars concludat ac majoris consensus multipex valere, l. 17. §. 1. ff. de recept. arbitr. c. 10. x. de consult. quia illa utique praesuppositis terminis habilibus, nempe si major pars actu praesens sit, ut minorem vincere ut actu ipso queat intelligi debet, ceu etiam nos dicimus, quod Imperator nostro [illegible] aliquo existentis vota confirmare soleat, & certe nescimus, quid causae fuerit Dn. Myler o asserere, quod si major pars comitiis abfuerit, per illam absentiam & remansionem, satis dissensum suu demonstrare, enim profectò si praesumptionibus aliquid hic dandum, omus [illegible] cum absentia ita interpretanda, ac si placitis praesentium [illegible] autorum gratificari voluerint quippe quod si praesentes [illegible] majoritate votorum, vel saltem jam obse vatum fuit, vincere potuissent, impedire hic quaedam quasi taciturnitate, ac qua ita jure obtinet, quod quoties aliquis, quam me [illegible] impedire poterat, si eandem perficere patiatur [illegible] consentiente habeat, praesertim quando militat fav [illegible] arg. l. 1. ff. ad municipal. post. Marsil. in practic. crimin [illegible] quod esse fatur etiam Dn. Tabor in analect. ad Augustin [illegible] axiomat. 1. Limitat. 4. hic autem defectu [illegible] nostrae, vel inde constat, quod comitia nisi adsi[illegible] causa, non indicantur, Capitulation. Ferdinand. III ar[illegible] certe discussio, si cum minore parte Statuum Imperii Imperatoris nihil valitura esset deliberatio, magno Imperii

17. malo differretur, vel planè etiam abjiceretur. Non obstant denique exempla

[illegible] Imperatoris Sigismundi & Friderici, quorum ille *in comitiis de anno* 1431 hic vero *in comitiis Francofurtensibus de anno* 1442 nihil statuere potuerit, propterea quod major statuum pars abfuerit. Et quidem ita suspicatur *Dn. Myler. d. l.* Quia respondemus malè exempla ista huic rei probandæ ergo adduci cum utrique tam temporis de necessario illo, ad comitia instituenda, Electorum consensu nihil constaret, ut propterea etiam nihil mirum sit [illegible] intulit Imperatores, quod magis licitum esse dicamus deinde certè nuda falsa præsumptio est majorem partem Statuum imperii utroque in casu, comitiis defuisse, quippe quod de conjugatis ab ipso *Dn. Myl. Autor.* nihil [illegible], sed saltem dicat quòd Status quidam imperii non comparuerint, inde Imperator nihil decidere voluisse quod quod *ipsa comitia an.* 1432. auctoritate Sigismundi instituta, suspecta videantur, propterea quod docemur ex *Lehm. lib. 7. Chronic. Spirens. c.* [illegible] ipsum Sigismundum *anno* 1431. curiam Imperialem Norimbergæ instituisse, qua etiam id conclusum, ut ingens exercitus contra ipsos Hussitas, quamvis res malè, ut postmodum eventus docuit, cesserit, in [illegible] imponeretur, & proinde certè illud ipsum belli subsidium, prioribus istis *de anno* celebratis comitiis, ismodo celebrata fuerunt, dissolutionem, quamvis id allegat *ibidem Dn. Myler.* contingisse, nequaquam veri speciem habet, præcipuè etiam, quod ille ipso *anno* 1432. Sigismundus Imperator Romam pro recipienda Corona Imperiali viam maturaverit Vicariumque in Imperio habuerit Dunum Ludovicum Comitem Palatinum Rheni. *Lehman. lib. 7. Chronic. Spirens. c.* [illegible] *in fin.* utque hæc etiam de eo casu ubi Statuum imperii vota imparia sunt, dixisse sufficiat.

§. XXXI.

[illegible] *[illegible] vota [illegible] plenitudine [illegible] [illegible] Status continentur [illegible], [illegible] ad [illegible] Imperatoris [illegible].*

Probatur ista propositio [illegible] argumentis.

Respondetur ad [illegible] ex lapide [illegible] fundamentum [illegible].

[illegible] Hippolithi à lapide [illegible] derogatur.

Respondetur porrò ad aliud Hippolitho à lapide fundamentum.

6. *Hippolithi à lapide [illegible] [illegible] Bambergensem [illegible].*

7. *Respondetur quoque ad fundamentum negans [illegible] Panormitani.*

8. *Roboratur deinde sententia propositio allegatis fundamentis.*

9. *Refutatur ad aliud fundamentum Hippolitho à lapide [illegible].*

10. *[illegible] quod nihil in potestate nostra*

demonstrant quæ cum in promtu non versentur [illegible] describere debuimus, ita autem habent: Ist verglichen / die Ordnung der *Proposition* zuhalten/in hoffnung / Käyserliche Majestät werde dasselbe nicht so hoch erfündlich anziehen und auffnehmen/ das sie hinfürter/ zu andern vorfallenden gelegenheiten / sonderliches Bedencken tragen sollen / wann es deß Heyligen Reiches unvermeidliche Nohtwendigkeit/ also erfodern thäte/ in der Stände gutachten so viel allergnädigst zugehelen / das / bey der gleichen allgemeinen Reichs-Versamblung etwa ein Punct dem andern vorgezogen würde. Wie dann sonderlich obbenanter ein Theil / im künfftigen Reichs-Abschiede zu gedencken vornöhtig erachtet / das dieser modus procedendi dißmal als abgemeldet / und nicht ex necessitate fürgenommen, sondern den Ständen/ zu andern begebenden gelegenheiten sich deß modi haben wie Ihrer Majestät zu vergleichen / vorbehalten sein solle. Hisce mutuis [illegible] recte juxta rationis lancem expensis, cogitet unusquisque, an [illegible] si Hippolithi argumentationem sequi necessum foret, plus in conclusione quam præmissis esset, vel si res in Syllogismatum [illegible] speciem, conditionalem, nimirum referretur, [illegible] esse consequentia, neque enim ex nuda illa spe, ut pote quæ falli poterat, neque etiam ex reservato illa, cum Imperatori tractandi & conveniendi licentia, utpote quæ ob naturam pacti Imperatori [illegible] Statuum, si tale quid obtinere potuisset, requisivisset cōsensum, & propterea etiam labile illud alterum, quando [illegible] Hippolithi [illegible] elidi potest. Atq. ita quidem regulariter obtinet, nulli enim dubitamus, si aliud Respublicæ nostræ salus Imperiique videatur, [illegible] Imperatoris propositio ea ex parte mutari queat, idque [illegible] cum detrimento sūæ majestatis vigore cum illa regiam exercet [illegible] monarchiam, & comitia unice ad promovendam Imperii salutem & beatitudinem indicantur, certe pro supposita tali necessitate, [illegible] naturam hanc regulæ, [illegible] insistere vellet, [illegible] & hæc finem quem intendunt consequi minime valerent, [illegible] Illustr. Dn. Schützen in prælect. J. P. lib. 2. nr. posit 126. [illegible] aliquando contigisse decreto potest Recess. Imper. de anno 1556. [illegible] so ist durch die Stände [illegible] Lim. [illegible] 9. [illegible] Publ. [illegible] 154.

[illegible]

§. XXX.

[illegible] Statuum Imperii earum Propositionem [illegible] ferendum, nisi ab solo Imperatore si [illegible] placeant, ab ipso ea confirmantur.

[illegible] Hodie absque omni controversia Liberis [illegible] in Comitiis votum Decisivum [illegible] Imperii competit.

[illegible] Pacificationem [illegible] sententia [illegible] in Comitiis, quando [illegible].

[illegible] Respondetur ad hanc quaestionem distinguendo [illegible] subdistinguendo [illegible] Causis religionem [illegible] Imperatorem nihil decidit.

[illegible] Causis [illegible].

[illegible] Notatur [illegible] Dn. Myleri [illegible] quam [illegible].

[illegible] Imperator non [illegible] majora Statuum [illegible] confirmat.

9. Imperator in Comitiis [illegible] pars absit [illegible] Statibus [illegible] valet, [illegible] Imperatorum quoque observandum.

10. Probatur [illegible] propositio per solidas rationes.

11. Limitatio [illegible] à [illegible] regulam [illegible] non habet [illegible] nam, & falsa est.

12. Respondetur ad primum [illegible] à Lapide & Domini Myleri propositum [illegible] antecedentem [illegible] damentum.

13. [illegible] quaestionem [illegible] tem designatur.

14. Respondetur ad aliud [illegible] Dn. Myleri argumentum [illegible] quae, quare Conclusiones universalia appellantur, rata.

15. Respondetur ad tertium.

16. Respondetur ad quartum.

17. Respondetur ad reliqua Dn. Myleri [illegible] sua [illegible] usurpata [illegible] tulo exempla.

RESO Iutiones sic ab Imperatoria majestate propositis, probe [illegible] secundum utilitatem Imperii consideratis, extoto conclusiones [illegible] Imperatori offeruntur, ut nimirum eas si placeant confirmet & [illegible] [illegible]. Atque, id quidem nullum dubium habere potest, in [illegible] omnia [illegible] Statuum Imperii collegia [illegible] [illegible], vel ubi paria allegari [illegible] vota R. I. de anno 1594. [illegible] [illegible] Arum. de comit. c. 8. n. 85 & seq. Diximus [illegible] Collegia in unam [illegible] sententiam, nam licet olim de Liberis [illegible] civitatibus in comitiis disputatum fuerit [illegible] & iis [illegible] decisivum competat hodie tamen lis illa composita est per Pacificat. [illegible] anno [illegible] universalib. [illegible] [illegible] ceteris Imperii Statibus tam in universalibus quam particularibus [illegible] votum decisivum competere [illegible]

dum

[illegible] venlat. Major difficultas si Imperii sint vota vel plane Statuum [illegible] seu se conciliare haud queant. Multi duce Paurmeister de jurisdict. Imper. Rom. libr. 2. c. 2. n. [illegible] subsistendum esse putant, & nihil ulterius judicandum, nec Imperator et plenitudine potestatis, nec Ordines [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Verum [illegible] [illegible]
3. [illegible] [illegible] hoc esse [illegible] bene [illegible] C. R. P. [illegible] [illegible] Dn. D. quibus de Imperii Statu [illegible] constat. Licet [illegible] [illegible] ad molestam Hippolitus [illegible] [illegible] [illegible] nullam aut certe exiguam Imperatori tribuunt [illegible] [illegible] potestatem, tolerabilius [illegible] [illegible] [illegible]
4. [illegible] Imperii vota, & ubi plane nullus Statuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quoad Imperatorem [illegible] [illegible] singuli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] regulas majorum [illegible] [illegible] potest, aut exceptione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
5. [illegible] [illegible] ob spontaneam abdicationem Imperatoris [illegible] [illegible] pars etiam [illegible] [illegible] [illegible] nullo [illegible] [illegible] majestatis [illegible] quod hac exceptio regulam [illegible] in contrarium, nam [illegible] [illegible] [illegible] si exceptio [illegible] [illegible] necessum est [illegible] non est exceptio, cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] constet, quod quilibet nostrum coram Deo de se ipso rationes reddere debeat Rom. 14. vers. 12. [illegible] hoc [illegible] [illegible] Orat. [illegible] [illegible] apud Sleidan. libr. 3. Addimus [illegible] exempli [illegible] [illegible] Religionis [illegible] [illegible] exceptio majorum [illegible] [illegible] non debet [illegible] [illegible] nostris [illegible]
6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dagegen haben [illegible] Stände [illegible] [illegible] Carp. ad L. R. c. 19. Sect. 4. & seqq. Reink. [illegible] [illegible] [illegible] 70. Atque inde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ratisbonensib. de an. 1594. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in verba fecit, darauff [illegible] [illegible] ihrer Mayestät [illegible] [illegible] lassen das ein [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] betreffen dieselben [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sondern durch sonderbare [illegible]

gehandelt

gehandelt/als das die Catholischen einen besondern Rath/die andern
auch einen besondern gehabt. Et licet post modum Catholici, iterum
in comitiis de anno 1613. ad majora indistinctè ac calidè ut loquuntur
C.L.P. dict. disp. 10 *b.* 15 *lit. A.* provocaverint, ipsi tamen in sequentibus
religionis negotia hâc in parte excepta difficultatem haud potuerunt,
ut ex deliberatione eorum cum Cæsare facta patescit: Und wuste
man wol das in gewissen Sachen die Majora nicht gelten/ treffen sol-
che vor/ wurden sie wissen/ wo hin sie jhren *recurs* nehmen solten/ die
Catholische Religion unnd die Augspurgische Confession wie auch
der Religion Fried weren auff gütliche Vergleichung zugelassen/ wi-
der die schlechten Majora nichts *&c.* Quippe itaque tantum Sola Re-
ligionis deliberatio excipitur, patet, quid sentiendum de Doctrina
Dn. Myler. ad Rumelin. part. 2. *dissert.* 3 *ad A. B.* 20. *p.* 414. qui idem 7.
in contributionibus Imperii, intellecta lege fondamentali, auferen-
do jure quæsito vel privilegio, in causis quæ ad omnes et singulos
pertinent idem receptum asseverit. Vulgatæ Nobis enim regulæ
quod majora vota valeant, usque dum nobis evidenter aliud lege
publica ita sancitum demonstretur, inhærendum erit, siquidem jux-
ta effatum in supralaudatis comitiis *d. anno* 1613. Imperatoriæ Ma-
jestæ die gemeine deliberationes sollen billig nicht durch particular
Ursachen gehindert werden/ in deme es der Natur/ aller Völcker Recht
der gülden Bull/ den Reichs Constitutionen, und dem richtigen her-
kommen noch gemäß/ das in dergleichen herkommen die Majora die we-
nigere an sich ziehen/ *vid. C. J. P. dict. loc. Arum. d. comm. c.* 8. *n.* 77. *& seqq.*
Klock. d. contribut. c. 6 *per tot. Bertram. de comm. c.* 73. *Beckers Synops.*
J. P. c. 17. *n.* 13. *Zahn. in ichnograph. municipal. c.* 59 *n.* 6. *& seqq.* Quod 8.
si itaque non etiam res ejus naturæ sint, ut majora in earum delibe-
rationi prævaleant, Imperator non obstante imparitate votorum &
cæterorum dissensu, majora si placent confirmat & promulgat. *R. J.*
d. anno 1542. § Und diese Obersten cui etiam soli eorum autoritas
nihilominus adscribenda erit, quippe qui vim obligandi, non pos-
sunt accipere nisi à majestate *Illustr. Dn. Schilter in prælect. jur. public.*
lib. 1. *tit.* 2 *posit.* 27. Quæ ipsa propterea quod consensu Statuum de-
liberationes instituantur, & finiantur uti aliquoties monuimus ex-
tempta haud censeri debet. Atque id ipsum videtur ad oculum

parere enim, quod Imperator etiam in comitiis [illegible] major pars
9. Statuum Imperii non comparuerit, cum reliquis; qui honore ob-
dientium ab Imperatoribus indigitari solent, consultationibus [illegible]
[illegible] decisionem imponere queat. Rumelin. ad A. B. part. 2. dis.
differt. 5 § 13: Atque inde tantum ut nihilominus absentes conclusa
[illegible] praesentes obligentur, cum enim expressa regula [illegible]
[illegible], nec legatos mittentium Statuum Imperii contumacia
10. [illegible], ut perinde quae in comitiis decreta sunt, absentes observare
teneantur, quemadmodum discimus ex R. I. de anno 1500. Rubric.
Wie man mit etlichen Ständen / die Nach dem auch etliche merkliche
Stände deß Reichs / hie weder Persönlich / noch durch ihre Bot-
5 schafft erschienen seind / sollen dieselbe durch vns [illegible] Nahmhaff-
tigen Tag gen [illegible] für Vnser Regiment erfordert vnd beschrie-
ben / vnd ihnen daselbst die Beschluß vnd Ordnung gegenwertigs
Reichstages eröffnet / vnd sie zu Annehmung / vnd Vollziehung
derselben ermahnet werden / vnd ob jemand in solchem Vngehorsam
[illegible] erscheinen würde / daß Wir doch nach gestalt der Sachen
nicht hoffen / so soll vnd mag Vnser verordnet Reichs Re[illegible]
[illegible] handeln vnd für nehmen / solche wiederwertige vnd vn-
gehorsame Stände zum gehorsam vnd vollenziehung deß Reichs
aufgerichter Ordnung zu bringen. adde R. I. de anno 1512. § Vnd der-
[illegible] folche in fin. R. I. de anno 1521. §. Wie auch Churfürsten R. I.
de anno 1542. § [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] enim ex-
[illegible] Gail. [illegible]
[illegible] facere [illegible],
[illegible] habere queat, id est tanto
magis quod [illegible] consensum suum, Impe-
ratori, [illegible] oportet, [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] in [illegible] Imperii,
[illegible] celebrationem comitiorum requiritur, [illegible] collo-
cta fuerunt. Eo vero, quae ratione excusanda esset Procerum Imperii
[illegible] major pars, [illegible] quid [illegible] nec [illegible]
possit; si [illegible] ipsi [illegible]

[illegible] apparebit, vel omni in ipsam quam elegit; in iis[illegible] concl[illegible] [illegible] Praeceptum para. sententiam, & autoritatem postmodum [illegible] confirmatam, roboratam, defendendam, retineo, si illud [illegible] cessat disputatio, & nihil habebunt, quod jure praetendere va[illegible]. Sin vero posteriores, impetent. Sibi qui cum majoritate voto[illegible] reliquos, ut numero pauciores vincere potuissent, in comitiis [illegible] de jure facere sunt adstricti, ob [illegible], quam Imperator [illegible] praestiterunt, non comparuerint, praeterquam quod ipsa [illegible] [illegible] communi [illegible] comitialibus inseri [illegible] gleich als [illegible] oder nicht; soll doch nichts desto weniger [illegible] gehorsamen Ständen, zum Beschluß gehandelt werden; und [illegible] verbunden seyn, was also beschlossen, so wohl als wann [illegible] gewesen were, zu vollziehen und zu leisten; quod quis enim [illegible] [illegible] damnum sentit, sentire non intelligunt. arg. [illegible] d. R. I. [illegible] [illegible] 86. d. R. I. [illegible] Dn. Praeceptor Tabor ad August. Barbos. lib. 4. [illegible] [illegible], cum etiam aliaz absentium nulla habeatur ratio. Limi[illegible] [illegible] quidem hanc regulam [illegible] volunt. Hippolithus à Lapide [illegible] [illegible] sect. 4. n. 7. quod [illegible] accipienda, ut si major pars [illegible] [illegible] cum minoris partis non habeatur ratio. Verum [illegible] [illegible] & in [illegible], [illegible] de calumniatione, si major pars absque [illegible] causis comparere nolit quicquam receptum novimus. [illegible] immo potius in simili casu, quando de electione Regis Roma[illegible] [illegible] agitur, idem obtinere, quod omnium [illegible] Electorum [illegible] non obstante, quod major pars emanserit, Regem eligere [illegible], [illegible] nos [illegible] idem supra laudatum Rumelin. ad A. B. part. [illegible] stante eum Dominis. Arum. discur. [illegible] A. B. [illegible] 18. quibus [illegible] possunt Reink. d. R. S. & E. lib. 1. cl. 4. c. 4. n. 13 Bors. in Typo. [illegible] [illegible] lit. C. Nec quicquam efficiunt ea, quibus contrarium [illegible] persuadere conatur Hipp. [illegible] à Lapid. d. l. p. m. 77. & Dn. Myler [illegible], ad Rumelin part. [illegible] disser. 3. th. 11. Non [illegible] R. I. de anno [illegible] §. Und [illegible] R. I. [illegible] C. R. I. d. anno 1546. [illegible] [illegible], illi animadversandum [illegible] naturam & indolem [illegible] [illegible] loquuntur allegari haud possunt, ceu nos docet Rumelin ad [illegible] & proinde nulla [illegible] ratio [illegible], in [illegible] alleg. d. [illegible] [illegible] Rumel. [illegible] dicentis, se nondum videre an- ... II. 11. 16.

dijej

bisce R. R. solidè quid respondere possit. Erant enim illæ speciales planè & irregulares causæ tractandæ, ut propterea etiam quod in dicta ibi specialiter receptum fuit, malè ad omnia in universum comitialia, quæ sub deliberationis incudem revocantur extendatur negotia, quò etiam faciunt d. R. J. d. anno 1545. §. Und seind auff solchen verba illa so seind auch die Sachen &c. zum Theil also beschaffen &c. daß sie nicht wohl ohne Persöhnliche gegenwärtigkeit mehrern Reichsständen erledigt werden mögen. Atque id ipsum tanto minus dubium habere poterit, inde quod ipse Bertram, cit. loco, referat Imperatorem primò cum paucissimis licet Statibos iudicium rerum agendarum facere voluisse, sed postquam deinde animadverterit indolem negotiorum, illud non persequi ob majora inde in Imperium redondatura commoda, fatius duxisse, sicq; certe non defecit hic tum potentia vel facultas Cæsari cum paucioribus etiam Statibus res negotiaq; imperii decidendi competens, quam potius voluntas ipsius Imperatoris, utpote, qui animadvertens inde incommoda, & sequuturas Imperii forsassis discordias, quas quia Rex est in quantum fieri potest præcavere tenetur, noluit ita strictim juri suo inhærere, sed potius de eo aliquatenus recedere, quod q; ipsum iterum probamus ex eodem Bertram, quando allegat loco inde constare dicit, temporis successu multa de juribus remisisse Imperatores, quæ recuperare nunc nulla ratione possint; quæ certè verba quocunq;

13 modo interpretemur, nostram confirmabunt sententiam. Aut enim jus illud, de quo nos loquimur, Imperatori competebat, aut non, Si vero competebat, certè ex uno remissione tantùm renunciatio & abdicatio colligi non potest, & propterea etiam eti nos indubitanter statuimus, ipsi adhoc competere necessum erit. si non competebat, certè illud Imperatorem remisisse ineptè dicitur, cum quod non habuit, non potuerit remittere, non entis enim nullæ sunt affectiones nulla qualitates, vel quod idem est nulla accidentia, uti habet vulgata Philosophorum regula. Confer l. 4. §. 6 ff. d. Re judic. l. 13. § pen. & ult. ff. d. acquirend. vel amittend. possess. l. 4. § fin. ff. d. action. empt. Brunnem. a Sole in locis communib. verb. qualitas 9. Hieronym. Ferdinand. de Ottero in interpret. C. gratissimo. x. d. offic. & potest. judic. deleg. n. 37.

14 Non officit secundum argumentum Domini Myleri, quod universalia

comitia

omnes adesse non possint, in quibus pars major, abfit, cum per rerum multitudinem impossibile sit, ut minor pars majorem partem repræsentet, idque inde, quod jure civili, ad universitatem constituendam & repræsentandam duæ tertiæ ad minimum præsentium requirantur *l. 3 D. p. decret. ab ordin. faciend.* Respondemus siquidem comitia universalia, appellari, non tam quod omnes Status Imperii actualiter in iis compareant, licet vocati, vel per se vel per legatos secundum superius tamen dicta comparere teneantur, quam quod ad celebrationem eorum omnes omnimodò Imperii Ordines, vocari debeant, alias etenim ficta stricte actuali omnium Statuum Imperii præsentiæ denominationem adscribere velis, certè etiam eo casu ubi pauciores abessent comitiis universalia minimè vocari possent. Deinde concedimus naturaliter quidem & Physicè impossibile esse, ut minor pars majorem repræsentet, cum utique major sit in majore parte personarum numerus, quam in minore, et nequaquam moraliter & juridicè, præsertim ubi constat pœnæ loco id ita, mihi receptum esse, eumque in genere sancitum sit, non adhibita distinctione inter majorem vel minorem partem, quod absentes voto careant & nihilominus conclusis astringi debeant, & proinde male opponitur *l. 3 d. 3 d. decret. ab ordin. faciend.* Ut enim primò moneamus, comparationem imbecillem esse, inter decretum decurionum, & ea quæ in comitiis omnium Statuum Imperii consensu ab Imperatore decernuntur, certè illud sufficere videtur, quod decuriones, quatenus ut singuli considerantur æqualis circa negotia civitatum statuenda sit potestas, Statuum vero & Imperatoris nequaquam, uti clarissimè nos constabit, ut proinde etiam nihil minus quoad ordinem decurionum lege municipali specialiter ita cautum fuisse, nam & aliàs jure etiam civili, universitate ad pauciores, imò quod magis ad unum redeunte, eos vel cum nomine universitatis quæcunque rectè exponi dice posse, textus est expressus in *l. 7. §. 1 ff quod cujusqu. universitat. nomine.* Non efficit 3. quòd si major pars Imperii Statuum absens sit, reliqui omnes Status pro absentibus censeantur, id enim negando consequentiam, neque enim illa ea vulgata regula, quòd major pars trahat ad se minorem, sufficienter probata, utpote quod illis ipsa universalis non sit, ut ex ipso *Dn. Myslero colligere licet quandoque ab dit. ad* 15.

Tu. a. 2

dis ad Reinking part. n. differt. 3. 4. 12. referendo, saed Reinkingius [illegible] tientem, in eorum castra abire voluit, quæ etiam nos sequuti fuimus, qui statuunt, etiamsi major pars Electorum absit, nihilominus præsentes, jure electionem perficere posse. multò minus probabitur, ex illa, quod nulla sit, justitia, ut pars major semper minori C. ex ordo c. 3. de ep. f. quia illa, utique præter multas alias limitationes, vitiatum 'iapo, imitur ubi illa ipsa major pars contra justitiam peccat, ut in nostro, casu cōtingit, quando major pars Statuum nulla planè de causa Imperatori obedientiam, quam ipsi tamen de jure deferre tenebantur, detrectant, non veniendo scilicet ad comitia jure & legitimo modo secundum consuetudinem Imperii nostri indicta.

16. 4. Non refragatur nobis communis illa & in Recessibus imperii secus ac putat *Dn. Myler. d. loc.* vulgata regula, quod major pars concludat ac majoris consensus minori prævaleat, *l. 17. §. 1. ff. d. recept. arbitr. c. 10. x. de caus.* quia illa utique præsupponit, terminis habilibus, nempe si major pars actu præsens sit, ut minorem vincere tractatu ipso queat [illegible] gitabet. ceu etiam nos dicimus. quod Imperator noster [illegible] adversus existentis vota confirmare soleat, & certe nescimus, qui [illegible] fuerit *Dn. Mylero* asserere, quod si major pars comitiis abfuerit, per illam absentiam & remansionem, satis dissensum suû demonstrare, cum profectò si præsumptionibus aliquid hic dandum, potius contra absentis ita interpretanda, ac si plures præsentium licet paucorum gratificari voluerint quippe quo [illegible] ille [illegible] majoritate votorum, uti supra jam obs[illegible] incere potuissent, amò odium hic quædam quasi tacitus [illegible] quasi jure obtinet, quod quories, actum, quem me[illegible] ensu impedire poteram, silendo perficere patiar, pro consentiente habeat, præsertim quando militat favor Reip. [illegible] *arg. l. 1. ff. ad municipal. post. Marsil. in practic. crimin [illegible] verf. Facit etiam Dn. Tabor in analect. ad Augustin. [illegible] axiomat 1. Limitat 4.* hic autem [illegible] dessea [illegible] nostræ, vel inde constat, quod cumitia [illegible] causæ non indicantur, *Capitulation. Ferdinand. III art 13.* quorum certè discussio, si cum minore parte Statuum Imperii Imperatoris nihil valitura esset deliberatio, magno Imperii malo differretur, vel planè etiam abjiceretur.

17. Non obstant denique

exempla

[illegible] Imperatoris Sigismundi & Friderici, quorum ille in comitiis anno 1431 hic vero in comitiis Francofurtensibus de anno 1442 nihil statuere potuerit, propterea quod major statuum pars abfuerit [illegible] quidem ita suspicatur *Dn. Myler. d. l.* Quia respondamus malè exempla ista huic rei probandæ ergo adducta cum utrque eum temporis necessarii illo, ad comitia instituenda, Electorum consensu nihil [illegible] tum, ut propterea etiam nihil mirum si hodie ejus intuitu Impera[illegible], quid magis licitum esse dicamus [illegible] certè mala saltem pra[illegible] [illegible] est majorem partem Statuum Imperii utroq; in usu, comitiis [illegible] dermisse, quippe quod de tovlligere ab 1516 *Dn. Myl. Autor.* nihil [illegible] temus, sed saltem dicant quis Status quidam Imperii non compa[illegible] [illegible], inde Imperatorem nihil decidere voluisse quid quod *ipsa comi[illegible]* [illegible] 1432. autoritate Sigismundi instituta, suspecta videantur. præ[illegible] quod docemur ex *Lehm. lib. 7. Chronic. Spirens. c. 8.* ipsum Sigismundum anno 1431. curiam Imperialem Norimbergæ indixisse, qua etiam id conclusum, ut ingens exercitus contra ipsos Hussitas, quamvis re malè, uti postmodum eventus docuit, ceciderit, in Bohemiam ire juberetur, & proinde certè illud ipsum belli susci[illegible] [illegible] de anno celebratis comitiis, si modò celebrata [illegible] dissolutionem, quamvis id asserat ibidem *Dn. Myler.* com[illegible] [illegible], nequaquam veri speciem habet, præcipuè etiam, quod illo [illegible] anno 1432. Sigismundus Imperator Romam pro recipienda Corona Imperiali viam maturaverit, Vicariumq; in Imperio habu[illegible] [illegible] Ducem Ludovicum Comitem Palatinum Rheni. *Lehman. lib. 7. Chronic. Spirens. c. 89. in fin.* atque hæc etiam de eo casu ubi Statuum [illegible] pars vota Imperialia [illegible] sufficiat.

§. XXXI.

[illegible]	6 Hyppolitho à Lapide [illegible]
[illegible]	7 Respondetur quoque ad fundamentum [illegible] Pamanesfore.
[illegible] ista propositio [illegible]	8. Roboratur deinde sententia propositio [illegible] fundamentis.
[illegible] Hyppolitho à Lapide [illegible] fundamentum.	9 Refutatur [illegible] illud fundamentum Hyppolitho à Lapide [illegible]
Hyppolitho à Lapide [illegible]	10. Pro [illegible] quod nihil in potestate nostra
Respondetur porrò ad aliud Hyppolitho à Lapide fundamentum.	

Quo-

QUod si verò nunc Status Imperii nullo planè modo convenire queant, quid juris tum sit quæritur? anne cum Anarchicomotus finem Consultationes, quem sibi propositum habuerunt, derelinquere cogentur? atque ita in turbulentissimo illo navigabit Cymba Reipublicæ, pelago? Minimè gentium: nascitur enim tum novum nostrum illud, & prægrande nimis Imperatoris Romani Reservatum, decidere nempe rem ex plenitudine potestatis, invitis etiam Ordinibus Imperii. Quod ipsum licet novissimè Hippolithus à lapid. part. 1. c. 4. ultra modum destruere conetur, in rei tamen veritate, & Recessibus constitutionibusque nostri imperii fundamentum habere, sequentia comprobabunt documenta. Et quidem dubitandi amplissima nulla super esset, si Sidem autoris der nothwendigen Erinnerung fol. 63. contra die Donawertische Information part. 1. p. 237. sequi vellemus, ita disserentis. Daß ein Römischer Käyser mit Bewilligung der Churfürsten einen Reichstag außschreibet / darauff den Reichs-Ständen solche fürfallende nothwendige Puncten / daran zu deliberiren und consuliren / fürhelt / und gemeiniglich mit einhelligen Beschlußsich eines Abschiedes vergleichet. Im Fall aber die Stände auff Reichstagen sich hierein nicht vergleichen können / bleiben darumb die Sachen nicht ligen / sondern es gibe der Römische Käyser den Außschlag: cæterum cum eam initio fere currentis seculi, in dubium revocaverit Tobias Paurmeister de jurisd. Imp. Roman. lib. 2. c. 2. nec nos nudam ejus assertionem sequimur. Quin adhuc alia ejusque exstant luculentissima testimonia, & præcipuè eum probant Statuum Imperii in R. I. de Anno 1576. propria confessio, quam refert C. I. P. de R. I. R. diff. 10. th. 19 lit. D hisce verbis. Derhalben unser underthänigsten Erachtens gantz unvonnöthen hierin auff einen oder andern Theil zu sehen oder zu warten / sondern Ewer Käyserliche Majestät haben dißfals vollkommenen Macht und Gewalt / zu Verhütung grossens Unrahts / Ihrer Käyserlichen Majestät Ampt zu interponiren ꝛc. item damit in streitigen Sachen ꝛc. pro autoritate fastigii & muneris Imperatoris selbst darein zu greiffen / ceu etiã jam ante Imperatorẽ en Comitiis de anno 1544. ut hoc in usum fuisse manifestè probat Recessus eorum Comitiorum. §. Als wir aber in der Handlung. versic. so haben wir solcher und anderer mehr redlichẽ Ursachen halber / unser Käyserliches Gemühe

lich/ darzu billich bewegende/ auff die Puncten/ Fried und Rechte betreffend/ wie es hierzwischen und vollkommener Vergleichung damit gehalten werden soll/ von Oberkeit wegen/ und aus unser Käyserlicher Macht und Vollkommenheit/ uns nachfolgender Meynung entschlossen/ gesetzet und geordnet. Entschliessen/ meynen/ setzen und ordnen auch darauff/ als Römischer Käyser/ von obberührter unser Käyserlichen Macht und Vollkommenheit hiermit ernstlich gebietend/ und wollen daß unser hiebevor auffgerichteter und verkündeter Landfried/ Fried stand und Abschied/ mit dermassen Beschehen[illegible] hat/ wie dieselbigen zuvor den Ständen allenthalben gegeben/ und von jhnen angenommen worden sind/ in allen jhren Puncten und Articuln/ von allen Theilen vestiglich und unverbrüchlich gehalten und vollenzogen werden sollen/ bey Vermeidung der Poen und Straff darinnen begriffen. Quibus proinde verbis, si antecedentia [illegible] §. Und als wir in der Handlung. verss. da wir für uns selbst/ verba, cum etiam plus Recessus subscriptio: Wir Churfürsten/ Fürsten ꝛc. junguntur, certè nil nos nisi victoria manere [illegible]. Expressè enim ibidem Imperator Carolus ex plenitudine potestatis istam decisione determinavit, & expressè etiam ipsa subscriptio diversam utrumque decisionum faciem monstrat, unam scilicet earum, quæ unanimi Procerum Imperii consensu deliberata, & decisa, alteram, quæ ex plenitudine Imperatoris fastigii, Sacra Cæsarea Majestas sine Statuum Imperii consensu, & voluntate constituit, & nihilominus tamen [illegible] ad harum, quam ad illarum observationem se obstringunt Imperii Proceres. Atque proinde frivola est ad hoc decretum Hippolithi à Lapid. allegat. loc. responsio, quando invitis Ordinibus, hoc factum esse non concedit, cum si tale quid Imperatori licuisset, magis esse verisimile sit, cum tum Protestantes ac Pontificii inter se colluctarentur, tanquam Pontificiis addictum, contra Protestantium voluntatem decretum fuisse, quam in præjudicium Pontificiæ religionis & Pontificiorum quod decretum hoc tanquam iniquum impugnabant, quicquam statutum. Illa siquidem verisimilitudo eadem facilitate, quâ statuitur, rejicitur, & meritò etiam rejici debet, magis enim hoc verisimile est invictissimum illum Carolum, cum videret Protestantes & Pontificios Imperii Status nullo planè inter se convenire posse modo, indeque non nisi summo Reipublicæ malo, rates [illegible] 8.

[illegible] R[illegible] na spe-

ne superanda bella, voluisse authoritatem suam Cæsaream [illegible] & constitutam illam jam ante Pacis constitutionem, denuò confirmâsse, idque nullo cum præjudicio Catholicorum, utpote qui jam antea æquè ac Protestantes non receperint, sive propterea si [illegible] decretum in se fuisset, [illegible] tempore illud respuere [illegible]. Demus interea *Hippolitho* propterea ita Protestantibus [illegible] gratificatum fuisse, ut eos eo paratiores ad auxilium [illegible], quam in bellum Gallicum postulabat haberet, annè tamen inde demonstrative, & [illegible] catus, & infallibiliter concludi licet [illegible] tantummodò [illegible] sum fuisse, & quid si fuisset. Insuper [illegible] hanc assertionem nostram, quòd solus Carolus ut Imperator tem, Ordines Imperii planè inter se dissidentibus, ex plenitudine potestatis decidere potuerit. Et planè nescimus illam *Hippolithi* sententiam, quam priori sua assertioni add. *soll. p. m. 64.* conciliare, quando fatetur, *Cæsarem decretum hoc ex plenitudine potestatis fecisse, Pontificios quoque illi dissensisse, sed imperatorem quòd minùs id decretum faceret, impediri non potuisse [illegible] & verborum [illegible] allegat. Recess. [illegible].* Quod si enim ita est, ut ex [illegible] ipsa veritas negare nequit, quare non imbecilli admodum verisimilitudine, illud [illegible] posteritatibus infringere voluit? Namque & illa maxime intempestiva fuit sollicitudo, *ut si Catholicos, ne ipsa & [illegible] dissensisse statuamus, [illegible] absurditate & contradictione liberari non possit. Asserendum enim esse, & Cæsarem ex plenitudine potestatis contra Ordinum voluntatem valle fecisse decretum, aliòquin illud nullius esse valoris, & Ordines pro dissensisse ac dissentire potuisse, dissensumque, [illegible] hunc esse validum; cum eundem ipsi decreto inferi passus sit, hocque*

5 *ipso approbavit Imperator.* Respondemus enim intrepidè, salvo tamen tam Statuum Imperii præsentium honore, prius [illegible], quod si enim Catholicorum dissensum validum fuisse dicas, confiteris *Hippolitho*, quàm malè consulat Protestantium religioni, utpote quòd Catholicorum dissensus nulla alia ratio erat, quàm quod [illegible] rent, si expresso consensu Protestantium Paci consulerent, se non tantùm eorundem doctrinam stabiliri, sed & Romano Catholicæ Ecclesiæ dogmata, non absque insigni conscientiæ suæ læsione, contemptui ac ruinæ apertè objicere, uti benè animadvertit *Dominus Slater. in animadvers. ad Hippolith. p. m. 162. & 163. in prim.* Neque certè eum validum fuisse, exinde rectè concluditur, quòd eundem [illegible] Imperator

perator passus sit, quandoquidem ipse etiam Deus, multa inconvenientia in utroque tam veteri, quàm novo fœdere extare voluit monumenta documenta, stultus autem inde quis, & non aliud argumentum ex commissa illa ideò valida, Deoque approbata fuisse. Quin imò exemplo potius Majestatem suam publicitus conspiciendam offerre voluisse Carolum, rectè concludetur, ut quamvis Status sibi restrictiùs nihilominus se rem propriâ autoritate & efficacia plenitudinis potestatis sibi competentis, decidere potuisse. Et propterea non opus habuisset *Hippolitus à Lapide*, thrasonico more, & instar militis cujusdam gloriosi hîc in parte adeò exultare, petendo, ut ista duo *Domini* ..., per alium jus factum sibi conciliet, præterquam enim quod nos lateat, quare præ ceteris viri istius toto orbe celeberrimi peculiarem faciat mentionem, cum nemo ipso parcius hanc materiam, ut ... *allegat. Hippolit. à Lapide loco paulo*, tractârit; certè illa ipsa ... inexpectabiliter juvatur, vel ipso Statuum ... quando ... quod si Imperator ex se ipso & plenitudine Cæsareæ Majestatis decideret, potuit factum, se donationem nunimè irritam facere posse, ... tolerare tenent: toleratio siquidem non arguit consensum, sed potiùs displicentiam rei, quam tolerare oportet in tolerante, ut probatur; tantò minùs subsistere queat responsio *Paurmeisteri d.l. num. 67.* quod ... articulos, quos Cæsar per se solus constituit, Status nihilominus servare promittant, id non Imperio Cæsaris, sed ex consensu & voluntate Ordinum factum esse, postquam enim Imperator jure hoc suo ... derelictae obligationem ejus, quod decretum alterius consensui acceptum ferre, ridiculum videtur. Neque etiam illud ex *allegat. Recess.* ... *Und darmit. versicul. fin.* So haben wir auch die beyden Articul probari poterit, nisi hoc, quòd Imperator magno studio prius egerit, quo Status dissentientes in harmoniam reduceret, quod nos larga manu ... voluntatis tempore præsupponentes casum, in quo planè nulla ratione, consensus Statuum haberi potuit, quantumvis Imperator, ut eos in congruentiam votorum deduceret, strenuè laboraverit, id etiam similiter in *Recess. sequenti de anno* 1545. §. *fin.* contigisse, lectio docebit. Ibi enim, cum contra Colloquium ab Imperatore decretum, tam Pontificii quàm Protestantes protestarentur, nihilominùs Imperator illud validum esse non immeritò, utpote quod illi inter se omni 8.]

 contra

[illegible] disputare[illegible] voluit. Quam [illegible] Hippolithus nobis donare voluerit, non grato [illegible] animo accepturus. Invitis etiam Ordinibus, Colloquium illud decretum esse, verba satis eorum protestantis evincunt, ibi: Wir rc. bekennen offentlich / daß (ausserhalb berührtes Articels vom Colloquio meldend) so die Römische Käyserliche Majestät für sich selbst geordnet / und wir die Stände / der alten Religion verwandt / nicht williget / und doch ihrer Majestät nicht darinnen Maß noch Ordnung geben können / wie dann wir der Augspurgischen Confession verwandte Stände, dem jüngsten Speierischen Reichs-Abschiede [illegible] mit auch nichts begeben noch davon gewichen sind / dieser Abschied
9. durch die Stände bewilliget rc. Neq; tamē ideo necessum est, cum Hippolitho, iterum hic cujusdam absurditatis Recessum arguere, Protestationem siquidem Statuum effectivè validam non fuisse, vel ipse Konsens demonstrat in hisce verbis: und doch ihrer Majestät nicht Maß noch Ordnung geben können. Deficiebat enim secundum eo, in ipsis potestas Colloquium illud planè impediendi, cuamsi ejus [illegible] non approbabant, & per consequens etiam valida effectivè non potuit esse protestatio, utpote quæ frustra fiet, quod non est in po-
10. testate nostra cōtingit. docente Gaben. [illegible] 39. n. 2 [illegible] Magungens. 23. n. 7 Barbos. lib. 24. [illegible] Argentor. [illegible] 15 [illegible] 1, in fin. Neque tamen propterea Ordines, uti perperam colligit Hippolithus, tanquam Majestatis Imperatoriæ temerarii contemtores, coërcendi fuerant, cum etiam protestatione sua ipsum Imperii Recessum maculantes, ac sanctioni Imperatoris, invalidam suam protestationem non opponerent modò, sed & annecterent. Quippe quod illud pœnæ loco sit habendum, quod decreti Colloquii vitium etiam invitis Ordinibus emittebatur inviolabiliter custodienda, quod ipsum etiam Ordines Imperii, annectendo protestationem suam, non invalidam declarare, nullo modo autem Recessum Imperii maculare voluerunt, accedente & illo, quod supra diximus, illud non contemnendum Cæsareæ potestatis in se continere argumentum.

[illegible]

c.XXXII.

§. XXXII.

1. Probatur etiam porro in §. praeced. propositâ sententia Reservato illo Ecclesiastico.
2. Proponitur Hippolithi à lapide controversiam illam de Reservato Ecclesiastico ab Ordinibus ex arbitrato Ferdinandi I. collatam fuisse afferentis sententia.
3. Refutatur illa Hippolithi perstrictio.
4. Modestia Pacimoniori Confirm.
5. Respondetur ad Hippol. obiecta fundamenta & Protestantes Consensisse de Reservato Ecclesiastico nunquam vero consensisse probatur.
6. Hippolithum sibi ipsi contrarium esse ostenditur.
7. Pertinet de Reservato Ecclesiastico principaliter ipsum, elegantem quoque spectat.
8. Controversia illa de Reservato Ecclesiastico nuper per Pacem. Osnab. quomodo decisa.

QUo etiam nunc referri debet gravissima illa controversia de Reservato Ecclesiastico der Geistlichen Freystellung oder des Geistlichen Vorbehalts / quandoquidem hanc posthabito dissensu Ordinum ad minimum certè Protestantium directam à Ferdinando Regi Romanorum, vel ex ipsa supplicatione Electorum & Principum Augustanae Confessionis addictorum, lucentissimè liquet quae extat c. 17. in Iohan. Casimiris. Pfalzgrafen bey Rhein Außschreiben de Anno 1583. ubi enim multi pregnantes rationes afferebant, deprecarenturque, ne Recessui imperii de Anno 1555 Clausula illa: Wann ein Ertz-Bischoff/Bischoff/Prælat oder ein ander Geistliches Standes von der alten Religion abtretten würde / daß derselbe sein Ertz-Bischoffthumb / Bistumb/Prælatur/ und andere Beneficien, auch damit alle Frucht und Einkommen/so er davon gehabt / alßbald ohne einige Wiederung und Verzug / jedoch seine Ehren unnachtheilig, verlassen solte / inserereur. Ferdinandum tamen cum a sua sententia retractare impossibile esset. supplicationi suae protestationi sequentia addiderunt verba, Da aber Ewer Königliche Majestät ec. an statt auff Heimstellung und habender Gewalt / auch Vollkommenheit der Käyserlichen Majestät unsers Allergnädigsten Herrn / und also von wegen ihres obliegenden Ampts und vor sich selbst zu verordnen entschlossen. So wollen Ihre Chur- und Fürstl. Gnaden Ew. Königl. Majestät über beschehene unterthänige Bitte und Verwendung hierein kein Form oder Maß zu legen confer Carpz. in Germania sacra. §. 44. Dn. Wigendorff. in suo Lucubrat. ... Tolerasset tamen iterum hic Hippolithus

allegata

à lapide allegat. loc. negatque [illegible] eo uti nos profelli [illegible] modò decisum fuisse, quin potiùs sibi persvasum habere dicit, controversiam [illegible] de Refer. [illegible] Ecclesiast. [illegible] Ordinibus [illegible] Regi [illegible] collatam fuisse. Ceterum [illegible] debet,
3. praeterquam enim quod [illegible] *Hyppolitus à lapide* dixerat, Evangelicos Ordines contra hoc decretum Protestatos esse, neque etiam contra Protest. [illegible] diem desisse, certè nunquam illud [illegible] compromissum excedens [illegible] Recessus in Krafft Hochgedachter Röm. scher Käyserlicher Majestät uns gegebener Vollmacht und Heimstellung, quippe quod ea Ferdinando I. Fratrem Imperatorem [illegible] Augustissimum Carolum V. non vero Ordines supramemoratos [illegible] *Hyppolitus à lapide* respiciat, cum vel [illegible] copulativa und [illegible] quod arbitrium illud ab Ordinibus factum non legatur, tum denique ipsa paulo ante Protestantium in supplicatione sua comprehensa ultima verba [illegible] Heimstellung und habender Gewalt, auch Vollkommenheit der Käyserlichen Majestät perspicuè satis ostendunt, ut proinde non sine
4. ratione mirari liceat qui din mentem venerit *Viro inter fulgentissima Germaniae eruditionis sidera non postremo referendo loco, Tobiae Paurmeistero*, quando in *tract. de jurisdict. allegat. loc. p* 483. tale quid ex dicto decreto probare velle, manifestum esse [illegible]
5. Planè illud dissiteri nolumus, postquam Protestantes, petitionibus suis locum ut relinqueret Ferdinandus, consequi non posse animadverterant, eos voluntatem tandem suam nolentes volentes aliquatenus communicasse, atque ita etiam interpretari debet subscriptio eorum Recessui adjecta, qua una cum reliquis Ordinibus absque ulla Protestatione facta fatentur, daß alle und jede obgeschriebene Puncten und Artickeln also wie obstehet, mit ihrem guten Wissen und Rath fürgenommen und beschlossen. Quo etiam referri possent literae [illegible] Ferdinandi (si ius modo fides habenda) Protestantibus insinuatae, quas pro se ex [illegible] *part.* [illegible] p. 34. allegavit *Hyppolitus*. Ceterum [illegible] approbatio ex post facto; Decreto jam in vigore suo constituto [illegible]; itaque ipsis, etsi non accessisset, exitum eundem [illegible]
[illegible]

conscientiis fuisse, vetieat adhuc assertionis nostræ suus constabili[illegible] rum. Neque obstant verba illa quæ ex *Lehmann. de Pac. Religion. lib.* [illegible] *3. & 21. in fin.* cum Il. ppolitho huic in parte sentiens Dominus Sluter. in *animadvers. p. 192.* adducit, etsi enim prior illa cõpromissum quoddam parte Catholicorum totaliter vincerent. altera tamen illa, si probè spectantur certè id quod nos volumus adducent, eo ipso enim, cum Protestantes conscientiæ suæ publicam addunt protestationem, illi dissensum patefacere, quis negare poterit? Unde etiam ipsos Protestantes articulum huncalio planè modo concepisse docemur, ex *Aug. Annenom. p. 1. c. 4.* Cujus conceptiones verba referuntur apud *Lehm. alleg. loc. c. 22. & in Cod. P. P. 1. de R. R. defens. 4. th. 14. lit. a.* Ubi[illegible] adhuc decuntur, scilicet nunquam approbasse Augustanæ Confessionis addictos, hunc textum, adeo ut ipsis invitis Recessui fuerit [illegible] [illegible]. Quo etiam referri debent verba etiam Secularium Electorum *in gravaminibus suis, ad Imperator. d. anno 159[illegible] apud Londorp. tom. 2. act. pu[illegible] [illegible] tract. 4. p. 46 & seq.* Nun ist gleichwol Ewer Käyserlichen Majestät unverborgen / was es Geistliche Vorbehalts wegen für ein Gelegenheit hat / und daß nemlich die Stände Augspurgischer Confession denselben niemahlen bewilliget / sondern gleich bey Auffrichtung des Religion-Friedens / und hernacher zum offtermahl darwider protestiret / darbey es Ihre Chur- und Fürstliche Gnaden nochmahln bewenden lassen / rc. Unde ergò illud prætextum ab Hippolitho, & quod eum sequitur Slutero compromissum? Cum utrique ductorum [illegible] compromittentium cõsensus, ad id inducendum necessario adesse debeat, qui certè à parte Protestantium ratione facti compromissi, nunquam adfuisse probabitur, Contrarium, præter alia supra à nobis adducta testimonia, veritatem nobis patefacibunt, Acta istorum & sequentium comitiorum, plurimaque Protestationes in diversis causis, maximè verò in causa Gebhardi Archiepiscopi Coloniensis factæ contrarium id[illegible] demonstrant, quas vide apud *Lehman. de Pac. relig. lib. 2. & 3. passim,* [illegible] *c. 23. & c. 12.* addat qui volet, *Engelbrecht. de jurisdict. §. 136. Colleg. alleg. loc.* Atque proinde etiam non immeritò dubitare quis posset, de veritate literarum illarum. *Zacharia* Geistorffer. ad Cardinal. [illegible] *de dato* Haißheim 9. *Januar. anno* 1615. König Ferdinand hat sich in den Puncten des Geistlichen Vorbehalts anno 1555. und

hernach

[illegible] in allen Schrifften und Bescheiden principaliter auff der Protestirenden Stände bescheidene Heimstellung gegründet, [illegible] habentes hujusmodi documenta [illegible] non licuerit, & [illegible] etiam nobis non demonstrabant; Miramur potius illud, quod [illegible] adprecentam illud compositionum vocitetur, cum ipsi [illegible] supra diximus, Protestantium [illegible] fuerint, si Ferdinandus permissu sibi à Fratre Imperatore plenitudinis potestatis exercitio, hoc in articulo, non attenta eorum dissensu uti vellet, se ipsi resistere non posse, vel [illegible] proposito impedire. Fuit itaque hoc in passu, quia [illegible] inter se nullo modo convenire poterant, fundata illa Caesareae Majestatis plenitudo, quam [illegible] etiam permisso sibi hac in parte [illegible], exercere [illegible] potuit. Arnoldus [illegible] Hippolith. [illegible] p. 69. conclusio, Carolum jus illud in Ferdinandum quod non habebat,
6. quia [illegible] causae religionis transferre non potuisse. Verùm praeter [illegible] jugulare [illegible] gladio, quippe quod ipse postmodum in [illegible] p. 70. dicat, licet non absque vitio contradictionis, quod tamen [illegible] peculi esse debebat, [illegible] religionem non [illegible]. Et verò religionem etiam seu ejus
7. [illegible] directo non & principaliter respicere, vel inde patet, quod [illegible] Pacificatio Religiosa, ut tam Romano-Catholica, quàm Augustana Confessio, in Imperio Romano secura haberetur, ab Imperatore unanimi omnium Imperii Procerum consensu sancita fuerit, & limitatio tantummodò quaedam circa personas Ec[illegible], in eâ autoritate plenitudinis potestatis Caesareae, idque in favorem capitulorum [illegible] contigerit; ut [illegible], & Capitulares, etiamsi Dominus [illegible] Episcopus, vel alius ejusdem ordinis qui ut Princeps aliàs jus reformandi in suo territorio habuisset, ad Augustanam Confessionem transiret; tamen eum ipsum recipere haud tenerentur, tamenim [illegible] [illegible] fuisse, disertissimè liquet, ex verbis [illegible] [illegible] 1555. [illegible] Und nachdem bey Vergleichung [illegible] und die Capitul [illegible] von gemeinen Rechten gebühret. Ut proinde [illegible] vel ipsi subditi, ad formam [illegible] religionis conservari, [illegible] pro se introducto [illegible], dispositionem istam [illegible] Caesare dicendum veniat, [illegible] Colleg. jur. publ. [illegible]
8. [illegible] Hodie tamen dispu-

ratio hæc ultima, quod notari meretur, frustranea videri potest, postquam de eo in *Pacific. Osnabr. artic. 5. §. Sequenter,* placuit, ut *si Catholicus Archiepiscopus, Episcopus, Prælatus, aut Augustanæ Confessioni addictus, in Archiepiscopum, Episcopum, Prælatum electus, vel postulatus Solus, aut una cum Capitularibus, seu singulis, seu universis, aut etiam alii Ecclesiastici religionem imposterum mutarent, excidant statim suo jure, honore tamen famâq; illibatis, fructusq; & reditus citra moram, & exceptionem cedant, Capituloq; aut cui id de jure competit, integrum sit aliam personam Religioni ei ad quam beneficium istud vigore transactionis istius pertineat, addictam eligere, aut postulare, ita tamen ut decedenti Archiepiscopo, Episcopo vel Prælato, fructus interea percepti consumpti relinquantur.*

§. XXXIII.

1. *Rursum in Comitiis conclusorum promulgatio Imperatori Soli in Imperio competit, ejusq; Reservatis accenseri meretur.*
2. *In publicatione Decretorum semper Imperatoris nomen ob sequentem injungitur.*
3. *Respondetur ad Constitut. Ueber von gemeinen Pfenning; qua contrarium astruere voluit Hippolithus à lapide.*
4. *Hippolithi à lapide fallacia detegitur quod cum assertionem suam veritati congruam non esse cognoverit, jus illud promulgandi enervare allaboraverit.*
5. *Respondetur ad ejus rationes.*
6. *Quatenus Imperatori & unde Promulgatio ista competat.*
7. *Refutantur adhuc alia Hippolithina oppositiones, quibus probare voluit confirmationem Decretorum in comitiis non esse Imperatoris.*
8. *Recessus Imperii quamobrem ita dicantur.*
9. *Comitia, uti & Recessus interdum quoque simpliciter Solius Imperatoris esse dicuntur.*
10. *Falsissima est Hippolithi à lapide assertio, quando Ordinibus etiam invito Imperatore in Comitiis decernendi facultatem asserebat.*

RERUM autem ita vel communi consensu Statuum deliberatarum, vel ex plenitudine Imperatoriæ potestatis tantum decisarum Confirmationem, sequitur *Promulgatio;* Et quia ea in Imperio nostro solius Imperatoris, indeq; commodè ad Reservata Imperatoris referri possit, nemo, ut speramus erit, qui inficias ibit, & testari satis de ea re poterunt omnia Imperii decretorum initia & subscriptiones, ita ut eam latius exsequi velle supervacaneum videri posset, *vid. R. J. d. anno 1521. in prin. Pacific. Osnabr. artic. 16 in princ.* ubi disertè habetur, quòd *Imperator ipse per universum Imperium edicta*

S promulgare,

promulgare firing, mandare in debeat, qui istu pactu & Pacificatione illa Osnabrugensi, ad aliquid restituendum vel præstandum obligant ur, ut sine tergiversatione & noxa intra tempus conclusa, & ratificanda parte præstent, & exequantur Transacta &c. Manifesto indicio promulgationem decretorum Soli Imperatori vi Majestatis ipsi inhærentia propriam esse, accedente etiam illo, quod in ipsa publicatione, semper Solius Imperatoris nomine obsequium decretis præbendum
a. injungatur, uti præter *alios Recess.* testari potest. *R. J. d. anno* 1521. §. Darauff *ibi* befehlen Wir allen und jeden/ Euch auch hiemit/ auß Römischer Käyserlicher Macht/ *&c.* quale tamen quid aliquoties Statuum nomine injunctum fuisse, nondum nobis videre licuit. Et vero quid aliàs operaretur vulgaris illa Nominis Imperatoris præpositio, Wier N. Von Gottes Gnad bekennen und thun Kund jedermänniglich/ nisi ossibus sic dicamus Imperatoris promulgandi illa potestas inhæreret, præterquam etiam quod non tantum eo in casu, ubi illa ex autoritate Cæsareâ Solus, sed etiam ubi consentientes sibi habuit Status Imperii rem decrevit, in monumentis Imperii iterum ipsi illa tribuatur, ceu liquet ex *omnium ferè R. R. promulgatorum clausula* Nach dem Wir uns mit den Ständen/ und sie wiederumb mit uns/ sich verglichen / so setzen demnach Ordnen und wollen Wir auß Römischer Käyserlicher Macht/und Vollkommenheit: *Reink. d. R. S. & Eccl lib. 1. Cl 5. c. 6. n. 120.* Neq, obstat *unica illa constitutio*, von gemeinen Pfenning *d. an 1495 in prin quam Hippolith. a lapid. d. Rat Stat. part 1 c. 6. sect 2.* objicere voluit. Quod in eo quoq, Statuum Imperii
b nomina præscripta legantur *in princ.* Wier *Maximilian.* von Gottes Gnaden Römischer König/ *&c.* Und von derselben Gnaden Berthold zu Maintz Herman zu Cöllen/ Johan/ zu Trier Ertzbischoffe/ illud enim singulare esse vel inde liquet, quòd nullibi simile quid, neq; in anterioribus, neq; in posterioribus Imperialibus documentis, imo neq; in ipsis quæ uno eâdemq, diæta, uno eodemq, loco & anno promulgatæ & quarum quinq; adhuc in Codice Recess. Imperii reperiantur, Constitutionibus occurrat, & proinde etiam frustrà pro stabiliendâ Statuum Imperii, hujus juris possessione, vel quasi adducitur; ut jam non dicamus, quod si inde imaginatum *Hippolithi* Aristocratiæ, robur quoddam contingere posset, certè non qua-

rum quorundam tantum, sed imò omnium, utpote quorum æquale, cum jus esset, nomine legenda forent, ideoque tectius Sollad- scribitur prudentiæ, vel Curiositati Maximiliani, utpote qui cum cognosceret occupatas fuisse Imperii deliberationes, circa extraor- dinariam quandam, & per quadriennium duraturam pecuniæ ero- gationem, ut eò faventiores sibi in expedendo haberet Ordines, & ipse securior quoque de promissâ sibi illa collatione esse posset, voluit Statuum quorundam, & maximè præcipuorum nomina ad- jicere. Explenè rem hic singularis tractationis fuisse, imo vel eam conventionem legis fundamentalis nomine insigniti non posse, vel hinc etiam constare potest, quod disertissimis verbis dicatur Status Imperii communem illum denarium loco specialis Ordinationis einer besonder Ordnung promisisse, quod deniq; ipse Imperator, pe- culiari cautione se illum ultra quadriennium, non exacturum, cave- re opus habuerit, uti videre est *in fin.* der Satzung. Quod ipsum quo- que postmodum Hippolitho in mentem venisse sequentia docent verba, quando ait se concedere dicit, Leges promulgare Solius Imperatoris, & illud tamen, non adeò magni ponderis esse. Nam, 4. & apud Venetos quoq; totius Consilii Decreta, & leges, tum etiam publicas literas, sub nomine, & autoritate Ducis prodire; Nec ta- men ideò eum in condendis legibus, aut administrandâ Republicâ & decernendis hîs, quæ publicè utilia visa sunt, potiores obtinere partes, è quoquam qui sanæ mentis fuerit, dici posse. Imò & olim in Gallia, ante Legem Caroli V. Regis, leges, edicta ac rescripta, jussa denique omnia, nomine manu ac Sigillo Regentum Regni sancita fuisse: Nec tamen eorum ideò in ferendis legibus majorem, magisque eminentem, quam ipsius Regis fuisse potestatem. Quam priorem concessionem largâ accipimus manu; At posterius effatum 5. est, quod omnigeno confutandi debet conatu. Planè si æque Impe- ratori nullam majestatem competere probasset, *Hippolithus*, prout de Duce Venetorum constat, & jam suprà quoque de ea testimonia adducta fuerunt, priori illo exemplo quid efficaciæ largiendum fo- ret. Quod tamen cum factum non meritò, & quidem justè fieri debebat, non fuerit, illi amplius in hærendum non erit. Posterius exemplum in adversarium nostrum retorquemus.

 Quod

Quod si enim isti Franciæ Regentes juribus majestatis eliàs non gaudentes, *uti ex Bodin. lib. 1. de Republic. cap. 8. pag. 12. refert. Domin. Lenana. d. Not. Regni. Franc. lib. 2. cap. 22. lit. Q.* propterea, quod omnia edicta, & rescripta tunc temporis eorum quoque nomina præ se ferebant, uti præter eundem *ab Hippolith. allegat. Bodin. d. lib. 2. c. 8. p. m. 127. testatur. Du Haillan. de l'estat des affaires de France. livr. 4. p. 368.* & probat *par les registres du Parlement de Paris, lorsque Charles V estant Dauphin, & Loys Duc d'Anjou Son frere & Charles VII. Dauphin estoient Regens*, nihil plane juris inde sibi arrogare potuerunt, vel ipsis adscribi poterit, certè nec nostri Ordines participes facti juris promulgandi constitutionum Imperialium, per unicum illud de communi denario emissum decretum, quod eorum quædam, immediatè post Imperatoris, apposita cernuntur nomina. Quin potius illud ipsum originariæ suæ Causæ majestati nimirum Imperatoriæ secundum antedicta tribuimus, concedentes aliàs, *Hippolitho*, si nihil amplius promulgatori, quam nuda illa nominis appositio, competat, uti quidem Duci Venetorum, ob naturam regiminis, quod Aristocratico more ex communi Politicorum sententia, gubernatur, nihil ampliùs competere

6 potest, eum propterea majestate nequaquàm gaudere. Quæ verò Imperatori nostro promulgatio illa non tantum ex simplici illa nominis appositione, sed ex reliquo etiam legum ferendarum jure, vi majestatis sibi competentis, quia Status Imperii noster regius est, adscribitur, rectè quoque jus illud promulgandi, jus quoddam majestatis, seu actus quidam secundus juris majestatici legum ferendarum dici potest, licet de cetero ipsum actum primum regulariter Reservatis accenseri nollemus ob adhibendum necessario quoque regulariter, Consensum Ordinum. Quo tamen Ordinum consensu Imperatori, jus illud, (uti etiam ceteris quibus accedere debet,) haud ademptum, neq; Statibus Imperii communicatum esse, supra latius jam à nobis deductum fuit, idque ulterius probat, *Anton. Geler. d. jur. Impor. Germanic. Sect. 18. per tot.* Reliqua etenim quæ ab *Hippolith. d. dict. sect. 2. part. 1. c. 6.* pro adimendo Imperatori hoc ju-

7 re afferuntur argumenta, partim inepta, partim frivola sunt & variis adresolvuntur. Nihil enim primo obstat, quod Imperii & non

Impe-

Imperatoris Recessus dicantur Reichs Abschiede & gemeine Reichs-Beschluß / ein Recessus Imperatoris & Imperii unser und gemeiner Stände Abschied *R. J. d. anno* 1564. §. Haben sie *suprà.* unser und deß Heiligen Reichs *Constitutionen* und Ordnungen / *R. J. d. anno* 1567. §. Aber doch da sie / Respondemus siquidem (1.) ineptè admodum, uti suprà jam diximus, opponi Imperium Imperatori, & vicesversa, siquidem illud Imperium ratione majestatis, & supereminentiæ Dominii eo ipso Imperatori concessi, ejus est, eumque ut caput, & Dominum supremum recognoscit, cum etiam (2.) Recessus dicuntur Imperii, non tam ratione causæ efficientis, quasi nimirum Ordines eos Communi Consilio cum Imperatore, uti vult Hippolithus, constituerent, quia uti diximus eorum consensus non alia conditio sine qua non appellari meretur, sed potiùs ratione objecti, quod scilicet de rebus, quæ Imperium concernunt, ejusq; utilitatem respiciunt, agant, accedente & tertio illo, quod locutio illa perpetua non fit, sed ferè indifferens, & admodum variabilis, quod enim *Aurea Bulla Caroli IV.* Der Römischen Königlichen Majestät Cammer-Gericht *rubr. Ordinat. Camer anno* 1495. *Reformation* Käyser Friderich deß Dritten. Peinliche Halsgerichts-Ordnung Carl des Fünfften referri deberent, Imo quod magis est, quod ipsa Comitia & in iis conditi Recessus Soli as Imperatoris, aliquando esse dicantur in *Ordin. Regim. d. anno* 1500. *tit.* Wie zwantzig Persohnen *&c. vers.* und seind dieselbige in unsers Königlichen Reichstagen / *Conf. Dn. Sixter. animadvers. in Hippol. part. 1. c. 6 sect. p. m.* 289. Nun obstat secundò, *quod ex Burchard. part. 3. autonom. c. 37. & Pantmeister lib. 2. de jurisdic. c. 2. n. 52. edit. poster.* probare voluit, confirmationem esse non Imperatoris, sed Statuum, respondemus etenim id fieri contra notoriam experientiam; & expressa Recessuum verba, quorum certè major quam privati alicujus scriptoris fides, & autoritas censeri debet. *Illustr. Dn. Schütz in prælect. juris public. lib. 2. tit. 2. posit. 3. vid. R. J.* Zu Augspurg *d. anno* 1590. *rub. ult. ibi* und Wir Churfürsten / Fürsten / *Prælaten*, Herrn / und deß Heyligen Reichs Frey und Reichs Städte / Bottschafft / und Gewalthaber / bekennen und thun kund allermänniglich / das obgemelter / unser allergnädigster Herr / der Römische König die obbeschriebene Ordnung / Satzung und Artikel / wie vor-

stehe

fern Rahr und Willen zu geben und annehmen fürgenommen/georbnet/gesetzt/und gemacht / quæ certè ulcima verba Imperatori confirmationē adscribere, negare velle, esset arti rationis impingere, præcipue quod nobis hic *confirmare nihil aliud sit* , *quam decernere vel approbare*, quæ certè approbatio, cum sit voluntaria non necessaria, ita ut Imperator invitus eam præstare nō cogatur, quæstio planè cessare videtur , utrum Imperatori ea competat vel Statibus, & proinde etiam malè *Hippolith.* præsupponit , quod exemplo mandatæ jurisdictionis Prætoris, vel Consulis, testamento , vel alterius minus legitime testamento tutoris, & confirmati postmodum , autoritate, vel legis vel prætoris, ultor, quod Imperii Status , ut sic dicamus leges decernant, cum utique omnis eorum virtus non nisi in deliberatione, se & quomodo lex in communem utilitatem sanciendā *R. J. d. anno* 1530 § *fin.* atque in consensu præstando occupata sit, & per consequens etiam prædicatū illud tam dandi est faciendi, quam confirmandi legem ad Imperatorem tantummodò referri debet , *vid. Capitulat. Carol. V. artic. 2. & seq. Ordin. Polit. d. anno* 1577 *in prin.* Quod enim 5. Objicit *Hippolith.* Ordinibus etiam , non obstante Imperatoris dissenso, concludendi ac decernendi facultatem

50\. esse, illud intrepidè quidem uti ipse loquitur asseveravit, sed magno cum mendacio , quin potiùs rem inverso planè more se habere, suprà jam observatum fuit. Neque enim sententiam istam suam ex *Sleidan. lib. 4. historiar.* probare poterit decreto illo Noribergæ condito absente ipso Imperatore , quia hic postquam de eo certior factus , illud non tantum reprobavit , sed & Status imperii, graviter incusavit atque ut priori, & à secundo Decreto Wormatiensi pareren , nisi pœnam subire vellet uti loquitur *ipse Sleidanus* edixit. Unde etiam postea decretum illud antiquatum fuit, Statusq; Imperii Wormatiense rursum agnoverunt , uti docere potest *R. J. Spir. d. anno* 1524. §. Demnach haben Wir / et proinde constit temeratio *Dn. Sluter part. 1. C. 4. sect. 5. p.* 219. Conjectura , *Hippolitho aut historiam hanc planè non lectam aut dissimulatam fuisse.*

§. XXXIV.

a. Ratio continuationis cum in § sequ. de jurisdictione agatur, adjicitur
b. Medio jurisdictionis vocabulo plura continentur quam olim Iure Justinianeo,

Iuris-

3. *Iurisdictio in communi more hodie accepta, nomen male in Universalem & particularem discerni potest.*
4. *Iurisdictio Imperatoria quam in Aulico Imperii judicio exercetur, non male inter Reservata Imperatoris collocatur.*
5. *Jurisdictio Cameralis ab Imperio eo in sensu uti vult Hippolithus à lapide dependet neq; ab Imperii statibus, vel Imperatore simul sed ab hoc solo, licet ejus Reservatis accenseri nequeat.*
6. *Proferuntur Autores negantes Cameralem Jurisdictionem solius Imperatoris esse eorumq; argumenta ex Campilucore Hippolithi adducuntur.*
Argumenta pro affirmativa Camera
7. *Jurisdictionem soli Imperatori tribuentis sententia.*
8. *Causa impulsiva instituti Cameralis Judicii.*
9. *Hippolithus à lapide de Judicio Aulico calumnia damnantur.*
10. *Supplicatio loco Revisionis in Camera usitata à sententiis in Aulico Judicio latis ad Imperatorem concedatur.*
11. *Imperatori Spiram venienti judex & assessores Camerae Sceptrum Regale offerunt, plane ut Consules Civitatum Imperii claves portarum.*
12. *Vera additur ratio quare Maximilianus ad Camerae judicii constitutionem consensum Statuum Imperii acquisiverit.*

ATq; inde nunc oculotenus apparet cuinam Imperatori, an vero Statibus Imperii Decretorum, vel legum sancitarum, autoritas deferri debeat; sequitur nunc justo ordine illa, quae secundum eas juris reddendi appellari solet facultas: quaeq; communi alias, nomine jurisdictio vocatur. 1.
Non equidem disputabimus nunc, magnopere de genere jurisdictionis, ejusque definitione extruenda, utpote, jam dudum edocti, remaliter secundum mentem legum Justinianearum, aliter secundum mores nostros designandam esse, utpote quod hodie sub jurisdictionis vocabulo non tantum ut olim vetusto jure, magistratus competens *l. 1. ff. d. jurisdict. l. 99 l. 2 z. 5. Dd. V. S. l. 5. in. prin. D. d. re judic. Cujac. in paratitl. Codic. d. juris dict. Hillig. libr. 17. Donell. Enucl. cap. 7. C. l. A. d. jurisd. num. 5. Stephan. d. jurisdict. libr. 1. cap. 5.* 2.
sed etiam ipsa de criminibus cognoscendi, & animadvertendi juris publice constituendi universis civibus potestas comprehendatur, referente *Pruckmoser, d. juris dict. Imper. Roman. libr. 2. c. 3. n. 4. & 5 & post. cum subtilissime more suo Dn. Schütz. in praelect. ff. ad tit. d. jurisdict. secundum mores nostros* ut proinde, qui non discretis juribus vel non observata vocabuli ambiguitate, unam eandemq; per omnia extruere vellet definitionem, non posset non cum Dd. hactenus communites

niter hallucinari, ubi tamen observari annotarique meretur, hodie vocabuli jurisdictionis acceptionem usitatiorem, frequentioremque esse mediam, quæ nimirum pro illa potestatis politicæ parte usurpatur, quæ in jure singulis postulantibus, sive privatis, sive Reipublicæ, tum judicando, quam exequendo in caussis civilibus & capitalibus reddendo consistit, sive nunc in invitos sive volentes exerceatur. Quæ etiam uti ex ante dictis & post dicendis patet, partim hujus loci est, & non inepte discerni posse ratione subjecti passivi, quod sit inde vel universalis, vel particularis? Universalis quæ competit Imperatori nostro vi majestatis sibi competentis
3. per universum, undique Imperium, ab ipso etenim tanquam fonte omnis in Imperio jurisdicendi potestas descendit, atque ad eundem recurrit, uti id provocationes seu appellationes *ad suprema Imperii judicia Aulam nempe Cæsaream & Cameram Spirensem* edocere poterunt Conf. *Michael. d. jurisdict. th. 64.* Particularis, quæ competit cuique Principi vel Domino in suo territorio, & quam deinde per subministros suos exercere solent. Universalis illa Imperatoris Jurisdictio exercetur hodie per Aulam uti ex superioribus colligere licet, & Cameram Spirensem. Atque hoc quidem quoad Aulam nullum dubium habere videtur. Namque licet ante fatale Germaniæ prædictum bellum, *verba sunt Excellentissimi Conring. d. Rep. German. & troam. 6. p. m. 169.* à Correspondentibus Imperii Ordinibus hujus judicii autoritas acriter fuerit oppugnata, tamen etiam tum à pluribus Ordinibus, fuit admissa, præsertim, quod etiam in Transactione Pragensi confirmata, & nuper neque Oinaburgis, neque Monasterii
4. de re disputatum, & proinde etiam illius juris dictio non immerito inter Reservata Imperatoris referri poterit, neque enim casus apparet, quo Imperator in decidenda aliqua controversia consensum Statuum hodie adhibere teneretur, nisi velit, quod ipsi liberum est, uti habet *Pacificatio Osnabrugens. articulo 5. versiculo quoad processum* præterquam ubi de Statu in bannum declarando agitur, tum enim consensum Electorum concurrere debere docemur ex *artic. 30. Capitulat. Ferdinandi III.* Major dubitatio oritur quoad judicium Camerale, quippe quod communiter hactenus decca-

doceamur jurisdictionẽ Cameræ ab Imperatore & Ordinibus junctim dependere, imò quòd magis tantummodo ab Imperio, utpote quòd solum jurisdictionem universalem sibi reservaverit, uti vult *Hippolith. a lapid. part. 1. c. 10 passim.* Verum uti ultimum illud *Hippolithi* 5.
dogma ineptissimum esse, vel ipsæ Capitulationes Imperatorum evincere possunt, ubi inter alia promittere solent, daß sie insonderheit in dem Heiligen Reich Frieden / Recht und Einigkeit pflantzen / auffrichten und verfügen sollen und wollen / daß sie ihrẽ gebührlichen Gang dem Armen als dem Reichen gewinnen und haben / auch gehalten / und denselben Ordnungen / auch Freyheiten / und altem löblichem Herkommen nach gerichtet werden sollen (*vid. Capitulat. Ferdin. III. artic. 1.*) quæ tamen promissio nullius esset momenti si Imperii & non Imperatoris fundata per universum Imperium esset jurisdictio; ita certè & prius postulatum sequentia falsum esse evincent argumenta. Sanè cum eminentissimum hoc Cameræ tribunal primum autore *Maximiliano Cæsare*, deliberationi crescente mirũ in modũ litium multitudine, cui medela procurare integrae Reipubl. cæ Romano Germanicæ, utpote quæ divitias paulatim nescimus quo tristi fato perdere incipiebat, anno 1495. subjecta, & ad eã denuo *anno* 1530. revocata, atque in Spira Nemetum, Status eidem locus esset, decretum, requisitus fuit semper consensus Statuum, & posterioribus quoque temporibus, ubi de reformatione quæstio objecta Imperatori, communi semper consilio, totius Imperii, tam quoad commodiorem locum, quam quoad accelerandum magis, magisque jurisdictionis vigorem, de remedio salubri cogitatum fuit, vid. *Pacific. Osnabrug. Artic. 5. §. 20 & R. I. noviss. d. anno 1654.* §. alßdann nechst diesen in Berahtschlagung & *seqq.* ut proinde inibi quæ exercetus jurisdictio, haut inter Reservata 6.
Imperatoris Jura Majestatis referri queat, secundum definitionem eorum antea suppeditatam, etsi alias nihilominus illa solius Imperatoris sit, & ad eum tanquam fontem recurrat. Ut tamen de ea re, eò melius constare possit, & deinde ad proptæ sic dictam Imperatori reservatam jurisdictionem venire liceat, duo dispiciemus: *an nomine jurisdictio Cameræ tantum sit Imperatoris, an vero Imperatoris Statuumq; simul; & denique, an invicem Imperator & Camera concurrentem habeant jurisdictionem.* Quantum ad primam attinet quæstionem, sunt nonnulli qui po-

6. strus membrum amplectendum ambabus ulnis censent; inter quos principue numerari meretur Autor quisquis est Informationis Donawertensis fol. 153 & autor des gründlichen Unterrichts/Amberg 1613. excus. ob der Käyserliche Hof-Raht/ mit und neben dem Käyserlichen Cammer-Gericht zu Speyer concurrentem jurisdictionem in allen und jeden Sachen habe/ fol. 56 & novissimè eorum scrinia compilans Hippolithus à lapid. dict. p. 1. c. 10 sect. 5. contra quem etiam calamum nostrum maximè stringemus. Probare hanc suam quidem sententiam conatur Ordinat. Camer. part. 1. t. 6. §. ubi expressus est textus, daß die Beysitzer von der Käyserlichen Majestät/ auch Chur-Fürsten und Ständen des Heyligen Römischen Reichs an solche hohe Instantz geordnet/ und an jhre statt sitzen. Deinde Ordinat. Camer. part. 3. tit. 35 daß dem Kammer-Gericht sein starcker Lauff gelassen werden solle. Memorial. d. anno 1570. quod ex Cifuera relatu Autor der kurtzen Außführung/ daß Chur- und Fürsten nicht schuldig in allen und jeden Sachen am Käyserlichem Hofe zu Recht zu stehen pratom. a. ubi dicunt, daß sie die Beysitzere neben dem Herrn Cammer-Richter die Käyserliche Majestät/Chur- und Fürsten und alle Stände des Heyligen Reichs repræsentiren. Replica statuum Secularium Electorum ad Imperatoris Resolutionem d. anno 1590. quæ extat apud Londorp. tom. 2. actorum public. tract. 4. p. 79. malè enim ab Hippolitho allegata est. p. 49. ibi daß Cammer-Richter und Beysitzer jhre jurisdiction von Käyserlicher Majestät auch Chur-Fürsten und allgemeinen Ständen des Reichs sämentlich haben. (2.) Quod Assessores simul præsententur ab Ordinibus Imperii. (3.) Quod præter Assessores Reliqui Cameræ Ministri, non ab Imperatore, sed Archiepiscopo Moguntino, qui utique non Imperatoris sed Imperii ArchiCancellarius sit per Germaniam constituantur. (4.) Quod ejus Reformatio, & Visitatio, non tantummodò ad Imperatorem, sed insuper etiam ad Status pertineat. 5. Quod quando pars per sententiam Cameræ gravatam se existimet, caussa per Revisionis, & Syndicatus remedium ad Cameræ Visitatores, & non ad Imperatorem devolvatur. Quod utique tamen in conveniens esset, si Camera Imperatori soli, & non toti Imperio jurisdictionem suam ferret acceptam. (6) Quod executio rerum in Camerâ judicatarum non Imperatori, sed præfectis circulorum competat, cum tamen

non allès in executione rei judicatæ, semper ad illum à quo judices, aut
judicii autoritas dependet, recurratur, atque is sententiam exequa-
tur, qui eam tulit, aut referre jussit, uti in hanc rem malè iterum allega-
vit *Hyppolitus à lapid. libr. 15. d. judiciis.* reperitur enim in *L. 15. ff. de re judicat.*
Ultimò denique quod Imperator, Cameram Jurisdictione privare,
aut eam avocare non possit, cùm tamen ut legistæ tradunt, quilibet
Monarcha possit tollere omnes jurisdictiones, si velit, ac reducere ad
reductiones regales. Quicquid sit argumenta hæc etsi magni ponderis
esse videantur, talia tamen non sunt, ut nos ab illorum sententia, qui
unicè Cameræ Jurisdictionem à solo Cæsare concessam esse statuunt, 7.
retractare valeant. Quod si enim simul à Statibus Cameræ Jurisdi-
ctio, tum necessum fuit, ut ipsi ante fundatam jam Cameræ Jurisdi-
ctionem, jurisdictionis participes fuerint, nemo siquidem plus juris
in alium transferre potest, quam ipse habet *Stephan Gratian disceptat.*
forens. tom. 4. c. 777. n. 6 l. 54 ibiq. Dd. & Cagnol. ff. de Regul. iur. l. 14 C. de
donat. Pichard ad princip. Inst. de acquisit. per arrogat. n. 49. Jam verò num-
quam probabitur Status Imperii, ante vel post etiam tributam à Cæ-
sare Camerali Dicasterio Jurisdictionem, de ea quid participasse: Si
enim participassent, tum vel singuli in singulos, vel ut corpus quod-
dam Imperii Aristocraticum in singulos eam exercuerint, necessum erit.
Non prius, quia par in parem Jurisdictionem Imperiumve exer-
cere non potest *arg. l. 4. ff. de recept. arbitr. l. 13. §. 4. ff. ad Trebell. c. 4. s. 6 di-*
stinct. 21. Rebuff. tom. 1. ad leg. Gall. tract. de revocat. n. 46. p. 265. Pantmüller de
Iurisd. libr. 2. c. 6 p. 641. in fin. Non posterius, quia tunc Aristocratia in
Imperio aut ad minimum mixta fuisset Respubl. Romano-Germani-
ca. Quæ ipsæ tamen assertiones secundum superius dicta falsæ sunt,
cum etiam ex hoc ipso probari poterit, quod ante Cameræ institutum
tribunal, uti ipsa Ordinatio Cameræ & monumenta Imperii, quorum
plurima congesta videre licet apud *Dn. Conring. discurs. ult. de Republ.*
Germanici Imperii, perspicuum faciunt, quod summa jurisdicendi pote-
stas in Aula Imperatoris pertractata fuerit. Quod ipsum magis perspi-
cuum evadet, si causam impulsivam judicii hujus intuearis, quæ certè
alia non erat, quam quod Aula Imperatoris crescente adeò litium 8.
multitudine, non pareat amplius iis decidendis, & determinandis,
& quod si inde... ejusmodi quoddam judicium constituere.

tur minoribus sumptibus suum consequi possent Status Imperii *R. I. d. anno* 1566. §. Nachdem der gemein. *Dominus* Schütz *in prælection. jur. publ. lib. 2. tit. 2. posit. 7.* Quod enim nonnulli hanc causam fuisse suspicantur, quod judicium Regium una cum Cæsare ambulatorium & plerumque, uti *Hippolith. à lapid. part. 1. c. 10. sect. 4. art.* in extremis Austriæ

10\. finibus erat, quodque judicium hoc certa formâ certisq; ad id destinatis ac idoneis personis carebat, & forsan ab Imperatoribus deputati ad id ut hodie sæpiùs facere arguantur, ut olim quoque corrupti muneribus aut affectibus seducti, sequiores ferebant sententias, illud partim simpliciter verum non est, partim quoque non sine scandalo, & ingenti cùm Cæsarum, tam anteriorum, tum posteriorum injuriâ asseritur. Nam & olim judicium illud Aulicum ab antiquissimis temporibus vagum erat, nec tamen hactenus ulla necessitas exegerit, locum aliquem illius judicio statum designari, confer *Nobilissimum Dn. Conring. in dict. animadvers. ad. d. Imper. judic. p. m.* 268. etsi quæ Assessorum seu des vel deputatorum corruptiones fuerint, quas tamen hactenus ad fuisse, eo uti probare debebat modo *Hippolith.* nondum probavit, illæ frustrà ipsi Imperatori, & ejus judicio regio in se adscribuntur, præcipuè quòd etsi pars quædam gravatam se scivisset, Imperatorem ipsum adire, & de injuria sibi illatâ, corruptoque judice conqueri potuisset.

11\. Cœterum etiam nunc ita obtinetur loco Revisionis in Camera usitatæ, parti gravatæ à sententia in judicio Aulico lata integrum sit, ad Cæsaream Majestatem supplicare, ut acta judicialia, denuo adhibitis aliis gravitati negotii paribus, neutrique partium addictis, ex utraque Religione æquali numero Consiliariis & qui concipiendæ, & ferendæ priori sententiæ non interfuerunt, aut certè referentium & correferentium partes non sustinuerint, revideantur. *Pacific. Osnabrug. artic. 5. num 20. vers. quoad Processum.* Quandoquidem itaque Status Imperii jurisdictionem non habuerunt, certè nec eam Cameræ communicare potuerunt, nisi uti graviter *Lampad. de republ. Rom. Germ. p. 2. c. 15. p. m.* 231. inquit ex arido fonte rivulos desluere, seu calorem ab igne ea subjecta communi nab dicatum, seu agendi efficaciam causæ secundæ inesse, deesse primæ, dicere velimus, quod tamen quam absurdum sit, norunt isti, qui entium dependentium & independentium naturam discernendam esse accuratè satis docuerunt; ut taceamus jam, etsi per

se omnia

se omnia non inducens, adjuvans tamen, & non contemnendum illud argumentum, quod ex emissione decretorum Cameralium, ubi *tantum* per nomen Imperatoris continetur, pro nostra sententia afferri posset. Quod si enim ipse Servator ex inscriptione monetæ, Judæos ipsum interrogantes, an recte facerent quod Imperatori Romano tributum solverent, Imperio Romano subjectos, & proinde etiam recte solvi tributum argumentari potuit, quare etiam nobis licitum non esset, exinde quod omnis jurisdictio Cameralis Imperatoris nomine exercetur, Jurisdictionem ejus esse, accedente etiam eo, quod quando Spiram veniat Cæsar, Judex & Assessores Sceptrum Regale Sigillumque Regium, debitâ cum reverentia Majestati ejus offerant, quod quidem contigisse accepimus Maximilian. II *glor. recordat.* Imperatori, *in Comit. Spir. d. anno* 1570. vid. *Londorp. tom.* II *actor publ. lib.* 1. *p.* 20. *th.* darumb als weilland. eo ipso testantes, jurisdictionem sibi a Cæsare concessam sub eo administrari, referente *Paurmeister supr. alleg. loc.* Quemadmodum simili etiam ritu, quando liberam Imperii Civitatem ingreditur Senatus ei occurrens claves portarum offerre solet. Quod ipsum tamen indicium subjectionis vel argumentum ab aliquo acceptorum Privilegiorum, vel etiam jurisdictionis concessæ axioma significare, inde liquet, quod nuperrime tale et iam quid fidissimum *Regi suo Casimiris* Gedanum, & propterea etiam futuris fortassis canendum nepotibus præstitisse accepimus. Plane illud concedere necessum habemus, Cameram Imperialem quoad subjectum & modum exercendæ Jurisdictionis Cæsareæ Majestatis & communi omnium Ordinum Imperii Consilio deberi, sed non jurisdictionem ipsam, utpote, quæ tantummodò ab Imperatore, ut fonte omnis jurisdictionis descendere potuit. vid *Ordin. Camer. d. anno* 1484. *tit.* wie das Cammer-Gericht mit Richtern & *præfat. O C. de anno* 1555. Quod autem Maximilianus consensum Ordinum ad constituendum hoc Tribunal, præsuppositis comitiis habitibus, requisivit, id non aliunde & recte quidem *allegat. loc. Lampad.* factum fuisse suspicatur, quod hæc Cameræ Institutio & Ordinatio ad potestatem, legislatoriam pertineat, quam Imperatores ab antiquis Romanorum Imperatorum temporibus, sine Procerum consensu exercuisse & nostros etiam vi Capitulationum exercere non posse cuivis notum est. Qui tamen consensus, ut supra multis passim

nan absorbere docuimus ipsi Majestatem, ita nec hic, quo minus Cæsari Jurisdictionem Cameræ concessisse credamus efficere poterit, & nostra maximè sententia probabitur, dum etsi Cæsari Jurisdictionis Cameralis ortum adscribamus, inter reservata tamen ejus Majestatis jura referre noluerimus.

§. XXXV.

1. *Respondetur ad primum negantium Cameræ jurisdictionem unicè Cæsari adscribendam esse fundamentum.*
2. *Electoris Saxoniæ elegans de Concurrentia Imperatoriæ jurisdictionis cum Camerali effatum.*
3. *Respondetur ad secundum fundamentum, in quo ex Hippolitheum à lapide sibi ipsi contrariari.*
4. *Numerus Dominorum Cameralium in quantum per Pacificat. Osnabr. recollectus sit, & quis illos constituat.*
5. *Judex Cameræ & Assessores quando quis in præsentando cunctatur, ipsi præsentare possunt.*
6. *Elegans Hippolithi à lapide Censura.*
7. *Respondetur ad tertium fundamentum.*
8. *Malè Hippolithus à lapide Protonotarium Cameræ ab Imperatore constitutum, à Statibus Imperii rejectum esse asserit.*
9. *Respondetur ad quartum fundamentum, asserendo & visitatorum potestatem ad Imperatorem referendam esse.*
10. *Notatur Lapsus Webneri in ijsmogetiv*
11. *Visitatorum Cameræ officium aliud generale aliud speciale est.*
12. *Respondetur ad quintum fundamentum, demonstrando Revisionem in Camera ejusque judicis Majestati Imperatoriæ deberi.*
13. *Processus in Revisione hodiernus varias ab antiquo.*
14. *Animadversio in Assessores Cameræ dolo malè judicantes soli Imperatori reservata est.*
15. *Respondetur ad sextum fundamentum.*
16. *Respondetur ad ultimum Hippolithi à lapide fundamentum distinguendo probatur, eum fallaciam causæ commisisse.*

1. ATQUE inde nunc nobis planè non officit, primò in contrarium allegati ex Ordinat. Cameræ textus, & illud quod ex Cæsare adductum testimonium, quippe qui concedimus, quoad subjectum locum & modum exercendæ jurisdictionis concurrisse Consilium universorum Imperii Statuum, & hactenus etiam rectè dici Dominos Camerales repræsentare Imperatorem & Ordines, non verò quoad jurisdictionem ipsam, utpote, quæ jam antea Cæsaris erat, & peculiarem sal-

tam saltem communi Statuum consilio determinationem accepit. Quantum ad *Replicæ illustrium Electorum opposita verba* attinet fateri ne'cesse habemus graviter ea nobis obstare. Cæterum commodè responderi potest, illa ita explicanda esse, ne absurditatem involvant, nam si ita crudè intelligantur, quod beneficio Statuum Camera etiam jurisdictionem acceptam ferre debeat, certè oppugnabitur, quantumvis perperam regula illa juris communis, quod nemo plus juris in alium transferre possit, quàm ipse habet, uti ex superioribus audivimus. Cum etiam postea in sequentibus verbis, res illa in totum quoad præsentationem Assessorum per modum rationis refertur, hoc modo, Inmassen dieselben von Ewer Käyserlichen Majestät und Ständen/wie die in unterschiedlichen Kräisen gesessen/ *præsentiret* und erhalten / und ihrer Ordnung nach visitiret werden / &c. Idque tanto magis, quod iidem Electores in *prioribus suis supra ad Cæsaream Majestatem relatis gravaminibus* judicium hoc Camerale simpliciter Imperatoris dicarant, vid. *Lundorp. acta publ. tom. 2. p.* 50. Wann dann Ihre Chur- und Fürstliche Gnaden/ zum Theil selbst / Theils dero Vorfahren / wegen Bestellung Ewer Käyserlichen Majestät Cammer-Gericht zu Speyer &c. quod tamen non fecissent, si quoque sibi ipsis & Statibus Imperii reliquis ipsam Cameræ Jurisdictionem acceptam tulissent. Quamvis de cætero, nec malè se habeat, hoc loco ad ista verba responsio *Domini Slüteri*. ea nimirum postmodum per subsequentem iteratam Cæsareæ Majestatis resolutionem, controversiam passa, & sic pro fundamento minimè adduci posse. Provocat enim ibidem Imperator ad priorem suam, ad priora itum Electorum gravamina responsionem, in qua disertissimis verbis, sibi soli, & non Statibus Imperii Cameralis Jurisdictionis originem attribuit, quando legitur, Ihre Majestät haben dem Cammer-Gericht gleichwol ihre Jurisdiction in etlichen Fällen communiciret/ aber sich derselben nicht abdiciret noch begeben/ apud *eundem Lundorp tom. 2. actor. public. p.* 55. Quid quod postea etiam ipse Elector Saxoniæ, Cameræ Jurisdictionem tribuerit Imperatori, vel inde constare potest, quod masculè per legatos suos in *Conventu Electorum Fuldæ anno* 1608. *celebrato*, Legato Electorali Palatino Camerario, qui Jurisdictionem Imperatoris maximam partem in dubium

dubium vocaverat se opponendo, concurrentiam ejus adhuc cum
2. Camera Imperiali propugnaverit, daß Ihre Majestät *Cameræ die jurisdictionem privativè* gegeben/könte man nicht behaupten/ hätte also *privatio* Stat und *Cæsar concurrentem jurisdictionem cum Camera.* vid. *Londorp. tom. 1. act. publ. p. 6.* Non obstat alterum illud secundo loco ad-
3. ductum in contrarium argumentum, malè enim à præsentatione Assessorum, ad ipsam jurisdictionem ita simpliciter infertur. Quippe quod si ita crudè huic argumento insistendum foret, ipse *Hippolithus* ad incitas esset redactus, quippe qui ab initio jam Constitutæ Cameræ. Jurisdictionem non Imperatori, sed simul Statibus Imperii, & tectè quidem si sententia ejus approbationem mereri posset, assignavit, jam verò constat, olim Imperatorem Maximilianum solùm ipsos Assessores quoq; constituisse, uti patet ex R. I. *de anno* 1495. Et per consequens eo ipso tempore secundum mentem *Hippolithi* fuit jurisdictio Imperatoris. Et proinde perperam quoque ficulneo isto ademptum it argumento Cæsari Cameræ Jurisdictionē *Hippolitum*, præsertim, quod
4. & hodie Imperator post *Pacificat. Osnabr. art. 5. §. 20* quo numerus Assessorum Cameralium ad quinquaginta in universum redactus est, duos etiam adhuc Assessores præter Judicem & duos Præsides constituere queat. Neq; obstat majorem tamen nihilominus Assessorum partem à Statibus Imperii & hodie quidē post *supra dictā Pacific. Osnabr. transactionem* 26. à Catholicis & 24. ab Augustanæ Confessioni Statibus addictis præsentari, sicq; à potiori debere fieri denominationē, uti porrò instat *Hippolith. supr. allegat. loc.* Respondemus enim concedendo, à potiori fieri debere denominationē, jā verò id potiùs, dignius & præstantius haberi debet, quod formam rei repræsentat, quam caussam externam instrumentalem, jam verò Jurisdictio Cæsaris Cameræ concessa formā ejus nō tantū repræsentat, sed imò vera ejus forma haberi debet, Assessores verò nihil aliud sunt, quàm instrumenta, quibus ceu mediis jurisdictio illa finem, quem intendit consequitur. Et proindè etiam eorum præsentatio cedat ipsi jurisdictioni, & ab illa ad hanc invalida sit consequentia necessum erit, Quo etiam facit quod ipse Judex Cameræ, & Assessores quando circulus aliquis in præsentando cun-
5. ctatur præsentare possunt, *O. C. p. 1 tit. 4. §.* Wie auch, Stultus cursum esset, qui inde jurisdictionem Cameræ Dominorum Cameralium esse concluderet. Unde etiam est, quod non attenta Statuum

hic

Ratio Assessorum præsentatione, ipsum hoc Augustissimum Tribunal frequenter in Constitutionibus Imperii simpliciter Imperatoris, nunquam vero Ordinum esse dicatur, **Das Käyserliche Cammer-gericht**, ut propterea etiam malè omninò egerit *Hippolith. d. l. p. m.* 203. quando absurdos eos esse putat, qui Cameram Imperatoris judicium nuncupant, quippe quod eo ipso, ipsas Imperii constitutiones absurditatis participes facere eum, perspicuum evadat. Nec refert quod aliquando etiam Imperatoris & Imperii summe judicio, summumque tribunal, dicatur, necessum enim habebit probare *Hippolithus* Imperium hic oppositive quoad Imperatorem aliorum pari, quod ipsum tamen cum nunquam probare possit, ita hic stapide asserimus, vocabulum illud imperii, hic additum loco differentiæ, quoad alia regna, in quibus potentissima Austriacorum similiter fasces gubernat, ceu adhuc hodie ita distingui videmus in omnibus mandatis aliisque Imperatorum rescriptis. *Dn. Schwighin prælect. J P. tit. 2. posit* 8. Tantò minùs obstat, quod præter Assessores reliqui Cameræ ministri, non ab Imperatore sed Archiepiscopo Moguntino, ut Cancellario per Germaniam constituantur, 71
quia primò assertio illa universalis non est, quo enim referendi aliis essent Fiscalis, & Advocatus, qui huic adjungitur, quos certe solus constituit Imperator *O.C. part. 1. tit.* 15. quo isti qui per ministrum Cameræ, *O.C p. 1 tit. 26.* Et quamvis posteriori hoc casu confessus eum Moguntini Electoris ut Archi-Cancellarii Imperii per Germaniam accedere debeat; quia tamen Imperium illud virtute & perpetuam Imperatori, ut aliquoties audivimus opponitur, ∫ ipsum Imperium Imperatoris est, eo ipso patet Consensum illum Moguntini Archi-Cancellarii magis arguere, quàm destruere Majestatem Imperatoriam: Unde nunc etiam propria quasi virtute secunda resultat, ad objectionem propositam responsio, quam hic ob perspicuitatem adscribere noluimus, satius habentes importunum illud *Hippolithi* in sequentibus verbis effatum falsitatis arguere; quando aliquando Protonotarium qui ab Imperatore præsentatus erat, ab Ordinibus rejectum inque ejus locum alium substitutum fuisse asserit. Neque enim illud ipsum per *allegatam Ordinat. Camer. d, anno* 1507, *in fin.* probari poterit, verba quippe ejus ibidem ita habent;

hent Darauff die Stände geantwortet/das sie an Störcken Persohn auß Ursachen/so sie darzu bewogen Beschwerung trugen / bitten darumb K. M. das Gericht mit jhm nicht besetzen zulassen/und wo K. M. keinen andern an Störcken-Statt/weiß vorzuschlagen so zeigen sie an, *Joh. Rudolphen &c.* Nimirum volebat Imperator quendam officio huic protonotariatus destinare, cujus persona indolesque Statibus Imperii suspecta erat, ideoque Orabant Imperatorem, ut alium ejus loco substitueret, & proinde male omnino *Hippolith.* Imperium quoddam Statibus inde posse ascribi putat, quasi Imperator jure astrictus fuisset, eorum voluntatem sectari, quia si hoc verum, tunc non opus fuisset, precibus ab ils Imperatori supplicatis, sed potuissent verbis imperativis remissam Imperatori demandere, & præcise ut *Joh. Rudolphus* substitueretur jubere, adeoq, uti ipsius Imperatoris intererat judicium hoc suspectis personis minimè repleri, ita mera fuit ipsius voluntas, quo Statibus imperii gratificari possimodum voluit, eo ipso quod alium in locum remoti substitueret Protonotarium. Nihil denique efficit quinta in contrarium allegata ratio, quia respondemus, & illam Visitatorum potestatem quanta quanta sit, ad Imperatorem referendam esse, cujus etiam nomine omnia agunt, quæ ratione officii ipsius peragendi incumbunt. Cui etiam juramentum præstare tenentur. *O. C. part. 3 tit 55* § Und sollen der Käyserlichen Majestät. Valet enim & hic supra adducta regula, quod cum Status imperii in se nullam jurisdictionem habuerint, eam, uti Cameræ, ita nec hic ejus Visitatoribus concedere potuerint *Confer. C. A. P. d. S. R. R. vol. 2 dissert. 2. l. 7 lit. D.* accedente etiam illo, quod etsi Visitatores rem probe consideraverint, & quâ ratione minus munitam Augustissimo judicio optimè succurri possit, statuerint, illa tamen consultatio effectum suum non sortiatur, nisi approbatio & confirmatio accesserit Imperatoris, *R. I. d. anno 1654* §. Wie nicht Wir dan. Ceu etiam Cæsarei altas Commissarii huic Visitationi intersunt, sine quibus nihil etiam fieri potest. *Ordin. C. p. 1 tit. 15.* Unde mirer illum, quid in mentem venerit, *insigni Germaniæ quondam ornamento, Paulo Matth. Wehner quandoque observat. Cameral. verb. Cammergericht p 71 & 72.* Visitatores in corrigenda, visitande, & reformanda Cameræ majorem ipso Imperatore obtinere potestatem;

rem; ut enim primò non dicamus Visitatorum illam potestatem independentem non esse, sed subalternam, certè vel ex unico illo, quod eorum potestas maximam partem circa solam tantum Cameræ reformationem, vel ejus defectus versetur, sicque perpetua non sit, Imperatoris verò potestas, ratione universalis & supremæ jurisdictionis illimitatam perpetuamque habeat summitatis indolem, effatum illud damnari meretur. Visitatorum autem horum officium eum aliud generale, quod in corrigenda, & emendanda Camera, ejusque Ordinationibus, aliud Speciale, quod in revidendis actis ad instantiam ejus qui se gravatum sententia Dominorum Cameralium esse conqueritur consistit, ita ut eam, vel reprobare vel confirmare ulterius valeant, *vid. post C. J. P. d. St. R.R. alleg. loc. Matt. Steph. d. jurisd. l. 2. p. 1. c. 5. membr. 1. n. 67. 68. & seq.* Visitatorum autem in genere jurisdictio unicè Imperatori secundum antedicta tribuenda sit, ex ipso & responsio pullulat ad quintum illud ab Hippolitho in contrarium allegatum argumentum. Nimirum & Revisionem ipsam ejusque judices tantummodò Cæsaris majestati adscribendos esse. Cum etiam, nulla alia de ratione Imperatoris Commissarii semper intervenire soleant *O. C. p. 3. tit. 53.* ubi observamus obiter, quod etsi alias per *annd. O. C. p. 3. tit. 53. in prin. & vers.* wo aber Revisio duobus mensibus ante Calend. Maji. Moguntino Electori in scriptis denunciari debebat eo fine, ut eam Imperatori, & ejus anni Visitatoribus significaret, & revisioni actorum consiliarios mittendos peteret, vel si à dicta latæ sententiæ non integri duo menses, usq. ad Calendas Majas supetabât, in sequentē annū rejiceretur illud tamen novissimè per *R. J. d. an. 1654.* correctū esse *§.* In fallen da die appellationes Ita ut hodie intra quatuor menses à die latæ sententiæ, apud Electorem Moguntinum Revisio petenda, Cameræ insinuanda, gravamina necnon & summatio modo enarranda, aut proximus terminus pro illorum exhibitione postulandus, & juramentum revisorium, tam à parte quàm ab Advocato simul præstandum veniat. Atque illud ipsum quidem in tantam extensum est, ut si unum ex his inira dictos quatuor menses omittatur, Revisio ipso jure nulla esse debeat. Quod vero *Hippolithus alleg. loc.* in remedio Revisionis & Syndicatus idem jus statuit, etsi aliàs magna inter utrumq. versetur differentia,

 quum

quæ videri datur apud *Matth. Stephan. de jurisdict. alleg. loc. n. 26. & mult. seq.* Id hactenus quidem ratione cognitionis verum est, at non ratione ipsius animadversionis in ipsos Assessores dolo malo judicantes, utpote quæ soli Imperatori reservata est, & propterea etiam non immerito inter ejus reservata referri potest *O. C. p. 3. tit. 53* §. Ob sich aber *Paurmeister de jurisdict. lib. 2. c. 4. num. 121. p. 590. & post eum Rumelin. ad A. B p. 2 diss. 1 § 17 p. m. 2* Ex. ut proinde cum *Dn. Schütz. in prælect. juris public. allegat. loc.* sit dicendum secundum rerum veritatem, ea quæ oneris, & laborum plena sunt, Statibus in Revisione & Syndicatu communia esse, ea vero quæ majestatem arguunt solius tantummodò Imperatoris. Quo etiam referri debet, quod actus iste executionis secundus, sive mandatum illud exequendi ministeriorum, quæ rex sextum construebat *Hippolithi* argumentum, Cancellis Imperii, atque illud quidem propriis eorum sumptibus perficiendum demandari soleat, *O. C part. 3. tit. 49.* §. Nemblich in diesen/nam de cetero actum illum primum executionis, sine quo ad secundum pervenire non potest, & in sententia potissimum pœnam declarante consistit, Imperatoris esse non vero Statuum sufficientissime probat. *O. C* Zu Costenz *d. anno* 1507. §. 7 nach dem bisher *ubi* darumb mit Rahtund Bewilligung der Stände. Et licet hodie etiam quando pœna Banni decerni debet, ex verbori, & in *Colleg. I. P. V. 1 diss 4 § 17*, approbata sententia etiam Camera, instar Imperatoris consensum Electorum, frustra in contrarium pugnante *Domino Limn. in Comm ad Capitulat. Ferdin. III art* 30. non verò universorum Ordinum uti hanc quoque colligere licet esse *Hippolithi* ipsis sententiam alibi tamen refutandam, adhibere teneatur; quia tamen uti sæpius dictum consensus iste non minuit Imperatoris potestatem, sed publos, ut eò justior exercita videatur efficit, In [illegible] idem hic circa executionem ejus robur esse, non majus omnino existimari debet. Et hoc quidem, quod Circulorum Præfectis executio demandatur quoad immediatos contumaces procedit, nam si mediatus contra quem executio imploratur, Domino territorii ea mandari solet *d. O. C p. 3 tit 48* §. Und so der verlustige Theil, qui etiam nisi urgentes recusandi habeat rationes, eam perficere [illegible] pœnam subire velit, tenetur, referente *Klock tom. 2. Consil. 99.* Quod ultimum

stimum respondemus distinguendo inter privationem jurisdictionis directò & indirectò sic contingentem. Quoad hanc *Hippolithi* sententia falsissima evadit, qua enim privilegia, de non appellando, de non evocando Statuum subditos ad aliud tribunal referenda essent, quæ tamen constat ex plenitudine potestatis concessa, & si quæ antiquitus jam concessa fuerunt confirmari, uti in sequentibus pagellis latius declarabimus. Quoad illam vera quidem est *Hippolithi* sententia, at causam quam assignat omnino rejicimus & inde eum Sophistam hic, fallaciam causæ committendo, agere intrepide asserimus, neq; enim Imperator propterea jurisdictionem Cameræ adimere nequit, quod ab ipso ea non processerit, sed quod ipse libertimo consensu, libertima voluntate, se nihil contra judicium hoc, ejusque legibus Imperii constitutum Ordinem, quicquam citra Ordinem consensum facturum vel decreturum esse promiserit, uti id quidem à gloriosissimo nunc regnante *Ferdin. III. artic. 40. Capitulat. suæ* præstitum accepimus *hisce verbis*, Wir wollen auch in dieser Zusag der gülden Bull / *&c.* wie auch der in *anno* 1555. uffgerichteten Cammergerichts beneben deß Reichs *Executions* Ordnung / und andern Gesetzen so jetzo gemacht / oder künfftiglich durch uns mit ihrer der Churfürsten und Fürsten auch anderer Stände deß Reichs Rohtt möchten auffgerichtet werden / zuwider keine *rescript* oder Mandat / oder ichts anders beschwerlichs außgehen lassen oder zugeschehen gestatten in einige Weiß oder Weg / *&c.* Atque id quidem in tantum ut si nihilominus per sub & obreptionem tale quid emissum, illud ipso jure nullum & invalidum judicari debeat, *vid. art. subseq. ejusd. Capitulat. Ferdin. III. cui adde Capitulat. Divi Ferdin. IV. artic. 28. & 29.*

§. XXXVI.

1. Asseritur Imperatorem concurrentem cum Camera jurisdictionem habere.
2. Probatur ea sententia variis argumentis.
3. Damnatur glossema quibusdam contrarium sentientium.
4. Exceptiones quæ illius judicio Imperiali ... obstare ... [illegible]

... tium procedendi oppugnaverunt.

5. Hippolitho a lapide sententia rejicitur. Statuuntur olim in judices Aulæ processus qui instituti fuerunt, per ... tariam subjectionem ubi jam ... tium incede suppositos fuisse.
6. Respondetur ad præsumptum illud Hippolitho à lapide ex R. I. de anno 1555. [illegible]

fundamentum, probatur, porrò propositâ sententia.
7. Respondetur ad aliud iterum Hippolithi à lapide fundamentum.
8. Probatur processus in judicio Aulico, non per prorogationem jurisdictionis ventilatos fuisse.
9. Rejicitur sententia, quae impossibile esse dicit ut Imperator cum Camera concurrat.
10. Aula Regia Madritia, nonobstante quod quamvis alia in Regno Hispaniae sint summa tribunalia de omnibus causis judicat.
11. In Dicto quoque Officiali per Constitutionem des Hoffgerichts [illegible] dictio non adempta est Cancellar.
12. Camera judicium quatenus [illegible] de summum dicatur.
13. Explicatur Sensus O. C. part. 1. tit. 25.
14. Respondetur ad ultimum negantium argumentum.
15. Hocho Aulici Imperii jurisdictionem [illegible] Controversiam vocare valle Studiis a judicium praeberet.
16. Camera non quoad Omnes [illegible] causis cum Imperatori concurrit.

Everò hoc pacto Imperatori soli deferendam esse Augustissimi Cameralis judicii jurisdictionem: facillimo nunc resolvi poterit negotio, altera illa quaestio, *an nimirum Imperator concurrenter cum Camera, habeat jurisdictionem, vel an jurisdictio Camerae cumulativè, an verò abdicativè concessa fuerit*, Nimirum prius membrum absque ullo timore asserendum esse, ita ut inter Imperatorem ejusque Judicium Aulicum den Reichs-Hoffrath / & Cameram Imperialem praeventioni locus, partibusq; litigantibus integrum sit, quocunque vellat judicio jus suum persequi *vid. C.J.P. d. S. R R a legatum l. 2. disp. 1. 7. lit B* Ut enim non dicamus militare pro nostra sententia communem propemodum DD. Opinionem, quorum catalogum videre licet apud *Paurmeister lib 2. d. jurisdict. c 6 num. 9. & seq.* certe ea (1) evidentissimè probatur ex supra nostro allato principio, quod jura majestatis dividi non possint, ad quae utique uti supra dictum pertineat jurisdictio *Aristotel 4. politic. 14.* (in cujus enim vel Domini Respondentis, vel Typothetae in *C.J.P. d. S R R allegat. loc.* allegatum fuit *c. 13 lib. 3*, [illegible] duodecim saltem sub se capita comprehendat) at verò [illegible] jurisdictionem Camerae privativè concessisset Imperator, [illegible] earum divisio. Facit (2) quod uti supra diximus Imperator habeat fundatam jurisdictionem, quoad omnia majestatis jura, regi propriè sic dicto in regno competentia., jam vero nullibi in Capitulatione ipsi adempta legitur jurisdictio, quin potius ad [illegible] vinculo se qui obligatur vid. *Capitulat. Rudolphi*

Capit. Ferd.III. art. 2. & proinde merum glaucoma est, quod ad hanc rationem per instantiam respondet *Autor. tr.* Ob der Käyserliche Hoff-Raht mit unnd neben dem Käyserlichen Cammergericht zu Speyer concurrentem jurisdictionem, in allen und jeden Sachen ohn Unterscheid habe, *apud Londorp. lib 1. Actor. public p.* 20. quod ubi solummodo, etiamsi concurrentia, illa jurisdictioni negetur, ipsa Camerae jurisdictio Imperatoris manet, & hoc tantum voluisse Electores in adstringendo Imperatorem ad administrationem justitiae, ut similem in administratione justitiae, Caesarea jurisdictio conveniente modo per Cameram exerceatur; ut enim prius illud extra controversiam est, sic eam ante a contentione Camerae suam jurisdictionem mandasse, ut ea amplius uti per se, vel aliam non possit, eam à se plane abdicasse, & amisisse intelligi argum l. 3 §. *Nerva d. acquirenda possess*, postea tamen illud frivolum est, & meram in se continet divinationem. Quin imò cum generalis sit obligatio, & exceptiones, quae tempore jam Rudolphi judicem Imperatoris Aulico propter quod mice hanc controversiam ventilari cuivis notum est, objecta, non tam ipsum judicium, quam personas judicantes, & fundum procedendi oppugnent. *Vid. Limnaeo annotam. ad Capitulationem Matth. artic.* 41. Inde etiam generaliter interpretanda, & non ad unicum illud quamvis Augustissimum Camerae tribunal, tota Caesarea restringi debet jurisdictio, idque tantò magis, quod hodie disertissimis verbis promittere soleant Imperatores, se judicium illud Imperii Aulicum ita constituturos fore, damit männiglich schleunige Unpartheische Justicia administriret werden möge *Capitulat. Ferdin. II. artic.* 39 *Ferdin. III. artic.* 43 quamvis tamen jam ante, quoque ex Litere ex *Transact. Passaviens. d. anno* 1555. §. Demnach soll die Erledigung fortissimum desumi possit testimonium. Ceu etiam posterioribus temporibus, in tantum lites, non obstante quod in Camera etiam decidi potuissent, ad Aulicum judicium delatae excreverunt, ut de nimia earum frequentia conqueri necessum habuerit Imperator, in *Resolutione ad Electores super reformatione Consil. Aulici, de anno* 1637 quae extat apud *Limn. in addition. ad lib.* 9. *J.P. C.* 4. At hoc vel per spontaneam partium subjectionem, vel per prorogationem jurisdictionis facta esse asserit *Hippol à lap. part.* 1. *c.* 10 *sect.* 7. *p.* 257. & Contrarium utramque; mali, & quibus priorum vel ex ipso *Hippol. alleg. sect.* [illegible]

falla-

falsitatis argui poterit, Dum enim affert testimonia eorum, ut Electoris Palatini, per liter ad Cæsar. d. dat. Heydelbergi 7. April. an. 16.. in caus. Deß Stiffs Bruchsell Contra Oberheimb & Rhorbach &
5. Unitorum Principum in liter. ad Cæsar. Rudolph in puncto gravamin. d. dato Schwäbischen Hall an. 1609. qui jurisdictionem Cæsaream in Aulico ejus judicio, & propterea etiam sententias ibi decisas, tanquam ex defectu jurisdictionis invalidas reprehendebant, quilibet cognoscere potest, eos negotia, eas causas, & lites, non per modum amicæ compositionis Cæsari decidendas, transmissas fuisse. Et vero quia omnes lites illas, quarum meminit Paurm. d. jurisd. lib. 2. c. 6. n. 124. ad 140 inclusivè per hanc saltem viam Cæsari oblatas fuisse, &
6. proinde etiam alius, ut sic sensus Recess. Imper. d. an. 1512. § Zum dritten noch dem täglich p. 105. quem alias hanc in rem alleg. loc. torquet Hoppel. necessum erit, eum etiam ex ipsis alium sensum continere, uti verba §. adocere poterunt, zum dritten nach dem täglich der Parteyen Händel / unnd Sachen auß dem Reich an Unserm Käyserlichen Hoff: wachsen die man zu zeit mit Freundschafften / und guten Willen in der erst wohl ableinen / und Richten auch ausserhalb deß Cammergerichts / so die Parteyen etwan selbst deß Verzugs und Kostens halben scheuen vertragen möcht. Scilicet duorum ibidem judiciorum facit mentionem Imperator Aulæ nimirum, & Cameræ, Conquerit urq; quod nimia frequentia litium illud oneretur, quæ tamen prius amicabiliter transigi possint, ita ut hoc obtento (quæ interpretatio ex verbis ipsis resultat) non opus sit partibus côtroverrentib⁹ vel contradictoriis, in Aula, vel etiam Cameræ, ob nimios forsitan sumptus, vel etiam longas dilationes, stare judicio. Et proinde etiam mandat Octo Imperii Consiliariis, ut & ii, cum Imperator ipse officio hoc defungi ob varia bella, quibus irretitus, & devinctus, minimè posset primo partes ad amicabilem compositionem componerent; ita tamen ut si postmodum uni vel alteri parti periculose videatur & noxia, ipsi integrum sit jus suum legitimo modo, contradictorio judicio persequi. quod verba illa in fin. istius §. adjecta doch sol keine Porten dardurch / wieder jhren Willen / in gefärliche Handlung von jhren Rechten gedrungen oder davon verhindert oder auffgehalten werden / significare volunt, & proinde supervacanus videri [illegible] queunt ; nam ad amicabilem iterum transactionem

caferet

inferri non posse, vel unica illa particula **doch** indicare potest, quæ cum sit *adversativa, necessum erit, & aliam priori, aliam posteriori enunciationi inesse interpretationem. Quippe quod ante etiam jam illum recessum conditum, Cameræ Imperiali jam in flore consistente, processus in Aulâ judiciales pertractati fuerint, vel illud ipsum Rescri- 5.
ptum Maximiliani *d. anno 1505. in causa Capitul. Trevirens. contra Comit. de Virnburg*, quod adducit ibidem post *Paurmeister. d. jurisdict. lib. 2. c. 6. nu. 122. Hippolith. a Lapid. ex Anton. Bonbellon, de Godentiu in pragmatic. constitut. d. pac. religion part. 2. c. 35* in quo disertè mandatum Capitulo Trevirensi legitur, ut causam in Aula Pontificis injustè pendentē, vel ad suos vel ad suos & Imperii simul Cameræ Judices remitteret, atq; ibi jus, & justitiā sibi administrari patiatur, verba ejusdē rescripti ita habent, **Wir geben euch zu vernehmen / daß wir Prodst / Dechant und Capittel des Thumb-Stiffts zu Trier gebeten haben** (quod verbum notâ esse, potest egregimillus Maximiliani Imperatoris Civilitatis) **die Rechtfertigung / damit sie den Edlen / Unsern und des Reichs lieben Getrewen Pfaltzgrafen zu Viernburg zu Rom fürgenommen/abzustellen/und sich gebührliches Rechtens vor Unsern NB oder Unsern/und des Heiligen Reichs Cammer-Richtern / als seinem ordentlichen Gericht begnügen lassen.** Putat quidem *Hyppolith.* particulam istam, **oder**/non hic per modum disjunctionis vel alternationis, sed correctionis interpretandam esse, subauditâ voculâ potius **vielmehr/** quo etiam respexisse videtur Autor, **des gründlichen Unterrichts/ob der Käyserliche Reichs-Hof-Raht** 2c. quando præcisè hic Imperatorem causam ad Cameram remisisse scribit. Ceterùm uti ultime huic 7.
verba hæc scribenti quid in mentem venerit non injustè miratur *Syring d. Pac. religion. d. 54.* ita certe, & *Hyppolithi* opinio eadem facilitate qua adstruitur rejici potest. Quinimò manemus nos, in propriâ & naturali istius voculæ significatione ac proprietate usque dum contrarium sufficienti ratione nobis probetur, cum etiam aliás verba semper intelligenda sint, quatenus propria eorum significatio patitur. *Cardinal Mantic. d. conjectur. ultim. voluntat lib. 8. tit. 18. n. 35. Mar. Giurb. ad consuetudin. Messan. c. 5. Gloss 6. n. 4 & c. 1. gl. 5 n. 2. Melch. Phab. tom. 1. Lusitan. decis. 87. n. 14.* Quæ etiam voculæ **oder** proprietas non infringitur, quod postmodum Imperator unius tantum judicii in singulari

X numero

numero mentionem faciat, cum tamen si duplex numerus intelligi voluisset, non dixisset an seinem ordentlichen Gericht/ sed in plurali numero, an seinen ordentlichen Gerichten sich begnügen lassen. Nam ut rectè respondet Dominus Sixtinus, hic frustra quis ex literis vel diplomatibus orthographiam aucupatur, uti vel ex ipso Imperatoris Maximiliani rescripto animadvertere liceat, dum passim sequentes ultimæ literæ, F. N. & en omissæ legantur, ut proinde etiam non inanis sit divinatio, plurali etiam numero verbum illud Gericht intelligendum esse, præcipuè quod in rescripto legatur als seinen/ non verò etiam prius ejus positione perperam allegaverat Hippolithus seinem ordentlichen Gericht. Et concesso tandem absque veritatis præjudicio, numerum hic singularem adesse, nihil tamen Hippolithus consequeretur, quippe quod infrequens non sit, ut in constructione rei singulari proximè appositæ, singularis numerus tribuatur, ita tamen ut vi interpositæ conjunctionis remotiori denegari minimè possit. Quin etiam ea interpretatio fieri potest, ut quia Electio datur Capitulo Trevirensi quocunque velit, horum judiciorum loco, jus suum persequi, & verò unum tantum eligere possit, inde etiam ratione postmodum subsequentis electionis, rectius illud judicium quod Electum fuit singulari numero, tanquam Ordinarium nominari mereatur. Non etiam per

8. prorogationem jurisdictionis causæ illæ ad judicium omnes perlatæ, quia sibi nulla remansit, aut ab initio nulla fuit [illegible] ctio, ut vidimus paulò ante docuerat Hippolithus, certè ne illa prorogari potuit, uti manifestè in terminis docet Magnific. Dominus Tuberus in Anal. & ad Andream Barbos. lib. 14. c. 50. axiom. 2. Quid quod jurisdictio etiam aliàs minimè propriè & accuratè apud summum Principem prorogari dicatur, cum ille universalem, & supremam quoad omnia possideat jurisdictionem. Quam etiam tempore Maximilian. II. in Aula Imperiali præter Cameram usurpatam fuisse, ulterius nobis fidem facere potest responsum ejus, ad universorum Ordinum Augustanam fidem, qui sequuntur, libellum supplicem ipsi Ratisbonæ 29 Januarii anno 1576. quo non tantùm injuriæ & gravamina communia, sed singularium etiam quorundam Ordinum, Joachimi Comitis Ortenburgici, Guilielmi Bergensis Ordinis Equestris Bisfeldensis, & Civitatum Wormatiensis & Geisensis querimoniæ continentur, oblatum, quando

respon-

respondeat; *Quantum ad communiae, si audita parte altera, quod justitiae & aequitati conveniens sit statuemus. Quantum ad singulorum querelas mandassem Senatus, vel Consilio Aulico, ut rerum exceptiones in Cancellaria, item produda ab utrisque communicentur, reliquorum altera in querela introducantur, & ut juxta relationem ad eos respondeant injunctum esse.* Et proinde etiam quia 9.
jurisdictio in Aula Imperatoris semper adhuc dum fundata fuit, animosum evadit, perperam asseri à supra *allegat. Autor.* Ob der Käyserliche Hoff &c. daß zwischen der Käyserlichen Majestät / und dem Käyserlichen Cammer-Gericht / könne per rerum naturam, keine Concurrentia Jurisdictionis statt haben / es were dann / daß Ihre Majestät mit ihr selbst concurriren wolte / Sintemahl die Jurisdictio; die in Camera administriret wird / eben der Käyserlichen Majestät Jurisdiction sey und bleibet. Quandoquidem concurrentia illa non ita crude accipienda est, sed ita ut quemadmodum Imperator Jurisdictionem per Cameram, ita eam etiam adhuc exercere posse, per judicium Aulicum. Quod ipsum adeo absurdum non esse, vel aliorum etiam Regnorum, Principatuum etiam sub Imperio nostro degentium exemplo probare in procinctu est. Ita enim in Hispania, etsi ejusmodi quatuor sint justitiae summa tribunalia, unum in Urbe Pincia Valladolit appellant, alterum in *Granata*, apud Callecos, tertium, 10.
& ultimum denique in Navarra. Aula tamen Regia, Madriti, facultatem non amisit in toto Regno cognoscendi judicandique de omnibus causis, criminalibus & civilibus, *ut ex Lasso Marm. Sicul. de reb. Hispan. l. 4. ad Pontificib. & Magn. Mb Hispaniae, in Cur. regim.* refert *Paurmeister. d. Jurisd. libr. 2 c. 6 p. m. 711.* Ita etiam in Patria nostra Frisia Orientali, si parva licet rebus componere magnis, etsi eminentissimum sit, decidendis controversiis litibusque constitutum Dicasterium, quod 11.
vulgo *Aulae judicium*, das Hoffgericht appellatur, ipsi tamen Serenissimi Principis Domini mei Clementissimi Senatui der Cantzley / eo ipso jurisdictio illa haut adempta censetur, sed liberum est litigantibus, quocunque velint judicio jura sua allegare atque ut sibi propter illa, justitia administretur, implorare. Neque obstat quod Camera dicatur, summum Imperii judicium, das oberste und letzte Gericht / O. C. *part. 1. tit. in pr. Recess. Imper. d. anno 1654.* § den allgemeinen Friedens-Tractaten / summum autem, vel ultimum [illegible], quod aequale vel superius ha-

X 2

tius habeat. Quia consequens illud summum verum est, in subjecto in-dependente & per se summo, quale est Majestas in Republ. & V. C. Imperator in Romano Imperio, non verò in subjecto dependente, quod nimirum ab ipsa Majestate constitutum, quale est Camera Imperialis. Et licet eo elogio, ut summum habere debeat, ornatum sit, il-
12. la tamen summitas non comparativè, ad immensam illam Imperatoris summitatem, sed respectu aliorum judiciorum inferiorum, quorum querelæ, ad Cameram per viam appellationis deferuntur explicanda venit, arg. O. C. p. 2. tit. 29. Ceu etiam summitas hujus judicii disertissimis verbis, ad hoc quod ab ejus sententiis appellari non debeat, restringi videtur in allegat O. C. p. 1. tit. ibi. das oberste und letzte Gericht im Reich/ davon/ laut dieser Ordnung/ nicht appelliret werden soll. Syring. d. pac. religios. allg. loc. n. 5. Licet itaque Camera hactenus sit summum judicium non tamen superior, sed inferior est ipso Imperatore, cum uti vel ex decisione ipsorum Dominorum Cameral. extante apud Gylmann. rerum judicatarum libr. 2. decis. 54. n. 40. Camera utatur Jurisdictione communicabili, Imperator verò tanquam fons & origo omnis Jurisdictionis non tantum communicabili, sed etiam reservata. Non offi-
13. cit tertiò R. I. d. anno 1541. § Und was antrifft Ordin. Cam. part. 2. tit. 33. daß dem Cammer-Gericht sein stracker/ uti in rubro vel uti in nigro sein freyer/ starcker/ unverhinderter Lauff gelassen werden soll/ jam dudum enim responsum est, hisce non contineri universalem abdicationem suæ Majestatis, quoad omnes causas tam pendentes, quam ad illud devolvendas, sed solummodò verba hæc verificari posse, quoad causas ad Cameræ Judicium semel devolutas, ut illas Imperator amplius avocare non debeat. C. J. P. d. S. R. R. vol. 1. disput. 2. lit. B. Paurmeister. d. jurisdict. libr. 2. c. 6. n. 207. & sequentib. Quod ipsum quoque omnes isti actus, quibus Cameræ Jurisdictio inibi impediri censetur, per se cuivis declarare poterunt, quid enim Restitutio, quid supplicatio, quid avocatio, aut alia similis generis suspensio, efficeret, nisi jam in Camera lis pendens esset; Quod enim in Camera nundum in cudis jus dicentium suppositum est, illud neque ibidem per vulgare jura extendi, vel suspendi possibile est, ceu etiam novissimè earum saltem Divus Ferdinandus IV. in Capitulat. sua te Cameræ Imperiali nullum occasurum fore præjudicium Electoribus promisisse legitur artic. 45. ibi. Die auß

Kay-

Käyserlichen Cammer-Gericht zu Speyer aber anhängig gemachet und noch in ohnerörterten Rechten schwebende Sachen von dar ab und an unsern Reichs-Hoff-Raht nicht avociret/ic. & ipse etiã ultimorum Ratisbonæ celebratorum comitiorum *Recess. d. anno* 1654. §. Damit aber auch Unsern hunc in sensum *d. O.C. p.* 2. *tit.* 35. explicare voluit, ubi mit nochmahliger Wiederholung und Bestellung desjenigen/was in der Cammer-Gerichts-Ordnung *p.* 2. *tit.* 35 versehen/daß nemlich der Justitiæ und denen am Käyserlichen Cammer-Gericht anhängenden Processen/ und dahin gehörigen/ ihr freyer ungesperter/ starcker lauff gelassen werden solle/ic. Non officit denique quod licet mens Cæsaris fuisset, ut generaliter ejus Aula, cum Camera in Jurisdictione concurreret, inepte toties id exprimeretur in causa fractæ Pacis. O.C. *p.* 2. *tit.* 9 § So jemand/ *ejusd.* §. *vers.* So bald der. § Und ob es sich schon zutrüge. *O.C. p.* 2. *tit.* 20. *in pr. tit.* 11. *in prin. tit.* 13. *in fin.* 14. *in fin. tit.* 18 *in princ.* Cùm exceptio firmet regulam in contrarium. Quippe respondemus axioma illud tantas pati limitationes, quas vid. apud *Barbosan loc. commun. lib.* 5. *c.* 23. *edit. Argentorat axiom.* 24. præcipuè quando alia interpretatio dari potest, quæ hic manifesta adest, cum concursus iste judicio Aulico ex suâ naturâ jam, ut nimirum Imperatoriæ Majestatis insit, & propterea etiam speciali enumeratione reliquarum causarum, ut casuum jure communi inclusorum, opus non fuerit. Quod autem specialiter fractæ pacis mentio fiat, id proinde ad exclusionem illarum causarum minimè interpretari debet, sed potius quia materia subjecta alterius casus determinationem non desiderabat. Poterat enim dubitari non quidem de ipso Imperatore, quam potius Camera, an nimirum & hac de causa fractæ pacis cognoscere possit, utpote quod cognitio ipsa reo tandem, si quis convincatur, pœnam banni infligere soleat, quæ tamen inflictio cum simmamè Majestatica, Imò tunc temporis adhuc maneòret reservata, etiam secundum nostram definitionem, Imperatoris referenda, talia autem jura generali concessione, vel potiùs eorum exercitium non transferatur *Petr. Anton. d. Petr. in tract. d. jur. quæsit. non tollen. c.* 9. *in fin.* Inde etiam mirum videri debet, quod specialiter fractæ pacis judicium Imperator Cameræ concedere voluerit. Sicque quoad illud non tàm Imperator, vel ejus judicium Aulicum concurrat cum Ca- 14.

mera, quam Cameræ cum ipso Imperatore. Quanquam etiam de ipsum ratione omnium causarum rectissimè pronunciari potest, quippe quod Judicium Cameræ non limitandæ aut auferendæ, sed potius adjuvandæ Jurisdictionis Cæsareæ, in Aulâ alias tantummodò administrari solitæ constitutum sit, uti ex antecedentibus constat, & posteriora & præsentia tempora de ea dubitare amplius non conf-

15 iunt, ut adeò amplius necessum non videatur multa de eo præter necessitatem disputare, præcipuè quod Imperatores in Capitulationibus suis semper promittere soleant, se ut omnia etiam quoad personas in Camera, rectè ibidem peragantur curaturos, quod modus procedendi idem qui in Camera observari debeat, *Pacific. Osnabrug. artic. 5. §. 20.* quodque tandem ultimo pax elogio in *novissimo Imperii Recess.* Tribunalium justitiæ erogata repertaque elogio conjunguntur, quæ Was den Chur-Fürsten und Ständen. & §. Nach dem nun auch in dem Frieden-Schluss, Cum desiderata illa etiam hactenus judicii Imperialis Aulici Ordinationis renovatio eodem anno 1654. promulgata Statibusque Imperii in Comitiis Communicata sit. Qui tamen nihilominus plura desiderat adire possunt, *C. I. P. d. St. R. R. vol. 2. diss. 2. l. 7. lib. 8. Paermeister. de Jurisdict. & Syring. d. Pac. Relig. allig. loc. Johann. Ernest. Zorn. apud Arum. vol. 2. discurs. Academ. 7. d. 28. Hag. p. 2. q. 9.* & alii ab his citati. Nobis enim alia vocant, & quidem præcipuè ea quæ propriè reservatam Imperatoriæ Majestatis Jurisdictionem manifestant, in quibus nimirum Cameræ, vel etiam aliis in Imperio Romano-Germanico approbatorum judiciorum potestas judicandi sine

16. Imandatis silere cogitur. Licet O. C. p. 2. tit. 27. diserte legatur, daß alle Persohnen und Sachen / die der Käyserlichen Jurisdiction ohne Mittel unterworffen und durch sondere Auszug dieser Ordnung / oder anderer Privilegien, Freyheiten / rechtmässige und rechtmässige Gewohnheiten / nicht außgenommen sind / an dem Käyserlichen Cammer-Gericht vorgenommen und gerechtfertiget werden sollen / multa tamen adhuc sunt causæ de quibus nec Camera, nec Austregæ, sed solus cognoscere tantummodò solet Imperator.

§. XXXVII.

§. XXXVII.

1. *Cognitio Delictorum ab immediatis Imperii Civibus Commissorum est de Reservatis Imperatoris.*
2. *Mutuatum illud jus esse asseritur ab antiquis Romanorum temporibus.*
3. *Explicatur proposita assertio distinguenda inter locum debilis.*
4. *Proponitur Frideric. epistola eam cognitionem pro confiscatione personarum vel ad Cameram vel ad Austregas pertinere.*
5. *Austregarum descriptio... ordinariis assignatur, probatur ipsis eam cognoscendi facultatem non competere.*
6. *Respondetur ad sequentia Fridericum Vitimirationem,*
7. *Probatur proposita assertio plenius.*
8. *Probatur nec Camera eam cognitionem competere.*
9. *Respondetur Ordine, ad contrarium fundamenta Frideri argumenta.*
10. *Argumentum negativo ab uno vel altero specie ad totum genus formari non deducitur.*
11. *Explicatur O.C. p. 2. tit. 5.*

INTER illas autem primo loco referri debet, cognitio in delictis ab immediatis Imperii Romano-Germanici civibus commissis, ut sunt Principes, Comites, & Barones, qui in misrum comprehensi, insuper immediata nobilitate Imperatori immediatè subsunt. Delicta quid sint, & quomodo dividantur abunde ex jure privato desumi potest, sufficiat hic nobis dixisse ejusmodi delicta intelligi, quæ pœnam corporis afflictivam importare solent, vel uti Camer. Ordinat. p. 2. tit. 28. loquitur, So Leibsstraffe auff sich tragen. *Anger. Rulant d. Commiss. p. 1. lib. 2. c. 3. lit. F.* Atq; se huc nunc pertinet antiqua illa Friderici II. de anno 1236. Constitutio, daß wo es an eines Fürsten Leib oder Ehren gehe / das wolle oder solle der Käyser selber richten / auff die Weise / wie es in dem Heiligen Reich von uhr alten Zeiten herkommen. Atque hoc ipsum reservatum ab antiquis quoque jam Romanorum temporibus mutuatum quodammodo recte dicimus, utpote qui etiam ipsi cognitionem delictorum ab Illustribus viris Commissorum reservare solebant, ut manifestum evadit *ex l. fin. C. ubi senator. vel Clariss.* ubi tamen notamus, illud ipsum prout sicut non de omnibus, sed tantum eorum illustrium delictis intelligendum esse, quæ ad destitutionem, vel proscriptionem 2.

vel urbicariæ amplissimæ ledis, eam dignitatem adepti erant, non quod [illegible] illis, qui sine ejusmodi ad ministratione honoraris saltem eadem illis amplitudine, & prærogativa Illustrium decorabantur, nisi aliquid commiserant, necesse habebant, pati judicium, vel præfecti Prætorio, vel præfecti Urbi, vel etiam jussu Principis Magistri officiorum, & Præsidis, ita ut pœnam ipsi non [illegible], sed ejus determinationem ab Imperatore expectarent *d. Lucasbique in analysi Pacius*, qui elegantissima adhuc ibidem recenset. Quo autem de Reservati hujus natura eo melius constet, dispescimus locum delicti, vel eum committitur delictum ab immediato, in proprio territorio, vel in alieno. Posteriori casu inter Reservata Imperatoris non ita accuratè referri videtur, quippe quod

3\. tum etiam Dominus loci, ut Ordinarius etiam de jure communi Judex delicti cognitionem arripere, & delinquenti quoque si ibi reperiatur, pœnam infligere possit, *l. 1. C. ubi d. Crim. agi oportet. l. 1. C. ubi Senator vel Clariss. l. 3. ff. de offic. Præsid. l. ult. d. noxal. act. l. 7. §. pen. & l. ult. ff. de accusat. leg. 3. ff. de re militar. in princ. & Nov. 69. c. 1.* Et ne quis dicat, leges illas (quamvis ineptissimè) applicari huc minimè posse, is consideret, quæsumus verba *R. I.* zu Regenspurg *de anno* 1594. §. Ebener Massen / ubi certe si non explicitè, implicitè tamen etiam idem de immediatis Statuitur. Da sich aber ein solcher Fall begebe / wann nur ein einige Person / sonderlich / die ohne Mittel dem Reich unterworffen / auff freyer Landstrassen / einen andern bößlich erschiessen / oder dergleichen Mißhandlung thäte / wiewohl nun in Zweifel stehen können / ob dieselbige Person durch die Ordentliche des Orts / da die That geschehen / oder die unmittelbare Obrigkeit zu straffen / welches Orts der Beschädigte seine Klage anbringen möge. So setzen / ordnen und wollen Wir doch / daß in diesen Fällen / damit Unserm Käyserlichen Cammer Gericht mit demselbigen nicht über-häuffet / der Beschädigte bey der ordentlichen Obrigkeit umb Recht ansuchen soll. Posteriori casu optimè Reservatæ Imperatoris Jurisdictionis particula dicitur cum eo in casu nemo alius nisi Imperator cognoscere queat, *C. I. P. d. S. R. R. vol. 2. disp. 7. thes. 6. lit. B. Rulant. de Commissar. alleg. loc. num. 6.*

Hinc

Huic tamen indistinctè contradicit *Petr. Frider. in tract. d. Process. c. 9. p. 36.* ubi causas criminales, quantum ad visam simplicis querelæ,
unà cum reliquis causis civilibus, communem Cameræ ordinarium sequi asserere non veretur, ita quidem ut si inter eos quæstio 4
criminalis versatur, qui Austregarum privilegio gaudent, juxta illorum rationem negotium omne decidi oporteat, cessante verò eo
Cameræ Imperialis fundata haberi debeat jurisdictio. Ceterum uti nova hæc fuit opinio, ita certè planè erronea. Atq; primò quidem,
ut eò melius appareat Austregis eam potestatem tribui non posse, prænotamus *Austregas ea judicia esse, in quibus certorum civium immediatorum res controversa in prima instantia examinantur, & decidiuntur.* Indignum enim visum fuit Imperatoribus, ut hi minori 5
defensionis jure, quam mediati & ipsorum subditi uterentur, opposte quibus licitum est, si sa superioris territorii Domini sententia gravatos existiment, vel Aulam Cæsaream vel Cameram Imperialem
adire, ibiq; de injuria sibi illata per remedium appellationis conqueri. Quo faciunt verba *Caroli V. 6. die Jul. anno 1540. Norinbergæ* desuper concessa *ibi* damit sie nemblich zum wenigsten zwo *instantien*,
und jhnen die Guthat und Hülff gleich so wohl als den jenigen/so dem Reich nicht ohn Mittel unterworffen vorbehalten und unbenommen
bleibt *&c.* Proinde etiam necessarium esse existimavit eum universo Imperio, utejusmodi Austregas lege aliquâ & constitutione Imperii introducere, vel si jam quasdam inter se ex longâ consuetudine vel etiam Privilegio Cæsareo habebant, vel imposterum consequerentur confirmare *O. C. p. 2. tit. 2.* Ordnung deß Cammergerichts
zu Wormbs *tit.* Wie Churfürsten Fürsten und Fürstmässige. *Item*
Wie Prælaten Grafen Freyherren und andere ein ander zu Rechte fordern mögen *p. 24. & 25.* Unde etiam deinde Doctoribus ansa fuit
Austregas distinguendi in legales & non legales, de qua re *Confer. C. I. P. d. St. R. R. vol. 2. disp. 3. th. 3.* Quandoquidem igitur unica ratio,
harum Austregarum fuit, tribuere Statibus immediatis jus quoq; duarum instantiarum, oportet utiq; præsupponere ejusmodi primam instantiam, de qua ad Cameram appellari possit; jam verò constat causas criminales non involvere duas instantias, sed unam tantum qua etiam finiri debeat *R. J. de anno 1530. §. Item als etliche jetz*

hero p. 231. & per consequens etiam nec Austregæ in priori instantia causarum criminalium discussionem sibi attingere poterunt. Et proinde etiam *Hummius* qui *Frideru͞m disp. ad process. judiciar. direct. 4 th. 30. n. 51.* manifestum committit elenchum falsæ interpretationis, quando ait, dum in *Ordinat. C. p. 2. tit. 2. §* Darauff sol der Beschrieben ab Austregis concedatur appellatio ad Cameram, in iis nimirum uti ille suspicatur causis, quibus alias *O Cameræ* appellationem concedit, id certissimo argumento esse, Austregas etiam de iis judicare causas, quæ non sunt appellabiles, atq; inter eas vel præcipuas esse causas criminales. Quippe in genere, primo & simpliciter *in dict. tit. 2.* actum fuit, de judicio illo Principum singulari, & in genere etiam de omnibus causis, quæ ibi tractari posse dicuntur conceditur appellatio, doch sol keiner Partey die *appellation* für das Käyserliche Cammergericht benommen oder abgestrickt sein nach laut deß Artickels von dē appellationen &c. ut propterea etiā necessario generalis, si ita dici meretur, concessio illa judicii, quæ Austregis competit interpretanda sit, quo ultimum appellationis refugium læsæ parti salvum manere queat, & proinde etiam ut nulla sit secundum antedicta Austregarum ejusmodi delictorum cognitio oportet. Et

7\. juvatur hæc assertio nostra ex ipsa rubrica *dict. tit. 2. O. C p. 2.* quæ loquitur Von Personen und Sachen so dem Reich ohn Mittel unterworffen und in erster Instantz an daß Cammergericht nicht gehörig. Inde enim rectissimè suspicari licet in secunda instantia Cameræ jurisdictionem fundatam esse. Quia igitur titulus ille agit de iis personis & rebus, quæ in prima instantia Cameræ jurisdictioni non subsunt, & per alteram illam in tribunali judicari possunt, in Camera vero appellationes rerum criminalium prohibitæ, non potest non sequi, totum illud Austregarum judicium destitui potestate dijudicandi causas criminales *Confer C. I. P. d. St R R. dict. disp. 1 13 lit D Reink. d. R S & Ecclesiastic lib. 2. cl. 2. c. 26 n. 24.* Atq; ita prius jam Fridericus assertionis membrum, subsistere minimè posse indubitatum est.

8\. alterum itaque restat, anne & Camera de ejusmodi delictis cognitionem habere queat. Nos iterum Negativæ subscribimus idque 1. quod nulla lege Imperiali ad Cameram causæ meri Imperii, sive criminales pœnam corporis afflictivam concernentes, ullo tempore translatæ

translatæ fuerint, probat quoque *Besold in tr. posthum. J. P. part. 2 c. 2. p. m. 178* nihil enim in Ordinationibus Cameræ de Carcere, aut tortura, nihil de pœnarum suppliciorumque irrogandi generibus, præcipitur, quòd tamen necessariò fieri debuisset, si Imperator cum Consilio totius Imperii Cameram constituens, eatenus per jurisdictionem suam criminalem & maxime Reservatam, ob Illustrium & immediatè Imperio qui subsunt Nobilium Virorum commissorum delictorum animadversionem concedere voluisset, *Rutger Ruland. d. commissar. lib. 2. c. 3. p. 59.* quin imò contrarium potius exinde eliditur, cum enim speciales quidam casus excipiantur quibus in universum in criminalibus causis fundata esse debeat Cameræ jurisdictio, nota accusatione criminum à personis Cameralibus commissorum *O C part. 2. tit. 50.* querela nullitatis super criminali intentata *O. C part. 2. tit. 28* § Item auch dem crimine fractæ pacis *O. C. part. 2. tit. 9.* & perduellionis *O C. part. 2. tit. 20.* §. Weiter ob sich certè exceptiones istæ regulam contrariam arguere nemo negare poterit per ea quæ tradit *Augustin. Barbos. lib 5. axiom. c. 23 axiom. 24.* Atque proinde non opus fuisset irrisione Friderl, quâ Gallium Practicorum verè Principem *lib. 1 observat. 1 n 27.* generaliter asserentem 9.
causas criminales capitales, neque per viam simplicis querelæ, neq; per appellationem, extra casum intentatæ nullitatis, de quo etiam paulo ante diximus in Cameta recipi affirmat, illudit, quippe quod hæc non Solius Gallii, sed communis fere omnium qui de Camera scripserunt sententia sit vid. *Mynsing. centur. 4. observat 41 ibiq; in additionibus Arnold. d. Reyger. Wurmbser lib. 1. tit 24 observat. 18 n fin. Matth. Coler 1 decis. 46 n. 47 fol. 600. Schwanman observat. Cameral. 35. 46. p 49. & 50 & Observat 175. num. 34. & novissimè Referens apud Klock in votis Camer. relat. 125. n. 55. p. 803.* accedente etiam illo, quod primarium ipsius argumentum, & propterea etiam primo ab ipso loco adductum, elegantissimè in ipsum retorquere liceat. Quod si enim nec per appellationem, ejusmodi causarum criminalium cognitio, Cameræ tribui poterit, certè nec tale quid operabitur prima instantia, utpote quæ its privilegiata non est quam altera, quæ per appellationis processum instituitur, & propterea etiam non immerito præsidium innocentium & thyriacum contra venena judicium,

nominari solet. *Ruland. d. commissar. alleg. loc. Confer Magnific. Dn. Tabern analect. ad Augustin. Barbos. lib. 1. c. 73. axiom. 2.* Non obstat denique alterum Friderl argumentum, quod aliàs si Comites, Baro-
10. nes, Nobiles immediati sub Imperio, ab Inferiorum Ordinum hominibus super causa criminali in Camera accusari non possent, impunitum istis in hos latrociuando, occidendo, vel similes criminales actus exercendo evaderet, neq; enim firmum deducitur argumentum negativè, ab una vel altera specie, ad totum genus, sic enim non sequitur Austregæ vel Cameræ Imperialis non cognoscunt de criminibus istis. Ergò nec alius in toto Imperio, quia adhuc Imperatoris subsidium vel etiam compromissum allegari posset. Cæterum quia ultimum hoc in causâ criminali fieri prohibitum *l. 32. § 6 ff. d. recept. qui arbitr. recep.* neque es ullibi abrogata legitur, inde adhuc vim juris tenere dicendum *l. 27 ff. d. testam.* & per consequens solius cognitio, ut nostra est sententia horum delictorum erit Imperatoris, utpote cujus officium principaliter est seminare tranquillitatem, malos afficere pœnis, bonosq; præmiis dinare. *C. J. P. d. St. R. R. vol. 2. dict. disp. 3 § 33. lit. C. in fin. & eod. vol. dict. disp. 7. § 6. lit. E.* Atque hinc non rectè allegatur §. Wurde aber eines Fürsten *Reform.* guter Policey *d. anno* 1530. p. 242. ibi So auch ein Fürst Graff/ Herr oder *Communen* dieselben ihren Ambtleuten oder Unterthanen auch nicht straffen / aber die Lästerung selbst thun würden / sol gegen den oder denselben unser Käyserlicher *Fiscal* umb ihr ungehorsamb als Verhänger oder selbst Thäter derselben Gottes Lästerung wie sich gebühret *procediren*, so aber die Obrigkeit obgemelte Gottes Lästerung zustraffen nicht vermöcht / alsdan / sol sie solches Unsern Käyserlichen *Fiscal* bey Zehen marck Goldes anzeigen / wieder denselben sol Unser *Fiscal* wie sich gebürt ernstlich *Procediren* / und so solche obgemelte Gottes-Lästerung durch jemands was Standes der were hohes oder niedern / der darumb zu gemelter gebührender Leib oder Todtes Straf nicht bracht werden möcht / derselbe so er des mit Rechte überwunden / soll darumb Ehrloß sein / und von männiglichen darfür gehalten der dan auch darauff als Ehrloß mag gescholten werden / und dennoch nichts destoweniger wo es beschehen kan Peinlich wie obstehet am Leben oder Gliedern nachgestalt seiner Verwürckung gestraffet werden /

Confer

Confer. Ordinat. Polit. d. anno 1577. tit. Von Gottes Lästerungen §. 755 § Würde aber eines Churfürsten Neque obstat O. C. p. 2. tit. 7. Wie von Fürstenthumb, Graffschaften &c. im Reche gehandelt sol werden, ubi tantum Ducatuum & comitatuum feudi titulo ab impe- rio dependentium, causas sibi Imperator præservasse videatur. Quia verba ibidem secundum subjectam materiam intelligi debent, at in antecedente de causis civilibus verba fecerat, & proinde exceptio hæc ratione causarum civilium tantum subaudienda erit, nullo modo verò ad omnes omnino & criminales etiam causas referenda, Confer Rulant d. Commissar. d. loc. & post eum Arnold. d. Reyg in addit ad Mynsing. observ. 41. cent. 4. quibus adde Vultej ad L. 1. C. ubi caus. fiscal n. 20. & ad L. unic. C. ubi Senator vel Clariss. n. 48. ubi in fine expressè asserit, cum iterum casum esse quo Camera Imperialis concurrentem cum Imperatore Iurisdictionem non habeat. Reinking. d. R. S. & Eccl. lib. 1. cl. 5 c. 6. n. 205 & sequentibus. 11.

§. XXXVIII.

1. Cognitio de feudis regalibus est de Reservatis Imperatoris.
2. De feudis non regalibus licet immediate Imperatori subjectis concurrit Camera jurisdictio.
3. Respondetur ad primum negantium, & insuper de necessitate judicium Parium requirentium fundamentum.
4. Imperatores olim etiam certi uti nunc Consiliarios non haberent, illius Provincia Principes eo quos advehant, consulere solebant, ita tamen ut consiliis ipsorum de jure, nisi vellent tenerentur.
5. Responsio secunda ad primum negantium fundamentum, in quo mirum quam in modum sibi blanditur Limnæus.
6. Conjunctiva interdum pro disjunctiva & vice versa accipiuntur
7. Probatur contra Limnæum non necessum fuisse ut præsumptum illud Principum jus per subsequentem Cameræ Ordinat. abrogaretur
8. Ville camen esse judicatur si Imperatore in hisce negotiis alios Imperii Ordines in Consortium Consiliorum ...
9. Hodie quoad processum judiciorum liberum est Imperatori in causis magistratus aliorum Principum sententias & vota exquirere, unde etiam respondetur ad aliam Limnæi Objectionem.
10. Singularis quadam asseritur quoad hancce feudorum dijudicationem Aulæ Imperialis solicitudo.
11. Præsupponitur jam ex Limnæi & aliorum sententia, jus illud Principum Ratihibitionis, interea tamen eodem per Ordinat. Camer contra eundem Limnæum derogatum esse evincitur.
12. Negatur contra eundem Limnæum Reservationem in Ordin. Cameræ, respectu Cameræ saltem contigisse.
13. Defenditur assertio Cameræ de quo modo.

modo feudis cognoscere nequeat, Reges vero Pares Curiæ.

34 Probatur denique ex longa & per tantum & plures annos in Imperio durata observantia, cujusmodi controversias solum tantum Imperatoris cognitioni suppositas fuisse.

ALTERUM Reservatæ strictissimè ita dictæ Imperatoriæ Majestatis jurisdictionis objectum, consistit in feudis regalibus, quæ seu, ut infrà fusiùs explicabitur, si Secularia olim per vexillum, hodie verò per ensem, si Ecclesiastica per sceptrum concedi, unde & nobis Germanis Fahnlehn Scepter Lehn indigitari solent. vid. Magnificum. quond. Academ. huius Cancellar. Gottofred Anton disp. feudal 1 & 6. lit. D. & Besold. in thesaur. pract. voc Fahnlehn Schrad de feud parte 2 c. 6 n. 6. vid D. C. p. 2 lit 7 p. 515. ob auch Sachen vorfielen/ Fürstenthumb Hertzogthumb/ Graffschafften &c. belangend so vom Reich zu Lehen rühren/so einem theil gäntzlich und endlich abgesprochen werden sollen derselben Erkändnuß/wollen wir der Käiserlichen Mayestet oder ihrer Liebten und Käiserlicher Mayestet abwesens/ uns als Römischen König/hierinnen daß sonsten in anderen sachen dieser Ordnung unabbrüchlich/ vorbehalten haben/nach dieselben aus dem Reich Teutscher nation nicht ziehen confer. R. A. de anno 1521 sub tit. Römischer Königlicher Majestät : § ob auch sachen p. 122. Atq; hæc quidem cognitio non competit tantummodo Imperatori quatenus immediato feudi Domino, & ob meram feudalitatem, sed quia horum Ducatuum comitatuumq; & similium causæ, spectant ad salutem pariter & periculum Reipublicæ, quibus ut probè prospiciatur, nemo magis tenetur quam Imperatoria Majestas Reinkong. d. R. S. & Eccles lib. 1 cl. 4. c. 29. n. 85. 87. & 94. Quoad cetera enim feuda non regalia, immediatè licet Imperatori Imperioque subjecta concurrit jurisdictio Cameræ, & uti alias in civilibus causis ita & hic præventio locum habet, Gail lib. 1 observ. 29. Hartman Hartman. Pract. observ. lib. 2. tit. 5. 4. observ. 42. ubi quoque refert in causa Bredenrath. contra Michael. Gillers 6. septemb. anno 1551. in causa der Welschen contra Nassau 10. August. 1541. in caus. Schönberg contra Wolff Haller 15. Novemb. 1566 Processus hoc fundamento Dominos Camerales decrevisse Conf Caspar Koch d regal dignitat. c. 5. § 248. Manifestæ tamen huic opinioni, legibusq; fundamentalibus sat comprobatæ sunt

annos

annos aliquos apposuit ie *Autor* deß kurtzen und begründeten Bedenckens über die Frage/ob der Römische Käyser in deß Heyligen Reichs Sachen allein Richten könne/ easq; causas non solius Cæsaris judicio, sed insuper etiam Patrum Imperii Principum dijudicandas reliquit, quem deinde maximopere secutus *Dn. Limn. lib 1 J. P. c 9. num 32. & sequent.* & hos ambos, *communis propemodum singularum Compilator Hippolithus à lapide d. rat stat p. 1, cap 10 sect. 2. & sequent.* Unde enatum decantatum illud toties jus Principum, deß Fürsten recht und mit Teutschen Fürsten besetzt. Verum ut de jure isto in legibus nostris fundamentalibus, Aurea Bulla & Recessibus Imperii altum ubique silentium, neque ulla de eo extat conscripta litera, ita & celebrinum illud esse non nostram dicimus, quam aliorum id sententiam jam olim sententiam veritatis amore sectari cogimur, idque eo lubentiùs quando contrariorum tela & argumenta non adeò magno labore à nobis depellere queamus. Quod enim, 41
testimonium Imperatoris Sigismundi, qui literis ad Concilium Basiliense perscriptis aperte dicitur declarâsse, controversiam inter Henricum Lauenburgicum, & Henricum Saxoniæ Ducem, Electoratus Saxonici causa spirantem, malè ad Concilium delatum ejusque cognitionem & determinationem more Imperii, ad suum & Patrum curiæ judicium remittendum, quod denique exempla quæ ex Henrici & Friderici Imperatorum historia, huic rei commodè adduntur attinet, respondemus in genere, si ea vim probationis sustinere debeant, necessariò primùm probandum esse rem aliter se habere non potuisse, vel Sigismundum vel ceteros Imperatores jure & ex necessitate, consilia Principum desiderâsse, 42.
constat quidem illud ex rerum Germanicarum historiis, Imperatores nostros, cum certos tanto numero prout hodie Consiliarios non habebant, illas Provinciæ Principes in qua commorabantur vel etiam alios ex illis, qui magnâ frequentiâ plerumque Aulam Imperialem sequebantur, convocasse, & de controversia sibi oblata eorum sententias audivisse, ita tamen ut nullo modo majoritati votorum obstrictus, rem deinde sola autoritate Cæsarea decidere potuerit *Lehman lib. 2. Chronic. Spirens. cap. 42. part. 176, Besold. in*

17 Possid.

tractat. posth. jur. publ. p. 2. cap. 2. p 165. Manifesta indicia, eam rem ad juris necessitatem redigi non posse, quasi nimirum jure quodam suo Principes isti in partem deliberationis venerint, cum etiam quod non adeò imbecille pro nostra sententia argumentum suppeditat, illi ipsi Principes, quos Fridericus & Henricus Imperatores consuluerunt testium tantummodo, non verò judicum nomine veniunt in ipsis sententiarum formulis, quæ videri possunt apud *Londorp. tom. 2. A. P. lib. 1. p. 14. & 15* Neque certe etiam specialiter respondendum, ex rescripto illo Sigismundi non aliud probatur, ad quod tantopere declamat *Dominus Limn allegat loc. num. 64.*

5\. Quod enim ibidem Imperator dicit feudalem illam contentionem, secundum juris communis dispositionem, nec non usum stylum & consuetudinem Sacri Imperii Romani ad Curiæ suæ & Parium examen pertinere, illud utique secundum eandem communem juris dispositionem & quidem feudalis explicandum venit, quo satis constitutum esse constat, quod lites inter Vasallos de beneficio regali curiæ coram rege vel Imperatore & non Paribus curiæ decidi debeant *c. unic. 1. F. 18. c. unic. 34 c. unic. §. praeterea inter 2. F. 55* & per consequens etiam male Lauenburgicus causam illam suam contra Fridericum Saxoniæ Ducem coram Concilio Basiliensi dirimendam censebat, quæ unica etiam ratio fuit Imperatori Sigismundo, literas ut Concilio transmitteret. Quod si verò nihilominus *Dn. Limn.* placuerit urgere interpositam illam particulam, conjungendi efficacia pollentem Et, respondemus ipsi ex mente ipsius Sigismundi secundum communem scilicet ad quam ibidem provocat juris dispositionem, controversiarum ejusmodi cognitionem pertinere ad solum tantùm modò Imperatorem, si nimirum inter ipsos Principes, Comites vel Barones agitentur, & pertinere etiam insuper ad Pares curiæ, si nimirum ipsius Imperatoris intervertere utilitas, uti *præter vulgatos alios juris feudalis textus* qui videri possunt apud *lucidissimum illud Germaniæ juridicæ sidus Herman. Vultej. lib. 2. F. cap. 2. num. 23. & sequ.* egregiè probat *textus in cap. 1. §. sententia quoque vers. et si qua controversia Specul. Saxonic. lib. 1 cap. 22 §. 2* Krieget der König mit jemand umb Guth oder umb andere Dinge / daß des Reichs ist

da sollen

... schreiben die Fürsten unnd Graffen / Freyen und ... Reichs Dienstman; cui addi merentur *Magnific. quond. hujus Academ. Cancell. Domin. Gothofr. Anton in disp. feudal. 14. ... 2 lit. A.* *Daniel Otto de jur. public. c. 11 p. 200. Mynsing. centur. 4 observat.* ... & per consequens etiam voculam illam hic non conjunctivæ sed disjunctivæ indole præditam esse, Confer. *Magnific. Domin. ... Cancellar. Schütz in disput. inaugural. de vocar. §. 14.* Neque enim illud infrequens *Domino Lamnao* videri potest, cum in ipso etiam jure Civili ... conjunctiva pro disjunctivis, & disjunctivæ pro conjunctis aliquando accipiantur *l. 53 ff. d. V. S. ibique in commentar. Domin. Gedd.* Imo neque ipsis Philosophis inauditum quemadmodum vel unica illa Aristotelis Naturæ definitio educere potest, quando eam esse statuit *principium motus & quietis*. Quæ nostra interpretatio ex mente etiam ipsius Lauenburgici, quod propter contentionem illam Concilio Basiliensi pertractari noluit, elegantissime juvari potest, utpote quæ non alia erat, quam quod diceret Cæsarem Sigismundum denegâsse sibi justitiam, vel ut verba ipsius habent, in feo suo denegaverit, seu ministrare neglexerit, quippe quod alias etiam de Patribus & non tantummodò de solo Imperatore conqueri debuisset, ceu etiam propter ... ipsa Imperator hancce imprimis suæ autoritati derogare ... insuper honorificentiæ, & decere, uti verba literam ejus ... rescripto habent de dato *anno 1434. die 28. mens. Jul.* censuit suam solertiam quædam Imperii subjuta servare, imo juxta possibilitatem suæ facultatis adaugere, prout ex debito sacramenti erat obstrictus. Quod etiam aliter rectè facere conspici non poterat, nisi causas ad examen Imperatoris Culminis (*non Parium*) pertinentes sub sua (*non Parium*) jurisdictione conservare velit. Et per consequens etiam non necessum fuit, secùs ac vult *Dn. Lamn. ibid. n. 65 ut subsequens* quæ etiam pro nobis allegata fuit *Ordinatio Cameræ p. 2. tit. 7.* hoc Principum jus expressè vel tacitè abrogaret, cum quod non est nec abrogari possit, nec etiam abrogatione opus habeat, sufficit enim hoc, per illam Imperatori cognitionem illam integram adhuc tantummodò reservatam, imo denuo confirmatam esse, In tantum ut nec Camera Imperialis, quæ etsi alias ... secundum

Z superius

superius dicto, cum ipsi habeat jurisdictionem, arrogare sibi hanc de feudis regalibus judicandi facultatem valeat *Leupold, d. concurrente jurisdict. q 5.* Planè illud ambabus largimur manibus, Imperatori magis consultum, & rem non indignam Sua Majestate fore, si ad exemplum etiam posteriorum Imperatorum Proceres Imperii in
8. negotiis tanti momenti, in consortium consilii recipiat, prout etiam aliquando facitatem colligere licet ex *Autor.* der nothwendigen Erinnerung *contr. Informator Donawertens. p. 1 p. 176.* ubi inquit: nicht weniger weiß man das in wichtigen Irrungen zwischen Churfürsten und Stände so grosser *consequentz* die Römische Käyser vorhero und nach folgerzeit als in der Chur-Pfältzischen *Tutel*, Güllischer *Succession* und Mühlheimischen Bauwe Chur und Fürsten / welchen Käyser *Maximilian* auff ein Zeit für seine höchste Räthe gehalten / billich löblich und Recht zu gebrauchen / mit denen handelen und den Außschlag geben. Verum etiam ad id necessitate teneri Imperatorem, ut in antea quoq. diximus, de quo controvertitur, & quod nobis negatum fuit, idque tantò magis, quòd & adhuc hodie Imperatori per *Pacific. Osnabrugens. art. 5 §. 20 vers. Quod processum judiciarium* liberum, non verò necessarium sit, in causis majoribus & unde tumultus in Imperio timeri possent, quales certe hæ de feudis regalibus
9. cognitiones, insuper etiam quorundam utriusque religionis Electorum, & Principum sententias & vota exquirere. Et proinde etiam malè hic allegatur in contrarium à *Dn. Limn. Capitulat. Ferdinand. II. art 35.* daß er in wichtigen Sachen so das Reich betreffen bald anfangs der Churfürsten Rahe und Bedencken sich gebrauchen wolle, non obstante etiam eo, quod & postmodum *Ferdinandus III. art 42.* Imo post *factam jam Osnabrugensis Pacis compositionem Dijum Ferdinand. IV. ast. iisdem verbis artic. Capitul. sua 40.* repromittens coactus fortè in wichtigen Sachen / so das Reich betreffen und von hohen *præjuditz* und weiten außsehen bald anfangs der Churfürsten auch nach gelegenheit der sachen Fürsten und Ständen Rahts und Bedenckens uns gebrauchen / und ohn dieselbe hierin nicht vornehmen / quia ista promissio non tàm ad ipsarum graviorum, & arduarum causarum cognitionem, quam potius ad sententiæ in Aulico judicio latæ executionem, sive appellatio licet, secundum debet referri, hu-

utrum pars condemnata illud quod sibi, autoritate Cæsarea injunctum, præstare detrectet, ita ut pœna banni decernenda veniat, quo casu per se constat Electorum consensum necessarium esse *vid. capit. Divi Ferd. IV Capit. art.* 28. Quamvis etiam aliis in ipsa etiam Aula 120
Imperatoris singularem hac in re animadvertere queamus sollicitudinem, dum in ejusmodi causis, Consilium Aulicum plenum neq; tantum ad causæ conclusionem progreditur, & si politicæ occurrant considerationes, eam cum voto alteri illi & Secretiori, uti dici convenit, Consilio dem geheimen Rahe dijudicandam, ratione utilitatis Imperii & ne inde seditiones in Imperio, vel etiam alia incommoda contingant, relinquit. Quæ si timeantur, non raro etiam ipsa sententiæ conceptæ pronunciatio, in commodius tempus suspendi solet, id factum esse testatur *in causa* Braunschweig *contra* Braunschweig das Fürstenthumb Grubenhagen betreffend item *in causa* Baden contra Baden *Magnific. Dn. Reink. d. R. S. & Eccl. l. 1. cl. 4. c. 19. n.* 53. Quod si tamen nec hisce contentus esse *Dn. Limn.* voluerit, dicamus jam absque veritatis tamen præjudicio, jus illud Principum dicto rescripto Sigismundino & adductis reliquis *Dn. Limn.* exemplis, aliquomodo stabiliri, interim tamen per *dictam O. C. p. 2. tit.* 7. ut posteriorem constitutionem ipsi derogatum esse *arg. fin ff. d. constit. Princip. l. sed & ff. d. L. L.* Negare quidem id voluit *Dn.* 121
Limn. cit. loc. n 65. dilemmatico more procedens, neque enim expresse ipsi derogatum esse, cum verba desint expressam abrogationem inducentia, neque tacite cum Imperator saltem sibi cognitionem feudorũ regalium sibi reservaverit, respectu Cameræ, non vero Parium Curiæ. Ceterum utrumque male. Quantum ad primum respondemus non necessum esse, ad statuendam expressam alicujus juris abrogationem, ut in posteriore constitutione expresse abrogatoriis verbis ipsius fiat mentio, sufficit enim priori juri contrarium jus è diametro sancitum fuisse. Neque hoc mirum videri potest *Dn. Limn.* utpote qui ipse *eodem loc. n* 56. textus illos juris feudalis, quos supra pro nostra sententia adduximus abrogatos esse dicit per *R. I.* Zu Nürnberg (putaremus legendum Nördlingen *vid. Londorp. tom. 2. Actor. public. lib. 1. p.* 21.) *de anno* 1466 das alle Lehen seyen ober, oder unter Lehen berechtet werden sollen vor den Lehen

Herren und seinen Mannen darvon sie zu Lehn rühren / cum tamen ibi nec in illo expressè textuum illorum mentio fiat, quare nunc ergò in simili dicere nobis non liceret, etiam juri illi Principum dem alten Fürsten-Recht / per O.C. derogatum esse. Ad Alterum respondemus negando ibi saltem reservationem contingere respectu Cameræ, & non etiam quoad Pares Curiæ, est etenim illa solutio mere divinatoria, & ipsi vocabulo reservationis contraria, cujus ea natura est, ut reservantis solummodo jus incolume, et illæsum constituat, alios autem quoscunque inde expellat, docente *Paurmeister lib. 1. d. jurisdict. c. 4. n. 139. & ex eo Johan Ernest Zorn apud Arum vol. 2. discurs. Academ. 7. § 25 n. 1. in fin.* ut jam non dicamus inanem etiam alteram exceptionem ibidem contigisse, respectu Regis Romanorum, quod nimirum & iste in casu absentiæ Imperatoris, de hisce feudis cognoscere queat, licet enim privativa ibidem nunc esse velit *Dn. Limn. Ad Cæsarem cognitio spectat, Ergo non ad Status*: illa tamen sententia tolerari nequit. Licet enim privativa non sint respectu [illegible] gentium vel voluntatis Imperatoriæ, ita ut Sua Majestas Pares curiæ adhibere queat, si ipsi lubitum fuerit, privativa tamen sunt, respectu juris [illegible] [illegible], ut vel iterum limitatio istius juris quoad Rege Romanorum [illegible] vocere poterit. Neque etiam obstat, quod de Parium in *d. O. C.* jure nihil agatur, indeque ipsi per ipsam derogatum esse nequeat. Respondemus etenim, cum in quantum cogitationes Imperatoris & Statuum Imperii extensæ fuerint, Verbotenus non constet, [illegible] esse quod unico tantummodo Imperatori, & in hujus absentia [illegible] Romanorum, cognitio horum feudorum reservata fuerit, [illegible] [illegible] nec concurrens cum Cæsare Cameræ jurisdictio eam [illegible] [illegible] queat, quæ proinde [illegible] jurisdictionis concurrentia, cum [illegible] Pares curiæ verificari non possit, tanto minus dubitari debet [illegible] [illegible] nostræ sententiæ, quod scilicet nec Pares curiæ insuper [illegible] cessitate adhib[illegible] [illegible] Imperator. Et quamvis c[illegible] [illegible] [illegible] ibidem esse velit *n. 60. Dn. Limn.* quod magna possit reddi diversitatis ratio, quæ quidem inde peti debeat, quod de Principis dignitate statuere nemo, nisi dignitate pares, possint cognoscere, juxta testimonium Alberti Marchionis Brandenburgensis, quod [illegible] apud *Londorp. allegat. [illegible] p. 19.* illud ipsum tamen [illegible]

suffra-

supra à nobis *allegatam Frederici II. constitutionem* refutari poterit, quam etiam postmodum Albertus Imperator comprobavit, eamq; apud *Goldast p.* 2. der Reichs-Satzungen *fol.* 27. *constit.* 13. una saltem vocula additâ reperir, wo ohne über Fürsten und andere hohe Leute we es an jhr Leib / an jhr Ehre oder Recht oder an jhr Erbe oder Lehn gehet / wan dieses alles wollen Wir selber Richten. Imò ex ipsius Alberti Marchionis Brandenburgensis querela refellitur, quam publicè quondam *anno* 1522. scripto, declaravit, quod causæ Ducatuum & Comitatuum ad judicium Camerale trahebentur, cum tamen id ejus potestate non esset, Principes facere aut tollere, uti ex *Sleidan lib.* 24. refert *Hoeg p.* 1. *q.* 9. *n.* 50. *& post eum supra laudatus Zorn. d. l.* 25. *n.* 91. hæc enim ratio cum æque militet contrà Patriam, quam Cameræ in hisce causis cognitionem, idem jus, præsertim cum nullâ aliud lege introductum, statuendum esse, ut speramus *Dn. Limn.* nominibus, seu etiam ipsum Electorem Saxoniæ uti & Duces reliquos Saxonicos in Causa Juliacensi hoc consequentia usos fuisse apertè legendum in der außführlichen *Deduction*, deß Chur- und Fürstlichen Hauses Sachsen/ob dem verledigten Fürstenthumb Gülich / *ubi* Es erinnern sich auch Ihre Chur- und Fürstliche Gn. Gn. bedachtig das demnach der Römischen Käyserlichen Majestät / wan über Fürstenthumb und dergleichen Reichs Lehn Streit und Spaltungen vorfallen / das die erkandnis nicht allein vermöge der beschriebenen Lehn Rechten / ohn zweifflich gebühre und zustehe / sondern auch derselben mit einhelligen Schluß aller Stände des Reichs in der Cammergerichts Ordnung und sonsten *reserviret* und vorbehalten werden / so gar das obsonsten die Käyserl. Majestät und Camera hinwieder cum Cæsare in anderen fällen concurriret gleichwol dieses ein casus reservatus bleibet darinnen Cameræ rectius aber Partibus curiæ die cognitio gantz abgestricket / welche der Käyserl Majestät zu entziehen / Ihr Chur- und Fürstl. Gn. Gn. Pflicht Standes und Gewissens halber nicht wol verantwortlich. Accedat denique ipsa notoria imperii, per centum & plures annos conservata observantia, quæ ejusmodi controversiæ 14.
solo tantum foro Cæsareo ventilatæ fuerunt. Ita enim *ipsa Causa Juliacensis*, post habitis irrevelantibus ejusmodi exceptionibus, contrariâq; Electoris Brandeburgici, Ducisq; Neuburgici contradictione in Aula Cæsarea recepta, ibiq; in hunc usq; diem agitatur. Ita

 etiam

etiam jam ante Maximilianus I. Imperator, in *causa Alberti & Wolfgangi fratrum, Ducum Bavariæ ab una parte, & Ruperti Comitis Palatini, ejusq; successorum ab altera parte*, ut judex Ordinarius ab ipsis litigantibus agnitus fuit sequentibus verbis Unsern allergnädigsten Herren/als Römischen König unsern rechten Herrn und ordentlichen Richtern zu endlichen Austrag und Endschied gestelt *&c.* illeq; remdecisione judiciali confirmavit, cujus tenorem vide apud *Goldast.* Reichs-Handl *fol.* 45. abr dieweil unter ihnen *&c.* Irrung und Spennen begeben / haben wir die für uns als Römischen König erfodert verhöret/und mit Fleiß unterstanden die güetlich hinzulegen und zuvertragen/und als die gütlichkeit nicht statt haben wolt/ darinals ordentlicher Richter Tage angesetzet/und Urtheil und recht gesprochen. Similiter Carolus V. *celeberrimam illam controversiam inter Serenissimos Hassiæ Principes, & Nassavios* solus, nullis adhibitis Paribus curiæ determinavit referente *Magnific. Dn. Cancell.* Schütz *in diss. de j. Vicar. Imp* th. 14. lo fin. at proinde etiam ibidem recte reprehendit eos, qui illud quoq; præjudicium pro contraria sententia urgere solent, inde quod postmodum interventu intercessioneq; Electorum & reliquorum Principum, sententia retractata, & ad secundam revisionis revocata fuerit, illud ipsum enim, si ipsis proprio jure licuisset, frustrà specialiter id ab Imperatore impetrassent. Pariter quoque Imperatorem Matthiam in *causa Laneburgens. contra* Braunschweig/das Fürstenthumb Grubenhagen betreffend Divum Ferd. II. *in causa* Baden *contra* Baden 25. *August. an.* 1622. *item in causa* Hessen *Contra* Hessen die Marpurgische *Successian* betreffend *in comitiis Ratisbonensibus de an.* 1623. *die* 1 *April.* definitivam protulisse sententiam testatur *Magn Dn. Reink. d. l. S & E allég. loc. n.* 29, Ita enim novissime, gloriosissimus Imperator *Ferdin. III. nuper fatali mortis necessitate non fine maximo universæ Germaniæ incommodo & dolore ereptus, solus controversias quarationo juris primogenituræ & aliarum ingentium prætensionum* inter potentissimum Hassiæ Landgravium Darmbstattiensem & Hombergensem lineam, ut etiam inter Cassellanam & ejus domus Agnatos, & Fridericum piæ memoriæ Landgravios denuò pullulaverunt, partem solus judiciali sententia, partim etiam per Commissarios suos & industriam Reverendissimi nunc Moguntiæ sedentis Archiepiscopi & Electoris Johannis Philippi definivit,

dissolvit, uti liquet *ex Recessu ultimorum habito de an. 1654.* Fidemnach auch in dem zu Osnabrug und Münster *&c.* Nolemus quamvis possimus plura hujus rei adducere præjudicia, & res judicatas, utpote quod hæc sufficientissime præsertim si juxta ante dicta expendantur veritatem nostræ sententiæ declarare valeant, addi tamen possunt *traditæ Coll. J. Publ. d. S. R. R. vol. 2. diss. 1. & 4. lit A. Carpz. ad L. R. c. 5. § sect. 12. n. 29. & seq. Anton. Coler. in sect. d. jur. Imper. Germ. sect. 23.*

§. XXXIX.

1. *Adducitur fundamentum negantium Imperatorem etiam judicem cognoscere in possessorio de ejusmodi feudo regali.*
2. *Approbatur affirmativa sententia & alterius probatur.*
3. *De possessione & proprietate apud unum eundemq. Judicem disceptari debet.*
4. *Respondetur ad instantiam negativa sententia patrocinantium, usq. petitionem Principi committere asseritur.*
5. *Verbum illud endlich etiam ad sententiam in possessorio Judicio latam refertur potest.*
6. *Approbatur sententia affirmantium etiam Imperatorem de parte hujusmodi feudi regalis Judicem esse.*
7. *Respondetur ad fundamenta negantium & præjudicium pro affirmativa asseritur.*

Duo tamen adhuc examines circa hanc materiam, ut executiantur necessarium nobis videtur. Et primo quidem an eadem hæc Reservata jurisdictio, quoad Imperatorem, si de feudo hujusmodi immediatè regali in judicio possessorio controvertatur verificari queat, & secundo, num etiam Imperator, si non de toto hujusmodi feudo, sed parte saltem ejus lis movenda, cognitionem sibi solus arrogare valeat. Quantum ad primum, sunt quidam qui illud negant uti *Magn. Dn. Reink. d. R. S. & E. alleg. loc. 1. 69. Thom. Michael d. jurisd. concl. 18. & alii quos vide apud Dn. Limn allegat loc. n. 78.* ob verba illa constitutionis Cameralis so einen Theil gänzlich oder endlich abgesprachen werden sollen / quorum alterum cum sit præcisæ significationis notante *Wehner in observat pract. verb.* gantz gänzlich *p. 202.* ipsamq. litis inducere videatur definitionem, non posse referri ad judicium possessorium, utpote quod litem non finiat, sed petitorium saltem præparare soleat *Bartol. in l. 1 C. quor. bonor. n. 17. Bald. in l. 1. n. 2. C. uti possidet.* Transitemus quoque cum ipsis, nisi ipsa Ordinationis Cameralis generalitas in affirmativam nos inclinare faceret, sententiam,

tentiæ, quæ proinde cum generalis sit, neq; distinguat inter petitorium & possessorium, eum generaliter intelligi debere, neq, nostrarum esse proprium distinctionem comminisci l. 4. ff. si quis ingen. esse dicetur ubi oratio nullam causam aut personam excipit l. 19 C de collat. l. 2. § 5 ff. de vi bonor. raptor. § 5 vers. & hæc Inst. de legit. agnator. Success. præcipue quod uti alibi vid. hyp. §. 1. in fin. ff. si mens. fals. modu dixerit. Magnif. Dn. Tabor in analect. ad Bachof. lib. 4 action. 1. c. 37. ita & hic distinctio illa desumeda foret ex eare, quā legislator, qui distinctionem omisit satis notam habuit, quis enim dubitaret, [illegible] Imperatorem cæterosque qui tunc temporis communibus eum juvabant consiliis Ordines Imperii, eog tale etiam de cognitione bonum feudorum, quæ in judicio possessorio peragenda venit, qui proinde si aliud jus quoad possessorium, quam quod in petitorio placuisset observandum existimassent, nulla certè fuisset difficultas, in re vulgari & nota distinguere, & propterea cum hoc expresse factum non fuerit, nec nostrum erit ex inanibus quibusdam divinationibus, contrarium adstruere, patrocinante etiam insuper nobis notissima juris dispositione, quæ de possessione & proprietate apud

3 unum eundemque judicem disceptari debere præcipit, ne scilicet causæ continentia dividatur l. 10 C de judic. & 1. de sequest. possess. Magnific. Dominus Cancellar. Schütz in dict. disput. inaugural. d. Vicar. Imper. concl. 15 lit. A. Dominus Linnæ supr. allegat. loc. n. 82. ut maxime enim origine sua, causæ possessionis & proprietatis sint separatæ l. 12 § 1 ff. de acquirend. possess. & ideo permisceri prohibeantur l. 52. supr. ff. eod. quoad usum tamen procedendi, probandi modum, mediumque perveniendi ad dominium, ejusque decisionem pares habentur, neque ordinis ratione divulsionem, & separationem patiuntur, uti post Gadd. de sequestr. possess. c. 2. n. 33. edocere nos voluit. Illustr. Vmm disp. ad process. judic. direct. 4 § 5. n. 23.

4 Neque quicquam primò officit quorundam ad ultimum hoc argumentum responsio, regulam illam de continentia nimirum possessorii & petitorii, fallere si res de qua controvertitur, ita comparata sit, ut is qui in possessorio Judex fuit, in proprietatis causa judex esse nequeat, ideò quia petitorium alterius cognitioni specialiter sit reservatum Zas. in d. l. 10. C de judic. n. 14 Jason in eand. n. 6. Menoch. 2. arbitr. cas. 371. n. 23. nostro autem casu specialiter Imperatori cognitionem petitorii ord. Cam. p. 2. tit. tit. 7. esse reservatam. Nam uti jam olim hoc accuratissime

ctissimè observavit *Magnif. Dominus Cancellar.* Schütz *d. concl.* 25. metum illud est Doctorum figmentum, & contra *d. l.* expressa verba excogitatum quibus ne quidem ex beneficio vel prærogativa continentia causæ dividenda conceditur. Et posito tandem, at non concesso, limitationem illam regulæ subesse, ingens tamen quoad ultimum illud committitur fallacia petitionis principii, dum illud ipsum de quo controvertitur an nimirum *d. tit.* 7. *O. C.* petitorii cognitio Imperatori tantum Reservata fuerit præsupponunt, & fundamenti loca adducunt. *Dominus Lymn. allegat c.* 9. *n.* 83 *in fin.* Neque enim certè illa restrictio ex verbis illis gänglich und endlich firmiter satis adstruitur, utpote quod etiam hæc de definitiva intelligi queant, cum in possessorio quoque judicio, causa possessionis intentatæ finiatur, sicque definitiva feratur sententia *Anim. ad Aur. Bull. disc.* 3 *th.* 42. *Gail lib.* 1. *observat.* 4. *n* 7. Idque tantò magis, quòd illud ipsum etiam verbum Endlich in ipsa O. C. p. 2. *tit.* 21. æquè ad sententiam, quæ in possessorio, quam quæ in petitorio pronunciatur referatur, ibi, des sollen beyde Theil zu endlichem Außtrag für das Käyserliche Cammer-Gericht kommen/ und solcher Irrung oder streitige Wehr/ oder Possess sich daselbst endlich mit Recht entscheiden lassen/ & postea etiam in § ob auch / *&c.* und alßbald darauff summariè ohn einigen Gerichtlichen Proceß/ oder andere weitläufftige Außführung der Sachen zuerkennen / welchem Theil die Possession oder quasi einzuraumen oder inhibiren sey / sich derselben biß zu endlichem Außtrag des Rechtens in possessorio oder petitorio zu enthalten / confer de reliquo quoad singula præter *supra citatos C. L. P. de S. R. R. vol* 2. *disp.* 2 *th* 4. *lit. A Leupold. d. concurr. jurisd. qu* 5. Quoad alteram quæstionem respondemus itidem affirmativè, cum *Magnific. Domino Cancellar.* Schütz *in dict. disp. d. vicar. Imper. dict. conclus* 25. *lit. B.* Quemadmodum etiam eundem Dominum suum Patentem quondam secutus est *Dominus* Schütz *Jun. in prælect. jur. feudal. c. xi. d. conservat. feud. sub doctr. d. judic. feudal.* non obstante eo, quod *Rosenthal d. feud. c.* 12. *concl.* 1. *n.* 30. *Sixtinus d. regalib. libr.* 2. *c. ult. n.* 18. *& sequen p.* 226. Contrarium asserere voluerint, quod enim juris in toto idem etiam in parte statuendum erit, nisi manifesta in contrarium reddi possit diversitatis ratio *l.* 76 *ff. d. R. V. ibique Anton. Fab in Rationalib.* jam verò certè eadem ratio vetans, quæ in toto regali feudo versabatur, eadem & in parte

ejus militat, ne scilicet & hæc feuda maximo Imperii malo temere dismembrentur Dominus Reinkingk d. Regim. S. & Eccles. allegat. loc. n. 119.
7. Nec quicquam facit pro contrarium sentientibus vocula gäntzlich/illa enim non quantitatem rei controversæ sed qualitatem sententiæ denotat C. I. P. d. S. R. R. allegat loc. & per consequens etiam parum facit responsio Sixtini allegat. loc. ad vulgatam illam juris regulam, eam scilicet non subsistere eo casu, quo aliud reperitur dispositum, hic autem in dicto §. ob auch Sachen aliud de parte, quam de toto ejusmodi feudo regali constitutum esse, illud enim adhuc in quæstione est & propterea etiam sine commissione petitionis principii probationis loco adduci non potest, præcipuè etiam quod illa ipsa præjudicia, quæ pro sua sententia in Camera ventilata Sixtinus ibidem ex Autor. præjudic. Cameral. asserit, nihil minus quàm probationis vim sustinere queant, utpote quod in primo iis interversata fuerit Imperatoris ipsius utilitas cetera vero quæ apud Suler extare dicit, apud eundem non reperiantur testante Magnific. Dn. Cancellar. Schütz dict. consil. 15 in fin. confer C. H. P. d. S. R. R. allegat loc ubi etiam adjicitur in causa Hessen contra Hessen die Marpurgische Succession betreffend ita practicatum fuisse Schrad. d. feud. part. 10. sect. 1. n. 68. Pruckman. consil. 36 n. 17. Reliquæ, quæ etiam aliàs circa hanc materiam adhuc à Dd. moveri solent quæstiones, videri possunt apud Dn. Reinking cit. loc. nobis enim hàc vice non licuit singularem instituere discussionem.

§. XI.

1. Quæstio de Præcedentia Suffraganei Statuum Imperii controversa est de Reservatis Imperatoris
2. Defenduntur pluribus Statuum Imperii ... de negotio controversia contra ... quorundam judicia.
3. Controversia ejusmodi de Sessionibus ante Propositionem Cæsaream decidi solent & quamobrem hoc sit additur
4. Sessio inter Electores certa est
5. Ratio ... Reservati jure assignatur ... adducuntur præjudicia.
6. Adducuntur fundamenta Domini Limnæi consensum insuper Electorum requirentis & secundum Ordinem ... sicantur, probantur, proposita sententia planius
7. Vade Definitio harum Controversiarum desumi debeat, disquiritur, asseruntur, tres inde Ordines Doctorum sententia cum probationibus
8. Rationes primæ opinionis diciturq, ex antiquitate familiarum ob incertitudinem nihil ... posse.

9. Hinc ex multitudine negotiorum taediumque, quae altera et tertio operio, Sessionis praecedentiaque controversias decide posse. | *10. Non semper ex actibus possessoriis consistam decidi posse, & proinde arbitrio Imperatoris relinquendam esse asseritur.*

TERTIUM Reservatae Imperatoris Jurisdictionis negotium collocamus in cognitione de Praecedentia sessioneque Statuum Imperii controversâ in comitiis. Sane fatendum erit hasce controversias non nihil officere, publicis Imperii deliberationibus, & parturire comitiorum protelationes vid. *R. I. de anno* 1530. §. *item als sich in anfang des Reichstags R. I. de anno* 1542. §. als sich auch etliche Fürsten und Stände/ ceterum ut vetustissimus jam hic Germania nostris mos fuit, ut alter & tertius dies cunctatione coëuntium absumatur, teste *Tacit. de morib. German.* ita certè non adeò sinistre de eo judicium, cum *Zasio in Comment. ad L. 3. ff. de reb. credit. n. 9.* ferendum esse, saniores juris publici Doctores edocere nos voluerunt, praesertim cum non tam ex fastu, aut superbia quadam pharisaica repleti id faciant Germaniae Proceres, quam potius ut quilibet antiquum familiae suae splendorem, & praerogativam tueri queat *Dominus Carpzov. ad L. R. G. c. 10. Sect. 7. n. 35. & sequ.* quem certè finem irrisionem non mereri tradita *C. L. P. d. St. R. R. v. 1. diss. 8 th. 11. p. 225.* imò illa ipsa definitio reipublicae generalis declarare potest, cum enim illa ut supra ex *Aristotele* adduximus, sit ordo civitatis atque eorum qui civitatem inhabitant, certe in nostra republica iste ordo deficeret, si ita quisque, non observato antiquitatis dignitatisve Privilegio, promiscuo in comitiis Sessionem occuparet loco. Facessat ergò hinc protervi Galli istius loquela, quando cum aliquando Deliberationibus Imperii nostri controversiam quoque Sessionis impedimentum aliquod procurâsse ex relationibus cognovisset referenti ipsi regessit: *Comment. Session: Les Allemans sont ils fols, qu' ils font tant d' Estat de leurs Lambes, que pour l'assiement & yelles au chas ils quitent le bent du bien public de leur Pays.* vid. *Autor. Comment. Ratisbon. d. ano* 1654. *p.* 129. Hinc rectiùs & magis appositè ad passum praesentem *Menoch. v. 1. consil. 31. n. 3. qui non ambitu & superbia*, inquit, *de ordinis observatione contendunt laudem merentur. Nam ii nihil mihi aliud agere videntur quam ut à Deo ordinata, & recte constabilita tueantur, ita pariter ii naturam defendunt humanam, quando omnes per Ordinem inter se juncti sunt, neq. rursus*

An 2 omnes

amentis inter veriſſimos conſtituat, unde etiam paſt *Tacitum paulo ante citat. los*, taſus quoque eſt *Dominicus Arom. v. 2. diſcurſ Academic: pag. 2.* nullam in comitiis majore animorum contentione controverſiam, quam eam quæ eſt de Seſſionis prærogativa agitatam fuiſſe, hanc enim honoris thronum circumvolitare & nihil aliud quam ſummum bonæ exiſtimationis magno molimine quærere. Et quidem ſi obiter ſalecto R. I. *noſtri* inſpexeris, invenies ab anno 1500. uſque ad annum 1603. nulla unquam comitia celebrata fuiſſe, in quibus non graves controverſiæ de præcedentia inter Principes intercesſerint conſer. *Referens apud Klock in votis Cameral. relat. 168. n. 59.* & proinde etiam optima ratione conſuetudine Imperii receptum, ut ejuſmodi controverſiæ ante ipſam

35 Propoſitionem Cæſaream, quantum fieri poteſt decidantur, ut præter notoriam experientiam colligere licet ex *Bertzam. de comit. imper. 67. & ſeqn. impr.* ne alias inde æmulationes & ex æmulationibus tumultus, & alia inconvenientia oriantur. Quo faciunt verba *R. Abſch. Imperii de anno 1603. §.* Der im Heiligen Reich ſich von wegen Mißhelligkeit des Seſſions-Streit wird je zuweilen des Reichs gemeine Obliegen und vorfallende Nohturfft zurück gehalten / auch ungleiche Affection verurſachet. Notum eſt, ut ſecularium mentionem non faciamus, hac de re Archiepiſcopi Moguntini & Abbatis Fuldenſis intempeſtivum negotium, ob quod eorum miniſtri in *comitiis Moguntiacis, ab Henrico III. Imperatore indictis*, adeo exarſerunt, referente *Naucleri vol. 2. generat. 36.* ut a verbis ad verbera procedentes, jura è vaginis extrahentes, templum humano fœdarunt ſanguine. Nota denique eſt quidem Abbatis Fuldenſis cum Archiepiſcopo, & Electore Coloniensi, ratione Seſſionis contentio *anno 1184. in comitiis Moguntinis* denuo oborta, quæ quos tumultus eduxerit, legi poteſt apud *Crantz. in Metrop. libr. 8. c. 26 Cruſ. annal. Suevicor libr 11. part. 2. c. 14. p. 487. additionib. Buſſaei Beſold. d. praecedent & Seſſion prærogat. ſub tractat. delegat p. 310 Bertzenſſ. d. ſeſſ. ad A. B. b. 40. lit. G.* Notum hoc quoque fuit, glorioſiſſimo quondam Imperatori Carolo IV. qui cum Electorum tam Eccleſiaſticorum quam Secularium, ratione Seſſionis, gliſcentes animadverteret ſimultates, lege publica eas præcavere voluit præſcribendo eorum tam ſedendi quam eundi ipſis ordinem, qui legi poteſt *A. B. tit. 4.* at propterea etiam non ſcrupula habens necesſario ſunt sacra. Ita-
ſunt.

tran.d.comit. Imper. §.67. in medio ferè opponitur similem quandam, circa cæterorum Principum Imperii prærogativam, extare constitutionem, cæterum cum ejusmodi remedii nativitatem scissi Statuum Imperii studio te in contrarium studia consilia hactenus impediverunt, ita certè maximo Reipublicæ emolumento Imperatores ejusmodi Sessionum cognitionem sibi reservare voluerunt uti textus est expressus in *R. I. de anno 1570. p. 695.* §. Zum letzten wir wollen/ordnen und statuiren Wir hiermit/daß die der Session wegen streitige Stände/so sich auff sondere Austräge mit einander verglichen / darauff ihrer Vergleichung nach ferners/doch zugleich in possessorio & in petitorio biß zum endlichen Beschluß verfahren/und unsere Erkäntnuß darüber erwarten sollen/etc. & facit etiam manifesta ratio, cum enim dignitates ab Imperatore instar privilegiorum decernantur, nemo certè ipso accuratior honorum gradus discriminare potest *Rümelin. ad A.B. part. 3 diss. 1. §.22. in fin.* neque enim melior privilegiorum interpres esse solet, quàm qui eadem concedit *Illustr. Ernst. Baro. Hohenhusen lib. 2. d. privileg. c. 4. n. 57. Berman. d. comit. Imper. dict. §. 67.* Atque ita nunc supra allegata inter Archiepiscopum Coloniensem & Abbatem Fuldensem controversia à Friderico I. *anno* 1184. contra hunc pronunciando decisa fuit, similiter in Comitiis Augustanis, ingentes illæ certationes quæ intercesserant inter Archiduces Austriacos & Cardinalem Salisburgensem, inter Archiepiscopum Moguntinum & Salisburgensem, item inter Guilhelmum & Georgium Bavariæ Duces, & rursum inter Philippum Hassiæ Landgravium, & Duces Pomeraniæ, à Carolo V. compositæ fuerunt, testantibus *Actis, ibid. Comit. apud Coelestin.* Cujus verba refert *Berman. supr. cit. loc. vid. Gus. p. 785.* Quamvis tamen ad tempus saltem eæ duraverint, & posterioribus Comitiis subsequentibus iterum de novo exortæ fuerint, uti pluribus explicat *Dominus Carpzov. ad L.R.G. c. 10. Sect. 7. num. 41. & seq. usq. ad n. 47. exclusivè.* Ita & Rudolphus Imperator *anno* 1607. contentionem illam inter lineam Altenburgensem, & Wimariensem judiciali sententia determinavit, quamvis tamen ab hisce prætextu Nullitatis ea oppugnetur, uti videre est apud *Dominum Limn. l. 4. I.P. C. 1. ibiq. in addit.* Insurrexit tamen contra hanc sententiam nostram, idem *Limn. lib. 2. I.P. c. 9. n. 92.* asserendo, consensum Electorum insuper requiri, ac teneri Imperatorem, idque

 proban

probari [illegible], per R. I. d. anno [illegible] rubr. Wie die Irrung der Session zwischen den Fürsten hengeleget werden soll durch das Regiment: Wir setzen/ ordnen/ und wollen darauff/ daß alle und jede Stände des Heiligen Reichs/ wes Würden/ Stands oder Wesens die seyn/ so der Session oder Stands halben/ gegen oder miteinander irrig oder streitig sind/ ihr Gerechtigkeit oder Grund in solchen Sachen/ hie- zwischen Sanct Martins Tag nechstkommend/ Uns/ oder dem/ so an Unser Statt sitzen wird/ und Unseren/ und des Reichs verordneten Regenten gen Nürnberg in Schrifften [illegible], der Wir den jenigen/ die es betrifft/ fürter zusenden/ ihr Antwort darin vernehmen/ und alßdann solche Schrifften und Antwort Unsern Chur-Fürsten zuschicken/ ihren Raht darin hören/ und darnach solche Schrifft und Antwort auch mit den gemelten Unsern und des Reichs Regenten/ besichtigen/ ermässen und erwegen/ und darauff zwischen den Partheyen deßhalb Entscheid thun wollen/ damit hinfuro ein jeder derselben gegen den andern seinen Stand und Session wissen mög/ und deßhalb Irrung verhüt und vermieden bleibe. Verum perperam, ut vel ex ipsa subiecta probari poterit, quæ illud quod ibidem statuitur, non de Cæsarea propriè sic dictâ, sed Regimenti, quoad hasce Sessionum controversias cognitione interpretandum esse monet, cui proinde cum reliqua etiam Jura Majestatis, Imperatorio nomine exercere permissum, vid. Ordnung des Regiments d. anno 1500. Von den Zwantzigen/ so in der Königlichen Majestät p. 4. nihil etiam mirandum, quod & Sessionum ejusmodi, exposcente salute Reipublicæ decisiones ipsi commissæ ibidem leguntur, & proinde quoque plus quam inepte jus quoddam Statuum Imperii singulare eruitur. Tanto minus nobis officit alter à *Domino Limn.* allegatus textus ex R. I. d. anno 1575. §. Wan dann die Churfürstliche Räht. Neque enim relationem illam quæ à quibusdam Trium Collegiorum membris, unà cum Cæsareis Commissariis Imperatori fieri debebat, necessitatis, sed mere tantùm voluntatis Cæsareæ dictamen fuisse, ple §. *antecad.* Ferner und zum siebenden Artickul/ unumquemque edocere poterit, quod ipsum proinde nostram sententiam non oppugnat, sed eâ potius fortissimo adjuvat fulcimento, nos eoum concedimus Imperatorem posse aliorum Statuum Imperii consilium explorare, sed

re, sed ad illud ipsum necessitate juris teneri, est quod præfractè negamus. Ceu etiam ipsi postmodum legati referendi illud onus deprecati fuerunt, ut tantò minùs statuendi aliquod jus eorum Dominis ablegantibus competiisse colligere liceat. Et licet, præter alias rationes, ob quas, Cæsareo, quoad relationem perficiendam, mandato morem gerere se non posse suspicabantur legati, & hæc fuerit, daß über diese Sachen, vermög Speyerischen Abschiedes, dem Käyser zu erkennen, gänglich heimgestellet / & præterea specialem quandam consensionem, & quidem quoad certum individuum, uti loquitur *Dominus Limn. n. 33*, contigisse colligi debeat, quia ea opus non fuisset, si jam tùm Imperator, jure suo solus ejusmodi controversias decidere potuisset, negerimus tamen Imperatoris Jurisdictionem, æquè in hisce ac aliis controversiis fundatam esse, secundum communem juris publici Doctorum regulam, quam proinde hic exceptionem pati debere, cum nullibi in Capitulationibus Impp. aut aliis Imperii Constitutionibus appareat, incumbit probatio *Domino Limnæo*. Quod autem in *d. R. Imper. Spirensi de anno* 1570. quarundam tantum controversiarum decisionem sibi reservaverit Imperator, non inde factum, quasi in singulis idem jus ipsi non esset, sed quia quidam Statuum rem per compromissum decidi malebant, quod ipsis Imperator permiserat, quidam verò Imperatoriam decisionem anxiè exspectabant, quam etiam deinde brevi temporis intervallo secuturam promittebat, Sequentibus verbis: Den andern aber / so noch zur Zeit in keinen Austrag verfast / wollen Wir hiemit Zeit sechs Monat benandt haben / darin ein jeder Stand / so zu den andern der Session halben zu klagen / seine Klage auch sämptlich in possessorio & petitorio an Unsern Käyserlichen Hoff duplirt eingeben / darauff sein Gegentheil (der seyen ein oder mehr) auch in Zeit sechs Monat antworten / und darneben seinen Gegenbericht an Unsern Käyserlichen Hoff gleichfals duplirt fürbringen / darauff dann ein jeder noch mit zweyen Recht-Setzen oder Producten gehöret / damit zu Unserer endlicher Erkändtnüß gestellt werden soll / und was darauff von Uns mit Recht erkändt / dabey soll es endlich bleiben. Et quid opus est multa contra rem notam disputare cum vel ipsa etiam ultimum habita Comitia d. anno 1654. eam probare valeant, cum absque omni contradictione Principes Im-

pes Imperii Decretis Cæsareis ratione decidendarum Sessionis Controversiarũ se subjecerint, ut proinde nõ immeritò exclamare potuerit *G. V. II in Comitiolog. Ratisbon. d. anno 1654. part. 3. dissert. 3 n. 22.* Daß auß diesen und andern Bescheiden ein heller Blick der Käyserlichen Hochheit und Eminentz herfür leuchtet. Ceu etiam ita ut alia præjudicia novissima etiam prætereamus in iisdem Comitiis Sacra Divi Ferdinandi III. Majestas, nachdem Hertzog Julius Henrich zu Sachsen Lawenburg bey Ihr in einem underthänigsten Memorialë sich beklagt, daß man ihme bey dem Actu Propositionis als einer Fürstlichen Persohn und künfftigen Successori im Hertzogthumb Sachsen Lawenburg, an statt seines regierenden Herrn Bruders Augusti die Præcedentz vor den andern Fürstlichen Abgesandten nicht gestatten wollen, Decreto Cæsareo pro ipso pronuntiavit. Quod etiam deinde in Collegio Principum per conclusum Imposterum quoque observandum esse placuit, daß ins künfftige nicht allein Hochgedachter Hertzog zu Sachsen Lawenburg, sondern auch alle andere Fürstliche von selbigem Hauß gebohren, und NB. von ihren Eltern und Principalen genugsame gevollmächtigte Persohnen die Præcedentz vor allen Fürstlichen Abgesandten haben sollen &c. quemadmodum refert idem *Autor Comitiolog. Ratisbon. d. anno 1654. allegat. loc. p. 134 n. 34.* Unde autem definitio harum controversiarum de-

7. sumi debeat mirè, se torquent Doctores juris publici. Quidam enim ex antiquitate cum *Decio*, familiæ, allegat. *Anton. Color. in Sell. Imper. German. Sell. 67.* Quidam ex potentia regionum titulorumque multitudine. Quidam denique ex longâ inveteratâq; consuetudine, seu actibus possessoris id dijudicandum esse docent. Et quidem singulis sua afferri possent argumenta, & præjudicia. Proximo enim militare, sententia videtur, ipsius Augusti Imperatoris judicium qui *Rempublicam, quamcunq., prout antiquitate superior existit, ita dignitate voluit esse priorem* referente *Besold. in dict. dissert. d. præcedent. & Session. prærogativ. c. 3 n. 2.* Ceu etiam in ipso nostro jure Justinianeo ab antiquitate non uno in loco ad perfectionem nobilitatem vid. *l. 2. §. 9 versic. sed & Anatolium C. de V. l. Sanc. l. 7. C. d. postuland. l. 1. ff. d. Consur.* imò ad ipsam præcedentiam facta fuit, decisio *l. 1. C. d. Consulib.* quibus addi etiam possentes, quæ habent *Tiraquell. d. Nobilit. c. 19. Cravett. consil. 982. n. 1.* Alterum mari quoq;

posse

posset Decretum Patrum in Concilio Basiliensi, quo Philippi Ducis
Burgundiæ Legatos, prætulerunt Legatis Electorum Imperii, idque
præter alias etiam rationes, quas videbis apud *Chessan in Catalog. glor.*
mund part. 5 consideras. 45. p. m. 430. & seq. sequenti potissimum de causa,
quod *Burgundus plures habebat, quam Electores regiones, & dignitates, utpote
qui sexies Dux, & quindecies Comes esset*, testante *Renat Choppin. d. Doman.*
Franc. lib. 3. tit. 7. n. 13. Tertiam defendit certissima illa juris præsumptio,
quæ pro possessore in dubio militat, *l 77. ff d R. I. Colr. d. Processib executiv. parte 2. c. 2 n. 73. l. 24. l. 20. ff de probat. Cravett. consil 150. n. 5 vol. 1. Menoch. d. præsumpt lib 3. præsumpt 92. n. 42. Carpzov. p 2. constit. 39 defin 34. n. 6.* & quod observantia optima sit interpres in his, quæ dignitatem & nobilitatem respiciunt, *Menoch vol. 4 consil. 302. n. 43. Besold. dict. dissert. polit. jurid. de praced. & sess. prærogativ. c. 3 n. 1 in fin.* Ceterum
neutra nostro quidē judicio in hypothesi & relatione quoad Proceres
Imperii nostri, ita simpliciter absque errore defendi poterit. Quantum
enim primò hic antiquitati familiæ tribuendum, vel inde constat,
quod nihil certi de eâ concludi posset, dum vel quidam originem 8.
suam ab *Ursinorum familiâ Romana*, quidam ab *Ascena, filio Gomeri, nepote Japeti filii Patriarch. Noa*, quidam ab *Artino quodam, Comite Alexandri Magni*, quidam ex *vetusta Trojanorum gente* deducere volunt, de quibus singulis videri poterit *Reusner. in Genealog. & Irenic. exeges. German. lib. 3. c. 2.*
Et posito tandem hisce fidem habendam esse, nihil minus tamen inde controversia præcedentiæ definiri posset, quia adhuc insuper probandæ forent prærogativæ, quæ familiam, suos unde natales deducit, præ alia illustriorem reddant. Alias enim nudæ antiquitati priores partes non deferentur. Quod si verò non tam antiqua prosapia ipsa, quam antiquitas dignitatis, qua nimirum hæc vel illa familia, præ alia consecrata fuit respici hic debeat, fatemur quidem non contemnendum hoc fore remedium, ut illa Sessionem anticiparet, ceu jam etiam *Impp. in Consulibus, uti ex l. 1. C. de Consulib.* constituisse comprobavimus, ceterum cum nemo possessionem suam, quam habet, ita facilè derelinquere soleat, & notoria etiam Imperii observantia testetur, quod quidam Principes, vel Duces, licet posteriores quibusdam, qui prius dignitatem illam nacti fuerunt, præferantur, uti quidem tale quid de *Serenissimo Wurtembergiæ Duce refert, Besold. allegat. dissert. d. proœm.*

 etd. &

tit. 1. c. 3 n. 2. in fin quilibet videt, nec inde decisionem hujusmodi con-
9. troversiarum securè desumi posse. Vanum etiam per consequens esset desumptum ex multitudine regionum, earumq; divitiis quæ accedit Principi potentiâ, judicium. Hac enim ratione Hispanus utpote tot Regnorum Dominus præcederet indubitatè Gallum, cum tamen de eo anxie inter eos in hunc usq; diem disceptetur *Besol. l. dict. dissert. 3. Sist. 4. n. 6 & 7.* Imò ipsum Imperatorem, cui tamen nunquam controversiam præcedentiæ vel Status movisse legitur. Ita certè nec titulorum multitudo insigniaque nobiliora demonstrare hac in causa quid certi poterunt. Namque primum illud profluit ex antecedenti jam refutato, alterum si stringeret hodie omnes plerosq; vetustissimi Principes vel Comites Novioribus cedere deberent. Quod ipsum tamen non tantum absurdum sed etiam iniquum esset. Neqs juvatur etiam prius illud adducto illo Patrum Basiliensium Decreto, illud ipsum enim reprehensione non caret, utpote quod Electoribus nō competebat præcedentia, tàm ratione ditionum, quàm potius ratione dignitatis officii, quod in Imperio Romano exsequuntur, & quod in ipsis præcordiis Imperatoris dicantur ut optimè animadvertit *Arum. de const. 4. etc. R. D. I. c. 7 170.* quod deniq; ipsis prærogativa tam in sedendo quam eundo in quibuscunque actibus ad curiam Imperialem spectantibus præ aliis quibuscunq. Status dignitate vel conditionis principibus lege fundamentali concessa sit *A. B. c. 6. Autor. Comitiol. Ratisbonens. d. anno 1654 p. 143 & 144* ubi etiam n. 70 ex aliis refert daß die Chur-Fürsten dem damahls Anwesenden Burgundischen Bottschaffter rundlich vor die Brust gesagt/ daß sie auff ihrer alten Gerechtigkeit/ und Prærogative bestünden/ und daß sie als Pars corporis Cæsaris, und der Käyserlichen Majestät innerste Nähre und Glieder/ auch keinem persöhnlich anwesenden Könige/viel weniger dero Gesandten bey den Reichs-Versamblungen zu weichen schuldig weren. Quamvis illa ipsa responsio hodie per *Capitulat. Divi Ferdin. IV. art 4* limitationem acceperit, ut ante verè Regii Legati ipsis præferri debeant. Forsan assis igitur rectiùs diceretur, non tam titulorum multitudinem, quàm ejus æstimationem, quæ ex gradu dignitatis resultat attendendam esse. Et fateri necesse est hac cōsideratione in Imperio non propriam in sedendo, quàm eundo, Archiduces, qui equidem honore

tantum

tantum pollent Austriacæ familiæ Principes, præferri Principibus & Ducinas simpliciter sic dictis, & hi iterum Comitibus: cæterum cum dignitatibus illis secundi gradus, varia iterum nomina, dum quidam Duces, Landgravii, Marchiones, Principes propriè sic dicti, & alii de quibus infra, occurrant, inter eosque maximè non attento nominis discrimine de Sessione controvertatur, atque in ipsis quoque Comitiis, non vereatur & sedeatur, tam ratione qualitatis quæ Duci quam potius quæ Ducatui inhæreat docente *Referente, apud Klock. in vot. Cameralib. allegat. relat.* 168. *n* 57 *p.* 1005 quilibet animadvertet, neque firmam inde oriri præcedentiæ legitimæ conclusionem. Sanè Serenissimi Duces Holsatiæ exinde non una vice præcedentiam præ Landgraviis & Marchionibus, cum quibus controversiam alunt, quæsiverunt hisce verbis. Dieweil es dann an dem/daß ein Hertzog wegen Hertzoglicher Dignität / vor Fürsten / die keine Hertzoge sind/also vor Land- und Marckgrafen / so unter den Fürsten begriffen / den Vorzug haben/referente *Domino Limn. lib.* 5 *l. P. s.* 9 hactenus tamen hoc fundamento intentionem suam nancisci non potuerunt. Quin imò in nuperis de anno 1641 Comitiis ob contradictionem alternantium familiarium, vel planè admissi non fuerunt, vel ii ipsi iis in *novissimis* quoque *de anno* 1654. jure suo cedere nolentes, eam viam fortassis sibi tutiorem inire voluerunt, neque enim in ulla horum Comitiorum Recessuum subscriptione reperiuntur. Quamvis tamen nonnulli putent in proximè habendis Comitiis, jus alternandi quoque eas usurpaturos esse vide *Schema* der Session im Fürsten Raht. *Autor. Comital. Ratisbon. d. anno* 1654 *p.* 144. Ultima denique sententia, quæ pro possessore pronunciandum dictitabat, hactenus subsistere quidem potest, prout etiam inde *Knich. in tr. d. Saxon. non provoc. jur. c.* 2. verbo Ducum Saxoniæ inquit *Germaniæ Principes in Comitiis fundare sese consessionem nunc à jure, nunc à possessione, vel quasi, allegando actus hinc inde exercitos* cæterum uti alibi ita etiam hic, si talis quædam contra jus, contra rationem, & præjudicium alterius familiæ meris insidiis, interdum etiam vi enata fuerit, rejici & nullatenus secundum eam judicari mereatur, uti deducit *Alonsius Ricius in prax. forens. Eccles. tit. praxis præcedentiarum decis.* 578. *in fin. & decis.* 579. *Mascard. d. probat. vol.* 3 *concl.* 1194. Et proinde etiam cum nos nihil certi ex hisce concludere valeamus, neque certa etiam, unde 10.

 decisio

decisio desumenda in R. I. Imperii nostri exstet constitutio, unicè illud arbitrio Invictissimi Imperatoris dijudicandum relinquimus non obstante eo quod Imperatores nostri aliquando, ut eò cautius versentur Deliberationes etiam Statuum super ejusmodi litigiis audire soleant, & secundum illas Decreta sua formare. Quamvis supra jam diximus necessitatis illud non est, sed voluntatis saltem & modestiæ testimonium. Quam etiam sententiam Autor Comitiolog. Ratisbonens. de anno 1654. fuisse manifestè clarescit quando p. 134. n. 36. inquit, wiewohl demnach der Käyser die Sessions-Streit vigore Decreti als ein unschleunige Ordnung zu bringen befugt ist / dennoch bezeigt sie sich darunter so moderatè, daß sie auch selbige Sachen offtero dem Mäyntzischen Reichs-Directorio, zu gemeiner Consultation und Gutachten der Stände übergeben / und darauff folgends ihre Decreta einrichten lassen. Suspicamur nihilominus eam incertitudinis faciendæ decisionis, non minimam ex causis fuisse. . . . per quidam Germaniæ, quos alternantes dicimus, qui [illegible] Pomeraniæ hodie Rex Sveciæ, & Elector Brandenburgicus, Landgravii Hassiæ, Duces Würtembergæ, Meckelburgenses & Badenses mutuò, ut remedium hoc alternationis elegerint. Nam licet quidam eorum antiquitate familiæ, tùm etiam quoad tempus receptæ dignitatis quosdam superare valeant, ut quidem tale quoad prius [illegible] Serenissima Megapolensium familia testari poterit, utpote quæ jam per duo annorum millia Reges numerat, & Principes, ceu ipse Iohannes Albertus Dux Megapoleos in literis ad Ferdin. II. Imperator sub dato Lubec. die 26. Octob. 1629. sequentibus verbis asserere non dubitavit, daß ich nicht allein von meinem uhralten Stammhauß und Fürstenthumb / welches ohne einigen ungebührlichen Ruhm zu melden / meine Königliche und Fürstliche Vorfahren mehr bey zwey tausent Jahr hero continua serie auff mich verstammet &c. nihilominus tamen præfato alternationis jure uti voluit. Inter quos etiam olim illud singulare habuit Potentissima Hassorum familia, quod illa jure etiam procul dubio cujusdam antiquitatis, semper in medio visa fuerit, nec unquam postremum locum occupaverit de qua re consulatur Dominus Limn. in addit. lib. 4. jur. public. c. 9. Diximus autem notanter olim, nam hodie has de re inter alternantes illas familias, ut omnes & sic etiam Hassiaca al-

e alternando locum aliquando obtinere debeant infirmum, conveniolle ex relationibus hac de re notitiam satis accuratam habentium accepimus.

§. XLI.

1. *Cognitio novorū teloniorum si Elector aliquis actor vel reus sit est de Reservatis Imperatoris*
2. *Vox vectigalis sumitur materialiter & formaliter*
3. *Vectigalis institutio pertinet ad jura Majestatis, & proinde etiam in Imperio nostro à solo Imperatore cum consensu tamen Electorum conceditur*
4. *Explicatur, quia ratione Electores in hoc negotio actorum vel reorum partes sustinere queant.*
5. *Refutatur sententia Limnæi Imperatorem in hoc judicio reliquos Electores adhibere teneri*
6. *Ampliatur propositum Imperatorum Reservatum*
7. *Adducitur inde firmum argumentum, Quod Cameræ jurisdictio à sola dependeat Cæsare.*
8. *Cognitio de Causis Legatorum in Aula commorantium ut & universa Italia est de Reservatis Imperatoris.*
9. *Regula quadam generalis quoad Reservatum hunc Imperatoris jurisdictionem asseritur.*

NOVUM succedit iterum Reservatum ab Imperatore Jurisdictionis exercitium, & vocatur cognitio in causa teloniorum novorum, si Electorum aliquis actor vel reus sit. Atque illud quidem primum Capitulatione Imperatoris *Divi Matthiæ art.* 25. cautum & subsequentium deinde Impp. Capitulationibus repertum hisce verbis, vnd were es Sach / daß in solchen Fällen newer Zöll oder Auffsatz halber / dardurch der Churfürsten Zoll geringert vnd geschmälert werden möchten / die Chur-Fürsten zu Rechtlichem Ansprechen activè oder passivè gerhiete / demnach dan solche Zöll Regalia vñ Privilegia allein von den Römischen Käyser vnd König / mit Bewilligung der sechs Chur-Fürsten / im Reich ertheilet vnd gegeben werden / vnd also der darneben einfallenden Streiten / Entscheidung / vor niemand anders als Vns gehörig / sollen solche Rechtliche Ansprachen vor Vns auffgeführet vnd erlediget werden / vnd kein Churfürst schuldig seyn / sich derenthalben weder an Vnsern vnd des Reichs Cammergericht oder andern Gerichten Ordinariis Actionibus anstrengen zulassen / ꝛc. Definitionē tam realem quam nominalem vectigalium hic generaliter afferre, nobis non necessarium visum, quam-

2. vis ſi id à nobis expoſceretur, dicere vellemus vocem vectigalis, vel materialiter vel formaliter uſurpari, materialiter pro ipſa re, quæ alicujus rei cauſa præſtari ſolet, & tum iterum vel latiſſimè pertinere ad omne id, quod ex quacunque re percipitur. *C. 1. A. lib. 39. ff. tit. 4. d. publicam* vel in ſpecie, pro portorio ſcilicet. Formaliter pro jure profeſſionis vectigalisque exigendi. Illud conſtat ejus inſtitutionem pertine-
3. re ad jura Majeſtatis *Dominus Reinking. de R. S. & E. libr. 1. cl. 2. c. 2. n. 17.* idque uſu omnium gentium comprobatur de quo vide *Iacob. Martin. libr. 2. Politic. c. 20.* Et proinde etiam in Imperio noſtro, ſi tale quid propria autoritate inſtitutum, mandatis ſine clauſula, ad ejus annihilationem procedi ſolet, uti docetur in C. I. P. V. 1. diſp. 4. th. 15. lit. A. Imò Imperatores in ipſis quoque ſuis Capitulationibus promittunt, ſe quam primum reſciverint, nullâ etiam factâ imploratione, ejuſmodi telonia de facto erecta ſublaturos eſſe. vid. *Capitulat. Rudolph. II artic. 19 Capitulat. Ferdin. II artic. 20.* Legitima tamen habentur ſi ab Imperatore cum conſenſu Electorum alicui conceſſa ſint *Capitulat. Ferdin. II artic. 17. & artic. 22.* Unde mirum cuidam videri poſſet, qua ratione ejuſmodi telonia nova Electoribus poſſent eſſe damnoſa, ut actorum inde vices coram Cæsare repræſentare valeant, nam quin rei eſſe poſſint, tantò minùs dubitari poteſt. Videntur etenim juri ſuo renunciaſſe, ſuperiori, qui forſitan diſſenſu ſuo conceſſionem eorum impedire potuiſſent.
4. Aſt extricandi occaſionem ſuppeditabit diſtinctio ſequens, inter uſum nimirum Privilegii conceſſi & ejus abuſum, ſive nimiam extenſionem, priori caſu non habent, Electores, quod conquerantur, cum certè ſi ita ſimpliciter per ipſam novorum vectigalium erectionem præjudicium ipſis fieri poſſe animadverterent, in culpa haberi deberent, quod conſenſum ſuum Imperatori, eam concedenti præbuerint, uti enim aliàs Privilegia regulariter non concedi debent, in præjudicium tertii, *l. 4. C. de manuſpat. libertorum, c. 2. x. d. religioſ. domibus c. 2. x. d. Eccleſ. ædific. c. 21. & ſeqq. x. d. V. S. Pruckman. conſil. 99. n. 85. Seraphin. deciſ. 351. n. 2.* ita certè nullum etiam remanet dubium, quin Imperator, ſi Electores legitimas diſſenſus ſui cauſas, damnaque inde in ipſos redundatura allegaſſent, conceſſionem hanc vectigalis intermiſiſſet, quia igitur damnum ex culpâ ſua ſentiunt, inde de eo querelam vel actionem inſtituere minimè poterunt per vulgata. Poſteriori verò caſu

optimè

optimè conquerentur, & adeo etiam intelligi debet, hoc nostrum Reservatæ jurisdictionis exercitium, pone enim quod navi telonii exactor ultra consuetum vectigal, majorem pecuniam à mercatoribus, vel etiam aliis qui à præstando vectigali immunitatem non habent, exposcat, ita ut eam ob causam alias vias regias quærant, atq; ita Electores quoq; redditibus vectigalium, quæ forsan in confinio recipere solant, priventur, certè justitia ipsa Imperare videtur, ut hoc jus suum vindicent, & implorato aux ilio Imperatoris, abusorem eum ad excessus abrogationem, vel etiam planè aliquando ad totalem Privilegii abjudicationem perducant, neque enim alteri, per alterum iniqua conditio inferri debet, *l. 74. ff. de R. J. c. non debet, 22. x eod.* & Privilegium meretur amittere qui concessa sibi abutitur potestate *c. 63. c. 11. ... c. 11 c. 24. in prin. d. Privileg. Carol. Ruin. consil. 130 n. 7. vol. 1. Colet. de Process. execut. p. 2. c. 3. n. 133.* Et hactenus quidem nobiscum quoq; sentit, *Dominus Limn. in Comm. ad Capitulat. Matth. d. artic. 23 p. m. 564. in verb.* Rechtliche Ansprach. Ceterum quod insuper in explicatione 5. verborum ejusdem *artic.* vor Uns/necessariò ceteros quoq; Electores, qui in ea lite neq; actoris, neq; rei vices sustinent, una cum Imperatore judicare debere asserit, est quod negamus, præcipuè quod ipsi articulo Capitulationis verbotenus contrarietur; Dum dicitur quod ejusmodi controversiarum decisio vor niemand anders/quam coram Cæsare ventilari debeat Imò ipsa ratio, quam *Limnæus* *ibidem* pro sua sententia affert, reprehensione non caret, quod enim præsupponit ejusmodi telonorum concessiones non à solius Imperatoris autoritate, verum etiam ab Electoribus suum esse habere, iterum est, quod negari debet, neque enim etsi consensus Electorum accedere debeat, propterea hi participes quoq; facti sunt juris Majestatici, uti ex supra dictis liquere, nisi etiam aliis omnibus plerisque regibus, hoc jus etenus adempturum dicere velle, quod & in communi Ordinum Consilio illud exercere teneatur, quorum catalugus videri potest apud *Henric. Klock. in tract. de sept. d. jur. vectigal. § 9.* Ut enim jurisdictionis supremæ Electores capaces non sunt, utpote quod nullum inferius flantibus rei ... discretivè participet, id q uod ... est *Cini. Senior consil. 63 col. 5. ... nec inseparabilis ejus effectus, vectigalium scilicet imponendorum jus in eos cadere, *Klock. d. l.* & propterea nec d ... potent, concessionem eorum esse quoq; ... eorum nanciscat. Et per coonsequens

lequens

sequens etiam ratione ea destructâ frustraneum inde ad fundandam
Electoralem jurisdictionem deducitur argumentum, præcipuè quòd
hodie Imperatori in rebus maximi ejusmodi momenti, & unde tumul-
tus in Imperio exsurgere possent, libera relicta facultas sit Electorum
vel aliorum etiam Statuum consensum audire vel non. Uti supra jam
6. quoq; in eam rem allegata fuit *P.O art.5.§.20.* ✠. *Quoad processum*. Am-
pliatur hæc assertio nostra, ut etsi nihilominus de facto Principes qui-
dam, cum Electoribus ratione reluniorum litigantes, causam ad Ca-
meram detulerint, eaq; illam susceperit, Imperator eā evocare possit,
illa enim est virtus verborum ultimorum, gestalt wir dann solches bey
gedachtem Cammer-Gericht gebührende Erinnerung und Verfü-
gung zu thun/nicht unterlassen wollen / & suadet etiā manifesta ratio
quæ leniter alias, hoc pacto ansam dari, intervertendi inclytum hoc Re-
servatæ Imperatoris jurisdictionis exercitium. Unde etiā quod obiter
hic notari, volumus non contemnendū nascitur nobis argumentum
pro nostrâ sententia, quâ Cameræ jurisdictionē tantum fuli Imperatori
7. supra adscripsimus, quod si enim ea Statuū esset, vel secundum nónul-
lorū sententiam Imperatoris & Ordinum Imperii simul, cessè oequa-
quam fieri potuisset, ut unicâ illa Cæsaris & Electorum conventione
fines ejus aut cursus, limitationem hic factū testantgeretur, ceu elegā-
tissimè hoc ipsum quoq; observatum fuit Dn. Schütz *in prælect. jur publ.*
8. *lib.2. tit.5 p 8.* Cujus traditis quoq; quoad materiā ipsam jungi debet,
C.I P.A.S R R v.1. diss.4 ✠ 15 lit.B. Nobis enim ad alia pergendū eum
Fatemur quidē maxima extare adhuc Reservatæ jurisdictionis Impe-
ratori monumēta, utpote quod solus de Legatorum aliorumq, ob sua
negotia in Aulâ commorantium causis secundum relationē *Rumelin.
ad A.B p.2 diss 1 ✠ 17.* quod ille de universis, quæ Imperio subest, Italiæ
causis, & controversiis solus judicet, in tantum ut neq, in primo neq;
in secundo appellationis judicio, ad Cameram deferri, sed absq; ullo
discrimina, in Aulâ Cæsaris expediri debeant, *Paurmeister lib.2. d jurisd.
Imp.Rom.c.6.n.*277. & quæ sunt alia ex Privilegiorū nascentia judicia.
Hæc tamen quia rectiùs fortassis alibi in explicatione cujusq; speciei,
unde profluant, recēsentur, suis locis ea adducemus, ponentes nihilo-
minus hic regulam quandā cum *Thom Michael d jurisdict.concl.35.lit.B.* &
quod eam sequitur *C.I, P.A.S R R.alleg.loc. lit D.* generalem. *Quæcunque,
9. sc. de substantia validitate & interpretatione Privilegii à Cæsare concessi con-
trover-*

promissa moveatur, totum est ipsum solummodo, exclusâ Camerâ, & aliis quoq. judiciis, judicem esse: interpretationi siquidem ejus in quavis dispositione omnibus modis standum est, qui dixit, vel sermonem protulit, *l. 11. d. LL.* ejusq. est interpretari leges & Privilegia, à cujus autoritate provenerunt, *l. fin. C. d. LL.* ibiq. *DD.* Diximus autem notanter, quoties de validitate, aut interpretatione Privilegii Imperatorii controvertatur, ad excludendas illas controversias, quæ potius jus privilegiati respiciunt, verbi causâ si quis ratione violati Privilegii Cæsarei ad pœnas eidem [illegible] quoq. Cameræ Imperialis fundata sit jurisdictio. Quod ipsum autem quomodo procedat & quæ ad processum ejus informandum requirantur, fuse docetur in *C. I. P. vol. 2. disp. 8. § 8.* quò etiã nos remittimus.

§. XLII.

1. *Imperatoriam illam Jurisdictionem ab omni appellatione immunem esse asseritur*
2. *Ab Imperatore ad Papam appellandi facultatem non esse probatur*
3. *Imperium & Imperatorem à Pontifice non dependere duabus Imperii Constitutionibus probatur*
4. *Exempla infeliciter facta ejusmodi appellationis adducuntur, & hodie si quis nihilominus hoc in negotio Majestatem Imperatoriam contemnat, cui pœna subjiciatur, adducitur*
5. *Adducitur sententia quæ vult à Cæsare malè informato ad melius informandum appellari posse, & rejicitur.*
6. *Probatur ex Negatoria elegantibus rationibus nec & Decreto quodam Aulico Imperii Indicio*
7. *Nec ab Imperatore ad Status Imperii universos appellare posse evincitur.*
8. *Nec ab Imperatore ad Imperatorem & Status Imperii simul.*

COGNOSCIT autem de omnibus hisce causis, uti & reliquis, in quibus concurrentia Cameræ verificari potest, Imperator citra provocationem, vel ulteriorem appellationem, uti quotidiana experientia testatur, comprobata tamen nihilominus per ipsum jus commune, & quidem per *l. 1. § 1. ff. a quibus appellat. licet*, ubi *Ulpiano* stultum admonere visum fuit, à Principe appellare fas non esse, cum ipse sit qui provocatur *add. Restaur. Castald. in tract. d. Imperat. qu. 110. num. 28. Matth. Stephan. d. jurisdict. lib. 2. post. 1. c. 1. membr. 2. n. 183.* ut proinde irrisione cohonestandi veniant isti, qui ab Imperatore ad Pontificem Romanum appellationem permissam esse, adulatorio plane more docuerunt, cum enim ipsa forma essentialis ipsius appellationis in eo consistat, ut fiat ab inferiore ad superiorem, indeque eam, ad quem

 appel-

appellatio ultimò procedit, hactenus vera Majestate gaudere [illegible] dant *Arnis. de jurib. Majest. lib. 1. c. 4. n. 3. Carpz. ot. de regalib. c. 2.* [illegible] certè prius præsupponendum foret, Imperatorem sicque Imp[illegible] ipsum Romano Germanicum esse Pontifici subjectum, ceterum [illegible] ultimum hoc falsissimum esse testimonium illud tietum domesticum *c. 4. c. 2. q. 7.* adductum sufficienter probat, ubi ipse Pontifex, si quid erga subditos injuste commisisset, promittit debita cum devotione, se Imperatoris vel missorum regiorum judicio cuncta emendaturum esse, luculentissimo indicio, Imperatorem non ipsi, sed ipsum Imperatori subjectum, & ad rationum redditionem teneri, ita ut certè, quin prius veritate careat, dubitandum amplius non erit, [illegible] insuper etiam eo, quòd communi Statuum Imperii, tam Eccle[si]-
3. asticorum, quam Secularium consilio tempore *Friderici I* sententia ea, quæ Imperium & Imperatorem à Papa dependere voluit damnata *Lehman lib. 5. Chronic. Spirens. c. 65. p. 555. & seqq.* & postmodum etiam, cum reviviscerет, *anno 1338 Constitutione Ludovici IV Coloniæ promulgata*, eandem damnationis pœnam denuo subire coacta fuerit, & quidem nominatim criminis læsæ Majestatis, privationis feudi, dignitatum, regalium, Jurisdictionum & Privilegiorum, uti videre licet in conceptione ejus, quæ exstat apud *Dominum Reinking. de R. S. & E. libr. 1. cl. 4. c. 14. n. 3.* Exempla quidem nihilominus a Cæsare ad Pontificem factæ appellationis extant apud *Dominum Limn. libr. 1. I. P. c. 9. n. 10. & Lehman. in Chronic. Spirens. lib. 3. c. 24. in fin.* Ceterum & ipsum factum impunitum
4. non mansit, Ita eum Conradus Rex Romanorum Ultrajectinos, eam ob rem, pro reis Majestatis habuit, uti ex *Otton. Frisingens. de reb. gest. Friderici* refert *Arnis. d. c. 4. n. 8.* Similiter quoque, *Henricus IV* Imperator, testante *Lambert. in hist. ejus*, cum Ungaris in controversia, quam cum Archiepiscopo Moguntino, ratione decimarum, ab ipso provocassent ad Aulam Romanam, Imposterum hisce conatibus præveniendo sub inflictione mortis, & pœnæ corporalis, ejusmodi appellationes interdixit. Neq. etiam sane si hodierna respiciamus tempora, in Imperio nostro, malè sanus ejusmodi appellator liber, sed potius [illegible] contemptor Cæsareæ Majestatis, certum mansurus [illegible] mulctam d[illegible] *O. C. part. 3. tit. 51. Dn. Reinking. paulò ante allegat. loc.* vide etiam *R. I. noviss. de anno 1654. §. Als sich dan auch.* In Gallia tamen pœna criminis læsæ Majestatis [illegible] superstes, [illegible] *Papon. tit. judicat. lib. 7. tit. 2.*

m.1. arest.1. Quæsitum tamen nihilominus novimus. Anne ergo à *Cæsare male informato ad melius informandum*, & denique an ne ab *Imperatore, ad Status Imperii, vel ad Imperatorem, & Status simul* appellatio permissa? 5.
Et quantum primam attinet, fateri necesse est, aliquoties id tentatum fuisse uti patescit ex exemplis quæ magno numero adducunt *Dominus Reinkingk de R. S. & E. libr. 1. cl. 5. c. 9. n. 51. Dominus Limn. allegat. loc. n. 108. Myler, in additionib. ad Rimelin. part. 2. dissert. 2. § 18. p. 319.* Ceterum & tentantes repulsam tulisse testatur *Gail. lib. 1. observ. ultim. in fin.* & certè subtilissimus *Bachov. vol. 2. ad Treutl. disp. 33. § 4. lit. D.* insubtiles & ridiculos vocare eos qui affirmativæ sententiæ subscribunt. Nos, etsi decreto hoc titulo maculare, magnos istos viros, pudor ingratus absterreat, optaremus tamen alias ipsis, & quidem meliores contigisse rationes, cum certe tum veritate juris nostri Justinianei inspectâ, tum etiam secundum dictamen rectæ rationis, negativa amplectenda veniat. Sit 6.
enim appellatio ab Inferiore ad Superiorem & sic ad diversam à primo judicante personam diversumq; individuum *l. 1. § 3. ff. à quibus appellar.* hoc vero casu, fieret ab uno ad eundem, & qui eandem quoque in priori actu judicandi potestatem habebat. Facit ratio, quæ vult ut litium aliquando finis obtineri possit, qui tamen magis si ea appellatio permitteretur, seponeretur, cum quilibet malam informationem prætendere posset *Dominus Myler allegat. loc.* ceu etiam ita *anno 1621.* Consilium Imperiale Aulicum *Pragæ anno 1628. 6. April. referente Dn. Reinkingk. allegat. loc. n. 61.* decrevit daß Ihr Käyserliche Majestät die appellation es à Cæsare male informato ad melius informandum als nichtiglich und straffwürdiger Weise eingewandt / die auch an sich selbsten null und nichtig / von Römischer Käyserl. Macht hiemit cassiren und auffheben / plura qui de hac quæstione desiderant præter supra à nobis allegatos Doctores legere possunt *C. I. P. de Stat. Rei Rom. vol. 2. disp. 2. § 24. lit. B.* Einsiedel *de Regalib. c. 2. n. 55. & sequ. Hillyger. lib. 2. Donelli Enucleat. c. 6. lit. Z.* Quantum ad posteriorem respondemus itidem 7.
negando, cum *C. I. P. di St. R. R. allegat. loc. lit. C.* idq; ex iisdem propemodum argumentis, quibus præcedentium quæstionum veritatem determinus, essent enim iis Ordines quoq; in priori scilicet consideratione, & excluso Imperatore ipso superiores, quod ipsum tamen cum secundum superius late deducta approbationem non meruatur, frustra utiq; & perperam falso hoc principio nititur affirmativè ad propositum

8. tam quæstionem respondentium sententia. Neque etiam prorsus appellatio ab Imperatore ad Imperatorem & Ordines Imperii junctim consideratus, quæ postrema erat consideratio, quippe quod tum appellatio fieret, partim ab uno superiore, ad eundem, & partim quod tamen naturæ ejus quam maximè refragatur, à superiore ad inferiorem, ut jam non dicamus, jus illud Majestaticum supremæ provocationis altas etiam divisim residere in diversis subjectis, quod etiam men in Statu Monarchico, cujus speciem aliquam, Regiam nempe gubernationem, Imperium nostrum repræsentat, non sine grandi absurditatis nota, statui posse, supra quoque observatum fuit. Stante etiam pro nobis observantia, quæ testatur ejusmodi appellationes rejectas fuisse, uti quidem tale quid Potentissimo Hassiæ Landgravio Mauritio contra decretum Cæsareum *anno* 1613. *die* 28 *Octobr.* ejusmodi appellationem ad Cæsarem & Status Imperii interponenti contigisse liquet ex *Actu* die Marpurgische Succession betreffend / *post document. ad deduction. nullitatum pertinent. p.* 39 *allegat. Dominus Limn. d. cap.* 9. *libr.* 2. *I. P. n.* 111. Atque ita quoq; cum *anno* 1637. Reverendissimus Elector Coloniensis ad restitutionem præfecturæ Haggeburg per sententiam condemnatus appellationem interposuisset, à Cæsare male informato, ad Cæsarem & Electores simul, ea non tantùm rejecta, sed etiam insuper Notarius, qui instrumentum conscripserat, pœna executoriationis multatus fuit, uti ex *informatione juris & facti* Sayn contra Cölln Haggeburg betreffend / refert *Illustr. Dominus* Schütz *in prælect.* 1. *P. libr.* 2. *tit.* 2. *posit.* 5.

§. XIIII.

1. *Concessio Privilegiorum de non appellando est de Reservatis Imperatoris.*
2. *An utile sit Imperio ejusmodi Privilegia concedi, disquiritur.*
3. *Male hactenus Judicio Spirensi ipsi Prælationes litium adscriptæ fuerunt.*
4. *Respondetur ad instantiam non præsumum esse arbitrarium Imperio, Privilegia de non appellando concedi.*
5. *Probatur proposita assertio plenius.*
6. *[illegible] [illegible] circa hactenus ira [illegible] superioribus contra Hippolithum à lapide evidentius dedocentur.*
7. *Respondetur ad contraria argumenta, ex quibus nonnulli probare nituntur, Imperatorem teneri in concessione hujusmodi Privilegiorum consensum Statuum adhibere.*
8. *Privilegia hæc de non appellando, vel sunt indefinita, vel ad certam pecuniæ summam restricta. Quorum illa iterum ex moribus Imperii subdistingui debent.*
9. *De Electorum de non appellando Privilegiis.*

...differitur.
10. *Varia addantur Statibus Imperii competentia Privilegia de non appellando.*
11. *Subditi Domus Burgundicæ nec in causa fracta Pacis ad Cameram evocari queunt.*
12. *Wurtenbergicum de non appellando Privilegium subditos tantum quo Ducatus, non etiam forenses ligat, secus ac Saxonicum.*
13. *Olim quoque Ducatus Prussia Privilegium de non appellando habuit. Ab hodie in Orientali intra certam summam appellatio conceditur. Quamvis tamen etiam loco appellationis Revisio à Principe implorari queat.*

QVEMADMODUM igitur sola illa Imperatoris sententia, jure supremæ Majestatis, ab omni ulteriori provocatione immunitatē 1.
habet, ita etiam ille solus ejusmodi Privilegia cōcedere potest, quibus & inferiorum se Principum Imperii, & reliquorum Statuum jurisdictiones idem juris exercitium analogicū sc. consequuntur, & vulgariter *Privilegia de non appellando* nominari consueverunt, de quibus etiam nos ob connexionē materiæ, in antecedenti positione pertractatæ hoc loco agemus, etsi alias nos non fugiat secundum divisionem Reservatorum supra §. 26. positam *infra* fortassis rectius exequi potuisse. Quicquid tamen sit eum nihilominus si finem maximè principalem, etsi alius etiam esse possit, quem Imperator intendit considerare velimus imminutionē nempe litium & ut illæ terminum tandem inveniant, quilibet cognoscet & hic non contemnendum oriri Imperii nostri emolumentum. Unde quoque prono velut alveo fluit, discussio quæstionis *an tutum sit, imperio nostro ejusmodi Privilegia concedere, vel non*, nimirum affirmativè respondendum esse, idque primò ob eandem supra allatam rationem, ne litium oriatur immortalitas, *l. 13. C. de judic. l. 11. C. de reb. credit.* quarum certè multitudine adeò est repleta Germania, ut an exitum sperare debeat, non citra rationem dubitare quis 2.
posset. Et proinde etiam quo pacto obtineri is posset, si de omnium quorumcunque, & promiscuè Statuum Imperii tribunalium summarum sententiis ad Aulam Cæsaream, vel Cameram Imperialem concederetur appellatio, cum plerumque prout hodie mores sunt temeraria saltem contentione, illud beneficium imploretur, non sine deplorando Statuum Imperii contemtu, utpote qui nihilominus in suo territorio inviolabilem Imperatoris sui repræsentant imaginem *Do-*

minus Mylor. ad Rumelin. p. 2, diss. 2. th. 1. lit. E. Accedente insuper etiam eo, quod etsi Privilegia ejusmodi, de non appellando sint concessa, nihilominus tamen hodie, ob immensam illam mortalium avaritiam, litigandique libidinem suprema illa Imperii judicia, litibus expediendis, vix sufficere videantur, de qua re consul. Petr. Frid. Mindan in Epist. dedicator. oper. de processib. Camer. extrajud. in tantum, ut non nulli propterea fuiterere extiterint, ut vel plane appellationes ad summa Regni amplius non concedantur, vel verò in singulis Circulis summa ejusmodi tribunalia constituantur confer. Nobiliss. Dominum Conring. de Germanic. Imper. Republ. acroamat. altim. 7. omnino denique pag. 275. Malè autem quibusdam causæ loco adducitur protelatio
3. litium in ipsis summis judiciis fieri quæ consuevit, quò & vulgatum illud quod de Cameræ Imperialis judicio effertur dicterium, Spirabis spirabo nec unquam expirare, Litigantes dum spirent, spirare, nec unquam expirare vid. Parthenium Litigios. lib. 1. cap. 1. num. 22. quia illud rerum non Augustissimo judicio ipsi, splendidissimisque judicibus & Assessoribus, qui in potius rerum immensæ causarum illuc volantium multitudini ascribendum venit. Noverunt hoc Evangelici qui se vocant Ordines, dum e simere in nupero Pacificationis tempore, de serò illâ causarum in Camerali Spirensi judicio extricatione, in gravaminibus suis conquerebantur, nihilominus tamen ingenuè fateri voluerunt, die Schuld solcher immortalis litium diuturnitatis, wäre nicht so wohl denen Litigantibus, eorundem advocatis seu Procuratoribus, nec Dominis Judicibus & Assessoribus, vielweniger Prudentissimis legibus, & Sanctionibus vel procedendi formæ modoque per se als vornemlich immensæ causarum multitudini zuzuschreiben/ welche bereits auff viel tausent zum Theil geschlossene / zum Theil noch obschwebende Händel dermassen erwachsen/ daß wie gleich mit derselbigen alleinigen Eroberungen die Herren Assessores auch in völliger Anzahl länger dann ein gantzes Seculum zuschaffen haben würden/ daß im Fall noch immer zu / noch newe Sachen darzu kommen/ solten sich selbige gar in infinitum auffhäuffen/ und keine andere Mittel oder Hoffnung mehr zu der meisten oder zumahl jüngern Händel expedition und Erledigung übrig bleiben / und also in [illegible] pistolo seyn. Neque obstat quod per con-

cessio-

cessationem ejusmodi Privilegiorum de non appellando potestas unse ratur hominibus naturale ipsis tributum jus defensionis cujus speciem cum repræsentet appellatio ipsi limites ponendos non esse, *arg. l. 3 ff. d. 1. & l. Castrensi ul. 1 ff. d. cons. l. 391* Respondemus enim non nimis ita extendi, vocem defensionis, utpote quæ certè ex veriori sententia in *allegata l. 3. ff. d. 1.* & *l.* non pro quâcunque bonorum, etiam & famæ sed vitæ tantummodo, & corporis, usurpatur tuitione, aut certè ad summum non nisi ad manifestam & certam violentiam injustamque bonis, & famæ violatam referri potest. Quale simile quid iniquitate Magistratui, qui juris Ordine servato & auditis utrimque & iis satis defensis partibus sententiã dedit, certè nõ minus falsum quàm ridiculum esset, juxta sententiam *Bachov ad Tr. vol 2. disp. ult. § 1 lit. A in pregest. verbot à jure Natura*, concedimus interea, hactenus appellationem referri posse ad jus naturæ, quatenus nimirum æquitati naturali conveniens est, ut iniquitas à Magistratu inferiori corrigatur. *Bachov. d. l. loc.* Ceterum in talis iniquitas ex hodie ampliùs de sententiis Statuum Imperii, quibus judicandi facultas remotâ appellatione permissa, utpote quod in suis dominiis eminentissima erexerint Tribunalia, & partes etiam litigantes, beneficio duarum non destituantur instantiarum, verificari poterit, ita certè & prior illa, quæ à naturali deducebatur propositio æquitate, vitutem suam amittit, credidit enim Imperator Status Imperii ob singularem industriam exploratã eorum fide & gravitate non aliter judicaturos esse pro sapientia, ac luce dignitatis suæ, quam ipse foret judicaturus, prout de præfectis Prætorio quorum etiam sententiæ appellationem non sustinebant, dicitur in *l. 1. §. 1. ff. de offic. præfect. prætor. Arnis de jur. Majest. lib. 2 c. 4. n. 4 & 5. Dominus Myler ad Rumelin. p. 2 diss. 2 § 1 lit. E p. 279* Accedit quod in novissimo quoque Imperii Recessu *de anno* 1654. Wie aber zu verhüten ab Imperatore omnibus in universum Statibus Imperii sub indictione pœnæ injunctum fuerit, daß sie ihre Gericht mit qualificirten Leuten also bestellen / damit sich niemand darwider zu beschweren / oder doch umb so vielweniger zu beklagen dahero Ursach nehmen / als wären dieselbige im Reich hin und wieder dermassen ubel besetzet / daß man sich bey ihnen in Rechtlichen und andern wichtigen Sachen einer gleichmässigen Billigkeit jeweilen nicht zuversehen habe / und dahero ans Cammer-Gericht zu appelliren gedrungen werde. Ex quo denique

obli-

obstaret si forsan unum individuum propterea juris sui quid amitteret, uti enim æquitatis gradus sunt, ita certè & illa major æquitas, quæ pro republicæ universim consideratæ utilitate militat, quam quæ privatum alicujus civis commodum respicit, haberi debet, ea autem post haberetur si ab omnibus promiscuè Statuum supremis judiciorum Dicasteriis, concederetur appellatio, quippe quod tum uti superius dictum vix terminus litium ob imminentem illam inde futuram appellantium multitudinem, sperari posset, ceu etiam propterea [illegible] habe in dicto Recessu [illegible] Processu Imperii Consilio Imperator expressè præcipere voluit in §. Drittens/daß hinfüro der Ständen Privilegia de non appellando sollen strickè observirt und zu solchem End die mit aller Chur-Fürsten und Ständen Privilegiis de non appellando verzeichnete/in der Rath-Stuben hangende Taffel renovirt und ernewert/ deren so wohl die ohnbeschränckt als auff ein gewisse Summ limitirte Privilegia und die [illegible] derselben eingerückt und zu mehrer und besserer des Cammer-Gerichtes Præsidenten und Assessoren Nachricht und Observantz in dem Rath öffentlich auffgehenckt werden. Atque hæc quidem thema illud num conducat Imperio nostro ejusmodi Privilegia concedere Imperatorẽ, sufficienter ut nobis videtur declarare poterunt, de elaborandum restat, qua ratione ea inter reservata Imperatoris referre potuerimus. Verum labore disquisitionis non adeò magno opus est, postquam enim nullibi, in Recessibus Imperii vel Capitulationibus Imperatorum cautum reperitur, ut ad eorum concessionem concurrat de necessitate consensus Electorum, vel reliquorum Imperii Ordinum, tantò minus de eo dubitamus. Et certè rem ita se habere pronimus iterũ ante allegatus Recessus Imperii ultimus [illegible]
5. elegantissimè probat. §. Und stehet diesen nechst fünfftens [illegible] cum varia remedia accelerandarũ litium causa proponãtur, inter illa non postremo referendũ loco referatur Privilegiorũ de non appellando [illegible], gratificaturũ se fore Imperator pollicetur impl[illegible]ntibus, qui Privilegia sua de nõ appellãdo, ad certam nomorum quantitatẽ restricta, ampliari desiderabunt, addita insuper ratione, quod illa, & similia gratiæ documẽta ab ipso solo proficiscantur, verba ita habent, und stehet diesen nechst fünfftens bey des Heil. Reichs Chur-Fürsten und Stände samptund sonders/über ihren/auff eine gewisse

Summa

... habende und hergebrachte *Privilegia* deren fernere Erhöhung/ bey uns als Römischen Käyser/ von deme diese/ und andere dergleichen Begnadigungen herrühren in so weit gebührend an zu halten und nach gestaltsamb der Sachen umbständen Unserer *resolution* / und Verordnung darüber zu erwarten. Quibus ita positis duo pullulant fortissima circa quædam, quæ à nobis in superioribus prolata fuerunt fundamenta. Et quidem Primum contingit circa sententiam nostram, quam *Hippolitho a lapide supra* § 2 opposuimus, statuentes non necessum esse Reservatorum denominationem tantummodo ab unico Sceptrorum delatæ cum tempore desumere, cum & eam soli Imperantes regni Germanici Monarchæ, quædam sibi reservare soleant, concedendo jura territorialia, inter quæ certè etiam referri debet jus illud de non appellando; quod si enim illud generali superioritatis territorialis, undiq; regalium concessione transiret, frustra utiq; illud ab Imperatoribus impetraretur. Alterum prorsus pugnat eam sententiam, quâ iterum contra *Hippolith.* §. 34. *& seq.* probavimus, jurisdictionem tam judicii Spirensis quam Aulici unice Imperatori deferendam esse. Quod si enim illud veritati contrarietur, quâ ratione Imperator, eam licet non directè obliquè tamen solus restringere posset; Licet enim privilegia de non appellando remediantur, quibus Respublica eo citiùs immortalitatem litium abigere queat, interim tamen, & hoc negari nequit, eo ipso Imperio nostro decrescere particulam quandam jurisdictionis *vide R. I. de An.* 1654. § Weilen auch der Stände *Privilegia, die* haben wollen Wir auff der Ständen suchen und Erinnerungen / Uns inskünfftig mit ertheilung der privilegiorum de non appellando, wie auch Electionis fori und andere dergleichen / welche zu Außschliessung und beschränckung des Heiligen Reichs jurisdiction &c. Neq; obstare poterit supradictæ nostræ sententiæ, quod nihilominus cum Serenissimæ Reginæ Sueciæ ejusque Successoribus, ratione Ducatus Pomeraniæ, Bremensis & Verdensis, ejusmodi beneficium concederetur, illud unanimi Procerum Imperii consilio approbatum, & ipsi Pacificat. Osnabrugens. etiam artic. 10. *vers. deinde concedit* insertum fuerit, Quandoquidem ut nullus hominum affirmabit, eam conventus illius primariam causam fuisse, ita certè quilibet nobiscum fateri ne-

Dd esse

esse habebis, Incidenter illud ita contigisse, & nimirum ipsi Reginæ Sueciæ, cum postulatas, quibus sibi pro locorum bello isto Germanico occupatorum, restitutione, satis fieri putabat, regiones consequeretur, atque in iis privilegium hoc de non appellando, ita ad majorem securitatem placuisse, nam de cetero consensum Electorum vel Ordinum ita præcisè necessarium non esse, vel unicum illud, Potentissimis Austriæ Archiducibus, concessum à Friderico I. & II. & postea quoque ab Impp. Sigismundo & Carolo V. Confirmatum de non appellando privilegium testari potest, quod extat apud *Dn. Limn. lib. 4. J. P. c. 2. Michael Schiffer. d. Origin. ac potest. Elector. concl.* 74. Nam etsi & hic regerere posses, illud ipsum quoque in præsentia Procerum Imperii, quorum quoque nomina in tenore privilegii extant, impertitum fuisse, toto tamen cœlo aberrabis si illud de necessitate factum fuisse asseres, neque enim ibi consu[illegible]lla for[illegible] *de consilio & assensu nostrorum Imperii Procerum vel fidelium*, quæ aliàs diplomatibus ævi istius frequentari solebat [illegible] s repet tur, sed ii ipsi Principes testium tantummodò instar adhibiti fuerunt. Ita enim Fridericus I. Imperator, *& ut hac nostra Imperialis constitutio omni ævo firma & inconvulsa maneat, præsentes literas scribi & sigilli nostri impressione fecimus insigniri, adhibitis idoneis testibus quorum nomina sunt hac Piligrinus Patriarcha Aquilejensis, Eberhardus Archiepiscopus Salisburgensis Otto Frisingensis Episcopus, &c.* Ceterum privilegia hæc ipsa de non appellando, quod attinet, vel conceduntur ad certam summam, vel indefinitè ita ut planè nullam ad supremæ Imperii judicia, amplius appellationem fieri permittant. Hujus generis multa in Imperio nostro Principibus & Civitatibus Imperii liberis sunt concessa, uti videre poteris apud *Petr. Frider. d. process. extrahend. lib. 1. c. fin. Daniel. Otton. dissert. d. J. P. c. 21 num. 10 p[illegible] Rumelin. ad A. B. p. 2. dissert. 2. § 7 usq. ad 10 inclusiv. Nev in S[illegible] jur. ad l. 1. ff. à quibus appellare non li[illegible] n. 7. & multis seq. [illegible] genhertz. in Ordin. Camer. part. 2 tit. 28 p. 472.* Hæc iterum pro moribus Imperii dispescenda veniunt, vel [illegible] p[illegible] in [illegible] omnibus omnimodò appellari tamen solitis causis ad mun[illegible] vel in certis tantummodo causis, putà injuriarum & fudinarum, [illegible] [illegible] Kohsen[illegible] privilegium habet Ep[illegible] copus Le[illegible] dien[illegible].

Indulta

[illegible] Maximiliani I I, *d. anno* 1557 testante *Adrian. Gylmann. tom. 3. Symphorem. fol.* 277 Ita etiam a Duce Juliacensi in judiciis possessoriis, a sententia definitiva, in quâ petitorium expressè fuit reservatum per privilegium Maximiliani *d. anno* 1566 ab Eslinga, & Rotenburgo, Tuberan. in Capelis pignoribus. *Wehner. Tom. 6 Symphorem. c. 7 fol.* 166. à Francofurto ad Mœnum in omnibus causis injuriarum, tam realium quàm verbalium, item in Irrunge der Baw und Dienstbarkeiten / ex privilegio Maximiliani I *d. anno* 1512. ab aliis in aliis causis non appellatur, quos vide apud *Rumelin. part. 2. dissert. 2. ad A B. per tot.* Priorum præter superiori positione relata, & quidem eminentissima exempla occurrunt, in universis Electoribus, quibus etiam id jus de non appellando indulgentia Caroli IV. Romanorum Imperatoris concessum est, uti patet ex *A B. cap.* 11. & ante paucos illud quoque annos Maximilianum Bavariæ Electorem ab Imperatore Ferdinando II. recepisse testatur *Wilhelm. Buckers. in synops. J. P. cap.* 10. § 27. Quos tamen priores, excepto Rege Bohemiæ, Saxone, & Brandenburgico, contrario per tempus immemoriale confirmato usu, amisisse hactenus constans fuit Doctorum & Practicorum præcipuè in Camera versantium opinio *C. I. P. d. S. R. R. vol. 1. disp. 2. th. 26 lit. L. Sixtin. d. regalib. lib. 2. c.* 5. *n.* 13. *Berlich. 1 practic. concl.* 50. *n.* 24. *Carpz. ad L. R. G. c. 9 sect. 8. n. 2. & in 1. J. F. S. const. 20 defin.* 25 *n.* 3 præjudiciis etiam in Camera Imperiali firmata *Meuchner tom. 4. decision. Cameral.* 36. *n.* 1. Quanquam de reliquo hâc de re, non ita ineptè quis dubitare possit, per ea quæ recenset *Dn. Limn lib. 3. J. P. c. 2. n.* 70 & passim ubi d. E. E. separatim tractat, & qui eundem sequitur *Dn. Myler ad Rumelin. eiusd Aur. Bull. p. 2. dissert. 1. th. 2.* Utpote quod ipse Carolus V *eo allegat Aur Bull. c.* 11. in firmitatem istius Privilegii, Clausulas siquid contra illud nihilominus contingeret, irritantes adjecerit, & non nulli Electorum, etiamsi facultatem à se appellandi ex benignitate permiserint, protestando tamen jus suum reservârint, uti luculentissimè patet ex iis quæ auß der Maintzischen und Pfältzischen Hoffgerichts Ordnung adducuntur *a Dn. Limn. d lib. 3 c 5 n. 7 ac 9. n.* 88. in verbis ibidem zu appelliren gestatten unserer Churfürstlichen Freyheite / und Gerechtigkeit damit gantz unbegeben. Quicquid tamen sit, iisdem Electoribus nihilominus necessarium visum, peculiari privilegio illud jus

sibi [illegible], & confirmari, ut quidem de Moguntino, [illegible] & Palatino Heidelbergensi Electoribus, ad testantur *Illustr. Dn.* [illegible] *in praelect. J. P. lib. 2. tit. 5. p. 8. & Excellentissimus Dn. Geofrid. von Jena, Dominus & Fautor noster honoratissimus in disputat. d. regalib. Heidelberg. anno 1650 mense August habit. th. 51.* Ut jam non dicamus quod aliàs etiam frustraneum fuisset, in novissimo *R. I. de anno* 1654. §. Und stehet diesem nechst concedere unà cum reliquis Imperii Statibus, Electoribus, ut pro consequenda majori, antea quam ab eorum judiciis non appellanda summa, Imperatoriam indulgentiam implorare queant, [illegible] ita promiscuè omnibus Electoribus privilegium antiquum de non appellando salvū ad huc, & in vlidi fuisset observātiā. Gaudent alias privilegio hoc de non appellando Duces quoque

10. Burgundiæ & Lotharingiæ, quamvis de cetero nec in prima instantiā, subditi eorum Cameræ vel alterius supremi Imperii judicii jurisdictionem subire cogantur; quorum ille quidem deconsequutus rigore *Transactionis Burgundicæ in Comitiis Augustæ Vindelicorum anno 1548 [illegible] anno 1560. confirmata de qua vide VVaremund ab Ehrenberg. d. foederib. lib. 2. p. 321. Limn. lib. 5. J. P. c. 2.* Zingerling *appellat 1.58 per tot* Hic verò per *Transactionem inter Ferdinandum I. Regem Romanorum, & Antonium Ducem Lotharing. d. anno 1542. initam* in qua de Lotharingiā dicitur, das es ein gantz frey uneingezogen Fürstentumb sein soll/und für ein uneingezogen Fürstenthumb Superioritet und principat erkanet werden Scilicet extra casum contributionis pacisque publicæ *Dn. Schütz in praelect. J. P. lib. 1. tit. 8. posit. 2. Besold. in thesaur. pr. voc Lotharingia* nam illud singulare habet Ducatus Burgundica, quod etiam in causa fractæ pacis subditi ejus ad Cameram

11. ram evocari nequeant *Gail lib 1. d. pac. public. c. 11. n. 6. Mynsinger. cent. 5. observ. 58. n. 2 Petr. Freder d. processib lib. 1. c. 28 n. 1. p. m* Du-

12. cibus quoque Wurtenbergiæ, idem competere de non appellando privilegium ex immemoriali tempore patescit, ex *praem.* der Fürstlichen Würtenbergischen Hoffgerichts-Ordnung *edit. proo Crus. annal. Suevicor. lib. 9. part 3. c. 5 fol. 500.* Unde etiam in Comitiis wormatiensibus *de anno 1495.* privilegium hoc de non provocando, Sigismundo Wurtenbergiæ Duci Eberhardo I. nondum concessum denuò confirmatum fuisse dicit *Dn. Myler. in additi ad* [illegible]

Wehner. p. 2. diss. 1. § 4. lit. D. Quod ipsum tamen privilegium sub ditos tantum Ducatus Wurtenbergici, non verò etiam forenses obligat, utpote quod hi nisi appellationi renuntiaverint à summo Tübingensi Dicasterio, vel ad Cæsaream Aulam vel Cameram Spirensem appellare queant. Fürstliche Würtenbergische Hofgerichts-Ordnung *part. 3. tit. 1. Dn. Myl. ad Rumelin p. 2. dissert. 2. § 4. lit. E.* Sanè in terris Familiæ Saxonicæ, expressè ejusmodi renunciatione opus non est, utpote quibus etiam ipsis forensibus novo Ferdinandi [illegible] *Fabigus semidecadib. p. 258. Buxtorff ad A. B. § 94. lit. B.* Olim etiam simili de non appellando privilegio universa Frisia tàm Occidentalis, quàm Orientalis munita fuit restante *Ubbon. Emm. d. agr. Frif. fol. 17. Besold. de appellat. c. 2. n. 12.* Hodie tamen cum Orientalis, Occidentali interim per Belgas ab imperio avulsa, Imperatori & Imperio tantum subjecta, à judicio Serenissimi Principis nostri, quod *Aurici* exercetur summo, appellatio conceditur, ita tamen ut ipsa causa capitalis proculdubio extendat se hodie ad quadringentorum talerorum Imperialium summam, secundum novissimum *Imper. Recess. d. anno 1654. §* vierteus soll die *Summa appellabilis*, & appellans vel per se vel procuratorem suum jurer, daß er glaube und gäntzlich dafür halte / daß ihme *appelliren*s noth sey / und das er dieselbe zu auffenthalt der sachen nicht einwende / und daß er seinen gegentheil allen Kosten und Schaden da er abermahl verlieren solte / nach rechtlicher Erkantnüß mit sampt der Sache vergnügen wolle / Ostfriesische Hofgerichts-Ordnung *tit. 44. in fin.* Quamvis de cetero & ipsi parti gravatæ liberum sit relictum, abbreviandæ litis & sumptuum parcendorum gratia, non usurpato Cæsareo subsidio, ipsum Serenissimum Principem intra decendium à die notâ latæ sententiæ, beneficio supplicationis, adire, sicque Leuterationem, *Revisionem* nostri dicasterii prioris sententiæ petere, ita enim *in alegat. tit.* Ostfriesische Hoffgerichts-Ordnung *in princ. verbis habent* Wan endlich Urtheil und *sententz* ergangen / deren sich jemand beschwert bedrücket / oder andere rechtliche Beschwerung davon man sich vermöge Käyserlichen Rechten beruffen und *appelliren* mag / jemand zugefüget werden / Ordem soll frey stehen entweder an die Römische Käyserliche Majestät / oder

oder ihr Käyserl. Majestät Cammergericht Ordentlich zu appelliren, oder aber seine *gravamina* vns Anruffungsweise *per viam supplicationis*, ein zu bringen und vermittelst unsern Befehl für fern unsern Hoff-Richter und Beysitzer, wofern solche *supplicatio* inwendig zehen Tage nach ergangenen Urtheil, oder Von zeit an der Wissenschafft der Urtheil *interponirt* zu überreichen, und dan dar auff im negst folgenden *Ordinari* Hoff-Gericht seine *gravamina* und was er wieder die Urtheil zu setzen, außführen. *Confer. Besold. in [illegible] pr. verb. [illegible] & [illegible] ad Rumelin. [illegible]*

§. XLIV.

3. Explicatur praecedens assertio uberius, asserendo ejusmodi privilegiorum de non appellando concessionem nihil majestati Imperatoriae adimere.
4. Privilegia de non appellando non adimunt parti gravatae Querelam Nullitatis, & protracta vel denegata justitia.
[illegible] Notatur error Zintzarlingii [illegible] protracta vel denegata justitia in Camera Ordinar fundatam esse negantis.
4. In causis denegata justitia rei per modum simplicis querela Camera defertur [illegible] si vero protracta est, Promotoriales ut olim decernuntur, vel mandata [illegible]
5. Referuntur argumenta utrumque affirmantia Privilegia de non appellando (praecipue Saxonicum) auferre querelam Nullitatis.
6. Argumenta pro negativa, & Praxis Camerae referuntur, ut etiam praejudicium in ipso Senatu Lipsiensi [illegible] nunciatum.
7. Respondetur Ordine ad affirmantium adducta fundamenta.

Illud excuti hic & praeteriri non debet, an nimirum privilegia ejusmodi de non appellando pura & illimitata Salva Maje[illegible] Imperator concedere queat, videntur enim hoc pacto in co[illegible] um ipsius summae potestatis, quod tamen salvo manente Reipublicae nostrae statu fieri non posse supra dictum fuit, assumi, & qu[illegible] ino do[illegible] ncipis supremi Collegae evadere ex sententia *Bodin. lib. de Republ. c. 10. p. 254.* Ast vero fluitiria tuae documenta dabi[illegible] quique sensus tuos macolaveris Distingue enim inter usum [illegible] de non provocando, qui alieno beneficio contingit, & [illegible] proprio, virtute molestatis subjecto cuidam inhaerentis, & [illegible] [illegible] Electorc, & reliqui quibus ideo[illegible]

jus de

jus de nonappellando, non vi majestatis, utpote quæ nullibi in ipsos translata legitur, quamvis ab illâ, Imperatore scilicet qui eam in Imperio possidet id fuerint consecuti, sicque Jus illud in tribunalibus ipsorum non exercetur proprio beneficio, sed alieno, cum recognitione nimirum summæ Cæsareæ majestatis Neque certe ulla ortus hujus juris majestati ei communicatio, quin potius si res accuratè inspiciatur, nihil aliud erit, quàm in consortium laborum judicialium minuendorum, sublevandorumque gratuita quædam vocatio Apposite hinc *Haig lib.1.qu.4 n.45.* inquit, *quod licet Imperator in alium sibi subjectum* (salvo scilicet manente statu Reipublicæ nostræ monarchicæ) *plenitudinem potestatis suæ, & superioritatem omnem transferre nequeat, possit tamen aliquid summæ istius potestatis aliis communicare, ut in partem sollicitudinis ipsam assumat.* Atque ita etiam olim cum regio Romanorum Imperio nihil decesserit, quod in eo propter orationem Divi Hadriani, Senatus absque appellatione judicabat *l.1.ff à quibus appellar non lic* quod denique, nulli quoque à præfectorum prætoria sententiis, appellandi facultas permittebatur *l.unic. §. hac cunabilis ff.d.offic.præf prætor.l.19.C.d. appellat. Cassiodor.c.3. var. libr. 6.* quare nunc hodie ejusmodi privilegia de nonappellando Electoribus Imperii concessa, Imperatoriam diminuere possint majestatem vid. omnino *Dominic Arum.discurs 5.ad A B 6 137.227. Reinkin.ad A.B p 1. differt. 8 6 5.& p 2. differt. 2. 6.1 lit. E.* absque *Dn. Myler. in additionib. p. 279.* idque tanto magis, quòd illa minimè privativè, sed cumulativà, concedi soleant, retento scilicet Imperatori, jure proprietatis, ac supremæ inspectionis: ideòque ubicunque status Imperiales justitiam denegaverint, vel protraxerint vel etiam nulliter processerint Imperator, non obstantibus hisce privilegiis, in Aulico judicio & Camera Imperiali imploratus, officium suum interponit. Et quidem quantum ad priora attinet remedia, eorum imploratio parti gravatæ nullibi adempta, quin potius expressè reservata reperitur, vid. *A.B c.11 ibi* da aber das Recht nicht mitgetheilet werden wolte, sal allen den vorgemelten welchen das Recht versaget worden, einig und allein an den Käyserlichen Hoff und Gericht &c. zu appelliren zu gelassen sein cui jungi omnio debet *O C p.2.tit. ibi* Es were dann sach das eine unordentliche Widergericht und

Recht

Rechtens ersucht / und ihme die darauff in Zeit eines Monats nach beschehenen ersuchen Zurecht nicht Verholffen / oder ihm das Rundlich Versagt oder mit Geferden verzogen were. Ut proinde mirari liceat justissimum *Zintzerlingu d. appellat. l. 73 lit. D.* hanc differentiam protractæ, vel denegatæ Justitiæ, eique annexa remedia, in Ordinat. Cam. fundata esse negantis. Ut enim de notoriâ ejus in Camerâ, & quotidiana observatione, nihil dicamus, de quâ testantur *Mynf. centur. 3. observat* 82. *Gail. libr. 1. observat. 28 n 7* certe ipsa hæc [illegible] scientissimè propugnant, quæ etiam undique, quoties de hujusmodi processibus extrahendis agitur, accurate discernimus. *O. C. p. 2. tit. 26. & Recess. Deput. d. anno* 1600 § ob auch *Promotoriales* & quidem priori casu si Justitia penitus ante judicium cœptum, quod querulanti probandum erit, secundum tradita *Gail. libr. 1. observ. 28. n. 3. &c.* denegata fuerit, res per modum simplicis querelæ Cameræ vel Aulico Judicio deferri poterit, ubi tum etiam ob fundatam in prima instantia Jurisdictionem, processus & citat[illegible] e emitti [illegible] testante *Gail. libr. 1. observat. 28 num. 1. C. I. P. d. S. R. vol. 2 disp 8 lit.* [illegible] *lit. E.* Schwamman *lib. 1. process. Cameral. lib. 1 cap. 6. num. 3. & cap. 20.* Ubi & supplicationum pro citatione [illegible] et anda, & [illegible] rationis decreti formulas refert. Altero casu, si justitia tantummodò protrahatur, quod fit, *quando post citationem, judicio cœpto, judex per negligentiam suam vel in exequendo, moram facit, & ita processum differt*, daß recht Verzihet *C. I. P. d. Sr. R. R. vol.* [illegible] *§ 11. lit. E.* etsi etiam ex sententia Gailii dict. *observat. n. 4.* [illegible] beneficium accipi possit, idque ita etiam in [illegible] Civit. [illegible] Brunsuicensis, contra Ducem Henricum factum fuisse testatur, *Mynsinger. centur. 5 observat 82 n. 4. & 5.* illud ipsum tamen abolitum videtur per *Recessum Deputat d anno 160* [illegible] *§.* ob auch promotoriales &c. p. 845. ubi subsidium tantummodò Promotorialium conceditur, vide Schwanman *lib. 1 Process Cameral. 9 num* [illegible] *& numer. 1.* Quæ quid in promotoriales, ce[illegible] [illegible] protrahenti justitiam præscribunt, intra quem jus reddere [illegible] tur, neque necessum est primum [illegible] totial[illegible] peremi, [illegible] [illegible] [illegible] *Mollenbr. com*[illegible]

in documentum factæ requisitionis, & eam subsecutæ procrastinationis, unà cum supplicatione exhibere, (*per Recess. d. an. 1566. §* nach dem denen portenten *p. 635*) quod si verò hisce fetis factum non fuerit, neq; jus redditum, ipso jure causa ipsæ principalis, in quo statu reperitur, Camerali jurisdictioni subjecta censetur *dict. § ob auch promotoriales Recess. Deputat. d. anno 1600. Mynsinger 3. observat. 57 C. J. P. d. St. R.R. vol. 2 disp. 8. th. 11 lit. F.* Quicquid tamen sit, nec hodie Promotoriales hesce in Camera decerni, sed eorum loco mandata promissa, quibus intrà certum tempus, justitia ut administretur, definitivèque procedatur injungitur, quo elapso & contempto, ed pœnam mandato insertam egatur, frequentari testis est *Magenhorst ad Ordinat. Cam. p. 2. tit. 26. Autor. præjudic. Cameral. verbo denegata justitia § notatis causis.* Et hæc de prioribus remediis. De tertio maxime controvertitur, & in specie quidem illud quod privilegium Saxonicum de non appellando neget, *Andreas Knichen de Saxon. non provocand. jur. c. 2. num. 43. p. 331 Arum. discurs. 5. ad A. B. th. 17. Dn. Carpz. in sem. centur. qu. ad Aur. Bull. annex. Synops. jur. feudal. disp. 6. th. 3.* sequentibus potissimum motis de rationibus, primò quod prohibita appellatione causæ, non audiatur intentans agere de nullitate *Clement. 1. d. Rejudic.* 2. quia inutilia alias redderentur ejusmodi privilegia, cum quilibet eam prætendere possit 3. quod hodiè ex usu fori ubiquè ferè obtineat, ut nullitatis quæstio coram judice appellationis proponatur *Gail. lib. 1. observat. 127. num. 7 Mynsinger. centur. 5. observ. 92. novissimè Klock vol. 1. consil. 12. n. 208* 4. denique ob ipsa privilegii Saxonici verba das von keinem bey oder End-Urtheil Erkendnüssen *decreten* Abschieden *appelliret/ suppliciret*, noch *reduciret* werden soll / quæ cum sint universaliter negativa, ac omnem voluntatem concedentis inducentia, non modò appellationem, sed & omne aliud subsidium exclusisse videntur, Confirmante hoc insuper eo, quod illud ipsum privilegium Ferdinandinum, decreta & judicata Electorum Principumque Saxoniæ in perpetuum firma ac rata manere velit, prout iterum verba sonantur sondern ihre Liebden und derer nachkommende Erkandnüß / Urtheil *decret* und Abschiede sollen gantz kräfftig stets bleiben und volstrecket werden / jam vero firma deserta manere non possent, si per querelam nullitatis in Ca-

Ca- mera.

mera, vel Aula retractata liceret; Quicquid tamen sit, & quamvis hæc ita disputaneus, contrarium nihilominus Dominis Cameralibus
6 bus visum, dum non obstantibus suprà in contrarium allatis fundamentis, Processus ratione nullitatis institutos receperunt. *Gail lib. 1. observat* 135. *Dn Reink de R S & E. lib* 1 *cl* 4 *Michael. de jurisdict. conclus.* 26. *Reihard. Dietér. de summa summi imperii potestat. §. 27.* atque hoc quidem nostro judicio optimo jure, adimunt enim hæc privilegia appellationis tantum beneficium, à quo ad querelam nullitatis, ut diversum remedium argumentum deducere contra regulam JCtorum est *C. J. P. A. St. R R vol. 1. disp 7 § 26 lit. L. Rumelin ad A. B. p. 2 dissert. 2. § 15. Ibiq. Dn. Myler in addition. Klock. Tom. 2. consil. 45. n. 44. & in votis Cameralibus relat. 125. n. 28. & in Mantissa relat. 169 n 439. Wames centur. 1. consil. 81. n 7. & 8.* Et satis favorabilior est hæc querela nullitatis, quam ipsa appellatio, utpote quæ salva Electorum, & aetarurum Imperii Statuum Magnificentia fieri potest, cum propriè saltem actoris veniam & fallacem adversarii circumventionem implicet, nec judicem priorem injustitiæ vel iniquitatis arguat, uti facit appellatio *l. 1. ff. de appellat.* uti postmodum etiam priorem suam sententiam, illae non expressè tacitè tamen corrigendo, illud ante nos accuratissimè observavit *Dn Carpzov. in comment. ad L. R. G. sect. 7. c. 9. n. 13.* ubi *n.* 15. etiam refert, secundum nostram sententiam pronunciasse ipsos quoq; Electoris Saxonici Scabinos Lipsienses in causa Michaelis zu Weissensee *Mens. Octobr. anno 1620.* his formalibus, Ob nun wol fürgeben wird / ob hättet ihr hiedurch wieder das Fürstl. Sächsische privilegium de non appellando gehandelt / dieweil ihr aber dennoch Ewer Klage bey den Käyserl. Cammergericht zu Speyer / dafür es sich auß der von bemelten Käyserl. Cammergericht an die Fürstl. Weymarische Regierung ertheilten citation ansehen lässet / allein per viam simplicis querelæ. und ex capite nullitatis anbracht &c. So habt ihr auch nach Gelegenheit disfals dem angeregten Fürstl. Sächsischen privilegio de non appellando zu wie-
7 der nicht gehandelt V. R. W. Neque tamen etiam deerit medium, quo contrarium sentientium argumenta, nobis opposita refellendi sit facultas, quantum enim primum attinet, respondamus negando neque enim illud etiam ex allegat. *Clement. n. 1. de sententia.* &

ipso & rejiudio, probatur, utpote quæ non adimit simpliciter querelam nullitatis remota appellatione, sed eam saltem suspendit in tempus factæ executionis, qua peracta jus suum intentans nullitatem, non obstante eo, quod tres cõtra se sententias habuerit, denuo persequi poterit, & si vincat prioris sententiæ executio revocabitur, illeque in pristinum statum reducendus erit, quod nostram sententiam plane non oppugnat, sed magis confirmat, utpote quod ipsi concedamus, sententiam etiam hic executioni mandandam, atque deinde in Camera vel Aulico judicio nullitatis querelam plenariè persequendam esse *Cl. P. d. St. R. R. allegat. loc. Dn. Carpz. l. P. F. S. p. 1. constitut. definit. 24.* Qua ipsa etiam patet responsio, ad alterum oppositum, nimirum & hoc falsum esse, quod si enim non obstante nullitatis processu, sententia mandatur executioni, quâ ratione privilegia de non appellando fierent illusoria? nam & illud quod ratione ignorantiæ juris Saxonici à nonnullis adductum fuit, frigidum nobis videtur. Ut enim primo non dicamus quam parum accuratè hoc quoad omnium Electorum privilegia de non appellando applicetur, certè quoad ipsas Electoralis familiæ provincias singulas, ratificari non potest, ita enim & Coburgensis principatus privilegio hoc munitus, quamvis in ibi jus Cæsareum & non Saxonicum observatur *Rumelin ad A. B. p. 2. d. dissert. 2 ? ?.* nam prærogativam hanc habet Saxonica Domus, quod & præter Potentissimum Electorem ipsum, reliquis quoque Saxoniæ Ducibus hoc privilegium competat, *Dn. Reink. d. R. S. & E. allegat. loc. Dn. Carpz. ad L. R. G. c. 9. sect. 6. n. 7.* Quasi verò etiam, quod tertia responsio esse possit, in Augustissimo Aulæ vel Cameræ Imperialis judicio, non essent juris Saxonici gnari, cum tamen secundum statuta & consuetudines inferiorum tribunalium judicare ipsis injunctum fuerit *O. C. p. 1. tit. 57* ceu etiam alias in distributione actorum, alter pleromque qui juris Saxonici peritiam habet, referentis munus subire cogitur *Dn. Carpz. ad L. R. G. c. 9. sect. 3. n. 20. & seq. Balthasar. Rantzdorff in disp. inaugural. d. privilegio Elector. Saxon. d. non evocand. & non appelland. § 9. §. 3.* Quantum ad 3. respondemus itidem concedendo, nam & hic quæstionem nullitatis, corã judice ordinario, appellationis, Camera nimirum ac Aulico judicio, ad quæ jure communi, ut supremæ Imperatoria judicia

remitti debebat, pertractari, nam quod hactenus restricta, illud non jure communi, sed contra illud in vim privilegii concessum fuit, quod proinde etiam contra regulas juris, ad aliud diversum beneficium extendi non debet. 4. denique in adversarios retorquemus, cum enim in allegato privilegio Electorali, enumerentur ac prohibeantur tantum Appellatio, Reductio, Supplicatio, Nullitatis vero querela omittatur, nulla certè ratio impetit, ut & hanc prohibitam censeamus, quod enim expressè prohibitum non est illud permissum censetur argum. l. 43. § 1. ff. d. Procurat. l. 28 post princip. ubi sed si lex non prohibeat ff. ex quibus causis major. l. 1. ff. d. testib. Rumelin ad A. B. allegat loc p. 512. Bobadill. in suâ politic. lib. 3. c. 4. num. 44. Barbos. axiom. lib. 14 p. m. 472. Unde etiam 5. nihil Officit, quod generaliter & in perpetuum fitta decreta Electorum voluerit Ferdinandus, quia illa generalitas non exorbitanter, sed secundum remedia ibidem addicta, & litigantibus præcisa interpretanda erit, vel certè ejus verba, præsuppositis terminis habilibus, si nimirum sententiæ de æquitate juris subsistere valeant, intelligenda erunt. Sane extra dubitationis aleam res posita esset, si de nullitate quoque verba facta fuissent in privilegio, uti quidem hac in parte, prolixius expressè Serenissimis Hassiæ Principibus Ferdinandum II. in privilegio, ad certam summam & quidem nominatim mille aureorum florenorum desuper concesso, liquet ex verbis, quæ legere potatis apud Excellentissimum Domin. Fabric Dicasterii Giessensis Consiliarium dignissimum in repetit. Gail. lib. 1. observat. 35 sect. 1. plura qui nihilominus de hac quæstione pertractata videre velit, præter supra citatos inspicere poterit Mevschner. tom. 2. decis. Cameral. lib. 2. decis. 1. n. 66 & seq. Buxtorff. ad A. B. conclus. 94 lit D Autor præjudicior. Cameral. sub rubric. Appellationis & Nullitatis differentia.

§. XLV.

1. Remotis plenius præcedentis materia, asseritur, Statuto Principis subalternis appellationis remedium adimi non posse.

2. Adjicitur quale remedium in Imperio nostro subditis contra Dominos suos territoriales [illegible] competat.

3. Privilegia de non appellando [illegible] [illegible] subditis.

4. Desum-

4. *Defenditur ipsa in re Lammans Centra Eiblgii sententiam*
5. *Privilegia de non evocando subditos hodie Omnibus Imperii Statibus sunt concessa*
6. *Hac tamen privilegia ad evocationem testium ab Imperatore vel Camera facienda extendi nequeunt.*

EXinde verò quod diximus, concessionum ejusmodi privilegiorum esse de Reservatis Imperatoris, manifeste liquet. Statuto Principis Inferioris, vel alterius Status Imperii, effici non posse, 5
quominus subditi, si summa sit appellabilis, contrà eorum sententias appellationis subsidium arripere valeant, multo minus eos cogere ut illud derelinquant *O.C. part.2 tit.28. §.* Und dieweil bißhero *Petr. Anton. d. petr. de absoluta potestate c.11.n.33. Rumelin. ad A.B. part.2. diss.2.th.3.lit.C.* neque enim Inferior Princeps, id est eo, qui summam majestatem habet, summa summi Imperii jura abrogare poterit. *Francisc. Becc. consil 56.num.18.& 19.* ubi refert si inferior à Principe, edat Statuum juri communi derogatorium, id duplici ratione non valere, tàm statuentis, quia ut diximus inferior, quam statuti quia non sit bonum & justum, ex quo juri communi contrarium, 6
unde etiam est quod ejusmodi statutis, vel constitutionibus violentis non obstantibus, Camera Imperialis, & ob concurrentiam jurisdictionis, judicium Imperii Aulicum, appellationes ad se devolutas recipiant, & contra ejusmodi machinationes, Ordinum Imperii subditos mandatis pœnalibus defendere soleant, uti post *Gail lib.1. observat 72.n.5 Theming consil 24.q.1.per tot.* optimè observavit *Dn. Myler. in additionib. ad Rumelin. allegat. loc.* Coronidis loco circa hanc materiam monendum adhuc restat, ne confundantur privilegia hæc de non appellando, cum privilegiis de non evocando subditos, extra territorium, ad aliud judicium, ingens enim lapsus est 7
Zanczerlings diss. de appellat. conclus.7. quod duo hæc diversa privilegia pro iisdem habenda statuerit, cujus licet socium faceret velit *Dn. Limn. lib.3 ?.P.c 8.n 67.& c.10.num.37 Fibigius in elect. jur. publ. similec.12.q.3.n.12.* nescimus tamen illud ipsum veritati congruere, nam *allegat. c.8 n.67* nihil de privilegiis hisce agitur *c.10.num 37.* 8
agitur quidem de privilegiis hisce, Serenissimo Electori Saxoniæ tributis, verum quantum nostri judicant sensus expresse ibidem

Rr 3 disting

distinguuntur, expresse enim dicitur, *Subditi quidem ad aliud judicium extra territorium trahi non possunt, nec ab ejus aut proc: ssibus, sententiis interlocutoriis, & definitivis, sive praeceptis ad quodcunque aliud tribunal appellare permissum.* Nam licet expressis etiam posteà verbis differentiam, & quidem ulterioribus non addiderit *Dn. Limn.* ipsum tamen pro diversis ea privilegia habuisse, ex conjunctione illa, particula negativa roborata satis colligitur. Differunt alias hæc privilegia ratione potissimum instantiarum, jus enim non evocandi subditos primam, jus de non appellando alteram respicere videtur instantiam, secundum tradita *Bwterff disput. ad A.B. conclus. 94. lit. B. & E.* quem sequitur quoque *Frbeginus allegat. loc.* quibus accedit quod in ipsa *A.B. c. 11.* ut duo diversa & distincta privilegia, separatim diversisque loquendi formulis Electoribus sint concessa, ut hoc ipsum latius deducunt *Arum. ad A.B. discurs. 5 §. 11. & 13. & post eum Dn Carpz. de L.R.G c. 9. sect. 3. in pr.* Quamvis verò privilegiũ hoc de
5. non evocando subditos, primum Electoribus tantum à Carolo IV. Imperatore sit confirmatum, postea tamen ad reliquos quoque Imperii Status extensum est, generaliter enim Imperatores tempore electionis promittere solent, das sie die Churfürsten / Fürsten / Prælaten / Grafen / und Herren / von Adel auch andere Stände und Unterthanen / deß Reichs mit rechtlichen oder güttlichen Tagleistungen ausserhalb Teutscher Nation / und von ihrem ordentlichen Richter nicht tringen / erfoddern noch für bescheiden / sondern die alle und jede insonderheit im Reich laut der gülden Bull / auch wie des heyligen Reichs Ordnungen / und andere Gesetz vermögen / bleiben lassen *Capitulat Caroli V. art. 15. ad de Ordinationem Cameræ de anno 1495. rubric* die Unterthanen in ihren ordentlichen Gerichten bleiben zu lassen *& de anno 1521 rubric* einen jeden bey ordentlichen Gerichten *&c. p. 136 O.C part 2 tit. 2 Arum discurs. 5. ad A.B. § 11. Rumelin in eand. part 2. dissert. 1 th. 2. ubiq; Dn. Myser. in additionib.* Quicquid verò sit nequaquam tamen hæc privilegia de non evocando, Imperatorem ejusq; Cameram impedire potuerunt, quò minus Statuum Imperii
6. subditos, testimonii causâ evocare valeant, non sine urgenti majestatis Imperatoriæ axiomate, & signo plusquam evidenti, *Gail. lib. 1. observat. 58. num. 2. Ummius disp. ad process. judiciar. decad. 26. n. 50.*

atque

atque hoc quidem in totum ut si testes contumaciter emaneant, pœna primum pecuniaria mactatum aliquoties, & deinde banni ad comparendum & deponendum, Cæsareo judicio Cæsareo, vel ejus etiam commissario, cum concessis insuper executorialibus, ad solvendum pœnam pecuniariam prius impositam, denuo citari queant *Ruland de commissar. part. 2 lib. 2. c. 7. num. 10. & seq.* qui etiam si fortassis, quo minus se sistant, a Dominis territorialibus impediantur, Status ipsi mandatis compulsorialibus sine clausula, ad sistendum subditos Commissariis, adigi solent *Illustr. Dn. Schütz in prælect. J. P. lib 2 tit. 2. posit. 4.* idque non sine ratione, cum exemptiones & privilegia sint stricti juris, favorque probationum maximè favorabilis, & in mora sæpe periculum, ratione examinationis testium versetur *Ruland de commissar part. 1. lib. 5 c. 3. n. 25.* ubi & refert olim simile quid Electori Saxoniæ, quod testibus evocatis comparendi voluntatem prohibuisset, ad petitionem Commissarii contigisse, ipsique mandatum sine clausula insinuatum fuisse, ceu etiam quid desuper sequutum *actis in causa* Sachsen Wäymar & Coburg *pro interesse* und als *eximenten* des Herrn Reussen von Plauen *contra* den Käyserlichen *Fiscal* sine dubio declarare poterunt.

§. XLVI.

1. *Receptio juramenti subsellitii ab Imperii immediatis exemtis ex Reservatis imperatoriis.*
2. *Occurritur Hippolitho à lapide nugaciùs hoc Reservatum annihilare volenti inde quod non ab omnibus Ordinibus junctim præstetur juramentum.*
3. *Res illa unico Imperatoris arbitrio subjicitur.*
4. *Tempus alias juramentum quemode præstandi consuetum annihiletur Dissoluturæ connexionis gratia de nova fistulæ & renovatione feudorum*
5. *Dyvestitura vera & abusiva describitur.*
6. *Olim in aula Imperiali in investiendo ratione signi distinguebatur inter feuda Regalia Ecclesiastica & Secularia.*
7. *Hodie tamen indistinctè gladius adhiberi solet, ita tamen ut ratione subjecti conferentis inter Principatus & Comitatus alteratio quædam contingat.*
8. *Vicarii Imperii feuda regalia conferre nequeunt, uti nec olim etiam Regi nitentum.*
9. *Imperatores hodie vix absque consensu Electorum nova feuda conferre possunt. Quamvis de reliquis ipsa investitura feudi novi, uti & antiqua res nostræ cum solum respiciant*
10. *Asseritur contra Hippolithum à lapide Imperatori hoc jure nihil decedere quod petentibus investituram legitimo tempore & modo denegare nequeat.*

ALIUD iterum ante oculos versat imperatoris Romano Germanici Reservatum, quod dici solet Receptio Homagii, seu juramenti subjectionis ab Imperii immediatis civibus; Et licet dubitari mereatur, quâ ratione illud inter majestatis jura referri posset, cum simile quid apud prudentiæ civilis Doctores vix inveniatur, & in Imperio nostro subalternis etiam principibus a subditis præstetur, qui tamen propterea majestate non gaudeant, imò etiam à nonnullis præstetur, ita ut nec subjectionem importare queat, uti illud exemplo civitatis Imperii liberæ Spirensis Coloniensis, & wurmatiensis, quæ omnes Episcopis suis Homagium sine nota subjectionis præstant, óptimè probat *famigeratissimus Besold in Thesaur. pract. lit. H.* voce Huldigung/ non ineptè tamen, ratione Imperii nostri, & alias etiam si persona illa cui præstatur in Republica suprema sit, cuique omnes obtemperare oportet, inter illa referri potest, secundum tradita *Jacob. Bornit. d. fundand. Stat. Republic c. 27 p. 239.* cum etiam illud ipsum *ipse Hippolithus à lapid. in ratione Status part. 1. c. 7.* diffiteri non potuit, quando illam ipsam receptionem inter magis specialia majestatis jura collocare non veretur, & si aliàs de reliquo, & nobis non incognitum sit, ex solâ fidelitatis Vasallitiæ receptione, licet non ità pridem Novellus quidam Juris Publici Doctor, illud in scriptis asserere non erubuerit, plus quam ineptè ad subjectionem, & superioritatem independentem adstruendam concludi, quia tamen nihilominus Imperatori nostro, cives quotquot sunt immediati, non tantum ratione feudorum Imperii, nudum illud ipsi fidelitatis, sed etiam ratione personarum ipsarum subjectionis, & supremæ recognitionis juramentum præstare tenentur, atq; hoc quidem ipsi soli, non Statibus Imperii universis, cum Imperatore junctim vel separatim consideratis, inde cuivis de veritate nostræ sententiæ, inter Reservata Cæsarea hanc receptionem juramentorum ponentis, constare poterit. Sanè si juxtà sententiam *Hippolithi à lapide alleg. loc.* juramentum hoc Imperatori, tantum modò per consequentiam, ratione nimirum Imperii præstaretur quod *ibidem* ex sua Hypothesi Imperatori suo hoc in negotio opponi asserit, non ita magnum hoc nominati Imperatoris nostri reservatum, & fortasse magis ad simulachra Imperii, seu splendorem quendam gubernationis, cum labe-

ac tamen

tamen conjunctum, externum referri potuisset. Ceterum cum hujus suæ hypotheseos tela sint fusè suprà à nobis exarmata, ita etsi jam ut inepta illa Imperatoris & Imperii oppositio, vadimonium deserere coacta fuerit, manebit sententiam nostram sua veritas, quæ etiam motum loco vacillabit, ab reliqua illa quæ *ibidem Hippolithus*, contra ejus auctoritatem, & amplitudinem manibus verborum ampullis afferre voluit. Quantum enim illi tribuendum robur quod non præstetur in comitiis ab Ordinibus universis, simulq; congregatis, sed singulis, exinde patescit, quod tale quid in nullo regno observare liceat, neque etiam ut in monarchia fiat necessarium sit, probante *Dn. Sluter, animadvers in Hippolith à lapid, allegat. loc. n. 7* Illud quidem veteres anostrum Francorum scriptores tastantur, solenne olim fuisse ut majores duces & Comites homini obsequium præstarent in Concilio generali Galliarum, quemadmodum de Tassilone, Duce Bojoariorum, vel etiam in Parlamento Parisiano, uti de Almerico Vicecomite Turonensi ex Gestis Ludovici VIII probat *Dadin. Altesserra in orign. feud. pra morib. Gallia cap. 8 p m. 312.* ast quod omnes unoactu Proceres, & sic junctim considerati id fecerint, nuspiam legitur, & certè negotium hoc in comitiis necessario pertractandum non esse, vel inde constat, quod illa non nisi deliberandi gratia, quamvis de rebus ad Imperii utilitatem respicientibus, indicantur, jam vero constat deliberationis objectum non constituere negotia, quæ certam semper habuere interpretationem monente hoc in terminis *famigeratiss. Dn. Schütz junior in prolect. J. P. libr. 2. posit. 32.* quibus certe quin & hæc homagii præstatio, annumerari queat tantominus dubitari poterit, quod etsi ab omnibus junctim in Comitiis non præstetur, nihilominus tamen Imperator ipsis junctim consideratis, imo in ipsis quoq; Comitiis congregatis imperare queat, iique ipsi subjectionem Imperatori denegare nequeant uti *supra* etiam latius à nobis deductum fuit, Quin imo si etiam de aliis accurate adeò, & solummodo, Imperatoris summitas accersenda foret, certè nec singuli ipsi omnes subjecti evaderent, cum & quidam sint, qui raro aut nunquam ejusmodi homagium præstant, uti quidem tale privilegium Argentoratenses jactitare refert *Dn. Limn.*

libr. 7. l. P. c. 7. n. 30. qui tamen eò minus Imperatori subjectionem nunquam denegaverunt, aut denegare potuerunt, utpote quod aliàs etiam contra ipsum Hippolithum stringeret, dum nullibi negat, sed disertis verbis asserit, Status ut singulos ita etiam Imperatori tanquam supremo Principi & Capiti homagium obsequiumque præstare. Et proinde res hæc omnis ab arbitrio Imperatoris dependet, qui quomodocunque velit, illud exigere poterit, nulli enim dubitamus, quin occasione ita ferente, Statibus q; Imperii in Comitiis præsentibus vel per legatos comparentibus, ab ipsis, ibidem universis, singulisque fuerit noviter Electo Regi Romanorum, homagium hoc recipere queat, cum nullibi prohibitum; patilicatione, quemadmodum olim majestatis tuendæ gratia, Procerum hominium, solenne modiem in Natali Christo, tempore Ludovici VIII. conditum fuisse testatur *Dadini Altoserra allegat. loc.* Illud constat, eas ipsas civitates tum homagium præstare, quando per eas Imperator transire solet, *Benning de homag. conclus. 352.* Principes vero Imperii tunc tempore, quando Investituras feudorum petere vel renovare solent. De quâ re ut connexionis gratia quædam etiam dicantur, necessarium nobis videtur. Investitura autem illa prout sumitur pro actu investiendi est vel vera vel abusiva, secundum *Doctores communiter*, & utraque iterum vel feudi novi vel veteris, & licet *Maximo Vultejo l. feudor. 7. n. 11.* non invalidis adeo argumentis impugnetur, attamen quia distinctio illa *expressa extat in 2. feudor. c.* ultitur, neque novum est in jure nostro, ut ratione etiam connexorum, & respectu accidentium, si inde diversi effectus, diversæ species constituantur. Hinc rectius illa retinetur *Consulente Dn. Schütz junior. in prælect. ... in de acquisition. feud.* Dicitur aliàs investitura vera, realis in-
5. actam feudi possessionem inductio, quando scilicet vasallus Domino, vel ejus nuncio, aut procuratore inducitur in feudalis rei possessionem wann er in das Lehen-Guth geführet und eingeweiset *Schneidewin. de feud. part. ... num. 4. Besold in Thesaur. practic. ... voc.* Belehnung. Abusiva, quæ aliàs etiam verbalis, *Feudistis* dicitur, est repræsentatio futuræ possessionis verbis & signo aliquo corporeo adumbrata; & hæc etiam ultimo in Aula Imperiali frequentari consuevit, cum distinctione tamen olim observata inter

feuda

feuda regalia, an essent Ecclesiastica, an vero secularia; quod si enim Ecclesiastica puta Archiepiscopatus, Episcopatus &c. 6.
cum sceptro solennitas fieri solebat, unde etiam Scepter-Lehn appellari consueverunt vid. Land-Recht lib. 3. art. 6. nam & si diu multibus obtinuisse referat, *ex Sigeberto Roberto Montensi, Abbate Urspergensi, & Ottone Frisingensi, Dadin. Altaserra in originib. Feud. cap. 7. p. 209.* Ut Episcopatuum investitura, per virgam, & annulum celebraretur, postmodum tamen Henricus V. Imperator post longas, cum Pontifice Paschale velitationes, de quibus supra accuratius egimus, remissa hujuscemodi investitura, ex pacto sibi excepit regalium investituram per sceptrum; Quod si secularia, & quidem Principatus erant, per vexillum investiebantur, nam si regna, gladio solennitas peragenda erat. *Est enim consuetudo curiæ* inquit *Otto Frisingensis lib. 2. de gestis Friderici. c. 5. ut regna per gladium provinciæ per vexillum, à Principe tradantur vel recipiantur.* Hodie tamen indistincte gladius adhiberi solet, ita ut Va- 7.
sallus præstito jurejurando fidelitatis, capulum ensis apprehendat, & extremum ejus conum deosculetur *Vultejus 1. F. 7 numer. 29. D. J. P. de St. R. R. volum. 2. disput. 5. th. 19. liter. C* nam licet *Buxtorff. discurs. ... A. B. conclus. 69.* in Ecclesiasticis feudis priscum adhuc morem observari dicat, et tamen observantiam contrariam docet *Domin. Reinking. d. R. S. & E. lib. 1. cl. 4. cap. 16. numer. 17.* ceu etiam *ita anno 1613. in Comitiis Ratisbonensibus*, Johannem Suicardum Moguntinum, Lotharium Trevirensem, Ferdinandum Coloniensem, Archiepiscopus, Luduvicum Hassiæ Landgravium, Regem Hispaniarum, ratione Ducatus Mediolanensis, & Maximilianum Bavariæ Ducem ab Imperatore investitus, iisdem solennitatibus fuisse, ocularis testis testatur *Christophorus Wentzelius in tractat. de jurisdiction. Episcopor. Germaniæ tit. 25. in fin.* quamvis de cetero quædam adhuc inter Principatus, & comitatus, Baronatusque servetur differentia, quæ quidem in eo consistit, ut illi ab ipso Imperatore in throno majestatis, hi verò per Senatum Aulicum conferri soleant, *teste Reinkingio allegat. cap. numer. 29.*
Atque horum quidem feudorum regalium collationes, tantopere 8.
reservarat sibi voluerunt Imperatores, ut ... Vicarii Imperii

...qui

quia illa pleraque majestatis jura, durantibus interregnis, exercere solent, eas sibi arrogare valeant *A B cap 5*. Imò nec olim Regimentum ipsum *R. Imper. d. anno* 1521. *Rubric.* Römischer Königlicher Majestät Regiment §. Und behalten Uns bevor / die Belehnung der Lehen die sie unter den Fahnen öffentlich mit Solennitäten pflegen zu empfohen/zuverlehnen *p.* 121. Quicquid tamen sit, cum hodie Imperatores se feuda Imperii Ducum Principumque vacantia, & aperta nulli imposterum collaturos, sed pro conservatione Imperii & Imperatorum ad deteriora Reipublicæ tempora retenturos fore, promittere soleant, vix hodie collatio nova ejusmodi feudorum absque Electorum consensu concessa videtur *Capitulat. Caroli V. articul.* 24. nam licet *Pacer. de Regalib. cap.* 2. *numer.*
9. 61. *& cap.* 4. *numer.* 15. textum illum non de feudis sed bonis tantum vacantibus interpretandum esse putet, expressè tamen verbi Lehen adjectione refutatur, observante *Domin: Limn ad Capitulat. Imperat: p.* 263. manet tamen interim Imperatori propria investitura hujusmodi feudi, quæ ut actus secundus ab ipsa concessione feudi commodè distingui potest, & antiquæ renovatio, proindeque quia soli Imperatori competunt, & ut accessorium quoddam ipsam homagii receptionem sequuntur vel sub ea comprehenduntur, inde non ita absurdè Reservatis æquiparari possunt. Desiderare quidem illud novissime voluit *Hippolith. à Lapid. part.* [illegible] *Stat. cap.* 16. *pag* 191. pro lemata ibidique, ea tamen potissimum de ratione, quod Imperator potentibus investituram legitimo tempore ac modo denegare, imo nec adjecto pacto illam quovis modo alterare aut onerare possit. *Capitulat. Ferdinand.*
10. *LI. artical.* 39. Quasi verò necessum esset Imperatoris Majestatem, secundum tyrannorum usurpationes mediti, utpote qui gloriæ sibi ducunt, quando regimenti salutaria vincula, leges nimirum violare, subditisque jus suum, non tantùm semper afferre, sed quando exinde periculum vel etiam totalis amissio speranda, illud differre possunt; idque tantò magis quod illud ultimum non nisi Juris Communis Feudorum dictamen sit, notante hoc jam olim *Domin. Limn, in annotamentis ad Capitulat. Matth. articul.* 40 *pag.* [illegible] 95. Quin potius nos urgemus in contrarium, quod si Status

Imperii

impediti intra tempus legitimum, renovationem investituræ non petunt, excidant jure suo, & quod Imperator si propter impedimenta intra legitimum tempus ea peti nequeat, indultum sicque Jure communi feudorum hac in parte derogare queat, cujus beneficio citra periculum amissionis regalia administrantur, usq; ad tempus prorogatum, quemadmodum optimè docet *Domin. Reinking. d. R.S.& E. lib. 1. cl. 4. cap 16. numer. 57.* Ubi & refert à Divo Ferdinando II. Illustrissimo quondam Hassiæ Landgravio Ludovico Fideli ejusmodi indultum *anno* 1620. 4. *Maij.* concessum fuisse. Cujus tenor ibidem quoque legi poterit.

§. XLVII.

1. *Asseritur tamen nihilominus Imperatorem Electoratum apertum & ad se devolutum alteri conferre posse, imò obrationes adductas teneri.*
2. *Electorum numerus olim septenarius hodiè per P. O. octenarius factus.*
3. *Sublato regno Bohemico Vacante planè regno, secundum das Wahl-Recht sibi eligendi Regem & sic etiam Imperatorem unum Electorum facultatem habens.*
4. *Non obstare Imperatori hac in negotio illam de novo non fundandi Principatibus apertis in Capitulationibus jure solitam promissionem sufficienter probatur.*
5. *An autem insuper Imperator confessum Electoratum tempore teneatur diquiritur, adducunturque illud in dissensu affirmantis Lemmas fundamenta.*
6. *Proferuntur simpliciter negantium argumenta & rationes, respondetur adsingula Lemmas fundamenta.*
7. *Defenditur & approbatur Schwarzkopf sententia distinctio inter Vacantem Elect. ratione ex defectu familiæ, & ob delictum contingentem, etiam priori Casu Imperator non necesse habeat consultare Electores, posteriori utiq;*
8. *Removentur contra eam destructionem, Lemmas fundamenta probantia, deinde A. C. c. 7. ad casum translationis Electoratus ex defectu familiarum stringi posse.*

ILLUD autem adhuc alia quæstio est, an nihilominus Imperator Electoratum apertum & ad se devolutum alteri conferre queat. Ad quam nos ut affirmativè respondeamus monet præscriptum Carol IV. Imperatoris in A. B. cap 7. §. 1. Ubi non tantum passe cum illud asseritur, sed & debere additur, ut intelligamus necessitatem Imperatori, Electoratum alii vicissim in feudum tradendi imponi, idque

Atque ideò ne numerus Electorum qui olim septenarius fuit, hodie vero per *Pacific. Osnabr. artic. 4 § Quoad domum Palatinam*, octonarius factus, maximo Imperii detrimento minuatur *Arum. discurs. 4 ad A. B. 8. 16. p. 200* cum enim proemo limitatio hujus juris rationis
2 Regni Bohemiæ, Electoratus aliàs etiam Imperii, contigerit, *d. A. Aur. Bulla. loca*, ut nimirùm si illud vacare contingat, non sicut reliqui seculares Electoratus, ad Imperiũ devolvatur, sed Statibus Regni Bohemiæ integrum esse debeat, juxta continentiam suorum privilegiorum, & observatam diuturnam consuetudinem a Romanis Impp. obtentorum, alium in regem, sicque eo ipso novum Electo-
3 rem eligere, & vero textus noster per se Ecclesiasticis Electoribus applicari, neq; de iis intelligi possit, utpote quod hi non jure sanguinis, aut successionis, sed jure Electionis legitimè a capitulo partæ Archiepiscoporum numero inserantur, atq; eo ipso, accedente tamen investiturâ Cæsareâ, Electoralia jura consequantur, *Dn. Limn. in annotament. ad capitular. p. 269. num. 28* hinc certè nisi ita cautum, fieri paulatim potuisset, ut non nisi unum Regem Bohemiæ, inter seculares, & tres Ecclesiasticos numeraret Germania Electores. Notum hoc in præteritis tumultibus fuit prudentissimo Suicardo Moguntiæ Electori, cum *tot. literis ad Saxon. & Brandeburgicum*, pro recipiendo in Electorale collegium Bavariæ Duce Maximiliano, hortaretur, ingenue fatendo *d. 7. Octobr. & 3. Novemb. anno 1623* das zur Ruhe nicht zu gelangen, es sey dan das Churfürstliche Collegium als das Haupt Fundament, darauff so wohl als Haupt als die Glieder, und also die gantze Substantz des Reichs bestehet und gegründet ist, ergentzet, *Cf. P. d. St. R. Rvol. 1 diss. 7 9. 17. lit. B.* Imò ipse Imperator Ferdinandus II. in instructione Carolo Hannibali Burggrävio de Dona *ad præfatos Electores legato* in animum revocavit, confitendo das zu Ruhe im Reich zu gerathen, geringe Hoffnung, es sey dan das vornembste höchste und geheimbste Rahts-Mittel eines Römischen Käysers, nemblich das Churfürstliche Collegium vollkömlich besetzet, *vid. Manifest. Carol. Ludovici Principis Palatini, nunc Electoris Serenissimi d. anno 1637. p. 40. & 42.*
4 Neque obstat paulò ante *allegat. articul. 4. capitular. Carol. V.* quid & postmodum subsequent. *Impp. Capitular.* repetitur, & quidem

Capitu-

Capitulat. Ferdinand. II. articul. 28. *Ferdinand. III. articul.* 32. Ubi Imperatores promittunt, quando Principatus Comitatus, & Baronatus Imperio aperientur, pro sustentatione Imperii & Imperatorum se retenturos fore, jam verò & Electoratus sine dubio esse Principatus, imo in ipsa *Aur. Bull. titul.* 7. *titul.* 20. pro talibus haberi, ut proinde etiam ob generalem illam promissionem, & hi Imperio incorporari debeant. Respondemus enim renunciationem esse stricti juris, nec quin eadem re ad rem, neque de casu ad casum, neque de persona ad personam, sed ut verbo dicamus ultra specificata extensionem non concedi *l. 21. C. ad Senatus cons. Vellejan. l. 35 l. 47 § 1 ff d pact Gail. libr. 2 observat.* 148. *n.* 12. *Domin Tabor. in analect. ad Augustin Barbos. axiom. lib.* 16. *axiom.* 9. & proindè etiam contrà eam potius, quàm pro ea judicandum esse, *Vultej. 1. Consil. Marpurgens.* 24. *num.* 58. *Decian. consil.* 52. *num* 23. Quia itaque specialiter hic Electoratuum mentio non fit, inde etiam nihil mirum, quod antiquum jus Imperatoris, quoad reinfeudationem Electoratuum salvum esse dicamus, præcipuè quod *Aurea Bulla* hoc de negotio sancitum, expresse abrogatum non sit, & aliàs etiam solo Electorum beneplacito, ut lex Imperii fundamentalis correctionem pati non possit, uti benè observatum in *C. J. P. allegat loc. add Rumelin. disser.* 7. *p.* 1 *ad A. B. t.* 11 & *t.* 13. *in fin.* Idq; tantò magis, quod undique aliàs etiam, ubi res tam Electores quàm reliquos Imperii Principes concernit, semper eorum non tantum non omittatur nomen, sed reliquis præponi solent *vid Capitulat Ferdin. III articul.* 3 *articul.* 6 *articul.* 12 *articul.* 17. *articul* 27. *articul.* 29. *articul.* 30. *articul.* 35 & 36. *articul.* 40. & 42. accedente insuper etiam eo, quòd illud ipsum, quòd de redigendis Principum feudis vacantibus in patrimonium Imperii *articul.* 14. *Carol. V.* placuit, in utilitatem Imperii constitutum sit, adeoque nun debeat contrarium operari, quod tamen operaretur si columnæ Imperii Electores, præfato modo diminuerentur. Atque hactenus quidem nobiscum etiam consentit *Domin. Limn. in annotament. ad capitular. p.* 266. *numer.* 9. & *multis aliis tam antecedentibus quàm consequent.* Cæterùm de modo reinfeudandi vacantem Electoratum, controversia remanet, Putat enim ille *eodem* modo, tum Electo-

rum

rum caeterorum consensum intervenire debere, dicitque qui suam opinionem contrariam fuerant sententiam, Imperatori & sibi blandiri, idque probari posse petat 1. quod omnis alienatio citra consensum Imperatori sit interdicta, *articul. 9. Capitulat. Carol. V.* jam vero & reinfeudationem esse alienationem *Vultej. lib. 1. de feud. cap. 3. num. 5.* 2. quod Electores non dicta causa dicantur Imperatori assistere, & esse constituti, ab Imperio in partem sollicitudinis *A. B. c. ultim. in pr.* ita ut Imperator eorum consilio & opera uti possit, si velit, sed quod teneatur, illudq; ipsum Statui imperii nostri mixto, ubi Aristocratia praeponderat, omnium maximè conveniens esse. 3. Exemplis illam opinionem variorum Imperatorum probare summopere contenditur: enim Sigismundum Electoratum Saxoniae concessisse Friderico Landgravio Thüringiae Marchioni Misniae mit wohlbedachtem Muht guten Raht seiner und des Reichs Fürsten Geistlichen und Weltlichen Grafen/Herren/ Edlen und Getrewen teste literas investiturae apud *Herteledur. A. consf. bell. Germanic. lib. 4. c. 9. n. 105. p. 136.* similiter eundem Sigismundum Constantiae, adstantibus multis Electoribus, & Principibus, Comitibusq; Imperii Fridericum Burggravium Norimbergensem constituisse Electorem Brandeburgicum, & Carolum quoq; V. Electoratum Saxoniae, Mauritio cum consilio Imperii fidelium contulisse, reliquosq; Electores consensu literis expresso, eum in Collegium Electorale recepisse *Londorp. tom. 2. act. publ. lib. 6. c. 24. p. 1162.* 4. denique; urget, commune illud Statuum Imperii interesse, ne aliàs ubi Electoratus vacans alteri cedi deberet, res inter solum Imperatorem, & accipientem agatur, scilicet ne contractus do ut facias, in Caesaris & familiae suae commodum magis, quàm Electoralis Collegii, & totius Imperii utilitatem sequatur. Contrarium tamen olim docuerunt *Dominic. Arum. discl. dissert. 4. ad Aur. Bull. b. 16. Reinkin. ad A. B. p. 1. dicl. dissert. 7. b. 12. in fin. & alii* quos enumerat Imperiale mna; mori potissimum saepius allegat textu Aur. Bull. cap. 7. num. 2. in quo potestati & voluntati Imperatoris res haec simpliciter committitur, & ne verbum quidem de consensu Electorum adhibendo adjicitur, illudq; etiam jure communi feudorū conforme esse quo Imperatori ut Domino, liberam reinfeudandi facultas permissa conferat 2. F. 55. vers. callidis 2. F. 24.

quod

quod proinde cum ratione tantum Ducatuum, & Principatuum &c. secundum superius dicta limitatum fuerit, jus antiquum ratione Electoratuum, præsertim cum id nostro *Aur. Bull.* textu, confirmatum sit, in viridi adhuc stare observantia, per *jura vulgata*. Neque certè etiam deest quod ad *Domini Limn* argumenta, quæ postea etiam sibi appropriasse cognovimus, *Dominum* Strauch *exercitat Exoteric.* 4 §. 23. fortissimè regerere valeamus. Quantum enim primum attinet, etsi hactenus concedendum foret, reinfeudationem, speciem, quandam alienationis esse, hoc tamen loco sub ejus appellatione & quidem quatenus ut illicita cōsideratur minime venire posse, argumentum fortissimum præbet, quod incrementum Imperii, imò plane ejus quietem obtineri non posse nisi Electoratus reinfeudentur, tam Imperator quam Electores ipsi secundum paulo ante allata testimonia confessi fuerint, quod denique de hac & illa, diversis agatur locis, quod si enim jam tum vacantium feudorum reinfeudationem per illum ipsum *Capitulat. Carol. V. artic* 7. prohibuerunt nomine Imperii, Electores, quale certè, si hæc reinfeudatio propriè alienatio dici posset, jus necessariò præsupponi oportet, profectò nulla fuit ratio, aut ad minimum nulla causa, illud ipsum placitum denuò *artic.* 24. repetere, quia tamen nihilominus nullum verbum censeri debet otiosè & sine virtute operandi in actionibus positum secundum *Aldobrandin.* 1 *consil.* 3. *nu.* 37. *Vultei.* 3. *consil. Marpurgens.* 21 *n.* 55. inde & necessum erit, de alio negotio agi in *articulo* 7 de alio in *artic.* 24 & per consequens etiam tantò ineptius, ad reinfeudationem Electoratus ipsi necessariò accedendum Electorum consensum deducetur argumentum. Quantum ad secundum argumentum Respondere poterit, totum concedendo, interea tamen nihilominus generalia illa loca, in quibus de consensu, seu consilio Electorum exquirendo cavetur, restringenda esse ad usum juris, & quidem nominatim circa ea negotia, quorum expeditioni, ut interveniat expressè in Capitulationibus promiserunt Imperatores, jam verò in præsenti negotio accedat de necessitate, nullibi cautum, vel promissum, quin potius expressè in *dict. A. Bull. tit.* 7. contrarium constitutum esse, quod si enim alias ob generalia illa loca V. C. *Aur. Bull. tit. ultim.* ubi dicuntur Electores Imperii columnæ, & latera, quique Cæsareæ sublimitati assistunt in partem sollicitudinis constituti, jam eum de neces-

ssitate eorum consensum impetrare in omnibus promiscuè Imperii negotiis astringeretur Imperator, quid quæsumus opus fuisset, in obortis deinde Capitulationibus, ulterius eum circa quasdam tantum futuri regimenti actiones, eatenus obligare, idque tantò magis, quod nulla propemodum nova Imperatori oblata fuerit Capitulatio, qua non actum unum vel alterum ipsi sub consilio Electorum, vel Statuum etiam reliquorum Imperii, exercendum esse, quod alias Antecessores facere non cogebantur, injunctum fuerit; Exemplum manifestum occurrit in *Capitulat. Ferdinand II. artic. 26* & *Capitulat. Ferdinand III. artic. 36.* ubi de notorio pacitrupa in bannum declarando agitur, & proinde etiam necessum haud est, ex isto fundamento Statum Imperii nostri ejusmodi mixturam inducere, asserere, nam alias etiam principium illud falsum esse, aut ad minimum in Imperio nostro omni vacillare modo, & per consequens etiam præponderationem Aristocratiæ in superioribus suffic enitissime ut speramus deductum fuit. Neque certè exemplis allatis, illud quod probari *Dominum L. mn* putabat evincet, nisi prius constet illorum circumstantias de necessitate juris constituti, vel per diuturnam consuetudinem observati, ita contigisse, quod certè nunquam probabitur, nisi alias etiam dicere velimus, quod non tantum Electorum sed & reliquorum Imperii Principum Comitum, Baronum imò & Nobilium in reinfeudando Electoratu, adhibere teneatur Imperator consensum, utpote quod hoc æquè ac illos consuluisse in adductis, b *ipse Limn.* legatur monumentis, hoc ipsum tamen eum inauditum foret, nec fortassis *ipse Dominus Limn.* approbaret, & alterum ejusdem naturam sapere necessario sequitur & licet *Carol V* exemplum *Domini Limn.* sente etiam defendere videatur, in veritate tamen aliud reperitur, cum enim de consilio fidelium Imperii legatur concessisse Mauritio Electoratum Saxoniæ, & verò horum nomine cohonestandi tantummodò non veniant Electores, sed & reliqui Ordines, Nobilesque, quilibet videt parum accuratè pro jure Electoribus hoc in negotio quæsito, adduci *Illustr. Dominum* Schütz *in prælect. I. F. sub doctr. de mater. feud. subjectiv.* Quatenus denique interesse illud commune Statuum Imperii, etsi hactenus rectè in se & quatenus tale urgeri posset, cum crimine tamen Sacrilegii Imperatorem, in reinfeudando Electoratu illud non observaturum fore.

fore affectum; ne enim hic non dicamus, & communi feudorum jure eam præsumptionem cessare, quo non potest concedens feudum in præjudicium Imperii alia conditione dare, quam qua antiquitus ex consuetudine tribui consuevit a F 34 § 1 v *Profecto. Arum. discurs 4. ad. A. B. 17. in fin.* certè illud ipsum juramentum allen des Heiligen Reichs Chur-Fürsten/Fürsten und Ständen ihre Lehen und Lehen-Brieff nach den vorigen tenor unverweigerlich widerfahren zulassen/quod hic de re, Imperatores præstare solent, vid. *Capitulat Marth. artic 40.* eam *Domino Limn* adimere debuisset suspicionem. Atque hæc quidem licet ita disputari queant, & præteritis temporibus ea de re armis non minus ac literis decertatum fuerit, placuit nihilominus *Magnifico Domino Cancellar.* Schützig *in C.I.P de St. R R vol. 1. disp. 7 § 17. lit. E.* distinguere inter translationem Electoratus quæ ex delicto Electoris, & quæ ex defectu familiæ contingit, ita quidem ut priori casu exquiri gratis debeat Electorum consensus, posteriori verò nunquam, quæ quam distinctio cum fundamento non careat, & ad servandam in Imperio nostro tranquillitatem excogitata sit, etiam à nobis observari & defendi debet; Sugilare quidem eam voluit *Dominus Limn. allegat. loc. a. 16* utpote quod textus *A Bull c. 7.* generalis sit, & proinde etiam generaliter, quacunque casum, consensum scilicet Electorum intervenire debere, interpretandus veniat, verùm, cum verò, ut nobis videmur citra rationem. Sanè si in dicto *Aur Bull. c 7* de consensu Electorum adhibendo, quicquam cautum esset & in *Collegio quog. I P. alleg. loc.* diceretur, eam distinctionem simpliciter ex *textu illo* probari debere, consequeretur fortassis *Dominus Limn.* quod voluit, ceterum cum neutrum hoc præsuppositum verificari possit, tamdiu stabit distinctio hæc, donec *Dominus Limn.* evidentioribus rationibus eam destruxerit. Et verò *textum A. B. c. 7.* optimè ad priorem casum, translationis nimirum ex defectu familiæ, restringi posse, atque etiam debere, vel *§. antecedente ejusdem cap* 7. declaratum dabit, ibi enim cum de Succeßione Electorali, non nihil plenius statuatur, atque ita quidem, ut primogenitos dignitatem Electoralem, cum appertinentiis consequatur, & hoc mortuo iterum ejus primogenitus, quod si verò & hic, nullis post se relictis liberis masculis, laicis, moriatur, tunc frater senior per veram paternalem lineam descendens, & hoc defuncto ejus pri-

 moge-

mo genitus, & sic consequenter Successione beari debeant, quia tamen nihilominus contingere possit, ut & hi nullis post se relictis liberis hæredibus, legitimisque agnatis moriantur, inde nunc *in sequente §. Carol IV.* de eodem disponere voluit casu, atque quidem ita, ut tum Imperator, seu Rex Romanorum, qui pro tempore fuerit, de ipso Electoratu providere debeat, & possit, tanquam de re ad se & Imperium legitimè devoluta. Quia itaque totus ille *A. B.* titulus de Successione Principum Electorum, uti vel ex *rubro* patet, agit, quia denique uti aliquoties diximus, de exquisitione necessaria consensus Electoralis nihil Impetratur, quare & nos vacantiam illam de qua in §. 3 ultra casum obortæ ex defectu familiæ explicaremus, aut quare consensum istum contra legem necessario a parte Imperatoris requirendum esse censeremus. Neq; certè illud etiam ex verbo illo providere, super quod tantopere exultat *Dominus L. mm. n.* 30 *p m* 270 probari poterit, verba enim cavillari non debent, & sive provisor Imperii dicatur, sive non, efferetur tamen nihilominus eum providere debere, & posse tanquam de re ad se & Imperium devoluta, quod verbum posse liberrimam inducit facultatem, & nullius extranei consensus exquisitioni obnoxiam, per ea quæ tradunt *Boter de investitur feud n* 57 *& c* 4 *n* 23 *Donell ad L.* 41. *ff. de verb obligationib n* 47 Quod verò nunc ad posteriorem casum, translationis nimirum Electuratus ob delictum contingentis super istum Electorum consensum requirimus, illud non tam ex dicto *A Balla* loco, quam aliunde nobis probandi facultas facillima in promptu, præsupponentibus nihilominus ejusmodi delictum, quod si vere commissum faciat Electorem incidere in crimen fractæ pacis publicæ, crimenque læsæ Majestatis, & quod proscriptionem pœnamque banni importare solet, cujus enim pœna cum absque Electorum consultatione vel consensu ab Imperatore vibrari non possit, *Capitulat Ferdin III art.* 30. & verò antequam ea in Electorem delinquentem emittatur, oportuit utique de alia digniori persona, cui tanta dignitas deferri debeat, cogitasse, ne aliàs inde tumultus & maxima Imperio procurentur nocumenta, quilibet animadvertet speciosiorem hic necessariam esse curam, & proinde concurrere debere consensum Electorum Atque huc etiam nunc pertinet, non etiam ad priorem casum, Tenius verborum *Electoris Saxonici in literis quæ extant apud Londorp tom.* 2. *actor. publicor. lib.* 6. *p.* 1176.

p. 176. & allegata etia (une à *Limn. hoc loco & in annotationib. ad Capitulat. Impp. p.* 722. ad Moguntinum *de anno* 1625. *d.* 22. *Febr.* Wie es mit der Acht des Pfaltzgrafen (dessen facta & acta Wir noch/ wie vermahls, nicht probiren) vnd Translation der Chur hergangen/ ist Ewer Liebden bewust/ vnd bey diesem Convento gnugsam angedeutet worden. Da nun die Chur-Fürsten hierunter nicht gefragt werden sollen/ wann ein Chur-Fürst in die Acht gethan/ auß dem Collegio Electorali genommen/ vnd ein ander hinein gesetzet würde/ wüsten wir nicht/ wo [illegible] die Churfürstl. Hochheit vnd Würde bestehen/ vnd was vor ein Vnterscheid zwischen denselben vnd andern Ständen ausserhalb des Nahmens wäre/ vnd wie der Gefahr halben/ so auß diesen hohen Sachen gar leichtlich entstehen möchten/ die Chur-Fürsten gegen dem Reich gesichert seyn möchten.

§. XLIIX.

1. *Jus instituendi Postas per totum Imperium est de Reservatis Imperatoris.*
2. *Origo Postarum refellit Malevola sententia à temporibus Cyri deducitur.*
3. *Ulterior Malevola reprehensio, quod Postarum usum in Imperio Romano post fata Augusti desiisse & postmodum iterum à Ducibus Mediolanensibus reductum fuisse asseruerit.*
4. *Disquiritur ex alterius sententia, utrum Posta melius in Gallia quam Germania sint disposita, defenditurq; ex parte Lerminaus contra Hornigk.*
5. *Defenditur plenius proposita sententia, quod ad Reservata jus illud rectè referatur.*
6. *Respondetur Hippolitho à lapide fundamentis, quibus illud jus Postarum Statibus Imperii asserere voluit.*
7. *Officium generalis Imperii Postarum Magistri instar feudi concessum est Comitibus de Taxis. Qui etiam variis suos subofficiales habere solent.*
8. *Ubi tamen officium distinctum asseritur ab officio supremi Aula Cæsarea Postarum Magistri.*

SUCCEDIT tandem suo quoque loco & ordine jus Postarum, seu instituendi cursores publicos, per totum Imperium disponendos, & generales Postæ alias vocabulum à ponendo derivari solet, inde quod cursores isti, semper positi, collocatique certis in locis, & semper in procinctu excubare debeant, *Godes. Stewech. in not. ad Veget. L.* 1. *p.* 7 *Dominus Limn. l.* 2. *l. P. c.* 9 *n.* 153. habetque alias varias significationes, quas videre licet apud *Ludovic. von Hornigk. Orig. Postar. jur. conclus.* 1.

Sufficit enim nobis hic nihil aliud denotare, quam equos publicos, sub securitate peculiari, per vias publicas dispositos, *Dominus Schwing in prælect. I.P. lib. 2. tit. 2. posit. 18.* & quia propterea earum institutio, ad jura Majestatis referri queat, dubitare nos non sinunt, tum usus gentium, tum etiam, quod inde maxima ad Imperium ejusque felicitatem atque securitatem redundare soleat utilitas, cum hoc pacto, quid in quolibet Imperii angulo, & remotiori recessu peragatur, cognosci queat, & non contemnendum Imperiali fisco inferatur nummorum præsidium. *Cluten. in Syllog. rer. quotidianar. b. 22. lit. B.* Originem quidem earum, ut sic de usu etiam gentium quædam dicantur, *Orlandus Malavolta in histor. Senens. allegat. Politicorum hujus seculi verè Principis, magno Fatsintro in notis ad Cornel. Tacit. p. 325. edit. Lugd.* ab Augusti temporibus derivare voluit, ceterum ibidem meritò vapulat, & rectior propterea *Brisson. de Regno Persar. lib. 1. p. 146. & Iuliani Tabort. para-*
2. *doxis reg. p. 112.* censeri meretur sententia, qui Cyro Regi Persarum eam attribuunt, quos sequitur quoque *Hornigk. orat. stat. conclus. 4.* Specificando adhuc Cyrum eum ipsum esse, qui secundæ Monarchiæ exordium pleno induxit gradu, Darii nimirum (qui à *Scriptoribus Cyaxares* vocatur, & filius Astyagis à *Propheta Daniele c. 8.* Assuerus vocati, octavi Medorum Regis) generum & sororis filium *Herodot. lib. 3. Histor. & Daniel c. 8.* Cores dictum, expressè enim probatur loco *Xenophontis de pædia Cyri lib. 8.* dum inquit, *etiam aliud quoddam excogitasse Cyrum invenimus quod ad Imperii magnitudinem pertinet, ut celeriter intelligeret, qui rerum etiam longè remotarum Status esset. Cum enim considerasset, quantum itineris equus, agitatione diurnâ conficere viribus integris posset, equorum stabula paravit certis, & in iis equos constituit, cum illis qui eorum curam gererent, ordinavit & quovis loco hominem, qui tum ad recipiendum literas allatas, tum ad tradendum eas aliis idoneus esset, quique defatigatos equos, & homines exciperet, & recentes submitteret, atque hoc in itinere, ne noctu quidem cessari dicitur, sed nuncio diurno succedere nocturnum.* Sanè favorabilior fuisset hæc *Malavoltæ* assertio, si originem horum equorum, in Imperio Romano Augusti temporibus tribuisset, licet ceteroquin nec sic immunitatem erroris consecutus fuisset, cum jam tempore quoque Julii Cæsaris, res incognita minime fuerit, probante vel ipso *Cæsar. de bell. civil. lib. 3.* quando inquit nuncios per dispositos equos, de victoria Cæsaris Messanam allatos,

latos, Generiam postmodum Imperatoribus subsequentibus, imò etiam Orientalibus in ulum annibile ex toto illo titulo *C. de curs. public. lib.* 12. passim aculotenus apparet, unde iterum observante eodem *Domino Forstner allegat. loc.* clarescit ejusdem *Malavolta* ingens hallucinatio, illum post Augusti tempora usum dispositorum equorum evanuisse, & à Vicecomitibus demum Mediolanensibus reductum esse voluit; ultimum enim illud plusquam abundanter *allegat. Cod. titul.* & prius ex *historia Ælii Veri imperatoris refutatur*, qui cursores suos ventorum nominibus cohonestasse legitur *Dominus Limn. l. 2. I.P. c. 9. n. 137.* Jam verò quem Boream, quem Aquilonem inter cursores appellare, aut quibus residuæ Æolicæ gentis axiomata tribuere potuisset, nisi cursus publici, & cursores suo adhuc tempore extitissent? De Turcarum Imperatore quod & ille similes quodammodo præcones habeat, qui *Vlacides* vocari solent & mandata ejus velocissimo cursu, expediunt, ipsique si quid novi emerserit patefaciunt, videri potest *Hornigk de jur. Postar. conclus. 5.* qui quidem in eo feliciores aucupari sunt partes, quod si in itinere equitem, quicunque tandem ille sit, obviantem sibi habeant, eum confestim desilire equo jubere queant, ipsique insidere, usque dum alium recentem & validum incidant *Dominus Limn. d. loc. num.* 138. In Gallia quoq; Postarum adhuc usum à tempore, jam Ludovici IX. qui primos inibi constituisse dicitur, in viridi adhuc stare observantia testis est *Comm. lib. 8. p. 149.* atque hoc tanta sedulitate, ut *Dominus Limn. allegat. loc. n. 123.* scribat, nullibi in Europa cujus quidem pars ab ipso perlustrata fuerit, melius Postas quam in Gallus instructas reperiri, desumpta ratione ab incolarum ingeniis, quæ quemadmodum agilia, & celeritate sua motui addicta, ita & Postas currere volupe habeant. Reprehenditur propterea nihilominus ab *Hornigk de jur. Postar. dict. conclus. 5.* qui dicit, etsi Gallorum levitas, non minus ac passerculorum tertipavia, & falacias undique nota sit, eam hic parum facere, 4 cum non de pedestri sed equestri itinere, vel cursu adornando hic agatur, ad quem perficiendum non tàm agilitate hominis, quàm equi opus sit. Verum nostro judicio præter rationem, nam & *Dominum Limn.* de cursu non pedestri, sed equestri loqui contextus ipse docet, ceu etiam à nobis *allegat. Comm.* qui manifestè de dispositis equis loquitur; propterea adduxis, & planè verba *comparationis Limnæanæ* vitiosam ab

Hornigk

Hornigk/ pace tamen tanti viri dixerimus, passa fuerunt interpretationem, quæ non exinde desumenda erat, quod sicuti Gallorum ingenia natura motui addicta, ita ipsi, homines Postarum Ministros, sed equos cursorios, quibus hi insident, currere volupe habeant, nam Postarum vocabulo, quo utitur *Dominus Limn.* & illos venire posse, ipse Hornigk *dict. tract. conclus.* 1. *lit. D.* nos edocere voluit, licet ceteroquin, cum ipso Germaniæ nostræ, rectiori fortassis consilio, palmam hoc in negotio adjudicaremus. Quod si enim Francofurtani quondam Postarum Magistri, *Iohannis à* Viraden/ accuratâ operâ effectum, ut cursores literas *Francofurto intra 6. dies Lucemo* 15. *Madrito* 10. *Landino* 8. *Venetiis* 12. *Romæ* 8½ *Coloniæ & Argentorati* 3. *Bruxellis.* 6. *Amstelodami* totidem *Hamburgi.* 2 *Norinbergæ* 3. *Vlmæ Suevorum, Lipsiæ & Ratisbonæ* 4. *Basileæ & 6, denig. Berlini* debitis locis personisque tradere valeant, cujus veritatem tuetu idem Hornigk *alligat. loc. conclus.* 17. vix possib le videtur, ut alibi ubi in Europa Velociores cursores nancisci liceat, nisi modo Gallicani, vel alterius Regionis Europeæ equi, naturam Arabicam imitentur, ... quos tantæ celeritatis esse perhibent, ut per diem ... octoginta, circi ... centena itineris milliaria conficiant, iique insidentes volare potius quam equitare videantur Hornigk *d. tract. conclus.* 5. *lit. B. in fin.* Retulimus autem earum institutionem, non tantum simplici-
5 ter ad Jura Majestatis, sed insuper ad Reservata, Imperatoria, idque ut speramus absque omni errore, cum enim soli Imperatori ea competat, ita ut pro lubitu alijs illud jus concedere queat, nam quod consensus Ordinum Imperii, vel ad minimum etiam Electorum accedere debeat, nullibi cautum legitur hinc immota stabit sententiæ nostræ veritas. Maluit quidem eam *Arnoldus Clapmar de Arcan. rerumpubl. libr.* 1. *c.* 22. & *libr.* 3 *c.* 4. referre, inter Arcana dominationis Regiæ, eo scilicet intuitu, quod Imperator vel Rex non debeat permittere subditis, vel Statibus Imperii, ejusmodi generalium Postarum institutionem, ceterum utut ita concedi posset, si causam finalem hujus prohibitionis inspiciamus tres tamen ad idem recidit, si causam efficientem consideremus, quæ nimirum efficit, quò minùs & subalterni Principes, illud jus usurpare valeant, & nulla alia est, quàm Majestas, & qui eam in Imperio nostro tenet Imperator. Atq; inde etiam est, quod cum anno 1579. Princeps quidam Germaniæ E. E. sumptibus suis generales per

les per Belgium & Italiam, Postas instituere conaretur, illud ipsi ab Imperatore, pro suæ Majestatis juris Reservati defensione, severè interdictum fuerit, *referentib. Arum. vol. 3. discurs. publicor. 15 § 53. Besold. in thesaur. pract. voce* Postmeister *Dominus Reinkingk de R. S. & E. libr. 1. class. 5. c. 6. n. 136.* Hornigk *de Regal. Postar. jur. conclus. 21.* In cassum ergò laborat *Hippolithus a Lapide part. 1. rationis Status c. 16. p. 298.* dum & hoc
quoq; jus Ordinum Imperii esse asserere nõ veretur, quod in *R. I. de anno* 6
1542. p. 302. § Und da man auch scribatur, gemeine Stände wollen Ordnung geben / daß ein Post an gelegene Mahlstatt gelegt / unterhalten werde / quippe quod nihil aliud inde deduci potest, quam quod Status Imperii teneantur prospicere, quò Postæ quæ ab Imperatore, commodis Stationibus dispositæ, sustentationem habeant, præcipuè cum & eorum interversetur utilitas, secundum effatum *Divi Matthiæ in mandato sub dato Prag. de anno 1616. emisso in princip.* quando inquit Euch ist ohn weitleufftige Erinnerung ohnverborgen / wie mercklich viel Uns und dem Heiligen Reich / auch allen desselben Churfürsten / Fürsten / Ständen / Mit-Gliedern / an ordentlich und richtiger Bestellung des gemeinen Post-Wesens / was auch dargegen da darüber nicht gebührliche Handhabung erfolget / ja in Zeiten für Beschwer und Ungelegenheiten entstehen confer *Reverend. Elector. Moguntin. literas ad S. C. M. sub dato* Aschaffenburg *17. Julii & 20. Novembr.* 1627. quæ extant apud Hornigk *allegat. loc. conclus. 29.* Quod si verò *Hippolithus a lapide allegat. loc.* Postas illas Provinciales Land-Posten / vel etiam civitatum Imperii Statt-Posten / quas etiam Statibus Imperii ex immemoriali consuetudine instituere, in suis territoriis liberum est. Hornigk *dict. tract. conclus. 90. & 91.* innuere voluit, hactenus quidem illud effatum tolerari potest, comparatè tamen quoad cursores istos generales, Ordinarios Cæsareos, ineptè adducitur, utpote quod eorum cursores tum non alio, quàm privatorum nomine insigniti meveantur *Dominus Reinkingk de R. S. & E. libr. 1. class. 5. c. 6. n. 158.* Hodie generalis Imperii Postarum Magister est Comes de Taxis, vel Tassis, cui illud officium cum subsecuturis hæredibus, instar feudi concessum est, referente Hornigk *citat. tract. conclus. 6. & 13.* unde & hæredi- 7
tarii generales Postis Præfecti Ertz-General-Postmeister appellari consueverunt, quia verò impossibile est, ut ille ubique in Imperio lo-

 corum

eorum commorari possit, sano consilio constituere Subministros vulgo Postmeister / eosque certo salario conducere solet, ut officinis Postarum maximè celebribus, qualis est *Francofurtensis*, *Argentoratensis*, *Coloniensis*, *Rembusiana*, *Augustana*, *Norimbergensis*, *Viennensis*, *Bremensis*, *denique* & *Hamburgensis*, summa cum fidelitate præsint, cursorumque accuratam gerant curam, qui etiam propterea, ut eò melius huic negotio præesse valeant, in tertiis civitatibus locisque Imperii, ubi plerumque etiam cursorum permutatio fieri consuevit, suos habent *Substitutos*, vulgo Post-Verwalter / qui etiam inibi, si quid pro literis delatis nummorum exigendum, exigunt, & deinde rationum redditionem præstare tenentur. Non tamen omnes quotquot sunt in Imperio, taxam ut appellare solent, literarum delatarum, solvere tenentur, nam quod Imperatorem, & Electorem Moguntinum, ut Arch cancellarium Imperii & quem velut Postarum per Imperium protectorem, etiam ipse summus Postarum Magister agnoscere tenetur, *Hornigk* *conclus.* 7. eorumque Ministros attinet, ab ea necessitate solvendi immunitatem habent, ut pluribus probat *idem Hornigk allegat. loc. conclus.* 6. ubi & in dicti *Generosissimi Comitis de Taxis* hac de re *dato universalibus* ita legi testatur, darbeneben auch die von Ihrer Majestät verordnete Staffeten / ohn Ihrer Majestät Endgelt fortführen / die an und von Ihrer Käyserlichen Majestät / und des Reichs Ertz- und Vice-Cantzlarn Geheimen und Reichs-Hof-Rähten / auch andern derer hohen Officirer abgehende Brieffe treulich und ohn Abforderung einiger Tax oder Brieffgeltes / wieder Gebühr niemand beschweren. Diximus autem notanter Comitem de Taxis, esse generalem supremumq. Imperii Postarum Magistrum quò nimirū hujus officium separaremus, ab officio supremi Aulæ Cæsareæ Magistri Postarum, dem Käyserl. Hof-Postampt / nam licet utrumq. concedat Imperator, & quidem solus uti ex *superioribus* colligere licet, distincta tamen sunt officia, diversisq. personis reperiuntur concessa, nam Aulæ Imperialis supremi Postarum Magistri honoribus, dignitatibusque & commodis inde pullulantibus fruitur hodie Comes de *Paar*, vid. der Römischen Käys. Majestät Ferdinandi III. wie auch der Römischen Königlichen Majestät Ferdinandi IV. Hofstatt / wie sich derselbe im Jahren 1653. und 1654. auff dem Reichstag zu Regenspurg eingefunden

fünden. würckliche Bedienten Cammer-Herrn/ eaque potissimum illa perhibentur, ut literas illorum tantum, qui Aulam Cæsaream sequuntur, rectis locis per cursores referat, pecuniamq; inde emergentem sibi appropriare queat. Et licet hâc de re non levis fuerit controversia, inter prædictos Comites, Comite quidem de Taxis illam ipsam strenue oppugnante, judicium tamen Imperii Aulicum judiciali decisione determinasse, & pro Comite de Baar sententiam *anno præterito 1656. d. 16. Augusti* dixisse, ab hominibus fide dignis accepimus.

§. XLIX.

1. *Resignatio Imperii describitur, eamq; de Reservatis Imperatoris esse astruitur.*
2. *Proponuntur fundamenta Domini Limnæi consensum Electorum intervenire debere asserentis.*
3. *Electio & Successio quatenus inter se differant.*
4. *Ad Fundamenta Domini Limnæi respondetur.*
5. *Resignatio Henrici II. suspecta videtur.*
6. *Causa quædam Resignationis Caroli V. assignantur.*
7. *Olim an Viventi Imperatori Regem Romanorum eligi posset dubitatur controversum, Hodie verò necessitate fundentes res planè indubia est.*
8. *Resignatio Imperii in manus Regis Romanorum si adest fieri debet, illudq; exemplo Caroli V probatur notaturq; propterea error Stephani.*
9. *Rejicitur error Aulæ Pontificiæ, in manus Papæ resignationem fieri debere, sibi persuadentis.*
10. *Rejicitur quoq; illorum opinio, dissimilio Restauro Castaldo, inter Imperatorem electum tantum, & consecratum ungi Pontifice.*

TANDEM denique, inter Reservata illa Imperatoris nostri generalia, referre quoq; libuit, Resignationem Imperii, quæ non inepte describi poterit actus, quo Imperator Imperium Romano-Germanicum ejusq; gubernationem, in manus Regis Romanorum, vel Electorum remittere, ac repudiare potest. Mirari quidem possis, qua ratione & hanc inter Reservata collocaverimus, cum quilibet, privatus etiam, juri suo renunciandi facultatem illibatam habeat. Ceterum utcunque ita ex parte sit, fuerunt tamen nihilominus, nonnulli, qui Imperatori gloriosissimo adimere voluerunt, eatenus scilicet, ut resignatio Imperii absque consensu Electorum, peragi non possit, inter quos vel primo loco nominari debet *Dominus Limn. lib. 2. I. P. c. 11. n. 15.* præcipuè 2

2\. verò ad *Capitulationem Imperatorum p. 431.* atque in ejus prosecutione ita progressus ut primò disputet an in thesi etiam, & per se similis renunciatio licita sit, vel non, movens in contrarium varia ex jure civili Justinianeo *l. ult. C de defens. civitat. l. penult. ff. de offic. Praesid.* & alia, ad quæ tamen ibidem rectè respondet, distinctionem nihilominus addens, an Regnum sit hereditarium & patrimoniale, an verò Electitium, priori casu omni jure resignare licitum esse, posteriori si regnum sit electitium pure, magisque Aristocraticum, potissimum ad approbationem vel reprobationem causæ advertendum, quemadmodum enim nollis invito si necessitas id suadeat, invitus ad gubernacula rerum, trahi possit *arg. l. § 9. & l. 14. § fin. ff. de muner. & honorib. Tholosan. de Republic. libr. 4. c. 5. n. 4.* ita etiam invito ob salutem publicam imponi posse, ut in administratione & curâ perseveret, postquam preces & admonitiones admittere recusaverit. Atque horum quidem regnorum numero cum Imperium nostrum referri debeat, inde & Imperatorem nostrum tradere teneri Electoribus, causas suæ abdicationis, approbandas, vel reprobandas. Atque huc nunc trahit exemplum *Henrici II.* qui anno 1019. Argentinam concedens mihi Canonicam desiderans transigere vitam, illud à Principibus impetrare non potuerit. das hätten ihnen die Fürsten des Reichs nicht gestatten wollen / sondern begehrt / er solte des Reichs warten / und haben ihn mit Gewalt darvon abgehalten., *Osa. Scadens in summo Argentoratensi templo c. 1 p. 11.* imò etiam *Caroli V.* cujus etiam Resignatio facta lagatur mit Vorwissen des Heiligen Reichs Chur-Fürsten *R. I. de anno 1559 in princ.* verum enim vero labile hoc in loco distinctio ista præbet fundamentum: Ut enim primo non dicamus, malè omninò ita simpliciter regno electitio, opponi patrimoniale, eo scilicet sensu, ac si omne Successorium Regnum, patrimoniale esset, cum tamen ejus saltem unam speciem facias, contradistinctam alteri, quod modum habendi accipit ex populi consensu, in quo etiam tanta vis non est agendi Imperanti, quam in altero de quâ re videri potest *Magnus ille Grot. libr. 2. de I. B. & P. c. 7. num. 12. & sequ.* hoc saltem regeramus, cum hic non tam disponatur principaliter de ipso Imperio, quàm potius persona illud gubernante, quemlibet animadvertere, eatenus perperam distingui inter Regem electitium, vel Successorium,

quasi

quia illi minus jus esset ac huic, circa personam suam ac dignitatem: differunt siquidem tantum electio & successio, ut media diversa, quibus ad Majestatem, vel summam in Republica potestatem pervenitur, neque illa sua natura Statum facit Aristocraticum, utpote quod illa ipsa electio omne populi jus in Principis personam ac successio devolvat. *Balthasar Wilh. Pfluger* c.11.§.6 & *Canon* 4. Atque proinde parum accurate etiam hic iterum a *Domino Limn.* Imperium nostrum Aristocraticum esse asseritur, idque tantò magis, quòd alias etiam ex fundamentis à *Domino Limnaeo* ibidem propositis, sequeretur invitum quem etiam cogi posse, ad suscipienda jura Imperialia, Caesaream que Majestatem, quod ipsum tamen uti hactenus nemo juris publici Doctorum asseruit, ita certè eo ipso Dominum Limn. sibi contradicit, & quidem *tradita section 7. prolegom. Capitulat. Imperator. n.4 p.17.* ubi expressè statuit, posse designatum Imperatorem, oblatum Imperium repudiare, neque teneri illud contra voluntatem suscipere. Facit magis pro nobis, quod nulli hac resignandi Imperium Imperatori competens potestas, ad exquisitionem consensus Electoralis, alligata vel restricta reperiatur, & proinde etiã nihil obstat, quo minus pro jure suo, circa personam disponẽdi uti queat. Neque aliud etiam inducit duorum illorum exemplorum allegatio, nam primum certè malè pro Electoribus tantum affertur, quinimò si dicendum quod res est, illa Henriciana resignatio imaginativa foret, utpote quod annalium scriptores de ea non conveniant teste *ipso* 5
Limn. & quidem quod magis est praecipuè eorum illius nec mentionem faciant. Illud quidem ex *Mutio libr. 14. Chronic. German. apud Pistor. tom. 2. histor German. p. 109.* constat cum Henricus II forte Argentinae esset ceremoniaeque & preces Sacerdotum illi arriderent, consortem illorum regulae factum eum fuisse, ast instituta postmodum pro Sacerdote viro probae vitae praebendâ, qui Regis in sacris esset Vicarius ipsum iterum publicis Regni negotiis impeditum, discessisse, at inde totalem, vel aliqualem saltem Imperii resignationem eruere velle, absonum esset. Et verò concesso tandem Imperium postquam precibus Statuum Imperii victus fuit, non resignasse, sive nunc quod noluerit, sive quod postmodum ob denuò datam fidem non potuerit, perpenderit, illud tamen ipsius factum regulam non

 con-

constituit, neq; inde subsequentibus Imperatoribus præjudicium creatum esse asseri debet, utpote quod secundum rectæ rationis, legumque etiam civilium dictamen factum cuiq; suum non alteri nocere debeat. Quamvis de reliquo & hasce preces, multo minus coactionem illam, de qua testatur *allegat. Ossa Sibadani* intervenisse, exinde quoque colligere liceat quod pleri sque Principibus Henricus II. infensus fuerit, & cum eligeretur indignum eum & postea quoque judicaverint Sollo Imperatorio, dignitateque regali, teste *Lehemann lib. 5. Chronic. Spirens. c. 16 in princ.* jam verò indignum quem Imperio existimare, & tamen ut Imperium porrò administrare velit, summoperè supplicare, vix concurrere posse videntur. Non obstat etiam Caroli V. resignatio, nam quod ibidem ea facta dicatur, Mit Vorwissen des Heiligen Reichs Chur-Fürsten / probat quidem actum illum resignationis certiorasse Carolum, Electoribus, at minimè eum consensum illorum propterea quoque exquirere voluisse, aut necessarium duxisse, certioratio enim præscitus & consensus diversa sunt vocabula, diversamque in quolibet idiomate important significationem, uti quilibet verborum proprietatem ruminando animadvertere poterit. Neq; obstat quod nihilominus in *Capitulatione Ferdinand. I in medio princip.* facta legatur translatio à Carolo Mit Vorwissen / Bewilligung und Beywesen des Heiligen Reichs Chur-Fürsten respondemus enim illud ipsum non referendum esse ad resignationem ipsius Caroli in se, utpote quam secundum dicta liberè usurpare poterat, sed cessionem Imperii in hypothesi, & quidem Ferdinando Fratri factam, nam licet hic *anno jam Christi* 1531 Rex Romanorum creatus, quia tamen nihilominus nulla ei præscripta adhuc erat Capitulatio, intererat utique Electorum providere, ne plenaria hac Imperii cessione, potestatem ultra terminos licitæ potentiæ extenderet Ferdinandus ceu etiam ipsi deinde *eodem anno & quidem* 1558. 14. *Mens. Martii* in civitate Imperii libera Francofurto Capitulationem præscripserunt. Atque ita quidem quod mirari fortassis liceat, per viginti septem annos Regis Romanorum nomine potestateque ipsi annexâ honoratus, antequam quædam præscripta ipsi fuit Capitulatio; Accedente insuper etiam eo, quod alter ille Romano Germanicorum Impp. qui Imperium resignaverunt, Lotharius, assumpto prius in

Con-

Consortem Regni Filio Ludovico, in Pfonsense quidem certo bonum esse constructum, amplissimisq; Possessionibus dotatum, concessum fuisse, nullibi verò desuper consensum Electorum, utpote qui tum temporis ea qua nunc autoritate non reperiebantur, vel reliquorum etiam Statuum Imperii adhibuisse legimus. Atque inde nunc suffi- 5
cientissimè liquet, Imperatoribus liberum omnimodo esse Imperio renunciare, etsi alias de cetero causas suas proculdubio habere solebant, Invictissimo quidem Carolo gravissimas fuisse asserit Ferdinandus I. jam tum quoque Imperator in *allegat. Recess. Imper. de anno* 1559 *in princip.* & inter illas ingravescentem ætatem, & continuatam morborum 6
afflictionem; quæ etiam jam ante in *Capitulat. Ferdin. I. de anno* 1558. assignatæ fuerant, & licet genus morbi disertè non exprimatur, aliæque ab aliis ejus rei adducantur causæ, constat tamen illud arthriticum, jam Carolo familiarem fuisse, hique eleganti stylo persequuntur *Famiano Strada de bell. belgic. decad. 1. libr. 1.* Diximus autem initio hujus positionis Imperatorem resignare Imperium Regi Romanorum, vel Electoribus, his scilicet, quando is non adest, vel ut clarius dicamus quando vivente adhuc Imperatore Rex Romanorum nullus Electus, nam licet olim tempore Ferdinandi ex istius Electionis acriter disputatum fuerit, an vivante Imperatore Rex Romanorum eligi possit, de qua re consulatur, *Limn. in annotationib. ad Capitulat.* 7
Imp. p. 424 *& sequent.* hodie tamen necessitate suadente hæc res extra omnem dubitationis aleam posita esse videtur, *Capitulat. Matth. artic. 30. Ferdin. III. artic.* 38. ceu etiam jam ante *Transactione Cadanæ* in Bohemia *anno* 1534. composita fuit, quæ quoad rem ita habet, daß künfftiglich/wann bey Leben eines Römischen Kaysers oder Königs / ein Römischer König soll erwehlet werden/ alle Chur-Fürsten zuvor zusammen beschieden werden/davon zureden/ob Ursach gnug vorhanden / und dem Reich verträglich sey / einen Römischen König/bey Leben eines Römischen Kaysers/ oder Königs / zu erwehlen / und wann sie sich dessen vereinigen / daß alsdann und nicht ehe die Chur-Fürsten / vermög der Gülden Bull / sollen zur Königlichen Wahl erfordert/ und zur Wahl geschritten / und derselben Bull unverrückt in allem nachgegangen werden 2c. Accedunt denique varia exempla, Itavium jam ante quoque Ferdinandum I. in Wenceslao

Maximi-

Maximiliano I. & post eum in Maximiliano II. Rudolpho II. Divo Ferdin. III. ejusque Filio Divo Ferdinando IV. comprobatum fuit *C.I.P. de St. R.R. vol.1. diss.2 §.7. lit.D.* qui proinde Rex Romanorum si adest
8 in manus ipsius resignatio fieri debet, non Electorum, cum enim ille sit indubitatus, quando sedem Imperii vacare contingit ejus Successor, ipsoque jure potestas Cæsarea actu etiam secundo ad eum transeat uti satis clarè innuunt *R.I. de anno 1559. in princip. Paurmeister. de jurisd. lib.2. c.5 n.3 & 4.* certè nil nisi circuitiones, & ambages forent, si aliud observaretur, uti etiam Carolus V. in manus Ferdinandi Imperium per Legatos & Plenipotentiarios suos, Gulielmum nimirum Uraniæ Principem, Comitemque Nassoviæ, & Georgium Sigismundum Seldium resignasse legitur in *tenore Capitulationis Ferdinandi I.* quæ extat apud *Dominum Limn. in annotament. ad Capitulat. Impp. p.412.* Et proinde intolerabilis error est *Matth. Stephani de jurisdict. imper. part.1. pr. n.150.* quando Carolum resignasse Imperium in manus Electorum asserit, contrariatur enim non tantum *dict. Capitulat. Ferdinandi I. principio,* sed etiam ipsius *Caroli V. Imperat. Constitutioni, ad Cameram Spirensem,* imò *ejusdem edicto de anno 1556. ad universos Imperii Ordines, de sua administrationis imperii Romani cessione,* quam nonnulli primam vocare solent, *resignatione & translatione Ferdinando Fratri facta,* quæ reperiuntur apud *Goldast. Constitut. Imperial. p.576.* Atque ita etiam nuperrime Serenissima Sueciæ Regina, *Christina* Regnum suum ejusque Coronam *anno 1654. d. 27. Maj.* (quod miratus non absque ratione fuit orbis) novnet designato, nunc verò actu Imperanti Regi Serenissimo Potentissimoque Principi Germano, *Carolo Gustavo,* non Regni Senatoribus tradere voluit, unde etiam in una parte nummorum memorialium vulgo der Gedenck-Pfenningen sequens impressa fuit inscriptio *A. DEO & CHRISTINA vid. G.V.H. in Comitialog. sua Ratisbonens. de anno 1654. p.538 & seq.* Unde etiam nunc judicare io proclivi est, de injusta illa Pontificis ejusque asseclarum prætensione, qua non tantum Imperium in manus suas resignandum esse, sed exinde superioritatem quo-
9 que in illud, atque Imperatorem astruere, non erubescunt. Quasi verò Imperium Romano Germanicum à Pontifice, & omnis renuntiatio necessario superiori fieri deberet, cum tamen istud publico Imperii decreto, uti supra audivimus, damnatum; hoc verò vel argumen-

to etiam ipsius Pontificis refutari queat, utpote qui secundum eorum assertionem superiorem in hisce terris nullum agnoscit, & tamen Papatum resignare potest, *cap. unic. de renunciat. in 6.* & proinde etiam nulla est distinctio *Reinkingk Casald. ind. tract. de Imperat. quæst.* 10.
10. num. 13. (quamvis alias hâc in parte modestiam ejus, præ ceteris Aulæ Romanæ adulatoribus, cernere liceat) inter Imperatorem approbatum, unctum & consecratum à Pontifice, & eum qui Electus tantummodo ab Electoribus & in Germania tantum consecrationem ab Archiepiscopis accepit, neque enim necessum est, ut approbetur futurus Imperii Imperator à Pontifice, neque etiam consecratio à Pontifice quæ peragitur, eo in sensu interpretanda, quasi jus quoddam inde Pontifici in Imperatorem nascatur, sed potius ut Imperatori nostro salvum jus maneat in Romam ipsumque Pontificem, nam alias injurii forent Electores in Imperatorem, dum ipsum, immemores planè officii sui Electoralis, contrà dignitatem Imperii ad Coronam illam, & unctionem suscipiendam astringere solent, prout hoc optime *observavit Dominus Limn. in annotationib. ad Capitular. Impp. p. 345 n. 15* Laudarique propterea meretur Ferdinandi I. Imperatoris Consilium, qui cum per Legatum suum, Martinum Gusmannum, Pontifici Paulo IV. de renuntiatione Fratris Caroli, & sibi, quoad Imperium, factâ cessione significare vellet, hic verò eum admittere nollet, nisi intra tres menses ab illo mitterentur legatus, cum plenis mandatis, quibus declararet, se illa quæ Francofurti circa Caroli resignationem, suamque inaugurationem contigissent, nullius momenti æstimare, ob non adhibitum eis in negotio Sedis Apostolicæ consensum, & autoritatem, ille Legato literas transmisit, ut nisi post trium dierum intervalla, ab accepto mandato admitteretur, Româ discederet. Unde etiam deinde Pontificis arrogantia cristas deponere coacta fuit, ita ut Gusmannus à Pontifice, assidentibus septem Cardinalibus, auditus fuerit, testante *Thuan. histor. libr. 21. & in eo C. L. P. de St. R. R. vol. 1. disput. 3. thes. 11. lit. D. Dominus Limn. in annotament. ad Capitulat. Impp. pag. 455. & sequ. Rumelin. ad Aur. Bull. pag. 5. dissert. 2. thes. 7.*

§. L.

1. Ius mittendi & recipiendi Legatos de Reservatis Imperatoris est.
2. Legatorum verorum nomine tantum illi veniunt, qui a Majestate praediti ablegantur.
3. Proponitur Hippolithi à lapide sententia, Imperatorem in jure mittendorum Legatorum, prae Ordinibus Imperii, nihil praerogativa habere.
4. Occurritur illi assertioni distinguendo, unde & affirmativa in initio posita sententia explicari debet.
5. Falsum esse assertione Instructionem quoque Legatorum semper ab universis Ordinibus compositam fuisse.
6. Ulterius quaedam contra Hippolithum, quoad auditionem Legatorum referuntur.
7. Rejicitur & illa assertio Hippolithi, dū Statibus singulis quoq; hoc in Iure majorem autoritatem facultatemq; tribuit.

1 HACTENUS fuerunt Reservata Generalia Imperatoria Romano-Germanici quae intra Imperii Pomaeria tantum peraguntur, sequuntur nunc ea, quae extra illud & cum exteris quoque exerceri solent, quorum quidem nos hac vice pro genuino agnoscere volumus jus mittendi & recipiendi Legatos. Et quin hoc etiam Catalogo effectorum Majestaticorum inseri debeat, nulli nisi qui prudentiae politicae ignorantiam profitentur, negare poterunt. *Besold. dissert. politic. de Legat. eorumque jure c 3. in pr. & libr. 1 polit. c. 4 n. 29 Clapmar. de Arcan. rer. publicar. libr. 1 c 18.* & proinde etiam eos tantum verorum Legatorum nomine venire posse, qui a Majestate praediti ablegari solent. Atque
2 inde etiam est quod cum Nobiles Genuenses, ad Philippum Hispaniae Regem, Stephanum Marium & Bartholomaeum Comelinum misissent, Talicarnes contrariae factionis in Republica Genuensi intercessent, homines privatos Oratores mittere non posse *Besold. d. dissert. c. 3. in fin princ.* An verò Imperatori nostro competat, atque quidem ita ut Reservatis annumerari queat, contradictorem habemus verbosum *Hippolithum à lapid. p. 1 ration. Status c. 14. Sect. altem.* In quo quidem ita ver-
3 satur, ut exclamare, ne dicamus mentiri, non erubescat, in Legatorum missione, prae Ordinibus Imperii, singulis etiam nulla autoritate pollere Imperatorem, idque ut probet, distinguit inter negotia particularia, & totum quae Imperium concernunt, priori casu cuilibet Ordinum jura Legatorum competere, hincque in *Recessibus Imperii* mentionem saepius fieri der abwesenden Rähte, Botschafften und Gesanden

ſandten *R. I. d. anno* 1500. *Rubric.* Wie man mit etlichen Ständen des Reichs *R. I. d. anno* 1555. § Daß mit aber. §. Wiewohl Wir nun & § in ſolcher/ posteriori casu, non niſi omnium Imperii Ordinum conſenſu, & autoritate mitti Legatos poſſe, adeoque ab iis instructionem, & fines mandati, intra quos continere ſe debeant, præſcribendos eſſe; verum uti ultimum hoc max dicenda perpetuum non eſſe demonſtrabunt, ita distinguendum eſſe putamus, inter illa negotia communia, quorum expeditioni ut accedat conſenſus Electorum, Legibus Imperii fundamentalibus expreſſè cautum, vel non cautum eſt, quoad 4
illa quando eorum ratione mittendi forent legati, fatemur conſenſum reliquorum Imperii Statuum, vel ad minimum Electorum interventie neceſſum eſſe, qui tamen inde illud jus Imperatori adimere, & Statibus ſecundum ſupra dicta communicare minime poteſt, utpote quod ſaltem meliotis cautelæ ergò, & quo magis proſpectum ſit Imperio adhiberi debeat, licet ceteroquin eatenus reſervatis accenſeri non poſſit, atque huc nunc rectè allegati forte an poſſet, Legatio ad componendas in Belgio turbas *Receſſ. Imper. de anno* 1594 decreta, non quidem eo in ſenſu, quem prætendit Hippolithus, quaſi hic mandatum quoddam a toto Imperio, reſpectu Imperatoris, contigiſſe dicendum ob verba. §. Dieweil dan vor angezeigt. *ibi:* Wir ſind erbietig/ mit zuziehen obberührter von Chur-Fürſten/ Fürſten und Ständen/ Krafft gemeiner Reichs-Verſamlung/ auffgetragene Gewalts/ fürderlich zu Berahtſchlagung zugreiffen / wie uns worauff die Instructiones der Pacification und Friedens-Tractation zurichten / nam illa ad ipſos Electores, & reliquos, qui Comitiali placito, futuræ deliberationi, ſuſcepto ſcilicet ab univerſis Imperii Ordinibus mandato, interfuturi perlubentur, referenda eſſe, obſervante *Domino Sliterio in animadverſ. Hippolith. à lapid. citat. loc.* vel ipſe §. *ſuperior* darauff dan Chur-Fürſten ſufficientiſſimè probat, ubi inter Imperatorem & Status conveniſſe dicitur. Manet interea jus Legationis altero caſu Imperatori noſtro reſervatum, ita ut in Conſortium conſilii Status Imperii, niſi velit, aſſumere non ſit obſtrictus, & quin hujuſmodi caſus dari poſſint, dubitare reliqua de quibus hactenus egimus reſervata Imperatoria non ſinunt, ita enim Carolum V. Imperatorem, motu proprio, nullo adhibito Statuum Imperii neceſſario conſenſu, Lega-

tos suos ad Fratrem Ferdinandum, cum mandato plenario de facienda in ipsius manus Imperii resignatione misisse, ex principio *Capitulat Ferdinand* I. probatu facillimum est, Et tantò minus de eo dubitare
5. licet, quod & priori casu, non semper eo uti voluit *Hippolithus a lapide* modo, res instituta fuerit, ita enim Legatio illa ad Muscoviæ Ducem, pro non molestanda Livonià, licet communi consilio decreta fuerit, instructio tamen Legati unde vel maximè cui hoc jus ablegandi competat, elucescit, in Cancellaria Cæsarea composita fuit *R. I. de anno* 1576 §. vnd dieweil *pag* 747. Regerit quidem Hippolithus ibidem *pag.* 273. illud Ordinum forsan permissu, in re non adeò ardua factum fuisse, ast de priori in *allegat* §. nulla litera, & ultimum falsitatis notam effugere nequit, cum Legatio illa pro retinendo membro Imperii, quale tum temporis adhuc erat Livonia, & ne ob eo eximeretur, ob communes Imperii contributiones intererat, transmissa fuerit, cum etiam propterea specialis quædam toti Imperio imposita legitur contributio §. Damit dan dieselbige Legation *dict. R. I. de anno* 1576. *Dominus Reinkingk de R. S & E lib.* 1. *class.* 2. *c.* 9 *num* 61. 62 & 63. Atque ita quidem quantum ad ablegationem Legatorum ipsam ratione negotii communis attinet, statuendum erit, nam quod Auditionem
6. ut ita dicamus, seu Receptionem aliorum attinet, indistinctè illa fortassis Imperatoris Reservatis inseri meretur, experientia enim ipsa testatur, eos ipsos Legatos, mandata sua coram Imperatore primum exponere, atque deinde ab hoc Statibus Imperii communicari, quemadmodum nos edocuit *Illustr. Dominus* Schütz *in prælect.* I *P. lib.* 2 *tit.* 2. *posit.* 54. Et proinde labitur iterum *Hippolithus a lapide d. c.* 14 *sect.* 2 quod quemadmodum Imperator Legatos mittere non possit (de qua tamen re secundum ante dicta statuendum erit) ita planè nec missos privatim, sed in publicis Imperii conventibus audire debeat. Quâ enim Imperii constitutione id cautum, aut ubi in loco Capitulationis verbum hâc de re expressum reperitur? certè illud ipsum quod olim Regimento, ea potestas quoq; ab Imperatore, cum consilio Statuum fuit concessa, nostram sententiam non oppugnat, sed rei veritate inspecta, propugnat. Placuit enim ita Imperatori, & voluit hactenus, quia ille aliis negotiis impeditus, jure suo cedere, quæ proinde cum expedita fuerunt, ipsumque illud Regimentum sublatum, res redit ad

priorem,

priorem, & quem nunc etiam observari diximus Statum. Planè uti nec Rex Galliæ propterea quid Majestatis amisit, quod aliquando Legatus alterum, coram Parlamento mandata sua exponere voluit, *Dominus Schütz in prælect. I P. dict. libr. 2. tit. 2 posit. 34 in fin.* Unde etiam nunc temperari debent ea quæ novissimè habet *Autor Commentar. Ratisbonens. de anno 1654 part. 3. dissert. 3. n. 115.* Quamvis de reliquo & sic nihilominus, si ipsius relationi per omnia inhærendum prærogativam Imperatoris cernere liceat, quod etsi interdum in præsentia quoque Procerum Legati audiantur, illi tamen ab Imperatore, ut eò melius de rebus consulere queant, copiam Instructionis petere necesse habeant. Ut jam non dicamus aliàs malè etiam in universum, illam ipsam Legatorum auditionem, ratione etiam negotii communis, ad unicum tantummodo durantium Comitiorum tempus restringi. Ac ne omittamus & prius illud *Hippolithi à lapide* absurdum, quando voluit Statibus Imperii, in negotio particulari, eandem circa Legatos mittendos facultatem, idemque jus esse, dicimus rationibus, Recessibusq; Imperii allatis illud non probari. Utut enim nobis incognitum non sit, posse singulos Imperii Ordines, in suis commodum hoc jure uti, nisi modo Legatio tendat in præjudicium Imperii, eorumque Domini Imperatoris, neque nobis illud jus in dubium ipsi 7.
vocare permissum, constat tamen nihilominus hoc fieri pro modo potestatis competentis, non jure majestatico, uti facit Imperator, sed saltem subordinato & secundario, uti pluribus persequitur *Wurmser. exercitat. 1 P. 4. conclus. 4.* Quo etiam facit, quod in particulari quoque negotio, Imperatoris Legatus omnium aliorum Regum, tam Christianorum quam Gentilium Legatis præferri soleat, ita enim in celebritate circumcisionis Mahumetis III. quæ totis quadraginta duravit diebus, noctibusque continuis, præsentibus Constantinopoli, Maximorum propè totius Orbis Principum Legatis, Rudolphi tamen II. Imperatoris nostri quondam Augusti, loco spectaverunt primo, *Famigerat. Dominus Lans. oration. pro German. Fol. 115.* Atque id quidem in tantum ut aliquando mandatum à parte altera, ad quam missus fuit, intervenerit, ita enim cum David Ungnadius, Cæsareus Legatus, Constantinopoli Sultano valedicturus esset, & Legatus Persicus eâdem de causâ ad Divanum (locus est audientiæ publicæ) se contulisset, illo

set, illeq; serius adveniens, & Persam jam primum locū occupâsse conspiciens, insalutato Soltano abire vellet, animadvertente illud Consiliario Sultani supremo Mechmete Bassa Vez tamē, Persam, licet Mahumetanæ idololatriæ addictum, loco inferiori sedere jussit, uti ex *Leunclav. Supplement. Osmanidar.* refert *Besold. dissert. de praecedent. & Session. prerogativ. c. 2, n. 2.* quale tamen quid Legatis Statuum Imperii nostri applicare velle, non unum haberemus contradictorem. Neque refert quod nihilominus in Recess. Imper. eorū ablegatus, nomen Legati aliquando tribuatur, nam illa primum contra rei veritatem nihil efficiunt, & locutio illa perpetua quoque non est & frequentius occurrunt verba sequentia Abgesandte Rähte Bottschafften. vid *R. I. de anno* 1576 §. damit auch in den Exemption-Sachen. § Wir haben auch zum sechsten/§ neben Berahtschlagung. §. damit dan dieselbige Legation, & alia quæ innumerabilia, quilibet privato studio ex Codice Recessuum Imp. invenire poterit loca. Ut jam non dicamus neq; semper ipsis etiam liberum esse, Legatos ablegare, eo scilicet caso, quando ipsis ab Imperatoria Majestate injunctum, ut ad comitia, consensu Electorum indicta, personaliter comparere debeant, de quo jure *supra* latius §. 28, n. 6. *a nobis* actum fuit.

§. LI.

1. *Ratio continuationis cum praecedentibus asseritur, & Ius Primariarum precum de Reservatis Imperatoris esse asseritur describiturque.*
2. *Imperatori illud jus ex concessione Pontificia non competere sed Iure Majestatis, elegantibus adstruitur rationibus,*
3. *Respondetur ad contrariantium fundamenta.*
4. *Jus illud primariarum precum Imperatori etiamnum competit in Ecclesiis Protestantium*
5. *Quaestio movetur, an Precista, qui ab Imperatore Ius Primariarum precum consecutus, reliquis qui sub expectatione prabenda admissi sunt, praferri debeat, affirmativeq; respondetur.*
6. *Nec Statuto de supprimendis Canonicis Iure Precista, derogari posse evincitur.*

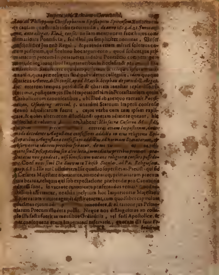
PERTRACTATIS itaque sic Reservatis Imperatoris Generalibus, rectâ viâ (auxiliante Deo) progredimur ad Particularia, quæ
1. aliniorum quando Imperator exercet, Principaliter in commodum singu-

singulorum abire solent. Quorum primum nobis hîc vice constituet jus Primariarum Precum, quod nihil aliud est quam *jus promovendi unum ad beneficium Ecclesiasticum*. Preces autem Primariæ ideò appellatæ, quòd, ut ait *Abbas Urspergens. in vita Ottonis IV. consuetudo esset Imperatorum, ut hilariter & promptè beneficia, seu Ecclesias primò potentibus conferrent*, *Paurmeister. de jurisdict. lib. 1. c. 4. n. 42. p. 61. Dominus Myler. in addition. ad Rümelin part. 1. dissert. 4. § 5. lit. A.* Atque hoc quidem jus solius Imperatoris esse, nec ipse *Hippolithus a lapid. part. 1. ratione Status c. 15.* negare ausus fuit, quo autem jure & unde ipsi id proveniat, anxiè controvertitur. *Speculator lib. 4. c. 5. specul. de praebend. § restat n. 7.* ex privilegio quodam Pontificio, quod se Aurea Bulla bullatum vidisse ibidem testatur, derivare voluit, quē sequuti etiā sunt *Bestaur. Castald. de Imperator. quest. 100. n. 15. Baer. decis. 32. n. 8. Autor consil. apud Ioachim. Stephan. de jurisdict. p. n. 20. Syring. de Pa. Religion. conclus. 31.* Contra *Michaël de jurisd. § 13 Bernhard. Greve. ad Gail. lib. 2 observ. 155 consider. 1. n. 4. Dominus, Arum discurs. ad A B. n. 16.* juri primordiali Majestatico, antiquæque consuetudini, qua Imperatores non solum omnium templorum antistites, verum etiam Romanorum Pontificem eligere & destituere poterant, uti suprà audivimus, & adhuc hodie universales Ecclesiarum Advocati habentur *R I de anno 1544.* §. Als aber Chur-Fürsten/ Fürsten ꝛc. acceptum ferunt, quam etiam nostram sententiam esse vel inde liquet, quod illud ipsum jus inter Reservata Imperatoriæ Majestatis jura referre voluerimus. Neque hoc citra rationem, ut tamen eò melius de hâc re nobis constet, prænotari iterum & hic meretur innumerabiles illæ Impp. cum Præsulibus Vaticanis, ratione rerum Ecclesiasticarum juriumque inde pullulantium, contentiones, quas etiam tempore Henrici V & Pontificis Paschalis fastigium obtinuisse suprà audivimus, ita ut tandem Imperator insidiis Papæ adhærentiumque defatigatus, jus conferendi quoad Episcopatus, Prælaturas & alias præbendas, Aulæ Romanæ concedere coactus fuerit, ne tamen & in totum jus illud à se abdicatum testaretur, hoc jus Primariarum Precum reservatum sibi voluisse, & revera etiam reservasse, dubitari non debet, ob eaque habet *Klockm vol. 1. consil. 4. num. 15. & 16.* Quibus accedit quod ipsi Imperatores, quando ejusmodi diplomata petentibus concedunt

Ma titu

iis inscribant, illud jus sibi tàm de jure, quàm antiquâ & approbatâ consuetudine, à Divis Romanorum Imperatoribus observata, competere, vid. *diplom. Carol IV. ejusque Filii Wenzeslai apud Marquard. Freher. ad Petr. de Andlo, libr. 2. cap. 6. Goldast. in constit. Imperial. pag. 344.* quale verò hoc jus esset nisi Majestatis, quæ à toto Imperio per Ele-
3. ctores in ipsos translata erat. Neque refert quod nihilominus subsequentes *Impp. V. C. Rudolph II. apud Paurmeister. allegat. loc. num. 48. & Ferdinand II. apud Besold in Thesaur. pract. verbo primaria preces.* in diplomatibus suis desuper concessis, ex inveterata consuetudine & Apostolica autoritate confirmata illud jus deducere maluerint, quò etiam fortassis referri posset bulla hac de re à *Speculatore* oculis usurpata, præterquam enim quod ultimum hoc non malè suspectum dicatur, & propterea etiam non malè reprehendat sequaces *Paurmeistri. citat. loc. num. 43.* quod *Speculator* locum non addat, & quo tempore concessum sit hoc privilegium, ita certe ad confirmationem illam Pontificiam commodè responderi poterit, eam abundantioris cautelæ, civilitatis magis quàm cujusdam necessitatis intuitu ab Impp. impetrari, quo scilicet eo faventiores sibi nanciscantur Capitulares, quorum plurimi reperiuntur, in quorum animis nonnihil plenius Pontificia illa Majestas radices egit, cum etiam alias dispondius notum est, quod qui confirmat actum per se validum, nihil novi det, & quando confirmatum per se stare potest, atque ex se validum & utile est, illud debeat attendi non confirmans *Consil. Argentoratens. vol. 1. consil. 24 num. 55. Domin. Tabor. in analect. ad Augustin. Barbos. libr. 3 axiom. 2. Hillig. libr. 17 Donell Enucleat. cap 19. lit. D.* Nam de reliquo & hos ipsos Imperatores non ita nudè simpliciter & originaliter hoc jus Pontificiæ Indulgentiæ, vel etiam planè non acceptum ferre, vel inde constat, quod disertissimis verbis postmodum subjiciant, quod cum teneantur Jura Imperii Romani, & consuetudines Prædecessorum consequi, inde velint pro conservatione jurium & consuetudinum Imperii, hunc vel illum ad beneficium promovere &c. Quæ verò illa essent Imperii Romani jura si Imperator ea non ab Imperio, sed Papa con-
4. secutus fuisset? unde etiā Divus Imperator Matthias in *Rescripto quo-*

dam

Resp. ad Philippum Christophorum Episcopum Spirensem [illegible] *ob causam quæstionis infra excutiendæ, de anno 1614. d. 21. Junii* [illegible] *ante allegat. Klock. consil.* nullam mentionem facit hujus confirmationis Pontificiæ, sed illud jus simpliciter nominat, Unser Kaiserliches Jus und Regal, & proinde etiam mirari solemus eorum judicium, qui ficulneo hoc argumento, quod scilicet jus primariarum precum Imperatori ex indulto Pontificio competat, [illegible] negare, & negatum illud Imperatoribus in Ecclesiis & [illegible] [illegible] Satisfacere equidem possemus & reliquis ipsorum argumentis, quas præ reliquis studiose videtur collegisse, idem quoque Anonymus *Autor. dict. consil. apud Matth. Stephan. de jurisdict. allegat.* Sed cæterum tempus perdidisse & chartam inaniter replevisse [illegible] putamus, postquam jus illud Imperatori tam in Protestantium quam Catholicorum canonicatibus, ubi illud ab antiquo exercuit *Pacific. Osnabrug. articul. 5.* unanimi Statuum Imperii consensu denuò adjudicatum fuerit, cujus verba cum tam ipsum explicare, & nobis ulteriorem illucidandi operam adimere queant, hic [illegible] habens: *Ubi sacra Cæsarea M*[illegible] [illegible] *precum* [illegible] *exercerat etiam imposterum, dummodo decedente Augustana confessioni addicto in ejus religionis Episcopatibus Augustana confessioni addictus ad normam Statutorum,* [illegible] *observantia idoneus precibus fruatur.* [illegible] [illegible] *seu Episcopatibus seu aliis locis, immediatis precibus primariis præsentatus non gaudeat, nisi beneficium vacans religionis consors possedenis.* Consentaneè *Dn Suevus in Thesib. Secular. ad Pac. Religiosam* [illegible] 1. Illa autē additione [illegible] quæstio superstes an Precista qui [illegible] Cæsarea Majestate nominatus, immediatoq; primariarum precum [illegible] beatus, reliquis qui sub expectatione præbendæ pro Canonicis admissi sunt, in vacante canonicatu præferendus veniat? [illegible] [illegible] affirmatur, ne aliàs inclytum hoc Imperatoriæ Majestati [illegible] reservatum virtute agendi [illegible], cum quodlibet capitulum [illegible] ejusmodi [illegible] concedere, & eâ ratione jus Primariarum Precum illudere possit. Neque nos distinguimus an collatio illa facta fuerit in mensibus Ordinariis, vel sedi Apostolicæ, & per consequens etiam Imperatori reservatis, quoniam illi sunt [illegible]

[illegible], Aprilis, Junius, Augustus, October [illegible] videlicet qui superstites *Januarius, Martius, Majus, Julius, September, & November. vid. Concordat. Nation. Germanicæ [illegible] Tom. [illegible] apud Goldast. constitution. Imperial. p. [illegible]* Et quidem [illegible] processerit, Recessus præferri debent, in aliis vero [illegible] Pontifex Romanus concedendo Imperatori jus illud primariarum precum, Ordinario jus quæsitum auferre non posset, quia [illegible] diximus commentum [illegible] mandato non abstulisse [illegible] debet, hoc jus ex indulto antiquitusque Apostolica Imperatori competere [illegible] Pontifices. Ordinarium [illegible] Ordinariis in [illegible] [illegible] non fore promiserint Imperatorem Rom[illegible] [illegible] & [illegible] Præd[illegible] [illegible] antealiquot centum [illegible] quam etiam [illegible] [illegible] illa Nationis Germanicæ, cum Pontifice [illegible] [illegible] manifeste [illegible] [illegible] [illegible] rationis c[illegible] ejus lectionem persuasum [illegible] [illegible] impediri poterit, [illegible] [illegible] est enim [illegible] [illegible] Imperatoris, ipsi [illegible] [illegible] ejus modi [illegible] [illegible] orum robo[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in pauci[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supp[illegible] [illegible] tum fieri debeant.

§. LII.

[illegible] Præcipue [illegible] | *[illegible]*
[illegible] | *[illegible]*

4 Quo tempore Bohemiæ regium accepe- rit a [illegible]

[illegible] primus in re- [illegible] fuisse Petrus, [illegible] contra Calumnias [illegible]

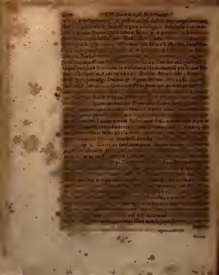
[illegible] Bohemiæ, [illegible]

[illegible] appropriatis, in ignominiam Ger- manici Im[illegible] [illegible] ab [illegible]

6 Carolus Burgundiæ Dux, [illegible] [illegible] regium titulum a Friderico III. Imperatore consequi non potuit.

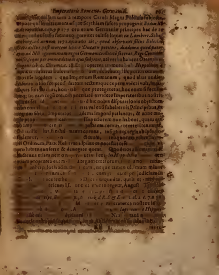
– Elegans Alphonsi Arragonia [illegible] de [illegible] erectoribus Romanorum [illegible] [illegible]

REGNANT etiam huc meretur jus creandi Reges, Electores, Duces, Principes, Comites & Barones, nam illud non nisi [illegible] esse, [illegible] te proprio, nullam amplius re- [illegible] *Be[illegible] de m[illegible] [illegible] lib. 3. cap. 3. Conh. d. reg. [illegible]* [illegible] 48. atque propterea etiam in Imperio nostro unicum tantum- modo jure [illegible] [illegible] Imperatorem, praeter commu- [illegible], [illegible] *C. J. P. d. Se. R. R. vol. 1. disp. 3 th. 21. Limn. [illegible] J. P. c. 9 n. 18.* Atque regum quidem creationem quod attinet, [illegible] & olim in veteri [illegible] publica reges constitutos [illegible] Judæis, Sy[illegible], Parthis, A[illegible], Iberis, & aliis *Cl. P. [illegible] [illegible] F.* Nec postea etiam, Imperio ad Germanos translato [illegible] defuisse, vel Rex Bohemiæ, Daniæ, aliiq; [illegible] [illegible] apud *Dn. Limn. libr. 2 J. P. c[illegible] n. 1 [illegible] M[illegible] [illegible] ad Petr. de Andlo de Imperio Romano libr. 2. c.* Bohemiæ quidem Re[illegible], quo tempore regalem dignitatem primò adeptus fuerit, non ita facile apud historicos reperiri, testatur *Arum. discurs 5 ad. A[illegible] [illegible]*; verisimilior tamen eorum nobis videtur sententia, qui eam ab Hen[illegible] IV *anno* 1087. Uratislao Bohemiæ Duci primum Moguntiæ impertitam [illegible], de cujus veritate etiam testantur *Dubr[illegible] libr. [illegible] Hist. Bohemic. Fol. 59 Cromer de Origin. & reb. gest. Polonor libr. 5. G[illegible] [illegible] Eccles polit. p. 802.* nam quod *Abbas Urspergen[illegible] Ar[illegible] [illegible]* [illegible] V. demum [illegible] C[illegible] Bo- hemicæ derivare voluit, illud vel inde refutari poterit, quod cum in- gens illud bellum inter Papam Henricum IV, ejusque filium Hen[illegible] [illegible]

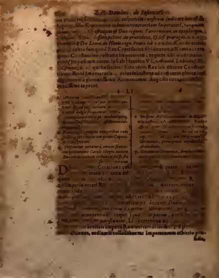
[illegible] se pulsea, ut[illegible] dubio [illegible]
[illegible] regem confugerit [illegible]
[illegible] tamen [illegible]
[illegible] fuisset [illegible] illud [illegible]
[illegible] ob eam causam, ab [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] *Aventar.* [illegible] 1.4.24. *Gunther. in Ligurt* [illegible]
[illegible] strenuum, in obsidione Mediolanensi præstitam [illegible]
[illegible] *Radev.* [illegible] lib. 1 [illegible] *O* [illegible] *P* [illegible] lib. 3 [illegible]
[illegible] *Ducum &* [illegible] .128.
[illegible] lib. 7. [illegible] Danorum [illegible] utrumque, primum [illegible]
[illegible]
[illegible]
quem tamen ridet *Hippolit*, *Lapid part.*
[illegible] tertio [illegible]
[illegible]
[illegible] Laudat contra Boleslaum Polonum [illegible]
[illegible] diadema [illegible] imposuit [illegible]
[illegible] illa [illegible]
[illegible] jure belli devicta
[illegible] 2. *Tractat de* [illegible]
[illegible]
[illegible]
91. *Tr* [illegible]
[illegible]
[illegible] Dan [illegible]
[illegible] evenire [illegible]
[illegible]
[illegible] regii culminis axiomat
[illegible]
[illegible]
[illegible] dicimus illud [illegible]

[illegible]

[illegible] jam tum a tempore Caroli Magni [illegible] subjecta, [illegible] Scythiam fasces propagavit *Bodin. lib. de republica. cap. 9. p.* 179 ceu etiam Germaniæ principes hoc de [illegible] gravitet tulisse liquet ex *Lambert. Schaf[illegible] ad annum* 1072. quando ait, *quod observans filius Boleslai [illegible] post mortem libere Ducatu potitur, diadema quod pater [illegible] ignominiam regos Germanicos illicite fecerat, Rege Conrado [illegible] per omnia ditioni ejus subjecit*, uti verba habent *Otton[illegible] lib. 6. Chronic. c. 28.* Et propterea [illegible] ab *Hippolito* [illegible] Boleslai [illegible] ille potius [illegible] lapidem, quo Imperium Romanum, quod alias undique [illegible] videri vult, [illegible] que protegeretur, hoc enim si secu[illegible] potestate invidere Imperatoribus nostris [illegible] hic nobis disputationis objectum [illegible] vel etiam subalternis Principibus [illegible] Imperator [illegible] diadema imponi patiantur, & anne [illegible] superiorem non habent, quam [illegible] potestatem committere [illegible] ille [illegible] nihil [illegible] corona, insigniaque regia ab ipso [illegible] reliquorum [illegible] Ordinum, [illegible] potestas esse [illegible] conferre & denegare queat. Quod nos [illegible] etiam [illegible] *Hipp*[illegible] propterea exem[illegible] regum creatorum, [illegible] locis adduc[illegible] neque tamen ultimum [illegible] judicium [illegible] quibus [illegible] in regem, August [illegible]

[illegible] *p. 96* [illegible] *R. S. & E.* [illegible] *c. 7.* [illegible] Imperatores nostros [illegible] *Hipp*[illegible] Nea[illegible] [illegible]

[illegible] respondit: *vestrum judicare non est* [illegible] *bonum reverentiam Imperatori, tanquam* [illegible] *astraipas & Dux regum. Panormitan. in apostis regni* [illegible] *differ. politic. de praecedent. & ipsi praerogat. c. 2.* [illegible] *Du Limm. de Notit. regn. Franc. lib. 2. c. 6. lit. K.* unde etiam [illegible] dubio fuit quod Rex Cypri satius sibi duxerit, a Romanorum [illegible] Constantinopolitano Imperatore, regium sibi diadema ic[illegible] (impositum autem ipsi ab Henrico VI., *Arnold. Lubecens.* [illegible] c. 2. qui ita scribit: Sine idem Rex sub ditione Constan[illegible] [illegible] Imperatoris, prius sub tristens ad uxorem gloriae [illegible] dignitatem a gloriosissimo Romanorum Augusto coronari [illegible] [illegible] expetiit.

§ LI.

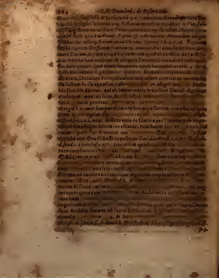
[illegible] pub[illegible] [illegible] *ac* [illegible] *etiam* [illegible] *frequentar* [illegible] *modum* [illegible] [illegible] *temporibus tam* [illegible] *quam Capita* [illegible] *notatur, eorum* [illegible] *tempore Caroli Magni nomen Ducum* [illegible] *tributum fuisse* [illegible]

6. *Vulgone* [illegible] *Vulgo* [illegible] *secund.* [illegible] *Germania, principes appellati* [illegible] *Archiducis.*

7. *Ducatum Germania, Serviplas* [illegible] *duodecim* [illegible]

D[illegible] Creatione qu[illegible] [illegible] & quate [illegible] [illegible] erato; [illegible] [illegible] Imperio veteri R[illegible] [illegible] qui exercitibus [illegible] de [illegible] [illegible] ostertet [illegible] [illegible] ntat coepit docent *Dadin* [illegible] *aconventione* inqu[illegible] *qua* [illegible] *pacem* [illegible] *paciscuntur*, [illegible] [illegible] is dedicatio Imperii Romani [illegible] [illegible] ditione, ordinarie collo[illegible] Imperatorum arbitrio prae[illegible] [illegible]

[illegible] quoque præfectis hoc nomen inditum fuerit, qui etiam ad Orientalium usque Impp. tempora duravit; uti vel l. 7. C. [illegible] [illegible] Fiscal. l. [illegible] C. de [illegible] Jurisprudentiar. l. 3. C. Theodosian. eod. & p[illegible] [illegible] lios hanc rem fuse deducentem Loyseau des Seigneuries Chapitr. [illegible] & 14. testatum faciunt. Unde etiam Procop. lib. 3. de ædific. Ju[illegible] [illegible], cum præsidium militum collocasse refert, quibus [illegible] præfecerit, quem Romani Latina voce Ducem vocant, [illegible] [illegible] [illegible] Ad Re[illegible] [illegible] Germanos postquam [illegible] [illegible] Romanos imitati sunt, & provinciarum rectores, Duces appellarunt; uti loquitur [illegible] [illegible] quamvis de reliquo, & [illegible] [illegible] apud iis in usu fuerit, [illegible] & Capitanei qui plerumque [illegible] tibus [illegible], de quibus postea, regum arbitrio constitu[illegible] [illegible] L [illegible] [illegible] Spirensi c. 16 [illegible]. Duces appellati fue[illegible] [illegible], hinc enim testatur Regino sub anno Christi 517. Regem Childe[illegible] [illegible] Duci [illegible] Hertzogen dictis in Italiam, contra [illegible] [illegible] maturasse. Atque tempo[illegible] [illegible] [illegible] Duci [illegible] potentiam adeo excrevisse [illegible] [illegible] in Syllog. [illegible] lit. B. [illegible] parte [illegible] [illegible] lib. adversar. 1 cap. [illegible] D[illegible] [illegible] fuerit, qui duodecim sub se comitatus [illegible] [illegible] quidem fuerunt Duces, qui tot Comites sub se habuerunt, uti [illegible] de Brunone Saxoniæ Duce tale quid efert, D[illegible] lib. [illegible] Hen[illegible] ita eum numerum præcise [illegible] persuaderi non patimur. Stante hac in parte quoque pro [illegible] [illegible] Altesera elegant. [illegible] tract. Duc. & Comit. Provincial. [illegible] 5 Re[illegible] [illegible] Gregor. Turonensis [illegible] [illegible] tres tribuerent quatuor comitatibus Ducatui assignat & [illegible] [illegible], ad qu[illegible] etiam ille eodem provocat [illegible] [illegible] enim Turon. [illegible] [illegible] per consilium Eulalii a comitatu Arver[illegible] [illegible] Ducatum [illegible] & datis deinde pro eo [illegible] [illegible] atque [illegible] Ducem [illegible] Pill[illegible] Ducem

Duc[illegible] & turfura *lib 9 c. 7.* eundem *Ernodi*[illegible] *Bo*[illegible] *Bonam* aeq; Praeuse ministraret, adhuc & *Vita Juli*[illegible] *Bonorum* ubium Principatum accepisse refert. Neque [illegible] facit quod *Annal. Papias & Aymoinus Monachus allegat*, [illegible] *ebas loc* testeq; *Lehman. in Chronic. Spirensi lib. 2. c. 16.* Pipinum [illegible] bello captum *Griffonem fratrem 12. comitatibus* ornasse scribent, [illegible] *Ducum*, utpote quod hujus moris apud alios illius aevi [illegible] mentio non occurrat, & allegata *Turonensis* loca aliud nobis [illegible] fundere queant, [illegible] etiam sententia tanto favorabilior erit [illegible] [illegible] [illegible] ditate, Ducatum Forojuliensem is quatuor comitatus [illegible] fectum fuisse agnoscat, [illegible] *it. vr. alleg. loc.* [illegible] hic Dux ille dicitur, qui ab Imperatoria majestate Ducali dignitate tituloque [illegible] [illegible] solet, & [illegible] ostea [illegible] [illegible] feud[illegible] [illegible] tatis provinc[illegible] [illegible] *de vigal. l. 21.* nam semper ultimum hoc necessarium non esse, [illegible] [illegible] egales dig[illegible] non[illegible] [illegible] *feud. lib. 1. c. 5. n. 19.* scilicet quis de Ducatu [illegible] [illegible] simpliciter saltem investitus, non statim D[illegible] ve[illegible] omes, [illegible] [illegible] po[illegible] or [illegible] ucatus aut [illegible] [illegible] oder Graffschafft appelletur *Gail. de Arrest. c. 6. n.* [illegible] *ad feud. c. 2 conclus. 2 n.* Imo etiam quod [illegible] Du[illegible] men comitatum [illegible] ub[illegible] [illegible] [illegible] Schütz *jun. in prale* [illegible] *lib. 1. num. 8.* [illegible] ceteroq; [illegible] ere teneatur, [illegible] [illegible] confera[illegible] tur [illegible] [illegible] ad conservandam tantae dignitatis amplitudinem [illegible] [illegible] d[illegible] e[illegible] uc[illegible] *C*[illegible] *F*[illegible] [illegible] hi Duce [illegible] [illegible] ioc, ut augmentum quoddam [illegible] ut Archiduces ap[illegible] llant [illegible] [illegible] rogasl[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] quasi qui [illegible] supra Duces sicut Archiepiscopus est supra E[illegible] icopos [illegible] [illegible] 4. & Ar[illegible] [illegible] *in sum. C. [illegible]* [illegible]

Pp

p. 3 dissert. 1. 8. 10. Fulgent autem hoc Archiducali titulo tantum in Imperio Potentissimi Austriacæ familiæ Principes, ut pote quibus à Friderico III *Natal. com. histor. lib. 9.* vel juxta aliorum sententiam à Rudolpho I. Habspurgico Imperatore attribuitur, *Dn Myler. ad Rumelin paulo antecit. loc.* Et licet non defuerint Principes ad dictum titulum aspirantes, nihil tamen obtinere potuerunt ab Imperatoribus, sed cuncti repulsam passi sunt, testante *Regner. Sixtin. de regalib. l. 1. c. 4. n. 31 Dn Reinking de R. S. & Eccles. lib. 1. cl. 4. c. 10. n. 2.* idque sine dubio ob præclarissima illa familiæ istius merita & pericula huic opposita semper fuit, ita ut propterea quoque Fridericus I. Imperator Austriam Cor & Clypeum Sacri Romani Imperii dixerit, *refer. Ritterhus. in Oration. de vita Friderici I & post eum Dn. Reinking. allegat. loc. n. 12* Unde & redargui potest fabula *Mozzan. tr. de fund. tit. de his qui feud. dar. poss. n. 16 vers. reperitur. Marian. Frec. de subfeud. at. & potestat. Baron. ergo subinfeudatar lib. 2. tit. quis dicat. Dux. n.* quando generali Germaniæ consuetudine receptum esse affirmat, ut cum Ducum in 10 genere filii appellentur Duces, eorum tamen primus genitus frater appelletur Archidux, quasi primus fratrum in ducali dignitate, soli enim Austriæ Duces, ut dictum, eorumque filii non solum primogeniti, sed omnes alii sunt & vocantur Archiduces, nec tale nomen ullis aliorum Principum primogenitis tribuitur *Cluten in Syllog. rer. quotidian. conclus. 25. Carpz. de regalib. c 2. 6. 22.* Doces qui in simplici nomine persistant, quique omnes etiam Archiduces secundæ Statuum Imperii classi adscripti sunt, reperiuntur duodecim, *Burgundia* omissum, *Saxonia, Brunsuicenses, Bremenses, Verdenses, Pomerani,* Wurtenbergici, *Megapolitani, Holsatiani, Lauenburgici, Sabaudia & Lotaringia* Atq. inter illos maximè recentiores præter Bremenses & Verdenses de quibus vid. *Westf. Instrument. Pac. artic. 10. vers. tertio,* sunt Wurtenburgici & Holsatiani, horum enim familia à Friderico I. Imperatore *an.* 1474. vere singularis merita, Ubique procul dubio plus quam one, Comitatu Holsatiæ in Ducatum erecto, Illorum demum à Maximiliano I. *anno* 1495. ducali titulo juribusque eidem connexis condecorata fuit *Dominus Limn. lib. 5. J. P. cap. 9. Speidel. in notabilib. voce* Würtenberg.

§. LIV.

1. *Phaltzgraviorum nomen unde or- tum exponitur.*
2. *Comitum Palatinorum potestas, o- lim & officium in Aula Regia quale fuerit, assignatur.*
3. *Hodie eorum dignitas propria est Co- mitum Palatinorum Rheni*
4. *Landgraviorum Marchionum & Burggraviorum natales itemque or- dine recensentur*
5. *Principes specialissimè sic dicti, qui- nam sint, explicatur, eorumque mortif- simè cruatorum Catalogus affertur.*
6. *Duo hodie, ut quis Status Imperii ef- ficiatur, requisita necessaria addu- cuntur.*

A Ducibus eorumq; creatione progredimur ad Phaltzgravios, Landgravios, Marckgravios, Burggravios & Principes in specie sic dictos. Phaltzgraviorũ qui alias etiam Comites Palatini dicuntur nomẽ descendit ab antiquo vocabulo Pfeltz, quod Curiam vel Aulã
1. denotat, unde & adhuc in Liberis Imperii Civitatibus, Curia, puta Francofurto, Argentorato &c. die Pfaltz appellari cõsueverunt & ipsa etiã Goslariæ die Pfaltz Statt dicta *Arn. d. jur maj. l. 1. c. 4 n. 15* quod in ea palatiũ Regiũ exstructũ fuerit, atq; in ultimis illic quoq; significa tione occurrit in *pec. tit. C. d pal. & aliis juris nostri locis* quo vid. apud *Clutenium Sillog. rer. quotidian. conclus. 26. lit. D* Unde etiam & antiquis Francorum temporibus, Palatinorum nomen ad omnes in Aula officium habentes extensum fuit. Nostrorum verò Comitum Palatinorum de quibus nos hic quique tum temporis Majores Palatini
2. *Lehman lib. 2. Chronic. Spirens. c. 6* Majores Domus *C. J. P. d. St. R. R. vol 1. disp. 5 th. 16 lit. B.* vocabantur officium erat, in Palatio Regio audi re querelas appellantium, à judiciis Gravionum, vel *ut Hincmar. c 19 refer. Nobiliss. Dn Conring. d. German Imper. Republic. acroam 3. p 85.* loquitur, *de omnibus causis vel judiciis suscipiendis curam instantem habere, ut nec seculares prius Dominum regem absque ejus consultu in- quietare necesse haberent, quo usque ille provideret, si necessitas esset, ut causa ante regem meritò venire deberet,* & subsequentibus temporibus adeò excreverunt, ut regibus ferè nisi nuda regiminis simulachra sibi vero vim Imperii attribuerint *Lehman lib 2. Chronic. Spi- rens c 9.* Hodie ista dignitas propria est Comitum Palatinorum Rhe-
3. ni de quibus vid. *C. J. P. de. St. R. R. vol. 1 disp. 7. th. 6. lit D.* qui tamen omnes cum Bavarica familia communem Stipitem Ottonem nempe Wittel-

Wittelsbacensem habent *Lampad. de Republic. Romano Germanica. p. 1. c. 5. n. 20. Landgraviorum* natales vulgo deducuntur ab antiquis illis judicibus, & Præfectis provincialibus, qui certæ alicui provinciæ *Pammeister. d. jurisdict. lib. 2. c. 9. n. 4.* eique in medullis imperii sitæ præsidebant, *Besold. in tr. posth. 1. P. part. 3. c. 9. p. 321.* suntque hodie inter illos, vel primo loco nominandi Potentissimi Hassiæ Landgravii, & Leuchtenbergenses, quorum tamen familia novissimè in Maximiliano Adamo *Anno 1646.* defecit, & dignitas in Electorem Bavarum devoluta, uti nos edocuit *Dn. Schütz jun. in praelect. I. P. lib. 2. tit. 8. posit. 5. in fin.* Marchionum verò appellatio, desumpta videtur à teutonico vocabulo Marck. limite Latinis dicto, quod nimirum hi Marchiones præpositi fuerint militibus limitaneis, ad præcavendas barbararum gentium excursiones dispositis. Olim & Marchenses dicebatur, unde etiam Italos *Marchese*, Gallos *Marquis* suum fecisse, non citra rationem præsumit, *Clus. in Syllog. rer. quotidian. dict. concl. lit. E.* Hodie quatuor habentur, Marchiones nimirum *Brandeburgenses, Badenses Misniæ & Moraviæ*, quorum tamen priores duo in eo præ posterioribus feliciores nacti sunt patres, quod jus suffragii in Comitiis habeant, uti ex subscriptione Recessuum Imperii quilibet colligere potest. Burggraviorum nomen ortum à *Burgo*, quod castrum vel castellum aliquod magnum denotat, habebant nimirum antiqui Cæsares fortalitia splendidissima, eaque plerumq; liberis in civitatibus existentia *Besold. dict. tr. 1. P. posth. p. 123.* quibus ergo si quis præficiebatur, Burggravius nominabatur, unde & Saxonici juris Glossator eum Burggraviū esse scribit, der ein Vestung des Reichs zu sehen hat/ quorum etiam dignitate hodie fulgent Duces Saxoniæ, ratione *Magdeburgensis*, & Marchiones Brandeburgenses, ratione *Norenbergensis* Burggraviatus, de quibus, vid. *Dn. Limn. in addit. ad l. 4. I. P. c. 4. n. 83 & lib 5. I. P. c. 7. C. I. P. d. St. R. R. allegat. loc. lit. E.* Sequuntur Principes specialissimè sic dicti, quos ita appellamus, ut nos liberemus à variis istius vocabuli ambiguitatibus, quarum accuratam narrationē legere poteris in *C. I. P. de. St. R. R. vol. 1. diss. 8. th. 1 per tot.* Sunt enim nobis hic qui licet regalem Principis dignitatem consequantur, specialiori tamen, puta vel Ducis aut Marchionis titulo non nuncupantur, sed simpliciter Fürsten dicuntur, uti sunt die Fürsten von

Anhalt aliique quos vide apud *Reinking d. R. S. & E. lib. 1. cl. 4. c. 8 n. 8.* Inter recentiores vero numerantur *Hohenzollerensis, Salmensis, Locowitz. Eckenbergensis, Dieterichsteinensis, Nassovie, Auersbergensis, Piccolominis* & Celsissimus *Enno Ludovicus Princeps Frisiæ Orientalis, Dynasta in Esens, Stedesdorff & Witmund, Dn. noster gratiossimus* qui omnes Divum Ferdinandum III. tantæ gloriæ & dignitatis autorem laudare possunt, atque illi quidem ad Sessionem quoque & votum in novissimis, Ratisbonæ, *de anno* 1654. habitis Comitiis, ab Imperatore unanimi Statuum Imperii consensu admissi fuerunt vid. *R. I. d. an* 1654. *in fin.* Hic vero ob certas proculdubio causas ordinarium inter Comites adhuc locum occupare voluit. Nam nulli dubitamus, quin impostetum futuris comitiis in Consilio Principum den Fürsten-Raht Sessionem nancisci valeat, si hac de re prius Imperatorem adierit, hicque cum Statibus Imperii communicationem instituerit, utpote quod bona Imperio immediate subjecta, & ad dignitatem amplitudinemq; eam conservandam sufficientissima habeat, sicque nulla hactenus appareat causa, quare Status Imperii reliqui, non præstando Imperatori consensum, ipsi impedimento esse possint. Hæc enim duo ut quis Status Imperii ab Imperatore efficiatur, habere scilicet bona immediata, eaque in Imperii censum relata, & desuper consensum Statuum Imperii, hodie requisita velut
6. necessaria concurrere debere, expresse liquet ex *Capitul. Div. Ferdinand.* VI *art.* 45, ibi Niemands aber von den newerhöheten Fürsten Graven und Herren dem Fürstl. Collegio, es seye ihr selbigen oder der Graven Bäncken / ad sessionem & votum wieder derselben willen einbringen / sie haben sich dan dar zu / mit Fürstmässigen oder Gräfl. Reichs güttern vorhero genugsahm qualificiret, und zu einer Stands-mässigen steuren in einen gewissen Crais eingelassen und verbunden und über solches alles neben den Churfl. auch das jenige Collegium oder Banck darin sie auffgenommen werden sollen vorhero genugsahm gehört. Neque obstat quod nihilominus quibusdam prædictorum recens creatorum Imperii Principum, ejusmodi bona immediata non fuerint, & nihilominus jus suffragii acceperint, respondemus egregium, illud ipsis loculis singularium plane, ingeniumque merito eorum contigisse, ita tamen ut nullum inde subsecuturis præjudicium,

neque

seque heredes eorum eo jure prius uti debeant sie hetten sich dan vorhero mit ohnmittelbahren Fürstmässigen Reichs-Güter versehen, und solle forthin ohn vorgehende Real erfüllung aller nothwendigen und bestimpter requisiten, und insonderheit erst gemelter begütung, und ohn der Chur-Fürsten und Ständen Vorwissen und Consens Keiner zur Session und Stimm in Fürsten-Raht zugelassen werden. *dict. Recess. Imper. de anno 1654. in fin.*

§. LV.

1. *Comitum appellatio varia adducitur, & in nomen Gravionis inquiritur.*
2. *Hodie Comes is est qui ab Imperatore regali Comitis titulo honoratur, eoque vel simpliciter vel conjuncte.*
3. *Comites principaliores in Imperio hodie isti sunt, qui ad Principum collegium pertinent & una cum Baronibus immediatis in quatuor Scamna distinguuntur.*
4. *Baronum aetatis verisimilior, eorum que descriptio adducitur, refutantur, iis qui eorum dignitatem regalem non esse, asseruerunt.*
5. *Generalis quaedam quoad regalium eorum dignitatum Creationem affertur conclusio, asserendo, nec Statibus Imperii simul sumptis vel Comitum congregatis, quicquam de iis statuere de jure esse, multo minus singulis in proprio territorio.*

Restant Comites & Barones. Atque illorum appellationem ambiguam quoque esse via monere necessum videtur. Ante 1 Constantini enim tempora Comites dicebantur, qui Proconsules Praesidesque in provincias sequebantur, praecipuumque eorum locum tenebant, Assessores Praesidum, qui eis in judiciis assidebant, de 2 quibus etiam *Papinianus JCtus in leg. 4. ff. d. offic. Praesid.* statuit, *defuncto etiam Praeside ante diem residuum debere constitui.* Postea etiam deinde Comitis nomen, omnibus Magistratibus concessum, qui sacrum Comitatum observarent, vel ex eo penderent, quasi socii laborum. Imò & honorarii tituli vicem sustinuit sine actu sine administratione negotiorum perficiendorum, Comitibus triplicis ordinis primi, secundi & tertii ab Imperatore excogitatis, quo plures honoribus sibi conciliarent, sine fisci dispendio, de quibus plenius agit *Dadin. Altesserran Ducib. & Comitib. provincialib. c. 11.* Francorum quoq; deinde subsequentium Imperatorum temporibus, varium Comitum fuisse dignitatem vel inde constat, quod quidam simpliciter

fuerint

fuerlut Graviones Graven, quidam Landgraven, Marckgraven & Burggraven de quibus suprà, Nomen quidem Gravionis quod attinet, denotat illud judicem Einen Richter/ersniq, Comites simpliciter sic dicti inferiores judices, & Ducibus (de quibus supra) aliquando etiam subjecti, qui in civitatibus ac pagis provinciarum, & in Ecclesiasticis & civilibus jus dicebant. *Leheman lib. 2. Chronic Spirens. c. 21. 12. & 23. Besold. in thesaur. pr.* voce Graff unde etiam adhuc super esse videatur vocabula, Gogråven Dingraven Raugraven Salzgraven. *Clutenin Sylleg rer. quotidian. allegat. conclus. lit. H.* Posteà
2. verò uti etiam nobis hic, is Comes dicitur, qui ab imperatoria majestate, regali Comitis titulo honoratur, eoq; vel simplici vel conjuncto Principali, ita ut Gefürstete Grafen appellentur, quales sunt: *V. C.* Comites Habsburgenses, Tirolenses, & Henebergenses & in *Actis imperii* Fürstmässige dicuntur *R. J. de anno. 1495. 2. rub.* Mitt Chur/Fürsten Fürsten und Fürstmässiger & *passim.* Simplici qui Comitis titulo gaudent, multi extant in imperio nostro Proceres, & multis etiam noviter tam à *Divo Ferdinand. III* quam ejus Genitore *Divo Ferdinand. II* & nominatim plus quàm Sexaginta, ut ex *Descriptione regiminis ejus* patescit, titulus ille concessus. Principalitates ve-
3. rò & qui Statuum etiam Imperii nomine venire possunt, sunt ii qui ad Collegium Principum pertinent, & una cum Baronibus immediatis in quatuor hodie Scamna *Wetteravicum nimirum, Suevicum, Franconicum, & westphalicum* distinguuntur, & ita quatuor vocabahere dignoscuntur. *Baronum* origo & nominis notatio unde descendat, innumerabilis, ambigua & ridicula fortassis etiam apud *jurispu-*
4. *blici interpretes* adducta *passim* videbis documenta. Ilis verisimilior est divinatio, quæ Baronis vocem virum dignitate prænobilem denotare asserit vid. *C. J. P. de St. R. R. vol. 1. disp. 8. § 7. lit. C.* unde & adhuc *invetustissimus Germanicus libris* die bahren usurpatur, für die Adeliche Manschafft/ & separatur à nobilibus illis, qui vulgò Edelknecht indigitabantur, de quâ re vid. plenius differentem *Besold. in dissert. de Comit. & Baronib. Imper. conclus. 15. & novissimè in tr. postb. jurispublic. part. 3. p. 324.* Nobis hic ille dicitur qui ab Imperatore Regali Baronis titulo dignitateque decoratus abiit. Neque obstat quod Baronum expressè mentio nihilominus nulla fiat in jure feudorum.

feudorum, cum tamen reliquarum dignitatum species enumerentur 1 *F.14.2.F.10.2 F.55.§.firmiter etiam statuimus ibi praeterea Ducibus*, nam nec Landgraviorum expressè mentio fit, quorum tamen dignitatem regalem esse negare nolle, contra rationem, atque notoriam Imperii experientiam foret; & proinde aut illa ipsa capitula secundum morem tantummodo Longobardorum interpretanda, quibus fortassis Baronum dignitas incognita fuit, *Don Garz. Mastril. de magistratibus lib 4 c.2.n. 64.* aut saltem E. C. quasdam regalium dignitatum ibidem allatas fuisse, dicendum erit, per ea quæ referunt *Sixtin. de regalib lib.1.c.3.n 14. & c 4 num. 45 Reinking d. R S & E. lib.1. cl. 4. cap 15. num 55.* ut jam non dicamus levissimum illud, esse quoad mores Imperii nostri inter Comitem & Baronem discrimen, quod in nomine præsertim, & regulari sessionis præcedentia, dignitas enim eadem, observare licet *C. J. P. d. S. R. R alleg loc.* quamvis & alias quidam Comitibus præstantur, quos vid. apud *Reinking. allegat. loc* 54. Imo Status Imperii quidam sint, eorumque jus imposterum aliis etiam per Ordinariam viam, æque ac Comites, consequi valeant, ceu etiam in Imperii Matricula, & jure Austregarum, *Cluten. in Syllog rer. quotidian. conclus. 27. lit. I.* item ratione officii Præsidis in Camera Imperiali, *O C. part. 1 tit. 1.* § nehmlich. Salarii denique & apparatus *O. C p 1 tit 43* & aliis in negotiis æquiparantur, *Besold dict. differt de Comit & Baronib. Imper. conclus.* 20 Interreuntiores præter eos, quos *Divus Ferdinand. II.* & quorum numerus ultra centum & viginti excurrit, juxta citatum libellum Regiminis Ferdinandi II numerari meretur illi, quos nuperrime Divus Imperator Ferdinand. III. ad tantum dignitatis gradum evehere voluit; & sunt inter alios Illustres & generosissimi Dn Barones, de *Bönenburg*, & de *Sylva*, quorum ille *ob singularem rerum agendarum dexteritatem, Famigeratissimus toto orbe Romano circumvolat, Aulæ Electoralis Moguntina Mariscallus*, hic vero *Serenissimo Principi Frisia Orientalis Dn. nostro gratiosissimo Supremi Præfecti, vel Satrapæ in Dynastia Lehrana providet officium.* Atque horum quidem dignitatum regalium concessiones Imperatori nunc in tantum reservatæ sunt, ut nec Ordinibus Imperii junctim in Comitiis congregatis de iis statuendi, multò minus eas conferendi arbitrium vel jus sit, referente

Lampadio

Lampadie de Republica Roman. Germanae. p. 1 c. 16 p. 195. Tanto minus etiam ut singulis illud in propriis territoriis competere proprio jure possit, neque enim vulgata illa juris publici regula, quod quilibet tantum possit in Suo territorio, quantum Imperator in toto Imperio, ad Reservata illa majestatis sum, vel etiam ad majestatem ipsam applicati poterit, unde etiam est quod Archiduces Austriæ singulari Imperatorum beneficio, jus illud creandi Comites, Barones, Nobilesque, de quibus postea, acceperint, uti videre est apud *Sixtinum de regalib. lib. 1. c. 4. n. 35. Limn. lib. 5. J. P. c. 2. n. 31.*

§. LVI.

1. Jus Creandi Equites Nobiles Comites Palatinos Doctores, &c. est de Reservatis Imperatoris.
2. Notatur sententia Reinkingii Comites Palatinos etiam nobilitandi potestate gaudere simpliciter asserentis.
3. Imperator uno verbo Doctorem Creare potest.
4. Occurritur Hippolithi à Lapide nugis, quibus hanc Facultatem Imperatoriam inanire voluit.
5. Disquiritur num qui sic ab Imperatore nobilitat, ut statim Turnamentorum jura sibi arrogare valeat.
6. Velim esse Reipublicæ a [illegible] graduum Collationem, et [illegible] Hippolitus à Lapide in D[illegible] fundamentum, at [illegible] sumitur.
7. Doctores Bullati [illegible] privilegiis gaudent quibus Academici.
8. Quando aliquis publicis Scriptis componendis a judice proponitur, an ipse Notarius non sit adus.

PERTINET huc etiam jus creandi Equites Nobiles, Academias sive Universitates, Doctores, Licentiatos, Magistros artium, Baccalaureos, Poëtas Laureatos & Notarios, & qui horum omnium indultu quoque Imperatorio, exceptis plerisque duobus creandi
1. potestatem nancisci solent, Comites nimirum Palatinos. Nec la enim sententia est *Dn Reink. l. 1 cl. 4 c. 13 n. 39 & Sixtini de regal. lib. 1. c. 4 n. 104.* simpliciter asserentium, Comites etiam hosce Palatinos vulgo Käyserliche Hoff-Pfaltzgrafen/ nobilitandi potestate pollere,
2. & propterea sufficienter quoque refutantur ab *Herping de jure in gnium c. 8. §. 2 membr. 4 n. 99 & Besold in thesaur. practic. verbo* Wappen. Universam verò horum creationem ad jura majestatis ref[illegible] debere vel inde constat, quod plerisq; Doctoribus inter majora regalia collocentur *Sixtin de regal. l. 1 c. 2 n. 23. 26. usq. ad 33. inclusivè & l. 2. c. 17. n. 18 Frisiande nobilitat. civil. concl. 9. & sequentib. Reink. d. R. S. & E. l. 1. cl. 4. c. 13. n. 39. Matthias Steph. lib. 2. de jurisd. c. 6. memb. 1. n. 36.*

Zas. d.

[illegible] ud impe-
[illegible] der [illegible] Königs
Ferdinandi [illegible]
gionapud [illegible]
[illegible] tem ereete posset [illegible]
Cuppam, in a [illegible]
[illegible] m *H* [illegible]
[illegible] liter ceter quum [illegible]
[illegible]
[illegible] demandari oleat, [illegible]
[illegible] uod [illegible]
[illegible] ta me ottalium [illegible]
plicare [illegible] Etné [illegible]
[illegible]
conditione eximuntur [illegible]
quanto p[illegible] orum [illegible]
brevitatem amaremus p [illegible]
pue quod horum Comitum P [illegible]
rantt, *alleg* [illegible] *H* [illegible] dignitat [illegible]
ris plebejæ fotus, sed etiam aliquando [illegible]
lata fuerit [illegible] ita enim *Generosissimi Comite* [illegible]
Comite [illegible] C [illegible] reddati fuerunt, [illegible]
Sagit ar. d. [illegible] *l. 15. lit. B. & super* [illegible]
informat. nat [illegible] Planè uti aliquan[illegible]
[illegible] oftoteos Gradus [illegible]
q [illegible] cata ogam [illegible] cel cet apud *He* [illegible] *pra* [illegible]
ce [illegible] ocIare [illegible] u [illegible] cr [illegible] 10, [illegible]
[illegible] etsi per simplicem [illegible]
tum, qua ia et iam maxime [illegible]
[illegible] *Rodach* [illegible] P [illegible] & [illegible]
Mm quibus

quibus illud specialiter ab Imperatoribus concessum fuit, quò etiam nos quoad omnia Comitum Palatinorum jura remittimus, cum cum caeteris, uti & reliqua positionis hujus Reservata majestatis jura obvia, & ubicunque fere apud Doctores pertractata reperiantur, [illegible], & cum nausea lectorum foret, singulorum hic instituere repetitionem. Spicilegium tamen facientes, tres movebimus quaestiones 1. an qui sic ab Imperatore nobilitatus, corpso ad ludos equestres admitti debeat. 2. an utile sit in genere graduum istorum Doctoralium collatio & 3. denique anne Doctores bullati iisdem privilegiis gaudeant quibus Academici [illegible] tinet, resp[illegible] erimus negan[illegible] [illegible] im [illegible] etiam Imperatorum obtentum fuisse, ut ejusmodi Hasti [illegible] Turnemente vel etiam Tre[illegible] mina [illegible] lent [illegible] Nobil. c. 8. n [illegible], Er [illegible] vier Väterlichen und Mütterlichen Ahnen gebohren Autor des [illegible] Buchs 2. Rubr. von Be[illegible] Hele[illegible] [illegible] nters. fol. 31 [illegible] 4. 44 Verisimile non e[illegible], nisi manifeste in tenore diplomat[illegible] vel etiam all[illegible] eat derogatoria, [illegible] [illegible] quinsi [illegible] Turneamenta admittatur, create possit, nullum [illegible] illud statutum [illegible] ipsa [illegible] Imperator [illegible] subjace [illegible] nobilitas a cui contestur plerumque in[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Adels/Unser und des H. Römischen Reichs [illegible]

Königreichen Fürstenthümer und Landen / Recht und Edelgebohren Wapens und Lehens Turniers genossen und Rittermässige Leut [illegible] hebe/ darzu gewürdiget/ geschöpfft/ Geadelt/ und so der Schaar Gemeinschafft und Gesellschafft des Adels zugefügt / zugesellt und verglichen allermassen und gestalt/ als ob sie von ihren vier Ahnen Vatter und Mutter-Geschlechten beyder seits recht Edele gebohrne Lehens Turniers genossen und Rittermässige Leute gebohren wehren/ &c. *vid. Daniel Otton d. jur. public. cap. 11 n. 3. Petr. Kretz. d. nobilitat. civil.* [illegible] *A. Dn. Gotofred.* von Jena *in supra allegat. dissert.* [illegible] Quem [illegible] ndum [illegible] : sufficit [illegible] enim reipublicæ habere viros quorum industria & dexteritate, [illegible] omnibus omnino negotiis se extricare valeat, quis verò negabit [illegible] dum gradus, se [illegible] stes suas aliter pr[illegible] ratione [illegible] & eruditionis exantlatæ impertiuntur, eo ipso magis magisque inflammari discentium civium animos, ad tradenda [illegible] ingeniorum domicilia. Sane [illegible] quo ad Doctores juris considerare velimus, organientem nobis habebimus, *Hippolith. in præfation. suar.* Ubi omnia hactenus quæ in imperio nostro exciterunt mala, [illegible] jus Justini[illegible] sed & Professores ejus, atque Doctores detorquere v[illegible] optando utillo Friderici constructio executionl mandata [illegible]: das nehmlich alle Doctores der Rechten in H. Römischen Reich [illegible] Cammer-Gericht bey keinen Rechten und in keines [illegible] andern Räthen mehr gelitten/ sondern gantz abgethan werden solten/ weil sie das Recht mehr dan den Leyhen/ verschlossen ist [illegible] kan ihrer keiner eine Schlüssel dar zu finden/ biß beide Theil arm werden oder gar verdorben sein Sie sein Stief-Vätter und nicht die rechten Erben der Rechten den sie nehmen ihn den Grund der Wahrheit/ und bringen [illegible] Recht zu einem solchen Unglauben daß kein frommer darin sein Vertrawen mehr setzen kan [illegible] rerum [illegible] Germaniæ felicitati insidiatus fuit *Hippolith.* [illegible] res [illegible] ut en adepta [illegible], & rationabilitate jur [illegible] dicamus, [illegible] & quæ omnium propemodum in core

ab sequentem [illegible] ,S h [illegible]

Dacchen [illegible] *jur* [illegible]

absimile acitum [illegible]

[illegible] de [illegible]

[illegible] quia [illegible] perti [illegible] accu [illegible] tum [illegible]

calm Jctos, [illegible]

[illegible] mp

tium, [illegible] aliud juris [illegible] assistentes, Sicque

Sacerdotes quibus [illegible] ucer [illegible]

[illegible] uc [illegible]

[illegible] tali [illegible] enobten

[illegible]

[illegible] *ethas*, [illegible]

[illegible] demag [illegible]

[illegible] que jam Aulico q [illegible]

[illegible] *D* [illegible]

[illegible] §. [illegible] pore [illegible]

[illegible] *angi* [illegible]

[illegible] caten [illegible]

[illegible] ab [illegible] atore [illegible]

Ritius Tyrolens [illegible] *summum* [illegible] *egatus Cæsareus, ad Perram Ottomannicam, p.* [illegible] *A* [illegible] *ens rasis supremus*, pares Academ [illegible] qu [illegible] æstimari debere planè dubitari non potest, utpote quod hi omnibus præferendi ve[illegible] niant, secundum tradita. *G* [illegible] *Pa* [illegible] & *Carol. Tap. d. con-stit. Princip. c. 4. n.* [illegible] se tempo[illegible] serset, quos illos bullato [illegible] quia omit[illegible] us palatinis connuncla[illegible] soleat, modò p[illegible] o in [illegible] ti [illegible] e lm[illegible] dem facit tal[illegible] D [illegible] ine [illegible] entia P [illegible] ce [illegible] tur *Mund.* [illegible] a [illegible] ,eq [illegible] legentiæ, ud jus [illegible] btinean [illegible] n min [illegible] um erit, orum [illegible] u [illegible] enim ea [illegible] ctus [illegible] erat [illegible] & q [illegible] [illegible] ,ill [illegible] Impera[illegible] [illegible] c [illegible] unt p acita [illegible] *Scrips* & [illegible] *Cod. d. crimin. Sacril.* [illegible] qua Theo[illegible] [illegible] s omnes Theol.gi, [illegible] tat bus creat [illegible] essent, se [illegible] it s [illegible] n ive [illegible] eccita [illegible] und auo [illegible] *cujusdam viri proculdubio. Maximo Comitiva* [illegible] de [illegible] cant [illegible] Weiter [illegible] entwilt [illegible] Kårst [illegible] vollkommene Macht und Gewalt hab[illegible] [illegible] Fac [illegible] der rechten [illegible] und mag doch das [illegible] [illegible] en ode Licentiaten zum wenigsten [illegible] [illegible] in si [illegible] wei n [illegible] und ma[illegible] ch [illegible] Grads [illegible] [illegible] nd den [illegible] [illegible] machen/ ihnen [illegible] auch

auch die gewöhnliche Doctorliche Zier und Kleinod an unser Statt und in unsern Nahmen geben/conferiren und verleyhen/ welche Doctores und Licentiati so gehörter massen von gedachten N. N. Creirt und gemacht worden/auff allen und jeden Universiteten zu lehren, zu lesen, zu disputiren, zu consuliren und andere dergleichen Actus zu üben und zu verrichten Macht und Gewalt, auch alle und jegliche Gnad und Freyheit/Vortheil/Recht und Gerechtigkeit haben sollen/ und mögen als andere Doctores und Licentiati so auff den hernach benambten Universiteten einer als nemlich zu Paris/ [redacted] Löwen/Wien/ Ingolstatt [redacted] Witten [redacted] andern dergleichen Universitäten/zu Doctores und Licenti [redacted] moviret und C [redacted] den [redacted] Männiglich unver [redacted] tat [redacted] m etia [redacted] inter reservata Majestatis jura retulimus [redacted] ob [redacted] tium, sub [redacted] Instrum. [redacted] q [redacted]

8. pratis à judice conficiendis præfici solet, aut [redacted] torum jura, p [redacted] nan [redacted] um esse [redacted] dum dicta nostra, ad reservata Imperatoria in [redacted] to debeat, certe nulli [redacted] aut a [redacted] pria autoritate sibi arrogare poterit [redacted] etiam non

9. Dn. Carpz. d. Regal. c. 2 [redacted] dum etiam [redacted] Co [redacted] & u [redacted] tat [redacted] peratoris, in territoriis suis, creare [redacted] otarios posse alle

§. LVI

Insig [redacted] suru [redacted]

a. Insi [redacted]

b [redacted] A [redacted] Itae [redacted] regis Roma- [redacted]

[redacted] nos stetum abdicta [redacted] quam [redacted] eum Galeis, concedatur, [redacted] numeratur, & in [redacted] Consessu Majestatem arguat. [redacted] quam Imperatoris.

b. Bar-

[illegible] *verò* [illegible] *distinguitur in plenam &* [illegible] *plenam.*

12. [illegible] *edes praecedentium* [illegible] *imperator vel immediatè vel mediatè puta per Comites Palatinos* [illegible] *tamen jus suum ad legitimati nem illustrium extendere* [illegible] *sola quadam Papia aetatis* [illegible] *officitur.*

SUBSEQUITUR insigniorum concessio, famae restitutio, legitimatio, Venia aetatis concessio. [illegible] inde originem habeant, non ita omnibus perfectè notum, ut videre est apud *Barth. Chassan. in* [illegible] *Ducib. & Comitib. Provincial. lib. 3 c. 2.* Ubi tamen illam verisimiliorem [illegible] dicit esse [illegible] veteri Rom [illegible] pictisq. scutis derivare gestiunt, quam etiam haec [illegible] illud enim constat milites [illegible] vexilla atris signis, cultarumq. facinorum [illegible] pingere solitos fuisse, unde & *Veget. lib. 2. d. re milit.* [illegible] *in praeliis tumultu à suis contubernalibus* [illegible] *diversa in scutis signa pingebant, quae* [illegible] *nunc moris est fieri.* Synonima [illegible] arma [illegible] la, Germanis, Wapen Schild und [illegible] *diss. 8.* [illegible] verò nuda [illegible] nobis Marck dicta, haec enim [illegible] quacunq; privatis propria [illegible] usus adhiberi possunt *arg. leg. 22. §. qui testament. facere poss.* [illegible] quia eorum concessio [illegible] *Besold in thesaur pract. verbo* Wapen [illegible] *& seq. Novissime* Knibschild *de fidei comm.* [illegible] *n. 130.* & proinde quia illa in Imperio nostro [illegible] conceduntur ab Imperatore, & quidem pro nutu [illegible] exquisito necessario Electorum vel [illegible] Statuum Imperii consensu, hinc optimè [illegible] autem ista sunt vel gentilitia [illegible] omnibus [illegible] eadem famil[illegible] [illegible] Schild

Helm

Helm und Wapen

[illegible] concedi [illegible]
lee. [illegible] in Roma [illegible] crati
[illegible], Cetyc al. [illegible]
part 2 quaest. 5. numer. [illegible] sedes procon [illegible]
Fid offic p [illegible]
episcopo [illegible]
[illegible] tamen, & [illegible]
[illegible] tandenbu [illegible]
[illegible] te aacem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
F [illegible] ad. [illegible] d.

[illegible] cessi e Imperator [illegible]
[illegible] A [illegible] imidratum [illegible]
tatem perm [illegible]
Singu [illegible] enim [illegible] la, quae ve ap [illegible]
Imp [illegible]
[illegible] vul
[illegible]
[illegible] imi [illegible]
[illegible]

ne sibi multò minus Illustribus personis conferendi insignia facultatem habeant, utpote quæ soli tantummodo Imperatori, ut omnium dignitatem fonti perenni, & ex ejus speciali concessione Comitibus Palatinis Rheni & Archiducibus Austriæ singulariter concessa. Quod si verò nihilominus privatorum hominum libido summam Imperatoris Numinis Majestatem, hac in parte violaverit, sibique propria autoritate insignia assumserit, pœna certè pro admissi qualitate gravissima puniendus venit *leg 27. §. fin ff. ad L. Cornel. de fals.* Unde etiam est, quod interdum Cognitores insignium, & *Heraldi* emitti soleant, & Comitibus etiam Palatinis in diplomatibus suis concedatur ejusmodi falsarios insigniis privare, illosque recto judicio damnare, verba cujusdam hac de re ita habent: Noch weiters geben Wir N N Gewalt und Vollmacht über aller und jeder/ wes Würdens oder Wesens solche seyn/ Wapen/ Schild und Helm Erkundigung einzuziehen/ auß was Ursach/ Indult und Permission eines oder anders von ihnen geführt/ Examen zuhalten/ und da einig falsum oder Unrecht erwiesen/ oder sonst kein beweißlicher Titul von ihnen/ solch Wapen zuführen erlaubt/ beygebracht werden kan/ die Verbrecher nach Gestalt und Grösse der Excess. ernstlich zu rechtfertigen/ ihnen ihre Wapen zunehmen und zu cassiren/ darzu dan ihme N N alle und jede Obrigkeiten/ wo er derselben Beystande anruffen würde/ alle Beförderung/ Vorschub und Hülffe erweisen sollen: ohnverhindert aller gerechtsamen Gewonheiten/ Privilegien, so darwider von jemand vorwandt werden möchten/ welchen Wir auch hiermit auß Käyserlicher Autorität und Plenipotenz per expressum derogirt haben wollen. *Confer Höping de jur. insign. c. 16. §. 3 n. 73. & sequ.* Materialia de reliquo quæ insigniorum sint, & qui colores iis inserantur & animalia, quidque significent fusè docetur in *C. I P dict. disput. 8. §. 18.* quo etiam nos ut etiam ad elegantissimum *Höping* hac de re tractatum remittimus, pergentes ad alterum illud hac positione relatum, Imperatoris Romano Germanici Reservatum, quod dicitur *Famæ restitutio,* nam non nisi ad eum penes quem in republica residet Majestas per- 6.
tinere vel *l. 7. & 10. C. de sentent. pass. & restitut.* cum etiam tradita *Arnis. de jur. Majest. lib. 2. c. 3 n. 15 Reing. p. 2 q. 22 n. 21.* probare poterunt. Atque illud quidem operatur, ut omnis macula quæ vel ex crimine commisso

V. G. seditione vel adulterio contracta erat, vel irrogatu pœnæ genere hærebat, penitus deleatur, & restitutus inter bonos cives recipiatur *l. 1. §. 9. ff. de postuland. Dominum Myler. in addition. ad Rumelin part. 3. ad A. B. dissert. 5. th. 13.* ita ut ei citra injuriarum actionem amplius infamia à nemine objici possit, uti multis juris locis probat *Georg. Mund. a Rodach d. Comitib. Palatin. dict. c. 3. n. 207.* & ante eum *Domini Carpzov. de regalib. th. 35.* Et proinde etiam cum famæ hæc restitutio sit universalis, & per totum Imperium vires suas emittat, inde eam tantummodo solius Imperatoris esse nemo facilè negabit, nisi qui dicere velit inferiores etiam Magistratus, & qui superiorem recognoscunt, actus Majestaticos, & quidem quod magis est Imperatori reservatos, exercere posse, quod tamen quàm absurdum sit, l. quet ex iis quæ tradunt *Gilken. d. usurpat. p. 2. membr. 1. c. 3. n. 79. & seqq. Arum. d. Comit. c. 3. n. 56. & seqq.* Hinc

7. etiam est, quod Germaniæ nostræ Principes famæ restituere haud queant, *Besold. de jurib. Majestat. c. 4. n. 5.* aut si faciant, virtus tamen illius restitutionis se ultra eorum territoria non extendat quo etiam in sensu interpretamur *Ming. d. superioritat. territor. c. 5. n. 74.* dum etiam hanc restituendi famæ potestatem juribus territorialibus accenset, de qua tamen re, & pro ejus sententia *ibidem allegatum, R. I. zu Speyer de anno 1526. §. Und wiewohl der gemeine Mann.* non immeritò quem dubitare faceret, quod si enim jam tum per territoriorum concessionem, eam potestatem nacti Imperii Proceres? quare tum demum Carolus V. specialiter illam ipsis eo Recessu indulgere debuit aut voluit, nisi modo quis rectè aditum posse putet, illud feliciori successu

8. majorisque, tantum efficaciæ caussa contigisse. *Legitimationem* quoque, seu jus legitimandi juribus Majestatis accensendum esse variis autoritatibus probant *Domini Carpzov. de regalibus th. 32. Besold. d. jurib. Majest. dict. c. 3. n. 6. Rumelin. ad A. B. p. 3. dissert. 3. th. 14.* & ratio etiam manifesta est, utpote cum hoc pacto liberis illegitimi, contra legum positivarum præscriptum, legitimo ex matrimonio procreatorū liberorum consequuntur jura, paucis tantum exceptis, quæ vide novissimè apud *Knibschild. d. fideicommiss. familiar. c. 8. n. 950. & seqq.* Hinc certè necessum est, ut qui ea virtute præditus est, possit juri communi positivo derogare, quod verò prædicatum nulli alteri quam ipsi Majestati applicari potest. Imperatori autem nostro proprio jure, & quidem nullo adhiba-

adhibito aliorum consensu competere jus illud, ipsa quotidiana ex-
perientia testatur, & probant amplius *Anton. de Rosell. tr. de legitimat. p. 8.*
Bertazzoll. consil. 417 *n.* 15 *Lancillot. in templ. omn. judic. libr.* 3 *c.* 1 §. 4. neque
etiam inde illud subalternis principibus Statibusque Imperii per nu-
dam illam jurisdictionis territorialis concessionem, concessum esse 9.
recte adstruitur. *Curt. Senior. consil.* 16 *n.* 27. *vers. & ad istud. Sixtin. de regalib.*
lib. 1. *c.* 5 *n.* 122. quoniam illa Majestatem vel universalem jurisdictio-
nem, uti loquitur *Besold. in delibat. jur. p. c. p.* 117. non afferat, sicque nec
legitimare, nec notarios &c. creare soleant. Quibus tamen verbis tra-
ditis suis *ejusdem tract. p.* 66. ubi jus quoque legitimandi Statibus attri-
buit, manifestam contingere contradictionem, alibi jam & recte quo-
que animadversum fuit. Unde & Cameræ quoque eam potestatem
non competere vix monere necessum videtur, ceu etiam alias illa cum
Imperatore ratione tantum jurisdictionis contentiosæ, neque sic ta-
men omnibus in negotiis concurrit, & huic tantummodo decidenda-
rum causa ab Imperatore, unanimi Statuum Imperii consensu, consti-
tuta est, unde etiam procul dubio fuit, quod referente *Petr. Frider. d.*
Process. lib. 1. *c.* 12 *n.* 3. Camera Imperialis, *anno* 1591. et *Martii* petitam à
duobus Comitibus Palatinis factæ legitimationis confirmationem
denegavent. Et proinde perperam quoque *Friderus ibidem* istius dene-
gationis Cameralis causam ignoravit, neque enim ut recte respondet
Sixtin. de regalib. lib. 1 *c.* 4. *n.* 107. hoc ideò factum, quod legitimatio non
subsisteret, vel etiam satis probata non esset, cum ad eam in continenti
probandam supplicationi pro confirmatione ejus, duo diversa Comi-
tum Palatinorum instrumenta, de ea confecta adjuncta essent, sed
quia Cameræ ejusmodi jura Majestatica non competant, sed Cæsari
sint Reservata *Georg. Mund.* von Rodach *de Comitib. Palatinis d. c.* 3. *nu.* 85.
Diximus autem in genere, quo liberi illegitimi fiant legitimi, nempe
ut significaremus, hodie quoad mores nostros dilatatum esse obje-
ctum legitimationis per rescriptum Principis, nam de ea quæ fit, per
subsequens matrimonium res hac vice non vertitur; jure enim Justi- 10.
nianeo liberi naturales tantum, & ex concubina nati, & eâ quidem
non qualibet, sed cum qua poterat esse matrimonium, legibus civili-
bus non damnatum, legitimari per indulgentiam Principis tantum-
modo poterant, utpote de quibus etiam solis, *in tit. C. de naturalib.*

 liber.

liber. Nov. 74. & 89. Observante id meritò subtilissimo *Bachov. ad wurt. p. 245.* agitur. Hodie verò etiam spurii, incestuosi, manseres, & adulterini partus, principali hoc beneficio, suo tamen modo gaudere possunt, *Matth. Stephan. d. jurisdict. lib. 2. part. 1. c. 6. membr. 1 n. 71.* modo tamen spurietas illa Imperatori aperta fuerit, *Covarruv. d. Sponsalib. p. 2. c. 8. §. 9. n. 4. Anton. Fabri in Codic. lib. 5. defin. 5. tit. 16* ut nimirum inde appareat, an etiam ipsius voluntas fuerit, incestuosam illam prolem, vel alterius damnati coitus foro exteriori civili habilitatum reddere, cum licet inde dispensatio juris divini & naturalis non oriatur, honesto tamen civium coetui flamma aliquatenus illicita inuri videtur; Quamvis tamen de cetero & illud ipsum ita crude interpretandum haut veniat, nisi aliàs omne illud legitimationis, sano tamen consilio excogitatum negotium, è Republica exturbandum foret. Plura qui de hac materia, & quidem reliqua requisita legere voluerit, adeat praeter citat. *Dom. Carpzov. d. regal. § 33. Treutler. v. 1. disp. 2. § 6. lit. G seqq. Bachov. in animadversionib. Rittershus. ad Novell. p. 4. c. 12. n. 9. & Doctores communiter, qui ad §. ult. Inst. d. Nupt. sunt Commentati.* *Veniam* tandem *aetatis concessionem* quod attinet, & eam non nisi a Principali Clementia expectandam esse vel ex *l. 1. 2 & 3. C. de his qui veniam aetatis impetrav.* patescit, unde etiam communiter Doctoribus inter jura Majestatis refertur, *Besold. dissert. politic. d. jurib. Majestat. c. 5 n. 4. Arnis. d. jurib. Majest. lib. 2. c. 3 n. 15. Bocer. d. regalib. c. 2. n. 131.* & inter Reservata Imperatoria meritò, cum libere eam impertiri queat, numeratur *C. l. P. d. S. R. R. v. 1. dissert. 3. §. 21. lit. I. Cluten in Syllog. tit. quotidianar. § 20 lit. P.* Quamvis nec prius male se habeat, dum & per hanc juri communi legibusque civilibus non levis contingat derogatio, dum minor viginti quinque annis jura majorum, & legitimae aetatis consequitur ita ut ipsimet absque Curatoribus bona sua administrare liberum, libereque contrahere cum aliis possit, *Dominus Carpzov. d. regalib. § 33.* Non malè autem docendi gratiae distingui posse videtur in plenam, & minus plenam. Plenam vocabimus, quae ad omnia universim civilia negotia perficienda minorem, ut majorem legitimat, sive nunc sit alterius, vel tenuioris fortunae nihil refert, nam & Status Imperii nostri ad administrationem territoriorum hoc modo ab Imperatoribus legitimari solent, uti quidem illud ipsum Carolo Lotharingiae Duci postulato Episcopo Metensi & Philippo Julio Duci Pomeraniae, currente adhuc

te adhuc seculo, quondam contigisse, refert *Thom Michael d. jurisdict lib. 2. p. 1. c. 1 membr 1 n 137 & 138* Minus plena quæ non ad omnia universum civilia negotia, neque etiam ad omnem patrimonii, qualis qualis sit, liberam dispositionem conceditur: Ita enim constat, si simpliciter saltem nullâ etiam factâ mentione prædiorum, quis veniam ætatis acciperet, non posse eum prædia urbana, vel rustica absque decreto Magistratus alienare, vel obligare, *l 3. C. d. his qui ven. ætatis impetr. Pac. in analys* nisi modò voluntas parentis, vel testatoris ex cujus bonis ad minorem pervenit, super alienandis usaliquid mandasse deprehendatur, *l. 3. C quando decreto opus non est* Quod si verò nunc nominatim Imperator horũ alienationẽ permiseriti, quod eum facere posse stultus dubitaret, *l. 2 quand decret. opus non est*, alienatio etiam istorum prædiorum nancisceretur robur, & hactenus etiam ista veniæ concessio rectissime plena vocabitur. Et licet jure civili Justinianeo, non omnibus promiscuè minoribus, sed iis tantum, qui si masculi vicesimi anni metas impleverint, si fœminæ decimum octavum egressæ fuerint, non concedebatur, concurrentibus insuper cuicunque sexui suis requisitis, ut nimirum masculus post impetratam ætatis veniam principale beneficium allegans, non solum per scripturam, annorum numerum probaret, sed etiam testibus idoneis advocatis, morum suorum institutaprobitatemq; animi, & testimonium vitæ honestioris edoceret, Fœmina verò com propter verecundiam sexus, cœtui publico demonstrari non poterat, annos tantùm ætatis probet testibus quinque, vel etiam instrumentis, misso Procuratore *l. 2. C. d. his qui ven. ætat.* illam ipsam tamen legis observantiam Imperatorem nõ stringere, sed dummodo de impetrantis veniam futura provida rerum agendarum dexteritate certior esse queat, eam concedere posse, optimè post *Hering. de fidejussorib c. 7. n 120 & Limn de jure publ. lib. 1. c. 9. n 150 & 151.* observavit *Dominus Myler. ad Ruemelin. p. 3. dissert. 3 § 15.* Largiti tamen Imperator hoc beneficium, ut & restitutionem famæ & legitimationem vel immediatè per se, vel per alios quibus illud jus speciali Privilegio concessit, puta Comitibus Palatinis, vel etiam Academiis, uti quidem de *Illustrissima hâc nostrâ Ludoviciana* alibi jam, quoad jus legitimandi observatum fuit. Circa quod tamen & illud adhuc monendum restat, Comites Palatinos jus suum ad legitimationem eorum, qui ab Illu- 11.

 strıbus

stribus personis non rectò concubitu procreati fuerunt, extendendi minimè facultatem habere, cum illorum legitimatio solum Imperatorem spectet. & in diplomatibus eorum, cum verbis sequentibus alleine Fürsten / Grafen vnd Frey-Herrn außgenommen excipi soleat. Quomodo verò Comites Palatini singula hæc jura elargiri soleant, quibusque verborum formulis, fusè docet supràs *alleg. Georg. Mund.* von Rodach *d. c. 3. n. 64 usq. ad n. 108 & n. 160. usq. ad 185.* & denique *n. 106. usque ad n. 223. exclusiv.* Immediatæ verò veniæ concessionis, præter superius adducta; insigne exemplum habemus, in Imperatore Rudolpho II. qui *anno Christi 1593. 26. April.* Christiano IV. Daniæ Regi, Principi septendecim annorum, & aliorum negotiorum de minorennitate dispensationem concessit, cujus tenoris quædam verba cum rem ipsam declarare valeant, adscribere voluimus: Ita autem, Imperatorio, titulo causisq; petitioni veniæ ætatis concessionis occasionem quæ dederunt omissis habent. Wan wir nun hierinnen betrachtet vnd erwagen / daß dieses S. L. Suchen zu ihrem vnd des Königlichen Hauses Dennemarck / als auch nicht weniger mehrgemelter / von Vns vnd dem H. Reich herrührenden Lehen / Fürstenthumb vnd Lande zum besten angesehen / vnd zu Beförderung gemeinen Nutzens gemeynet / darneben auch wargenommen / die löblichen Königliche Tugenden vnd Sitten / auch guten Verstand / so sich von S. L. allenthalben über dero Alter vnd Jahr erzeigen / vnd bey Vns gerühmet werden / über das S. L. mit dermassen fürtrefflichen gelehrten Rahten versehen wissen / daß S. L. der Regierung nüglich vnd wahl vorseyn mag. So haben wir darumb auß jetzangeregten hochwichtigen / vnd andern mehr Vrsachen / vnd sonderlich auch / daß S. L. sich gegen Vns vnd dem H. Reich / so wohl Vnserm löblichen Hauß Oesterreich alles freundlichen / Nachbarlichen / willfährigen Willens anerbeut / dasselbe auch künfftiglich sampt deren Gebrüdern vnd Vettern vom Hauß Holstein im Werck zu beweisen / geneigt vnd bereit ist / mit wohlerwelten / Vnserm besondern lieben Freund vnd Oheim / den erwehlten König in Dennemarck / wegen S. L. minderjährigen Alters / auß wohlbedachtem Muht / auch zeitigen Raht vnd rechten Wissen / nunmehr eins gemein auff alle Fäll / bey der Regierung vnd andern S. L. obligenden Notturfft dispen-

dispensirt, den Abgang vnd Mangel der übrigen Jahr ex plenitudine Potestatis Cæsareæ auffgehaben/ supplirt/ ersetzt/ vnd also S. L. veniam ætatis, auß Käyserlicher Macht Vollkommenheit frey wissentlich vnd mit Krafft diß Brieffs/ in der allerbesten beständigsten Form/ wie dasselbe/ nach gestalt der Sachen/ von Rechts vñ Gewonheit wegen jmmer am kräfftigsten geschehen soll/ kan oder mag/ meynen/ setzen vnd wollen/ daß wohlgedachter Vnser besonder-lieber Freund vnd Oheim Christian der Vierte/ erwehlter König zu Dennemarck sich dieser Vnser Dispensation, Decretirung/ Ersetzung supplementi, vnd veniæ bey der Regierung auch gemeiniglich bey allen andern/ so offt es noht thut/ inner vnd ausser Rechtens/ von allermänniglichs vngeirret vnd vngehindert/ als erklärter Majorennis, freywen/ gebrauchen vnd geniessen soll vnd mag/ allermassen vnd nicht anders/ als ob S. L. jhre vollkömliche der gewöhnlichen vnd gemeinen Rechte erforderte Vogtbare Jahr vnd Alter gänzlich erreichet hätte. Vnd gebieten darauff allen vnd jeden Chur-Fürsten/ Fürsten ꝛc.

§. IIX.

1. Potestas faciendi gratiam criminum in Rempublicam commissorum est de Reservatis Imperatoris.
2. Respondetur ad contrarium suadentia argumenta.
3. Formula quadam pro receptione in pristinam gratiam & abolitione banni ad Cæsarem facta.
4. Occurritur novo adhuc circa hoc Reservatum dubio, adducitur, receptæ remissionis ab Imperatore factæ exemplum.
5. In universum tamen gratia illa fieri non debet, nisi prius parti læsæ satisfactum fuerit.

RESERVATORUM etiam specialium inseri debet catalogo Potestas faciendi gratiam criminum in rempublicam Commissorum, ut & jura asylorum concedendi: nam jura Majestatica esse, nemo cum ratione negare poterit, vid. *Dadin Altesern in Ducib. & Comitib. Provinc. libr. 2. c. 6. Reinkd. jurib. Majestat. c. 4. passim.* An verò iis nos prætendimus, Reservatis annumerari queant, res forsan controversiam patietur. Quæ tamen quoad prius Reservatum facillimè avertetur 2.
negotio, si modò preces reorum, sive nunc verorum, sive tantum apparenter eorum indolem induentium, ut ipsi videri volebant, hunc inde

inde accurrentes inspiciantur. Nolumus enim nos falcem alienam in messem injicere, & disputare, an praeterito & praesenti etiam seculo banniti qui fuerint, inter summos Principes, jure hanc poenam luerint, & requisita processus observata fuerint, cum utraq. sententia suos jam defensores nacta fuerit, hoc nobis sufficit, eos nihilominus proscriptionis fulmine contactos, omnibusque dignitatibus, & praeeminentiis, ratione delicti imputati privatos abiisse, & pro restitutione, & recuperanda pristina gratia, ad unicum tantummodo Imperatorem, ut fontem immensae in terris gratiae, & sacram velut anchoram confugisse vid. *Londorp. Actor. public. lib. 6, c. 39 p. 954. & c. 128 in postscripto p. 1 45.* Quae etiam intercessiones aliorum Regum, & Statuum etiam Imperii ipsorum, solum tantummodò Imperatorem spectaverunt, vid. *R. I. d. anno* 1570. §. Was dan fern 2c. manifesto indicio, si eorum hac in re necessarius consensus fuisset, vel ipsi etiam quid de hoc negotio, ex aliorum sententia, juris Majestatis participassent, alias us vias quaesituros fuisse, ut jam non dicamus, quod ipsi Serenissimi Electores [illegible] cum bannitus quidam Germaniae Princeps intercessionales, pro condonatione criminis, & restitutione imploraret, dubitaverint, an Imperatorem rebus ita stantibus, isto negotio gravare possint, uti videre datur apud *Londorp. Act. public. tom. 2. lib. 6. 11, 24. passim* Confer. aliqu quoad superius dicta *eund. ipsum Londorp. tom. 2. lib. 6. 11, 12. in princip. & 11, 24 p. 1183, & tom. 1. Act publ. libr. 6. c. 170. & lib. 7. c. 6. 10. & 11 & alleg*ata, quae quilibet privato studio colligere potest. Neque obstat [illegible]uod

2. nihilominus ipse Imperator Ferdinandus II. Legato cuidam [illegible] *in respons. suo d. ann.* 1621. 29. Jul. patefecerit, quod *cum negotium illud tanti momenti sit, & pondus, totumq. quasi Imperium concernat, in quo Majestas sua baud eam assistentiâ, & consilio diversorum Principum, uti solita, non equidem convenientes esse judicâsse, resolutionem frivolam capere, sine eorundem inter*ventione *& consilio, quo majori autoritate & securitate, ne totum onus suae Majestati incumbat, tractatio bas subsistat. Qua de causa etiam Majestatem suam co*[illegible]*rum Electorum & Principum quorundam Ratisbonam edixisse &c.* Nam certè haec Resolutio quocunque tandem modo explicetur, pro Jure ve[illegible] Electoribus tantum, vel omnibus Ordinibus quaesito, ita ut circa hoc Majestaticum negotium consensus eorum necessarius accedat alle[illegible] non potest; Plane uti & nos concedimus, tutius quidem facere Imperatorem.

tunatem, si & hisce in negotiis consilium reliquorum Imperii Electorum Statuumque prius exploret, ceterum jure ad illud & necessitate inevitabili, ita ut alias gratia delicti perpetrati nulla sit, cum tenere recipere consensum & approbationem eorum, est quod præfracte negamus. Qua enim parte Capitulationis, Imperatori id præscriptum continetur, nam certè exinde, quod cum Imperator absque consensu Statuum banni pœnam infligere nequeat, inde nec ab ea absolutionem concedere queat, frivola est conclusio, utpote quod renuntiatio sit strictissimi juris, & tantò minùs ad diversa jura majestatica extendi debeat, non obstante etiam vulgari alias etiam juris theorica, quod convertibilia sint, absolvere & condemnare, ita ut qui absolvere nō possit, nec queat condemnare, & vice versa *l. 37 ff de R. I. l. 3. ff de re judicat. l. 6 in fin prin ff de offic Procons Augustin Barbos axiom. lib. 2. 8. 4. axiom* 5 quia illa non pertinet ad jus aggratiandi, quod nimirum exercetur post sententiam latam, vel reum criminis perpetrati jam convictum, eu [illegible] natum, sed ad illud judicium, quod adhuc in suspenso est, nec constat, utrum eu absolvendus ab accusatione, an verò condemnandus veniat, & de eo negamo nunc dicitur, quod qui reum condemnare nō queat, citante licet [illegible] tionis identitate, cum nec absolvere possit, utut alias eo etiam in [illegible] concedere illa, sui limitationibus non careat, præsertim cum leges nostræ promptiores etiam sint ad absolvendum quam condemnandum *l. 4 ff. d. O. & A. l. 2. ff de regul. jur.* Ut jam non dicamus & Imperatori quoque ne soli [illegible] dem ab dominatione defetendam esse, cum uti aliquoties diximus consensus ille Electorum vel Ordinum Imperii non afficiat potestatem ipsam Imperatoris, sed saltem modificet ejus exercitium, conferantur ea quæ dicta in superioribus *§. 6. p. 26 & seqq.* Unde etiam proculdubio est, quod banniti, etsi intercessiones Electorum reliquorumque Statuum Imperii ambiquæsiverint potestatem tamen, gratiam faciendi ipsam, soli Imperatori tribuerint, nulla addita petitione, ut ii consensum præstare velint condonaturo Imperatori, sed saltem, ut vigilantia sua procurent, quo pacto status læsus ratione Imperii Imperato tec ucilia possit. Varia possemus adducere ejus rei exempla; Ceterùm cum odiosa, nos potius inter [illegible] silentii tecta illa relinquemus, unam tamen adderemus deprecationis banni, nulla cum quadam præjudicii infligendi intentione, no-

note quod, jam jam publici juris facta, formulam qu [illegible] tam ferme explica e videatur [illegible]

3. Großmächtigster / Unuberwindlich [illegible] ster sind meine [illegible] Allergnädigster Herr E. K. [illegible] hero vielfältig beschehenen unter [illegible] gewandten vo nehmer [illegible] gemeynten Intercession en auch sonsten [illegible] hoffentlich nicht unklar [illegible] und sehnlichem Verl [illegible] B [illegible] sion, beste [illegible] Gnade [illegible] lichen Favor iner [illegible] and [illegible] legenh [illegible] de [illegible] ssen [illegible] en [illegible] amte [illegible] gefaste Ungnade [illegible] en etwa geschehen [illegible] en Jugend [illegible] rklärung auff [illegible] ention [illegible]

[illegible] und bereitwilligsten Diensten gegen E.

bereit bin vnd verbleibe. E. Käys. Majest. hiermit in den [illegible] Schutz des Allerhöchsten zu beständiger Gesundheit / glücklicher Regierung vnd allem Wohlergehen / mich aber deroselben zu Käyserlichen Gnaden vnterthänigst empfehlend. Datum in N. den $\frac{23}{13}$ Julii, 1630. Non obstat denique quod nihilominus & Cameræ ca Criminum in Rempublicam Commissorum abolendorum facultas concessa fuerit, nam & illud magis Imperatoriæ [illegible] statem [illegible], cum inter ex superioribus [illegible] omnis [illegible] Jur [illegible] vere Imperatoria dici debeat. Quinimò nec illud [illegible] omnia verit [illegible] suffultum est nam si pacis [illegible] mag [illegible] meum, indeque pro judicium reipublicæ, ob summitatem [illegible] personarum bannitarum, metiendum veniat, res ad Imperatorem [illegible], Qui p [illegible] volnerit, absolutionem, C[illegible] me [illegible] sensum d [illegible] super applicando, elargiri solet, manifesto argumento horum dol [illegible] missorum concedenda venia, ejus unicè [illegible] [illegible] O. C. [illegible] VIII [illegible]. 2 och sollen Cammer [illegible] den trefflichen vnd wichtigen Friedhäsen daraus [illegible] erfolgen möchten zu Erhaltung Käyse[illegible] licher Reputation die absolution von der Acht anderst nicht / dan mit [illegible] hrer [illegible] Käyserlicher Majestät oder dero [illegible] mischen [illegible] Vorwissen vnd Willen [illegible] novissime Libera Imperii Civitas Brema, famigeratissimum al [illegible] maniæ Emporium, & vel etiam ob illustre illud, quod Studiosæ Ju[illegible] nomini [illegible] genere extructum [illegible], Musarum Domicilium, nondum satis laudata, cum ob novam illam, ab Imperatore [illegible] Oldenburgico Comiti [illegible] Visurgi [illegible] gum, factam concessionem, [illegible] poenam declarata esset; absolutionem [illegible] solo quoque Imper[illegible] [illegible] notorium act contingentiâ, docere potui [illegible] Comitio [illegible] Ratisbonens. p [illegible] ubi teteri [illegible] Quoad [illegible] [illegible] tionis se cum Statibus [illegible] communicaturum [illegible] R [illegible] rum [illegible] 1653 [illegible] mi Non [illegible]

Breuten der Acht erlassen / vnd in ihren vorigen S[illegible]

O 2 [illegible]

5 restituere solet &c. Quamvis tamen in universum gratia haec concedi non soleat, nisi prius parti laesae satisfactum, *l. O C. p. a. ets. 18. in pr.* *R. I. de anno 15* § Ferner habeti p. 681. Qu[illegible] etiam [illegible] exemplo co[illegible] ab hominibus fide dignis accepimus. Quadrat omnino etiam huc illud, quod alias vulgo [illegible] non [illegible] parte judicem non absolvere, [illegible] post [illegible] probè observavit, Dominus Schütz in praelect. I. lib. 1 tit. 2. posit. Sequitur Apertio & concessio A[illegible]um.

§ [illegible] X.

1. *Revisitur supra in praecedente § jam allegatae concessio apertandorum [illegible] lerum, verum [illegible] ad Reservata Imperat [illegible] rivetur.*

2. [illegible] *a Iure Canonico* [illegible] *festa indulgentia* [illegible] *Arnoldo Clapmario* [illegible]

tia quo mirum in [illegible] *a[illegible]*, [illegible] *qu[illegible] pro* [illegible]

4. *Add* [illegible] *anica* [illegible] *tique loca* [illegible]

ASylum [illegible] verbum Graecum est & de[illegible]tione immunem, tutum & Sacrosan[illegible] pr[illegible] ne praedae fiat, quem spoliare nefas est *Magir. & adv[illegible]* [illegible] Et generaliter dicere possumus, a[illegible] pari Majestate homines ab externa vi defendet [illegible] debent loca religiosa, puta [illegible] Frevheit de quibus [illegible] *Dynatalib. lib. 2. tit. 49 de Immunitat Ecclesiar.* atque eo quidem [illegible], ut si nih[illegible] tos abstraxerint [illegible] aje[illegible] Unde etiam [illegible] Christus Servator exprobavit [illegible] futuram [illegible], *Matth* [illegible] [illegible] templum & altar[illegible] [illegible] generis olim [illegible] [illegible] sed alia loca [illegible] illud jus asyli in vim special[illegible]

[illegible] potissimum sententia intelligenda est, dum eam [illegible] collocare volumus: nam non nisi rem Majestatis esse, [illegible] absque consensu Statuum, vel etiam Electorum Imperatori [illegible] concedit, Reservatis annumerari posse, nullus ut speramus [illegible] qui negabit, vid. *Besold in Synops. politic. doctr. libr. 1. c. 2. §. 40.* Ut verò primò prima [illegible] instituent um, intentio fuit, non promiscuè omnibus facinorosis vel delinquentibus, sed iis tantummodò, qui casu, aut per imprudentiam in aliquod infortunium ceciderunt, succurrere *Gumpelzhaimer apud Arum. de jur. pu. l. vol. 5. disc. 9. § 246.* quique proinde non tam scelere noxii, quam humana imbecillitate lapsi, veniam & miseratione merebantur *Dominus Torsner. in not. ad Consil. Tom. p. m. 329.* constat, ita [illegible] hoc in negotio recessisse Jus Canonicum, dum quoslibet etiam delinquentes, & homicidas, excepto [illegible] publico latrone, & nocturno agrorum depopulatore *c. inter alia 6. X. de immunit. Eccles.* & eo qui per insidias, proditorio more aliquem morte mulctavit *[illegible] de homic.* & aliis paucis, quos vid. *in C. fin. X. de immunitat. Eccles.* [illegible] unitate beare voluit, idque disertè contra jus divinum [illegible] constitutum est, ut quicunque sanguinem humanam fuderit, ejus san[illegible] rursum fundi debeat. *Genes. 9. v. 6. Exod. 21. [illegible] 24 [illegible] 12 & 13.* Cum tamen neque in Papæ vel alterius [illegible] ate pollentis [illegible] sit, contra Dei legem expressam & [illegible], æquitatem comminisci, *Nordeman. [illegible] ut principes [illegible]* Sicq [illegible] adhuc certavit, Dongardus, ille Scotorum [illegible] ex. dum [illegible] loca [illegible] sto Sacra, per universas Scotiæ Provincias, asyla esse[illegible], & ad ea confugientes, servos fugitivos liberos, & cujusvis [illegible], ne judicium [illegible] publica cogerentur auctoritate, dum illis se committerent, [illegible] præcepit edicto, [illegible] *Boetium libr. 18.* *Magn. [illegible] armas. [illegible]* nulla est [illegible] *Andrea Valles* in *Commentar. ad dict. titul. immunitat. Ecclesiar. n. 4.* excusantis dispositionem illam Canonicam [illegible] dalias minori in hon[illegible] Eccl[illegible], quam olim Ethnicorum aræ [illegible], qui [illegible] justitiam [illegible] pugnans, placere non potest, [illegible] propterea ejus Ecclesiæ tribuendus, [illegible] expresse [illegible] alteri debeat, dign[illegible] supplicio afficiscelerosus *Exodi 21.* [illegible] Dei sp[illegible]

Oo 3 lunca

iuncta esse debet latronum, Matth. 2 ... 13, Marc. ... 7. Luc. 19 ... Iohan. 2, v. 16. Ut jam ... concedendi potentiam ... vel etiam commune esse, ceu vel ex unica illa oratio ... entis de nimio ... locorum ... apud ... annal. p. ... Boxhornium, liqu ... Prim ipsi quidem instar D... esse, sed neque Dii, nisi justas supplicium praeteraudiri, ne ... solum altare urbis ... ut eo subsidio ad flagitia ... etiam post ... conatus ... quoque ... & una ... antiqui ... praebentis crebro ... atque ... asyla statuendi ... ita ut complerent ... subsidio obaerati ... Capitalium crimin... neque ... satis ... hominum ... ut ... caerimonias Deum protege... ... Sane ... Liv. lib. ...

... lesi ... Politico, dicit ... civibus, non ...

generalium, *versicul.6.* [illegible] *in sapius interpreta* [illegible] *&c.* non dicamus & [illegible] politicam claudicare [illegible] quod feroces isti & [illegible] tima post bella contra pa- [illegible] m fuam. Cive gesser [illegible] & non impunitate excitati in unum locum convenirent, singuli [illegible] in continerent, & ne quid auderent, prohi [illegible] potuissent. [illegible] lo [illegible] d amorem sui con [illegible] *R* [illegible] *Zevot. in observat p* [illegible] *loc.pa.18. &* [illegible] propterea [illegible] Angli Re [illegible] sabet [illegible] milites post [illegible] tuendis con [illegible] mitte vel et, ante stipula a fugere, ne *Anglicus*, *quae illa par, ketta* [illegible] *stur, con* [illegible] *lib.5.&* [illegible] Alyarece [illegible] *usatum,* gans [illegible] quod Henricus Barbarossæ filius ex [illegible] *Frangen.* [illegible] Cu [illegible] Adelberge [illegible] Fredericus *Anno 148*[illegible] Maximilianus [illegible] *anno* [illegible] *anno* [illegible] & [illegible] Ferdinandus I. *anno 155*[illegible] confirma- [illegible] nasterium Salmanschweiler quod [illegible] Ca [illegible] 41, impetrata, recipere potest. *Matth. Klock. in antecat* [illegible] *contra* [illegible] *fol.* [illegible], nec non [illegible] *R* [illegible] Privilegii Autorem vel Confi [illegible] [illegible] us verba, cum rem declarare valeant, ex [illegible] quodam [illegible] here debuimus [illegible] item habent, Wir Maximilian, [illegible] Gottes Gnaden / Römischer König [illegible] zu allen [illegible] Reichs [illegible] Reichs [illegible] Bekennen öffentlich mit diesem Brieff / und thun [illegible] allermänniglich / daß Unsere und des Reichs lieben Ge- [illegible] Burgermeister und Raht der Statt Reutlingen / durch [illegible] fürgebracht wie diese be [illegible] [illegible] bißhero [illegible] und ihre Vorfahren und sie gebra [illegible] gebracht [illegible] so ausserhalb genant [illegible] und dem [illegible] daselbst [illegible] [illegible] gethan / [illegible] zugehörige [illegible] S [illegible] daß der [illegible] dieselbi- [illegible]

ge zu Recht in die gemelte Statt nicht fürgeheischen / noch daselbst gerechtfertiget / sie weren dan vor Mörder angegeben vnd beklagt worden / wie dan in der Ort vnd Gegend daselbst umb kündig vnd offenbahr sey / haben sich zu Zeiten die Personen / so gefährliche Todtschläge gethan / solcher Freyheit auch zu behelffen vnd zuzumessen sich vnterstanden / darauß zu vielmahlen merckliche Irrung vnd Widerwillen erwachsen / die ihnen vnd gemeiner Statt Reutlingen zu schwerem Nachtheil vnd Schaden kommen weren / Vns [illegible] auff demütiglich anzuruffen vnd gebeten / sich hierin gnä[illegible] zu versehen.

Demnach haben Wir auch den gedachten Burgermeistern vnd Raht zu Reutlingen / vmb solche [illegible]hrer demütigen Geb[illegible] der getrewen vnd nützlichen [illegible]enste w[illegible] so sie Vns [illegible] Reich offt williglichen gethan haben / vnd hinfüro wol th[illegible] mögen vnd sollen / mit wohl[illegible] edachtem Muht [illegible] en Raht [illegible] Wissen die obbestimbte Freyheit vnd Gebrauch gnädig[illegible] [illegible]rt vnd bestä[illegible] et auch gesetzt vnd verordnet / daß nun [illegible] alle vnd jegliche Pe[illegible]on so auß Hitze des Zorns / oder zu [illegible] Rettung ihres Lebens / ausserhalb der Statt Reutlinge[illegible] vnd Zehenden vnd Ettern daselbst / Todtschläge thun [illegible] der gemelten Statt Reutlingen / Zehenden vnd Ettern d[illegible] [illegible]rige Freyung haben / vnd daselbst vmb solche Todtschl[illegible] nicht eingefallen / gestellet noch beklagt werden / noch auch [illegible] sie in derselbigen Statt Reutl[illegible]ngen / vnd solchem ih[illegible] em [illegible] Ettern wohnhafft seynd / vnd sich derselben F[illegible]eyheit gebrau[illegible] Vnserm vnd des Reichs Hoff-Gericht zu Rohtwe[illegible] Land-Gericht oder andern Geri[illegible]ten dero[illegible] [illegible] vnd Güter nicht gerichtet / gerecht[illegible] urtheilet noch procediret werden / wo es a[illegible]er darwider [illegible] [illegible] ne Krafft noch [illegible] acht haben [illegible] [illegible] schlä[illegible] [illegible]chehen / da sie auff der [illegible] [illegible]chen Recht[illegible] gehen lassen / wie sich ge[illegible] vnd die Han[illegible] also vmb dieselbe[illegible] gefährlichen To[illegible] [illegible] ihnen an den obberührten Freyheiten vnd [illegible]brauch [illegible]

oder

oder Verletzung bringen sollen/in keinem Weg/alles ungefährlich &c. confer Besold. d. jurib. Majestat allegat. loc n. 8. alia adhuc Germaniæ styli [illegible] quidesiderat, videre poterit Crus. Annal. Svevicor part 3 lib. 2. & lib. [illegible] c. 19 Meyer. d. Advocat. arm. dict. c. 15. n. 94 & sequ.

§. LX.

[illegible] estas tribuendi Iura Civitatis est [illegible] atu Imperatoris Quatamen [illegible] ter accipi potest [illegible] ur prior acceptio, & pro ejus [illegible] tone, varia adducuntur [illegible] ia. [illegible] ur & posterior acceptio [illegible] consuetudo Germaniæ [illegible] ,quod alienigenæ nisi [illegible] bulatis sibi acquirant anno [illegible] elapso, indigenæ tenentur.
[illegible] Refellitur Hippolithi à lapide ex Capitulationibus Impp. adducta objectio.
5 Pro consequendo vero intellectu [illegible] cul et Capitulat Ferdin. II distinguuntur ab invicem officia & officiales in Aula Imperiali
6 Notatur sententia Lvmnæi [illegible] pore jam Caroli V. & postmodum etiam Ferdinandi II inter prohibita exteris officia, referentis quoque [illegible] um Generalis Ducis Exercitus.
7. Unde tamen ejusmodi quoq; Summæ militiæ officia non nisi Germanis, imponi possunt.

TANDEM etiam Reservatorum [illegible] alium numero inserendam se merito præbet, potestas tribuendi jura Civitatis, ubi [illegible] 1.
[illegible] mus, duplicem eam habere intellectum, vel enim alicui [illegible] [illegible] traneo conceditur, ita ut ipse pro sua persona Civium Romano-Germanicorum jure frui queat, wan einer die Römische Burger- schafft oder das Bürger-Recht erlanget/ vel ut aliis jus iterum illud impertiri valeat, exempli causa, quando Princeps Imperii in suo territorio, Colonis novas quærentibus locum assignare, ipsisque jus Civitatis [illegible] tribuere valeat, Imperatoriam Majestatem implorat. Axioma verò sub horum jurium concessione, summi Imperii [illegible] here, nullum hactenus negantem vidimus, etsi quis reperiretur, contradictores nos fore promittimus, videat interim qui volet Arnis. Clapmar d. arcan Rerumpublic. libr. 1 cap. 21 & libr. 4. cap. 6. Besold. d. jurib. Majestat. cap 7 num 11. Atque inde etiam est, ut Imperio nostro [illegible] expresso Imperatoris vel tacito consensu [illegible] constitui [illegible] 2.

Civitatis non habeatur, & consequenter jura Civitatis impartire nequeat. *Carol. von Hagen Instit. jurisprud. public. lib.3. cap.4. pag.432 & sequent.* indeque optimo jure, & Reservatorum Imperialium non immemor, Invictissimus Imperator Maximilianus I. *anno* 1 [illegible] Cum Albertus Comes Mansfeldius, sine concessione ejus, vico cuidam prope *Islebiam*, Spiritum & vitam, uti loqui solent, [illegible] concedere, Germanice Statt-Recht geben/ vellet mandato [illegible] illud ipsum prohibuit verbis sequentibus: Wann nun [illegible] jemand anders nicht geziemet/ Statt oder anders/ daß de[illegible] Obrigkeit ohne sondere Erlaubniß auffzurichten/ so empf[illegible] *Thom. Michael d. jurisdict. conclus. 12. lit. C. Brunnig. d. var. univers. thes. 13. lit. A.* fortissimo argumento, illam ipsam Civitatem in[illegible] di vel concedendi facultatem, per simplicem jurisdict[illegible] cialis concessionem, Principibus vel aliis etiam [illegible] competere, nequaquam asserendum esse, ceu [illegible] decretum Casalensibus jura civitatis expresse con[illegible] *Natta. consil 636. num. 10.* Unde quoque Comites [illegible] heimenses tertia vice hujusmodi Privilegia ab Imperat[illegible] tung, ut liquet *ex autore* des Werthe mischen [illegible] *cap. 13. circ. fin. 10.* Solcher Gestalt nun haben auch [illegible] Werthein von Käyser Ludwigen im Jahr 133 und wie *anno* 1376. von Käyser Carlen dem Vierten/ Freuden[illegible] *Wentersilco anno* 1379. über Schwanberg und Lauter[illegible] ach Statt-Recht erlanget/ auch bey Freudenber[illegible] solcher [illegible] [illegible] gebrauchet. Atque inde [illegible] posterioris membri veritate, pro cujus etiam [illegible] tione legere poteris formulam Concessi[illegible] Bullis frequentari solitæ, quæ extat apud *Besold d. jurib.* [illegible] *at allegat. loc.* uti & jus Saxonicum, quod rectissime non [illegible] cujus territorio Civitas exstruatur, sed & Cæs[illegible] Landrecht *artic. 26.* Weichbild *libr. 1. artic. 9.* [illegible] quod [illegible] sedi [illegible] debet, postquam [illegible] est, [illegible] quemlibet Ordinum sui territorii, civicum jus cuivis conferre pos[illegible] novissime *Dominum Sinter. in animadvers. Hippolith.* [illegible] *Lapid. p.* [illegible] quod plerumque ex [illegible] indultu, [illegible] forensibus & al[illegible]

gentes

nis, à Magistratibus municipalibus certâ pecuniæ summâ constitu-
ti, emi vendique solet, nisi alias advenæ post anni spatium emen-
tum, emigrare velint, est enim in omnibus ferè Germaniæ Civitatibus
uniuscujusque receptum, ut advenæ non diutius anno integro tole-
rentur, sed eo elapso, aut migrare, aut jus hoc civilitatis uti loqui ama-
Christoph. Ming à superiorit. territor. § 82. sibi comparare teneant-
Gail libr. 2. observat. 35 num. 8. Et post eum novissime *Zahn. in Ichno-
graphia municipali, cap. 12 num 8* Quod cum ita sit, quid obstaret,
quo minus circa hoc Majestaticum negotium argumentaremur ex
vulgata illa juris publici theorica. Quod quilibet tantum possit
in suo territorio, quantum Imperator in toto Imperio, *a positione ma-
jorum antecedentis, ad positionem consequentis*, dicendo, *si Status tantum
possunt in suo territorio, quantum Imperator in Imperio, necessariò quoq; præ-
supponi debet, Imperatorem ea posse in Imperio, quæ ipsi in suo territorio, Sed
Status Imperii possunt jura Civitatis in suo territorio concedere. Ergo & Impe-
rator in toto Imperio.* Firmissima enim illa est Syllogismorum con-
cludendi ratio, quæ etiam hoc loco non infringitur, propterea
quod aliquoties diximus, vulgatam illam theoricam fallere, nam
licet quoad omnia Statibus in relatione ad Imperatorem, ubicunque
non faveat, Imperatori tamen in relatione quoad Status, quin magis
competat, ipsa axiomatis indoles & res ipsa negandi facultatê præ-
scindunt. Accedente insuper etiam gravissima illâ ratione poli-
tica, quod utique Imperator hoc pacto Rempublicam Romanam
augere valeat, idque cum *Anco*, sequendo morem Regum præmo-
rum, qui rem Romanam auxerunt, hostibus etiam aliquando de-
victis nimirum, & unde Re publicæ nullum metuendum incom-
modum, in civitatem accipiendis *Liv. histor libr* 1. Quò etiam per-
tinet pulcerrima illa *Claudii Imperatoris* de hac ipsa re, oratio apud
Tacitum annal libr.11 Quid aliud (inquit) *Lacedæmoniis exitio fuit, atque
Atheniensibus. quamquam armis pollebant, nisi quod victos pro alienigenis
arcebant. At conditor noster Romulus tantum sapientiâ valuit. ut plerosque
populos eodem die hostes, dein cives habuerit.* Ut proinde tantò minùs
negari queat, rumpere eum jurata Capitulationis vincula, cum
quod tantò magis pro nostra sententia facit, ea in Civitatem reci-

 piendis

piendi exteros potestas, ipsi nullibi prohibita, imo ne quidem ad consensum alterius, puta vel Ordinum vel Electorum exquisitionem restricta, in Capitulationibus reperiatur, nam quod *Hippolithus à Lapid. in tract. Stat part. 1. cap. 16. p. 301. Capitulat. Ferdinand. II artic.* 14.
4. Ihre Maiestät sollen und wollen Ihre Königliche / und des Reichs Aempter und sonsten am Reich mit keiner andern Nation / dan gebohrnen Teutschen bestellen / hic opposuit, illud ipsum reprehensione carere nequit, cum non tam potestatem Civem [illegible] ipsam, quam novi istius Civis promotionem, & quidem non omnigenam, sed ad officia Regia atque Imperialia tantum restringat, ut jam non dicamus, neque promiscuè omnia in [illegible] officia regia atque Imperialia ibidem subaudienda esse, sed tantum ea, quæ consilio & operâ, in administrando, regendo, [illegible] dove Imperio, nec non in utilitate ejus promovenda vel [illegible] entia ejusdem exornanda, & ostendenda occupata esse debent, qualia sunt *officia Electorum, Archicancellariorum Imperii, Archipincernæ, Archidapiferi, Archimarschalli, Archicamerarii, Archithesaurarii, Vexilliferi, Venatoris imperii, uti & Janitorum* des Heiligen Reichs Erb-Cammer-Thorhüter. *Quæstoris imperii*, Reichs-Pfennigmeister & [illegible] lium, neque enim sanus quis dicere Imperatori prohibitum [illegible]
5. alia quam Germanorum gente officiales sibi legere, quibus equorum, Culinæ & aliarum rerum commendet, uti notanter hoc observavit *Dominus Limn. in Capitulat. Caroli V. artic. 13. in explic. verb.* gebohrne Teutschen. *num. 5. pag. 103.* Quemadmodum et [illegible] ipsi Aulici Officiales ab invicem discerni debent, vel enim constituuntur ab Imperatore vel Rege Romanorum, ut serviant Imperatori, vel Regi Romanorum, vel ut Archiduci, Duci, Regi Bohemiæ vel Hungariæ. Priori casu character prohibitionis observandus, at nequaquam posteriori, quo liberum adhuc I[illegible] tori quemcunque voluerit, officio admovere, *Dominus Limn. alleg. loc. in explic. verb.* am Hoff. ubi tamen an inter prohibita ex[illegible] officia, munus Ducis Generalis exercitus, tempore jam Car[illegible]
6. *& subsequent. Imp. usque ad Imperator. Divum Ferdinand. II inclusive* [illegible] *fuisse* potuerit, magnoperè dubitamus, ob præjudicia in[illegible]

crutra

situm exstantia, solet quidem eam in rem adduci alias *R. I.* zu Wormbs *sub. anno* 1521. §. demselben Volck & *R. I.* zu Regenspurg *de anno* 1541. Ceterùm uti quidem Germanos jam huic officio præpositos fuisse, ita tamen illud ratione juris inevitabilis contigisse probare non poterunt. Quò etiam sine dubio respexit *Divus Imperator*, Ferdinand. *II.* quando inter alia *anno* 1630. *Ratisbonæ*, Electoribus de capite, exercitus sui summopere conquerentibus, controversiamque ratione Patriæ moventibus sequentia reposuit verba. Gestalt dann Ihre Majestät sich darbey nicht erinnern (NB. Ob zwar weder des Heiligen Reichs Ordnung noch auch Herkommen/ derselben einige Maaß vorschrieben) frembder/ so nicht im Heiligen Reich/ oder von denselben dependirenden Ländern gesessen/ deren man zu Recht nicht mächtig zu General-Befelchen sich gebraucht zu haben. vid *Replic. Cæsar. Majestat. d. anno* 1630. 20. *Jul.* Quæ etiam sine dubio postea Electores impulerunt, ut in *Capitulat. Divi Ferdinand. III.* nominatim quoque summa illa militaris officii adjecta fuerint, ita ut hodie nemo nisi Germanus, supremus militiæ Imperii Capitaneus esse queat, verba *Capitul. Ferdinand. III. artic.* 15. ita habent. Wir sollen und wollen auch/ Unser Königliche/ und des Reichs Aempter/ am Hoff/ und sonst im Reich/ wie ingleichem Unsern Kriegs-Raht und hohe Kriegs-Officia mit keiner andern Nation/ dan gebornen Teutschen/ die nicht niedern Stands noch Wesens/ sondern nahmhafftige redliche Leute/ von Fürsten/ Grafen/ Herrn/ von Adel/ und sonst dapffern guten Herkommens/ hohen Persohnen/ insonderheit/ wan bey Bestellung gemelten Kriegs-Rahts und hohen Kriegs-Aemptern mit den Außländischen Teutsche subjecta in gleicher qualification concurriren/ ins künfftig besetzen und versehen/ die sonst niemanden als Uns und dem Heiligen Reich mit Pflichten und Diensten verwandt seynd/ auch die obbemelten Aempter bey ihren Ehren/ Würden/ Gefällen/ Rechten und Gerechtigkeiten bleiben/ und denselben nichts entziehen/ oder entziehen lassen/ in einige Wege/ sonder gefehrde. 7.

Pp 3 §. LXI.

§. LXI.

1. Inquiritur in originem vocis Stapula, ejusq; concessio ad Reservata Imperatoris refertur.
2. Usum Stapulæ nec priscis etiam gentibus incognitum fuisse probatur.
3. Descriptio Stapulæ ejusq; divisio adducitur.
4. Exemplificandi causa, quædam loca, quibus Stapula inesse docent Doctores, allegantur.
5. Volentes ne evitent Stapulam, alias quærere vias non possunt.
6. Nundinarum concessio ad Majestatem pertinet & in Imperio nostro de Reservatis imperatoris est.
7. [illegible] untur Nundinæ ex more [illegible] in Solennes & minus Solennes, ita tamen ut Divortium ratione ultimarum certo in negotio [illegible] fiat.
8. Debeter in loco nundinarum præsentium non tamen ratione debiti [illegible], sed & nec ante illas contractis convenire potest?
9. Quatenus Principes in suis [illegible] absq; consensu Imperatoris nundinas instituere possint, docetur.
10. Hodie in concessione [illegible] Imperator plerumque [illegible] quorum interesse possit [illegible] re solet.
11. Nundinæ absq; [illegible] in alium locum [illegible] Illud vero an ipse [illegible] quæritur.
12. Nundinarum jus non utendo [illegible] decennium amittitur.

LOQUUTI *o præcedent.* §. fuimus de jure cōcedendi facultatem Civitatis exstruendæ. Quia verò Imperatores interdum & eā [illegible] tatem aliis insuper Privilegiis adaugere, vel jam exstructis ab [illegible] Civitatibus concedere solent, non ineptè ea huc adducuntur. Inter illa autem præ ceteris nominari merentur jus Stapulæ, & concessio Nundinarum propriè sic dictarum. De Stapulæ vocis origine variant, inter se eruditi. *Guicciardinus* enim in *descriptione Belg. pag. 181. allegat. Lonn. lib. 2. d. P. n. 10. n. 131.* à voce Gallica *estable*, ducta significatione à numero plurali Latini nominis stabulum deducit. Alii à stabulando, quasi [illegible] certis locis merces Stabulentur. *Clarissimus Loccen. in tract. de [illegible] maritim. lib. 1. cap. 10. n. 2.* à voce mercatoribus nostratibus usitata Stapel deducit, quod velut in gradus erectionem & coacervationem [illegible] rum imprimis me[illegible] signat. Nos cuiq; hâc in re unicuiq; lib[illegible] judicandi relinquimus voluntatem, ita tamen ad rem nostram dixisse faciet ejus concessionem non nisi à Majestate expetendam esse [illegible] per eam nō parumper cōmerciorum usus restringi videatur. *Loccen. abhinc loc n. 6. Besold. in thesaur. pract. voc* Staffelgerechtigkeit, ceu etiam propterea in Imperio nostro, nemo nisi Imperator, Stapulam concedere potest,

potest, etsi quis citra ejus concessionem, nihilominus sibi arrogaverit, mandata sine clausula contra ejusmodi usurpatorem decernuntur, referente *Sixtin. de regalibus lib. 2 c 3 n 40 & 41.* Usum tamen etiam ejus priscis etiam gentibus incognitum nequaquam fuisse, vel inde constat, quod Athenensibus legem fuisse scribit *Demosthenes in Oratione contra Phormionem*, quâ extremum supplicium 2. illi minitatur, qui Athenis habitans, alio quopiam frumentum vexerit, quam in Atticum mercatum *Loccen allegat loc. n. 9 Boxhornius in theatro Hollandiæ*, ubi de *Dordrechto* loquitur, jus Stapulæ definit, quod sit *jus quo potestas conceditur aliunde invectis mercibus quasi manum injiciendi, ab instituto cursu retrahendi, ac denique ita sistendi, ut non prius quam publico foro divenditæ ibi fuerint, alio transferantur.* Verum perperam, cum definitio angustior suo definito, neque enim omnis Stapula involvit necessitatem vendendarum mercium, qualis est altera ejus species, quæ jus gerandi die Stranen-Gerechtigkeit appellari consuevit, proindeque rectiùs in genere describimus, *Stapulam esse jus sistendi in suo foro restringendique, merces. Dn.* Schütz *in prælect. I. P. lib. 2. tract. 2. posit. 16* Dividimus illud in plenum & minus plenum; illud est quod habet annexam vendendi necessitatem, ut nempe nullæ merces exoticæ prætervehantur, sed certo temporis spatio in loco rui compelit hoc jus venum exponantur. Hos quod importat nudam saltem exonerandi mensurandique mercium necessitatem, ut nimirum fraudibus hominum vectigalelias debitorum intervertere desideciantium, occurri possit. Atque illud nihil aliud est quam suprà memoratum illud *jus gerandi*, de quo etiam videri potest *Vitruv. libr. 10. d. architectur. c. 4. ibiq. Philander in notis.* Quale autem nunc jus Stapulæ unicuique concessum fuerit, vel competat, ex tenore concessionis, vel consuetudine dijudicandum esse optimè docet *Dn.* Schütz *supr. cit. loc.* Sunt autem in Germania nostra plurimæ civitates quibus id jus Stapulæ competit, ut exempli gratia, ad Rhenum *Colonia Agrippina, Spira, Dn. Limn cit. loc n. 132.* Ad Mosellam *Treviris* confer. Hamburgischer Bericht von dem Cammer-Gerichts-Urtheil *d. anno 1619 19. April. n 6. post art 33.* Ad Danubium Regenspurg/ Ingolstatt vnd Passau/ *Dn. Limn. allegat. loc.* ad Visurgi *Brema*, in Albi *Magdeburgum*, *Hamburgum* de quibus singulis, præter suprà memoratos, addatur *Speidelius in notabil.* [illegible] *fero.*

tunc esse debellationum, *Matth.* [illegible] 13. *Marc.* [illegible] 17. *Luc.* 19 [illegible] 46 *Iohan.* 2. ✝ 16. Usjam [illegible] dic[illegible] us, [illegible] ille, omn[illegible] quot fuerunt, a [illegible] suis vel [illegible] lis pr[illegible] immun[illegible] concedendi potentiam [illegible] d[illegible]isse, vel etiam com[illegible] esse, ceu vel ex [illegible] *Senatorum* [illegible] sentis de nimio asylorum abusu, apud *Tacit. lib.* 3 *annal. p.* 21 *edit. Boxhornian.* liqu[illegible] *Principe quidem iussi D*[illegible] *esse, sed neque a Dis.* [illegible] *p*[illegible] *neq*[illegible] *Capitolium aliave urbis templ*[illegible] *ut eo sa fidio ad*[illegible] [illegible] quoque sibi firmantis [illegible] nem antiquitatis [illegible] *crebr* [illegible] *quo* [illegible] *asyla statuenda, it ut* [illegible] *te pla pe* [illegible] *subsidio obarati* [illegible] *itque Capitalium criminum* [illegible] *tur, n quo* [illegible] *hominum fla* [illegible] *ut ceremonias Divum protegemus* [illegible]

[illegible] top. Sa[illegible] unquisit [illegible] c[illegible] unitatem *Liv. lib.* [illegible] [illegible] & avibus, non nisi hone[illegible] [illegible] tend mal[illegible] [illegible] omicid [illegible]

[illegible]

[illegible] *cessant, & ex rest* [illegible] *aptus* interpretanda [illegible] dicam [illegible] idi arc, ulp [illegible] isti & fugitivi homines, acer [illegible] est bella contra pa- [illegible] m, & Cives gest [illegible] convenissent, [illegible] quod [illegible] sunt, prohiberi potu [illegible] auctorem sui condi [illegible] *m. hoc observat,* [illegible] tiam Angl [illegible] & militibus [illegible] antestipul [illegible] *limites, admiserint* [illegible] *hister* [illegible] auten G [illegible] nia [illegible] ja oppi [illegible] quod [illegible] alius extru- ngen [illegible] Adelbergen- [illegible] C [illegible] anno 14 [illegible] Maximilian us [illegible] *anno* [illegible] & Ferdinand [illegible] *anno* 1550. confirm- [illegible] Salmanschwer [illegible] quod ex [illegible] *Ca* [illegible] imperata, recipere potest. *Matth. Stock. in Antiqu.* [illegible] *contra Heilgen-* [illegible] *fol.* [illegible] nec non [illegible] R [illegible] quo privilegii Autorem vel Confi [illegible] us verba, cum rem declarare valeant, ex [illegible] here [illegible] Ita autem habent, Wir M [illegible] Gottes Gnaden Römischer [illegible] zu allen Zeiten Meh- Reichs &c. Bekennen offentlich mit diesem Brieff vnd thun allermänniglich / daß [illegible] vnd des Reichs lieben Ge- [illegible] / Burgermeister vnd Rhat der Statt [illegible]ingen / durch [illegible] erbare Botschafft [illegible] wie dieselbe [illegible] lingen bißhero [illegible] vnd [illegible] gebrauch [illegible] gebracht [illegible] so [illegible] genante [illegible] dem [illegible] Todt- schl [illegible] Stette [illegible] also daß [illegible] solche Todtschl-

ge zu Recht in die gemelte Statt nicht fürgeheischen / noch daselbst gerechtfertiget / sie weren dan vor Mörder angegeben und beklagt worden / wie dan in der Ort und Gegend daselbst umb kündig und offenbahr sey / haben sich zu Zeiten die Personen / so gefährliche Todtschläge gethan / solcher Freyheit auch zu behelffen und zuzumessen sich unterstanden / darauß zu vielmahlen merckliche Irrung und Widerwillen erwachsen / die ihnen und gemeiner Statt Reutlingen [illegible] / und [illegible] auff demütiglich angeruffen und gebeten / sich hierin gnädiglich zu versehen.

Demnach haben Wir auch den gedachten Burgermeistern und Raht zu Reutlingen / umb solche ihrer demütigen Gebet / auch der getrewen und nutzlichen [illegible] willen / so sie Uns [illegible] Reich offt williglichen gethan haben [illegible] und hinfüro wol [illegible] gen und sollen / mit wohlbedachtem Muht / gutem Raht und rechtem Wissen die obbestimbte [illegible] Freyheit und Gebrauch gnädiglich [illegible] firmirt und bestättet [illegible] auch gesetzt und geordnet / daß nun hin [illegible] und jegliche Person / so auß Hitze des Zorns / oder zu Auffenthalt und Rettung [illegible] des Lebens [illegible] ausserhalb der Statt Reutl[illegible] Zehenden und Ettern daselbst / Todtschläg gethan [illegible] der gemelten Statt Reutlingen / Zehenden und Ettern darzu [illegible] rige Freyung haben / und daselbst umb solche Todtschläge zu Recht nicht eingefallen / gestellet noch beklagt werden [illegible] in derselbigen Statt Reutlingen / und solchem ihrem Ze[illegible] Ettern wohnhafft seind / und sich derselben Freyheit gebrauchen / an Unserm und des Reichs Hoff-Gericht zu Rotweil [illegible] Land-Gericht oder andern Gerichten [illegible] und Güter nicht gerichtet / gerecht / geurtheilet noch procedirt werden / wo es aber darwider [illegible] da solch Urtheil [illegible] ne Krafft [illegible] Macht [illegible] schl[illegible] geschehen / da sie [illegible] chen [illegible] lassen [illegible] als umb dieselben [illegible] ihnen an den obberührten Freyheiten und Gebrauch [illegible]

oder

oder Verletzung bringen sollen/in keinem Weg/alles ungefährlich etc. confer *Besold.d. jurib. Majestat. allegat. loc. n.8.* Ita adhuc Germaniæ ... scire qui desiderat, videre poterit *Crus. Annal. Svevicor. part. 3. libr. 2. & lib. 8. c. 19. Meger. d. advocat. arm. dict. c. 15 n. 94 & sequ.*

§. LX.

1. Potestas tribuendi Jura Civitatis est de Reservatis Imperatoris Qua tamen dupliciter accipi potest ... licatur prior acceptio & pro ejus ... ione, varia adducuntur ... a. ... atur & posterior acceptio, ... ur, consuetudo Germaniæ ... communis, quod aliæ gentes nisi ... Civitatem sibi acquirant anno ... emigrare teneantur ... Hippolithi à lapide in Capitulationibus Impp. adducta ... jectio.

5 Pro consequendo vero intellectu arti... culi 11 Capitulat. Ferdin. II disti... guuntur ab invicem officia & ... ciales in Aula Imperiali

6 Notatur sententia Limnæi tem... pore jam Caroli V & postmod... etiam Ferdinandi II inter prohibi... externi officia, referentis quoque ... um Generalis Ducis Exercitus

7. Hodie tamen ejusmodi quoque Sum... ma militaria officia non nisi Germa... nis injungi possunt.

TANDEM etiam Reservatorum specialium numero inserendam se merito præbet, potestas tribuendi jura Civitatis, ubi præ... ... tamus, duplicem eam habere intellectum, vel enim alii ut tantum extraneo conceditur, ita ut ipse pro sua persona Civium Romano-Germanicorum jure frui queat, wan einer die Römische Burgerschafft oder das Bürger-Recht erlanget; vel ut alius jus iterum illud impertiri valeat exempli causa, quando Princeps Imperii in suo territorio, Colonias novas quærentibus locum assignare, ipsique jus Civitatis ut tribuere valeat, Imperatoriam Majestatem implorat. Axioma vero sub horum jurium concessione, summi Imperii tran... bere, nullum hactenus negantem vidimus, etsi quis reperiretur, contradictores nos fore promittimus, videat interim qui volet *Arnold. Clapmar. d. arcan. Rerumpublic. libr. 1. cap. 22. & libr 4. cap. 6. Besold. d. jurib. Majestat. cap. , num. 11.* Atque inde etiam est, ut in Imperio nostro sine expresso Imperatoris vel tacito consensu Civitas constituta pro 2.

Civitatis non habeatur, & consequenter jura Civitatis usurpare nequeat. *Carol* von Hagen *Instit. jurisprud. public. lib. 3. cap. 4. pag. 432. & sequent.* indeque optimo jure, & Reservatorum Imperialium un[illegible] non immemor, Invictissimus Imperator Maximilianus I. *anno 1*[illegible] Cum Albertus Comes Mansfeldius, sine concessione ejus, v. co quondam propè *Islebiam*, Spiritum & vitam, ut loqui sole[illegible] t, r[illegible] concedere, Germani Stat-Recht geben/ vellet mandato [illegible] o-ch illud ipsum prohibuit ve bis sequentibus: Wann nun [illegible] jemand anders nicht geziemet/ Statt oder anders [illegible] daß [illegible] Obrigkeit ohne sondere Erlaubniß aufzurichten/ se [illegible] *Thom. Michael de jurisdict. conclus. 12. lit. C. Bruning de var. ut* [illegible] *thes. 13. lit. A.* fortissimo argumento, illam ipsam Civitatem [illegible] di vel concedendi facultatem, per simplicem jurisdi[illegible] nalis concessionem, Principibus vel [illegible] lis etiam men[illegible] competere, nequaquam asserendum esse, cum [illegible] ericum Casalensibus ju[illegible] civitatis expresse co[illegible] *Natta, consil. 636 num. 110.* Unde quoque Comites Wertheimen-ses tertia vice hujusmodi Privilegia ab Imperatoribus [illegible] et [illegible], ut liquet ex *autore* des Wertheimischen [illegible] erichts [illegible] *13. circ. fin.* [illegible] Solcher Gestalt nun haben auch die Gr[illegible] Wertheim von Käyser Ludwigen im Jahr 1333 [illegible] wie *anno 1376.* von Käyser Carlen dem Vierten/ Frewdenberg von *Wenceslao anno 1379.* über Schwanberg und [illegible] Recht erlanget/ auch bey Frewdenberg solcher [illegible] wirtlichen [illegible]ssionen sich gebrauchet. Atque [illegible] de [illegible] posterioris membri veritate, pro cujus [illegible] [illegible]ione legere poteris formulam Concessionis Imperat[illegible] [illegible] Aulis frequentari solitæ, quæ extat apud *Besold d. jurib. Majestat* [illegible] uti & jus Saxonicum, quod rectissime non modo [illegible] incipis [illegible] cujus territorio Civitas exstruitur, sed & Cæsa[illegible] [illegible] Landrecht [illegible] Weich[illegible] *libr. 1 artic. 9.* [illegible] dubitandi scrupulus remanere debet, postquam certum est [illegible] quilibet Ordinum sui territorii, civicum ju[illegible] [illegible] [illegible] cissime *Dominus Slüter. in animadvers. Hippolith. à Lapid. p. m.* quod plerumque [illegible] rerum [illegible] & [illegible]

e gentis

genis, à Magistratibus municipalibus, certâ pecuniæ summâ constitutâ, eam vendique solet, nisi aliæ advenæ post anni spatium emensum, emigrare velint, est enim in omnibus ferè Germaniæ Civitatibus municipiisque receptum, ut advenæ non diutius anno integro tolerentur, sed eo elapso, aut migrare, aut jus hoc civilitatis (ut loqui amavit *Christoph. Meng d. superioris territor. § 82.*) sibi comparare teneantur *Gail libr. 2. observat 35 num. 8* Et post eum novissimè *Zahn. in Ichnographia municipali, cap 12 num 8* Quod cum ita sit, quid obstaret, quo minus circa hoc Majestaticum negotium argumentatemur ex vulgata illa juris publici theorica, Quod quilibet tantum possit in suo territorio, quantum Imperator in toto Imperio, *à positione antecedentis, ad positionem consequentis*, dicendo, *si Status tantum possunt in suo territorio, quantum Imperator in Imperio, necessariò quoq; præsupponi debet, Imperatorem ea posse in Imperio, quæ ipsi in suo territorio, Sed Status Imperii possunt jura Civitatis in suo territorio concedere. Ergo & Imperator in toto Imperio.* Firmissima enim illa est Syllogismorum concludendi ratio, quæ etiam hoc loco non infringitur, propterea quod aliquoties diximus, vulgatam illam theoricam fallere, nam licet quoad omnia Statibus in relatione ad Imperatorem, ubicunque non aveat, Imperatori tamen in relatione quoad Status, quin magis competat, ipsa autonomiæ indoles & res ipsa negandi facultaté persuadunt. Accedente insuper etiam gravissimâ illâ ratione politica, quod utique Imperator hoc pacto Rempublicam Romanam augere valeat, idque cum *Anco*, sequendo morem Regum primorum, qui rem Romanam auxerunt, hostibus etiam aliquando devictis nimirum, & unde Reipublicæ nullum metuendum incommodum, in civitatem accipiendis *Liv. histor. libr. 1.* Quò etiam pertinet pulcerrima illa *Claudii Imperatoris* de hac ipsa re, oratio apud *Tacitum annal libr 11.* *Quid aliud (inquit) Lacedæmoniis exitio fuit, atque Atheniensibus, quanquam armis pollebant, nisi quod victos pro alienigenis arcebant At conditor noster Romulus tantùm sapientiâ valuit, ut plerosque populos eodem die hostes, dein cives habuerit.* Ut proinde tantò minus negare queat, rumpere eum jurata Capitulationis vincula, cum quod tantò magis pro nostra sententia facit, ea in Civitatem reci-

pendi exteros potestas, ipsi nullibi prohibita, imò ne quidem ad consensus alterius, puta vel Ordinum vel Electorum exquisitio-
4. nem restricta, in Capitulationibus reperiatur, nam quod *Hippolithus à Lapid. m. 141. Stat part 1. cap. 16. p. 301. Capitulat. Ferdinand. II artic. 15.* Ihre Majestät sollen und wollen Ihre Königliche / und des Reichs Aempter und sonsten am Reich mit keiner andern Nation / dan gebohrnen Teutschen bestellen / hic opposuit, illud ipsum reprehensione carere nequit, cum non tam potestatem Civem [illegible] dy ipsam, quam ovvi istius Civis promotionem, & quidem non omnigenam, sed ad officia Regia atque Imperial[illegible] ne-
gat, ut jam non dicamus, neque promiscuè omnia in universum officia regia atque Imperialia ibidem subaudienda esse, sed [illegible] ea, quæ consilio & operâ, in administrando, regendo, consi- dove Imperio, nec non in utilitate ejus promovenda vel magnificentia ejusdem exornanda. & ostendenda occupata [illegible] debent, qualia sunt *officia Electorum, Archicancellariorum Imperii, Archipincernæ, Archidapiferi, Archimarschalli, Archicamerarii, Archithesaurarii, Venatoris, Venatoris imperii, nec & Ianitorum* des Heiligen Reichs Erb-Cammer-Thorhüter. *Quæstoris imperii*, Reichs-Pfennigmeister & similium, neque enim sanus quis diceret Imperatori prohibitum
5. alia quam Germanorum gente officiales sibi legere, quibus curam equorum, Culinæ & aliarum rerum commendet, uti notanter hoc observavit *Dominus Limn. in Capitulat. Carol. V. artic. 13. in explic. verb.* gebohrne Teutschen. *num. 3. pag.* 203. Quemadmodum etiam alias ipsi Aulici Officiales ab invicem discerni debent, vel enim constituuntur ab Imperatore vel Rege Romanorum, ut serviant tanquam Imperatori, vel Regi Romanorum, vel ut Archiduci, Duci, Regi Bohemiæ vel Hungariæ. Priori casu character prohibitionis observandus, at nequaquam posteriori, quo liberum adhuc Imperatori quemcunque voluerit, officio admovere, *Dominus Limn. alleg. loc. in explic. verb.* am Hoff. ubi tamen an inter prohibita externis etiam officia, munus Ducis Generalis exercitus, tempore jam *Caro. V.*
6. *& subsequent. Impp. usque ad Imperator. Divum Ferdinand. II. inclu[illegible] re- ferri* potuerit, magnoperè dubitamus, ob præjudicia in contra-
rium

tium exstantia, solet quidem eam in rem adduci alias R. I. zu Wormbs *de anno* 1521. §. demselben Volck & R. I. zu Regenspurg *de anno* 1541. Ceterùm uti quidem Germanos cum huic officio præpositos fuisse, ita tamen illud ratione juris inevitabilis contigisse probare non poterunt. Quo etiam sine dubio respexit *Divus Imper Imperator Ferdinand. II.* quando inter alia *anno* 1630. *Ratisbonæ*, Electoribus de capite, exercitus sui summopere conquerentibus, controversiamque ratione Patriæ moventibus sequentia reposuit verba. Gestalt dan Ihre Majestät sich darbey nicht erinnern (NB. Ob zwar weder des Heiligen Reichs Ordnung noch auch Herkommen / derselben einige Maaß vorschreiben) frembder / so nicht im Heiligen Reich / oder von denselben dependirenden Ländern gesessen / deren man zu Recht nicht mächtig zu General-Befelchen sich gebraucht zu haben. vid *Replic. Cæsar. Majestat. d. anno* 1630. 20. *Jul.* Quæ etiam sine dubio postea Electores impulerunt, ut in *Capitulat. Divi Ferdinand. III.* nominatim quoque summa illa militaria officia adjecta fuerint, ita ut hodie nemo nisi Germanus, 7.
supremus militiæ Imperii Capitaneus esse queat; verba *Capitul Ferdinand. III. artic.* 15. ita habent. Wir sollen und wollen auch / Unser Königliche / und des Reichs Aempter / am Hoff / und sonst im Reich / wie ingleichem Unsern Krigs-Raht und hohe Kriegs-Officia mit keiner andern Nation / dan gebornen Teutschen / die nicht niedern Stands noch Wesens / sondern nahmhafftige / redliche Leute / von Fürsten / Grafen / Herrn / von Adel / und sonst tapffern guten Herkommens / hohen Persohnen / insonderheit / wan bey Bestellung gemelten Kriegs-Rahts und hohen Kriegs-Aempteern mit den Außländischen Teutsche subjecta in gleicher qualification concurrizen / ins künfftig besetzen und versehen / die sonst niemanden als Uns und dem Heiligen Reich mit Pflichten und Diensten verwandt seynd / auch die obbemelten Aempter bey ihren Ehren / Würden / Gefällen / Rechten und Gerechtigkeiten bleiben / und denselben nichts entziehen / oder entziehen lassen / in einige Weg sonder gefehrde.

potest, etsi quis extra ejus concessionem, nihilominus sibi arrogaverit, mandata sine clausula contra ejusmodi usurpatorem decernuntur, referente *Sixten. d. regalibus libr. 2 c 3 n. 40 & 41.* Usum tamen etiam ejus priscis etiam gentibus incognitum nequaquam fuisse, vel inde constat, quod Atheniensibus legem fuisse scribit *Demosthenes in Oratione contra Phormionem*, qua extremum supplicium illi minatur, qui Athenis habitans, alio quopiam frumentum vexerit, quam in Atticum mercatum *Loccen allegat loc. n. 9 Boxhornius institutis Hollandiæ*, ubi de *Dordrechto* loquitur, jus Stapulæ definit, quod sit *jus quo potestas conceditur aliunde invectis mercibus quasi manum injiciendi, ab instituto cursu retrahendi, ac deniq; ita sistendi ut non prius quam publico foro divendita ibi fuerint, alio transferantur.* Verùm perperam, cum definitio angustior suo definito, neque enim omnis Stapula involvit necessitatem vendendarum mercium, qualis est altera ejus species, quæ jus geranei die Crahnen-Gerechtigkeit appellari consuevit, proindeque rectius in genere describimus, *Stapulam esse jus sistendi in suo foro restringendiq; merces. Dn. Schütz in prælect. I. P lib 2 tract. 2 posit. 16* Dividimus illud in plenum & minus plenum; Illud est quod habet annexam vendendi necessitatem, ut nempe nullæ merces exoticæ præterea vehantur, sed certo temporis spatio in loco cui competit hoc jus venum exponantur. Hoc quod importat nudam saltem exonerandi mensurandiq; mercium necessitatem, ut nimirum fraudibus hominum vectigal altas dolorum intervertere desiderantium occurri possit. Atque illud nihil aliud est quam suprà memoratum illud *jus geranei*, de quo etiam videri potest *Vitruv. libr. 10. d. architectur. c. 4 ibiq; Philander in notis.* Quale autem nunc jus Stapulæ uni concessum fuerit, vel competat, ex tenore concessionis, vel consuetudine dijudicandum esse optimè docet *Dn* Schütz *supr. cit. loc.* Sunt autem in Germania nostra plurimæ civitates quibus id jus Stapulæ competit, uti exempli gratia, ad Rhenum *Colonia Agrippina, Spira, Dn Limn cit. loc. n. 132* Ad Mosellam *Treviris* confer. Hamburgischer Bericht von dem Cammer-Gerichts-Urtheil *d. anno 1619. 19. April n 6. patit art. 33.* Ad Danubium Regenspurg/ Ingolstatt und Passau/ *Dn. Limn. allegat. loc.* In visurgi *Brema*, in Albi *Magdeburgum, Hamburgum* de quibus ... gulæ, præter suprà memoratos adducit *Speidelius in notabil...* ferat.

florae juridic. politic. voc. Staffel-Gerechtigkeit. Alii autem, quibus hoc jus Stapulae acquiri solet, modi referentur à *Loccen, allegat. loc. n. 6.* ad quem etiam nos remittimus, sufficiat enim hac vice ad exemplum *Dn. Lima.* melioris explicationis ergò verba *Lehmann. in Chronic. Spirens. lib. 4. c. 22.* de Stapulis ad Rhenum adscribere quando refert. Daß sie diese Gerechtigkeit haben / erstlich / welche Schiff den Rheinstrom auff- und abfahren / und mit Staffelbahren Gütern beladen seyn / daß sie daselbst aufffkehren / dieselbe aufladen / ins Kauffhauß führen / niederlegen / und davon die Schuldigkeit zahlen müssen / welche nach entrichtem gebührlichem Accis überschlagen / das ist / in andere Schiff oder auff die Ax geladen / und in die Ober-Rheinnische Land verführet werden Wie dan die Statt Speyer und deren Schiffleute von Alters die Schiff Fahrten auff Straßburg gehabt / und davon / vermög Käyser Friederichs Privilegii *de dato* ... nicht mehr dan 13. Heller geben dürffen Die andere Eygenschafft oder Gerechtigkeit der Staffel ist von Alters gewesen / und noch nemlich Kauffhauß / Kranen / Schiffer und Kärcher / deßgleichen Kauffhauß / Obherrn / Kranenmesser und Kauffhauß-Knecht. Die ... daß die Kauffhauß-Verordnete / über die auffgeladene und niedergelegte Staffel-Wahr / ob sie van Winden oder nicht / erkennen ... richten / und die so unfertig / verwerffen / und den Fahrern zu Schiff und der Ax Ordnungen auffagen. Ubi tamen generaliter observamus, quod si quis illud jus Emporii vel Stapul der Freyen Niederlag habeat, vehentes ad evitandam hanc expositionem non posse novas vias quaerere, non enim debet per indirectum licere, quod directo prohibitum est, & si prohibitum quid reperitur ex aliqua ratione, tunc censentur etiam omnia illa prohibita esse, per quae possit sequi effectus illorum prohibitorum, uti ex aliis eleganter deducit *Carol von Hagen / Instit. juris publ. lib. 3 c. 4. p. m. 430. Jure* quoque *Nundinarum* concessionem quod attinet, ad Majestatem in Republica pertinere Privilegia iis impertiri solita demonstrare possunt vid. *Greger. Tholosan. 23. Syntagm. c. 3. per tot. Arnis. d. jur. Maj. lib. 2. c. 3. n. 18.* Unde & *Modestinus* JCtus in l. 1. *ff. d. Nund.* Nundi... NB. à Principe impetratis, non utendo, qui meruit decennii tempore usu amittit, ceu etiam indu... Francorum penes Reges jus nundinarum instituendarum fuisse, probat Privilegium Caroli Magni Monasterio

Sancti

Sancti Germani de Pratis indultum jus mercati villæ Meditolarum, *Mercatum quoq; ait omnia q; ex omnibus, quicquid desi annominari potest, ad integrum, ad ipsum sanctum locum, ejusque Rectoribus ac Monachis à die præsente tradimus perpetualiter ad possidendum.* Sic etiam beneficio Dagoberti Cœnobio Sancti Dienysii tributum jus Solennium Nundinarum, quas idiotismum vocare, *foire de Lendit*, quasi indictum testatur *Dadin Altesserra Ducib. & Comitib provincialib. c. 14.* Neque subsequentes etiam Imperatores illud jus prædelicto habuisse privilegia illa, hac de re *Francofurtensibus, Argentoratensibus Lipsiensibus & Naumburgensibus & aliis*, de quibus vide *Dn. Leudenspur ad Const. VVurtenberg. p. 245. Limn lib 4 J. P. & in addit. Carpz. J P F S. p. 1. constit. 30. definit. 23.* concessa, dubitandi facultatem adimere poterunt. Quæ quidem privilegia cum quod necessario Electorum vel reliquorum etiam Statuum consensu impertita fuerint, non legatur, neque in Capitulationibus ea etiam de re quid occurrat, de sententiæ nostræ, inter Reservata Imperatoria, eam facultatem jus Nundinarum concedendarum, referendis veritate, non opus inanes afferre verborum circuitiones. Doctores tamen communiter melioris informationis ergô, nundinas hasce distribuere solent in solennes, vel majores & minus solennes, seu minores, illas esse dicunt unius provinciæ, vel Imperii, quarum etiam Catalogo referunt supra memoratas, has unius Civitatis & vel illarum concessionem ad solum tantummodo spectare Imperatorem, harum vero ad Dominos quoque territoriales *Carpz. in d. regalib. l. 40. Brunnlach Epitom. jurispr. public. lib. 6 c. 6. n. 4.* Verumenim verò uti hactenus distinctio illa procedere posset, cavendum tamen erit ne per illam à veritatis semita viam quæramus. Quod si enim ultimæ hæ nundinæ, minus solennes nimirum, veris etiam privilegiis, nundinis aliàs ab Imperatore concedi solitis, gaudere debeant, hoc est ut nec debitoris persona vel ejus bona arresto, non tantum ratione debiti in Nundinis, sed etiam antè eas contracti, secundum sententiam *Bachov. in not. ad VVesembec. ff. tit. d. nund. n. 2.* arresto detineri, vel debitor etiam simpliciter conveniri queat, idque ob generalitatem *l. unica Codic. d. nund.* priusquam illarum finitarum signum, per Campanam manifestetur, *Bocer. d. regalib. c. 2. num.*

 240. Ni-

240. Nisi modò quod moribus eorum fieri potest, huic beneficio debitet renunciaverit. *Carpz. jurispr. Foren. Saxon. dict. constit. 30 definition. 27* Certè ea subsistere nequit, neque enim Dn. territoriales propriâ autoritate juri communi eatenus derogare poterunt. Atque erunt propterea non minùs quam priores illæ & Solennes nundinæ, de Reservatis Imperatoris, uti hoc tacitè quoque jam ante nos contra *Dn. Lomn.* ibidem allegatum, observatum fuit in *C. J. P. d. S. R. R. v. 1 dis. 6 § 21 lit. G.* Cujus traditis adde *Besold. in thesaur. Practic. voce* Meß oder Jahr-Marckt *Christoph. van Hagen Instit. jurispr. publ. lib. 3 c. 4 p. 428* Quo faciunt ea quæ habet *Dn. Philippum Reinhard.* In dem Gegen-Bericht der Graffschafft Wertheim *c. 13 in fin. ibi* ingleichen gehöret unter die *Regalia*, und wenn es von dem Römischen Käyser *ex speciali privilegio* vergunnet wird/ Jahr-Marckte an zurichten. Allermassen dan Weyland Käyser *Maximilian.* der Ander/ dem Wohlgebohrnen Herrn Graffen ... von Stolberg/ und Königstein/ auch seinen Nachkommen / Graffen zu Wertheim / *in anno* 1566 allergnädigst vergunnet das Steinbey Statt Frewdenberg / Jährlichen Drey Marckte halten zu mögen gebrauchen mögen. Manet tamen ceterea Dominis territorialibus libera instituendi, nundinas hebdomadarias nobis Wochenmarckt dictas, instaurandique potestas, quæ tamen privilegia supra memoratis competentibus non habent *C. J. P. alleg. loc.* nisi modò Specialiter etiam Privilegio id ab Imperatore indultum fuerit. Quod fieri posse docere te poterit tenor diplomatis supra etiam à nobis allegat. & *Dn. Russ.* von Thüngen *a Friderico* III. desuper concessi. Daß sie durch fürbasser in gemelter ihrer Statt Thüngen alle Jahr / jährlichen auff den Tag ihrer Kirch-Weyhung daselbst zu Thüngen einen Jahr-Marckt/ und alle Wochen am Sambstag einen Wochen-Marckt daselbsten haben und halten / auch sollen und mögen auff diesen Jahr und Wochen-Marckt/ auch alle und jede Kauffleute und andere Leute darzu und darvon ziehen/ und die besuchen/ alle die Gnad/ Fried/ und Freyheit/ Gelait/ Schirm/ redliche Gewohnheit/ Ordnung und Herkommen haben/ und der gebrauchen/ geniessen/ sollen und mögen/ die andere Jahr und Wochen-Marckt in den nechsten Unsern und des Reichs oder andern Stätten / und die ehegemeldt

Statt

Statt Thüngen gelegen, und die Leute so darzu oder darvon ziehen sind derselben geniessen und gebrauchen auch von Recht und Gewohnheit von allermänniglichen unverhindert. Possunt de reliquo ejusmodi nundinæ regulariter etiam in dispendium aliarum vicinarum institui arg. l 9 ff. d. servitutib. l. 1. §. 12 ff. d. aqv. pluv. arcend. C. 7 P. d. S. R. R. allegat. loc. Dn. Limn. lib. 4 J. P. c. n. 311. Cui rei prævenientes vocaverunt istæ civitates, quæ peculiari privilegia ab Imperatoribus impetraverunt, ut nemini liceat intra unum vel duo milliaria propè ipsas, nundines instituere, quali quidem privilegio gaudet inclyta Respublica Noribergensis, quæ a Carolo IV. Imperatore obtinuit, ut nulli liceat in einer Meil Wegs umb die Statt-Marck auffrichten. Unde & alias non satis laudandam adhibent Imperatores nostri in concessione nundinarum etiam solennium prudentiam, ut nulli privilegium ejusmodi concedant nisi prius adjacentibus & vicinis civitatibus, & pagis quorum interesse possit auditis, uti post Gail. lib. 2. Observ. 69. n. 24 & 25. notanter referunt, Dn. Carpzov. d. regalib. d. 8. 40 & Christopher von Hagen Instrum. jurisp. publ. p. m. 430. Mynsing. centur. 4 observ. 41. Dn. Myler. in addit. ad Rumelin. part. 3. dissert. 3. th. 18. Ceterum propterea diplomatibus Cæsareis sequans loquendi formula adjici solet doch andere Stätten / Dörffern und Marckten / an ihren Jahr-Märckten / Wochen und Marck-Rechten / Freyheiten / Recht und Gerechtigkeiten &c. Unnachtheilich. 10.
Atque id quidem bene, neque enim ea aliquoties diximus privilegia Principum in alterius injuriam concedi debent. C. quia 2. x. d. religios. domib. C. cum dicat 2. x d. Eccles. ædific. Anton. Faber. in Cod. c. tit. 2. defin. 22. & tit. 11. defin. 22. Cabedo Decis. 65 n. 6. p. 1. Quemadmodum itaque nundinæ istæ absque permissione, secundum antè dicta, perperam instituuntur, ita nec in alium locum propriâ auctoritate, & sine consensu Imperatorio transferri possunt Matth. Stephan d. jurisdict. lib. 2. part. 1. c. 1. membr. 2. n. 100. privilegia enim strictam patiuntur interpretationem c. 7. x. d. privileg. & ad alia non debent extendi, quam ad ea quæ continentur in tenore privilegii concessi c. 10 x. ead. Dn. Præceptor Tabor axiomat. Barbosianor. lib. 14. c. 83. axiom. 5. Alia verò nunc quæstio est an Imperator ipse, nundinas alicui concessas adimere & alteri deinde concedere possit. 11.

Quod si ex justa causa fiat nulla est dubitandi ratio, [illegible] Nundinas Francofortensibus Carolus IV. abstulit & Moguntiam transtulit; quod tamen mortuo Gunthero intercessione Rudolphi Palatini & Brandenburgensis iis restituit. *Pontan. lib. 5. Chronic. pr. Bos. Arnis. lib. 2. d. jur. Majestat.* num alias valere hic debet elegans *Conrad. Lancellott. in templ. omni. judic. lib. 2. c. 1. d. Imperator. §. 4. d. potent & praestant versic octavò n. 1.* loquela, *Principem debere in congesserum voluntate constanter persistere, sicut Polum in Caelo,* & certè privatis turpe est, donata revocare, & levitati perfectam donationem revocare cupientium jure occurritur *l. 7. C. d. condict. ob caus. dat.* Multò id magis in persona publica foedum existet, uti inquit *Illustris Enenckel. Baro Hohenecc. in lib. 3. d. privileg. c. 7. num. 2. p. 276.* Idque ipsum tantò magis circa nundinas militabit, quod etsi privilegia, autoritate Majestatis Summae consequantur, partem tamen etiam ex jure communi & gentium habeant, utpote quod illo omnibus mercatus sit permissus & ea hoc originem assumpserit arg. *l. 5. ff. d. J. & J. Dn. Myler. in addit. ad Rumelin. p. 2. dissert. 4. §. 7. lit. A.* Plura de hac nundinarum materia scire qui desiderat, adire poterit, praeter suprà citatos *Regner. Sixtin. d. regalib. lib. 1. c. 6. n. 31. Petr. Pec. d. jurisdicend. cap. 7.* nobis enim hâc vice Coronidis loco monere sufficiat, non utendo per decennium illas amitti *l. 1. ff. d. nundin.* de quo [illegible] consulatur amplius *Gail. lib. 2. Obs. 60. n. 1 sqq. Grav. Zoes. in Comm. ad ff. tit. d. nundin. n. 3. in fin. uti & Groenwegen ibidem in elegantissimo tract. d. L. L. abrogatis.*

§. LXXIII.

1. Potestas concedendi induciarum moratoriarum universales est de Reservatis Imperatoris.
2. Principes Imperii moratoria quando concedunt, extra territorium [illegible] suum amittunt.
3. Usus moratoriorum non priscis saeculis incognitum fuisse evincitur.
4. Non tamen quilibet debitor illa impetrare potest, nec quodlibet quoque debitum illa recipiunt.
5. Probare tenetur debitor impleturus Moratorias [illegible] [illegible] praeterea, [illegible] de solvendo [illegible] debitoris [illegible]
6. Moratoriorum concessio aliquatenus hodie per R. I. d. anno 1654. restricta est.
7. Formula quaedam Concessionis annotatur.

Corona-

Connumerantur Reservatorum Imperialium imponant jus & facultas concedendi Inducias moratorias, vulgo Anstands-Brieffe / Quinquennellen / & Salvaguardia seu extra ordinariæ Advocatiæ concessio. De priori hoc §. videbimus de posteriori in sequenti. Inducias autem hic intelligimus universales, & quæ per totum Imperium, undique vires suas emittunt, tribuendo nimirum debitori, fortuna adversa ad paupertatem redacto, debitique nomine ægre molestato, modici temporis, ex humanitate, dilationem, ita ut intervallo temporis, à multijugis creditorum flagitationibus & importunitatibus, stupeo dentibusque, vel etiam præsentibus carceris molestiis liberatus, ad meliorem frugem reverti, paupertatem propellere, & bona sua coaugmentare, sicque dilapso moratoriorum concessorum tempore creditoribus suis satisfacere valeat *VVilhelm. Anton. in suo tract. d. rescript. Morator. tit. 4. n. 5.* Diximus autem notanter universales, ut nimirum eo ipso excluderetur illas, quas Status Imperii in suis territoriis concedere solent, quæque ultra fines territorii virtutem suam non emittunt, ita ut debitores se contra creditores ei Principi non subjectos minimè tueri possint *Ofwald. Hilliger. p. 2. D.E. lib. 22. c. 4. dec. 6. Nicol.* Schaffhaussen *disput. d. praescript. morator. assert.* ... *an fin* Cum enim principum potestas sit limitata, ultra fines territorii extendi nequit, multo minus ad non subditos, ut optimè *argum. l. fin. ff. d. jurisdict.* post *Mynsinger respons. 19 n 5 dec 2.* probat, *VVilhelm. Anton. allegat. tract. d. rescript. morator. tit. 6. conclus. 12. num. 7.* Atque proinde optimâ adhuc ratione indulatum ejusmodi generalium concessio *in Reform.* guter Policey *d. anno 1548.* ad solum Imperatorem vel Regem Romanorum restringi videtur *tit.* Von den verdorbenen Kauffleuten / *ibi* und nach dem sie zu zeiten/bey den Römischen Käysern und Königen *moratoria* oder *quinquenel* außbringen und erlangen. Quæ etiam verba repetuntur in *Ordinat. Polit. zu* Franckfurt *d. anno 1577. tit.* von den verdorbenen Kauffleuten/ Wen dan auch solche verderbene. Et hactenus etiam optimè inter Reservata Imperatoris referri potest, idque tanto magis quod ad exquisitionem con... fus Electoralis vel omnium etiam Statuum Imperii a ... in capitulationibus Imperatorum d... ... qucat. Ubi ... eorum ... etiam ...

guntur

gitum non fuisse. *l. 2. & 4. C. de precib. Imper. offerend.* sufficientissime probari potest, nam licet *Cujac. lib. 2. Observ. 10. & post eum Anton. Faber in error. pragmat. decad. 25. err. 3. c. 7. Pacius à Beriga in analys. ad tit. C. de precib. Imper. offerend. n. 11. fol. 58.* ea loca ad rescripta illa moratoria applicari non posse velint, rationibus tamen eorum solidè satisfactum est ab *Oswald. Hilliger p. 2 D. E. lib. 22. c. 9. lit. E.* quò etiam nos Laconicam imitando breviloquentiam remittimus. Addentes tamen non quemlibet debitorem, cum effectu literas illas gratiæ & talpitationis, ut etiam dici solent, impetrare posse, nec quodlibet etiam debitores eas recipere, iis enim debitoribus tantùm, qui que dolorè, oppensatâ, propriâque culpâ, ut ludendo, luxuriosè vivendo aliisque modis in fraudem creditorum decoquendo, & delinquendo paupertatem inciderunt, non conceduntur, prout quae tradit *VVilhelm Anton. d. rescript. morator. tit. 4. concl. 5. lit. D.* Unde & in suprà dictis Imperii constitutionibus non prius concedendas esse statuitur, die Römische Käyser oder König seyen dan von der Obrigkeit, darunter solche verdorbene oder außstehende Kauffleut gesessen, zuvor eygentlich bericht und vergewissert/ oder dieselbe Kauffleute glaubliche Urkund oder Schein vorbringë das sie auß unversehenen zugestandenen Unfällen jhrer Leib oder Güter verdorben und außstehend sind, und das in solchen Fällen darin die moratoria oder Quinquenel statt haben. Atque eo quidem cum effectu, ut si nihilominus per sub- & obreptionem preces veritate carentes, obtentæ fuerint, nullum valorem habere debeant; iste enim est verborum illorum intellectus, wo aber die anderer gestalt und mit verschweigener Warheit außbrecht oder erlanget werden/ als dan sollen sie krafftloß und unfürträglich sein / und darfür gehalten werden. Ita eadem ex. caus. ratione debiti feudalis, utpote si forte ageretur de servitiis Vasallorum, Domino exhibendis, cum vasalli ad Operam ferendam, servitiaque præstanda, nisi feudo privari velint, præcisè obligati, illaque sine mora & quamprimum fieri potest præstare teneantur. *2. F. 7. & 2. F. 28. § ad hæc. Magnific. quond. hujus Academ. Cancellar. Geofred. Anton. disp. Feudal 7. th. 4. lit. A.* hæc mora o ka concedi non possunt; abhorrent enim ab obligationibus quæ in facto consistunt, secundum *M. Anton. Cuch. in ir. de morator. præ-*

scriptori

scriptionib.n 145 & 147 & post eum *Sigismund. Finckelthaus disp.de morator.præscriptionib quæst.* 21. Ubi expressè scribit, quòd tales induciæ non prosint debitori ad factum obligato, ut puta si librum scribere, aut operas aliquas præstare promiserit, ac æstimationem operæ forte propter paupertatem offerre non possit, operas tamen ipsas præstare valeat, ex eo quod miserationis tantum gratiâ, & propter impotentiam concedantur, quæ ratio deficiat in eo, qui id facere potest, ad quod tenetur & sic nec dilationi locus sit *Don Garsi Mastrill, in comm ad indulis general. Philipp III. Hispan, reg c.* 46. n. 4. *versicule Limitatur octavò*, ubi multa refert præjudicia *Vincent Caroc. d. remed contra sentent. præjud. exercit* 168. *num.* 39 *VVilhelm. Anton d rescript morator. concl* 35. *n* 6. Qui etiam omninò, quod illa debita contineat, quæ moratoria nihil efficiant a *conclus.* 30 *ad* 48. exclusivè videri meretur. Debet itaque Implorans debitor probare, das in gebettenen fällen die moratoria statt haben / *VVilhelm. Anton d. tract. concl.* 19. *in princ.* Quamvis tamen, nec sic intentionem suam consequetur, nisi prius quoque idoneam fidejussionem præstiterit de solvendo finita dilationis tempore debito, daß die glaubiger wan die zeit der Befreyung verschienen ist ihrer Bezahlung gewiß seyn / Georg von Korschitz *in process art* 44. von den Hülffen. Ita enim rescribunt, Imperatores in *l.* 4. *C d Precib imperat. offerend. universa rescripta, quæ in debitorum causis, super præstandis dilationibus promulgantur, non aliter valeant, nisi fidejussio idonea super debiti solutione præbeatur.* Quæ lex cum expresse per supra adductas Imperii constitutiones von verdorbenen Kauffleuten abrogata non sit, cum stare prohibeatur secund. *l* 27. *C d testam.* Ubi tamen illud ipsum placitum intelligendum esse volumus, secundum doctrinam *Bachov. vol.* 2. *ad Treutl disp* 14 *th* 4. *lit. E voc. Quinquennalis dilatio p* 268. si alias non sint idonei fidejussores, nam si jam tum sint, alios insuper accersere debitor necesse non habet, neque ipsi priores fidejussores gravare illos poterunt, utpote quod ante elapsum dilationis tempus (omnibus etiam fortassis beneficium excussionis ipsis admeretur, conveniri nequeant, probante hoc iterum eodem *Bachov. allegat. loc* valet autem & hic regula, quod beneficium Principis ita sit explicandum, ne tertio inferat præjudicium *Roland. à valle consil.* 45. *n.* 12. *vol.* 4. *liber.*

Decem-

[illegible] *German. vol. 1. consil. 23. n. 49. & vol. 3. cons. 97. n. 43.* [illegible] *consil. German. v. 3 cons. 8 n. 13. Gail lib 2 Observ. 132. n. 2.* Conceduntur autem de reliquo, Moratoria vel ad Quinquennale, unde etiam [illegible] descendit ratio appellationis, Quinquennelle vel quadriennale, triennale, biennale vel brevius, pro annuale etiam tempus, quam [illegible] men quinquennale magis frequentari soleat *Vlhelm. A* [illegible] *rescript. moratur. cit. 8. conclus. 48 num. 19.* idque sine dubio [illegible] melius debitor ad meliorem fortunam redire, & postea [illegible] toribus suis satisfacere queat. Ubi tamen Observamus, cum hodie
6. peculiaris quidam favore debitorum, ob civile illud noste[illegible] depauperatorum, procedendi modus tam in exsolvendo [illegible] Capitali, quam in interesse commune Statuum Imperii [illegible] nobis Imperatore in *R. J. ultimum habito de anno 1654.* §. Nach dem auch in den Frieden-Schluß § de indaganda & seq. constitutus fue- rit, contra illum moratoria hactenus concessa vel imposterum [illegible] cedenda, nihil securitatis tribuere posse, idque ob pro[illegible] eodem *Recess. de anno 16*[illegible] a C[illegible] Divo Ferdinand o III. [illegible] hisce verbis Dieser unserer bißher gesu[illegible] Veror[illegible]nung [illegible] dinge nach gegangen und darüber steiff und fest gehalten werden / un- gehindert aller hiebevor ertheilter Moratorien / Wir [illegible] auch künfftig keine andern Moratorien dieser algemeinen Reichs-[illegible] Ordnung zu entgegen nicht außgeben noch ertheilen lassen. Formulam autem in Aula Imperiali in concessione ejusmodi mora[illegible] mutatis mutandis sequens esse solet, Wir N. N. bekennen / als Unser und des Reichs lieber Getrewer N. berichten [illegible] was
7. gestalt er durch Verlust und Beschädigung des vorgangenen Reichischen Krieges / auch durch Ungewitter / und Mißwa[illegible] Früchte und andere Unfälle und Zustände in etliche Geldschulden gewachsen / die ihme, ohn sein sonder verderblich Abnehmen / in [illegible] zu bezahlen unmöglich / und sey doch an liegenden unbeweglichen Gü[illegible] wohl solches Vermögens, und Uns darauff umb Unser Käyserliche Hülffe demütiglich gebetten. Wan Wir nun alle Un[illegible] des Reichs Unterthanen bey Ehren und Gütern zu handhaben / und vor abnehmen und verderben zuverhüten geneigt sein / daß Wir demnach [illegible]

 Wiere

Wittedes halb an uns beschehen/ auch des gemeldten N. guten Vorsat und Willen zubezahlen/ und haben darauff jhm und seine Erben/ aller seiner Schulden fünff Jahr lang/ nechst nach *dato* dieses Briefs folgent/ gefreyhet/ gesichert/ gelediget/ und enthaben/ thuen das auch auß Römischer Käyserlicher Macht wissentlich/ in krafft dieses Briefes. Meinen und wollen/ daß also er und seine Erben/ solche zeit auß aller seiner Schuld gefreyhet/ gelediget und enthaben sein/ vor männiglich [illegible] und durch niemand von solcher Schulden wegen angefordert/ gehaischen/ fürgenammen/ gerechtfertiget/ bekümmert noch beschweret sein sollete/ nach mögen in keine Wege/ und ob hierüber wieder sie solcher Schulden halber etwas gehandelt/ fürgenommen und *Procediret* würde/ in was Weiß das beschahe/ so soll jhnen doch solches keinen Nachtheil nach Schaden gebehren/ sondern gantz unnüchtig und krafftloß sein/ gehalten und erkant werden/ doch einen jeden seinen Anspruch und Forderung nach außgang der berührten Zeit gegen und zubemelten N. und seinen Erben vorbehalten/ darwieder sie dan diese unsere Freyheit/ mit nichten nicht befreyen/ noch schirmen soll. und gebieten darauff allen und jeglichen Chur-Fürsten und Fürsten Geistlichen und Weltlichen/ *&c.* und sonsten alle andern Unsern und des Reichs Unterthanen und Verwanten in was Würden/ Stands und Wesens die sein/ denen dieser Brieff vor Augen kompt/ und wollen daß sie die obbeschriebene unsere Freyheit an den genanten N. und seine Erben die bestimpte Zeit stet/ vest/ und unzerbrochen halten/ sie geruhiglich dabey bleiben/ dero gebrauchen/ geniessen und über all frey sicher und unbeleidiget Handeln und Wandeln lassen/ darwieder nicht anfechten/ bekümmern/ beschweren/ noch hierwieder thuen/ in keine Wege/ bey vermeidung Unser und deß Reichs schwere Straff und Ungnade/ und darzu Verlierung einer Pœn. nemblich Zehen Marck löriges Goldes/ die ein jeder so offt er freventlich hie wieder thäte/ Uns halb in Unser Käyserliche Cammer/ und den andern halben theil obgenanten N. und seinen Erben unablässig zu bezahlen/ verfallen sein sol/ alles getrewlich und ungefährlich. Mit Urkund dieses Brieffs *&c.* datum *&c.*

§. LXIII.

1. Salvaguardia concessio est de Reservatis Imperatoris
2. Dispescitur illa in limitatam & illimitatam, adq; duplici in consideratione
3. Non semper in concedenda Salvaguardia requiritur causæ cognitio
4. Conventionalis illa Protectio huc non pertinet Quamvis & ea reliquo nec hanc subditi irrequisitis [illegible] inire queant
5. Conceditur Salvaguardia vel literis patentibus, vel per signorum [illegible], custodumq; appositionem
6. Tenor quidam Salvaguardiæ alicui concessæ adducitur
7. Salvaguardia per obitum recipientis Imperatoris non extinguitur

SALVÆGUARDIÆ seu extraordinariæ protectionis vel advocatiæ, algemeine sonderbahre / Schutz und Schirms Gerechtigkeit concessio equitur. Et verò Majestatem illam [illegible] negare [illegible] absonum esset, cum hoc pacto, ut alias rationes omittamus, minus potentiori adversus potentiorem, à Cæsarea Majestate, contra omnem vim non tantum personæ sed & rebus imminentem, per totum Imperium prospici soleat, unde & proculdubiò faventes adeò [illegible] sibi omnes licuit Doctores, quod unanimi consensu inter Res[ervata] Imperialia eam retulerint, *Francisc. Herculan. [illegible] d. [illegible] fendend. c. 39 n 18. Bocc. Decis. 179. n. 1. Clusen. in Syllog. rer. quotidian. Concl. 22. Mager d. adv. armat. c. 1 n. 2.* Ceterum [illegible] quo[illegible] dum nobis præbet fundamentum quod juris hujus exercitio con[sen]sus Electorû vel Ordinum etiam reliquorum Imperii de[illegible] [ac]cedere debeat, nihil quicquã cantum novimus. Dupe [illegible]
2. m. lé Salvaguardia hæc potest in illimitatam, & limitatam, [illegible] ratione materiæ circa quam, quam subjectâ patet iis, Pri[mam] illimitatam vocabimus, quæ omnem omnimodo, tam facti quam juris defensionem, [illegible] continet. Limitatam [illegible] saltem defensioni [illegible] procuitur *B [illegible] d. securit &.* [illegible] [illegible] si defendendus Cliens, forté plures habeat possessiones ac subditos, in diversis locis & [illegible] Imperator reliqu[illegible] [illegible], contra quoscunque protegendum suscipiat, *Mager. d. advoc. armat. c. 3. n. 140.* Posteriori consideratione illimitata est, quæ in genere contra quamcunque personam, nullâ certâ expressâ, etiam ob[illegible]

impossi[illegible]

impossibilitatem in hoc negotio nemine citato, & citra causæ quoque cognitionem impertitur, Limitata quæ adversus determinatum subjectum, certasque personas concedi solet, idq; regulariter cum causæ cognitione citatis iis contra quos Salvaguardie imploratur & à quibus impetrans sibi metuere exponit *Becht alleg. loc.* Notantes autem diximus regulariter, aliquando enim sine causæ quoque cognitione conceditur, ita ut nihilominus illi contra quem impetrata fuit, ob Imperatoris quem facillimè adire negotio, & per sub- & obreptionem beneficium obtentum fuerit, revocationem obtinere potest, voluntatem solam observanda sit, uti post *Mesch. d. arbitr. judic. quæst.* 338. n. 8. & 9 graviter observavit *Mager. d. adv. arm. d. c. 3. n. 142* Unde etiam vix monere necessum videtur, nobis hic sermonem tantum esse de privilegiatâ illâ, & quæ loco singularis gratiæ alicui conceditur, & nequaquam de conventionali illa protectione vel advocatiâ; quæ nimirum mutuo consensu & liberâ voluntate partium liberam tamen rerum suarum administrationem habentium constituitur, *Häping. differt. d. jur. protect. h* 16. *lit. B V.* Quando aliquis Princeps, vel alia etiam libera universitas in Imperio nostro se una cum subditis potentioris cliencelæ sub mittat, nam subditi ipsi absq; consenso Domini territorialis simile quid regulariter facere non posse, non minus rationibus, quam autoritatibus probat *Georg. Gumpeltzhaimer. d. jur. Clientelar. apud Arum. vol. 2 discurs.* 17. *l.* 2. & *Mager. d. advocat. armat. c.* 9. *n.* 296 & *seqq.* vid. *d. B. c.* 15. ubi prætexta parentelâ & c 16 per tot. *R. J. d. anno* 1529 §. Wir auch Chur-Fürsten, ibi haben Uns einmühtiglich verglichen/ daß keiner des andern Unterthanen des Glaubens oder ander Ursach halben in sondern Schutz und Schirm wieder die Obrigkeit nehmen sollen *R. I. d. anno.* 1541. §. darin ihm. *R. I. d. anno.* 1548. §. doch soll auch kein Stand *R. I. d. anno.* 1548. in *pr. R. I. d. anno.* 1555 § es sol auch kein Stand De ejusmodi ergo Clientele nobis sermo non est, quia alias male inter Reservata collocata fuisset, cum uti nec jurisdictionem ita multò minus Majestatem per se tribuere possit. Quod vel ex inde etiam constat, quod ipsi Status Imperii hoc jure invicem uti valeant: Et licet de priori privilegiatâ plurimum quoque testari quis posset, & eum nihilominus concedere Status Imperii, respondemus tamen illam ipsam cum Imperatoria Salvaguardie nequaquam posse

 compa-

comparari, Cum hæc per totum Imperium vires suas exerceat, Salvum verò finibus territorii sit circumsepta. Talia igitur & hic subaudienda erunt prædicata, qualia permittuntur a suis subjectis Signorol. de Homod. Consil. 205. in fin. & cons. 199. n. 6. Cardinal Tusch. pract. concl. tom. 7. lit S. concl. 716. a princ. C. ult. 3. concl. Consil. Marpurg. 18. n. 151. Concedit autem ejusmodi Salvamguardiam Imperator solet, vel literis patentibus, diplomatibus scilicet, quæ Germanicè, dici consueverunt Königliche Schutz und Schirm-Brieffe. Recht. d. Salv. conduct. d. c. 10. vel per signi, velive tituli sive appositionem, de quâ in l. 2. Unnom provat. prad. titul. vel denique per appositionem custodum Mager. d. advocat. cap. 3. num. 144. Quæ tamen omnia, ut eò melius intelligantur, & effectus inde resultantes cuique tanto facilius appareant insigni cujusdam vice Imperialis Salvæguardiæ tenorem apponere placet. Wier N. N. &c. Enbieten allen und jeden Chur-Fürsten / Fürsten / Geistlichen und Weltlichen / Prælaten / Graffen / Freyen-Herren / Rittern und Knechten / Land-Mar-Schalcken / Land-Hauptleuten / Hauptleuten / Land-Vögten / Vitzthummen / Vögten / Pflegern / Verweseern / Amptleuten / Land-Richtern / Schultheissen / Burger-Meistern / Richtern / Räthen / Burgern / Gemeinden / und sonst allen andern Unsern und des Reichs / auch Unserer Königreich / Erblichen Fürstenthumb und Lande / Underthanen und Getrewen / was Würden / Stand oder Wesen sie sein / Unser Freundschafft / Gnad und alles Gutes / und fügen hiemit zu wissen. Wie wohl alle und jede Unsere und deß Heiligen Reichs / gehorsame Stände und Unterthanen gemeiniglich in unserm / als Römischen Käysers und gemeinen Obern Haupts Schutz / Schirm Protection und Versprechung seint / daß wir jedoch auß etlichen Unser Käyserlich Gemüthe bewegenden erheblichen und rechtmässigen Ursachen / unsern und deß Reichs lieben getrewen N. N. unsern Raht / fürnemblich in gnädigster Erwegung seiner uns und dem Heiligen Reich / in mehrfältige Weg / erzeigten getrewen willigen / und ersprießlichen Dienst / sampt seiner Ehlichen Hauß-Frawen und Kindern / auch derselben Erbens Erben / Dienst-Ampt-Leut / zugehörigen und Verwanten / mit allen ihren Leib Haab und Gütern / Lehen und Eygen / wie sie solches alles / sampt deren Freyheit:

sie vnd *immuniteten* Recht vnd Gerechtigkeiten in jhrer Gewehr vnd Besitz haben / in vnser vnd deß Heiligen Reichs sonderbahren Verspruch / Schutz / Schirm / vnd *Salvam guardiam* empfangen vnd auffgenommen / auch jhnen vnd den jhrigen / Vnser vnd deß Reichs / auch Vnserer Königreich / Fürstenthumb vnd Lande / Frey / gestrack Sicherheit vnd Gleidt / für Gewalt zu rechte gnädiglich gegeben vnd mitgetheilt haben / thun das auch / nehmen vnd empfahen sie darein / hiemit vnd in krafft dieses Brieffs / erklären vnd wollen daß obgenanter vnser Rahe N. N. &c. sampt seiner Ehelichen Hauß-Frawen vnd Kindern auch derselben Erbens Erben / Dienst: Amptleuten vnd zugehörigen / mit allen jhrer Leib Haab vnd Gütern Lehen vnd Eigen / sampt deren Freyheiten / Recht / Gerechtigkeiten *Immuniteten* and *Possessionen*, so sie jetzo haben oder künfftig weiter erlangen vnd bekommen oder mit gebürlichen *Titul* an sich bringen möchten / in allen derselben ein vnd zugehörung / nichts außgenommen in solchen vnsern Verspruch / Schutz / Schirm / auch Röm. Adlers *Salvaguardia*, Freyheit / Sicherheit / vnd Gleid / allzeit sein vnd bleiben / auch alle vnd jede Recht / Gerechtigkeit / Freyheiten / *Immuniteten* / Sicherheit vnd *beneficien* sich haben / derselben erfrewen vnd geniessen sollen / vnd mögen / wie andere vnsere vnd deß Heiligen Reichs Vnterthanen / die mit dergleichen *Salvaguardia* begabet vnd versehen seind / haben / sich erfrewen / vnd geniessen / gar zumahl nichts außgeschlossen / und damit solch vnser Käyserlich *Protection*, Frey / Sicherheit / vnd Handhab / Verspruch / Schutz / Schirm / Gleit vnd *Salvaguardia*, Männiglich kundbahr vnd wissend sey / auch mercklich volzogen werde / so vergönnen erlauben vnd geben wir / ermeltem *N. N.* and dessen Erben vnd Erbnehmen / hiemit vnsern volkommenen Gewalt und Macht das sie so offt es jhnen gefällig sein vnd es jhr vnd jhrer Güter / vnd Leut, Nothturfft erfodern wird / können oder mögen entweder selbst / oder durch jhre Befelchshaber / jedes Orts an jhre Schlösser oder ander jhre Persöhnliche Haußhaltung and Wohnungen *Possessionen*, Hoff: Vor: Werck / vnd Schaffereyen vnsern Käyserliche Adler vnd deß Heiligen Reichs / auch vnserer Königreich vnd Erblanden Wappen sampt oder sonderlich / zu gezeugnüß vnsers Käyserlichen Schutz / Handhab / vnd *Salvaguardia* anschlagen vnd sie wieder / wan es jhnen vnd den jhrigen gefällig ist / wie gebührender

Revo-

Reverentz abnehmen / von aller Männiglich unverhindert und ungeirret. Wir setzen und wollen auch ferner / das den Transsumpten und vidimirten oder collationirten, Abschrifften auch extracten, von diesem unsern Käyserlichen Schutz-Brieff und *Salvaguardia* wie die allenthalben / angeschlagen / *publicirt* und *insinuirt*, werden / vollkommner Glaube / gleich den *Original* sol zugestelt und gehorsambt werden / und befehlen darauff E. L. Andacht / und euch allen sampt und einen jeden insonderheit von Röm. Käyserl. Macht Vollkommenheit hiemit ernstlich gebietend / und wollen das ihr mehrgedachten *N. N.* sampt seiner Ehelichen Hauß-Frawen Kindern auch derselben Erbens Erben Dienst-Amptleut / zugehörigen und verwalteren wie aller ihrer Haab und Gütern / Lehen und eigen / so sie jetzund haben oder künfftig wie obstehet / überkommen / und allen dem jenigen so ihnen zu versprechen stehet / bey denen ihnen ertheilten Gn. Freyheiten —— *amaran. possessionen* und Gütern geruhiglich verbleiben / und wieder diesen unsern Käyserlichen Schutz / Schirm / und *Salvaguardia* keines Weges betrüben *Arestiren*, hemmen / beleidigen / einfallen / Gefangen bestricken / Straffen Plündern oder auch in andere Weg / wie solches immer zugehen und geschehen möchte beschweren / sondern sie und alle diejheigen / und denselben zuständig / wie auch das Nahmen haben mag darbey allerdings unbeleidiget bleiben / auch ausser ordentlichem Rechtlichen *Proceß*, und darin ergangenen und in der andern Instantz *Publicirten* End-Urtheils / nicht anfechten noch bekümmern lassen / als lieb Euch und Ewer jedem sey / Unser Käyserliche Ungnad / und die Poen des Gleidbruchs und darzu noch ein sondere Poen, nemblich Zünfftzig Marck löthiges Goldes / so ein jeder / so offt ersentlich hierwieder handlet / halb in unser Käyserl. Cammer und den andern halben Theil / viel gedachten *N. N.* und desselben Erbens Erben / so hiewieder angefochten oder beleidiget würden / ohnnachlässig zu bezahlen / verfallen sein soll, zu vermeiden / und das meinen wir Ernstlich *etc.* Qua vero nunc actione, vel alio etiam hujusmodi beneficii

9. persequi liceat, & quæ requisita intervenire debeant, fusè docet *Mager. sapius alleg. tr. d. advoc. c. 17. per tot.* Quo etiam nos brevitatis ergò remittimus, illud tamen monentes per obitum recipientis Imperatoris, ejusmodi receptionem, in Imperatoris, ac Imperii tutelam,

non

non extinguat, sed ipso etiam moriente firmam nihilominus esse & consistere, *Magyr. de advoc. c. 9. n. 145. & seq.*

§. LXIV.

1. *Potestas concedendi Exteris militiam Imperio est de Reservatis Imperatoris.*
2. *Disquiritur de jure erigendorum fortalitiorum, utrum & illud Reservatis Imperatoris annumerari queat, ut tamen nil decidatur.*
3. *Proferuntur argumenta affirmantium.*
4. *Adducuntur fundamenta negantium & responsiones De Lomnas ad affirmantium fundamenta.*
5. *Adducuntur affirmativa sententiæ instantiæ & retorsiones.*
6. *Per indirectum tamen facultatem eam restringi posse asseritur.*

ATque hæ nunc fuerunt, quas pro ratione temporis enarrare voluimus Reservatorum Imperialium species, non quidem quod arbitraremur, nobilissimam illam & fertilissimam materiam hisce pagellarum lineolis, ad meritum usque exasciatam ventilatamque esse; Quo enim aliàs maneret potestas concedendi exteris militiam conscribendorum in Imperio potestas, de qua re consulatur *Carpz. ad L. R. G. c. 13 Section 9 n. 12. Mayfisch de potestat & Jurisdict. Imper. l. 11 lit. B,* & alia quæ in Capitulationibus Imperatorum, ad Consensus Ordinum Imperii, vel Electorum exquisitionem, restricta non reperiuntur. Jure Majestatis Peragendi negotia. Similiter quoq; annumerari fortassis illis potuisset, Potestas côcedendi Facultatem exstruendorum fortalitiorum. Schlösser mit Basteyen und Schantzen zubevestigen/ oder neue Bestungen auffzuwerffen. *Antonium* enim *Colerus in Sectio sub. Imper German. Sect. 26.* Concessionem Imperatoris requirit, & *Arnis. d. Jur. Majest. l. 2. cap. 5 n.* disertissimis verbis eam Cap. al. g. Jur. n Majestaticorum inserunt, cui adde *Besold. d. jurib. majestat. c. 6. §. 4.* Diximus autem notanter fortassis, ut nimirum me (ance hoc vocabulo judicium certum in hoc negotio nobis non perhibeamus, Plerisque enim hactenus inter Regalia Statibus Imperii singulis in suis territoriis competentia numeratum fuit *vid. Goedd. vol. 3 Consil. 13. n. 186. & 187.* Quorum juramenti nos illibata volumus, ità & supra nostram sortem esse, temerarium de iis ferre judicium.

judicium. Quamvis tamen (quod fateri necesse est) utriusque sententiæ speciosa videantur favere fundamenta; Quæ certè etsi dubium quem reddere in totum non valeant, hæsitantiam tamen aliquam animo inquirentis suppeditare videntur; & quod de reliquis etiam non adeò Juribus Statuum Imperii contrarium æstimandum videtur, si hanc reverentiam Domino suo Imperatori præstarent, impetrando concessionem ejus, ad quam odi munitionum exstructionem, utpote quam ille, si nullum inde Reipublicæ metuendum tranquillitatis periculum, nunquam denegabit, aut jure communi suspecto denegare poterit. Qui verò Consensum illum Imperatoris præcisè necessarium esse volunt, urgere solent 1. Priscorum quoque Imperatorum Romanorum circumspectam, hac in negotio prudentiam, Ita enim & jam olim, de operibus, quæ in muris, vel portis, vel rebus publicis fieri, aut si muri exstrui deberent, Præsidem aditum Consulere Principem debere *Divum Marcum* rescripsisse, *l. 6. ff. d. operib. public.* imò nec ipsos muros municipales refici potuisse, sine Principis vel Præsidis autoritate, nec aliquid iis conjungi vel supponi, *l. 9. § ult. ff. d. R. D.* atque etiam propterea Marcum Syriæ Præsidem, Agrippæ, cum circa Hierosolymam murum duceret, nomine Claudii Imperatoris novum opus denuntiâsse, teste *Flav. Joseph. lib. Antiquitat. Judaicar. 19. c. 7.* Urgent 2. manifestam hanc rationem, quod nemò magis teneatur prospicere saluti Reipublicæ, quam Majestas, utpote quæ propterea ad summum illud potestatis deducta sit fastigium, non autem prospiciatur tantum saluti, dum forsan præsentia expendantur tempora, sed & ad futura animus applicari debeat secula, jam verò consideret quis secum, quale incommodum ex promiscua illa exstruendorum propugnaculorum, præsertim prout nunc formantur, facultate, contigerit, & imposterum quoque Reipublicæ contingere possit. Adduceremus sanè & nos quoque ejus rei præjudicia, nisi fortean odiosa, & propterea etiam intra fida silentii tecta domi tutius continerentur, dum dicere oportet, in quibusdam locis & regnis non adeò incognitis, & aliquando etiam in eorum meditullio exstructa reperiri propugnacula, in quibus Peregrini & Inimici nunc verò dormiunt, Pacemque inde Publicam facillimo negotio, si vellent, turbare valerent. Quod tamen

tamen juxta sententiam Politicorum, est hirco hortulani officium injungere, & sanguisugis in marsupio alimenta præbere serpentibus. Et testari etiam de hâc re poterunt ipsius Imperii nostri Romano Germanici præteritæ calamitates, totque rudera arcium & munitionum deletarum, quæ Prædonum & Pacis publicæ turbatorum erant receptacula. Quo faciunt Erklärung des Landfriedens zu Augspurg *de anno 1560. rubric.* wider der Ganerben Schloß/ *R. I. de anno 1567 §* Dieweiles aber *p. 858.* ibi in dem vielbemelten Receptacul der Rebellen und Friedbrecher der Vestung. Unde & *Prudentiss. mus Commin. ans libr. 10. historiar. 11. in Germania plurimas esse arces atq; Castella munita, quæ mem multis licentiæ agendi occasionem præbeant.* Urgere *solent. 3.* ipsorum Imperii Statuum agnitiones, dum expressam Imperatorum concessionem requisiverint & per modum Privilegii quoque impetraverint. Ita enim, ut Civitates illas Italiæ Imperii, quæ specialiter illud jus ab Imperatore consecutæ fuerunt, uti patet ex *Libr. de Pace Constantiæ, § Vasalli versicul. Civitates muniæ &c. Sigon. histor. italicar. lib. 12. &* 17. studioso prætereamus silentio exempli gratia adducere solêt, ipsam Liberã Imperii Civitatem Francofurtum, quæ teste *Domino Limn. libr. 4. I. P. c. 8. n. 227* ab Imperatore Ludovico Privilegium accepit, daß sie ihre Statt weitern und mehren mögen/ als ihnen nützlich ist/ und mit Mauren und Vestungen weiter greiffen/ & ab Imperatore Friderico daß der Raht auswendig Franckfurt und Sachsenhausen/ mit Warten/ Schlagbäumen/ Graben und andere Bevestigung machen möge. Similiter Spira Nemetum ab Imperatore Sigismundo Privilegiata, daß sie auff der Statt Mauren/ Zwingern und Graben bawen/ mauren und machen möge/ zu alles derselben Statt Nohturfft/ ohne jedermänniglichs verderblichen Schaden/ und was sie gebawet haben/ daß sie daran niemand hindern noch irren soll/ sub dato Heydelberg/ im Jahr 1378 am Donnerstag vorm Sonntag Invocavit. *Lehman. lib. 7 Chronic. Spirens. c. 57. p. 821* Jam verò nullam causam fuisse dicunt prædictis Imperii Civitatibus, jus illud muniendi peculiari Privilegio ab Imperatoribus sibi concedi, si jam cum jure territorii propria autoritate exercere illud potuissent, Privilegium siquidem aliquid diversum & separatum à jure communi inducere & ultra illud aliquid aliud operari debere *l. fin. C. de inofficios. testam. l. non. C.*

d. the ſaur. Bald in authentic. Habita, C ne fil. pro patr. Alphonſ Villag. in tract. de extenſion. Privileg n. 106 allegans ad hoc l. 109 in pr ff de legat 1. & c. 10. de Privileg. in 6. Camill. Gallan de V S libr. 8 c. 14. n. 15 & ſ ultra preces imperatis, quod jure communi conceditur l. 50 ff d privileg Creditor Eichar. de ratiocin. cap. 6. n 29. in fin. Joſeph Vela diſſertat forenſ. diſſert 1 n. 28. &
4. diſſert 17 n. 6. Neque minus tamen ſententia negantium ſuis quoque fundamentis deſtituta videtur; uti videre datur apud Domin Limn d. libr. 4. l. P. c 8 n. 155. & ſequ. Dicunt ſiquidem 1. Es wäre bekanten Rechtens / daß ein jedweder Privat-Perſohn auff dem ihrigen / alſo vielmehr ein freyer ohnmittelbahrer Stand des Reichs auff ſeinem befreyten territorio ſeines Gefallens ohn anderwertliche Maßgebung oder Limitation zu bawen Fug und erlaubt Recht hat So wüſte man dabeneben auch / wie hoch itzermeltem Rechten ſein eigene und der ſeinigen Defenſion privilegirt und gefreyet / und einem jeden gleichſam anbefohlen ſey / confer. Juſtitia Extructionis Idunæ apud Londorp tom. 1. Actor Publicor c 29 p. 132 § Dan ſo viel das erſte belanget. Urget 2. Dominus Limn. alleget. loc. obſervantiam, quod nimirum ita obſervetur in certum argumentis, eoque jure utamur ut poſſint. At ne videatur factum tantum urſiſſe deducit 3. argumentum ex jure bellico & jure armorum, quod utrumque Statibus competat. 4. Adducit R. I de anno 1567. § Wiewohl Wir nun nach ſolcher p. 660 Neque enim opus fuiſſe dicit, ſi nemo abſque Imperatoris conceſſione fortalitia extruere poſſet ſpec aliter conſtituere daß zu Gohten und Grimmenſtein keine Beſtung ſolte widerumb auffgebawet werden / cum generalis prohibitio, daß niemand befugt / ohne Gnade / Gunſt und Erlaubniß Käyſerlicher Majeſtät einige Beſtung auffzubawen utique hic fuiſſet per quam ſufficiens, indeque cum hic ſpecialis facta fuerit prohibitio, cauſis ex revelantibus jus generale in contrarium eſſe. Reſpondet deinde duplicitér quoque ad potiora affirmantis ſententiæ fundamenta & quidem 1. diſtinguendo inter Liberas Imperii Civitates, & reliquos Imperii Status, puta Electores, Principes, Comites & Barones, prætendendo plura Principibus, quàm Civitatibus Imperii, induliſſe Imperatores Jura & Privilegia, pluraque in Civitatibus ſibi reſervata obtinere, quam in Principum territoriis. 2. Infrequens non eſſe ab Imperatore debiti

nobis

nobis alias Juris confirmationem obtinere. Ceterùm nec affirmativę & concessionem Imperatoris insuper requirenti opinioni deesse quicquam videtur quod retorquere valeat. Ad 1. eum fundamentum respondet non nemo impertinenter illud adduci, utpotè quod privatis hominibus plane licitum non sit, arces vel prædia sua fortalitiis munire, & si quid iis permittatur, illud tamen ultra fossam aliquam vel præsidium quoddam aliud levioris momenti, quo adversus latronum, furum, aut ferarum incursiones securitatem habeant, extendendum haut veniat. Conferunt huc notata *Matth. de afflict. in Constit. Regn. lib. 5 rubric. 29 Bertrand consil. 148. n. 1. & 7 vol. 7. Hieron. Gigas de Crimin. les. Majestat. lib. 1 qu 46. Caspar Klock. vol. 1 consil. 10 n. 467.* Et verò nec à favore etiam naturalis istius libertatis ædificandi in suo solo de qua in *l. altius. C. de Servitutib. & aqu. Gail. libr. 2 observat. 69. n. 1. Chassan. in consuetudin. Burgund. rubr. 13. d. Fortis. § 9. & ult. in pr. Capoll. in tr. d. Servitut. Urbanor. prædior. c. 39. n. 1. Menoch. libr. 2. arbitr. judic. cons. 165. n. 1.* Jus extruendi Principibus nostris competere argumentum deducitur posse, vel ex ipso *Gail. dict. observ. 69. n. 32.* patescere, ubi licet concedat in domibus separatis & diversis quemlibet posse munimentum exædificare, illud ipsum tamen intelligendum esse velit, de Principibus Imperium non recognoscentibus, idque quotidiana experientia cum vicinis Potentatibus compertum se habere. Ad 2. negando eo nos jure uti, cum exempla sint in contrarium, uti ex superioribus emicuit, & in sequentibus adhuc magis elucescet. Atque pro conservatione fortalitiorum in Statuum territoriis, jam exædificatorum præsupponunt concessionem Imperatoriam adfuisse, argumentando à posteriori, quod nimirum alias mandata inhibitoria demolitoria & novi operis nunciationes emissæ fuissent, idq, eò citius, si ad æmulationem, invidiam & injuriam alterius exstructa fuissent, uti præter *Gail. dict. observ 69. n. 18. & Klock. allegat. consil. 10. n. 456.* testari poterunt Rudera Molhemiana, & Rescriptum Imperatorium, apud *Anton. Culer in Sell. Imper. Germanic. dict. sect. 26* quod ita habet: wiewohl auch in beschriebenen Rechten hochnötig und wohlversehen/ daß keiner zu ansehnlicher gewisser Gefahr/ Untergang und Verderben/ in der nähe gelegenen fürnehmen Reichs-Stätten/ Landen und Provinzen/ einige newe Statt/ Vestung und Municiones/ daher besorgliche Unruhe

vnd Vnsicherheit enstehen kan/legen/ auffrichten vnd erbawen/ sondern solches alßbald / vnd ohn einigen Verzug abgeschaffet werden solle ꝛc. Ex paucis interjectis, Inmassen dan über deß alles noch im Jahr 1417. von weyland Vnsern Vorfahren am Reich / Käyser Sigismunden Christseliger Gedächtnüß/auff dem damahls gehaltenen Concilio zu Costanz / mit Raht vnd Zuthun der damahls anwesenden Chur-Fürsten vnd Ständen des Reichs/ dieselbige zu M. vnd M. auffgeworffene Graben / Mauren / Ercker/ Berg-Frieden vnd anderer Bollwerck / cum plena causæ cognitione, mit Vrtheil rechtaberkande / solch Vrtheil vnd Erkäntnüß auch zu würcklicher Execution gebracht. Ja als weyland H. W Z G sich vor etlichen verschiener Jahren/an diesem Orte eines fast ebenmässigen Wercks vnterstanden/vnd deßwegen an Vnserm Käyserl. Cammer-Gericht Proceß extrahiert worden/seyn S. L. endlich fürgewendeter Einrede vngehindert / die vnverzögliche Einstell- vnd Abschaffung mit Vrtheil vnd Recht dergestalt/aufferleget worden Confer. Außschreiben vnd Pfältzische *Apologia*, auß was Vrsachen Chur-Pfaltz die Vestung Vdenheim demolirt, *apud Londorp tom. 1. Actor. Publicor. lib. 1. c.* 30. §. Vber dieses ist auß allem Verlauff Ad. 3. iisdem negando consequentiam, neque hactenus firmiter ibidem *à Domino L. minus* probatam esse, ut enim bellum defensivum Statibus Imperii tantummodò gerere permissum, secundum eleganter deductam *C. I. P. & S. R. R. vol. 2. §.* 10 & 3. *lit. C.* ita certè eam quoque defensionem sine facultate extruendarum munitionum consistere posse, nullum negare posse, præcipuè, quod hic Statibus Imperii in totum ea facultas suis in territoriis, non denegetur, sed saltem ad præcedentem consensus Imperatoris exquisitionem, idque favore Reipublicæ restringatur. Neq. etiam 4. ut illud nos addamus, ex *allegat. R. I. d. anno* 1567. § Wiewohl Wir nun nach solchen deductum officere videtur fundamentum. Quod enim illic generalis prohibitio de non extruendis irrequisito Cæsaris consensu, novis fortalitiis, non fuerit sufficiens, vel inde patet, quod agebatur de non reædificandis fortalitiis, non novis, sed demolitis, & quorum extructioni priori Imperator sine dubio jamdum consenserat. Quod si itaque specialis illa prohibitio non contigisset, munitiones illæ forsan statim, Domino territoriali in pristinum

Statum

Statum restituto, bannique pœna soluto, reædificari permissent. Neq; enim speciei per genus sed generi per speciem derogari ex jure nostro plusquam notum est. Et proinde etiam minus penetrantia reliqua ibidem à *Dn. Limnæo* in contrarium posita non nemo diceret ratiocinia. *Quod si hoc jus à mera voluntate Imperatoris dependisset, tum non opus fuisset Statuum Imperii consensu, voluntatemq; Imperatoriam suspendere*, quippe hanc suspensam non fuisse vel inde patescit, quod utique ipsa fortalitia diruta, soloque æquata fuerint, & quod in sequentibus quoque Comitiis *Erfurti* habitis, Status Imperii prohibitæ eorum ab Imperatore in futurum reædificationi nihil quicquam opposuerint idq; tanto magis, quod ipsa demolitio maximè eorú petiti non placuerit, præcipuè cum tamen alioquin eam expensis sumptus cognoscerent, uti disertissimè liquet ex *R.I.* zu Erffurt *de anno* 1567. §. Aber die von Kräysen *& sequ.*

Quantum denique ad responsiones *Domini Limn.* & quidem 1. attinet denuò regeri posse videtur, concedendo quidem distinctionem illam inter Civitates illas Imperii, & Status reliquos, secundum quid & V. Cratione etiam ipsarum oppignorationum (de quibus tamen quid sentiendum hodie, docet *Instrum. Pac. Osnabrug. art. 5. n. 9 Quoad oppignorationes Imperiales*) verificari posse, *Besold. dissert. de jur. Imper. Civitat. Imperial.* §. 13. at nequaquam circa hoc negotium, cum & fuerint Imperii Principes, qui illud jus exigendorum fortalitiorum ab Imperatoribus impetraverint; Ita enim Episcopus Spirensis *Gerhardus* peculiari Privilegio ratione exstructionis Idumeæ ab Imperatore Ludovico IV. illud accepit, cujus verba sunt sequentia, Wir Ludwig von Gottes Gnaden / Römischer Käyser / zu allen Zeiten Mehrer des Reichs / versehen und bekennen offentlich an diesem Brieff / daß Wir dem Ehrwürdigen Gerharden / erwehlten und bestättigten Bischoffen zu Speyer / Unsern lieben Fürsten von besondern Gnaden / und von der Dienste wegen / die er Uns und dem Reich gethan hat / und noch thun soll / das Dorff Udenheim / das ihm und seinem Stifft zugehöret / von Unserm Käyserlichen Gewalt gefreyet haben / und freyen auch mit diesem gegenwärtigen Brieff / also daß Er und seine Nachkommen darauff eine Statt bawẽ / und die mit Mauren und Gräben umbfahen und bevesten möge / und daß er auch ein Wochen-Marckt da gehaben möge / die ihm fugsamb und bequemlich seynd / daran ge-

ben Wir demselbigen Dorff alle die Recht / Freyheit vnd alte Gewonheit/die Vnser vnd des Reichs Statt Landaw hat/ vnd von Alter herbracht. Vnd das zu einem wahren Vrkundt/ geben Wir jhn diesen Brieff mit Vnserm Käyserlichen Jnsiegel besiegelt/der geben ward zu München/ an dem nechsten Donnerstag nach S. Martins Tag/ nach Christi Geburt Dreyzehenhundert Jahr/darnach in dem vier vnd zwantzigsten Jahr Vnsers Reichs/vnd in dem Eilfften des Käyserthumbs. Cui deinde simile Privilegium ejusdem Ecclesiæ Cathedralis Spirensis Episcopus *Rabanus*, quoad omnia Episcopatus loca ab Imperatore Sigismundo vel *ipso Domino Limn. allegat. loc. 4. n. 227.* teste consecutus, daß Er vnd seine Nachkommen in des Stiffts Landen vnd Gebieten/ allenthalben vnd an jeglichen Enden / wo sie does getrawen/ daß es dem Stifft nohr oder bequemlich sey/ mit Graben/ Steinern Mauren / Thürnen / vnd anders Bürgerlichen/Wehrlichen vnd andern Baw / von newem an / vnd auch darvor gebawet ist / durch sich selbst / Jhre Amptleut/ oder wem sie das heisset oder empfehlet/ anfahen/beharren/ vollführen vnd vollenden mögen/ von allermänniglich darnoch vngehindert/ tenor. diplomatis exstat apud *Londorp tom. 1 Act. publicor. in allegat. Iustit. extruct. idem.* in Beylagen *sub lit. B.* & est datus zu Nürnberg nach Christi Geburt viertzehenhundert / vnd darnach im zwey vnd zwantzigsten Jahr am Donnerstag nach Egidii/ der Reiche/ des Hungarischen in dem sechs vnd dreissigsten / des Römischen in dem zwölfften / vnd des Böhemischen in dem dritten Jahre. Quantum ad alteram Domini Limnæi responsionem , tegeritur committi fallaciam petitionis Principii, cum illud ipsum in quæstione esse videatur, anne Statibus Imperii hoc jus extruendi fortalitia debitum jam sit. Quod proinde cum negetur, nec ejus juris quod nullum fuit, confirmationem Status Imperii obtinere potuerint secundum deducta *Domini Tabor. in analect. ad Augustin. Barbos. libr. 3. cap. 46. ex enat. 3.* Plane quod adducta exempla attinet, de iis nec dubitandi amplius occasio remanere videtur , quæ facere posset quo minus sententiæ affirmativæ velificandum esset. *Ita* enim quod Civitatem Spirensem attinet , ipsi antea jus illud non competiisse expresse liquet *ex Lehemann allegat. loc.* ubi inquit , dieweil dan Käyser Carolus die Statt zu Diensten bißher jederzeit willig gespüret / hat

er die-

er dieselbe mit zweyen NB. newen Privilegien begabt / quorum unum erat præsens de quo instituitur dissertatio, & in *rubric. ejusdem Capit* 57. post alia verba *subjiciuntur*. und wie Käyser Carolus dieselbe (nemlich die Statt Speyer) mit NB. newen Privilegiis begabet. Si proinde novum illud fuit Privilegium certè antea non habuerit & per consequens etiam à Sigismundo simile tantum jus ipsi nec confirmatum fuisse necessario sequi videtur. Similiter nec Episcopis Spirensibus simile tantum jus confirmatum fuisse verba Privilegii evincunt, In *Ludoviciano* enim repetuntur daß das Dorff Udenheim von sondern Gnaden gefreyet / in Sigismundino, haben Wir mit Rahte rc dem obgedachten Raban und seinen Nachkommen / Bischoffen zu Speyer verliehen / gegönnet und verlaubet / verleihen / gönnen und erlauben in Krafft dieses Brieffs von rechtem Wissen und von Römischer Königlicher Macht Vollkommenheit / daß sie rc. Quæ certè quocunque modo accipiantur, certè manifestam inducere poterunt concessionem novi, & nequaquam juris jam debiti confirmationem. Hæc ita nunc sunt in utramque partem ventilata fundamenta, Quorum accuratâ consideratione peracta quilibet sententiam sibi magis amicam eligere poterit, Nos enim secundum antedicta uti Imperatoris, ita & Statuum Imperii antiqua jura conservari Reipublicæ nostræ interesse putamus. Quorum Catalogo, si & hæc ædificandi munimenta facultas, cum veritate referri possit, turpe atque etiam impossibile foret Academica decisione eam Statibus Imperii totaliter abjudicatum ire. Quamvis de reliquo tanto facilius persuaderi nobis patiamur, Nobiles Imperii Immediatos teneri concessionem Imperatorum circa banc fortalitiorum erigendorum facultatem impetrare, ceu etiam ita Fridericus III. Imperator *Domino Russo* von und zum Reusserberg *Neostadii*, am Freytag vor unser lieben Frawen Liechtmeß / nach Christi Geburt vierzehenhundert / und im fünff und sechtzigsten / des Römischen im fünff und zwantzigsten / des Käyserthumbs im dreyzehenden / des Hungarischen im sechsten Jahre / wegen der getrewen Diensten / so er ihm und dem Heiligen Reich offt und dick gethan / und hinfort in künfftiger Zeit wohl thun solte und möchte / mit

wohl-

wohlbedachtem Mühe und Raht Seiner / und des Reichs Fürsten / Graven / Edlen und Getrewen / die besondere Gnad gethan / und ihm umb seiner fleissigen Gutwillen / vergönnet und erlaubet / daß Er und andere des Stammes und Geschlechts von Thüngen / an dem Schloß und Marck Thüngen eine Statt machen / bawen / und die mit Mauren / Thürnen / Thoren / Gräben und andern nohtdürfftigen Wehren zu Rechte bewahren / befestigen mögen / etc. Confer. *Besold. dissert. politic. juridic. de jurib. Majestat. cap. 8. num.* 11. Planè uti & illud constat, ex parte & per indirectum eam facultatem exstruendarum munitionum si non prohiberi, restringi

6. tamen ab Imperatoribus posse; concedendo n mirum Privilegia, ut nemini liceat intra certum intervallum à loco Impetrantis illa erigere, qualia multa Civitatibus Imperii impertita fuisse, refert *Gail. libr.* 2. *observat.* 69 *num.* 14. & in specie quidem ejusmodi Privilegium Civitas Spirensis, ne ad eam novæ munitiones intra tria milliaria ædificentur, accepit *testant Kyllinger. d. Ganerbin. discurs* 4 *num* 163 *supr allegata* Pfältzische *Apologia.* auß was Ursachen Chur Pfaltz die Vestung Udenheim demolirt §. Als auch unmittelst. Quamvis de reliquo à parte Episcoporum illud ipsum beneficium ob Cæsareorum etiam ipsis concessum Privilegium controversiam passum fuerit, uti latè videre potens in *hujus* *Exstructionis idonea.* § Fürters werden zum Siebenden der Statt Speyer Privilegia, & multis sequentibus. Similiter etiam inclytæ Reipublicæ Nurmbergensi ab Imperatore Carolo IV. concessum fuit, ut nulli liceat in einer Meil Wegs rings umb die Statt / Marckt / oder Vestung auffzurichten oder zu bawen. *Goldast tom.* 2. der Reichs Händlungen p 66 *Domin Limn. allegat. loc. num.* 258. Et tantum etiam de jure erigendorum fortalitiorum.

§. Ultimus.

1. *Dispositionibus in superioribus §. §. [illegible] tradita, adhuc adduntur testimonia & ampliationes.*
2. *Causa Efficiens Reservatorum est Majestas & subjectum occupans Imperator.*
3. *Quatenus Rex Romanorum, & Vicarius Imperii competant, inquiritur.*
4. *Illud quod in Aur. Bulla. 5 de probabili Vicarii facultate regalium collationi statuitur, ad Cognitionem de eadem extendi non debet.*
5. *Subjicitur forma & Dissentaneum Reservatorum.*
6. *Protestatio quadam & tandem Conclusio quoque Acroamatis annectitur.*

CORONIDEM itaque hâc positione Dissertationi nostræ, (Deo sit gratia) imponemus, nulli dubitantes, quin inde aliquatenus demonstrari possit, quàm malè hactenus, circa hanc Reservatorum Imperatoriorum materiam, in perniciem Augustissimi Imperatorii Culminis itum fuerit, & quàm facilè etiam, vincula illa, quibus Homines nonnulli, & inter eos quoque fanatici, potentissimas Aquilæ Romani Imperii Alas alligatas esse suspicabantur, dissolvi possint negotio. Quorum ulteriori etiam exsolutioni, ut faveamus, duo adhuc Circa hactenus tradita afferemus fulcimenta. 1. Unum erit circa Augustissimum illud Reservatum, quando diximus § 31. Imperatorem, Ordinibus planè inter se non Concordantibus, posse solum rem deliberationi communi suppositam, decidere, dicendo mirum illius juris novissimum adesse ex Comitiis nuper anno 1654. Ratisbonæ habitis genuinumque exercitium. Cum enim Electores in Puncto de Paritate Deputatorum Imperii, ex utraque Religione, uti etiam circà Distinctionem inter Collectas Necessarias & voluntarias, & desuper quoad Pluralitatem votorum, cum aliis Imperii Ordinibus convenire non poterant, Decisio finalis, ab Imperatore exspectata, fortissimo argumento, daß ob schon in streitigen Sachen den Ständen die deliberation dem Käyser aber per Decretum eine gewisse endliche Verordnung zumachen / und N B. dem Streit einen Außschlag zugeben gebühre / verba sunt *Autor. Comitiolog. Ratisbon. part. 3. diss 4. n. 99* Cui adde quoad superiùs dicta, n. 101. & n. 102. Alterum ampliare adhuc poterit jus illud cognoscendi in causâ novorum teloniorum, si Elector aliquis, Actor vel reus sit, Diximus enim supra § *41. n. 6.* Imperatorem facultatem habere, Si imposterum nihilominus, quis litem illam Camerali jurisdictioni subjiciat, eam avocandi, Hodie verò post perpetuam Divi Ferdinandi IV. artic. 27. Capitulationem etiam lites in Camera, ratione teloniorum istorum jam tùm ab antiquo pendentes avocandi quoque facultatem adeptus est Imperator, verba enim ita habent Gestalt Wier dan hierüber bey gedachtem Cammer-Gericht zwischen den Vier Chur-Fürsten / am Rhein sampt oder sonderlich / und andern deß Heiligen Reichs Ständen oder Stätten zu verschiedenen Zeiten bereit passivè oder activè anhengig gemacht / darvon wiederumb ab / und zu unsern Käyserlichen Reichshoffraht avociren

Tt und

vnnd ziehen. De ratione magis ebrupte tractarus ordine, laborandum nobis videtur, cum post definitionem Reservatorum, ejusque adductarum specierũ declarationem, taliqua pertractanda fuissent, causarum documenta. Ceterum uti cuique propemodum speciei suæ singulares sunt, hinc proficiscentes considerationes, quæ proinde vel integrum volumen requirere possint, ita certe generales, quilibet ad digitum enarare valebit. Uti enim nemo diffitebitur
2. Reservatorum horum causam efficientem, ipsam esse Majestatem, cum ea supra à nobis definita fuerint jura majestatis, & quod etiam passim effectorum majestaticorum nomine illa honoraverimus, ita certè & Subjectum eorum occupans proprium & adæquatum Imperatorem esse, seu illud ipsum individuum, quod hodie ab Octo Electoribus, post præstitam Juramenti religionem, per legitimam Electionem votis liberis, collegialiterque prolatis, Imperio Romano Germanico præpositum & in Cæsarem promotum est, nemo qui pectus sapientia imbutum tenet, negare poterit *A.B.C. 2. P.O articul. 1 vers. Quoad Dominum Palatinum* nam non adeo frequés est, quod
3. & Rex Romanorum vivente Imperatore electus, manus ad nostra hæc Reservata extendere soleat, Utut enim de Majestate illius hic non disputemus, utpote quod ea materia elegantissimè pertractata sit in *C. I. P. d. S. R. R. vol. 1 disp. 5 § 5. & vol. 2. disp. 13 § 2. lit. E.* Qui tamen omne & quodcunque jurium majestaticorum exercitium ipsi, ad permissionem quandam & consensum Imperatoris alligatum, nostra vero hæc Reservata Imperatoria, nullã planè alterius necessarii consensus explorationem admittant, quilibet etiam aliqualem hic adesse irregularitatem cognoscet. Ita enim nuper Divus Ferdinandus *IV. artic 47.* Capitulationis suæ promisit, wir sollen vnnd wollen vns auch keiner Regierung oder Administration im Heiligen Römischen Reich/ weiter oder anders vnterziehe dan so viel vns dessen / von Käyserlicher Majestät vergönnet/ vnnd zugelassen wird/ auch jhrer Käyserlichen Majestät die zeit jhres lebens / an jhrer Hocheit vnnd würde des Käyserthumbs keine jrrung noch Eintrag thun. Vicarios quoque quod attinet Imperii, utut illi etiam ex communiori hactenus sententia tantum possint quantum Imperator. *C. J. P d. S. RR. v. 1. disp. 5 §. 12. lit C.* diversæ tamen fuerunt Doctorum sententiæ, num illa etiam potestas ad Reservata Imperatoris extendi debea

debeat. Affirmavit quidẽ illud *C J. P. alleg. loco.* Ast opposuit se hujus
tradxis fortissimè *Dn. Limn l.1.I.P.c.12.* utpote quod Reservata nun-
quam in generali concessione veniant, sed specialem requirant ex-
pressionem, *c. cum in generali d. offic. Vicar. in 6.* Nobis median
viam eligere placet, ita tamen ut distinguamos inter Reservata, quæ
nobis suprà dicta fuerunt Generalia, & Particularia. illorum partici-
pes facere non pussumus Vicarios, at benè horum, comprobante il-
lud ipsum ipsa experientia. Cũ aliquando & quidem *anno Christia-
no 1619,* Comes Palatinus Rheni Doctorem *D W.* equestri digni-
tate ornaverit, & *Civ.* Fiducias moratorios concesserit, testante
Magnifico. Dn. Cancellar. Schützen. *dissert. inaugural. d. Vicar Imp-
er. Concl. 12. lit. B* Quamvis tamen nec hoc ipsum in omnibus pro-
cedere *A. B c.5.* inspicienti cuilibet monstrare queat, ubi tamen circà
illud, quod de collatione feudorum regaliũ statuitur quæri potest, an
idem etiam de cognitione eorundem statui debeat? Et pro utraque
sententia suasunt Argumenta Quicquid tamen si nos veritatem ne-
gativam arbitramur, idque ob generalitatem textus in *A. B.
c.5.* qui tantum collationem excipit, & propterea ad rem specie
diversam cognitionem omninò extendi non debet, cum cognitio 4
sit Justitiæ, collatio vero gratiæ. Neque obstat *R. J. d. Anno
1524.* § ob auch Sachen verfielen. Prohibetur enim ibidem co-
gnitio Regimento & non Vicariis, uti contextus docere poterit, &
proinde nec hic prohibitio ad hos extendenda, cum sit odiosa, per
ea quæ tradunt *Mascard. d. probat. Vol 2. Concl. 1236 n.3. Domi-
nus Tabor in Analect ad Augustin Barbos. libr. 14 axiomat. 4* Non
obstat secundo, quod *Dominic. Arum discurs 3. ad A. B § 40.*
objicit, plus esse de feudo cognoscere, quam id primum conferre,
quia propter Casum succumbentiæ, majus periculum excitere
possit, nam uti optimè solidèque respondet *Illustr Dominus* Schütz
in prælect. J. P lib. 2. tit 4 posit. 3. erst illud colore non careat, maneat
tamen illud, quod collatio tantum lege excepta, & proinde ad rem
diversam extendi non possit, militante in contrarium regula, quam
ratione præjudicii, aut periculi apud nos solum mutare non posse
constet. *Dn. Carpzov. ad. L. R. G c. 11 sect 15, n. & sequ. Dn Limn lib 3.
J. P. c. 12 n. 57 & multis sequentib* Neque minus tamen etiam (ut quæ-
dam adhuc causarum documenta proponamus) de formâ generica

 essential-

essentiali, certi esse possumus, utpote quod vel ex nostra definitione luceat, eam consistere in illa liberrima & ad Consensus Electoralis, vel Ordinum Imperii necessariam exquisitionē nequaquam astricta, agendi circà hæc negotia facultate, unde & eo ipso de contrario quoque Reservatorum, nostrum judicium ferri posset, nimirum esse il-
5. lud de necessitate juris sic constituti, necessariam Electorum vel reliquorum Imperii Ordinū consensus exquisitionem. Diximus autem notanter de necessitate juris sic constituti, nam alias si Imperator eorum quoque consensum circà hæc Reservata interdum adhibeat, propterea iste actus naturam Reservatorum non amittet, cum circa ejus expeditionem eum adhibere non tenebatur, sed merum liberæ voluntatis suæ dictamen, ob feliciores fortasse successus sequendo, ipsi ita placebat. Atque hisce etiam igitur exemplo concluderemus, nisi addenda foret protestatio, ut si in hisce pagellis scriptum quid, vel prolatum fuerit, quod in alterius cujuscunque etiā sit conditionis vel fortunæ præjudicium, secundum rectæ tamen rationis & veritatis trutinam expensum, vergere queat, illud nos revocatum
6. velle. Quod si tamen ex libidine talem nobis à nonnullis falsò quid imputatum fuerit, vel si etiam Pharisæorum, præcipuè, illorum qui etsi candidi videri velint, amore tamen hodie domesticorum gerras Siculas plectere solēt, impudica loquacitas laborem hunc nostrum petulanti lingua arrodere allaborāverit, sciant homines isti nasuti, nec nobis naturam Defensionis arma denegâsse, & de reliquo malle nos invidiam, quàm misericordiam. Imprimis verò designandum nunc brevi, per liberrima Reverendissimorum Potentissimorumque Electorum vota, Invictissimum Imperatorem, Cæsarem Augustissimum, submissimo ad exemplum *D. Richard. Dieter. dissert. d. Summ. Summs. Imper. potest. in fin* adorabimus cultu, ut si

EJUS MAJESTAS,

Hisce offensam se putet, deprecanti ignoscat:

Si non sufficienter illustratam, illud cogitet:

Ibant, quò poterant, quò non poterant, ibi stabant.

FINIS.

CORRIGENDA.

Benevole Lector, Tuam præsentibus imploramus Humanitatem, ut pro Candore Tuo insignitiora Typographi errata, reliqua tuo relinquentes studio, sic corrigere non graveris. pag. 15. pro Volkohmenheit *lege* Vollkommenheit. *p. 18. pro non posse, lege nos posse. p. 33. n. 4. pro Summa lege Summa. p. 39. n. 6. pro* frembder *lege* frembden *p. 43. pro in vitâ lege invitâ. p. 48. pro exigente lege exigente p. 65. lin. 8. appone. u. 9. p. 67. in Summario 13. pro solent lege solet p. 79. n. 3. Pro Dn. Coring lege Dn. Conring. p. 116. pro optento lege obtento. p. 133. pro illa lege illa. p. 134. n. 3. verbo Augustissimum, interjice I. n. 4. pro eruditionis, lege eruditionis. p. 155. n. 12. in verbo illa ta dele unum. l. p. 182. n. 3. pro Recessus lege Recessus. p. 193. pro oias lege alias p. 225. pro anumerari. lege annumerari p. 253 pro famimigratis, lege famigeratis. p. 281. pro fasum lege falsum. p. 287. pro §. LIX. lege LIIX. p. 292. pro §. LX. in quibusd. exemplar. lege LIX. p. 308. pro §. LXXIII. lege LXII.*